T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

KISSA-İ ANTER

(H.1146/148b-350a) [İNCELEME-METİN]]

Yüksek Lisans Tezi

Gülizar OKUR

Danışman

Prof. Dr. Yavuz BAYRAM

Bu çalışmada Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nden edinilen dijital görsellerden yararlanılmıştır.

SAMSUN
2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

21.08.2020

Gülizar OKUR

TEZ KABUL VE ONAYI

Gülizar Okur tarafından, Prof. Dr Yavuz Bayram danışmanlığında hazırlanan *Kıssa-i Anter (H.1146/148b-350a) [İnceleme-Metin]* başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 21.08.2020 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Dr. Yavuz BAYRAM

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl GÜLER

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Avni ERDEMİR

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

…/…/2020

Enstitü Müdürü

ÖZET

KISSA-İ ANTER

(H.1146/148b-350a) [İNCELEME-METİN]

Gülizar OKUR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans 08/2020

Danışman: Prof. Dr. Yavuz Bayram

Doğum tarihi hakkında birçok rivayet bulunan Anter bin Şeddâd'ın miladi 6. yüzyılda yaşadığı bilinmektedir. Anter, cahiliyye devrinde "kara kul" olarak adlandırılan bir şahsın, gösterdiği kahramanlıklarla, saf bir Arap'ın statüsüne gelebildiğini ispat etmiştir. Necdli savaşçı kahraman, cesareti ve yiğitliği ile, Arapların gelmiş geçmiş en meşhur binici şairi olarak da değerlendirilir. Yiğitliği ve cesareti temsil eden bir tip olarak karşımıza çıkan Anter'in efsanevî hayatı, daha sonra genel olarak "Anter Kıssası" adı ile anılan bir destanın yüzyıllarca dilden dile dolaşmasına zemin hazırlamıştır.

Fatih Sultan Mehmet'in emriyle tercüme edilip Türk edebiyatına kazandırılan, *Kıssa-i Anter, Anternâme, Anter Kıssası ve Anter Hikâyesi* gibi adlarla da tanınan bu eserin tamamı Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde el yazması halinde bulunmaktadır. 2018 yılından itibaren Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde, Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl Güler'in başlatmış olduğu Kıssa-i Anter'i Latin asıllı Türk alfabesine çevirme çalışmaları sırasında nüshaların bazılarında benzerlik olduğu gözlenmiştir. Kıssa-i Anter'in H.1146 numaralı nüshası ile H.1145 numaralı nüshalarının da büyük oranda benzerlik göstermesi ve H.1145 numaralı nüshahın mukaddime bölümünde daha önce eksik ve yanlış yazılmış nüshaların varlığından söz edilmesi üzerine (H.1146/148b-350a) varakları ile (H.1145/375b-539b) varakları karşılaştırmalı olarak okunup incelenmiştir. Her iki nüshanın asıl metinlerine sadık kalınmış, imla ve içerik ile ilgili değişiklik yapılmamıştır. H.1146 arşiv numaralı nüsha asıl metin bölümünde, farklılıklar varak ve satır numaraları verilerek dipnot kısmında yazılmıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünde Anter bin Şeddâd ve Kıssa-i Anter'in karşılaştırılan nüshaları tanıtılmıştır. İkinci bölümde metnin dil ve üslûbu karşılaştırmalı olarak incelenmiş, metinde yer alan âdetler tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde H.1146 arşiv numaralı nüsha ile daha önce Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl Güler tarafından çeviri yazılı metni hazırlanıp incelenmiş olan H.1145 arşiv numaralı nüshanın belirtilen varakları arasındaki kısım karşılaştırılmış, şekil bazındaki farklılıklar dipnot olarak yazılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kıssa-i Anter, 15.Yüzyıl, Klasik Türk Edebiyatı, mensur metinler.

ABSTRACT

QISSA-İ ANTAR

(H.1146/148b-350a) [ANALYSİS-TEXT]

Gülizar OKUR

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish Language and Literature

M.A. 08/2020

Supervisor: Prof. Dr. Yavuz BAYRAM

Antar ibn Shaddad whose birthday is reported differently in several sources is known to have lived in 6th century A.D. Antar has proven with his heroic actions that a person who was named as " black servant" in the time of illiteracy could be in the same status as a pure Arab. The warrior hero from Necd, with his characteristics of bravery and valour, is the most famous poet of the Arab world according to same people. Antar, who is a type that represents heroism in Arab culture, has laid in the groundwork for a story that was named generally as a " Antar Tale" with his legendary heroic actions.

The whole work of the one which is gained to the Turkish literature was traslated by command of Sultan Mehmed the Conqueror and known by names such as “Qıssa-ı Antar, Antername or Antar Tale” takes place as manuscript in Topkapı Palace Museum Library. It is observed that there is a similarity in some copies during the work of translating into the Turkish alphabet of Latin origin that Assist. Prof. Dr. Muhammed Ikbâl Güler in Ondokuz Mayıs University since 2018. Upon the fact that the H.1146 archieve numbered copies are also similar to a extend and the presence of incomplate and misspelled copies in the preliminary section of the H.1145 numbered copy (H.1146/148b-350a) the leaves (H.1145/375b-539b) were read and examined comparatively. The original text of both copies were adhered to and no changed were made regarding the spelling and content. The copy archive number is H.1146 was written in the original text section, in the footnote section giving the differences foil and line numbers.

In the first section of our study, Antar ibn Shaddad's life and Qıssa-i Antar's copies that have been compared have been introduced. In the second section, language and tone of the text have been comparatively analyzed and costums in the text have been determined. In the third section, the copy numbered H. 1146 archieve and the copy numbered H. 1145 archieve which was read and analyzed before hand by Assist. Prof. Dr. Muhammed Ikbâl Güler have been compared signified between the sheets and the differences in terms of its shape have been written as a footnote.

Keywords: Qıssa-i Antar, 15th Century, classical Turkish Literature, prose texts.

ÖN SÖZ

Yüzyıllarca bir kahramanlık hikâyesi olarak anlatılan Anter kıssaları Arap toplumunda büyük ilgi gördüğü gibi Fatih Sultan Mehmet'in de ilgisini çekmiştir. Peygamber Efendimizin müjdelediği hadis-i şerîfe nail olabilmek için İstanbul'u fetheden bir padişahın yine Hz. Muhammed'in en çok görmek istediği bedevi olan Anter bin Şeddâd'ı tanımak ve tanıtmak istemesi üzerine Kıssa-i Anter'in tercüme çalışmalarını başlatmış olabileceğini düşünmekteyim. Yapılan bu tercümelerden sonra 2018 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl Güler'in başlatmış olduğu Prof. Dr. Yavuz Bayram'ın danışmanlığını yaptığı bir çalışma ekibi ile Latin asıllı Türk alfabesine çeviri çalışmaları devam etmektedir.

Günümüz alfabesiyle yazılmış şekli bulunmadığı için eski şöhretini kaybetmiş olan Kıssa-i Anter ile tanışmış olmanın heyecanını, başlamış olduğum yüksek lisans tezimin bitiyor olmasının sevincini, aylardır yaptığım çalışmaların yorgunluğunu ve yeni şeyler öğrenmiş olmanın mutluluğunu bir arada yaşamaktayım.

Kıssa-i Anter'in farklı nüshaları üzerinde çalışan ve bilgi alışverişi yaptığımız ekip arkadaşlarıma, daha önce katıldığım Anternâme çalışmalarının tez savunmalarında yaptıkları yorumlarla bana da yol göstermiş olan saygıdeğer hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Haksever ve Dr. Öğr. Üyesi Avni Erdemir'e, bir kez bile bıkkınlık ifadesi göstermeden sorduğum her soruya ivedilikle cevap veren Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl Güler'e, sadece bilgisiyle değil hal diliyle de bize hocalık yapan ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum Prof. Dr. Yavuz Bayram'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca eşim Cemil Okur'a benden maddi, manevi desteğini eksik etmediği için, tezimin bitmesini dört gözle bekleyen çocuklarıma gösterdikleri sabır için, varlıklarıyla bana güç veren aileme destekleri için çok teşekkür ederim.

Gülizar OKUR

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI IV
TEZ KABUL VE ONAYI V
ÖZET III
ABSTRACT IV
ÖN SÖZ V
İÇİNDEKİLER VI
GİRİŞ 1
1. Araştırmanın Problemi 1
2. Tezin Amacı ve Önemi 1
3. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi 2
BİRİNCİ BÖLÜM 3
1.1. Anter bin Şeddâd'ın Hayatı ve Edebî Kişiliği 3
1.2. Sîretü'l-Anter 5
1.3. Kıssa-i Anter Nüsha Tavsifi 7
1.3.1. H.1145 7
1.3.2. H.1146 8
İKİNCİ BÖLÜM 11
2.1.Hikâyenin İncelenmesi 11
2.1.1. Metinde Yer Alan Özel İsimler 11
2.1.1.1. Şahıs Kadrosu 11
2.1.1.2. Metinde Yer Alan Diğer Özel İsimler (Kabile, Kavim, Bölge, Şehir, Dağ, Dere, Hayvan ve Kılıç İsimleri) 14
2.1.1.2.1. Kavim ve Kabile İsimleri 14
2.1.1.2.2. Bölge İsimleri 14
2.1.1.2.3 Şehir İsimleri 14
2.1.1.2.4 Dağ İsimleri 14
2.1.1.2.5 Dere İsimleri 14
2.1.1.2.6 Hayvan İsimleri 14
2.1.1.2.7 Kılıç İsimleri 14
2.1.2. Kıssa-i Anter'de Zaman 15
2.1.3. Olay Örgüsü 15
2.1.4. Metnin Dil ve Üslûbu 26
2.1.4.1. Metinde Geçen Deyimler 26
2.1.4.2. Metinde Geçen Bazı Veciz Sözler 28
2.1.4.3 Metinde Geçen Şiirler ve Şiirsel İfadeler 29
2.1.4.4 Metinde Geçen Bazı Benzetmeler 30
2.1.5. Metinde Yer Alan Âdetler, Alışkanlık ve İnanışlar 31

2.1.5.1. Evlilikle İlgili Âdetler 31
2.1.5.2. Avlanma Alışkanlığı 32
2.1.5.3 Ödüllendirme, Bahşiş Verme, Kutlama 32
2.1.5.4. Sevgiliye Davranış Şekli 33
2.1.5.5. Savaşla İlgili Âdetler 33
2.1.5.6. Ganimet Paylaştırma 33
2.1.5.7. Misafire Karşı Tutum 33
2.1.5.8. Yüz Kapama 34
2.1.5.9. Cariyelik ve Esirlik 34
2.1.5.10. Din- İnanış 34
2.1.5.10.1. Allah İnancı 34
2.1.5.10.2. Peygamber İnancı 35
2.1.5.10.3. Melek İnancı ve Kutsal Kitap İnancı 36
2.1.5.10.4. Kader İnancı 36
2.1.5.10.5. Puta, Ateşe, Güneşe ve Aya Tapma 36
2.1.5.10.6. Cin İnancı 37
2.1.5.10.7. Kutsal Değerler 37
2.1.5.8. Yas Tutma 37
2.1.5.9. El Etek Öpme 38
2.1.5.10. Sadaka Vermek 38
2.1.5.11. Padişaha Saygı 38
2.1.5.12. Saç Keserek Cezalandırma 39
2.1.5.13. Özgürlüğe Düşkünlük 39
2.1.5.14. Yalan Yere Yemin Etme 39
2.1.5.15. İnançlarını Koruma 39
2.2. H.1146 ile H.1145 Nüshalarının İmlâ Hususiyetleri Açısından Karşılaştırılması .. 40
2.2.1. “d”, “z̲” Farklılığı 41
2.2.2. “ṭ”, “d” Farklılığı 41
2.2.3. Yuvarlak-Düz Ünlü Kullanımı 41
2.2.4. Belirtme Durumu 42
2.2.5. Farklı Kelime Kullanımı 42
2.2.5.1. Arapça ve Farsça Kelimelerin Kullanımındaki Hatalar 42
2.2.6. “Ve” Bağlacının Kullanımı 48
2.2.7. Tamlamaların Kullanımı 48
2.2.8. İsimlerdeki Değişiklikler 49
2.2.9. H.1146’da Yazılı Olmayan Yerler 51
2.2.10. H.1145’te Yazılı Olmayan Yerler 62
2.2.11. İki Nüsha Arasındaki Bilgi Farklılıkları 63

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 65
3.1. Metnin Kurulmasında Dikkat Edilen Hususlar 65
3.2. Çeviri Yazılı Metin 67
SONUÇ 369
KAYNAKÇA 371
ÖZ GEÇMİŞ 373

GİRİŞ

1. Araştırmanın Problemi

Latin asıllı Türk alfabesinin kullanılmaya başlanmasıyla yüzlerce yılık birikime sahip olan Türk edebiyatının eserleri zamanla sadece bu alanda çalışanlar tarafından okunabilir duruma gelmiştir. Bugün yüz yıl öncesine ait bir eseri okuyabilmemiz için ayrı bir eğitim almamız gerekmektedir. Kütüphanelerde içeriği bilinmeyen pek çok eser gün yüzüne çıkarılmayı beklemektedir. Burada en büyük görev, şüphesiz bu alanda çalışmalar yapan araştırmacılara ve bilim insanlarına düşmektedir.

Kıssa-i Anter, 1477'de Fatih Sultan Mehmet'in emriyle Arpçadan Türkçeye tercüme edilerek Türk edebiyatına kazandırılmıştır. Eserde kullanılan alfabe, Arap asıllı Türk alfabesidir. Yıllarca gerek saray eşrâfı gerekse halk tarafından okunmuş olan Anter hikâyeleri, günümüz harfleriyle yazılmış şekli bulunmadığı için eski şöhretini kaybetmiştir. Bizi bu araştırmaya yönlendiren şey, eseri merak edenlerin rahatlıkla okuyabilmelerini sağlamaktır. Ayrıca çeviri yazılı metninin ortaya konulmuş olmasıyla araştırmacı ve akademisyenlerin de Kıssa-i Anter üzerinde ilmî araştırmalar yapmalarına katkı sağlanabilecektir. Kıssa-i Anter'in farklı nüshaları incelenerek Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde bulunan bu eserler hakkında daha detaylı bilgiye sahip olunacaktır.

Karşılaştırma yaptığımız H.1145 arşiv numaralı nüshanın mukaddime bölümünde, bu nüshadan önce yazılmış olan başka tercümelerin varlığından söz edilmiştir. Daha önceki tercümede hikayelerin eksik olduğuna ve tercümeyi yapan kişinin yeterli dilbilgisine sahip olmadığı için hatalar yaptığına değinilmiştir. Yaptığımız çalışma sonucunda H.1145 arşiv numaralı nüshanın mukaddime bölümünde yazılı olan bu açıklamalardan yola çıkarak H.1146 arşiv numaralı nüshanın daha önce yazılmış bir tercüme olabileceği tespit edilmiştir.

2. Tezin Amacı ve Önemi

Metnin günümüz alfabesine aktarılması tezimizin amaçlarından birisidir. H.1145'teki mukaddimede yer alan çeviri eleştirisinden hareketle H.1146'nın eksiklikler barındırdığı için 1477 yılından daha önceki bir tarihte tercüme edilmiş olabileceği tespit edilmiştir. H.1146 arşiv numaralı nüshanın 148b-350a arasındaki varakları ile H.1145 arşiv numaralı nüshanın 375b-539b arasındaki varakları karşılaştırmalı olarak okunmuştur. Nüshalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar

belirlenmiştir. Böylelikle Türkçedeki ilk çeviri eleştirisinin somut verilerle izahı yapılmıştır.

3. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmanın kapsamını Kıssa-i Anter bin Şeddâd el-Absi adlı eserin H.1146 arşiv numaralı nüshasının 148b-350a varakları ile 1477'de tercüme edilen üç ciltlik tercümenin birinci cildi olan H.1145 arşiv numaralı nüshasının 375b-539a varaklarının karşılaştırılarak çeviri yazılı bir metnini ortaya koymak oluşturmaktadır. Bu çalışmada H.1145 arşiv numaralı nüsha incelenirken Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl Güler'in doktora tez çalışması kaynak olarak kullanılmıştır. H.1146 arşiv numaralı nüsha okunduktan sonra H.1145 ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiş, farklılıklar incelenerek karşılaştırma yapılmıştır. İlgili farklılıklar, metnin altında dipnot olarak gösterilmiştir. Dipnotta H.1146'daki kelime ya da cümle yazıldıktan sonra H.1145'teki kelime ya da cümleler yazılmıştır. Karşılaştırılan kelimelerin arasında iki nokta kullanılmıştır. Metnin dil ve üslûbu, metinde yer alan âdetler, metnin olay örgüsü ve özel adlar da ayrıca incelenmiştir. H.1145 arşiv numaralı ciltte detaylı bir sözlük çalışması yapıldığı için burada sözlük bölümüne tekrar yer verilmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Anter bin Şeddâd'ın Hayatı ve Edebî Kişiliği

Anter bin Şaddâd bin Muâviya el-Absi, 6. asrın son on senesi zarfında ve İslâmiyet'in zaferinden iki nesil evvel, yaşamış olan bir Arap şairidir.[1] Şairin neseb silsilesi birkaç şekilde rivâyet edilmiş olup bu silsilelerden birisi Anter bin Şeddâd bin 'Amr bin Kırâd Mahzûm bin 'Avf bin Mâlik bin Gâlib bin Katia bin 'Abs bin Bağîd'dir.[2] Necd bölgesinde oturan, Abs kabilesinin ileri gelenlerinden Şeddâd ile Zebîbe adlı Habeşli siyahî bir cariyenin oğludur. Anter'in 605-615 yılları arasındaki bir tarihte öldürüldüğü dikkate alındığında yaklaşık olarak milâdî 520-530 yıllarında doğduğu söylenebilir.[3] *Ağribetu'l-Arab (Arap Kargaları), Antere el-Fevâris, Ebu'l-Muğallis, Antere el-Felhâ* ve amcası kızı Able'ye olan sonsuz aşkından dolayı *Ebû Able* lakapları ise Anter bin Şeddâd'ın lakaplarından birkaçıdır.[4]

Annesi cariye olduğu için zamanın anlayışına göre köle sayılmaktaydı. Bu sebeple de küçük yaştan beri sevdiği amcasının kızı Able ile evlenmesi uygun görülmemekteydi. Anter kölelikten kurtulup sevgilisine kavuşmak için ciddî başarılar göstermek zorunda idi.[5]

> Köle olmasına rağmen kabilesinde kendisine ve etrafındakilere karşı yapılan haksızlıklara karşılık vermesi, kabilesinin düştüğü zor durumlarda savaş meydanına girip savaşın seyrini değiştirmesi, amcasının kızını ulu orta şiirler okuyarak anması ve Benî ᶜAbs kabilesi lideri Melik Züheyr tarafından sevilip korunması, Anter‟in kabilesinin bazı ileri gelenleri tarafından sevilmemesine sebep olur. Fitili ateşleyen son olay ise Anter‟in amcası Mâlik‟in, kızı Able‟yi, Amâre adlı kabilenin ileri gelenlerinden birine vermesi ve bu haberi duyan Anter‟in Amâre‟ye saldırması olur. Bu olay karşısında kabilenin ileri gelenleri Anter‟i Melik Züheyr‟e şikâyet eder, o da baskıya dayanamayıp Anter hakkındaki kararın babası Şeddâd tarafından verilmesine hükmeder. Şeddâd ise herkesin huzurunda Anter‟e eskisi gibi deve gütmesini ve cenk meydanlarından uzak durup Able'yi anmamasını emreder. Aksini yaparsa onu öldüreceğini söyler. Anter bu hükmü kabul eder ve Anter‟in özgürlüğe giden yolda kurduğu plan böylece işlemeye başlar. Bu olayın akabinde Melik Züheyr ve kabilesinin savaşçıları, kendilerine karşı saldırıya geçen Benî Tay kabilesinden Şâribü‟d-Dimâ ve beraberindekileri karşılamak için yola çıkar ve kabilede başlarında

[1] Brockelmann, "Antere", *Milli Eğitim Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi,* Milli Eğitim Basımevi, I, İstanbul, 1978, s. 463.
[2] Yakup Göçemen, *Muallaka Şairi Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerinin Dil ve Tema Yönünden Tahlili,* (y.y.l.t.), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kahramanmaraş Aralık 2015, s. 19.
[3] Göçemen, *Muallaka Şairi Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerin Dil ve Tema Yönünden Tahlili*, s. 20.
[4] Göçemen, "Antere b. Şeddad'ın Şiirlerinde Tasvir", *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* İstanbul 1991, C. 3, s. 1.
[5] Cemal Muhtar, "Antere", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, III, İstanbul 1991, s.237.

> Melik Züheyr‟in oğulları Şa‟s ve Kays‟ın da olduğu 500 savaşçı kalır. Şâribü‟d-Dimâ ve askerleri, Melik Züheyr‟in tahmini aksine farklı bir güzergâh takip ederler ve ‘Abs kabilesine varıp kabileyi yağmalamaya başlarlar. Anter ise kardeşi Şeybûb‟un tavsiyesi üzerine kabilenin develerini alıp gütmek için bir tepeye çıkar ve olayları oradan takip etmeye başlar. Tay kabilesi, ‘Abs kabilesini talan eder, birçok insanı öldürür ve çoğunu esir alır. Bu durumu gören Anter‟in babası ve amcası, utana sıkıla Anter‟in yanına varıp ondan yardım dilerler. Anter ise "Benim elimden ne gelir? Ben bir kulum ve kulun işi kulluktur. Ata binmek ve savaşa gitmek ulu kişilerin, soyu belli olanların hakkıdır. Deve güden kişinin işi ise süt sağmak, onların yününü eğirmek ve bu minvalde işler görmektir." şeklinde karşılık verir. Bu cevap karşısında Şeddâd sonunda dayanamaz ve Anter‟e "Bizi bu beladan kurtarırsan ulu bir davet verip seni nesebime kabul ettiğimi ilan ederim." vaadinde bulunur. Melik Züheyr‟in karısı Sümeyye‟nin ve kendi kızı Able‟nin esir edildiğini gören Mâlik ise, eğer kendilerini bu beladan kurtarırsa kızı Able‟yi ona vereceğini vadeder. Anter ve kardeşi Şeybûb, bu vaatleri işitince savaş meydanına girerek esirleri düşman elinden alıp savaşın seyrini değiştirirler ve Benî ‘Abs‟i başlarındaki beladan kurtarırlar (TSMK, H.1145, 109b/121a).

Anter, Beni Abs ile Beni Zubyân arasında cereyan eden Dahis ve Gabrâ savaşında büyük kahramanlıklar göstermiştir.[6] Kabilesi ona savaş zamanlarında verdiği değeri barış ve huzur günlerinde göstermez, ona her daim köleliğini hatırlatacak davranışlar sergiler, kötü lakaplarla çağırır. Gösterdiği yiğitliğe rağmen yine de ona sevgilisini vermediklerine veya birçok güçlüğe katlandıktan sonra Able ile evlendiğine dair farklı rivayetler vardır.[7]

Anter, yaşadıklarıyla İslâm'dan önceki devirde, melez ırktan bir şahsın, saf kan bir Arab'ın statüsünü kazanabildiğini ispat etmiştir.[8] Arap menkıbelerinde muallakasındaki aşk ve hamâsî yönüyle, Ahd-i Atîk'teki Samson'a ve Yunan mitolojisindeki Herkül'e benzetilmiştir.[9] Câhiliye Araplarının yiğit süvari şairlerinden biri olan Anter bin Şeddâd, bu yönüyle "eş-Şu'arâu'l-Fursân" arasında yer almaktadır. Muallaka şairi olmasının yanında el-Asma'î (öl. 216/831) dahil birçok Arap edebiyat tarihçisine göre "Eş'aru'l-Fursân" yani "Süvarilerin en yetenekli şairi" vasfına lâyık görülmüştür.[10] Arapların gelmiş geçmiş en meşhur binici şairidir.[11] Anter'in hayatını doksanlı yaşlarda evinde oturarak değil de savaş meydanlarında noktalaması, yiğitliği ve savaşçılığının apaçık delili olmuştur.[12] Anter'in ganimetlerden pay almaması ve savaşlarda tamahkârlıktan kaçınması

[6] Ebû Ubeyde ,K. Eyyâmi'l-Arab Kable'l-İslam, nşr. A.C. El-Beyatî, Beyrut 1407/1987, II, 177, el-Ikdu'l-ferid, V, 150.
[7] Muhtar, "Antere", s. 237.
[8] Regis Blachere, "Antere", çev. Süleyman Tülücü, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* S. 33, Erzurum, s. 213.
[9] Tülücü, "Muallaka Şairlerinden Antere" s.15.
[10] Göçemen, "Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerinde Hamaset Teması", s.23.
[11] Göçemen, "Antere b. Şeddad'ın Şiirlerinde Tasvir", s.72.
[12] Göçemen, *Muallaka Şairi Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerinin Dil ve Tema Yönünden Tahlili,* s.23.

cesaretinin yanında gönlü zengin ve kanaatkâr bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir. Ganimet için savaşmayı basitlik olarak görür. Savaş gayesini kendini sevgilisine kanıtlamak, kabilesini tehlikelerden korumak ve kabilesinin şanını yüceltmekten ibaret sayar. Anter, nefsinin şehvet ve arzularına boyun eğmeyerek onu kontrol altında tutabilen bir kişilik olarak tanıtılmıştır. Söz gelimi içtiğinde içkinin kendisini esir almasına müsaade etmemiş, şiirlerinde de iffeti elden bırakmayarak aşkını temiz bir şekilde dile getirmiştir.[13]

Anter'in ölümüyle ilgili en meşhur rivayet, İbn Habîb'e aittir. İhtiyarlığında Tay kabilesine karşı yapılan bir savaşta öldürülmüştür. Rivayete göre, 90 sene yaşamış ve takriben hicretten 22 yıl önce (M. 600), Benî Nebhân'dan el-Esedü'r-Rahîs-İbn Selman namı verilen Vezer bin Câbir tarafından vurularak öldürülmüştür.[14]

1.2. Sîretü'l-Anter

Sîretü'l Anter, bir Arap yiğitlik hikâyesi örneği sayılmaktadır. Bir cariyeden doğan Anter'in en büyük felaket anında canı pahasına özgürlüğe kavuşması ve kabilesine kabul edilişini dile getirir. Ayrıca beş yüz yıllık Arap tarihini, çok mebzul eski ananeler ile gözümüzün önüne sermektedir.[15] Muhtar'a göre

> Antere kıssasının ilk defa ne zaman ve kim tarafından ortaya konulduğu tam olarak bilinmemektedir. Her ne kadar eserde, hikâyenin anlatımı sırasında derleyenin Antere'den iki yüz yıl sonra yaşamış bulunan Asmaʿi (ö. 216/ 83) olduğu ifade edilmekteyse de kıssa Asmaî'nin ölümüyle son bulmayıp miladi XII. yüzyıla kadar hikâyeye yapılan ilave unsurlar devam etmiştir.[16]

Anter'in başından geçenlerin ve kahramanlıklarının bir hikâye formuna kavuşmasıyla ilgili bir başka rivâyet de şöyledir.

> Fâtımî halifelerinden Azîz-Billâh'ın (975-996) Mısır'daki hilâfeti sırasında sarayla ilgili bazı dedikoduların yayılması üzerine, halkın dikkatini başka tarafa yönelterek bu söylentileri örtbas etmek isteyen halife, dönemin tanınmış edibi Yûsuf b. İsmâil'den halkın ilgisini çekecek sürükleyici hikâyeler yazmasını istemiş; bunun üzerine, Ebû Ubeyde, İbn Hişâm ve Asmaî gibi birçok edibin rivayet ettiği hikâyeleri ezbere bilen Yûsuf b. İsmâil, tamamı yetmiş iki kitaptan oluşan ve her kitabın sonundaki hikâye ile bir sonraki arasında ustaca bağlantılar kurulmuş bulunan bir seri kıssa yazmaya başlamış, böylece Antere kıssası denilen eser meydana gelmiştir. Ayrıca tabip Ebü'l-Müeyyed Muhammed el-

[13] Göçemen, *Muallaka Şairi Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerinin Dil ve Tema Yönünden Tahlili,* s. 26-27.
[14] el-Amidi, el-Mu'telif ve'l-Mu'telif, nşr. F. Krenkow, Kahire 1354, s.99.
[15] M. Hartmann, "Anter", *MEB İslam Ansiklopedisi,* Milli Eğitim Basımevi, C.1, s. 462-463, İstanbul 1978.
[16] Muhtar, "Antere Kıssası", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.3, s.237, İstanbul 1991.

> Cezerî de (milâdî XII. yüzyıl) bu hikâyeleri toplayanlardandır ve bu sebeple el-Anterî diye tanınmıştır.[17]

Eser, Hz. Nuh ve oğullarının hikâyesi ile başlayıp Hz. İbrahim ve Nemrûd'un hikâyesi ile devam eder. Ardından Anter'in yaşadığı Arap coğrafyasına hikâye bağlanır.Burada verilen bilgilere göre daha bebekken bile çok güçlü ve hareketlidir. Daha sonra annesi bir cariye olduğu için kendisi de köle sayılan Anter'in hürriyetini elde etmesi, âşık olduğu amcasının kızı Able'ye kavuşabilmek için zor ve tehlikeli birçok maceraya girişmesi anlatılır. Anter'in cengaverliğinin yanında şiirdeki üstünlüğü de vurgulanır. Eserde anlatılanlara göre Hayber Yahudilerini perişan eder. Arap yarımadasının dışına çıkarak Irak, Suriye, İran, Bizans, Kuzey Afrika ve İspanya vezirleri ve krallarıyla tanışır.

Bu arada Hz. İbrahim, Hz. Peygamber ve Hz. Ali'ye dair rivayetlerin de yer aldığı eserde Cahiliye döneminden İslâmî döneme geçilmek üzere olan bir devirde sergilediği erdemli yaşayışıyla Anter, İslâmiyet'in gelişi için bir tür zemin hazırlayan bir kahraman hüviyetine büründürülür. Eser Anter'in İran'daki maceralarını anlatırken İran yaşayışı ve kültürü hakkında bilgi verir. Söz konusu ettiği ülkelerin o devirdeki kültürünü büyük ölçüde aksettirir. Savaşlarda askeri coşturmak için anlatılan kıssalar arasında müstesna bir yeri vardır.[18]

"Hz. Peygamber'e atfen, 'Bana bahsedilen Arabîlerden yalnız Antere'yi tanımak isterdim.' dediğinin rivayet edilmesi, halkın bir kahramanda aradığı bütün özellikleri ona kazandırmış ve Anter kıssası İslâm dünyasının beş yüzyıl boyunca kazandığı zaferlerin adeta bir sembolü haline gelmiştir."[19]

Eserin 10.000 beyti bulan manzum bölümleri de mevcuttur.[20]

Anter kıssasının muhtelif metinleri arasında en geniş olanı, es-Sîretü'l-Hicâziyye diye anılan metindir. Bâbil metni (es-Sîretü'l-Irâkıyye) ile Suriye metni (es-Sîretü'ş-Şâmiyye) daha kısadır. Anter kıssası, Hicaz metni esas alınarak Kahire'de (1306-1311) 32 cüz halinde, Beyrut'ta ise birinci baskısı (1869-1871) 154 cüz, ikinci baskısı (1883-1885) altı cilt halinde yayımlanmıştır.

---

[17] Muhtar, "Antere Kıssası", s. 237-238.
[18] Muhtar, "Antere Kıssası", s.238.
[19] Muhtar, "Antere Kıssası", s.238.
[20] Heller, B. (1997). Sîret-i Anter. MEB İslâm ansiklopedisi (C X, 703-707). Eskişehir: Milli Eğitim Bakanlığı.

1.3. Kıssa-i Anter Nüsha Tavsifi

1.3.1. H.1145[21]

Eserin kayıt bilgileri: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Koğuşu'nda H.1145 arşiv numarası ile kayıtlıdır.

Eserin adı: El-mücelledü'l-evvelü min Kıssati Anter bin Şeddâd bin Kırâd el-Absî

Müellifi: Belli değildir.

Müstensih: Belli değildir.

Ölçüsü: 350x250 mm.

Varak sayısı: 539 varak

Kullanılan kâğıt: Aharlı kâğıt

Kullanılan yazı şekli: Nesih hattı ile ve harekeli yazılmıştır.

Bir sayfadaki satır sayısı: 23 satır

Dış kapak: Miklepli şemseli kırmızı deri cildi vardır. Ön ve arka kapaklar aynı karakterli olarak yapılmıştır. Kapaklarda dışta yaldızlı cedveller arasında ince yaldızlı sarmal zencirek yer alır. Köşebentler yaldızlı ve soğuk düz cedvellerle basit üçgen şeklinde biçimlenmiştir. Şemseler oval ve dilimlidir. Dıştan ve içten yaldızla tahrirlenmiş, dilim araları da tığlarla süslenmiştir. Şemselerde farklı çiçek yaprakları kabartmalı olarak bırakılmıştır.

Mikleb: Mikleb, yaldızlı ve soğuk baskılı cedveller, ince sarmal zencirek ve köşebent uygulaması ile kapaklara uyum sağlar. Miklepteki şemse motifinin deri rengi, cildin renginden daha açıktır. Buradaki şemse de kapaklardaki şemseler gibi içten ve dıştan yaldızlanmış ve dilim araları tığlarla süslenmiştir.

Sertâb: Sertâbda ise soğuk baskı cedvel içerisinde yaldızlanmış karşılıklı dikdörtgen biçiminde iki çerçeve mevcuttur. Her iki çerçevenin altında ve üstünde ise ince sarmal zencirek mevcuttur.

[21] Güler, Muhammed İkbâl, *Kıssa-i Anter (1. Cilt / 1145) [İnceleme-Metin-Sözlük],* (y.d.t.), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2019.

72a numaralı sayfadan sonra hat değişmiştir. Eserin 538b numaralı sayfasındaki son satırlar ve 539a numaralı sayfadaki yazılar farklı bir kalemden çıkmıştır. Eserde yer yer yapılan küçük eklemelerle bu yazı karşılaştırıldığında ortaya çıkan benzerlik, bu hattın muhtemelen mütercime ait olduğuna işaret etmektedir. Yani bu ciltte üç farklı müstensihin izleri mevcuttur.

Eser, genel itibari ile reddâdelidir.

1.3.2. H.1146

Kayıt bilgileri: Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları-H.1146.

Eserin adı: Kitâb-ı cild-i sânî Anter-nâme

Kıssa-i Antere bin Şeddâd bin Kırâd el-Absî (Yedi ciltlik istinsah nüshasının ikinci cildidir.)

Müellifi: Belli değildir.

Müstensih: Belli değildir. Birden fazla müstensih tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır.

Yaprak Sayısı: 350

Eser TSMK TYK'de (Karatay, 1961: 296) 349 varak ve siyah deri ciltli olarak kayıtlıdır. H.1146'da günümüz rakamları ile yazılmış, her varağın ön yüzünde sol üst köşeye yazılmış iki farklı numaralandırma görmekteyiz. İlki, 1a numaralı zahriyyede *"1"* ile başlayıp 350a sayfasında *"349"* ile bitmiştir. Bu numaralandırma 12a numaralı sayfada sekteye uğramıştır. Burada ilk numaralandırmaya ait herhangi bir sayı yoktur. 13a numaralı sayfada ise bu numaralandırmaya ait *"13"* yazması gerekirken *"12"* yazılmıştır ve numaralandırma bu sayıya göre devam edip *"349"* ile bitmiştir. Muhtemelen Fehmi Edhem Karatay'ın esas aldığı varak sayısı bu numaralandırmaya aittir. İkinci numaralandırma ise ilk numaralandırmayı düzeltici mahiyette olup ilk numaralandırma tarafından boş bırakılmış olan 12a numaralı sayfada *"12"* rakamı ile başlamış ve her sayfada bir önceki numaralandırmaya ait sayıların üzerine çizik atılarak bir fazlaları yazılmıştır ve 350a sayfasında *"350"* ile bitmiştir.

Satır sayısı: 16 st.

Kâğıt: Aharlı kalın kâğıt

Yazı: Nesih hatla ve harekeli yazılmıştır.

Dış kapak: Cilt: Miklepli, koyu kahverengi deri cildi vardır. Eserde, ön ve arka kapaklar aynı karakterli olarak yapılmıştır. Köşebentler soğuk düz cedvellerle basit üçgen şeklinde biçimlenmiştir ve ince sarmal zencirek mevcuttur. Şemseler yuvarlak biçimdedir.

Mikleb: Mikleb, soğuk baskılı cedveller ve köşebent uygulaması ile kapaklara uyum sağlar. Miklepteki şemse motifi, kapaklardaki gibi tam değil yarımdır.

Sertab: Sertâb ise muhtemelen yıprandığı için derinin renginden daha koyu bir kahverengi deri ile kaplanmıştır.

Ölçüsü: 280x200 mm. ölçülerindedir.

Eser, *"Aṣmaᶜī rivāyet ider ki Ṣeybūb ᶜAnterʿüñ ṣiᶜrini taᶜaccüb itdi ve yaluñuz olup ġurbetde olmaġın göñlinde ziyāde eṣer itdi."* cümlesi ile başlamaktadır.

Eserin tamamı reddâdelidir.

95b numaralı sayfanın 11. satırında kırmızı mürekkeple yazılmış "Beşinci cild bu arada temām oldı. Bundan aşaġa cild-i sādis gelür." cümleleri mevcuttur. Ayrıca 167b numaralı sayfanın sonunda "Temmet bi-ᶜavnillāh" ibaresi ve 168a numaralı sayfanın başında "ᶜAnter bin Şeddād ḳıṣṣasınuñ yidinci cildi budur." cümlesi bulunmaktadır. 237a numaralı varağında "Temmüᶜl-mücelledi's-sābiʿ bi-ʿavnillāhi teāla ve hüsni tevfīḳ. Bundan aşaġası sekizinci cilddir." Yani bu cilt, 5, 6, 7, ve 8. bölümleri ihtivâ etmektedir.

350. varak metnin bitiminden itibaren kesilmiştir. Bu ciltte muhtelif yerlerde sahh kayıtları mevcuttur. Bu durum da eserin istinsah nüsha olduğunu gösteren işaretlerdendir. Bu cildin başı, H.1145 (1. cilt)'te 256b-16'ya karşılık gelmektedir. H.1145 ile yaptığımız karşılaştırma, cümlelerin büyük oranda aynı olduğunu göstermektedir. Zaman zaman kelime seçiminde farklı tercihler yapılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinin tam olarak yerine oturmayan gramerine de bağlı olarak gramer açısından bazı tutarsızlıklar mevcuttur. Ayrıca H.1145'in mukaddime bölümünde, daha önce yazılmış olan tercümelerde eksik ve yanlış bilgilerin olduğu yazılıdır. H.1146'da eksik sayfalar ve yanlış bilgiler mevcuttur. Ayrıca 187b-10 varağında Türkçe şiir mevcuttur.

Eser "Nā-çār Kisrī buyruġından çıḳmayup muṭīᶜ olmışlar idi. Çünki yine aṣl begleri ellerine girdi. Defᶜī gelüp döndiler. Temmet bi-ᶜavnillāhiʿt-tevfīḳ." cümleleri ile son bulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1.Hikâyenin İncelenmesi

2.1.1. Metinde Yer Alan Özel İsimler

2.1.1.1. Şahıs Kadrosu

Kıssa-i Anter'in H.1146 arşiv numaralı cildinin 148b-350a varakları arasında bulunan şahıs kadrosu aşağıda alfabetik sırayla verilmiştir. Anter bin Şeddâd hikâyenin baş kahramanı olduğu için alfabetik sıralamanın dışında tutulmuştur. Şahısların diğer isimleri -ve varsa lakapları- parantez içinde yazılmıştır.

Anter bin Şeddâd bin Kırâd el-Absî: Hikâyenin başkahramanı. Benî Abs bahadırı.

Able: Mâlik bin Kırâd'ın kızı, Anter'in sevdiği kız.

Amâre (Amâre bin Ziyâd / Amârete bin Ziyâd): Rebî bin Ziyâd'ın kardeşi, Anter'in sevdiği kız olan Able'ye talip olan diğer kişi.

Amr bin Abdûd: Arap bahadırı. Metinde Hz. Ali zamanına kalan bahadırlardan olduğunun rivayet edildiği yazmaktadır.

Amr bin Mâlik: Able'nin kardeşi, Mâlik bin Kırâd'ın oğlu.

Amr bin Nufeyle: Melik Münzir'in bir veziri.

Bedr bin Amr: Beni Fezâre'nin reisi.

Bestâm bin Kays: Kays bin Mesûd'un oğlu, Meşhur Arap bahadırlarından ve şairlerinden. Anter'e başlangıçta düşman sonrasında dost olan karakterlerden. Benî Şeybân kabilesinden.

Beşâret: Müferric bin Hilâl'in kölesi.

Cerîr: Anter'in anne bir kardeşi.

Ceydâ (Ceydâ binti Zâhir): Hâlid bin Muhârib'in karısı.

Cuma: Sumâme'nin erkek kardeşi.

Dumdurot: Rum Kayseri'nin damadı ve Kisrâ'ya elçi olarak gönderilen kişi.

Düreyd ibni Simma (Düreyd ibni Simma-i Cüşemî): Benî Cüşem kabilesi lideri.

Enes bin Mudrike: Benî Hasam bahadırı.

Gâsık bin Ashab: Yemen tarafından bir bahadır. Talh Bân adlı yerde hükmeder.

Hâlid bin Muhârib: Anter'in öldürdüğü bahadırlardan birisi. Benî Zübeyd kabilesi bahadırı.

Hamel: Benî Fezâre reisi Şeyh Bedr bin Amr'ın oğlu.

Hân ibni Sad: Urve'nin adamlarından. Cuma'nın sevdiği kızın sahibi.

Hassân (Hassân ibni Safvân): Benî Reyyân kabilesi komutanlarından.

Heccâr bin Âmir: Benî Kinde kabilesi komutanlarından.

Hudâvend: Kisrâ'nın oğlu.

Humeyse: Able'nin cariyesi.

Husrevân: Kisrâ'nın komutanlarından.

Huzeyfe bin Bedr: Benî Fezâre kabilesi reisi Şeyh Bedr bin Amr'ın oğlu.

İbâd: Arz-ı Hayvân reisi Esed'in kızı, Benî Kinde komutanlarından Heccâr bin Âmir'in sevdiği kız.

Kayser (Kayser-i Rûm): Roma imparatoru.

Kisrî (Melik Kisrî / Kisrâ / Nûşîrevân / Nûşînrevân / Enûşirevân): Sasani imparatoru.

Madî Kereb (Madî Kereb-i Zübeydî): Benî Zübeyd kabilesinin ve Arapların meşhur bahadırlarından.

Mâlik bin Hassân: Müferric'in amcasının oğlu.

Mālik bin Kırâd: Anter'in amcası.

Mâlik bin Züheyr: Benî Abs lideri Melik Züheyrʿin oğlu.

Melik Munzir: Kisrâ'nın Irâk nâibi.

Melik Nuʿmān bin Munzir: Irak naibi Melik Munzir'in oğlu, Anter'in önce düşmanı sonra dostu olan karakterlerden.

Melik Züheyr/ Züheyr ibni Cezîme: Benî Abs kabilesinin lideri.

Mesrûk: Rebî bin Ziyâd'ın kölesi.

Mezîd bin Munzir/ Melik Esved: Melik Munzir'in oğlu, Melik Numân'ın kardeşi.

Mirheb: Arap bahadırı. Metinde Hz. Ali zamânına kalan bahadırlardan olduğunun rivayet edildiği yazmaktadır.

Mû-bedân: Kisrâ'nın veziri.

Mushil bin Tırâk: Amr bin Maksûr'un yiğeni. Anter'in öldürdüğü bahadırlardan.

Mübâdir bin Gaylem: Enes bin Mudrike'niñ amcasının oğlu.

Müferric bin Hilâl: Benî Şeybân kabilesinin reisi.

Mütecerride: Melik Züheyr'in kızı.

Pehlevân: Hudâvend'in vezîri.

Râbia: Able'nin Benî Hasam kabilesinde tanışıp yanından ayırmadığı cariyesi.

Rebî bin Ziyâd: Benî Abs kabilesi içerisindeki Benî Ziyâd ailesinin lideri, Kays'ın kayınatası.

Sâbûr: Sasani hükümdarlarından Şâpûr.

Sâlim: Rebî bin Ziyâd'ın kölesi.

Sinân bin Abdu'l-Uzzâ (lakabı Kâtıu'l-Amâr): Müferric bin Hilâl'in amcasının oğlu

Sumâme: Rebî bin Ziyâd'ın cariyesi.

Sübey bin Hâris (Zü'l-hımâr [lakabı]): Arap bahadırlarından, Düreyd bin Simma-i Cüşemî'nin kaynı.

Sübey bin Hāris: Arap bahadırı.

Sümeyye: Şeddâd bin Kırâd'ın karısı.

Şas (Şas bin Züheyr): Melik Züheyr'in oğlu.

Şeybûb: Anter'in anne bir kardeşi.

Turfete bin Ahyel: Beşâret'in sevgilisi Râbia'yı Yemen'e kaçıran kişi.

Tübbe ibni Akran: Benî Mürre bahadırlarından Zâlim bin Hâris'in meşhur kılıcı Zü'l-Hayyât'ın hikâyede geçen rivayete göre ilk sahibi.

Ukkâb ibni Tercem: Hudâvend'in veziri Pehlevân'ın Benî Abs'e gönderdiği elçi heyetindeki tercüman, başlangıçta Pers tarafında iken sonradan Anter'in tarafına geçen kahramanlardan.

Urve bin Verd: Benî Abs kabilesinden, Anter'in önce düşmanı sonra dostu olan karakterlerden

Varkâ: Melik Züheyr'in oğlu.

Vâsıl: Rebî bin Ziyâd'ın kölesi.

Verdişân (Emîr Verdişân): Kisrâ'nın veziri Mû-bedân'ın kapıcıbaşısı.

Zâlim bin Hâris: Benî Mürre reisi.

Zebîbe: Anter'in annesi.

Zerd-kemâl: Verdişân'ın kardeşi.

2.1.1.2. Metinde Yer Alan Diğer Özel İsimler (Kabile, Kavim, Bölge, Şehir, Dağ, Dere, Hayvan ve Kılıç İsimleri)

2.1.1.2.1. Kavim ve Kabile İsimleri

Benî ʿAbs, Benî ʿAdnân, Benî Cüşem, Benî Cüdâm, Benî Hasʿam, Benî Kahtân, Benî Kırâd, Benî Kinde, Benî Lahm, Benî Murâd, Benî Şeybân, Benî Tayy, Benî Zübeyd, Benî Gaylem, ʿAd Kavmi

2.1.1.2.2. Bölge İsimleri

Hicâz, Horâsân, Rübâb, Irâk, Revâbî-i Raham, Talh-Bân, ʿUyûnu'z-Zibâ

2.1.1.2.3 Şehir İsimleri

Yemen, Hîre, Şâm, Antâkiyye, Kahtân

2.1.1.2.4 Dağ İsimleri

Redem Dağı, Aca Dağı, Selma Dağı

2.1.1.2.5 Dere İsimleri

Vâdiyyü'n-Nekâ, Vadiyyü's-Seyl, Yaʿmuriyye Deresi

2.1.1.2.6 Hayvan İsimleri

Tayfûr: Huzefe'nin atı

2.1.1.2.7 Kılıç İsimleri

Zü'l-Hayât: Zâlim bin Hâris'in kılıcı

2.1.2. Kıssa-i Anter'de Zaman

Hikâyede yer alan aşağıdaki bölümden anlaşıldığı kadarıyla hikâyenin geçtiği zaman Hz. Muhammed'in peygamberliğinden öncedir.

"Ol ṭāyife mübārek ḳavmdür ve şerīf ṭāyifedür. Zīrā ki āḫir zamān peyġāmberi Benī ʿAdnānʿdan ḳopsa gerekdür. Pes anuñ ʿizzetine bu Benī ʿAbs ve Benī ʿAdnān ḫalḳına geregi gibi ʿizzet ve ḥürmet gerekdür." didi. Andan eyitdi: "Yā melik! Evvel āḫir zamān peyġāmberi ki dünyāya gele, ʿalāmeti budur ki Kisrāʿnuñ eyvānı yıḳılsa gerekdür ve puta ṭapanlaruñ dīni bāṭıl olsa gerekdür ve od evlerinde bulınmayup söyinse gerekdür ve hem ol peyġāmber ḫalḳı ṭoġru yola daʿvet itse gerekdür {bunca daḫı muʿcizātlar itse gerekdür.} İmdi yigregi budur. Şol ṭāyifeye ki bunuñ gibi kişi ki anlardan ḳopsa gerek, ġāyetde ʿizzetlü ve ḥürmetlü olına daḫı anları cān ü göñülden sevmek gerek." [310b-3/310b-10]

Diğer taraftan aşağıdaki bölümde bahsedilen kahramanların Hz.Ali zamanında da yaşamış olmaları, hikâyenin zamanının Hz.Muhammed'in yaşadığı döneme yakın olduğunu göstermektedir.

"Zamān-ı fetretde gelmiş idi. Kāfirlerüñ ne ḳadar cebbārları ve ser-keşleri ve sitemkārları varısa ekserin ḳırdı ve yiryüzinden fesād ehlin az ḳodı. Ol zamāndan ṣoñra ol idi ki Ḥażret-i Risālet İslām nūrı ile cihānı münevver eyledi ve ṣoḥbeti ṣafāsı ile yiryüzüni muʿaṭṭar eyledi ve kāfirlerüñ ḥālini mükedder eyledi ve cebbārları gerek gerekmez kendüye muṭīʿ ve musaḫḫar eyledi ve ʿAnterʿden bāḳī ḳalan bahādurlar ki ʿAnterʿüñ anlara eli rişmedi ve güci yitmedi, anları *esedüʾl-melikiʾl-Cebbār ṣāḥib-i Ẕüʾl-fiḳār, ḳāhirüʾl-feceretü veʾl-küffār ʿAlī raḍiyallāhü ʿanhu* ḫor u ḫaḳīr eyledi. Kimisin helāk eyledi ve kimisin esīr eyledi. Rivāyet iderler ki ʿAnter zamānında ʿAlī zamānına ḳalan bahādurlardan birisi Mirḥeb idi ve birisi ʿAmr bin ʿAbdūd ve birisi Sübeyʿ bin Ḥāriṣ ki laḳabı Ẕüʾl-ḫumārdur, Ḥażret-i Risālet muʿcizātı bereketi ile niçe anlaruñ emṣālini daḫı ḳahr eyledi ve ʿālem anuñ mübārek vücūdı ile revnaḳ buldı." [165a-15/165b-6]

2.1.3. Olay Örgüsü

Metinde yer alan gelişmeler aşağıda kesitler şeklinde verilmiştir. Kesitler, "Asmaʿî eydür.", "Râvî eydür." ve "Ebû Ubeyde eydür" şeklinde başlayan bölümlere göre belirlenmiştir. Oluşturulan kesitler, metnin geniş bir özeti olarak da kabul edilebilir.

kesit 1: Mâlik bin Züheyr'in Radü'l-Kâsıf tarafından esir edilmesi. Bu Arap'ın Mâlik bin Züheyr'in kim olduğunu öğrenmesi ve Anter'i teslim etmesine karşılık kendisini serbest bırakacağını söylemesi. Mâlik'in yalan söyleyerek Arap'ı oyalaması. kesit 2: Arap uyurken yanında bulunan esir kadının Mâlik'in bağını çözmek istemesi ve yakalanması. Arap'ın tekrar Mâlik bin Züheyrin ellerini bağlaması ve onu kamçı ile dövmesi. kesit 3: Sabah olunca Arap'ın Anter ile

karşılaşması ve Anter'in Mâlik bin Züheyr'in esir edildiğini öğrenmesi. kesit 4: Anter'in Benî Abs ahalisinin arkasından gitme sebebinin tekrar bahsedilmesi ve Anter'in Arap ile cenk edip galip olması. kesit 5: Anter'in Mâlik bin Züheyr ve esir kadını kurtarması ve Mâlik bin Züheyr'e kabileye dönmesini ama başından geçenleri kimseye anlatmamasını söylemesi. kesit 6: Anter'in Mâlik bin Züheyr'e Arz-ı Rübâb'a kadar eşlik etmesi ve Arz-ı Rübâb'daki Benî Abs ahalisinin saldırıya uğradığını ve Mâlik bin Kırâd'ın yaralandığını görmeleri. kesit 7: Anter'in amcası Mâlik'e çıkışması ve Mâlik bin Kırâd'ın Enes bin Mudrike'nin saldırısına uğradıklarını ve Enes'in Able'yi ve oğlunu kaçırdığını söylemesi. kesit 8: Enes bin Mudrike'nin Benî Abs'e saldırıp yağmalaması, sağ kalanları esir etmesi ve o gün Arz-ı Rübâb'da dinlenmesi. kesit 9: Enes bin Mudrike ve beraberindekilerin bir gün daha Arz-ı Rübâb'da kalması ve Enes'in tertip ettiği mecliste Able'nin vasıflarının konuşulmasına sinirlenmesi. kesit 10: Able'nin gece boyunca ağlaması, Enes bin Mudrike'nin bu ağlayan kadını huzuruna getirtmesi ve Able'ye âşık olması. kesit 11: Enes bin Mudrike'nin adamlarına emir verip esir ettiği Benî Abs ahalisini huzuruna getirmelerini ve onlardan Able'yi isteyeceğini söylemesi. kesit 12: Enes'in karşısına gelen esirlerden Urve'nin gizlice Amr'a kız kardeşini Enes'e vermesini, böylece Anter'in bunu duyup gelip kendilerini kurtaracağını söylemesi. kesit 13: Enes'in Amr ile Urve'nin aralarında istişâre ettiğini görünce kızması ve Amr'ın Enes'e Anter'den bahsetmesi ve ondan çekindiğini söylemesi. kesit 14: Enes'in Amr'ın anlattıklarının doğru olup olmadığını kendi ahalisine sorması ve bir yaşlının Amr'ın sözlerini doğrulayıp Able'den vazgeçmesini söylemesi. kesit 15: Enes'in bütün bu söylenenlerden sonra Anter ile buluşup cenk etmek istemesi ve yolda giderlerken arkalarından bir bölük atlının geldiğini görmeleri. kesit 16: Anter'in Mâlik bin Kırâd'dan olanları duyduktan sonra Şeybûb ve Mâlik bin Züheyr'i yaralılar yanında bırakıp Bestâm ile Enes bin Mudrike'nin üzerine gitmesi. kesit 17: Enes'in önden gönderdiği yüz adamı ile Anter ve Bestâm'ın buluşması, Bestâm'ın hücuma geçip Mübâdir bin Gaylem'i öldürmesi ve Anter ile geri kalan yüz askeri dağıtmaları. kesit 18: Enes bin Mudrike'nin gönderdiği yüz adamdan kurtulup kaçanların karşılarında Anter'in olduğunu Bestâm'a haber etmesi ve Bestâm'ın Anter ile savaşmak için ertesi günü beklemesi. kesit 19: Ertesi gün olunca Enes bin Mudrike'nin cenk meydanına çıkması ve Anter ile Bestâm'ın Enes'e karşı plan yapmaları. kesit 20: Enes bin Mudrike ile Anter'in cenk meydanında önce söz ile sonra kılıçlarıyla savaşa tutuşmaları ve Anter'in Enes'i esir edip Bestâm ile Benî Hasᶜam askerlerine saldırıp

dağıtması. kesit 21: Anter ile Bestâm'ın düşman askerlerini dağıtması ve Anter'in Able ile buluşup babası Mâlik bin Kırâd'ın akıbetini Able'ye anlatması. kesit 22: Anter'in Enes bin Mudrike'nin kaçtığını öğrenmesi ve yanındakilerle beraber Arz-ı Rübâb'da bıraktıkları Benî Abs ahalisinin yanına gitmek için yola çıkmaları. kesit 23: Anter ve beraberindekilerin Benî Rübâb'a varmaları ve Mâlik bin Kırâd'ın herkesin içinde Anter'den özür dilemesi. kesit 24: Bestâm'ın Mâlik bin Kırâd'ı pişmanlık gösterip özür dilemesinden dolayı takdir etmesi. **Anter bin Şeddâd kıssasının yedinci cildi**. kesit 25: Ertesi gün Bestâm ile Anter'in vedalaşıp kendi kabilelerine doğru yola çıkmaları. kesit 26: Anter'in Mâlik bin Züheyr'in teklifi üzerine Şeybûb'u Benî Abs'e geldiklerini önden haber etmesi için göndermesi. kesit 27: Kabileye önceden varan Şaᶜs'ın, babası Melik Züheyr'e olanları anlatması ve birlikte Anter ve beraberindekilerin dönmelerini beklemeleri. kesit 28: Enes bin Mudrike'nin baskınından kaçan yaralı askerlerin Benî Abs'e varıp olan biteni Melik Züheyr'e anlatmaları ve bu haberleri duyan Amâre'nin sevinmesi. kesit 29: Melik Züheyr ve Şaᶜs'ın topladıkları askerle yola çıkacakları sırada Şeybûb'un kabileye varması, olanları anlatması ve Melik Züheyr'in karşılamaya çıkması. kesit 30: Anter ile Melik Züheyr'in buluşmaları, hasret gidermeleri ve Anter'in ganimet malını ahali arasında pay etmesi. kesit 31: Anter'in kabileye dönüp Mâlik bin Kırâd ile barıştığını gören Amâre'nin derdinin artması ve annesi ve kardeşi Rebî'nin nasihatlerini dinlememesi. kesit 32: Rebî'nin Able'yi öldürmek için plan kurması ve Vâsıl adlı kölesini Able'nin Humeyse adlı cariyesini baştan çıkarıp kendi hanelerine getirmesi için vazifelendirmesi. kesit 33: Vâsıl'ın ertesi gün Humeyse ile buluşup onu yalan sözlerle kandırması ve alıp Benî Ziyâd'ın hanelerinden birine getirmesi ve Rebî'nin Humeyse üzerinden planını işletmeye başlaması. kesit 34: Rebî'nin Benî Şeybân'dan ayrılıp Kûfe'ye yerleşen kabilenin reisi dostu Müferric bin Hilâl'den on adamını Benî Abs'e göndermesini istemesi. kesit 34: Rebî'nin ulağı Sâlim'in Müferric'e haberi iletmesi ve Müferric'in on adamı amcası oğlu Sinân bin Abduluzzâ ile Benî Abs'e göndermesi. kesit 35: Rebî'nin Benî Abs'e ulaşan Müferric'in adamlarını ağırlaması ve Able'nin cariyesi Humeyse'yi kandırıp Able'yi kendi söylediği göl kenarına getirmesini söylemesi. kesit 36: Humeyse'nin Rebî'nin dileğini kabul etmesi ve Able'yi göl kenarına nasıl getireceğini Rebî'ye anlatması. kesit 37: Rebî'nin Müferric bin Hilâl'in adamlarına akşam olunca Able'yi söylediği göl kenarından alıp kaçırmalarını söylemesi ve Müferric'in adamlarının göl kenarında pusuya yatmaları. kesit 38: Able'nin Müferric'in adamları tarafından kaçırılması ve

Hümeyse'nin bunun Rebiʿ bin Ziyâd'ın tuzağı olduğunu anlatması. kesit 39: Anter ve Mâlik bin Kırâd'ın, Melik Züheyr'in yanına gitmesi, olanları anlatması. Melik Züheyr'in, kendisi hakkında söylenilenleri inkar edip Anter'den korktuğu için Benî Fezâre'ye göç etmesi kesit 40: Rebiʿ bin Ziyâd'ın, Kisrâ'nın Irak naibi Melik Munzir katına giderek ondan yardım istemeyi planlaması. Eski dostu Müferric bin Hilal'e olanları anlatması. Müferric'in, Able'nin Anter'in evlenmek istediği kız olduğunu öğrenmesi. Rebî bin Ziyâd'a daha önce yardım etmek için adam gönderdiğine pişman olması. Fakat Able ile beraber getirilen malları görünce fikri değişmesi. Malları paylaşıp Able'yi öldürmeyi planlamaları. Bunun için kulu Beşâret'i görevlendirmesi ancak Şeybûb'un yetişmesi ve Able'yi kurtarması. Beşâret'in, Şeybûb'a Ableyʼi öldürmeyip annesinin yanında saklayacağını, Anter'in adamları ile beraber gelmesinin daha iyi olacağını söylemesi. Buna karşılık Beşâret'in de onlarla beraber sevdiği kız olan Rabia'nın yanına gitmek istemesi. kesit 41: Şeybûb'un Beşâret ile anlaşıp Benî Abs'e dönmesi. Anter'in Şeybûb'u görüp bir haber öğrenmek istemesi. Kesit 42: Şeybûb'un olanları Anter'e anlatması. Rabia'dan Beşaret'in anlattıklarının gerçek olduğunu öğrenmeleri. Anter'in Melik Züheyr'e, gönlünü teselli etmek için ava çıkacağını daha sonra da Şeybûb'u bulacağını söyleyerek Yemen'e gitmeyi planlaması. Melik Züheyr'ün adamları ile on gün av avlayıp geceleri eğlenmesi. Züheyr'in, Anter'in Able'yi unuttuğuna inanması ve mutlu olması. kesit 43: Bu durumun Benî Ziyâd'da duyulması. Amâre'nin, Anter'in Able'yi çok çabuk unuttuğunu düşünüp planladığı hilelerden pişman olması. kesit 44: Anter'in, Ableyi kurtarmak ve Rebiʿ bin Ziyâd'dan öcünü almak için Urve, Şeybûb ve yanlarında on adam ile Yemen'e doğru yola çıkması. Yolda Bedr Bin Amr ile karşılaşması. kesit 45: Müferric bin Hilâl'in, Rebiʿ bin Ziyâd ile anlaşıp Melik Nuʿmân katına gitmesi ve Müferric'in kabīlesine yüz adam koyması. Mâlik bin Hassân'ı reis dikmesi. Melik Numan'ın herkese hediyeler dağıtmayı adet ettiği güne denk gelmeleri ve çok iyi karşılanmaları. kesit 46: Melik Numan'ın, Rebi bin Ziyâd'ın ne maksatla yanına geldiğini öğrenmek istemesi. kesit 47: Melik Nuʿman'ın, Benî Abs kabilesinnden Melik Züheyrin kızı Mütecerride'ye sevdalanması ve Rebiʿ bin Ziyâd'ın aracılık yapabileceğini düşünüp bu konuyu onunla konması. Rebiʿ'nin bunu fırsat bilip kızın güzelliğini meth etmesi ve Melik Züheyr'i kötülemesi. Onun zulmünden kaçarak Benî Fezâre'ye sığındığını söylemesi. Able'den aldıkları malların iki katını alacağını düşünerek Melik

Nuʿman'a vermesi. kesit 48: Melik Nuʿman'ın bu malların iki katı karşılığında Rebiʿ'nin Mütecerride'yi iyilik ile babasından istemesini buyurması. Aksi halde güç ile alacağını ve Melik Züheyri yüz üstü getireceğini söylemesi. Rebiʿ'nin, Benî Abs kabilesini de bu şekilde kırdıracağını düşünüp mutlu olması. kesit 49: Rebiʿ bin Ziyâd; mallar, ganimetler, köleler ve cariyeler ile yola çıkması. Benî Fezâre'ye uğrayıp Beşaret'e Anter'in gelip gelmediğini sorması. Yaptığı planların iyi işlediğini düşünmesi. kesit 50: Anter'in Benî Fezâre'ye giderken yolda bir toz bulutu görüp ne olduğunu öğrenmesi için Urve'nin adamlarından birisini göndermesi. Mallar, kullar develer ve cariyelerle dolu bir kervan görmesi ve bu kervanın sahibinin Rebiʿ bin Ziyâd olması. kesit 51: Anter'in bu haberi alınca Rebiʿi helak etmek istemesi. Akşam olduğu için konaklayacakları bir yer bulmaları. kesit 52: Rebīʿ'in, Sâlim adlı kulunu halkına haber vermesi önceden göndermesi ve kendisi gece olduğu için Benî Mâlik suyunda konaklaması. Gece olunca Anter'in adamlarının Rebiʿ'in kervanına baskın yapması. Melik Züheyr'e olan saygısından ve adının mazlum iken zâlim olmasını istememesinden Rebiʿ'i öldürtmemesi. Baskını Ater ve arkadaşlarının yaptığının belli olmasını istememeleri. Develeri evlerine gönderip ve sandıkları gömüp ve katırları yükletip Irâk tarafına yönelmeleri ve Able'yi kurtarmak istemeleri. kesit 53: Anter ve yoldaşlarının Müferric bin Hilâl kabīlesine ulaşmaları. Beşaret'i bulmak istemeleri. kesit 54: Beşaret ve Şeybûb'un buluşması. Beşaret'in, Rabiʿa'nın halinden haber alıp, Able'den haber vermesi. kesit 56: Şeybûb'un Able'yi hüzünlü görmesi. kesit 57: Able'ye Şeybûb'un geldiği müjdesinin verilmesi ve onun erkek gibi giyinmesinin istenmesi. Able ve Beşaret'in yola çıkıp, Şeybûb'a ulaşması. kesit 58: Beşaret'in, mevlası Müferricden name geldiğini, malları, kulları, develeri ve cariyeleri alıp Redem dağına gitmelerini istediğini söyleyip annesini de yanına alıp Anter'in olduğu yere gitmesi. Beşâret ile beraber giden adamların öldürülüp mal ve ganimetin alınıp daha önca Rebi'den alıp sakladıkları malların olduğu yere gidilip daha sonra Benî Abs'e erişilmesi. kesit 59: Anter'in Benî Abs'e ulaşıp malları ve ganimetleri teslim etmesi. Able'yi annesinin yanına bırakması. Beşâret ve Rabiʿa kavuşması. Onlar için bir çadır kurulup Mütecerride'den alınan malların ona bırakılması. kesit 60: Malik bin Kırâd'ın evine geldiğinde kızının hayatta olduğunu görürmesi. kesit 61: Anter'in, Rebiʿ bin Ziyâd'ın hilelerini ve ettiklerini Melik Züheyr'e anlatması. kesit 62: Rebiʿ'un geldiğini Benî Ziyâd'a müjdelemeye giden Salim'in, Amare ile sahibinin yanına döndüğünde adamlarının öldürülmüş,

mallarının talan edilmiş Rebiʿ'in ellerinin bağlanmış olduğunu görmesi. kesit 63: Melik Züheyr'in Rebiʿ'i ziyaret etmesi. Birkaç gün içinde Able'nün yaşadığını öğrenmesi ve başına gelenlerin Beşaret'in hilesinden olduğunu anlayıp intikam almayı dilemesi. kesit 64: Melik Züheyr'in oğlu Kays'ı Rebiʿe gönderip Able'den aldığı malları vermesini istemesi. Rebiʿ'in malları aldığını inkâr etmesi. Able'yi ve mallarını görmediğini söylemesi. kesit 65: Malik'in kızının yanına gidip kaçırıldığı sırada Rebiʿi görüp görmediğini sorması. Able'nin, başına gelenlere kimin sebep olduğunu bilmediğini ve Rebiʿ'i hiç görmediğini söylemesi. Bunun üzerine Rebiʿ ve Anter'i barıştırmayı istemeleri. kesit 66: Beşâret'in, Rebiʿ'in doğru söylemediğini, o malları mevlası Mütecerride ile paylaştıklarını ve Able'yi öldürmesine karşılık kendisine verilen malları göstereceğini söylemesi. kesit 67: Kays'ın tekrar Rebiʿ'in yanına gitmesi. Rebiʿ'in bunların Anter'in tuzağı olduğunu söylemesi. kesit 68: Kays'ın Rebīʿ bin Ziyâdʿa iftirâ attıklarını düşünmesi, Anter'e inanmaması. Beşaret'in kaybolup, nerede olduğunun bilinmemesi. Rebiʿ'in ona zarar vermiş olabileceğinin düşünülmesi. kesit 69: Beşâret'in BenîFezâreʿde tutsak olduğunun öğrenilmesi. Kesit70 : Rebiʿ bin Ziyâd'ın, Beşâret'in kendisine iftira attığı için saklandığını söylemesi ve Beşareti öldürüp kaybettiği malları istemeyi planlaması. kesit 71: Beşâret'in Mesruk tarafından nasıl kaçırıldığının anlatması. kesit 72: Sümâme'nin, Beşâret'in ne sebeple tutsak olduğunu öğrenip her istediğini yapmasına karşılık onu serbest bırakmaya karar vermesi. kesit 73: Sümame'nin kardeşi Cuma'nın, Benî Abs kabilesine gidip Beşaret'in yerini Anter'e söylemesi. kesit 74: Anter'in, Melik Züheyr'den izin alıp yanına adamlar alarak Benî Fezâre'ye Beşaret'i almaya gitmesi. kesit 75: Benî Ziyâd'un evlerine gelmeleri. kesit 76: Rebiʿ'in, Huzeyfe'nin kendisini Anter'den korumasını istemesi. Aralarında bir mücadelenin başlaması. kesit 77: Rebiʿ'in Anter'in yalancı ve Zâlim birisi olduğunu söyleyerek Benî Fezâre'den altı yüz adamı Anter'in üzerine salması. kesit 78: Anter'in ve Huzeyfe'nin meydanda karşılaşması ve Huzeyfe'nin yaralanması. kesit 79: Anter'in adamları az olduğu için Benî Abs'in toplanıp yanlarına gitmeleri. Anter'in Rebiʿ ve Amare'yi yaralaması. kesit 80: Benî Fezâre reisi Şeyh Bedr'in Anter'den bu savaşı bitirmesini istemesi. Benî Ziyâd ile aralarına girmekten vazgeçmesi. kesit 81: Anter ve arkadaşlarının Benî Abs'e yaklaştıklarında Melik Züheyr'in adamlarının ile onları karşılaması. kesit :82 Anter'in Benî Fezâre ile olanları Melik Züheyr'e anlatması ve Melik Züheyr'in Benî Fezâre ile aralarının açılacağını düşünmesi. kesit 83: Kays'ın,

kayın atası Rebi'in Benî Kırâd'da cezalandırıldığını duyması, öfkelenip oraya gitmesi. kesit 84: Rebiʿ'in, oğlu Kays'ın Benî Kırâd'a intikam almak için gittiğini görünce Anter ile aralarındaki anlaşmazlığın bitmeyeceğini düşünmesi. Anter'e ailesini de alıp başka bir yere göç etmesini söylemesi. kesit 85: Rebiʿ'in, Anter'in kendisinden aldığı malları geri almak için Benî Kırâd'a gitmesi. Bunun üzerine Anter'in, Benî Kırâd Irak tarafına yola çıkınca Urve ile elli adam yanına alıp Rebiʿ bin Ziyâd'ın ailesinden intikam almak istemesi. kesit 86: Rebiʿ'in mallarının haramiler tarafından alındığını duyması. Benî Fezâre'den de adamlar toplayarak beş yüz kişilik ordu ile Anter'in elli kişilik ordusunun peşine düşmesi. kesit 87: Şeyh Bedr'in oğlu Hamel'in bu işi yapanın Anter olduğunu öğrenince Benî Ziyâd ile Benî Abs arasına girmeyip adamlarını alıp geri dönmesi. Anter'in Benî Fezâre'nin ardına düşmesi. kesit 88: Anter'in ve Benî Abs halkı'nın Irak tarafındaki Redem Dağı'na yerleşmek istemesi. Bu dağın vahşi hayvanlardan temizlenmesi için yedi gün yakılması. Emin olunduktan sonra yerleşilmesi ve Mütecerride'den intikam almak için yüz elli adam ile Benî Şeybân'a doğru yola çıkılması. kesit 89: Müferric'in, Kisri hizmetinden dönünce yerine bıraktığı Malik bin Hassân'dan Beşâret'in yaptığı işleri öğrenmesi. kesit 90: Müferric'in mallarını almak için Benî Abs'e baskın yapmak istemesi, Melik Nuʿman'dan çekinip ondan izin almaya gitmesi. kesit 91: Melik Nuʿman'ın, Melik Züheyr'e bir mektup yazıp Anter'in Müferric'in mallarını geri vermesini istemesi. Melik Nuʿmân'ın Melik Züheyr'in kızıyla evlenmek istediğini yazması. kesit 92: Elçinin mektubu Melik Züheyr'e getirmesi. Züheyr'in, kızının küçük olduğunu ayrıca uzak yere veremeyeceğini söylemesi. kesit 93: Melik Züheyr'in kızını vermemesine çok sinirlenen Melik Nuʿman'ın, aleme adının kötü nam olacağını da düşünerek on bin adam ile Benî Abs üzerine yürümesi. kesit 94: Anter'in Benî Şeybân'a saldırdığını ve onları telef ettiğini Müferric'e ve Melik Nuʿman'a haber verilmesi. **Yedinci cilt sonu. Sekizinci cilt başı**. kesit 95: Melik Nuʿman'ın, Melik Esved'in ve Müferric bin Hilal'in, Anter'den intikam almaya karar vermesi. kesit 96: Anter'in, Urve ve adamları ile Redem Dağı'na döndüğünde halkın baskına uğradığını görmesi. kesit 97: Huzeyfe, kardeşi Hamel ve Rebiʿ bin Ziyâd'ın, Benî Mürre reʾîsi Zâlim bin Hâriş'ten de yardım alarak Anter'in ve kabilesinin üzerine saldırmayı planlamaları. kesit 98: Zâlim bin Haris ile beraber Anter'i helak etmeye Redem Dağı'na gitmeleri. kesit 99: Anter'in Benî Şeybân'a gittiğinin öğrenilmesi ve Benî Kırâd'a saldırmaları. Beşaret'i bulup hesap sormaları.

Mallarını yağmalayıp, adamlarını öldürmeleri. kesit 100: Anter'i bulmak için yola çıkmaları. kesit 101: Anter ile Benî Fezâre ve Benî Ziyâd'ın karşılaşmaları ve Anter'in onların adamlarını öldürüp kendi halkını kurtarması. kesit 102: Benî Ziyâd ve Benî Mürre askerini dağıtılması ve Anter ile Zâlim bin Haris'in çarpışması. kesit 103: Huzeyfe'nin, atının intikamını almak için Anter ile çarpışmak istemesi ve mağlup olması. Zâlim bin Haris'in de yenilmesi. kesit 104: Benî Ziyâd ile Benî Mürre askerinin kaçması. kesit 105: Benî Şeybân'ın, asker ile gelip ve sağdan soldan saf bağlayıp bunlara kast eylemesi. kesit 106: Müferric, Sinân bin Abdu'l-Uzzâ, Melik Numân'ın buyruğuyla Anter'e saldırmaya gitmesi. kesit :107 Anter'in bir saatin içinde bin kişiyi kılıçdan geçirdiğini gören Müferric'in aklının başından gitmesi. kesit 108: Kahramanlığıyla tanınan Sinân bin Abdu'l-Uzza'nın Anter'le olan mücadelesinde mağlup olması. Müferric'in kendisinden başka hiç kimsenin Anter ile başa çıkamayacağını düşünmesi. kesit 109: Müferric ve Anter cenk ederken, Rebi'in adamlarının Anter'e ok ile saldırmalarını istemesi. kesit 110: Anter'in Zâlim ibni Hâris'i, Müferric bin Hilâl'i ve Sinân bin Abdu'l-Uzzâ'yı esir edip her birisini bir yerde asmayı dilemesi. Huzeyfe'yi ve Rebî bin Ziyâd'ı ve Amâre'yi saklaması. kesit 111: Anter'in Melik Züheyr'e ve oğullarına acıması ve Müferric'den Melik Esved'in ne zaman Benî Abs'e gittiğini öğrenmesi ve Melik Züheyr'e yardım etmek istemesi. kesit 112: Anter'in babası Şeddâd ve Urve bin Verd ile Melik Züheyr'i Melik Numan'ın kötülüğünden kurtarmaya gitmesi. kesit 113: Melik Esved'in Benî Abs'den dönerken geçeceği yoldaki su kaynağına pusu kurulması. kesit 114: Anter pusuda beklerken Melik Esved'in Benî Abs'e baskın yapması ve Zâlim bin Hâris'i ve Huzeyfe bin Bedr'i, Melik Züheyr'in oğullarına karşılık istemesi kesit 115: Melik Esved'in su kaynağına gelmeyeceğinin öğrenilmesi. Onları kaynağa yönlendirecek plan kurulması. kesit 116: Melik Esved'in adamlarının su almaya giderken ve tuzağa düşmesi. kesit 117: Benî Esved'in adamları sudan dönmeyince Hamel'in otuz adamı ile beraber suya gitmesi ve Anter'in tuzağına düşmesi. kesit 118: Şeybûb'un ve Urve'nin; Melik Züheyr'i, oğullarını ve Benî Abs halkını kurtarması. kesit 119: Rebi'in Anter'in eski düşmanı olan Amr bin Mâlik'e, Anter'in Melik Esved'i yenemeyeceğini ve Melik Numan'ın Anter'i ve yanındakileri helak edeceğini söylemesi ve bunun üzerine Amr'ın Müferric'i ve Rebi bin Ziyâd'ı serbest bırakması. kesit 120: Amr'ın Müferric'i ve Rebi'i serbest bıraktığının Anter tarafından anlaşılmaması için, bu esirlerin ellerine silah verilmesi ve Benî Abs'e saldırmalarının istenmesi. Benî Şeybân esirlerinin kurtulması ve Benî Kırâd halkını

esir etmesi. Able'nin esir olup Beşaret'in öldürülmesi. kesit 121: Müferric ve Rebi'in evlerine dönerken yolda Madî Kereb ile karşılaşması. Ona güçlerinin yetmeyeceğini düşünmeleri ve kaçmaları. kesit 122: Madî Kereb'in Redem Dağı'na geldiğinde Melik Züheyr'i ve Amr'ı at üstünde bağlı bulması kesit 123: Müferric bin Hilâl, Sinân, Rebî ve Amâre'nin, hâllerini Melik Numânʿa anlatıp şikâyet etmeleri. kesit 124: Melik Numan'ın, Anter'den kurtulmak için yirmi yere mektup yazması ve yardım için adam istemesi. kesit 125: Maʿdî Kereb'in kendisine gelen mektubu okuması ve Müferricʿün mâlını Ceyda ile Melik katına göndermesi. kesit 126: Anter'in, Melik Züheyr ile Redem Dağı'na gelmesi. Benî Şeybânʿı, Müferricʿi, Benî Mürre ulusı Zâlim bin Hârişʿi ve Rebīʿ bin Ziyâdʿı ve onun kardeşi Amâre'yi tutsak ettiği yerde bulamaması. kesit 127: Anter'in kardeşi Cerir'in bir zaman sonra gelip Ceyda'nın Able'yi tutsak ettiğini haber vermesi. kesit 128: Anter'in Able'yi kurtarmak için Melik Numan'ın yanına gitmesi. kesit 129: Yolda Madî Kereb ve adamlarıyla mücadele etmesi. kesit 130: Anter ve Şeybûb'un Madî Kereb'i esir etmesi. kesit 131: Anter'in Madî Kereb'in peşine gelen üç bin adamla mücadele etmesi ve yaralanması. kesit 132: Melik Züheyir'in ve Benî Abs'in Anter'e yardım etmek için yola çıkmaları. Benî Zübeyd askeri Anter'i öldürmek üzereyken yetişmeleri. kesit 133: Melik Züheyr'in yardımıyla Anter'in Madi Kereb adamlarına galip olması. kesit 134: Maʿdî Kereb'in, amcasının kızı olan Ceyda'ya; esir olduğunu, Able'yi serbest bırakmaları gerektiğini ve Benî Abs mallarını iade etmeleri gerektiğini yazan bir mektup göndermesi. kesit 135: Ceyda'nın Melik Numan'ın yanına gitmesi ve Maʿdî Kereb'in Anter'in peşine düştüğünü söylemesi. kesit 136: Madî Kereb'in Anter'in elinde esir olduğu haberinin Melik Numan'a gitmesi. Melik Numan'ın topladığı adamlar ile yola çıkmak istemesi. kesit 137: Melik Numan'ın veziri Amr bin Nufeyl'in, Melik Züheyr'e Benî Abs esirlerine karşılık Madi Kereb'i ve diğer esirleri istediğini yazan bir mektup göndermesi. Melik Esved'e bir zarar gelirse Able'ye de onların zarar vereceğini yazması. kesit 138: Melik Numan'ın tehditkâr mektubuna sinirlenen Anter'in Able'yi ve diğerlerini derhal göndermelerini istemesi. Malik'in, Able'nin, Benî Abs'den esir düşenlerin ve mallarının gönderilmesi. kesit 139: Anter'in de elindeki esirleri göndermesi. kesit 140: Anter'in Madî Kereb'in saçını kesmesi. (Arab içinde bir hakerettir). Melik Numan'ın, Anter'in esirleri yayan ve yiyeceksiz göndermesine sinirlenmesi ve kendisinin bunun hesabını sormak istemesi. kesit 141: Heccar'ın Melik Numan'ın bu

fikrini doğru bulmaması. Bir melikin bir kulla karşı karşıya gelmesinin doğru olmayacağını düşünmesi. kesit 142: Kisrî'nin Melik Numan'ın yanındaki casusunun yaşanan herşeyi ona anlatması. Kisrî'nin, bir kulun herkese galip olmasından taaccüb etmesi. Melik Numan'a beş bin adam göndermesi. kesit 143: Kisrî'nin adamları ile gelen Verdişan'ın, Melik Numan'ın otuz bin adamla üç yüz adam üzerine gitmesini ayıplaması. Bu durumun onun güçsüzlüğünü gösterdiğini düşünmesi. kesit 144: Anter'in, Madî Kereb'in ardından kardeşi Cerir'i haber alması için göndermesi. Verdişân'ın Acem askeri ile, Heccâr bin Âmir'in Benî Kinde askeri ile Melik Numân'ın da askerleri ile geldiğinin öğrenilmesi. Vâdiyyü's-Seyl'de onların sıkıştırılmasının planlanması. kesit 145: Dervende önce gelen Acem askeri ile savaşılması ve Heccâr bin Âmir'in esir edilmesi. kesit 146: Melik Numan'ın geriden gelerek ve dervende girmeyerek kendisini koruması. Anter'e, Melik Züheyr'e düşman olmasına hayıflanması. kesit 147: Anter'in Benî Abs ile beraber Melik Numan'ın topladığı askarlere karşı savaşması. kesit 148: Amare'nin, Anter ile cenk etmekten vaz geçmesi. Ceyda'nın Anter'den amcasının oğlunun intikamını almak için Melik Numan'dan izin istemesi. kesit 149: Benî Zübeyd askeri'nin mağlup olması. Madî Kereb'in tekrar yaralanması. Melik Esved'in Anter'in üzerine hucum edip esir olacağını düşündüğü için geri çekilmesi. kesit 150: Rebi'in Melik Numan'a Anter'in üzerine bölük bölük değil hep birlikte saldırmayı teklif etmesi. kesit 151: Melik Züheyr'in ve Arap askerleri'nin bekledikleri sonuca ulaşamayınca savaşla ilgili fikirlerinin değişmesi. kesit 152: Yemen tarafından Gâsık bin Ashâb'ın da Melik Numan'a yardıma gelmesi. Anter'i cenk etmek için meydana çağırması. kesit 153: Gâsık karşısına çıkan iki kişiyi öldürünce Urve'nin onunla cenk etmek istemesi. kesit 154: Gâsık'ın önüne çıkanı yenmesinin Melik Züheyr'i ve Benî Abs'i telaşlandırması. kesit 155: Anter'in Gâsık'ın karşısına çıkması ve akşama kadar cenk etmesi. Gâsık'ın bu kez alt edemediği eri tanımak istemesi. kesit 156: Anter'in Gâsık'dan gönül rızası ile teslim olmasını istemesi. Gâsık'ın bunun mertliğe yakışmayacağını söylemesi. kesit 157: Gâsık'ın Anter'i hile ile yaralaması. Anter'in yaralı olduğu halde şavaşmayı bırakmaması. kesit 158: Melik Numan'ın ve diğer kabile beylerinin ne yapacaklarını istişare etmeleri. kesit 159: Melik Numan'ın Benî Abs kabilesinden Mütecerride'yi sevdiği için Benî Abs halkının helak olmasını istememesi. Onlarla bir anlaşma yapmak istemesi ve veziri Amr bin Nufeyl'i elçi olarak göndermesi. kesit 160: Huzeyfe bin Bedr, Müferric bin Hilâl ve Rebîʿ bin Ziyâd'ın, Melik Numânʾun kardaşı Melik Esved'in yanına gidip Melik Numân'dan

şikayet etmeleri. kesit 161: Melik Züheyr'in kızını Melik Numan'a vermeyi kabul etmesi ve aralarında barış olması. Melik Esved'in de Şeyh Bedr'in kızı ile nikahlanması. kesit 162: Melik Esved'in yazdığı mektubun Kisrâ'ya ulaşması. Okuduklarına öfkelenip Melik Numan ile savaşması için Huzâvend adlı oğlunu göndermesi. kesit 163: Verdişan'ın kardeşi Zerd-kemâl'in de kardeşinin intikamını almak için onlarla beraber gitmek istemesi. kesit 164: Huzâvend'in Melik Numan'ı tahtından indirmesi ve yerine Melik Esved'i koyması. kesit 165: Melik Esved'in, Melik Numan'ın tahtına geçtiğini ilan etmesi ve Anter'den intikam almak için hazırlıklar yapılması. Huzâvend'in Acem askeri ile yola çıkması. Heccâr bin Âmir'in yedi bin adam ile Huzâvend'den önce Anter'e ulaşmak istemesi. kesit 166: Huzâvend'in ʿArab ve ʿAcem leşkerini toplayıp Benî Abs üzerüne gelmesi. Anter'in Benî Abs halkını korumak için Aca ve Selma dağlarına yerleştirmesi. Kardeşi Cerir'i Benî Fezâre'ye casus olarak göndermesi. kesit 167: Anter'in sağ tarafında Melik Züheyr ve sol tarafında Züheyr'in oğulları Şaʾs ve Mâlik ile savaşa gitmeleri. Anter'in üzerine on bin adamın saldırması. kesit 168: Anter'in Heccârʾı atından düşürüp esir alması. Heccar'ın esirlikten kurtulmak için düşmanlık etmeyeceğine söz vermesi. kesit 169: Huzeyfe bin Bedr ve Rebî bin Ziyâd'ın, Heccar'ın Anter ile anlaştığını öğrenince çekilmeleri. kesit 170: Anter'in ve yanındakilerin Aca ve Selma dağlarına Benî Abs halkını korumak için geri dönmeleri. kesit 171: Madî Kereb'in sekiz bin adam toplaması. Bunlar ile Benî Fezâre ardından Heccâr bin Âmir ile buluşmak için yola çıkması. kesit 172: Anter'in Aca ve Selma dağlarına varmadan Madî Kereb'in Benî Zübeyd askeri ile gelmesi. kesit 173: Kays ve askerlerinin, Madî Kereb ve askerleriyle çarpışması. Kays'ın Benî Abs halkını koruması. İkinci gün Kays'ın, Maʿdî Kereb ile bire bir cenk edip ve yaralanması. kesit 174: Benî Abs'in dervendin içinde ve Benî Zübeyd'in dışında savaşa devam etmesi. Benî Abs güçsüz kalmış iken Heccâr'ın yetişmesi ve Madî Kerebʾi sulha razı etmesi. kesit 175: Cerîr'in; Benî Tay, Benî Şeybân, Huzeyfe bin Bedr, Benî Fezâre ve Rebî bin Ziyâd'ın toplanıp geldiğini haber vermesi. kesit 176: Melik Züheyr'in ve Anter'in Heccârʾı üç yüz adamla Hîreʾye Melik Numan'ı kurtarmaya göndermeleri. Melik Numan'ın da yardıma gelebileceğini düşünmeleri. kesit 177: Madî Kereb ve Anter'in Şâh-Berd'in bin adamıyla savaşıp galip olması. kesit 178: Huzâvend'in on bin asker ile Benî Abs'e gelmesi. Savaşmadan önce teslim olmaları için veziriyle haber göndermesi. kesit 179: Anter'in gelen elçilerin teklifini kabul etmemesi. Yanlarındaki tercümanı af dilediği için serbest bırakması. Şeybûb'un gelen elçi ve

diğer yoldaşlarını Huzaved'in görebileceği bir yere asması. Üç elçiye de işkenceler edip geri göndermesi. kesit 180: Huzâvend'in gelen elçiden olanları öğrenince savaş hazırlıklarına başlaması. Önce Acem ve Deylem askerinin Benî Abs üzerine gitmesi. Anter'in dört bin adamla Madî Kereb'i sag yanına ve Şeddâdʿı Benî Kinde askeri ile sol yanına alıp ve saldırması. kesit 181: Madî Kereb'in meydana çıkıp önüne geleni öldürmesi ya da tutsak etmesi. Zerd-kemal'in Hüzâvend'den izin alıp Madî Kereb'in karşısına çıkması. kesit 182: Zerd-kemal, Madî Kereb'i öldürmek üzere iken Anter'in yetişmesi ve Zerd-kemal'i öldürmesi. kesit 183: Melik Esved'in Huzâvend'in savaş tekniğini beğenmemesi. Meydana çıkıp savaşmak istemesi. İki taraftan askerlerin birbirine girmesi. Melik Esved'in esir düşmesi. kesit 184: Anter'in Benî Absʿden, Benî Zübeydʿden ve Benî Kindeʿden bin adam toplaması. Yedi gün savaşıp sekizinci gün Benî Abs'in güçsüz kalması. Melik Numân, Heccâr bin Âmir ve Urve'nin yardıma yetişmesi. Arap askerlerinin Melik Numânʿı görünce Melik Esvedʿi bırakıp Melik Nuʿman'dan yana dönmesi.

2.1.4. Metnin Dil ve Üslûbu

Metin, içinde barındırdığı deyimler, atasözleri, veciz ifadeler, benzetmeler ve şiirsel ifadelerle akıcı bir dile sahiptir. Cümleler birbirine sıklıkla *ve* bağlacıyla bağlanarak daha uzun cümleler oluşturulmakla birlikte *ve* bağlacı H.1145 arşiv numaralı nüshada H.1146 arşiv numaralı nüshaya göre daha çok kullanılmıştır.

2.1.4.1. Metinde Geçen Deyimler

Metnin Türkçe deyimler açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir. Nitekim örnekleri verilen deyimler, metnin bu noktada ne kadar zengin olduğunun bir göstergesidir. Örneklerin sonlarında parantez içinde verilen ilk rakam deyimin geçtiği varak numarasını, ikinci rakam ise deyimin geçtiği satır numarasını göstermektedir.

"gözleri kan çanağına döndi." (151a-11), "gazabdan çigninün kılları çukalını delüp taşra çıkdı." (151a-11), "cihân serâyı gözlerine karanu oldı." (151a-10), "benzi levn levn oldı." (151a-12), "yazudan okıyup haber virmissin" (151a-15), "can başına sıçradı" (152b-2), "canını cehenneme kavuşdurdı" (152b-8), "canına lanet gelsün" (153a-6), "ruzigar katılıgı başından eksük olmasun" (153a6), "ve kan siller olup akmış"(154a-1), "bağrı başlu olup iniler" (154a-2), "sözünden taşra yürümeyem" (154a-13), "kankı tarafa garet itmege gitse kuru gelmezdi" (154b-11), "rûzigâr

mihnetin çekmiş” (154b-16), “demür yüreklü” (155a-1), “aleme çav olurdı” (155a-8), “üzerine helak yilleri esdürdüler” (155b-3), “atlar ayagına basdurdılar” (155b-4), “can atmak” (155b-8), “yiller gibi esdiler” (155b-8), “ah ü hasretden özge yoldaşı kalmadı” (156a-1), “yanup yakılduğın” (157a-7), “yaş revan olup akar” (157a-16), “cigerler yakar” (157b-1), “gamzesinden oklar dikildi” (157b-2), “bilüm bükildi” (157b-8), “sünüküm söküldi” (157b-9), “gözüm yaşlu ve bagrum başlu oldı” (157b-9), “cigerini tagladı” (157b-11), “ecel kadehin içüre” (158a-16), “can u gönül ile raziyin” (158b-10), “tuzın ve etmegin ve hakk isbâtın bilmedi” (158b-13), “topraga düşürmişdür” (159a-8), “hadden taşra ögersin” (159a-10) , “baş indürürler” (159b-2), “başın alup ilden ile gezer” (159b-3), “fena kadehin içdi” (159b-6), “mahabbeti makām tutmışıdı” (159b-11) , “göge direk oldı” (160a-6), “yüz döndermezin” (160b-9), “helak yillerin esdüreyin” (161b-2), “bela yagmurı yagdurayın” (161b-3), “yakaların çak itdiler” (161b-12), “ṭaglar tahammül kılmaz ve taşlar takat getürmez” (161b-16), “kanın içmege” (163a-14), “binaları gedük ola ve nizamları bozula” (163b-5), “başlarına ne afetler getürdüm” (164a-8), “Seni bana ecelün çeküp getürdi” (164a-11), “senün sayeni benüm üzerimden hâli kılmasun” (164b-7), “cigerini hasret odı tağladı” (164b-10), “iş başdan aşdı” (165a-6), “birisi binden yüz döndürmezdi” (165a-8), “kanda basduğın bilmez” (175a-1), “gözleri âlemi görmez” (175a-1), “kaş kaytarmazdı” (175a-13), “başum üstüne” (176b-15), “can başına sıçradı” (178b-9), “başdan çıkarduñ” (179a-16), “âlem gözine karanu oldı” (179b-11), “kanunı kaşuk kaşuk içerdüm” (179b-15), “şerâb içmedin mest oldı” (181b-6), “kadem getürdün” (Diyârumuzı müşerref eyledün) (182a-6), “hizmet yaraşdurdı ve kullık begendürdi” (182a-11), “kan şerabın içürüp” (184b-3), “ömrine ecel yili esdi” (184b-7), “ömrinün defterini düre” (185a-14), “canum sevindi ve gönlüm ünlendi” (185b-7), “iş eri olduğı” (187a-16), “kendüden gitdi” (189a-3), “muhabbeti bunun gönli serâyında vatan dutmışıdı” (193b-14), “etin lokma lokma eyleye” (214b-1), “and içdi” (215b-2), “kavl berkitdi” (215b-2), “kılıcumıla etmek çıkarurın” (217b-5), “rûzigâr tabançasın yimekden usanmadı” (218b-14), “yürekleri yirine oturdı” (224b-6), “kanı kaynadı” (226a-6), “gözleri kapağında oynadı” (226a-7), “hasretden yüregi toldı” (226a-7), “gözleri kan çanağına döndi” (235b-13), “yüregi yandı” (235b-13), “dili tamağına yapışdı” (237a-5), “yidi kat yirün altına girdi” (237b-6), “ʿazâb yağmurın yağdurdılar” (243b-14), “uyur yılanun kuyruğın basduñuz” (246a-8), “koyun sürüsine kurt koyulmış gibi perâkende eylediler” (246a-9), “kanına kasd kıldı”

(251a-6), “ömrinün defterin tay iderin” (279a-3), “nutkı tutuldı ve dili bağlandı” (282b-14)…

2.1.4.2. Metinde Geçen Bazı Veciz Sözler

Metinde zaman zaman anlatıcının bazı veciz ifadelere başvurduğu görülmektedir. Aşağıda bu veciz ifadelerin bir bölümüne yer verilmiştir. Örneklerin sonunda varak ve satır numaraları parantez içinde gösterilmiştir.

“Velîkin bir leşkerde ki başbuğ olmaya, sebâtı olmaz ve âkıbet perâkende olur.” (155b-1/2)

“Maşûkanun murâdı ne ise âşık dahı ol olsa gerekdür ve ol kimi severse bu dahı anı sevmek gerek” (171b-6)

“Takdîre muvâfık olmayıcak, tedbîr zâyi olur.” (189a-13)

“Sag olana dirlik gerekdür. Kişi rızka taleb itmek ayb degül.” (191a-14)

“Acımış eşek atdan geçer.” (222a-1)

“Ki yirün şerefi insânıladur ve insânun dahı râhatı emn ü emânıladur.”(231a-13)

“Kişi kendözin görüp ulu söylemek eyü degüldür.” (239b-12)

“Evdeki hisâb yabanda râst gelmedi.” (250b-9)

“Her ziyân bir ögütdür.” (260b-10)

“Eski düşmen ihlâsıla dost olmağa çâre yokdur.” (266b-11)

“Kendüne maʿrûr olma ve kimseye hakâret nazarıyıla bakma, düşmeni hor görme.” (270b-6)

“Rûzigârun âdeti böyle gelmişdür. Bir gün melâlet ve bir gün şâzîlıkdur.” (277b-14)

“Eyü fikr ve savâb tedbîr dahı bahâdurlıkdur.” (282b-6)

“Yüz bin koyun içine bir kurt girürse, mecmûısı perâkende olur. Birisi dönüp kurdun yüzüne bakmaz.” (282b-9)

“Ecel ne vakt mukadder oldıysa irişür. Ne kaçmağıla kurtuluın ve ne ilerü varmağıla ecel yakın gelür.” (282b-13)

“Bir kişiye ki saâdet müyesser ola, neye ki ikdâm iderse hâsıl olur bin ve bir katında ber-â-ber olur.” (283a-12)

“Sûretde çoklukdan ne fâyide, manîde az olup işe yaramaduğundan sonra.” (300b-12)

“Evdeki hisâb bunda râst gelmedi.” (304a-3)

2.1.4.3 Metinde Geçen Şiirler ve Şiirsel İfadeler

Metinde anlatıcı zaman zaman şiirlerden ve şiirsel ifadelerden de yararlanmıştır. Metinde yer alan şiirlerin neredeyse tamamı Arapça olup bunlar çeviri yazılı metne dahil edilmemiştir. 187b-9 varağında H.1145 arşiv numaralı nüshada yazılı olmayan Türkçe şiir tespit edilmiştir.

“Işkun beni zebûn eyledi ve fettân gözlerün meftûn ve âvâre idüp mağbûn eyledi ve irte gice mahzûn eyledi.” (173b-9)

“Gözleri sürmelüdür. Anı sevmeyeni dünyâdan sürmelüdür. Kaşları açukdur ve lutfı ve hulkı çokdur ve alnı rûşendür ve cemâli gülşendür ve yanağı gül-gündur ve dişleri dürr-i meknûndur ve ayva eneklüdür ve deleme göbeklüdür.” (186a-1)

“Dilüm gönlüm muvâfıkdur. İki yüzlü olan hoz münâfıkdur.” (186b-13)

Âh Şeybûb haber virgil bana

Ola ki gussa bu gönlümden gide

Sen gideli gözüm uyku görmedi

Saht oldum serzeniş kılanlara

Bu cefâ nice bana emmüm kızı

Âhirine irmez ola mı belâ

Ağlaram sini bu kanlu yaşıla

Mersiye eydür okurdum dâyimâ

Senün ucundan garîb oldum katı

Söylenürem çav olup ilden ile

Âlemi kamu kılısaram tavâf

İsdeyü ben Ableʿyi evden eve (187b-10/16)[22]

“Erlerün vefâsı olmaz imiş. Bir maşûkası gâyib olıcak bir dahı sever imiş.” (191a-11)

2.1.4.4 Metinde Geçen Bazı Benzetmeler

Anlatıcı, metin boyunca birçok benzetmeden yararlanmıştır. Söz konusu benzetmelerin bir bölümü aşağıda yer aldıkları varak ve satır numaraları ile birlikte verilmiştir.

“Yiller gibi esdiler.” (155b-8)

“kumrı gibi ‘Nideyin dost!’ diyen ve gögercin gibi öten” (176a-9)

“Yaş revân olup akar ve cemâli cigerler yakar.” (157b-1)

“gönüller yağmacısı ve cânlar müşterîsi” (157b-5)

“gönlüm serâyında” (159b-10)

“Anterʿün elinde şol atmaca ayağında kalmış bıldurcın gibi muallak kaldı.” (164b-16)

“serv-i revânum ve iy cân-ı cihânum” (166a-5)

“Karanu gicede güneş gibi ol makâmı münevver eyledi ve anber ile saçınun müşkîn râyihası-y-ıla ol diyârı muattar eyledi.” (177b-7)

“dürr-i yetîmi, ciger köşen” (180b-10)

“Sanasın ki hûr-i cinân idi. Ehl-i dillerün bedenlerinde cânıdı. Lebleri mercân idi. Küllisi pesendîde-i zamân idi ve güzîde-i devrân idi.” (192b-3)

“gözüm nûrı” (216a-1)

“Deve gibi kükredi ve arslan gibi anradı ve gök gibi gürledi.” (220b-12)

“koyun sürüsine kurt girmiş gibi” (221a-3)

“ki belâ damına düşdiler ve helâk denizine döküldiler ve rûzigârun gizlü mihnetine sataşdılar ve zamânun meşakkatine uğradılar.” (262b-7)

[22] Bu şiir, karşılaştırma yaptığımız H.1145 varak numaralı ciltte mevcut değildir.

“Serv kaddidür.” (273b-2)

“enüklerin yavu kılmış aslan gibi” (299b-14)

“susamış yirler yağmur karşular gibi” (302b-11)

“ve çarh-ı gaddarun mekrinden emîn otururlar.” (322a-1)

“Yağmur gibi yağdılar ve tolu gibi döküldiler. Anter bunları şol mîşe arslanı geyik arasına girmiş gibi bölük bölük eyledi ve koyun sürüsine kurt ḳoyulmış gibi tartağan eyledi ve karga bölügine sapan taşı atılmış gibi perâkende eyledi.” (324a-2)

2.1.5. Metinde Yer Alan Âdetler, Alışkanlık ve İnanışlar

2.1.5.1. Evlilikle İlgili Âdetler

Kıssa-i Anter hikâyesinde, evlenmeden önce gelin olacak kızın ailesine altın ve benzeri kıymetli eşyalar ve kıza da mehir verildiğini gösteren örnekler bulunmaktadır. Düğünlerde ziyafet verilir, fakir fukara doyurulur ve kalabalık bir cemiyet oluşturulur. Aşağıda bu âdetlere örnek gösterilebilecek birkaç metne yer verilmiştir.

“Arab ulularınun birisinün kızın diledüm idi. Mecmû-ı mâlumı ve rızkumı virdüm. Atası eyitdi: ‘Bir nesne dahı kaldı. Ol dahı hâsıl olmayınca kızumı sana teslîm itmezin.’ didi.” (148b-8)

“Bu kızı kâbin kıyup alayın ve anları bunun sebebi ile koyuvireyin.” (157b-11)

“İnşâallâh müntehâ dügünler eyleyelüm ve çok atlar ve develer boğazlayalum ve fukarâyı ve gayrıları hep toyuralum.” (170a-7)

“Bir ulu cemiyyet idüp seni ana vireyin ve iki hasreti birbirine kavuşdurayın.” (174b-12)

“Dügüne bogazlamaga bin deve ve bin koyun ve bin at gerekdür ve biş yüz tulum süci gerekdür ve mecmû-ı fukarâya ve ağniyâya irişecek hilat gerekdür.” (178a-15/178a-16)

“Kızun Mütecerride'nün evsâfın işidüp âşık oldum. İmdi her ne kadar ki kalın ve kaftanlık ve kabin taleb idersen tayîn idesin. Bî-kusûr gönderem.” (234-b12/13/14)

“Mehrin gönderüp kızunı alam.” (314a-12)

2.1.5.2. Avlanma Alışkanlığı

Hikâyenin genelinden de anlaşıldığına göre hayvancılık dönemin önemli geçim kaynaklarındandır. Kendine ait hayvanları olmayanlar ile yolcu olanlar avlanarak karınlarını doyururlar. Aşağıda bu alışkanlığa ait bir örneğe yer verilmiştir.

"Anda geldük idi ve azığumuz dükendi avlamağa çıkduk."

2.1.5.3 Ödüllendirme, Bahşiş Verme, Kutlama

Yaptığı iş karşısında ödüllendirilecek bir kişi esir ise serbest bırakılır ve kendisine kıymetli eşyalar verilir. Kutlama yapılacağı zaman büyük davetler tertip edilir, büyükbaş hayvanlar kesilir. Davetlilere ziyafet verilir, halka hediyeler dağıtılır. Tepelerde ateş yakılıp uzak yakın herkesin bu durumdan haberdar olması istenir.

"Arab dîni hakkı içün, eger sen bu sözde girçek çıkarsan hemân âzâd iderin ve bunca dahı nesne virürin."

"Enes bin Mudrike buyurdı. Atlar ve develer boğazladılar ve koyunlar kırdılar ve uluya kiçiye taâm üleşdürdiler ve kulları ve âzâdluları toyurdılar ve esîrleri azuklandurdılar ve kendü sabâh olınca işrete meşgûl oldı ve Benî Hasam ulularına bahşişler ve atâlar itdi ve atlar bağışlayup hilatler geyürdi. Çünki sabâh nûrı dâr-ı cihânı münevver eyledi ve gice karanulığı âlemden zâyil oldı, Enes bin Mudrike'nün ferahı artdı ve bu kesb itdügi mâlları ve rızkları görüp şâdılığı ziyâde oldı." (156a-14 / 156b-4)

"Üç gün üç gice temâm bunlara konuklık idüp envâ-i taâmlar müstağrak eyledi ve her birisine bahşişler ve inâmlar ve ihsânlar eyledi." (177b-15 / 16)

"Beşâreti muşdıladı ve dahı bunlarun zamân-ı ḳadîmden âdetleri buyıdı ki bir bunun gibi feth ü nusret olsa, yüksek depelere çıkup od yakarlardı. Tâ ki bu hâli ırakda ve yakında kim olursa bile. Pes Şeybûb dahı bu kullara ve hizmetkârlara buyurdı. Depelerde od yakdılar ve gırîler ve gavgâlar itdiler ve şâdîlıklar ve beşâretler kıldılar." (251b-14 / 252a-2)

"Andan Melik Numân atlar bogazlayup cemiyetler ve sohbetler eyledi halkı konuklık idüp agırladı ve Benî Abs ile sulh idüp barışdı ve aralarından adâvet götürüldi. Andan Melik Numân Anter'e bahşişler ve hilatler virdi çoḳ inâmlar itdi." (313b-12 / 13 / 14)

2.1.5.4. Sevgiliye Davranış Şekli

Sevgilinden uzakta olan âşık, esen yelin sevdiğinin diyarından geldiğini düşünerek yüzünü rüzgâra tutar ve bununla mutlu olur.

"Esen yile yüzin tutup safâ sürerdi ve dimâgın anunla muattar iderdi. Zîrâ ki Arab diyârında uşşâkun âdeti buyıdı ki maşûḳa diyârından yil esse anunla zevk iderlerdi ve visâlden anunla kanâat kıldılardı ve gönülleri hastalıklarına devâ iderlerdi ve şiirlerinde anarlardı."

2.1.5.5. Savaşla İlgili Âdetler

Bir kahramanlık hikâyesi olan Antername'de savaş sahneleri ile sık sık karşılaşılır. Savaşta başkasından yardım almak, kendisinden daha alt sınıfta birisiyle karşı karşıya cenk etmek, sayı bakımından daha güçlü olan bir orduyla savaşa gitmek, alçaltıcı bir davranıştır. Bununla birlikte Anter'in düşmanları, onu yenemeyince bu değerlerini arka plana atmışlardır. Gece savaşmak, aciz ve korkakların işi olarak değerlendirilir.

"İşidenler dimesünler ki Bestâm'a muâvenet itmese, Anter ana gâlib olmazdı." (152a-10)

"Gice şebhûn itmek âcizler işidür ve muhannesler sanatıdur ve korkaklar âdetidür. Ben Benî Hasam'dan intikâmum almaga gündüz âciz degülem." (163b-9)

2.1.5.6. Ganimet Paylaştırma

Metinde zaman zaman ganimet elde etme ve ganimeti paylaşmaya ilişkin bazı hususların dile getirildiği görülür. Savaşta elde edilen ganimet halk içinde eşit bir şekilde paylaştırılır.

"Anter bu mâl-ı ġanîmetden Benî Abs halkına üleşdürdi." (171a-14)

"Anter bu mâllardan ve develerden Benî Abs'ün ulusına ve kiçisine, bayına ve yohsulına, âmına ve hâsına, bilişine ve yada hep armağan gönderdi. Nite ki âdeti evvelden böyle idi. Gazâdan mâl-ı ġanîmet ile gelse, her birisine armağan üleşdürürdi." (204a-12 / 13 /14 / 15)

2.1.5.7. Misafire Karşı Tutum

Eve gelen misafir izzet ve hürmet ile karşılanır ve kendisine ikramlar edilir.

“Bir Arab kabîlesine ugraduk. Bizi konukladılar ve çok izzet ve hürmet itdiler.” [153b-1]

2.1.5.8. Yüz Kapama

Hikâyede kadınların yüzlerini bir örtü ile kapattıkları görülmektedir. Buna ilişkin birkaç örnek aşağıda verilmiştir.

“yüzinden nikâbın götürdiler. Nazar eyledi.” (157a-16)

“Ol dahı elin yüzine tutdı ve edeb ve erkânıla ve izz ü nâzıla söyledi.” (157b-7)

2.1.5.9. Cariyelik ve Esirlik

Hikâyede savaş esnasında ya da pusu kurarak insanların esir alındığı görülmektedir. Savaşta yenilen tarafın kadınları da cariye olurlar. Cariyelerin çocukları, babaları kabul etmedikçe köle olarak kalırlar.

“Fi'l-hal cariyeler varup getürdiler.” (157a-15)

“kullarından bir kulıyın ve anam bunun câriyesidür ve biz bunun niʿmetinün perverdesiyüz ve gaybetinde ve huzurında hayrıla anıcısıyuz.” (168a-6)

2.1.5.10. Din- İnanış

2.1.5.10.1. Allah İnancı

Hikâyede farklı inanç şekilleri görülmektedir. Putperestlik yanında semavî kitaplarda yazan peygamberlerin bildirdiği Allah inancı da görülür. Allah âlemleri yaratan, bütün mahlukatın rızkını veren, insanların kalbinden geçeni bilendir. Beyt-i Haram’ı ziyaret etmek, kutsal bir davranıştır. Kâbe ve Recep ayı kutsaldır.

“Ol Allāh ḥaḳı içün ki âlemleri yaratdı ve cismlere cân virdi, Beyt-i Harâm'ı ziyâret itmekden bana senün hizmetün yigrekdür.” (160b-6,7,8)

“Hak Teâlâ hâcetümi kabûl eyledi.” (164a-12)

“Ol Allâh hakkı-y-içün ki gönüllerde gizlü sırları bilür ve mecmû-ı mahlûkâtun rızkın virür.” (167b-14)

“Ol Allâh hakkı içün ki gice ve gündüzi getürüp giderür ve cemî mahlûkata rızkın virür.” (231b-10)

“Rabb-i kadîm ve İlâhe’l-kerîm hürmeti içün ki” (195a-5)

“Billâhiˈl-azîm” (183a-15)

2.1.5.10.2. Peygamber İnancı

Hikâyede Hz. Musa ve Hz. İbrahim’den saygıyla bahsedilir. Ahir zaman peygamberinin Benî Adnan içinden çıkacağı düşünülür.

“Rabb-i kadîm hürmeti içün ve Mûsâ ve İbrâhim Tengriˈsi hakkı içün”(237a-5)

“Zamân-ı fetretde gelmiş idi. Kâfirlerün ne kadar cebbârları ve ser-keşleri ve sitemkârları varısa ekserin kırdı ve yiryüzinden fesâd ehlin az kodı. Ol zamândan sonra ol idi ki Hazret-i Risâlet İslâm nûrı ile cihânı münevver eyledi ve sohbeti safâsı ile yiryüzüni muattar eyledi ve kâfirlerün hâlini mükedder eyledi ve cebbârları gerek gerekmez kendüye mutî ve musahhar eyledi ve Anterˈden bâkî kalan bahâdurlar ki Anter’ün anlara eli irişmedi ve güci yitmedi, anları *esedüˈl-melikiˈl-Cebbâr sâhib-i Züˈl-fikâr, kâhirüˈl-feceretü veˈl-küffâr Ali radiyallâhü anhu* hor u hakir eyledi. Kimisin helâk eyledi ve kimisin esir eyledi. Rivâyet iderler ki Anter zamânında Ali zamânına kalan bahâdurlardan birisi Mirheb idi ve birisi Amr bin Abdûd ve birisi Sübey bin Hâris ki lakabı Züˈl-humârdur, Hazret-i Risâlet mucizâtı bereketi ile niçe anlarun emsâlini dahı kahr eyledi ve âlem anun mübârek vücudı ile revnak buldı.” (165a-15/165b-6)

“Risâletˈün mübârek vücudı ve münevver cemâli cihâna geldi ve peygâmberliği güneşi âleme toğdı bidatlar ve bâtıllar tolundı ve Hak Teâlâ hidâyet müyesser eyledügi âdemler hidâyet buldı ve saâdet müyesser olmayanlar dalâlet üzerine kaldı ve câhiliyyet zamânında olan âdetler batdı ve mütemerridler mucizât zâhir olmağıla yatdı ve gerek gerekmez muti oldı. Allâhü Teâlâ bize ve cemi imân ehline saâdet mukadder eylemiş ola in-şâallâhü teâlâ.”[23]

“Bu Amr bin Nufeyle dört yüz elli yaşında vefat itdi. Hazret-i Risâletˈün sallâllâhu aleyi ve sellem togacağın ve peygâmber olacağın bilürdi ve dâyim muntazir idi ve Melik Numān bunı gâyetde severdi.”[24]

“Ol tâyife mübârek kavmdür ve şerif tâyifedür. Zirâ ki âhir zamân peygâmberi Benî Adnânˈdan kopsa gerekdür. Pes anun izzetine bu Benî Abs ve Benî Adnân halkına geregi gibi izzet ve hürmet gerekdür.” didi. Andan eyitdi: “Yâ melik! Evvel âhir zamân peygâmberi ki dünyâya gele, alâmeti budur ki Kisrâˈnun eyvânı yıkılsa

[23] Hikâye anlatıcısının, hikâyedeki olayın akışının dışında yaptığı yorumdur.
[24] Hikâyenin anlatıcısının yorumudur.

gerekdür ve puta tapanlarun dini bâtıl olsa gerekdür ve od evlerinde bulınmayup söyinse gerekdür ve hem ol peygâmber halkı toğru yola davet itse gerekdür {bunca dahı mucizâtlar itse gerekdür.} İmdi yigregi budur. Şol tâyifeye ki bunun gibi kişi ki anlardan kopsa gerek, gâyetde izzetlü ve hürmetlü olına dahı anları cân ü gönülden sevmek gerek." (310b-3/310b-10)

"Şöyle benzer ki Arabʿdan zâhir olacak peygâmberi Tengri Teâlâ göndermişdür." (148a-12)

2.1.5.10.3. Melek İnancı ve Kutsal Kitap İnancı

Metinde ölümün bir melek vasıtasıyla gerçekleştiğine inanılır. Diğer taraftan kutsal olduğu düşünülen bir kitaptan da bahsedilmektedir.

"Melekülʿl-mevt" (239a-12)

"Yâ melik! Bu sen didügün kişi kitâbda dahı vardur dirler idi, işidürdük. Zâhir olacak vakt geldi ola." (348b-1)

2.1.5.10.4. Kader İnancı

Aşağıdaki örnekte kaderde yazılı olanın yaşanacağı inancı mevcuttur.

"Yâ mevlâye! Mukadder olan gelse gerekdür." (285b-5)

2.1.5.10.5. Puta, Ateşe, Güneşe ve Aya Tapma

Hikâyede bazı kabilelerin puta taptığından bahsedilir. Cahiliyye döneminde tapılan bazı putların adı metinde geçmektedir. Ayrıca metinde ateşe, güneşe ve aya tapmayla ilgili bölümler de yer almaktadır.

"Melik Munzirʿe hizmet iderlerdi. Anun zamânından sonra oğlı Melikʿe hizmet iderlerdi ve buta tapmağı terk idüp oda tapmağı âdet idinmişlerdi. Zirâ Melik Numân ve atası Melik Munzir Kisriʿye tâbiʿler idi ve anun dinin dutarlardı. Kisri oda dapardı ve od ibâdetine hemişe müdâvemet iderdi" (175a-8/175a-11)

"Yâ melik! Lât u Uzzâ hakı içün." (303b-8)

"Acem leşkerin ve oda tapuçılar leşkerin" (265-b)

"Od evlerinde yakavuz." (293b-2)

"Verdişân didükleri oda tapucı Acem" (294b-16)

"Yalınlu od hakkı içün" (304a-4)

“Odlar yakup secde itdiler, güneşe karşu tapu kıldılar.” (348b-6)

“Huzâvend'ün sancağı dibinden bir bahâdur çıkdı güneşe secde idüp meydâna girdi.”

“Kendü ve kavmi aya taparlardı hilâl olup yâhuz bedr olduğı vakt secde iderlerdi.” (304b-14)

2.1.5.10.6. Cin İnancı

Metinde insanların gücünün yetemeyeceği işleri yapabilen cinlerin var olduğuna inanılır.

“Bu âdem işi degül, meger bu derede cin olurdı ola.” (162a-14)

2.1.5.10.7. Kutsal Değerler

Metinde tuz, ekmek, Beyt-i Haram, Zemzem, Recep ayı ve Arap dini kutsal sayılır. Buna ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

“Nân nemek hakkın unutmazın.” (168a-9)

“Nimetün hakkı içün” (165b-3)

“Beyt-i Harâm hakkı içün ve Hatim ü Zemzem hürmeti içün” (289b-12)

“Arab dini hakkı içün ve Receb ayı hürmeti içün.” (172a-6)

“Kabe hakkı içün.” (173b-8)

“Billâhi'l-azim” (183a-15)

“Beyt’el-Haram hakkı içün ve Arab dini hürmeti içün” (186b-12)

2.1.5.8. Yas Tutma

Ölüm haberi alındığında kadınlar saçlarını açıp yüzlerini yırtarlar. Ayrıca karalar giyerler ve yüzleri asla gülmez.

“Ben yasdan çıkmazın ve ömrüm oldugınca kara geyerin ve şâd ü ferâh olmazın.” (166a-4)

“Able'nün üni yayındı ve yakasın çâk itdi ve saçın açup yüzin yırtdı.” (224a-14)

2.1.5.9. El Etek Öpme

Saygı duyulan birinin yanına gelindiğinde o kişinin eli, eteği, üzengisi, bastığı yer öpülür. Eğer saygı duyulan kişiden bir mektup gelmişse o mektup da öpülür ve baş üstüne konulur.

“Benî Abs bahâdurları gelüp Mâlik bin Züheyr'ün elin öpdiler ve Able'nün atası ile dahı görüşüp esenlediler.” (167a-15)

“Anter Melik Züheyr'ün üzengüsin öpdi.” (171a-1)

“Anter'ün üzengisin öpdi, duâ ve alkış eyledi.” (222b-12)

“bir ulu cemiyyet idüp seni ana vireyin ve iki hasreti birbirine kavuşdurayın.” (177b-13)

“Andan Melik Züheyr öninde yir öpdi. Duâ ve selâm itdi ve nâmeyi öpüp sundı. Melik Züheyr dahı nâmeyi alup öpdi, başına kodı.” (235a-7/8)

2.1.5.10. Sadaka Vermek

Hikâyede başına kötü bir iş gelmemesi için sadaka verildiği görülmektedir. Sadaka verme metinde *başın sadakası* ifadesi ile yansımıştır.

“Başun sadakası” (56a-7)

2.1.5.11. Padişaha Saygı

Padişahın kullarına yaptığı iyiliklere karşılık saygılı olmak gerektiği, padişahın verdiği cezaya karşı kin gütmenin ayıp olduğu, padişahın da memleketini koruyacak tedbirler alması gerektiği düşünülür. Bir kişiyi yönetici olarak görevlendirirse daima teftiş eder.

“Ayb degüldür pâdişâhlar kullarına gazab eylemek katından bir sebeb olup sürmek. Velkin kula gerekmez ki mevlâsı-y-ıla adâvet idüp kibr ü kîn ide. Be-her-hâl anun inâmın unutmamak gerekdür.”

“Beglik oldur ki memleketinün tedbîrin kendü kayıra.” (292b-8)

“Zîrâ ki ol zamânlarda âdet eyleyidi ki pâdişâhlar bir kişiye bir memleketi virse, dâyim teftiş iderlerdi, zâlim, mazlûm kimdür bilürlerdi ve raiyyete göz kulak tutarlardi.” (293a-4)

2.1.5.12. Saç Keserek Cezalandırma

Savaş ortamında ya da bir kimseye kızıldığında saçını kesmek ona hakaret sayılır. Aşağıdaki metinde bununla ilgili bir örnek yer almaktadır.

"Yâ Madî Kereb! Senün saçun anunçün kesdüm ki Ceydâ emmüm kızına çok hizmetler itdürmiş ve azâblar çekdürmiş ve tâkati yitmedügi yümşiler buyurmış. Eger sen benüm elüme düşmesen öldürse gerek imiş." didi bunı dahı Melik Esved ardınca ac susuz ve yayan ve yalın ayak gönderdi. Bu dahı melûl mahzûn Melik Esvedʿün ardından yitişdi Melik Esved bunun saçı kesildügin göricek, gâyetde saht oldı. Zîrâ ki bu nesne Arab içinde gâyet de ayblu nesne idi ve bundan ârlanurlardı."

2.1.5.13. Özgürlüğe Düşkünlük

Esir düşmek, istenilmeyen ve kabul edilemeyen bir durumdur. Metinde bunun yerine ölmek tercih edilir.

"Kimse elinde esîr olmadın ölüp gidelüm." (295b-6)

2.1.5.14. Yalan Yere Yemin Etme

Yalan yere yemin etmek büyük bir hatadır. Öyle ki yalan yere yemin eden kişinin etinin kan gibi ezilip su olacağına inanılır.

"Arab içinde ahd ü emân bu tarîkile olurdı ve hem itikadları buyidi ki bir kişi yalan yire and içse bir sâatden sonra eti kan gibi ezilüp su olurdı ve akup helâk olurdı it gibi ürerdi. Ol hâlile ölüp giderdi."

2.1.5.15. İnançlarını Koruma

Farklı inanca sahip olan kabilelerin savaşında, yenilmenin inandıkları değerin kaybolmasına da sebep olacağı düşünülür. Savaşlar, ganimet elde etmek, kendilerini korumak, sevdiklerine sahip olmak gayelerinin yanında bu yönüyle kutsallaştırılmış olur.

"itdügümden maksûdum oldur ki Beyt-i Harâm od evi olup butlar yıkılmaya Arab nesli dünyâdan kesilmeye." (334a-4)

"Tâ ki Acem leşkeri Arabʿa galebe idüp Beyt-i Harâmʿı putlarıla müzeyyen ve ârâste yiken od evlerin eylemeyeler ve Arab âdeti bozılmaya. Zîrâ ki Melik Esved Kisrâʿya tâbi olup Arab tarikin terk idecekdür." (333a-2)

2.2. H.1146 ile H.1145 Nüshalarının İmlâ Hususiyetleri Açısından Karşılaştırılması*

Aşağıda verilmiş olan H.1145 arşiv numaralı nüshanın mukaddime bölümünde H.1145'ten önce yazılmış olan nüshalardan söz edilmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde mukaddime bölümünde yazılı olanları göz önüne alarak incelememize devam edeceğiz.

> Muḳaddime: Aṣḥāb-ı siyer ve erbāb-ı tevāriḫ şöyle rivāyet iderler ki bu cihān-pehlevān ᶜAnter bin Şeddād bin Ḳırād ᶜAbsī'nüñ ᶜacāyib, ġarāyib ḳıṣṣaları ve ebyāt ü eşᶜārı evvel ᶜArab ortasında müteferriḳ ḳıṣṣalarıdı. ᶜArab tevārīḫin ve eşᶜārın ve emṡālin żabt idenler ki Ebu'l-Hişām bin es-Sāyib el-Kelbī ve Eşᶜaṡ bin Bekr eṡ-Şeḳafī ve Ebu'l-ᶜAlāᵓ-i Baṣrī ve Ebu'l-Heysem bin ᶜAdiyyü'ṭ-Ṭāᵓī ve Ḥammādü's-Sinānī ve Ebū ᶜUbeyde ve Aṣmaᶜī ve İbnü'l-Aᶜrābī ve Cüheyne bin Ġaylem-i Yemenī ve Ebu'l-ᶜAṭāᵓi'ṭ-Ṭāᵓifī ve Ebu'l-Ḥaseni'ṣ-Ṣeybānī dürürler. Bu ᶜazīzlerüñ her biri ᶜAnter'üñ ḳıṣṣasından ve ᶜacāyib ġarāyib ḥikāyetlerinden bir niçe mecālis ẓuhūra getürüp inṣā itmişdi. Ol meclislere münāsib ebyātın inṣād itmişdi. Bu münşeᵓāt her muṣannifüñ kendü vilāyetinde ve ḳavm ḳabīlesinde meşhūr olup oḳunurdı. Mecmūᶜsı bir araya cemᶜ olunup niẓām virilmemişdi. Bir niçe müddet bu vechile oldı. Āḫir müteᵓaḫḫirīnden aṣḥāb, tevārīḫ-i mecmūᶜın bir araya cemᶜ idip niẓām virdiler. Lākin cāmiᶜi muḫtelif kimseler olmaġın nüsḫalar muḫtelif oldı. Baᶜżısında ḳıṣṣa artuḳ, baᶜżısında eksük, baᶜżısında ebyāt çoḳ, baᶜżısında az bu nüsḫa-ı muḫtelife içinde. Muḫabbaṭ nüsḫadan bir niçe kimseler {ki} esālīb-i ᶜArabiyyet'e ve ḳavāᶜid-i inşāya vāḳıf degüllerimiş, cemᶜ olup bu siyer-i ᶜAnter'üñ her biri bir pāresin bu faḳirden öñdin Türkī diline tercüme itmişler imiş ve ekṡer ebyāt-ı ᶜArabī'nün zikrin ṭayy idip çoḳ ḳıṣṣaların terk itmişler imiş ve Türkī libāsa giren ḳıṣṣalar daḫı bir vechile olmış ki murād fehm olınmaz. Ḥattā ekṡer yirde şöyle gördüm ki ḳıṣṣa biribirine geçmez, nā-temām nā-temām ḳalur ve baᶜżı yirler muḳaddem muᵓaḫḫar vāḳiᶜ olur. Ḳıṣṣa bī-rabṭ düşer ve tenāḳuż sözler vāḳiᶜ olur. Altı üstine muḫālif gelür ve künyetlerde, laḳablarda ve pehlüvānlar adında ḫabṭ iderler. Bir kişi itdügi pehlüvānlıġı bir kişiye daḫı isnād iderler. Bir pehlüvān bir pehlüvānıla uġraşsa öldüreni ölen diyi taᶜbīr iderler. Ol kişinüñ gine aşaġada ḳıṣṣaları anılur. Pehlüvānlıḳları beyān olur. Bu cihetden ḳıṣṣada muḫālefet vāḳiᶜ olur ve niçe bunuñ emṡāli ḫaṭālar ki lā-yuᶜad ve lā-yuḥṣādur. Bu ḫaṭālarun evvel tercümede vāḳiᶜ olmasına bir niçe sebeb var: Bir bu ki nüsḫa-ı ᶜArabī bir imiş ve hem saḳīm imiş ve bir daḫı bu ki tercüme idenler ḳavāid-i naḥvden ᶜārī ve esālīb-i ᶜArabiyyet'den ve ṭuruḳ-ı inşādan ġāfil imişler ve bir daḫı bu ki ḳıṣṣa(y)ı min-evvelihi ilā-āḫirihi müṭālaᶜa idip altına üstine vāḳıf olmamışlar. Tā ki aşaġada ne gelür bileler, yuḳarısın aña uyduralar, muḫālefet vāḳiᶜ olmaya ve bu cümlesiyle ihtimām itmeyip iḫtişār daḫı ḳaṣd itmişler. Çoḳ ḳıṣṣayı iḫtiyārları[yı]la muḫtel ve nā-temām bıraḳmışlar ve başdan ṣavup geçmişler. İşbu ḥāli görüp bu faḳīr daḫı pādiṡāh-ı cihān-muṭāᶜuñ emriyile tevārīḫ-i ᶜAnter'üñ üç nüsḫasın cemᶜ itdüm ve bu üç nüsḫaya temām müṭālaᶜa itdüm. Geregi gibi ḳıṣṣanuñ ṣaḥīḥine vāḳıf oldum. Bu üç nüsḫada biribirinden zāyid ḳıṣṣadan ebyātdan ne vāḳiᶜ oldıysa bir araya cemᶜ itdüm. Ol aşıldan vāḳiᶜ olan Türkī tercümenüñ bu vāḳıf olduḳum ṣaḥīḥ ḳıṣṣaya tevfīḳi mümkin olan yirleri taṣḥīḥ itdüm. Anuñ terk itdügi ebyāt-ı münāsibeyi īrād itdüm. İḫlāl olan ḳıṣṣa-i tetimmelerin getürdüm. İnşāsında vāḳiᶜ olan yaramaz üslūbları ıṣlāḥ

* Örneklerde önce H.1146 arşiv numaralı ciltteki kelimeler, iki noktadan sonra H.1145 arşiv numaralı ciltteki kelimeler verilmiştir. Kelimeler metnin altında detaylı bir şekilde incelendiği için bu kısımda, verilen bilgiye örnek olacak bazı kelimelerle yetinilmiştir.

itdüm. Tevfīḳi mümkin olan bu vechile oldı. Şol yirler ki tevfīḳi mümkin degüldi, inşāᶜ-ı cedīd itdüm. Ol ḳıṣṣaya münāsib ebyātı bi-temāmihi īrād itdüm ve ol ġarāyib ḳıṣṣalar ki tercüme-i ūlāda ᶜaynı, eṣeri yoġıdı, maḳāmlu maḳāmında ebyāt-ı münāsibeyile, inşāᶜ-ı laṭīfile īrād itdüm. Pes Allāhˈuñ ᶜināyetinde ve pādişāh-ı cihān-penāhuñ devletinde bu tercümeyi iki yıl müddetinde ᶜayb ü ḫalelden müberrā ve noḳsān ü ḫaṭādan muᶜarrā olup ẓuhūra getürdüm. "Fāḫir" diyi ad ḳodum ki ᶜaded-i ḥurūf-ı ism, tārīḫ-i itmām-ı müsemmā ola. Şimden giri şürūᶜ idelüm ᶜAnterˈüñ ḳıṣṣasına.

2.2.1. "d", "ẕ" Farklılığı

"şād: şāẕ, feryād: feryāẕ, pelīd: pelīẕ, maʿdūrsın: maʿẕūrsın, bed-nām: bez-nām, pādişāha: pāẕişāha, bünyād: bünyāẕ, ḫod: ḫoẕ"

"d" ve "ẕ" harflerinin her ikisiyle de kullanılan kelimelerde H.1146'da "d" harfi tercih edilmiştir.

2.2.2. "ṭ", "d" Farklılığı

"ṭ", "d" harflerinin her ikisiyle de kullanılan Türkçe kelimelerin baş harfinde H.1146'da "d" harfi daha çok tercih edilirken H.1145'te "ṭ" şeklinde kullanımı daha çok tercih edilmiştir.

"duymasun: ṭuymasun, doġmış: ṭoġmış, doġru: ṭoġru, ṭururın: dururın"

2.2.3. Yuvarlak-Düz Ünlü Kullanımı

Yuvarlak-düz ünlü uyumunun metinde dikkat çekici biçimde yer aldığı görülmektedir. Yuvarlak sesli barındıran kelimelerden sonra gelen eklerdeki ünlüler bir tutarlılık göstermemekle beraber H.1146'da eklerin yuvarlak haliyle kullanımı H.1145'te dar haliyle kullanımı daha çok tercih edilmiştir.

Buna ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

"çuḳduḳ: çıḳduḳ, sözüle: sözile, olduġuna: olduġına, irişdürümedi: irişdüremedi, sözin: sözüni, üsdünde: üsdinde, oḳudı: oḳıdı, ḫırçınluġuñ: ḫırçınlıġuñ, yürümeyem: yürimeyem, vardumusa: vardumısa, sözüne: sözine, görmüş: görmiş, unıtdum: unutdum, degildür: degüldür, yüzünde: yüzinde, ululuġı: ululıġı, bozula: bozıla, düşücek: düşicek, merdāneluġun: merdānelıġun, bıldurcın: bıldırcın, düşürdüler: düşürdiler, yiryüzüni: yiryüzini, ḳurtarduġuna: ḳurtarduġına, bulışdılar: buluşdılar, görişdiler: görüşdüler, muşdulaya: muşdılaya, yüziñe: yüzüñe, ḳurtulam: ḳurtılam, üstüne: üsdine, olunca: olınca, benümle: benimle, üstüne: üstine, sücüsi: sücisi, gözüne: gözine, yüzüne: yüzine, dōstluġumuz: dōstlıġumuz, bulunmaz:

bulınmaz, ḳurtulduḳ: ḳurtılduḳ, ḳulunı: ḳulını, azuġumuz: azıġumuz, ḳurtulsun: ḳurtılsun, olsın: olsun, yitişir: yitişür, ṭanuḳluḳ: ṭanuḳlıḳ, ḫoşluġıla: ḫoşlıġıla, rüşvet: rişvet, ḳavışdur: ḳavuşdur, bulunmaya: bulınmaya, yoġudı: yoġıdı"

2.2.4. Belirtme Durumu

Belirtme durum ekinin kullanımına ilişkin örnekler aşağıda gösterilmiştir. Buna göre belirtme durum ekinin gösterildiği örnekler yanında gösterilmediği örnekler de mevcuttur.

"yüzüm: yüzümi, 200a-3 odı: odın, 201a-5ʿayālin: ʿayāli, 201a-11 māllar: mālları, 202b-10 ḥālim: ḥālümi, 203b-9 mecmūʿısın: mecmūʿısını, 206a-11 māllarum ve rızḳlarum: māllarumı ve rızḳlarumı, 212a-12 aḥvālin: aḥvālini, 212a-16 istediler hīç ḫaber: isdediler hīç ḫaberin, 212b-5 fikrin: fikrini, ḳaṣdın: ḳaṣdını, 212b-6 itdügin: itdügini, 215a-5 ḥālin: ḥālini, ser-güẕeştin: ser-güẕeştini, 215a-6 geldügin: geldügini, düşdügün: düşdügüni, 227a-7 mālın: mālını, 230a-11 sözüm: sözümi, 262a-8 tedbīrin: tedbīrini"

2.2.5. Farklı Kelime Kullanımı

Zaman zaman bazı kelimelerin nüshalarda değiştirildiği görülmektedir. Bazı kelimelerde sadece eklerde değişiklik yapılırken bazı kelimeler tamamen farklı, bazıları yakın anlamlı, bazıları eş anlamlı kullanılmıştır.

Bunlara ilişkin diğer örnekler aşağıda verilmiştir. Diğer taraftan Arapça akrabalık terimlerinden olan "bin / ibni" sözcüğünün H.1146'da bin şeklinde yazımı tercih edilirken H.1145'te ibni şeklinde yazımı daha çok kullanılmıştır.

boynuzına: boġazına, muʿāvemet: muḳāvemet, furḳatına: firāḳınā, yüz: biñ, zūrıla: ruzıla, ġayrıları: ġanīleri, gelebile: binegele, tezvīr: tedbīr, evinde: odasında, ḳıṣṣa(y)ı: ḳażiyye(y)i...

2.2.5.1. Arapça ve Farsça Kelimelerin Kullanımındaki Hatalar

ʿAnterʾile ḫaylīṣavaş itdi ve çoḳ zamān aña muʿāvemet ḳıldı.

152a-14 muʿâvemet: muḳâvemet

muʿâvemet (a.i): 1. bir yıllığına tutma. 2. Ağaç, bir sene yemişverip bir sene vermeme

muḳâvemet (a.i): karşı koyma, boyun eğmeme, dayanma, direnme, direniş

birbiri ile esenleşdiler ve vidāʿlaşdılar

153b-10 vidaʿlaşdılar: vedaʿlaşdılar

Cihānda bunda mez̲ellet ve ḥaḳāret olmaya

156b-13 bunda: bundan, müz̲ellet: mez̲ellet

mez̲ellet: alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik

güzeller yüzin görmekden ve anlaruñla muṣāḥabet itmekden

156b-15 muṣâḥibet: muṣâḥabet

muṣâḥib: biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse

muṣâḥabet: karşılıklı konuşma, görüşme, sohbet

atasından ayrıldı ve ṭoġrı dōstından cüz̲ā düşdi

157a-6 cüz̲â: cez̲â

ceza: suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık

cüz̲â(cüdâ): ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak

ʿācizler işidür ve muḫanne̲sler ṣanʿatıdur

163a-10 sanʿatıdur: sanīʿatıdur

sanīʿat (a.i): 1. iş,amel 2. Hîle ile yapılan düzme iş, uydurma, tertip, tuzak

sanʿat (a.i): duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifâde etme husûsundaki yaratıcılık

kelāmınuñ leṭāfetine ve şiʿrinüñ selāmetine āferīn didi

167a-1 selâmetine: selâsetine

selâset (a.i): İfâdedeki açıklık ve akıcılık

selâmet (a.i): 1. ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik. 2. tehlikeden uzak olma, güvenlik.

ʿaḳluñ başuña girmedi ve bunı vech sözlerden vaz gelmedüñ

170a-9 bunı vech: bu bī-vech

bī-vech (a.i): sebebsiz

vech (a.i): sebep, vesile

ḫışmlar ve aḳrabālar biribiri

171a-10 aḳrabālar: aḳribālar

aḳribâ > aḳrabâ (a.i): aralarında soy yakınlığı olanlar.[aslı akribâ'dır].

hīç kimse ile münāsibetüñ ve āşinālıġuñuz var mıdur?

173a-1 münāsibetüñüz: münāsebetüñüz

münāsebet: yakınlık, ilgi, ilişki, alâka

münāsib (a.sıf.): uygun, yerinde

tezvīr ve ḥīle ögretdi

173b-1 tezvīr: tedbīr

tezvīr (a.i): yalan söyleme, yalan dolan

tedbīr (a.i): yir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çâre, önlem

muḥabbeti iẓhār itdi ve muḥabbet-i muḫliṣ dirildi

173b-16 muḥabbet-i muḫliṣ: muḥibb-i muḫliṣ

muḫliṣ: İnanç, düşünce ve davranışlarında gösteriş ve iki yüzlülük bulunmayan, dostluğu içten ve samîmî olan (kimse)

muḥibb (a. i ve sıf.): sevgi duyan, sevgi besleyen, seven (kimse)

muḥabbet (a.i): sevgi

Çünki selâm virüp Benī Şeybānʿa irişdi ve Müferric bin Hilāl ile buluşdı

175b-5 selâm virüp: sālim varup

selâm (a.i.): 1. barış, rahatlık. 2. sonu iyi ve hayırlı çıkma. 3. fanî, gelip geçici olmama,

zevalsizlik. [Allah adlarından biri]. 4. aşinalık, bildik. 5. selâm, esenleme.

sâlim (a.s. silm'den. c. sâlimîn): 1. sağ; sağlam. 2. eksiksiz, sakatı, noksanı olmayan. 3.korkusuz, emîn. müsterih.

Bunlaruñıla bile içdi ve üç gün üç gice temām bunlara ḳonuḳlıḳ idüp envāʿ-i ṭaʿāmlar müstaġraḳ eyledi

175b-15 belâ: bile

belâ (a.i.c. belâya): gam, keder, musibet, âfet, ceza, gayet zor iş, büyük gaile.

belâ (a.e.): evet, hayhay, pekî.

hem ʿışḳ derdinden göñli maġlūl idi

178a-13 maġlūl: maʿlūl

maʿlūl (a.s): illetli, hastalıklı, sakat.

maġlūl (a.s.): 1. susuz kalmış, su sıkıntısında bulunan. 2. zincire vurulmuş, zincirle bağlı.

Perrān oldı ve yola ʿazm idüp revān oldı

181b-12 perān: perrān

perrân (f.s.): uçan, uçucu.

ʿAble bunı işidicek, ḥayātından ümẕin kesdi

184b-6 üminẕin: ümīẕ

ümîd (f.i.): 1. umut, umma.

Nā-gāh ḳulaġına bir āvāz irişdi

184b-11 avâz: āvāz

avâz (a.i.): nefret.

âvâz (f .i.): ses, seda.

ḳabīleleri ṭavāf iderin ve illeri isderin

185a-2 ḳabīleri: ḳabīleleri

kabile (a.i.c. kabâil): İptidâi ve göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy.

Benüm maʿşūḳam Rābiʿaʾya muḥabbetüm ve taʿalluḳum ʿAnterʾüñ ʿAbleʾye olduġı gibidür

186b-14 muḥabbetüm: maḥabbetüm

mahabbet (a.i.): sevgi.

muhabbet: (bkz : mahabbet).

cerāḥatına timār idüp vaʿde eyledi

186b-16 cerāḥatına: cirāḥatına

cerahat (a.i.c. cerahat) 1. irin; yara. 2. cerrahlık [aslı cirâhat" dir].

Ve ḳatında ḳīmetin bilmedüm ve kendüyi bulmadum. Şunuñ gibi mīşe aslanı elden gitdi.

190b-12 ve ḳatında: vaḳtinde

vakt (a.i.): 1. vakit, zaman. 2. saat, günün muhtelif saatleri. 3. mevsim. 4. münâsip, uygun zaman. 5. boş zaman. 6. geçim. 7. çağ, zaman. 8. fırsat. 9. muayyen, belirtilen zaman.

ʿacāyib ʿādet idinmişidi ve ṭurfe bidʿat ḳomış

192a-6 bedʿat: bidʿat

bid'at (a.i.): 1. sonradan meydana çıkan şey. 2. Peygamber zamanından sonra dinde meydana çıkan şey.

Küllisi pesendīde-i zamān idi

192b-3 pisendīde: pesendīde

pesendîde (f.s.): 1. beğenilmiş, seçilmiş.

ʿīşa vü ʿişrete meşġūl olurdı

192b-9 ʿīşa: ʿıyşa

ayş (a.i.): yaşama.

Melik Munẕirʿüñ nūḳ-ı ʿAṣāfīrʿinden biñ deve almaġa vardı

193b-4 nūḳ: nāḳa

nâka (a.i.): dişi deve, maya.

Velīkin atası bed-ḫū, baḫīl kişidür

194b-13 bed-ḫūh: bed-ḫū

bed-hu[y] (f.b.s.): 1. kötü huylu, huysuz. 2. i. kötü huy.

ḥīlekārlıgından ve çoḳ bilmişliginden idi. Zīrā bilürdi ki Melik Nuʿmān ol ḳadar nesne(y)i alup ḳabūl idicek

195b-15 ḥīleker: ḥīlekār

hîle-kâr (a.f.b.s.) hîleci, hîle eden, düzenbaz, oyuncu.

tedbīrine taʿaccüb eyledi.

196a-3 taʿacüb: taʿaccüb

taaccüb (a.i. aceb'den): şaşakalma.

yügrüg ve eşkün yidege süvār oldı ve ḳabīlelerden yaña perrān oldı

198a-16 sever: süvār

süvâr (f.i.): 1. ata binmiş, binici. 2. "binen, binici" mânâlarına gelerek birleşik kelimeler meydana getirir.

Bilmezdi ki taḳdīrde ne miḳdār olmış idi.

198b-2 miḳdâr: muḳadder

mikdâr (a.i.) 1. parça, kısım, bölük. 2. kıymet, değer. 3. düze, belirlenen gerekli miktar, doz 4.derece.

mukadder (a.s. kader'den): 1. takdîr olunmuş, kıymeti biçilmiş; kadri, değeri bilinmiş, beğenilmiş. 2. i. yazılı, alında yazılı. 3. ed. yazılı olmayıp, sözün gelişinden anlaşılan. 4. i. kadın adı.

Beşāretʿi şorınca daḫı bilmez. Zīrā ki gice ḳarañuda buluşmış idi.

200a-12 ṣorınca: ṣūretce

sûret (a.i.): 1. biçim, görünüş, kılık. 2. tarz, yol, gidiş. 3.çâre.

Kisrīʾnüñ nāyibi Melik Nuʿmān

207b-10 yâbini: nāyibi

nâîb (a.s. ve i.): 1. vekil, birinin yerine geçen. 2. kadı vekîli. 3. kadı, şeriat hükümlerine göre hüküm veren hâkim. 4. nöbet bekleyen, nöbetle gelen.

Dāyim şīr-merdlik ve ḥīle-bāzlıḳ daʿvasın idersin. Şimdiye dek hīç senüñ hünerüñ görmedük

213a-15 şeramerdlik: şīr-merdlik

şîr-merd (f.b.s.): arslan yürekli, cesur.

seni bir nesnede tecrebe idem

213b-1 tecrebe: tecribe

tecribe (a.i.) 1. tecrübe, deneme, sınama 2. görgü. 3. görmüş geçirmişlik.

sen aña tezvīr ögredüp fesād mı ḳılduñ.

219a-1 tizvīr: tezvīr

tezvîr (a.i.): 1. yalan dolan. 2. ara bozmak ve bilhassa fenalık kasdıyla yapılan kovuculuk.

ʿizzetüñ arta māluñ ve manṣubuñ

234b-15 ola: ola ve, manṣubuñ: manṣıbuñ

mansıb (a.i.): devlet hizmeti, me'mûriyet. 2. makam, rütbe, derece, orun.

mansûb (a.s. nasb'dan): 1. nasbolunmuş, konmuş, dikilmiş. 2. me'mûriyete konulmuş, me'mûriyette bulunan.

Andan naḳareler çalup borılar aġırtdılar

236b-3 nefīreler: neḳareler

nefîr (a.i.): l . cemaat, topluluk.

naḳare / naḳāre (a.): eskiden türk savaş mûsikîsinde kullanılan vurmalı saz, küçük davul [nakāre de denir].

günāh idüp öldürmege müsteḥaḳ olduḳ

255b-12 müsteḥaḳ: müsteḥıḳ

müstahakk (a.s. hakk'dan): [aslı "müstahikk" dir.]. (bkz. müstahikk).

nıüstahikk (a.s. hakk'dan. c. müstahikkîn): hak etmiş, hak kazanmış, lâyık

Melik Nuʿmānʿdan aña şekāyet itdiler bu ḥāli aña rivāyet itdiler

311b-5 şekāyet: şikāyet

şikâyet (a.i.): sızlanma, yanıkma, yakınma.

İḫtiyāṭ itmeñ." diyü ḫalḳına ḫaylī istimālet itdi

322a-11 ismālet: istimālet,

istimâle, istimâlet (a.i. meyl'den): 1. gönül çekme. 2. teselli etme, avutma.

Baña ġadrile ve ḫıyānetile töhmet idersin

323a-6 ḫıyāt: ḫıyānet

hıyânet (a.i.) 1. hayınlık. 2. s. vefasız, hâin. 3. itimâdı, güveni kötüye kullanma.

Maṣlaḥat degüldür ki bizüm gibi ḳullaruñ varıken sen maʿrekeye giresin ve kendüñi mehlekeye atasın

344a-15 muṣlaḥat: maṣlaḥat

maslahat (a.i. sulh'dan): 1. iş, emir, husus, madde, keyfiyet. 2. ehemmiyetli iş. 3. barış, dirlik düzenlik.

yā kelb ve yā naḥs

347b-3 naġs: naḥs

nahs (a.i.): 1. uğursuzluk, yümünsüzlük. 2. s. uğursuz, bahtsız.

150a-12 şiʿr: şiʿir

şiʿr (a.i): edebideğeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

2.2.6. "Ve" Bağlacının Kullanımı

Tutarlı bir kullanım şekli olmayan *ve* bağlacı her iki ciltte de *ve, vü, u, ü* şeklinde kullanılmıştır. Bununla beraber *ve* bağlacı H.1145'te daha fazla kullanılmıştır.

2.2.7. Tamlamaların Kullanımı

Tamlamaların kullanımında belirli bir kural olmamakla beraber bir ciltte Farsça tamlama kuralına uyulurken diğerinde Arapça tamlama kuralına uyulduğu durumlar görülmüştür.

naḫs-i devrān: enhâsiʿd-devrān, Beyt'el-Ḥarām: Beyt-i Ḥarām, Beyteʿl-Ḥarām: Valllāhi Beyt-i Ḥarām, İlāhe'l-kerīm: İlāh-ı kerīm...

2.2.8. İsimlerdeki Değişiklikler

Özel isimlerin H.1145 arşiv numaralı metinde farklı biçimlerde yazıldığı görülmüştür. Özel isimlerin yazılışında bir tutarlılık yoktur. Aşağıda yanlış yazılmış isimlere örnekler verilmiştir.

148b-4 Mālik: Melik

154b-2 Mudareke: Mudrike

155b-2 Enis bin Müdareke: Enes bin Mudrike

155b-10 Zübāb: Rübāb

157a-7 Ebes bin Mudrake: Enes ibni Mudrike

159a-11 Ḳarad: Ḳırād

159b-4 Mesḥil bin: Musḥil ibni

165b-7 Merbeb: Mirheb

165b-8 Ẕüʿl-ḫumār: Ẕüʿl-ḫımār

167a-4 Zübāb: Rübāb

169a-5 ʿAmmāre: ʿAmāre

169a-14 Mesḥil: Musḥil

170a-2 Rebāb: Rübāb

170b-16 Züheyir: Züheyr

171b-11 ʿİmāre: ʿAmāre

173b-6 Ḫumīse: Ḫumeyse

175a-8 Minẕer: Munẕir

175b-7 ʿAbduʿl-Ġuzzā: ʿAbduʿl-ʿUzzā

177a-6 ʿAmur: ʿAmr

181b-1 Fizāre: Fezāre

182b-3 Nuʿmān bin Mender: Nuʿmān ibni Munẕir

185b-10 Ḫaşʿam: Ḫaṣʿam,

191a-9 Semiyye: Sümeyye

191b-11 Bedere bin ʿAmr: Bedr bin ʿAmr

193a-13 Menẕer: Munẕir

203a-15 Vādiyyüʿn-Niḳā: Vādiyyüʿn-Neḳā

205b-6 Fezād: Fezāre

206b-5 Beder ibni ʿAmur: Bedr bin ʿAmr

208b-3 Melik: Mālik

209a-1 Bedir bin: Bedr bin

211b-3 Fizāre: Fezāre, Bedr: Bedir

232b-7 Ḥassān bin Mālik: Mālik bin Ḥassān

232b-14 Melik: Mālik

236a-12 Cüdeyme: Ceẕīme

241a-9 Mirre:Mürre

241b-9 Tebeʿ: Tübbeʿ

242a-9 Züheyr bin Cüdeyme: Züheyr ibni Ceẕīme

242a-13 Ẕüʾl-Ḥayyād: Ẕüʾl-Ḥayyāt

243b-7 Fiẕāre: Ḳırād

247a-2 Mirre: Mürre,

259b-10 Beder: Bedr

266b-8 ʿAmru: ʿAmr

269b-10 Maḥārib: Muḥārib

270a-8 Züheyr bin Cüdeymeʿyi: Züheyr ibni Ceẕīmeʿyi

274a-2 Mirre: Mürre

274b-14 Cüdām: Cüẕām

276a-9 Cedām: Cüẕām

281a-7 Zübeyde: Zübeyd

288b-13 Nufeyl: Nufeyle

293a-12 Ḫażrevān: Ḫuṣrevān

294a-5 Nuşirrevān: Nūşīnrevān

296a-13 Benī Kende: Benī Kinde

296b-14 Ḥiccār: Ḥeccār

297a-5 ʿUḳābb: ʿUḳḳāb,

300a-2 Kisrī: Kisrā

310a-13 ʿAmru: ʿAmr

315b-8 Şābūr: Sābūr

317a-13 Ṣimma: Ṣimma-i Cüşe

317a-15 Sebʿu: Sübeyʿ

326b-5 Cesm: Cüşem, Ṣamma: Ṣimma

327b-8 Ṣama: Ṣimma

334a-14 Ḥuẕeyfetü: Ḥuẕeyfete

342a-16 Melik: Melik Esved

344b-11 Merāde: Murād

347a-6 Ġablem: Ġaylem

2.2.9. H.1146'da Yazılı Olmayan Yerler

H.1146 arşiv numaralı nüshada, H.1145 arşiv numaralı nüshada yazılı olmayan kıssa mevcut değildir. Ancak kelime ve cümle bazında incelendiğinde H.1145'te yazılı olmayan kelimeler ve cümleler görülmektedir. Aşağıda H.1146'dayazılı olmayan bölümler verilmiştir.

153b-8 -: (Andan germ olup işbu ebyātı inşād itdi: Şiᶜr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)

155a-2 -: (...ki Arż-ı Balḳā Cibāl-i Neḳā dirlerdi...)

155b-5 -: (ʿUrve daḫı bile esīr oldı ve...)

159a-7 -: (...ve leşkerini perākende eyledi. Belki ekşerine ecel şerbetin içürdi ve andan...)

160b-12 -: (Ol ḥīnde ʿAbleʿ(y)i añup bu ebyātı inşād itdi: Şiᶜr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Rāvī eydür)

163b-15 -: şiʿr

164a-4 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir.)

164a-14 -: (...ve işbu şiʿri didi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür:)

166b-4 -: (Bunlara eyitdi: "Sürüñ bu māl-ı ġanīmeti. Arż-ı Rübābʿa degin gidelüm, varalum. ʿEmmüme yitişelüm ki benüm göñlüm ʿemmümüñ ve Mālik ibni Züheyrʿüñ ve Şeybūbʿuñ teşvīşindedür. Ḳorḳarın ki anlar bir ḥādiṯeye ṣataşalar. Eger Şeybūb bu uġraşda ḥāżır olaydı bu şeyṭān elümüzden çıḳmazdı. Andan murādumuza irerdük." didi. Anlar daḫı)

168b-15 -: (Ol ḥīnde ʿAnter bu ḳaṣīde(y)i inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür: Vaḳtī ki ʿAnter ebyātından fāriġ oldı, Mālik ibni Züheyr eyitdi: "*Lillāhi derruke yā ebeʿl-fevāris ve derru ḳabīletike!*" ve cemīʿ-i ḥāżır olan cemāᶜat {daḫı böyle didi}.)

169b-16 -: (Rāvī eydür: Bunlar bu sözdeyiken nā-gāh çerinüñ şınḳunı bunlara geldi. Başlarına ne vāḳiʿ olduġın ḫaber virdi. Enes ibni Mudrike-i Ḫaṣʿamīʾnüñ bunlara itdügi işleri bir bir beyān itdi. Daḫı Melik Züheyrʾe didiler ki "Oġluñ bizden "Ava giderin." diyi ayrıldı gitdi. Aña daḫı bilmedük ki ne ḥāl vāḳiʿ oldı." Melik Züheyr bu sözleri işidicek, ʿaḳlı şaşdı. Mużṭarib oldı.)

171a-1 -: [Burada inşād itdi ʿAnter şol ḳaṣīde(y)i ki evveli budur. Beyt. Arapça şiir.]

171b-15 -: (ve eyitdi: "Ben ʿAmārete bin Ziyād olam daḫı ʿAnter bin Şeddād baña ġālib ola. Benüm yidi kāmil ḳardaşum ola daḫı bir ḳara ḳaravaşdan olan oġlana muḳāvemet idemeyevüz, andan aşaġa ḳalavuz." didi.)

175a-7 ayrılup varmışlardı: ayrılup Kūfeʾye varmışlardı

176b-1 -: (...zīrā ki Ḫumeyse Rebīʿyi ġāyetde severdi. İḥsānından ikrāmından utanmışıdı.)

177b-3 (...öldürmeñ ellerin baġlañ daḫı bıraġuñ gidüñ." didi: Siz anuñ ḥüsn ü cemālin göricek, müteḥayyir olursız. Üzerinde envāʿ-i cevāhir var ki Kisrī vü Ḳayṣer ḳızında yoḳdur. Vaḳtī ki anı göresiz, ṭutuñ. Bilesince olan iki cāriyeyi baġlañ, anda bıraḳuñ. Kendüyi aluñ gidüñ. Ammā ṣapa yoldan gidüñ ki sizi kimse görmeye. Vaḳtī ki Müferric bin Hilālʾa varasız, aña teslīm idüñ ve eydüñ ki bir muʿtemed yirde emānet ḳoya ben varınca." didi.

182a-2 -: (...cefāsına taḥammül idegördük olmadı. Başumuz alup gitdük.)

187b-16 -: (Başladı bu ebyātı Şeybūbʾıla ʿAnter müşterek eydişdiler, şiʿir: şiʿr)

188a-10 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir.)

188a-11 -: Şiʿr

188a-16 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir)

190a-11 ʿAnter öñinde: ʿAnter Züheyr öñinde

192b-16 -: (Rāvī eydür: Bu iki gün ki Melik Nuʿmān ʿādet idinmişidi, sebeb olıdı ki bu Melik Nuʿmānʾuñ iki nedīmi varıdı ki cemīʿ sırrına muṭṭaliʿlerdi ve bunları ġāyet severdi. Şöyle ki bu iki nedīmi cemīʿ erbāb-ı devletine ve vüzerāsına ve ḳavm ü ḳabīlesine ve ehl ü memleketine ḥākim ḳılmışdı. Hīç bir sāʿat bunlarsuz olmazdı. Yimesinde içmesinde dāyim bunlar bile olurlardı ve bu Nuʿmānʾuñ bir

muġanniye cāriyesi daḫı varıdı. Ġāyetde maḥbūbeyidi. Andan ġāyet ṣafāsı varıdı. Çalduḳından ġāyet mülteẕ olurdı. İttifāḳ bir gün bir büyük ṣoḥbet eyledi. Cemīʿ nüdemā ve ḫavāṣdan kim varısa ḳıġırdı. Bunlaruñla yimege içmege meşġūl oldı. Sīmīn-sāḳ sāḳīler elinde zerrīn ḳadeḥler devr itmege başladı. Bu iki nedīm daḫı iki ṭarafında otururdı. Bu iki nedīm cemīʿ ehl-i meclisden Melik Nuʿmānʿa ḳarīb otururlardı. Muġanniye daḫı elḥān-ı laṭīfeyile çalardı. Tā şuña degin: Ṣoḥbet āḫir oldı ki aḫşam oldı, cemīʿ ehl-i meclis ṭaġıldı. Ancaḳ Nuʿmān ve ol iki nedīm ve muġanniye ḳaldı. Ṭururaḳ Melik Nuʿmānʿı şerāb aldı, uyudı. Bu iki nedīm, muġanniyeyile ṣoḥbete meşġūl oldılar. Germ olaraḳ laṭīfeye boşandılar. Bu ḥālde Melik Nuʿmān uyandı. Gördi ki bu iki nedīm muġanniyeyile münbasiṭ olup mükālemeye meşġūl olmışlar. Bu ḥāli göricek, Melik Nuʿmān ġāyet ḳaḳıyup ġażabıla bu iki kişinüñ boynın urdı. Gine uyḳuya vardı. Vaḳtī ki ṣabāḥ oldı, uyḳudan uyandı. Gördi ki meclis ḳana müstaġraḳ olmış ve ol iki nedīm ölmiş yatur. Tīz odası oġlanların ve ḥāciblerin ḳıġırdı, eyitdi: “Veyleküm! Ne ḥāldür ve bu işi kim işledi?” Bunlar daḫı mā-vaḳaʿ ḥāli beyān itdiler. Melik Nuʿmānʿuñ ḳalbi ġāyet müteʾelim oldı. Buyurdı, bunları defn itdiler. Üzerlerine iki ḳubbe yapdılar. Melik Nuʿmān ol güne yevmüʿl-buʾs ṭāliʿ-i menḥūs diyi ad virdi. Andan münādīlere emr itdi ki şehrde çaġıralar ki ol gün kimesne ṭaşra çıḳmaya. Her kim ṭaşra çıḳarsa ḳanı maẕlemesi boynına ki Melik Nuʿmān anı öldürür. Ḫalāyıḳ bu āvāzeyi işidicek, cemīʿ ḳapuları ve soḳaḳları baġladılar ve yolları kesdiler. Andan Melik Nuʿmān biraz ḳullara ḳaralar geydürüp bindi. Bunlar yanınca bile bindiler. Ellerine yalıñ ḳılıçlar aldılar. Her kime uġradılarsa boynın urdılar. Ḳanların ol iki nedīm içün yapduḳları ḳubbeye sürdiler. Aṣmaʿī eydür: Yevm-i buʾsuñ sebebi işbudur. Andan ṣoñra Melik Nuʿmān bu ʿādeti muḳarrer itdi ve daḫı günlerden bir gün Melik Nuʿmān ava çıḳdı. Avlayıraḳ öyle ıssısı irdi. Ḳaṣd itdi ki gine şehre döne. Bu aralıḳda öñinden bir geyik çıḳdı. Beriyyeye ḳaçdı. Nuʿmān bu geyigüñ ardına düşdi. Leşkerinden ayrıldı. Buña yitişem diyü ġāyet cid itdi. Āḫir yitemedi. Bu geyik ġāyib oldı. Issı daḫı varduḳça artdı. Nuʿmān ıssıdan ġāyet buñaldı. Susuzlıḳ ġalebe itdi. Şöyle ki bir içüm ṣu diyüp cān virür oldı. Ḥattā şuña yaḳın oldı ki öle. Cihān gözlerine ṭar oldı. Atın depdi. Yüksek depelere çıḳdı ki bir yirde şinlik göre, vara anda ṣu içe. Giderek bir depenüñ başına çıḳdı. Gördi ki bir derede birḳaç ev var. Atın depdi. Ol ṭarafa müteveccih oldı. Ol evlerüñ öñine geldügi gibi ġāyet buñaldugından götürdi, kendüyi aşaġa atdı, düşdi. Uşşı gitdi. Bu evüñ issi bunı gördi. Üzerine geldi. Bildi ki bu ḥāl buña

ṣusuzlıḳdandur. Andan ṣoñra atın gördi ki eyeri altundan envāʿ-i cevāhirile muraṣṣaʿ. Bildi ki ʿArab beglerinden biridür. Döndi, evine girdi. İçerüden bir çanaḳ ṣovuḳ ṣu çıḳardı. Yüzine biraz ṣu sepdi. Uṣṣı başına geldi ve gözin açdı. Andan bu kişinüñ bir ḳızı varıdı. Bir deveden segirtdi, biraz süd ṣaġdı. Geldi, Nuʿmānʿa içürdi. Cānı gövdesine geldi. Andan bu ev issi pīr bunı evine givürdi, gölgede biraz diñlensün diyi. Bu pīrüñ bir ḳarı ʿavreti varıdı. Dört ḳızı varıdı. Dördi daḫı buña ḫiẕmet itdiler. Atın ṣuvardılar. Öñine ot dökdiler. Andan bu pīr, Melik Nuʿmānʿa ḥālinden ṣordı. Melik Nuʿmān daḫı meẕkūr olan ḥālini bir bir ḫaber virdi. Bu pīr bunı bildi ki Melik Nuʿmānʿdur, daḫı ziyāde taʿẓīme başladı. Tīz ṭurdı. Bir ḳoyun boġazladı. Ṭaʿām bişürdi, öñine getürdi. Melik Nuʿmān ṭaʿām yimege meşġūl oldı. Bu pīr ḳızcuġazları-y-ıla ellerine mirvaḥa alup buña her ṭarafdan yil eylediler. Vaḳtī ki ṭaʿāmdan ḳadr-i ḥācetce yidi, ṣu getürdiler, elin yudı. Ol gice ol pīrüñ evinde yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ, atına bindi, ḳılıcın ḳuşandı. Bu pīr daḫı devesine bindi, bilesince gitdi. Tā yoluñ ṭoġrısına degin vardı. Melik Nuʿmānʿuñ zaḥmeti rāḥata mübeddel oldı. Buʾsı naʿīm oldı. Andan eyitdi: “Yā şeyḫ! Bilmiş ol ki Ben Melik Kisrīʿnüñ nāyibi Melik Nuʿmānʿam. Cemīʿ-i ʿArabʿa beni pāẕişāh dikmişdür. Sen baña bir iḥsān itdüñ ki ölince ben anı unutmazın. Vaḳtī ki başuña bir ḥāl gele, Ḥīre şehrine gel, beni bul. İn-şāʾallāh ben daḫı saña iḥsānuñ muḳābelesinde iḥsān idem.” {didi}. Andan bu pīre vedāʿ itdi, gitdi. Geldi, kendü diyārına irdi. Gördi ki “Melik Nuʿmān ġāyib oldı!” diyü ʿālem biribirine varmış. Cemīʿ ᶜasker yaslu olmış. Vaḳtī ki bunı gördiler, ileri yürüdiler. Öñinde yir öpdiler. Saġ ve selāmet geldügine feraḥ oldılar ve bunuñ ḳıṣṣasından ṣordılar. Ol daḫı başına gelenini bir bir ḫaber virdi. Andan ṣoñra dār-ı ʿizzetine, maḳarr-ı salṭanatına varup taḫtına geçdi oturdı. Saġ ve selāmet geldügi[yi]çün bir büyük daʿvet itdi. Aṣmaʿī eydür: Melik Nuʿmānʿuñ ḥāli böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda pīrüñ ḥāline. Pīr daḫı evine vardı. Bir niçe zamān geçdüginden ṣoñra pīre faḳr ġalebe itdi. Şöyle oldı ki ḳūt-ı yevmīsi ḳalmadı. Fikr itdi, eyitdi: “Varayım, Melik Nuʿmānʿa gideyim. Ola ki baña vaʿde itdügi iḥsānı ide.” Andan ṣoñra devesine bindi. ʿAvretine, ḳızlarına vaʿde itdi. Geldi, Ḥīreʿye yitişdi. İttifāḳ Ḥīreʿye yitişdügi gün Melik Nuʿmānʿuñ yevm-i buʾsıyıdı. Melik Nuʿmān binmişidi. Yanınca ol cellād ḳullar daḫı bile binmişidi. Vaḳtī ki pīr bunı gördi, devesinden aşaġa indi. Melik Nuʿmānʿa taʿẓīm ü tekrīm itdi. Melik Nuʿmān daḫı bunı gördi. Yaḳīnile bildi ki ol pīrdür. Kendü nefsinde eyitdi: “Vallāhi bu pīr bir

ʿaceb vaḳtde geldi. Ben bunuñ iḥsānı muḳābelesinde baña düşmez ki bunı helāk idem.” Nā-çār oldı. Bu pīrden atı başın dönderdi. Bir ṭarafa daḫı müteveccih oldı. Ḳulları daḫı ardına düşdiler. Pīr bunuñ bu işini gördi. Ḥāli neydügin bilmedi. Bu daḫı devesi başın andan yaña dönderdi. İleri öñine yürüdi. Eli-y-ile andan yaña işāret idüp işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bunuñ şiʿrin işitdi, feṣāḥatin taʿaccüb itdi ve bunuñ ḳıṣṣasında müteḥayyir oldı. Bundan ötüri ʿādetin daḫı terk idemedi. Nā-çār oldı. Gine atı başın bir ṭarafa daḫı dönderdi. Vaḳtī ki pīr bunuñ döndügin gördi, pīr daḫı gine Nuʿmānʿuñ öñine yürüdi. İşbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bunuñ şiʿrin işitdi ve yanmasın gördi, göñli ṭarıldı. Bunuñ emrinde müteḥayyir oldı. Ḳādir olmadı ki buña isāʾet ide ve iḥsān iderse daḫı ᶜādeti müteġayyir olur. Gine atı başın çevürüp ʿaskerile bir ṭarafa daḫı müteveccih oldı. Pīr gine bunuñ bu ḥālin görüp müteżaccir oldı. Gine öñine yürüdi. Eli-y-ile Nuʿmānʿdan yaña işāret idüp işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bunuñ bu bedīhī şiʿrini işitdi, ġāyet taʿaccüb itdi ve ḳatı müteḥayyir oldı. Fikre ṭaldı, eyitdi: “Ne ʿaceb oldı ki bu pīr bunuñ gibi {yevm-i} menḥūsa ṭuş geldi?” Andan ṣoñra gine atı başın çevürüp şehre müteveccih oldı. Bu pīrüñ emrinde müteḥayyir oldı. Pīr daḫı gine bunuñ bu ḥālin görüp ser-gerdān ḳaldı. Ḳaṣd itdi ki vara, ehline ve cemāʿatine gide. Gine döndi, eyitdi: “Hele bir kerre daḫı gine öñine çıḳayın. Yā budur ki baña bilişlik vire yā budur ki dönem maġbūn, maḥzūn evüme gidem ki lecūclıgısa ancaḳ, bundan artuḳ olmaz.” Andan gine öñine yürüdi. İşbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bu şiʿri işitdi, dünyā gözine ḳarañu oldı. Pīre eyitdi: “Vallāhi yā şeyḫ, senden yüz dönderdügüm buḫl u ḫıssetden degül. Ammā ben and içüp ṭururın ki bugünki günde her kime ki ṭuş olam, öldürem. Vaḳtī ki gözüm saña ṭuş oldı, at başın bir ṭarafa daḫı dönderdüm ki saña bir isāʾet itmeyem. Ben üç dört defʿa böyle itdüm. Sen daḫı üç dört defʿa öñüme geldüñ. Muttaṣıl ebyāt oḳıyup rūzigārdan şikāyet itdüñ ve beni ḫulf-ı vaʿditdi ṣanduñ. Çünki bu vechile lecācet itdüñ, imdi gerekdür ki şimdi senüñ başuñı gövdeñden ayıram. Tā ki andum yirine gele.” didi. Vaḳtī ki pīr bunı işitdi, başın aşaġa itdi. Fikre ṭaldı. Melik Nuʿmān eyitdi: “Yā şeyḫ! Ne fikr idersin? Ne ḳatı fikre düşdüñ.” Pīr başın yuḳarı

ḳaldurdı. Cemīʿ aʿżāsına ditreme düşmiş, eyitdi: “Yā melik! Bunı fikr iderem ki saña geldüm. Bu vechile lecāc itdüm. Āḫir bir vechile oldum ki ölümüm müteʿayyin oldı. Hemīn baña ol bir şāʿirüñ didügi vāḳiʿ oldı: Şiʿr. Arapça şiir Nuʿmān eyitdi: “Yā şeyḫ! Bu sözi ḳo. Çoḳ ebyāt oḳımaḳdan vazgel. Elbette ben seni öldürsem gerek.” didi. Andan ṣoñra şeyḫ bu ebyātı oḳudı: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Andan ṣoñra Nuʿmān eyitdi: “Sözi uzatmaġı ḳo. Saña ḳurtılmaġa çāre yoḳdur.” Vaḳtī ki pīr, Nuʿmānʿuñ sözin işitdi, geldügine peşīmān oldı. Ölmesine yaḳın itdi. Ehline, cemāʿatine ḥasret idüp aġladı ve işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān işbu ebyātı işitdi, bildi ki pīr kendüden ṣoñra ḳalan ehl ü ʿayāline ve ḳızcuġazlarına teʾessüf ider, eyitdi: “Yā şeyḫ! Ben senüñ ḳızcuġazlaruñ getüreyin. Kendü ḳızlarumıla ber-ā-ber bisleyeyin. Benüm ḳızlaruma ne yidürürsem ve ne geydürürsem anlara daḫı eyle ideyin.” Pīr eyitdi: “Çünki elbette beni öldürürsin, bāri ḳo varayın, kendü ehlüme ve cemaʿtüme vedāʿ ideyin. Gine tīz saña geleyin. Ne dilerseñ eyle.” Nuʿmān eyitdi: “Saña kim kefīl olur ki varasın, ḳaçmayasın, gine gelesin?” Böyle diyicek, pīr ṣaġına ve ṣolına baḳdı. Bir bir Nuʿmānʿuñ ḳatında ṭuran cemāʿati gözinden geçürdi. Nā-gāh gözi Nuʿmānʿuñ ḫavāṣından bir kişiye ṭuş oldı ki ġāyet mürüvvet ve iḥsān ehli kişi-y-idi. Şekīr bin ʿAmr dirlerdi. Nuʿmān ḳatında sözi geçer kişi-y-idi. Pīr andan yaña yürüdi. Vardı, öñinde ṭurdı. Gözlerinüñ yaşı revān olup aḳar, eyitdi: “Yā mevlāye! Gel luṭf eyle. Baña boyun ol ki varam ehlüme vedāʿ idem, gine gelem. Vallāhi ve ḥaḳḳı Fāliḳiʿl-arżi veʿs-semavāt, benden iḫtiyāṭ itme ki ben vaʿdeye ḫilāf itmezin. Elbette gelürin.” didi. Emīr Şekīr vaḳtī ki bunuñ yalvarduġın gördi, riḳḳat idüp Melik Nuʿmānʿa eyitdi: “Yā emīr! Bu pīre ben boyun. Varsun ehline vedāʿ itsün, gine gelsün. Eger bu gelmezse işde ben ḥāżır. Buña idecegüñ baña eyle.” Nuʿmān eyitdi: “Ḳabūl eyledüm. Ammā eger pīr gelmezse seni depelerin. Māluñı ġāret iderin.” Şekīr daḫı bu ḳavle rāżī oldı. Döndi, pīre eyitdi: “Yā şeyḫ! İşde Melik Nuʿmānʿuñ ne didügin işitdüñ. Ṣoñra gelmeyüp emānete ḫıyānet idenlerden olma.” Şeyḫ eyitdi: “Maʿāẕallāhi yā mevlāye!” Andan devesine bindi. Becid yortdı, evine geldi. Bunuñ ʿavreti, ḳızcuġazları muntaẓıre otururlardı ki bu gele, Melik Nuʿmānʿdan çoḳ niʿmet getüre. Yol gözedüp otururken nā-gāh gördiler ki çıḳageldi. İleri vardılar. Ṣordılar ki “Melik Nuʿmān saña ne iḥsān itdi?” Pīr daḫı anlara işbu ebyātıla cevāb virdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça

şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Andan ṣoñra bu pīr ḫalḳına Melik Nuʿmānʾıla geçen mā-cerāsın bir bir ḥikāyet itdi. Yevm-i buʾsına ṭuş geldügin ḫaber virdi ve bāḳī mā-cerāyı ẕikr olınan üzerine naḳl eyledi. Vaḳtī ki bunuñ ḥikāyetin ʿavreti ve ḳızları işitdiler, ḳaygulara batdılar, eyitdiler: “İy baba! Gel al bizi, beriyyeye git. Ḳaçalum, gidelüm. Ne Nuʿmān bizi görsün ve ne biz Nuʿmānʾı.” didiler. Pīr eyitdi: “Vallāhi bu didügüñüzi idemezin, eger beni biñ pāre iderlerse, anuñçün ki ol baña kefīl olan kişi ʿArab ulularındandur ve ṣāḥib-ḥaseb ve neseb bir kişidür. Baña mālı-y-ıla, ehl ü ʿayāli-y-ile, nefsi-y-ile kefīl olmışdur. Ben dilemezin ki andumda ḫanīṯ olup vaʿdemde yalan olup ḳaçam daḫı anı helāk deryāsına bıraḳam. Belki varuram, kendümi anlara teslīm iderem. Eger ecelüm yoġısa degirmen ṭaşı altına daḫı ḳorlarsa ḳurtıluram. Eger ecelüm gelmişise ḫoẕ cemīʿ ʿālem çalışursa ḳurtarmaz.” Vaḳtī ki cemāʿati bunuñ sözin işitdiler, “Var, ʿahdüñi naḳż eyleme. Allāhʾdan dilerüz ki seni gine saġ ü selāmet ġanīmetile göndere.” {didiler}. Pīr daḫı hemīn bunlara vedāʿ idüp gitdi. Becid yortup Ḫīreʾye yitişdi. Ol kefīl olan kişiye vardı. Selām virdi. İleri yürüdi. Elin öpdi. Vaḳtī ki ol kişi bunı bildi, selāmın aldı, ikrām itdi. Öñine yimek getürdi. Oturdı, bile yidi. Andan ṣoñra bunı aldı. Melik Nuʿmānʾa vardı. Melik Nuʿmān daḫı ittifāḳ ol vaḳt meclis ḳurup birḳaç ḫavāṣı, nüdemāsı-y-ıla şerāb içerdi. Pīr içeri giricek, Melik Nuʿmānʾdan yaña yürüdi. Yir öpdi, eyitdi: “Yā emīr! İşde geldüm. Emīr Şekīrʾi kefīllikden ḳurtardum. İmdi ne iderseñ baña it.” Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Melik Nuʿmān bunuñ sözin işitdi, güldi. Ġāyet taʿaccüb itdi. Nüdemādan baʿżı eyitdi: “Yā ibne ʿemmi! Niçün ḳaçup gitmedüñ, ecelüñe ḳarşu geldüñ?” Pīr eyitdi: “Yā mevlāye! ʿAvretüm, ḳızlarum daḫı böyle didiler. Ammā ben revā görmedüm ki vaʿdeme ḫilāf idem ve ʿahdümi ṣıyam, baña kefīl olan kimesneye ġadr idem.” Andan ṣoñra işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Melik Nuʿmān pīrden bu ebyātı işitdi, ġāyet feraḥ oldı. Tīz pīri ileri öñine ḳıġırdı. Ne ki dükeli libās geyürse çıḳardı. Hep pīre geyürdi. Buyurdı ki biñ ḳızıl ḳuyruḳlı, ḳara gözli, uzun boyunlı develer ve elli daḫı kendünüñ ḫāṣ yideklerinden yidek vireler. Elli ḳul ve elli cāriye, on ḳaṭar ḳatır, üzerinde ṣanduḳlarıla mālıla ve biş ḳaftan, ġāyet aġır bahālu ibrişüm bizlerden, yüz ḳaftan daḫı ḳaṭīfeden, on ṭop kāfūr ve on ṭop ʿanber, biñ dāne nāfe-i Çinī, on iki dizi ḫāṣ cevherī incü vireler ve daḫı kendünüñ meclisinde örtüden, döşekden, ḳapdan ḳacaḳdan altun ibrīḳler gibi, gümiş maşrabalar gibi ve cevherī ḳadeḥler gibi, daḫı

buña beñzer ne varısa hep pīre virdi. Andan ṣoñra pīri bu virdügi ʿaṭāyāyıla evine viribidi. Pīr daḫı evine vardı. Ehline ve cemāʿatine ḳavuşdı. Ḫalḳı bunı görüp feraḥ oldılar. Allāhümmeʾr-zuḳnā vʿecmaʿ şemlenā. Rāvī eydür: Ol güne Nuʿmān yevm-i naʿīm feraḥ-muḳīm diyü ad ḳodı. Ol ḥīnde defʿī dürlü dürlü ḫilʿatler geyüp feraḥıla, sürürıla ata bindi. Yanınca oġlanlar altundan gümişden tepsiler getürdiler. İçin firenti-y-ile ṭoldurdılar. Öñince maḥbūb beg oġlanları yürüdiler. Ellerinde envāʿ-i ḫilʿatler götürdiler. Melik Nuʿmān bir demür ḳır ata bindi. Bu cemāʿat yanınca yürüdiler. Ol günde her kime ki uġradılar, ḫilʿat {ve} mālıla ġanī itdiler. Rāvī eydür: Bu iki meẕkūr olan ḳıṣṣayıdı Melik Nuʿmānʾuñ yevm-i buʾsına ve yevm-i naʿīmine sebeb. Vaḳtī ki Müferric bin Hilāl bu ḥāle vāḳıf oldı, Rebīʿe eyitdi: “Beşāret olsun ki maḳṣūda irdük. Melik Nuʿmānʾuñ yevm-i naʿīmine ṭuş geldük.” Tīz Müferric ibni Hilāl atın depdi. İleri vardı. Rebīʿ daḫı ardına düşdi. Melik Nuʿmānʾı ṭaleb idi gitdiler. Benī Şeybānʾuñ bāḳī leşkeri anda ṭurdı. Bunları varurken Melik Nuʿmānʾuñ ḳulları gördi. Tīz segirtdiler. Bunlara ḫilʿatler geydürdiler. Bunlar daḫı Melik Nuʿmānʾa yaḳın varıcaḳ, atdan aşaġa indiler. Yir öpdiler.)

193a-6 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir)

194a-15 -: (Nite ki bu bābda maʿrifeti ve taḥḳīḳi olan kimesne didi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir)

195a-1 -: (ve daḫı bu bir niçe yıldan beri ḳaṣd itmişidi ki Mekke gibi bir ev yapa[yı]dı. Biz menʿ itdük, ḳomaduḳ. Mekke yapmaḳ Allāhʾdan ġayrı kimesneye düşmez didük. Bu demde hīç bir ṭarafda bundan ulı beg yoḳdur.)

198b-4 buldı ve: buldı adına Cufāʾ dirlerdi ve

200a-1 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir)

205a-13 ol öldürdügi ẓāhir: öldügi daḫı bilinmezdi ben Şeybūbʾı gönderdügüm sebebi ile anuñ münāfiḳlıġı ve ḥīlesi ve mekri ẓāhir

205b-13 -: (Sālim eyitdi: “Benī Mālik ṣuyına ḳodum.”)

206a-6 -: (Andan ṣordılar ki “Ḥālüñ nedür? Neye ṣataşduñ ve bu işi saña kim itdi?”),

212b-7 -: (...anlara daḫı bir ziyān idesin ʿabeş yire)

215a-1 -: (ve bu ebyātı inşād ider şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)

215b-2 -: (...ḥācet ki varısa ve ne dürlü), -: (Şumāme eyitdi: “Murādum budur ki beni sevesin ve maʿşūḳam olasın. Benden uşanmayasın. Her dem murādum yirine

getürüp bu teşne cigerümi ṣuvarasın.” didi. Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)

220b-10 -: (Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür: Vaḳtī ki Rebīʿ bin Ziyād Ḥuẕeyfeʿnüñ sözin işitdi, medḥini diñledi, ṭuġyānı ve mekri ziyāde oldı. Atın depüp ileri yürüdi ve bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür: Ol ḥīnde Benī Fezāre atların ḳoyuvirdiler. Dört yanlarına çeri cemʿ oldı. Her ṭarafdan ṣayḥalar itdiler. Benī ʿAbsʿe çaġırdılar ki “Yā veyleküm! Siz başuñuz yaraġın görüñ. Ḳaçmaḳ ardınca oluñ. Ḳoñ ki bu veled-i zinā yüzi ḳara ḳulı ve daḫı ol Beşāret ibni Menīʿi öldürevüz ki siz anuñ ucından itdüñüz Rebīʿe bu işi.” didiler.)

221b-12 -: (ʿAnter daḫı Rebīʿi isdedi, buldı. Gördi ki saḳalı daġuḳ ve yüzi gözi evgār. Başladı bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Rāvī eydür)

223a-6 -: (ʿUrveʿye eyitdi: “Yā ibneʿl-Verd! Aṣḥābuña eyit ki Benī Ziyādʿuñ emvālini ve develerini çōpānları-y-ıla öñümüzçe süreler. Biz żabṭ idevüz. Bizde emānet ṭura, benüm ʿemmüm ḳızı ʿAbleʿnüñ üzerinden alduġın virince.” ʿUrve eyitdi: “Yā ebaʿl-fevāris! Bu didügüñ rāst gelmez, mādām ki biz Melik Züheyrʿüñ taḫt-ı ḥükūmetinde olavuz. Zīrā ki Melik Züheyr bu işe rāżī degüldür. Belki bize envāʿ-i ʿitāblar itse gerekdür. Benī Fezāreʿye itdügümüz işden ötüri saña eyitse gerek ki “Eyi varmaduñ. İki ḳabīle(y)i ḳılıçlu ve bıçaḳlu eyledüñ.” Ḥuẕeyfe daḫı senden vazgelecek degüldür. Zīrā ki eyegülerin ufatduñ. Ġāyet lecūc ve aḥmaḳ ve mütekebbir kişidür. Ḳays ibni Züheyr ḳaynatası Rebīʿi ve ḳardaşlarını bileñce esīr göricek, saña ġāyet ʿadū olsa gerek. Bu iş rāst gelmez. Meger ki Benī ʿAbsʿüñ terkin urasın. Varavuz bir ṭaġda vaṭan idevüz, ṭuravuz. Bizümle ʿadāvet idenden ḳul olsun, mevlā olsun ḥaḳḳumuz alavuz. Üzerümüzde ḳāḍī ve ḥākim olmaya.” ʿAnter eyitdi: “Ya ben bu işi itdügümden ṣoñra Benī ʿAbsʿde mi ṭursam gerek? Ve ḥaḳḳıʿr-rabbiʿl-ḳadīm ilā Mūsā ve İbrāhīm, ben bu yirden giderem ve Benī Fezāre ve Benī Şeybānʿuñ āṣārın ḳalʿ iderem ve ḥaḳḳumı Rebīʿden aluram, eger Melik Nuʿmānʿuñ serāyında daḫı olursa.” didi. Andan ʿAnter)

230b-1 -: (ʿAnter yolca giderken bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir,

Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir.)

239a-8 -: (Bunlar daḫı olʿIrāḳ şerābından mest ü bī-hūş olup yaturlardı.)

242b-4 yüridiler: yürüdiler, -: (Bunlaruñıla bir ḥāẕıḳ, emīn ḳulaġuz varıdı ki adına Saʿīd ibni Şirvānī dirlerdi. Bu kişi Ḥicāzʿda büyimişidi. Ammā atası ʿAcem diyārında Ahvāz bahādurlarından idi. Bunlar bunuñla becid giderlerdi.)

257b-9 -: (Andan Şeybūbʿa eyitdi: "Bundan ḳaç günlük yoldur Benī ʿAbs diyārı?" didi.)

278a-3 -: (ve anlaruñ münāfıḳlıġı dükenmez." didi. ʿAnter eyitdi: "Eger ḥāl böyle olursa vallāhi Melik Esvedʿi depeleyeyin. Melik Nuʿmānʿuñ tācın taḫtın yile vireyin ve memleketin ḫarāb ü yebāb ideyin. İtdügi işlere peşīmān ideyin." didi. Andan germ olup işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir Rāvī eydür:)

291b-8 -: (bir ḳara ḳul yider. Ol ḳuluñ başı kel, gözi aḥvel, ayaḳ aḳsaḳ, bir eli ḳolaḳ, bu deveyi yider. Şeybūb ardından urur. Urduḳça girisine sıçrar. Bu ḳara ḳul öñçe bu ebyātı inşād ider: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir Andan Şeybūb deveyi bu ḳara ḳulıla Melik Esvedʿe getürdi, eyitdi: "İşde bu deveyi [al]. Ben bu ḳulı saña yoldaş olmaġa virürem ve hem deveñe ḫiẕmet itsün. Daḫı eglenme git. Yoḳsa ḳardaşum seni depeler." didi.)

302b-6 -: (Andan ṣoñra işbu şiʿri inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir Arapça şiir Arapça şiir Arapça şiir)

303b-16 -: (ve işbu şiʿri inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir,Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür:)

313b-13 -: (Cemīʿ ʿArab ṭāyifesi ẓāhirde birbiri-y-ile barışdı. Ammā ekẖerinüñ göñli gine nifāḳ u kīn üzerineyidi. Nite kim Temīm bin ʿAbād dimişdür: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür:)

322b-2 -: (Rāvī eydür: Vaḳtī ki Ḥeccār bu sözi söyledi, biraz ṣabr itdi ıssınuñ sūreti geçince. Andan ḳullarına emr itdi. Cemīʿ esbāb-ı ḥarbi müheyyā itdiler. Cemīʿ silāḥın daḳındı. Andan altına bir at çekdiler ki segirtse yıldırıma yiter. Nite ki Ebuʾl-Meʿālī anuñ ḥaḳḳında dimişdür: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir. Aşmaʿī eydür: Andan ṣoñra ki cemīʿ esbāb-ı silāḥı müretteb itdi ve)

329b-16 -: (Rāvī eydür: Kays ebyātdan fāriġ olduġı gibi hemīn Maʿdīʾyile muḳābil olup ṭoḳuşdılar. Her ṭarafdan biribirine ḥamleler idüp ṣavaşdılar. Āḫir Maʿdī

Ḳaysʿa ġālib olup süstletdi. Ol ḥīnde Benū̃ ʿAbs bu ḥāli görüp ḳaṣd itdiler ki ḥamle ideler, Ḳaysʿı ḳurtaralar. Bunlar bu fikrdeyiken nā-gāh Benī Zübeyd leşkeri çıḳageldi. Benū̃ ʿAbs gördiler ki ḥāl böyle oldı, nā-çār Benī Zübeydʿden yaña müteveccih olup üzerlerine ḥamle itdiler. Anlar daḫı bunlara muḳābele itdiler ve her ṭarafdan süñüler ve ḳılıçlar ḥarekete geldi ve oḳlar yaġmur gibi yaġdı. Ḳanlar sīller olup aḳdı. Bir ceng oldı ki gözler görüp ḳulaḳlar işitmiş degül. Bu ḳarcaşma arasında Ḳays daḫı furṣat bulup Maʿdī elinden ḳurtuldı. Ammā ḳatı yaralı olup ṭururdı. Hele ne eyledi[yi]se eyledi. Selāmet yaḳasına çıḳdı. Aṣmaʿī eydür: Aḫşam olınca Benī ʿAbsʿile Benī Zübeyd arasında ceng ḳāyim oldı. Aḫşam olıcaḳ, biribirinden ayrıldılar. Ḳonaḳlı ḳonaḳına vardılar. Odlar yaḳdılar. İki ṭarafda irteye dek ḳaravul yürüdi. Ṣabāḥ olıcaḳ, ʿazm itdiler. Ṣaflar baġlayup birbirine muḳābil oldılar. Rāvī eydür: Evvel meydāna giren Maʿdī Kereb-i Zübeydīʿyidi. Meydāna ki girdi, biraz ḳılıç ve gönderoynatdı. Ol ṭarafa bu ṭarafa cevlān itdi. Andan çaġırdı, eyitdi: “İy Benī ʿAbs! Eger sizüñ içüñüzde er varısa gelsün, meydāna girsün. Aña göstereyin ki erlik nice olur.” Andan biraz daḫı lāf urup işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Benī ʿAbs daḫı ol ḥīnde derenüñ aġzına çıḳmışlardı. Ne varısa bir araya cemʿ olmışlardı. Ḳaṣdları buyıdı ki bu gelen leşkeri ḥaremlerine ḳomayalar, menʿ ideler. Muḳābele idüp ehl ü ʿayālleri üzerine ḳırılalar. Bunlar bu fikrdeyiken gördiler ki Maʿdī Kereb meydāna girdi. Bunuñ gibi lāflar itdi, ebyāt oḳudı. Ḥamiyyet-i ʿAbsiyye bunlara ġalebe itdi. Şol enügin yavi ḳılmış arslan gibi naʿra urup ileri yüridiler. Ḳays bunları menʿ eyledi. Zīrā ki Ḳays ġāyet ḥamiyyetli ve şecāʿatlü kişi-y-idi. Bunları menʿ idicek, kendü atın depdi, meydāna girdi. Altındaki at ġāyet ḫāṣ atlardan idi. Şöyle ki kişnese gök gürler ṣanurlardı. Segirtse yili geçerdi. Çoḳ cenglere girmişidi. Vaḳtine ḥāżır idi. Depseñ varurdı. Çekseñ tīz ṭururdı ve sāyir esbāb-ı silāḥdan ne kim varısa her birinden ġāyet ḫāṣın müretteb ve mükemmel ṭaḳınmışıdı. Rāvī eydür: Ḳays ibni Züheyr vaḳtī ki Maʿdī Kerebʿe yaḳın geldi, çaġırdı, eyitdi: “Veyleke yā Maʿdī! Ne ḳatı lāf urduñ. Meger ki ʿAnterʿüñ işlerin unutduñ. Fetebben leke yā neẕli Benī Zübeyd! Ve ḥaḳḳuʿl-Ḳaʿbetiʿl-ġarrā ve Ebā Ḳubeys ve Ḥirā, eger sen benüm ḳılıcum altında saġ ve esen çıḳarsañ ʿAnter ḳılıcından ḫoẕ saġ ḳurtılmazsın. Yā eḫasseʿl-ʿArab! Cānuñ varısa gel!” diyüp ileri yürüdi ve ol ḥāle münāsib işbu şiʿri didi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça

şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir.)

350a-6 -: (Melik Nuʿmān daḫı bunlaruñ her birinüñ aḥvālinden ṣordı. Kendü ḥabs olınduḳdan ṣoñra olan vāḳıʿalardan teftīş itdi. Bunlar daḫı başlarına gelen aḥvāli bir bir ḫaber virdiler. Andan Melik Nuʿmān taḫtına geçüp erkān-ı devletin ḳatına cemʿ itdi. Begliginde muḳarrer oldı. Temmüʾl-mücelledi ʾl-evvel min Ḳıṣṣati ʿAnter bin Şeddād bin Ḳırād el-ʿAbsī bi-ḥamdillāhi teʿālā ve ḥüsni tevfīḳa. Allāhümme ṣalli ʿaleʾn-nebiyyi ve ālihi ve aṣḥābihiʾṭ-ṭayyibīn veʾl-ḥamdü lillāhi rabbiʾl-ʿālemīn.)

2.2.10. H.1145'te Yazılı Olmayan Yerler*

Aşağıda belirtilen metinler H.1145 numaralı nüshada yer almamaktadır.

187b-10 varağından sonra yazılı aşağıdaki metin

"Şeybûbʾa işâret idüp

Âh Şeybûb haber virgil bana

Ola ki gussa bu gönlümden gide

Sen gideli gözüm uyku görmedi

Saht oldum serzeniş kılanlara

Bu cefâ nice bana emmüm kızı

Âhirine irmez ola mı belâ

Ağlaram sini bu kanlu yaşıla

Mersiye eydür okurdum dâyimâ

Senün ucundan garîb oldum katı

Söylenürem çav olup ilden ile

Âlemi kamu kılısaram tavâf

İsdeyü ben Able'yi evden eve

167b-14 varağında: "Temmet biʿavnillāh ʿAnter bin Şedād kıssasınuñ yidinci cildi budur. Asmaʿī eydür: "Ve Ebū ʿUbeyde bu ġarīb ḥikāyetleri rivāyet idenler ve

* Bir satırdan daha az olan yerler burada gösterilmemiştir. Metin kısmındaki dipnotlarda mevcuttur.

ġarīb ḳıṣṣaları naḳl eyleyenler şöyle beyān itmişler ki ʿAnter Bestāmʿa eyitdi: “Yā aḫī Bestām! Ol tengri ḥaḳḳı-y-içün ki göñüllerde gizlü sırları bilür ve mecmūʿı maḫlūkātuñ rızkın virür ve”

237a-15 varağında “Temmet. Temmü’l-mücelledi’s-sābiʿ biʿavnillāhi teāla hüsni tevfīḳ. Bundan aşaġası sekizinci cilddir.”

2.2.11. İki Nüsha Arasındaki Bilgi Farklılıkları

Benī Ḫaṣʿam bahādurlarından yüz ādem aldı ki... (154b-14 yüz: bin)

*ʿUrve ve ʿAmr ve ʿAble ve atası ʿAnterʿe ḳaşu geldiler ve görüşdiler... (*165b-14 atası ʿAnter’e ḳaşu: anası Şüreyḥe ʿAnterʿe ḳarşu)

ʿUrve ʿAnterʿüñ bu şiʿrini işidicek, bildi ki Benī Ziyād öykesi geçdi [(3)] ve intiḳāmı alınmadı. Yine anlaruñıla ceng odı yaḳmaġa fikri vardur ve ṣavaş becermege [(4)] ḳaṣdı vardur. (200a-1 Ziyād öykesi geçdi: Ziyādʿa öykesi geçmedi)

maḥzūn olup otururdı ve Beşāretʿüñ atası, ḫāṭırın tesellī idüp genc oġlancuḳlar gibi göñlin eglerdi... (201b-2 atası: anası)

Mevlām ḳatında yüzüm aḳ olısar... (214a-8 oḳ: aḳ)

*Yoḫsa taḥḳīḳ bilürdi ki mālın ʿAnter aldı ʿAnterʿden Beşāretʿi ṭaleb eyledi ki ber-ā-ber ola. (*219a-3 bilürdi ki mālın: bilürmezdi ki mālını)

Rebīʿ, Benī ʿAbsʿde bir ḳaç ādem depeledi ... (221b-1 ʿAbsʿde bir ḳaç: ʿAbsʿden iki)

ʿIraḳ ṭarafında vaṭan ṭutup ṭuravuz ve anda muḳīm olup ḳalavuz... (230a-6 ʿIraḳ: Yemen)

Benī Şeybānʿı ve ulusı Müferricʿi esīr eyledüm... (277b-8 Müferricʿi: Müferricʿi ve Sinānʿı)

279b-16 *Aṣmaʿī: Rāvī*

281a-3 *Rāvī: Aṣmaʿī*

285a-2 *Aṣmaʿī: Rāvī*

Mübadān bunı göricek, taʿaccüb itdi. ***Rāvī eydür:*** *Verdişān Ḥīreʿye vardıġı gün ittifāḳ Melik Nuʿmān daḫı göçüp gitse gerekidi.* (294a-11 Mübadān: Verdişān)

*Ol üç yüz ādemile ola sen bu ḳadar ʿaẓīm çeri-y-ile varasın. (*294b-9 üç yüz: üç biñ)

*ʿAcem leşkerinüñ öñine düşüp ʿucbıla ve kibrile gelürdi... (*296a-12 ʿAcem: ʿArab)

Andan ittifāḳ idüp biş yüz ḳadar ādem (300a-12 biş yüz: biş altı yüz)

Üç ~~biñ~~ yüz ādem bunlar idi. Biñ ādem daḫı Melik Esved gönderdi. (302b-9 üç ~~biñ~~ yüz: üç bin)

306a-14 Rāvī: ʿAṣmaʿī

Benī Cüşem ḳabīlesine geldi Düreyd bin Ṣimmaʾyile ve Ẕüʾl-ḫımārʾıla buluşdı. (327b-6 Ḫaşm: Cüşem)

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Metnin Kurulmasında Dikkat Edilen Hususlar

1. Metin yazılırken Gentium Plus yazı tipindeki transkripsiyon harfleri kullanılmıştır.

2. H.1146'nın varak numaraları köşeli parantez içinde kalın punto ile "**[148b]**" şeklinde ve satır numaraları parantez içinde üst simge " (1) " şeklinde yazılmıştır. H.1145'in varak numaraları ise köşeli parantez içinde kalın punto ile üst simge "**[376a]**" şeklinde yazılmıştır. Bu nüshanın satır numaraları belirtilmemiştir.

3. Cümle başları ve özel isimler, büyük harflerle gösterilmiştir. Özel isimlere gelen ekler " ' " şeklinde kesme işareti ile ayrılmaktadır.

4. Metinde geçen Arapça cümle veya cümlecik düzeyindeki kelime grupları ve kalıp ifadeler italik yazılmıştır.

5. Metinde kırmızı mürekkeple yazılmış "Râvî eydür.", "Asmaʿî eydür." ve nadiren görülen "ʿEbû ʿUbeyde eydür." gibi ifadeler kalın karakterle belirtilmiştir.

6. Arapça ve Farsça ön ekler kısa çizgi ile ayrılmıştır. Farsça birleşik kelimeler de kısa çizgi ile ayrı gösterilmiştir.

7. Kelime ortasında hemze yerine *y* harfi bulunan veya hem *y*'li hem hemzeli yazılan kelimeler ise çeviri yazılı metinde *y* harfi ile yazılmıştır. Son seste hemze bulunmayan kelimelerin imlâsına bir müdahalede bulunulmamıştır.

8. Kelime sonunda belirtme hal eki hemze ile yazılmışsa "y" harfi "(y)" içinde gösterilmiştir.

9. İle, için edatları kelime ile birleşirken "y" harfi mevcut olup hareke eklenmemişse "y" harfi "-y-" şeklinde belirtilmiştir.

10. İle, için edatları kelimeyle birleşirken "y" harfi yoksa "[yı]" "[yi]" şeklinde yazılmıştır.

11. Metindeki satır başında, sonunda, üstünde ve sayfa kenarında sonradan eklendiğini düşündüğümüz ifadeler çeviri yazılı metinde {} küme parantezi ile yazılmıştır.

12. Karşılaştırmanın daha doğru olması için her iki nüsha düzeltme yapılmadan yazıldığı gibi okunmuştur.

13. İç ve son sesinde uzun ünlü olan Arapça veya Farsça kökenli kelimelerde uzun ünlünün yazılmadığı durumlarda metne bağlı olarak kısa yazımları kullanılmıştır.

14. Metinde bulunan Arapça şiirler, çok fazla olmaları ve zaman zaman hatalar barındırmaları da dikkate alınarak Türkçeye çevrilmemiştir. Bunlar, metin içerisinde Arapça şiir şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca metinde kırmızı harfle yazılan *şi'r* kelimesi de kalın punto ile gösterilmiştir.

15. Metinde mütercim tarafından yapıldığını düşündüğümüz hece, kelime ve kelime grubu düzeyinde iptal çizgisiyle çıkartılmış ifadeler, çeviri yazılı metne alınmamış, dipnota üzeri çizilerek eklenmiştir. Bunun için ayrıca açıklama yapılmamıştır.

16. Karşılaştırma yapılan bölümde önce H.1146'da geçen kelime daha sonra H.1145'te geçen kelime yazılmıştır. Aralarında iki nokta kullanılmıştır. Bu durum ayrıca dipnotlarda ifade edilmemiştir.

17. Aynı satırdaki karşılaştırılması gereken birden fazla kelime ve kelime grupları için tekrar dipnot düşülmemiş virgül ile ayrılarak yazılmıştır.

18. Kelime ve kelime gruplarının bir nüshada olup diğerinde olmadığı durumlarda, eksik olan nüshanın kelimelerinin yazıldığı tarafta "-" şeklinde tire işareti kullanılmış, diğer nüshada yazılı olan kelime ya da kelime grupları karışıklığa sebep olmaması için parantez içinde yazılmıştır.

19. Dipnotlarda karışıklığı önlemek için sadece iki nokta ve virgül yukarıda belirtilen durumlarda kullanılmıştır. Kesme işareti hariç diğer noktalama işaretleri kullanılmamıştır. Parantez içine alınan cümlelerde bu durum söz konusu değildir.

20. Çeviri yazılı metindeki dipnotlarda büyük harfler sadece özel isimlerde kullanılmıştır. Parantez içine alınan cümlelerde bu durum söz konusu değildir.

3.2. Çeviri Yazılı Metin

[148b] (1) ve bağladı, esīr eyledi ve ḫor u ḥaḳīr eyledi ve gördi ki bir güzel yitikdür ve libāsı nefīs (2) ve silāḥları ḳīmetlü, bu yaraḳlu ve bu ṣūretlü ve bu ḫilʿatlar ve bu heyʾetlü kişi ʿArab içinde (3) yoḳdur. Bildi ki bu bir ulu-zādedür. Ṣordı, eyitdi: "İy yigit! Kimüñ oġlısın? Ṭoġru (4) ḫaber vir. Ḳanuña ṣuṣama." didi. Mālik eyitdi: "Ben Benī ʿAbs begi Mālik Züheyrʾüñ oġlı(5)yın." didi. ʿArab bunı işidicek eyitdi: "Vallāh ki sen benüm ġāyetde maṭlūbum idüñ. Elüme (6) eyü girdüñ. Ben seni ḳomazın, atuñ ʿAnter bin Şeddādʾı baña virmeyince." didi. Mālik eyitdi: (7) "ʿAnterʾi ne sebebden isdersin? Saña neyledi iy yigit?" didi. Ol ʿArab eyitdi: "Bizüm (8) diyārumuzda ʿArab ulularınuñ birisinüñ ḳızın diledem idi. Mecmūʿ-ı mālumı ve rızḳumı virdüm. (9) Atası eyitdi: "Bir nesne daḫı ḳaldı. Ol daḫı ḥāṣıl olmayınca ḳuzumı saña teslīm (10) itmezin." didi. Ben eyitdüm ki "Ol maḳṣūduñ nedür?" didüm. Ol eyitdi: "Benī ʿAbs bahāduru (11) ʿAnter bin Şeddād ilümüz ġāret idüp oġlum öldürmişdür. İntiḳāmumı andan alıvirmeñ gerek. (12) Zīrā ki and içdüm ki ḳızumı bir kişiye virem ki anuñ başını baña getüre." didi. Ben daḫı (13) anuñ sözin işidicek, didügi nesneye boyun oldum ve ḥācetin bitürmege iḳdām (14) ḳıldum. Andan ḳaṣd itdüm ki sizüñ diyāruñuza varup ol ʿAnterʾüñ başını kese (15) idüm. İttifāḳ yolda işbu ʿavrete [376a] uġradum idi ile giderdi . Erini depeledüm ve bu ʿavreti (16) esīr idüp aldum ve bundan ṣoñra saña ṭuş oldum. Ümīẕdür ki senüñ sebebüñ ile **[149a]** (1) elüme gire." didi. Mālik bu ʿArabʾuñ sözlerin işidicek bildi ki bunı şimdiki ḥālde depelemez. (2) Pes dirliginden ümīẕin kesmedi. Andan ṣoñra bir ḥīle fikr itdi ki ḫalāṣına sebeb (3) ola. Bir laḥẓa başın aşaġa bıraġup tefekkür ve teʾemmül eyledi ve ḫāṭırında işbu nesne (4) muḳarrer oldı ki buña birḳaç yalan söz söyleye ve anuñla bunuñ ḫāṭırın ḫoş eyleye (5) ve ḳurtılmasına bir ṭarīḳ ola. Andan eyitdi: "İy ʿArab ulusı! Beşāret olsun (6) saña ki yoluñ yaḳın oldı ve ıraḳ sefere gitmekden ḳurtulduñ. Zīrā ki

---

148b-1 yitikdür: yigitdür
148b-2 ḫilʿatler: ḫilʿatlü
148b-4 Mālik Züheyrʾüñ: Melik
148b-5 elüme eyü girdün ben: eyü girdüñ {elüme}, vallāh: vallāhi
148b-6 atuñ: atañ
148b-8 diledem: diledüm
148b-9 kuzumı: kızumı
148b-15 idi ile giderdi: eri-y-ile giderdi
149a-1 elüme: ʿAnter elüme

ʿAnter [7] bizümle Rübāb dirler bir yir vardur, anda geldük idi ve azıġumuz dükendi. [8] avlamaġa [376b] çıḳduḳ idi. Nā-gāh öñümden bir geyik çıḳdı. Ben anı ḳovdum. ʿAnterʾden [9] ayru düşdüm. Eger gerçek anı isderseñ furṣatdur. Var bul, maḳṣūduñı ḥāṣıl [10] eyle." didi. ʿArab bunı işidicek, şād ü ḫurrem oldı ve eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, [11] eger sen bu sözde gerçek çıḳarsañ hemān āzād iderin ve bunca daḫı nesne [12] virürin." didi. Andan eyitdi: "İy yigit! Ol seni ḳoyup gidecek degüldür. Bugün [13] yarın buralarda seni isdese gerekdür. Hele şimdi aḫşam yaḳın oldı. Bir pāre [14] rāḥat olayın ve atum daḫı diñlensün. Yarın ben ol ḳara yüzlü ḳulı bulup [15] başına ḳara günler getürem. Vaḳt ola ki seni isdeyü bunda gele. Zaḥmetsüz [16] elüme gire." didi. Andan atını ol ḫatun kişiye virdi ki varup gezdüre **[149b]** [1] ve kendü oturup ṭaʿām yidi ve Mālikʾe daḫı gāh gāh loḳma ṣunardı ve avurdlaşurdı [2] ve Mālik daḫı buña Mālik ḳızın Benī Kindeʾye alup ḳaçduġın ve ʿAnterʾüñ yaluñuz [3] ardınca varduġın ve buña muʿāvenet itmege geldügin söylerdi ve birḳaç daḫı yalan [4] söyledi ki "Bu araya ʿAnterʾile bile geldük idi. Azıġumuz dükenmişidi. Av avlamaġa çuḳduḳ. [5] İttifāḳ birbirümüzden ayru düşdük." didi. El-ḥāṣılı neylerse eyledi. Yalan gerçek [6] sözüle bunı uyutdı. Ol ḫatun kişi bī-çāre, daḫı Mālik ṭutulduġına ġāyetde [7] melūl olmışıdı ve aña acıduġından kendü miḥnetin ve meşaḳḳatin unutmışdı. Zīrā ki [8] anuñ esīr olduġuna bu sebeb olmışıdı. **Aṣmaʿī eydür:** Çünki yaḳīn bildiler ki [9] ʿArab uyudı ve ḫorlamaġa başladı, ol ḫatun kişi geldi. Mālikʾüñ baġın çözdi [10] ve eyitdi: "*Yā mevlāy*! Var, ḳaç git. Bu ẓālimüñ elinden başuñı ḫalāṣ eyle. Ben ḫoẕ [11] bunuñ elinden ḳurtılacaḳ degülin. Ne belā çekersem ben çekeyin. Dek sen ḳurtul." [12] didi. Mālik eyitdi: "*Lā!* Vallāh ben gidüp seni bunuñ elinde ḳoyıcaḳ, bilür ki beni sen [13] ḳaçurduñ, fiʾl-ḥāl depeler." didi. Defʿī Mālik

149a-8 avlamaġa: av avlamaġa
149a-8 furṣatdur: işde şimdi furṣatdur
149a-10 şād: şāẕ
149a-14 ḳulı bulup: ḳulla buluşup
149a-15 başına ḳara günler: ḳara günler
149b-1 ʿAnterʾüñ: ʿAnter
149b-3 buña: bu aña
149b-4 çuḳduḳ: çıḳduḳ
149b-6 sözüle: sözile
149b-7 olmışıdı: olmışdı
149b-8 olduġuna bu sebeb olmışıdı: olduġına bu sebeb olmışdı.
149b-10 mevlāy: mevlāye
149b-12 Vallāh: Vallāhi

ḳalḳdı ʿArab'uñ ḳılıcın alup depeleye [14] ve bu ḫatun kişiyi daḫı ḫalāṣ ide. Nā-gāh at kişnedi. ʿArab uyandı. Gördi ki [15] Mālik boşanmış. Ṣıçradı ki ḳılıcın ala, bulumadı. Baḳdı, gördi ki ḳılıç Mālik [16] elinde. Bir naʿra urup Mālik'üñ üzerine yumruḳ ḥavāle eyledi. Mālik daḫı bunı ḳılıcıla **[150a]** [1] ḳarşuladı, irişdürümedi ve ol daḫı buña ḍarb urumadı. Zīrā ki [2] ḳarañulıḳ idi. Hele bu ḥālile ḫaylī zamān birbirin ḳovuşdılar ve ṭaş ve aġacıla [3] urışdılar. Ṣabāḥ olınca ṣavuşdılar. Mālik birḳaç yirde başlu ve żaʿīf oldı [4] ve ṭāḳati ḳalmadı. ʿArab bunı şol yıldırım gibi irişüp fi'l-ḥāl bağladı. Andan eyitdi: [5] "*Yā kelb yā maʿarrus ve yā müstaḥsin*! Maʿlūm oldı ki gice baña söyledügüñ sözler hep [6] yalanımış. Ḥīle ve mekr idermissin ki cānuñı benüm elümden selāmet ḳurtarasın. Üş [7] ben senüñ boynuñ urayın ve ḥālüñi saña bildüreyin ve ḥīleñi ve tezvīrüñi yañıldayın." didi. [8] Andan bu işleri ol ḫatun kişi itdügini bildi vü geldi, anı ṣoyup ḳamçı-y-ıla şol ḳadar [9] dögdi ki ölmege yaḳın oldı ve Mālik'i daḫı bu vechile eyledi. Andan ikisini bile deve [10] üsdine bağladı ve atına süvār olup yolına revān **[377a]** oldı ve bu işi itdügine ġāyetde [11] ḫurrem ü ḫandān oldı ve Mālik ve ol ḫatun kişi nālān ve giryān oldı ve germ [12] olup işbu şiʿri eyitdi: Şiʿir . Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir. **[150b]** [1] **Aşmaʿī eydür:** ʿArab bu ḥālile ḳaba ḳuşluḳ olınca gitdi. Bir ṣaḥrāya çıḳdı. Nā-gāh [2] gördi ki bir geyik yil gibi ḳaçar ve bir ādem ardınca yayaḳ, yıldırım gibi ḳovar. Hele ḳova [3] ḳova yitdi boynuzına yapışdı, ṭutdı. Bu ʿArab bunı göricek, müteḥayyir oldı. [4] Andan gördi ki bunuñ ardından on atlu çıḳdı. Mecmūʿısı kāmil geyimlü ve bidevī [5] atlu ve öñlerince bir muḳaddemleri var. Uzun boylu ve arslan heybetlü, bir burca [6] benzer yigitdür ki ʿālemde kimse naẓīrin görmedi. Bu ʿArab bunlaruñ üzerine naẓar [7] itdi. Gördi ki atlar ḫūb ve libāsları merġūb ve silāḥları müretteb. Ṭamaʿ eyledi [8] bunlaruñ raḫtın almaġa ve bunları ḫor u ḥaḳīr ḳılmaġa. Bunlar daḫı baḳdılar, gördiler [9] ki bu ʿArab bir devenüñ üzerine bir ḫatun kişiyi ve bir er ādemi arḳurı bağlamış. [10] Reʾīsleri

149b-13 defʿī Mālik ḳalḳdı: Andan defʿī Mālik ḳalḳdı {ki}
150a-1 ḳarşuladı, irişdürümedi: çaldı, irişdüremedi
150a-5 kelb yā maʿarrus: kelb bin kelb ve yā muʿarres
150a-6 ve mekr idermissin: vü mekr idermişsin
150a-11 ve: ü
150a-11 germ: gerem
150a-12 şiʿir: şiʿr
150b-3 boynuzına: boġazına
150b-7 atlar: atları

ilerü yürüdi ve diledi ki bu ʿArabʾa bu dutsaḳlaruñ ḥālinden (11) teftīş idüp ṣorup nā-gāh ʿArab bir ṣayḥa idüp naʿra urdı ki ṭaġları (12) ve dereleri yañḳulandurdı. Andan ḥaḳāretile naẓar idüp buña eyitdi: "*Veylek*! (13) ʿArab ḳabīlelerinden ne ṭāyifedensin ve nesebüñ ve aṣluñ ḳandandur, söyle." diyüp (14) ʿitāb eyledi. Bu kişi daḫı ʿArabʾuñ bu ḥareketlerine ġāyetde ḳaḳıdı ve bir naʿra urdı ki (15) ʿArabʾuñ ʿaḳlı bayıldı ve cānı çıḳup ölmege az ḳaldı. Andan çaġırdı eyitdi: (16) "*Veyleke yā muʿarres*! Sen beni bilmedüñ mi? Ben leşkerler başıcı ve başlar kesici ve düşmenler ḳanın **[151a]** (1) içici ve ḳarañulıḳlar açıcı ve bahādurlar [377b] ve cebbārlar ẕelīl idici, Benī ʿAbsʾüñ pāsubānı (2) ve Benī ʿAdnānʾuñ cihān pehlevānı ʿAnter bin Şeddādʾam. Sen kimsin *yā ḳavvād ve yā menbaʿeʾl-fesād!* (3) *Laʿnet ber cānet bād* ve bu baġlu esīr kimdür ve bu ḫatun kişinüñ ḥāli nedür?" didi. (4) ʿArab feraḥ oldı ve eyitdi: "*Ehlen ve sehlen ve merḥabā*! Ḫoş geldüñ iy bī-dīn ve bī-meẕheb (5) ve iy nesl-i şeyṭān ve naḫs-i devrān ve eḫass-i insān ve menbaʿa feẓāyiḥ ve maʿdin-i ḳabāyiḥ, (6) merdūd-u rūzigār ve maġḍūb-ı Kirdigār! Sen benüm ġāyetde maṭlūbum idüñ ve seferümden (7) maḳṣūdum idüñ." didi ve ḳıṣṣasını ḥikāyet eyledi ve ḳayın atası bunuñ başın (8) getürmege gönderdügin ḫaber virdi. Andan eyitdi: "*Veyleke yā müstaḥsin*! Bu devede baġlu (9) senüñ mevlāñ Melik Züheyrʾüñ oġlı Mālikʾdür." didi ve ol ḫatun kişinüñ (10) daḫı ḥālini ḫaber virdi. ʿAnter bunı işidicek, cihān serāyı gözlerine ḳarañu oldı (11) ve ġażabdan çigninüñ ḳılları çuḳalını delüp ṭaşra çıḳdı ve gözleri ḳan çanaġına (12) döndi ve ḳatı tasalandı ve beñzi levn levn oldı. Bu, bu ḥāletde iken Besṭām bin Ḳays (13) daḫı gelüp irişdi ve ḥāl neydügin ol daḫı bildi. Andan eyitdi: "Taḥsīn (14) senüñ tedbīrüñe ve āferīn fikrüñe ve firāsetüñe ki bunlaruñ ḥāli didügüñ gibi (15) olmış. Ṣanasın ki yazudan oḳıyup ḫaber virmissin ve bunlaruñ bunuñ gibi (16) vāḳıʿaya ṣataşacaġını ne ḫoş bilmissin." didi. Rāvī eydür: ʿAnter bu araya **[151b]** (1) geldügi

150b-11 ṣorup: ṣora
150b-12 veylek: veyleke
150b-15 çaġırdı: çaġırup
150b-16 muʿarres: maʿarrus, ḳanın: ḳanını
151a-5 naḫs-i devrān: enḥasiʾd-devrān, menbaʿa feẓāyiḥ: menbaᶜ-ı fażāḥi, ḳabāyiḥ: ḳabāḥi
151a-6 murdūdu: merdūd-ı, Kir~~ifta~~digār: Kirdigār, seferümden: bu seferümden
151a-7 atası: atamı
151a-9 senüñ: duran senüñ
151a-12 bin: ibni

işbu vechile oldı ki vaḳt ki Besṭām ile Benī Şeybān'a giderken [2] yolda tevaḳḳuf idüp ṭurdı ve Benī Kinde Benī ʿAbs'üñ ardına düşe diyü ḳorḳdı [3] ve bunlar vaṭanlarına irişmedin yolda bir muṣībete uġraşalar diyü iḥtiyāṭ itdi. Pes ol [4] vaḳt Şeybūb'a eyitdi: "Yüri bizi başla. Anlaruñ ardınca gidelüm. Arż-ı Rübāb'dan [5] çıḳup vaṭanlarına yaḳın varınca gözedelüm. Ol maḳāmdan anlar selāmetlıġıla ḫalāṣ [6] bulursa biz daḫı yine dönüp yolumuz ṭutup Benī Şeybān'a [378a] gidevüz." didi. Şeybūb [7] daḫı bunuñ sözin ḳabūl idüp "*Semʿan ve ṭāʿaten!*" didi. Andan Rübāb yolın ṭutup [8] bunuñ öñince revān oldı. Besṭām gördi ki ʿAnter Benī ʿAbs ṭarafına yöneldi. [9] Nā-çār ayrılmadı. Ol daḫı nökerleri ile ardına düşdi ve ʿAnter ol ṭarafdan ḳarşu [10] esen yile yüzin ṭutup ṣafā sürerdi ve dimāġın anuñla muʿaṭṭar iderdi. Zīrā ki [11] ʿArab diyārında ʿuşşāḳuñ ʿādeti buyıdı ki maʿşūḳa diyārından yil esse [12] anuñla ẕevḳ iderlerdi ve viṣālden anuñla ḳanāʿat ḳıldılardı ve göñülleri ḫasta[13]lıḳlarına devā iderlerdi ve şiʿrlerinde añarlardı ol sebebden, maġbūn ve maḥzūn. [14] Ḳays Mecnūn bu ḥāle münāsib ve bu maʿnāya muvāfıḳ ve bu maḳāma muṭābıḳ işbu beyitleri [15] dimişdür ki: Şiʿir. Arapça şiir [16] Arapça şiir **[152a]** (1) Arapça şiir [2] Arapça şiir. [3] Aṣmaʿī eydür: Bu ḥālile Şeybūb öñce ve ʿAnter ardınca Arż-ı Rübāb'a irişdiler [4] ve ol aradan geçüp ol idi ki yuḳaruda didügümüz gibi ol ʿArab ile buluşdı [5] ve Besṭām daḫı aña ḳavuşdı ve ʿAnter temām bildi ki bu ʿArab kendüyi isdeyü gelmişdür [6] ve Mālik bin Züheyr'i dutsaḳ itmişdür ve ol ḫatun kişi daḫı ẓulm idüp almışdur. [7] Ḳarārı ḳalmadı ve diledi ki ʿArab'a ḥamle ide. Besṭām eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahāduru! ʿArab [8] dīni ḥaḳḳı-y-içün, sen ṣabr eyle. Ben ḥamle ḳılayın ve göñlüme şifā ḥāṣıl ideyin ve senüñ [9] daḫı yüregüñi ṣovudayın." didi. ʿAnter eyitdi: "Lā! Vallāh yā Bestām, benüm yüregümi [10] işbu ḳılıcum ṣovudur. Hīç kimseñüzüñ baña yardımı gerekmez. İşidenler dimesünler ki [11] Besṭām'a muʿāvenet itmese, ʿAnter aña ġālib olmazdı." Div pes eyle olsa ʿAnter [12] ʿArab'ıla ceng ḳıldılar ve birbirine ḥamle idüp

151b-1 vaḳt: şol vaḳt
151b-2 yolda (iki kez yazılmış)
151b-3 vatanlarına: vatana
151b-7 sözin: sözüni, didi: diyüp yüridi
151b-13 ḳıldılardı: ḳılurlardı
151b-14 muvāfıḳ ve bu maḳāma muṭābıḳ işbu beyitleri: muṭābıḳ ve muvāfıḳ bu maḳāma işbu beytleri
151b-15 şiʿir: şiʿr
152a-4 buluşdı: buluşdılar
152a-6 bin: ibni, kişi: kişiyi
152a-9 vallāh: vallāhi

ḥamlelerin defʿ eylediler. Zīrā ki ol [13] ʿArab daḫı ġāyetde bahādurlardan idi ve ol diyāra [378b] meşhūrlardan idi. Ol sebebden [14] ʿAnterʾile ḫaylī ṣavaş itdi ve çoḳ zamān aña muʿāvemet ḳıldı. Bunlar bu ḥālde idi. [15] Şeybūb daḫı geyigin götürdi, bir yirde ḳodı ve gördi ki ol ʿArab ʿAnterʾile [16] cenge meşġūl oldılar. Sürdi, vardı ol ḫatun kişi ile Mālik ḳatına vardı. **[152b]** [1] Gördi ki deve üsdünde baġlu ṭuran Mālik bin Züheyrʾdür. Cirāḥatından ve zaḥmetinden [2] iñiler ve aġlar. Şeybūbʾuñ cān başına ṣıçradı ve fiʾl-ḥāl baġını çezdi ve elin ve ayaġın [3] öpdi ve eyitdi: "*Yā mevlāy!* Bu ne ḥāldür? Sen be belāya ne sebebden mübtelā olduñ?" [4] didi. Mālik daḫı ḥikāyetin buña ḫaber virdi ve ser-güẕeştin hep beyān eyledi [5] ve ʿArab ile geçen mā-cerāsını ḫaber virdi. Anlar daḫı maʿrekeye geldiler ve ʿAnter ile [6] ʿArabʾuñ ḥāline teferüc itdiler. ʿArab daḫı nice ki ġayret idüp çalışdı, vardıġınca [7] zebūn oldı ve żaʿīf olup ʿāçiz ḳaldı. Bir laḥẓa daḫı uruşdılar. ʿĀḳıbet ʿAnter [8] furṣat bulup ḳılıcıla çaldı. ʿArabʾuñ başını gevdesinden ayırdı ve cānını cehenneme [9] ḳavuşdurdı. Andan bahādurlıġına germ olup işbu ebyātı eyitdi ol ebyāt budur: [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça Şiir [14] Arapça şiir. [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir. **[153a]** [1] **Rāvī eydür:** ʿAnter bu şiʿri oḳudı ve gelüp Mālikʾüñ elin ve ayaġın öpdi [2] ve duʿā ve alḳış itdi ve esenledi. Andan eyitdi: "*Yā mevlāye*! Bu miḥnete senüñ düşmenlerüñ [3] lāyıḳ idi. Ḥāşā ki ben dünyāda diri olam, sen bunuñ gibi cefālar çekesin." didi. [4] Mālik bin Züheyr daḫı ʿAnterʾe alḳış virdi ve eyitdi: "Vallāhi ki iy Benī ʿAbs bahādurı, [5] ʿömrümüz içinde senüñ gibi yoldaş elümüze girmez ve dōst-ı muvāfıḳ gözümüz görmez. [379a] [6] Seni bizden ıraġ idenüñ cānına laʿnet gelsün ve rūzigār ḳatılıġı başından [7]

152a-13 diyāra: diyārda
152a-14 muʿāvemet: muḳāvemet
152a-16 sürdi,vardı ol: sürdi ol
152b-1 üsdünde: üsdinde, bin: ibni
152b-2 çezdi: çözdi
152b-3 mevlāy: mevlāye, bu: be
152b-4 ser-güẕeştin: ser-güẕeştini
152b-6 nice: niçe
152b-7 āçiz: āciz
152b-8 gevdesinden: gövdesinden
152b-9 eyitdi ol ebyāt budur: eyitdi şiʿr
153a-1 oḳudı: oḳıdı
153a-2 mevlāye: mevlāyi
153a-3 lāyıḳ idi: lāyıġıdı
153a-4 bin: ibni

eksük olmasun.” didi. Andan Şaʾsʿıla geçen mā-cerāyı ḥikāyet eyledi ve Şaʾs ʿAbleʿnüñ [8] atasına ḳaḳıyup Şeddādʿıla biş yüz ādem alup ilerü gitdügin ve bunlar anlardan girü [9] ḳalduġın ve azıḳları dükenüp ava çıḳduḳların ve bu ʿArabʿa ṭuş olup ceng itdügin, [10] fiʿl-cümle hep vāḳıʿasın ʿAnterʿe ḫaber virdi. Andan Besṭām bin Ḳays ve Şeybūb [11] daḫı gelüp Mālik ile görüşdiler ve esenleşdiler ve bir sāʿat ārām olup ṭaʿām yidiler [12] ve ḥavādiṯ-i rūzigārdan söyleşdiler. Andan ʿAnter Mālikʿe eyitdi: “Yā mevlāye! Maṣlaḥat [13] oldur ki fiʿl-ḥāl eglenmeyüp Benī ʿAbsʿe irişmek ardınca olasın ve bu geçen [14] mā-cerālaruñı anlara söylemeyesin ve bu ḥālden anları āgāh itmeyesin ve bu sırra anları [15] muṭṭaliʿ ḳılmayasın ve beni gördügüñ söylemeyesin. Tā ki saña düşmenler şemāte itmeye. Eger [16] eglendügüñe sebeb ṣorarlarsa diyesin ki “Azıġumuz dükendi idi. Av avlamaġa çıḳduḳ **[153b]** [1] ve av ḳovarken aḫşam irişdi. Bir ʿArab ḳabīlesine uġraduḳ. Bizi ḳonuḳladılar ve çoḳ [2] ve çok ʿizzet ve ḥürmet itdiler. Eglendügümüze sebeb bu oldı.” diyesin. Zīrā ki ben bu araya [3] geldügüm ʿemmüm işidürse ṣanur ki ʿAble içün geldüm ve anuñ fürḳatına taḥammül [4] idemedüm. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki ben bunda sizüñiçün geldüm.” didi. Andan [5] ʿAnter bu ḫatun kişiyi ḳoyuvirdi ve eyitdi: “İy ʿArab ḫatunı! Var, evüñ ve taʿalluḳātuñ [6] ḳanda ise anlara git. Kaʿbe ḥaḳı-y-içün, eger saña Nūşīnrevān ḳarşu gelürse [7] veyāḫuẕ Ḳayṣer düşmenlik iderse işbu ḳılıcıla başlarını kesem ve anları ʿāleme ʿibret [8] idem ve dünyāda dāsitān ḳılam.” didi. [379b] Andan Mālik bin Züheyr Arż-ı Rebābʿdan yaña revān [9] oldı ʿAnter daḫı bile gitdi ki ol araya degin göndere ve dönüp gele, Benī Şeybānʿa [10] gide. Bu ḥālile avurd ururaḳ ol mekāna irişdiler ve birbiri ile esenleşdiler ve vidāʿlaşdılar [11] ve ʿAnter diledi ki Mālikʿden ayrılup yine vara, Benī Şeybānʿa gide. Nā-gāh gördiler ki [12] ṣaḥrālara ve derelere ḳuşlar iner çıḳar ve ḳurtlar gelüp gider. ʿAnter eyitdi: “Vallāhi ki bu eyü fāl [13]

153a-10 bin: ibni
153a-11 olup: alup
153a-15 gördügüñ: gördügüñi
153b-3 geldügüm: geldügümi
153b-3 fürḳatına: firāḳınā
153b-7 ḳılıcıla: ḳılıcumla
153b-8 -: (andan germ olup işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)
153b-8 bin: ibni, Rebāb’dan: Rübāb’dan
153b-9 oldı: oldı ve
153b-10 ile:birle, vidaʿlaşdılar: vedaʿlaşdılar

degüldür. Bunlara bir belā uġradı beñzer." didi. Mālik eyitdi: "ʿAceb olmaya ki ʿemmüñüñ (14) şerrinden ve ẓulmı ve inṣāfsuzlıġı şūmlıġından Benī ʿAbsʾüñ başına bir muṣībet uġradı (15) ola, evet bizüm maḳṣūdumuz ol idi ki bunuñ gibi ʿaẕāba ʿemmüñ yaluñuz ṣataşa idi (16) ve anuñ şerri ve şūmı ḫalḳa ṭoḳunmaya yidi." didi. Andan ilerü vardılar. Gördiler ki **[154a]** (1) ādem ölüsi yiryüzüni ṭutmış ve ḳan sīller olup aḳmış. Kim şunda başlu (2) olup aġlar, kim bunda baġrı başlu olup iñiler ve ölüleri dönderüp görürler (3) ve eydürler ki "Bu fülāndur, bu fülāndur." diyüp her birisini yoḳlarlar. Bu ḥālde yürürken (4) nā-gāh bu yatan gövdeler içinde bir iñildü işitdiler. Vardılar, gördiler ki ʿAbleʾnüñ (5) atası Mālikʾden mecrūḥ olmış ve ölmege az ḳalmış ve ḳana bulaşmış yatur ve ḳuşlar (6) üzerine iner çıḳar ve ḳonar uçar. Bunı bu ḥālde göricek geldiler. Yaralarını baġladı (7) ve ṣardılar ṣarmaladılar ve yüzine ṣu urdılar. Bir pāre ʿaḳlı başına geldi ve gözin (8) açdı gördi ki ʿAnterʾdür ve Mālik bin Züheyrʾdür ve Şeybūbʾdur ve Benī ʿAbs ḫalḳıdur. (9) Dört yanına cemʿ olmışlar. ʿAnter eyitdi: "İy ʿemmi! Gördüñ mi ki senüñ yaramazlıġuñ (10) başuña ne belā getürdi ve ḫırçınluġuñ ve öñegüligüñ cānuña ne cefā eyledi? Eger (11) ben senüñle bile olsum bunuñ gibi ḥāle mi uġrarduñ?" didi. Mālik eyitdi: "Yā veledi! (12) Geçen geçdi. Tevbe olsun. Ayruḳ saña muḫālefet itmeyem ve senüñ sözüñden (13) ṭaşra yürümeyem ve senüñ ḥaḳḳuñda kimsenüñ sözin işitmeyem. Ḳanda vardumusa (14) saña itdügüm ẓulm ayaġuma ṭolaşdı ve ḳılduġum mekirlerüñ ve ḥīlelerüñ şerri (15) başuma **[380a]** geldi. Beni esirge. Şimdiden ṣoñra ʿömrüm olduġınca senüñ ḳuluñ olayın. (16) Bu kerre daḫı tecribe eyle." didi. ʿAnter daḫı buña merḥamet itdi ve sözüne inandı. **[154b]** (1) Andan eyitdi: "İy ʿemmi! Bu işleri size kim itdi? Ḳanı oġluñ ve ḳızuñ ve bāḳī Benī ʿAbs (2) ḫalḳı?" didi. Mālik eyitdi: "Benī Ḫaṣʿam

153b-16 şūmı: şūmlıġı, yidi: idi
154a-2 dönderüp görürler: döndürüp: gördiler
154a-3 (ve eydürler ki): -, yoḳlarlar: yoḳladılar
154a-4 gördiler: {gördiler}
154a-5 Mālikʾden: Mālikʾdür
154a-6 baġladı: baġladılar
154a-8 bin: ibni
154a-10 ḫırçınluġuñ: ḫırçınlıġuñ
154a-11 olsum: olsam
154a-13 yürümeyem: yürimeyem, vardumusa: vardumısa
154a-14 mekirlerüñ: mekrlerüñ
154a-16 sözüne: sözine

bahāduru Enes bin Mudareke elinde kimisi öldi ve kimisi [3] esīr oldı." didi. Andan başladı ḥāllerin ḥikāyet itdi ve eyitdi: "Geldük [4] işbu şūm maḳāma ḳonduḳ ki bir pāre rāḥat olavuz. Melik Züheyr'üñ oġlı Mālik daḫı [5] avlamaġa gitdi ve bāḳī ḫalḳ daḫı dört yaña ṭaġıldı. Her birisi bir arada sākin oldı. [6] Nā-gāh bu ġaflet ile otururken Enes bin Mudrike biñ ādemile üsdümüze çıḳageldi [7] ve ḫalḳumuza ḳılıç ḳoydı ḥālümüzi üş gördügüñ gibi eyledi ve oġlumı ve ḳızumı ve bāḳī ḳalan [8] ḫalḳı esīr idüp aldı, gitdi ve beni daḫı öldi ṣanup öliler içinde bıraġup [9] gitdiler. Eger siz irişmeseñüz ben daḫı işbu yatan gövdelerden olurdum." didi. [10] **Rāvī eydür:** Bu Enes bin Mudareke daḫı Ḫaṣ̱ʿam ḳabīlesinüñ ulusı idi ve ʿArab [11] içinde meşhūr bahādur idi. Ḳanḳı ṭarafa ġāret itmege gitse ḳuru gelmezdi ve ne [12] vilāyete ġazā ḳılsa ṭoyum gelürdi. Kimse ḥamlesine taḥammül ḳılmazdı ve ḳılıcına ḳarşu [13] gelmezdi. Niçe maʿrekelerde başlar kesüp ḳanlar dökmiş ve niçe meydānlarda leşker [14] başup işler başarmışıdı. Bu defʿa daḫı Benī Ḫaṣ̱ʿam bahādurlarından yüz ādem aldı ki [15] mecmūʿısı kāmil geyimlü ve müretteb silāḥlu, her birisi bunca vāḳıʿalar görmiş ve tecribeler [16] itmiş ve rūzigār miḥnetin çekmiş ve her işde maʿrifet ḥāṣıl ḳılmış ve ceng ḳolayın **[155a]** [1] bilmiş, demür yüreklü, buñ deminde gereklü kişiler idi ve bunlaruñla varup ʿArab vilāyetlerinden [2] birisini ve yaġmaladılar ve ġāret idüp talan itdiler ve ādemlerini ḳırdılar ve atlar ve develer ve māl [3] ve rızḳlar alup mübālaġa ṭoyum oldılar ve ol diyārdan dönüp vaṭanlarına ḳaṣd itdiler. Gide [4] gide ittifāḳ yolları bu Benī ʿAbs ḳonduġı Arż-ı Rübāb'a [380b] uġradı. Gördi kim Benī ʿAbs'dur. [5] Ḳonmış, ġāfil ve ʿālemden fāriġ oturmış. Baʿżısı rāḥat olup yatmış. Bunları bu ḥālde [6] göricek, be-ġāyet şād oldı ve kendü ilerü giderdi, ṣabr eyledi. Tā ki çerisi gelüp [7] irişdi ve anlara daḫı bu ḥāli bildürdi. Andan eyitdi: "İşbu nevbet itdügümüz iş ḫoẕ [8] bize hünerise yiterdi ve şöhretümüz ʿāleme çav olurdı ve dāsitānumuz ḳıyāmete degin söylenürdi, [9] evet āḫir bize Ḥaḳ Teʿālā yine bir

154b-2 Mudareke: Mudrike
154b-6 bin: ibni
154b-10 Mudareke: Mudrike
154b-13 leşker: leşkerle
154b-14 Ḫaṣ̱ʿam (harekelendirilmemiş), yüz: biñ
155a-2 -: (ki Arż-ı Balḳā Cibāl-i Neḳā dirlerdi),(ve): -, māl: māllar
155a-4 kim:ki
155a-5 -: (baʿżısı avlamaġa gitmiş ve baʿżısı ṭavarların güder ve)
155a-6 şād: şāẕ
155a-8 çav: çave

zaḥmetsüz niʿmet müyesser ḳıldı. İşbu ḳonup oturan [10] ḫalḳ Benī ʿAbs'dür. Eyü furṣata ṭuş olduḳ. Ġāfil ve perākende olmışlar bunlara ḥamle [11] idüp ādemlerini esīr idüp develerin ve atların ve silāḥların alup bunları ḫor u ḥaḳīr [12] idelüm. Her kimüñ ki eline bunlardan bir esīr girürse ṣatsun. Çoḳ bahā virürler. Bunlaruñ [13] rızḳı niʿmeti bol ḫalḳdur." didi. Bunlar daḫı ḫurrem ü ḫandān oldılar ve buyurduġı [14] işe cān ü göñül ile iḳdām ḳıldılar. Andan üç bölük olup Benī ʿAbs'i baġladılar ve üç [15] yirden hücūm eylediler. Benī ʿAbs bunları göricek, cān başlarına ṣıçradı ve yir yirinden [16] kim atıla ve kim yayaḳ ceng itmege cürʾet itdiler ve kendüleri bunlardan ḫalāṣ itmege saʿy itdiler **[155b]** [1] ve elden geldükçe çalışdılar ve ḫaylī müddet uruşdılar. Velīkin bir leşkerde ki başbuġ [2] olmaya, ṣebātı olmaz ve ʿāḳıbet perākende olur. Pes eyle olsa Enis bin Mudareke öñinde [3] bahādurları cānlar başlar terk itdiler ve Benī ʿAbs'üñ üzerine helāk yilleri [4] esdürdüler ve ulusın kiçisin atlar ayaġına başdurdılar ve bellü beglerin boġazından [5] aṣdurdılar. El-ḥāṣıl üç yüz ādem Benī ʿAbs'den esīr itdiler ve bāḳisinüñ kimisin ḳırdılar [6] ve kimisi başın alup ṭaġlara ve derelere ḳaçdılar. Andan bu Benī ʿAbs'den ava gidenler [7] ḫalḳlarınuñ ḥāllerin gördiler ve bu muṣībetlerin müşāhede itdiler. Anlara daḫı başları [8] ḳayusı oldı. Vaṭanları ṭarafına cān atup yirler kesdiler ve yollarda yiller gibi [9] esdiler. [381a] Andan Enis bin Mudrake Benī ʿAbs'den ḥāṣıl olan mālları ve rızḳları göricek, [10] feraḥı ziyāde oldı ve Arż-ı Rübāb'da ol gün ārām oldı ve atın diñlendürdi. [11] Yarandası Benī ʿAbs esīrlerin baġlayup atlar üsdine arḳurı berkitdiler ve mālları [12] ve rızḳları ve develeri sürdiler ve kendü maḳāmlarına yöneldiler ve vaṭanları ṭarafına [13] ʿazm itdiler. Velīkin ʿAble igen daḫı melūl olmadı. Zīrā ki muṣībetler çoḳ görmiş [14] idi ve vāḳıʿalara çoḳ uġramış idi. Şöyle ki esīr olmaḳ buña ʿādet olmış idi [15] ve ḫaḳāret

155a-10 olmışlar: olmış iken
155a-12 bunlaruñ: bunlar,
155a-13 rızḳı :rızḳı ve
155a-15 ʿAbs : ʿAbs daḫı, yirinden: yirden
155a-16 atıla: atla
155b-2 bin: ibni, Enis bin Müdareke: Enes bin Mudrike
155b-4 esdürdüler: esdi{rdiler}
155b-5 yüz ādem: yüzin, -: (ʿUrve daḫı bile esīr oldı ve)
155b-9 Enis bin Mudrake: Mudrike
155b-10 Zübāb: Rübāb, oldı: aldı
155b-11 yarandası: yarındası

ve müẕellet ṭabīʿat olmış idi ve belā ve miḥnet hem-dem olmış idi. Çünki atası [16] başlu olup düşdügin bildi, ol sebebden gözlerinden yaş revān oldı **[156a]** [1] ve atasından ve ḳardaşından ümīẕi kesildi ve āh ü ḥasretden özge yoldaşı ḳalmadı [2] ve nāle ve ġuṣṣadan ġayrı maḥrem bulmadı. Andan yüzin göge ṭutup zārīlıḳ itdi [3] ve aġladı. Andan işbu şiʿiri eyitdi: Şiʿr Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] **Rāvī eydür:** ʿAble bu ebyātı idüp aġlardı. Ol ḥālile ol gün aḫşam [14] olınca gitdiler. Aḫşam irişicek ḳondılar. Enis bin Mudrake buyurdı. Atlar ve develer [15] boġazladılar ve ḳoyunlar ḳırdılar **[381b]** ve uluya kiçiye ṭaʿām üleşdürdiler ve ḳulları ve āzādluları [16] ṭoyurdılar ve esīrleri azuḳlandurdılar ve kendü ṣabāḥ olınca ʿişrete meşġūl oldı **[156b]** [1] ve Benī Ḫaşʿam ulularına baḫşişler ve ʿaṭālar itdi ve atlar baġışlayup ḫilʿatler [2] geyürdi. Çünki ṣabāḥ nūrı dār-ı cihānı münevver eyledi ve gice ḳarañulıġı ʿālemden [3] zāyil oldı, Enes bin Mudrake'nüñ feraḥı artdı ve bu kesb itdügi mālları ve rızḳları [4] görüp şādılıġı ziyāde oldı. İkileyin esbāb-ı ṣoḥbet ḳayd itdiler ve erkān-ı devlet [5] cemʿ eylediler ve ol gün yine ʿışa meşġūl oldılar ve ṣoḥbet arasında bu ehl-i [6] ṣoḥbet ʿAnter'üñ bahādurlıġından söylediler ve işiden kişiler ʿAble'ye muḥabbet itdügin [7] ḥikāyet itdiler ve anuñ yolında bunca miḥnetler çekdügin rivāyet itdiler ve şiʿrler [8] eyitdügin ḫaber virdiler ve ʿAble'nüñ ḥüsnin ve cemālin vaṣf itdiler ve luṭfın ve ḫulḳın medḥ itdiler [9] ve evṣāfında geregi gibi mübālaġa itdiler. Andan Enis bin Mudrake eyitdi: "İy ʿemmüm oġlanları! [10] Size niçe kez ışmarladum ki meclisümde ʿavret sözin söylemeyesiz ve ʿışḳ bābında [11] kelimāt itmeyesiz ve ol ṭarafdan avurd açmayasız ve bahādurlar sözin söyleyesiz ve maʿreke[12]ler ve meydānlar ve ṣavaşlar ḥikāyet idesiz. İy ʿemmüm oġlanları! Cihānda [13] bunda müẕellet ve ḥaḳāret olmaya ki bir kişi kendüyi bir

155b-15 müẕellet: meẕellet, ve: vü
156a-2 ve: vü
156a-3 ve: vü, şiʿir: şiʿr
156a-13 idüp: eydüp
156a-14 Enis bin Mudrake: Enes bin Mudrike
156b-3 Enes bin Mudrake: Enes ibni Mudrike, kesb: kes
156b-4 şādılıġı: şāẕılıġı
156b-5 eylediler:oldılar, ʿīşa: ʿıyşa
156b-6 muḥabbet: maḥabbet
156b-9 Enis bin Mudrake: Enes ibni Mudrike
156b-13 bunda: bundan, müẕellet: meẕellet

ʿavret hevāsına [14] mübtelā ide ve iḫtiyārını anuñ eline vire. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki süñü yarası [15] ve ḳılıç zaḫmı yigdür, güzeller yüzin görmekden ve anlaruñla muṣāḥibet itmekden [16] ve atlar kişneşmesi sevgülüdür, çeng ve çeġāne āvāzından." didi. Andan gice **[157a]** [1] olınca oturdılar ve gice daḫı birḳaç sāʿat geçince ṣoḥbet itdiler ve bir pāre rāḥat [2] olup uyudılar ve ol maḳāmdan göçüp yine yollarına revāne oldılar ve māllar [3] ve rızḳlar öñlerince sürüldi ve esīrler bilelerince ḫor u ḥaḳīr olup yürüdiler. [4] Ḳuşluḳ vaḳti olınca gitdiler. Benī Hilāl yirlerine ve ṣularına irişdiler. **Aṣmaʿī eydür:** [5] Meger ki ʿAble ol gice hīç uyumadı ve fiġānı ve zārīlıġı diñmedi. [382a] Zīrā ki sevgülü [6] atasından ayrıldı ve ṭoġrı dōstından cüẕā düşdi. Melālet ve ḥüzn daḫı ne güniçün [7] ola ve aġlamaġı ve zārīluġu mu ṣaḳlaya? Pes bunuñ bu vechile yanup yaḳılduġın Ebes bin Mudrake [8] işitdi ve gāh gāh ḳulaġına fiġānı irişdi ve ḳatında ḥāżır olanlara ṣordı ki [9] "İşbu gice ṣabāḥa degin aġlayan ve nālān ve giryān olan ve ḳumrı gibi "Nideyin [10] dōst!" diyen ve gögercin gibi öten ʿavret kimdür?" didi. Ḳatında ḥāżır [11] olanlar eyitdiler: "Yā Mālik! Ol saña vaṣf itdügümüz ʿAnterʾüñ maʿşūḳasıdur. İki [12] gün ve iki gicedür ki ṭaʿām yimedi ve uyḳu uyımadı ve bir laḥẓa rāḥat olmadı. [13] Şöyle beñzer ki atası ölmişdür veyāḫuẕ bir sevgülü kimsesi ṣavaşda düşmişdür." [14] didiler. Enes bin Mudrake eyitdi: "Billāhi anı getürüñ. Göreyin ki ḥāli nedür." didi. [15] Fiʾl-ḥāl cāriyeler varup getürdiler ve Enes ibni Mudrikeʾnüñ ḳatında ḥāżır eylediler [16] ve yüzinden niḳābın götürdiler. Naẓar eyledi. Gördi ki yaş revān olup aḳar **[157b]** [1] ve cemāli cigerler yaḳar. Enes bin Mudrikeʾnüñ daḫı yüregine bunuñ ġamzesinden [2] oḳlar dikildi ve ʿaḳlı bayıldı ve ḥāli mükedder oldı. ʿAble geldügi vaḳt söykenmiş [3] idi. Cān ḳayusından ḳalḳup oturdı ve bir zamān müteḥayyir oldı ve başın [4] aşaġa bıraġup fikr itdi, eyitdi: "Veyleke iy ʿArab ḫatunı ve iy göñüller yaġmacısı [5] ve cānlar müşterīsi! Ḥālüñ

156b-15 muṣāḥibet: muṣāḥabet
157a-6 cüẕā: ceẕā
157a-7 zārīluġumu: zārī ḳılmaġı ne vaḳte, Ebes bin Mudrake: Enes ibni Mudrike
157a-11 Mālik: melik
157a-14 bin Mudrake: ibni Mudrike
157a-15 Mudrake: Mudrike
157a-16 gördi ki: gördi
157b-1 bin Mudrake: ibni Mudrike
157b-4 eyitdi: andan eyitdi

nedür ve bunca zārī ve fiġān itdügüñe sebeb nedür? (6) Ṣavaşda kimseñ mi düşmişdür ve taʿalluḳātuñdan kimse mi esīr olmışdur? Baña ḫaber vir." didi. (7) Ol daḫı elin yüzine ṭutdı ve edeb ve erkānıla ve ʿizz ü nāzıla söyledi ve eyitdi: (8) "Yā mevlāye! Bu ṣavaşda atam öldi. Ol sebebden bilüm bükildi ve süñüküm (9) söküldi ve gözüm yaşlu ve baġrum başlu oldı." didi ve kendüyi götürdi, (10) yire urdı ve çoḳ aġladı. Şöyle ki ḥāżır olanlaruñ, ʿale'l-ḫuṣūṣ Enes bin Mudrike (11) cigerini ṭaġladı. Andan Enes bin Mudrake [382b] meclisinde oturanlara eyitdi: (12) "Varuñ Benī ʿAbs uluların getürüñ. Bu ḳızı kābin ḳıyup alayın ve anları (13) bunuñ sebebi ile ḳoyuvireyin. Eger rāżī olmazlarısa ḫoẕ mecmūʿısını ḳırayın. (14) Birisini diri ḳomazın." didi. Andan eyitdi: "Bu ḥāle mübtelā olanları mesāvī (15) iderdüm. ʿĀḳıbet benüm daḫı başuma geldi ve bu Benī ʿAbs ḳızına ʿāşıḳ oldum. (16) Dirlügümden rāḥatum gitdi ve ʿīşumuñ ṣafāsı ḳalmadı. Velīkin ḥayf ola ki **[158a]** (1) bunuñ gibi ādemi, kişi zināyıla ṭuta. Varuñ bunı ṣaḳlañ ve ʿemmüsi oġlanların ḳıġıruñ, (2) gelsünler." didi. Defʿī varup Benī ʿAbs'üñ esīrlerin elleri ve ayaḳları baġlu getürdiler (3) ve Enes bin Mudrike'nüñ ḳatında ḥāżır eylediler ve Enes bin Müdrake didügi sözleri bunlara (4) söylediler. Bunlar Enes'e eyitdiler: "Yā mālik! Bu ḳızuñ ḳardaşı vardur. Bunuñ ḥālini ol yig (5) bilür ve iḫtiyār anuñ elindedür. Ol ne maṣlaḥat görürse biz daḫı aña muḫālefet itmezüz." didiler. (6) **Aṣmaʿī eydür:** Ol vaḳt ʿAble'nüñ ḳardaşı ʿAmr daḫı anda idi ve ʿUrve daḫı yanında (7) idi. ʿUrve ʿAmr'a sırrıla söyledi ve eyitdi: "Yā ʿAmr! Eger dilerseñ ki mecmūʿumuz saġ ve selāmet (8) ḫalāṣ olavuz ve bu miḥnetden ḳurtılavuz ve Enes ibni Mudrake başdan çıḳa ve devleti (9) ve niʿmeti zāyil ola ve taʿalluḳātı vāḳıʿaya uġraya, ḳız ḳardaşuñı buña vir. Bizüm tecribemüz (10) vardur ki anuñ kābini mübārek degüldür. Her kime ki nikāḥ oldı ise bir belāya mübtelā oldı. (11) İmdi benüm sözümi işit. Ola ki ʿAnter işide. Gelüp bunuñ başına bir belā getüre."

157b-5 ve:vü
157b-8 bükildi ve süñüküm: büküldü ve süñüklerüm
157b-10 Mudrike: Mudrike'nüñ
157b-11 bin Mudrake: ibni Mudrike
157b-12 ulların: ulularından
157b-13 ḳırayın: ḳırarın
157b-16 dirlügümden: dirlikden, ʿīşumuñ: ʿīyşumun
158a-3 bin Mudrake: ibni Mudrike, Enes bin Mudrake: Enes
158a-4 mālik: melik
158a-5 iḫtiyār: iḫtiyārı
158a-8 olavuz: bulavuz
158a-8 Mudrake: Mudrike

didi. (12) ʿAmr eyitdi: “Yā ʿUrve! Bu ne sözdür? ʿAnter şimdiki ḥālde Benī Şeybān'dadur. Bu diyāra ḳaçan gelse (13) gerek? Ammā bizüm yaramazluġumuz sebebi ile bu muṣībete uġraduḳ. Yoḫsa ʿAnter (14) bizümle olsa bunuñ gibi miḥnete ṣataşmazduḳ.” didi. Andan bir laḥẓa teʾemmül idüp (15) fikr ḳıldı. Andan eyitdi: “ʿAceb işe uġradum. Eger ḳız ḳardaşumı bu şeyṭāna verirsem (16) iḥtiyāṭ iderin ki āḫir ʿAnter gelüp bize ecel ḳadeḥin içüre. Anuñ elinden bizi **[158b]** (1) Kisrī ve Ḳayṣer daḫı alımaz. Eger rāżī olmazsam mecmūʿumuzı bu helāk ider.” didi. ʿUrve (2) eyitdi: “Ḳoġıl bu mühmel sözleri. Ben saña didügüm ṭut. [383a] Vir ḳız ḳardaşuñı, evet şarṭ eyle ki (3) kendü vaṭanına varmayınca ve dügün eylemeyince el uzatmaya ve yaḳınlıḳ eylemeye. Vaṭanına (4) varınca ola ki bir māniʿ ola. ʿAble daḫı ḳurtıla ve biz daḫı ḫalāṣ bulavuz. Ben boyun ki (5) Enes bin Mudrake ḳız ḳardaşuña saġlıġıla cimāʿ itmeye ve viṣāline irişüp diñlenmeye.” didi. (6) Rāvī eydür: Enes bin Mudrake gördi ki bu Benī ʿAbs ḫalḳı birbiri-y-ile meşveretleşürler. Tizçek (7) cevāb virmediler. ʿAble'nüñ ḳardaşı ile ṭanışurlar. Ġażab itdi ve andan ʿAmr'a eyitdi: (8) “Ne ḳatı ṭanışduñuz? Ben senüñ ḳız ḳardaşuña er olmaġa rāżī olmaz mısın yoḫsa?” didi. (9) ʿAmr eyitdi: “Yā mevlāye! Ḥāşā ki rāżī olmayam. Senüñ gibi güyegi kimüñ eline girür? (10) Ben cān ü göñül ile rāżīyin. Velīkin bu ḳızı atası, ʿemmüsi oġlına virüp bī-nihāyet (11) mālın ve rızḳın ḳabż idüp almış iken hevā-yı nefse uyup anuñ elinden ḳızını alup (12) ilden ile ḳaçdı. Bunca miḥnetlere ve vāḳıʿalara uġradı ve anuñ dōstlıġın riʿāyet (13) itmedi ve aṣlına ve nesebine maġrūr oldı. Anuñ ṭuzın ve etmegin ve ḥaḳḳ iṣbātın bilmedi. (14) Āḫir ḳaça ḳaça taḳdīrde ne varısa işde buldı ve neye müsteḥaḳ ise irişdi. (15) Şimdiki ḥālde ben bu işe rāżī olursam yine vaṭanumuza varıcaḳ, bunuñ eri Benī Şeybān'da(16)dur, işidür gelür, beni depeler. Kimsenüñ elinden gelmez ki beni andan ḳurtara. Zīrā ki **[159a]** (1) ʿömri içinde kimse aña ġālib olmadı. Bahādurlıḳda miṣli yoḳdur ve cürʾetde naẓīri (2) gelmemişdür. Kisrī ve Ḳayṣer begenmişlerdür ve hünerini

158a-12 (ʿAnter): -
158a-13 yaramazluġumuz: yaramazlıġumuz
158a-15 verirsem: virürsem
158b-1 ve: vü, olmazsam: olmazısam
158b-5 bin Mudrake: ibni Mudrike
158b-6 bin Mudrake: ibni Mudrike
158b-13 ḥaḳḳ: ḥaḳḳ-ı
158b-15 ḥalde: ḥalde eger
159a-1 ve:vü

görüp āferīn dimişlerdür. (3) Zamāne āfetlerinden bir āfetdür. Kimüñ üzerine varursa ulu muṣībetdür.” didi. (4) Enes bin Mudrakeʾye ʿAmr bu vechile ʿAnterʾi vaṣf itdügi ḫoş gelmedi ve eyitdi: “Veyleke! (5) Kim dirler bu vaṣfın söyleyüp mübālaġa itdügüñ kişiye? Meger ki hīç benüm bahādur(6)lıġum işitmedüñ. Anuñçün benüm ḳatumda kimi girekse añarsın.” didi. ʿAmr eyitdi: “Ol kişidür (7) ki Ḫālid bin Muḥāribʾi öldürdi ġayrı niçe meşhūr bahādurları ṭopraġa düşürmişdür (8) ve begleri ve ululları ḫor u ḥakīr itmişdür.” didi. Andan Enes bin Mudrake eyitdi: “Yā müstaḥsen! (9) Niçe bir yalan söyleyüp ḥadden ṭaşra ögersin? Kim dirler? Bu didügüñ şeyṭānuñ (10) adı nedür? Beni bunuñ fikrinde müteḥayyir eyledüñ.” didi. ʿAmr eyitdi: “Yā mevlāye! Aña Benī ʿAbsʾüñ (11) pāsubānı ve Benī Ḳaradʾuñ nev-cüvānı ve Benī ʿAdnānʾuñ cihān pehlevānı ʿAnter bin Şeddād dirler. (12) Anuñ ḥaḳḳında söyledügüm hep girçekdür. Ṣanma ki birisi yalan ola. Belki anuñ (13) bahādurlıġı bundan daḫı ziyādedür.” didi. Enes bin Mudrake dört yanındaġı ḫalḳa (14) baḳdı ve eyitdi: “Bu didügi kişiyi bilür misiz ve işitmişiñüz var mıdur? Bu didügi vāḳiʿ midür, (15) yoḫsa beni yalan sözüle ḳorḳudur mı?” didi. Bunlaruñ içinde bir pīr kişi varıdı. (16) Çoḳ işler görmüş idi ve ʿAnterʾüñ evṣāfından işitmişidi. Başın ḳaldurup Enes ibni Mudrakeʾye **[159b]** (1) eyitdi: “Ben anuñ ḥikāyetlerin işitmişem. Bu kişi didügi girçekdür. Yalan degildür. ʿArab (2) ve ʿAcem begleri aña baş indürürler ve bahādurlıġını müsellem ṭutarlar ve bu ḳızuñ atası dahi (3) anuñ ḳorḳusından başın alup ilden ile gezer. Niçe ki bahadurlara ve beglere virdi ise (4) mecmūʿısın ʿAnter helāk itdi ve biñ dürlü muṣībete uġratdı. Āḫir Mesḥil bin Ṭırāḳ (5) aldı. Bunca rızḳlar ve māllar virdi ve zaḥmetler ve meşaḳḳatler çekdi. Ṣoñra başın daḫı (6) virüp andan ḳurtuldı ve ʿAnterʾüñ elinden fenā ḳadeḥin içdi ve andan ġayrı daḫı (7) her kim ki bu ḳızı almaġa ve evlenmege heves itdi ise başdan ve māldan çıḳdı. ʿArab (8) dīni ḥaḳḳı-y-içün,

159a-4 bin Mudrake’ye: ibni Mudrike’ye
159a-6 girekse: gerekse, ol:ṣol
159a-7 -: (ve leşkerini perākende eyledi. [383b] Belki ekserine ecel şerbetin içürdi ve andan)
159a-8 bin Mudrake : ibni Mudrike, müstaḥsen: müstaḥsin
159a-10 fikrinde: fikrinden
159a-11 Ḳarad’uñ: Ḳırād’uñ
159a-13 Mudrake: Mudrike
159a-15 sözüle: sözile
159a-16 görmüş: görmiş, işitmişidi: işitmişdi, Mudrake’ye: Mudrike’ye
159b-1 degildür: degüldür
159b-4 Mesḥil bin: Musḥil ibni

bu ḳızuñ nikāḥı mübārek degüldür. Eger benüm naṣīḥatüm işidürseñ bunı [9] almaġa muḳayyed olma." didi. Enes bin Mudrake ol pīrüñ sözin işidicek eyitdi: "İy ʿemmüm [10] oġlanları! Ben bu ḳızuñ ʿışḳına geregi gibi mübtelā olmışdum ve göñlüm serāyında bunuñ [11] maḥabbeti maḳām ṭutmışıdı. Velīkin ol ʿemmüsi oġlınuñ bahādurlıġın şol ḳadar vaṣf [12] itdüñüz ki bunı unıtdum. Zīrā ki bilürsiz ki ben bahādurlarıla [384a] uġraşmaġı severin ve evvelden [13] anuñla büyidüm. Pes eyle olsa ṣavāb budur ki Benī ʿAbs esīrleri her birisi ḥāllü [14] ḥālinde ṭura. Ve bu ḳız daḫı benüm ḳatumda ola. Tā şol zamāne dek ki ʿemmüsi oġlı bunı [15] isdemege gele ve anuñ miḳdārını size bildürem ve bahādurlıġı size gösderem. Tā ki [16] siz daḫı bahādur kimdür bilesiz ve meydān yüzünde er kim idügi bellü ola." didi. Andan **[160a]** [1] buyurdı, ʿAble'ye ḫoş vechile ikrām ve ʿizzet idüp ṣaḳladılar ve Enes bunı gördügince [2] göñlinde biñ dürlü fikr iderdi ve uzun ṣanular ṣanardı ve bunuñ cemāline [3] naẓar idüp eydürdi ki "Bu ḥālde iken bunuñ ḥüsni bu vechiledür. Nefīs libāslar geyüp [4] esīrlikden ḫalāṣ bulıcaḳ ve göñli şād ü ḫurrem olıcaḳ, ḫoẕ daḫı güzel olsa gerekdür." [5] didi. Andan yine revān olup yüridiler ve öyle olınca gitdiler. Nā-gāh gördiler ki [6] ardlarından toz ḳopdı ve ġubār göge direk oldı. Enes bin Mudrake ḫalḳına eyitdi: "Varuñ, [7] işbu tozuñ baña ḫaberin getürüñ. Tiz, eglenmeñ!" didi. Andan Benī Ḫaṯʿam bahādurlarından yüz [8] kişi seçilüp döndi, bu tozı ḳarşuladı ki kimdür, ḫaber bile. **Aṣmaʿī eydür:** [9] Meger ki bu gelen ʿAnter bin Şeddād idi ve Besṭām ve yoldaşları idi. Zīrā şol vaḳt ki [10] ʿAble'nüñ atası Mālik'i ölüler içinde bulup ḫaberin aldılar, ve bunlara bu muṣībeti iden ve Benī [11] ʿAbs ḫalḳını helāk idüp ḫor u ḥaḳīr eyleyen Enes bin Mudrake'dür. Daḫı ḳarārı ḳalmadı. [12] Fi'l-ḥāl Şeybūb'ı anuñ ḳatında ḳodı ki yarasın baġlaya ve timār ide ve Benī Şeybān'dan daḫı [13]

159b-8 mübārek: mübā{rek}
159b-9 bin Mudrake: ibni Mudrike
159b-11 ṭutmışıdı: ṭutmışdı
159b-12 unıtdum: unutdum, bilürsiz ki: bilürsiz
159b-13 ki: ki bu
159b-14 ve: -
159b-15 bahādurlıġı: bahādurlıġını
159b-16 yüzünde: yüzinde
160a-4 şād: şāẕ
160a-5 revān: yollarına revāne
160a-6 bin Mudrake: ibni Mudrike
160a-10 ve: bildiler ki
160a-11 bin Mudrake: ibni Mudrike

birḳaç ādem bile ḳodı. Andan Mālik bin Züheyr'e eyitdi: "Yā mevlāye! Luṭf eyle, sen daḫı (14) bunda ḳal. Bizümle gitme. Sefer zaḥmetin geregi gibi çekdüñ ve yaralaruñ daḫı vardur, żaʿīfsin. (15) Ḳorḳarın ki yine cenge uġrayavuz. Daḫı ziyāde miḥnet çekesin." didi. Ol daḫı (16) ʿAnter'üñ sözin ḳabūl idüp anda ṭurmaġa rāżī oldı. Andan ʿAnter bunları bu ṭaġda **[160b]** (1) bir meġāre [384b] varıdı, alup anda iletdi ve Şeybūb'a ışmarladı ki bunları riʿāyet ide (2) ve rızḳların ḳayura. Bunları açıḳdurmaya. Andan Besṭām'a eyitdi: "Yā aḫī! Var sen daḫı (3) şimden girü ehlüñe ve taʿalluḳātuña git. Benümle eyü zaḥmet çekdüñ. Bilürin ki atañ (4) senüñ fürḳatüñ zaḥmetine doyamaz. Dāyim teşvīş çeker. Benüm ḫoẕ ḥikāyetüm temām olacaḳ degül (5) ve ḳıṣṣam āḫirine irişecek degül. Niçeye dek benümle sen daḫı ser-gerdān olup yürüyesin? " (6) didi. Besṭām eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Bu ne sözdür ki söylersin? Ol Allāh ḥaḳı-y-içün (7) ki ʿālemleri yaratdı ve cismlere cān virdi, Beyt-i Ḥarām'ı ziyāret itmekden baña (8) senüñ ḫiẕmetüñ yigrekdür. Ben senden ölince ayrılmazın. Seferde ve ḥażarda senüñle (9) bile olurın. Her ḥālde senden yüz döndermezin. Eger atam ḫāṭırı içün dirseñ, atam (10) gitdügeme ögrenmişdür. İgen daḫı teşvīşlenmez." didi. ʿAnter eyitdi: "Saġ ve selāmet ol (11) ve ʿömrüñ dāyim olsun. İmdi çünki bizümle bile zaḥmet çekmege iḳdām eyledüñ, Benī (12) Ḫaṣʿam leşkeri ıraḳ gitmedin irişigörelüm." didi. Andan binüp bunlaruñ (13) ardlarına düşdiler. Ol idi ki yuḳaruda didügümüz gibi irişdiler ve Benī Ḫaṣʿam çerisinden (14) yüz ādem dönüp bunlaruñ ḫaberin ṣordılar. Gördiler ki ʿAnter'dür. **Rāvī eydür:** (15) Besṭām gördi ki bu yüz ādem [385a] seçilüp bunlara ḳarşu geldi. ʿAnter'e eyitdi: "İy Benī (16) ʿAbs ulusı! Baña {destūr} vir. Bu gelen yüz ādemile evvel uġraşayın ve bunlara kendüligin **[161a]** (1) bildireyin. Senüñ himmetüñ benümle olıcaḳ, ben bu ḳadar ḫalḳa cevāb virürin." didi. ʿAnter (2) daḫı bunuñ sözin ḳabūl eyledi ve ol gelen leşkerile uġraşmaġa desṭūr virdi. Andan Besṭām (3) bu Benī Ḫaṣʿam leşkerini ḳarşuladı ve dizginin bunlara ṭoġrultdı. Bunlar daḫı gördiler ki (4) Besṭām bunlara ḳaṣd itdi. Bunlar daḫı buña yöneldiler

160a-13 bin: ibni
160b-2 rızḳların: azıḳların, açıḳdurmaya: acıḳdurmaya
160b-5 yürüyesin: yüriyesin
160b-9 atam: atam benüm sefere
160b-10 gitdügeme: gitdügüme
160b-12 -: (Ol ḥīnde ʿAble'(y)i añup bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Rāvī eydür:)
161a-2 {desṭūr}: desṭūr

ve öñlerince Mübādir bin Ġaylem [5] dirlerdi, Enes bin Mudrakeʾnüñ ʿemmüsi oġlı varıdı, ol depdi ve Besṭāmʾıla muḳābil [6] oldı. Andan çaġırdı. Besṭāmʾa eyitdi: "İy kendü eli-y-ile eceline ḳarşu gelen! Ne [7] kişisin ve ne ṭāyifedensin ve ol yoldaşlaruñ kimdür? Saġiken tiz baña cevāb vir. [8] Yoḫsa başuñı işbu ḳılıcıla gevdeñden ayırurın." didi. Besṭām bunuñ sözin işidicek, [9] cevāba muḳayyed olmadı. Defʿī süñüyile gögsine dürtdi, arḳasına çıḳdı ve atdan [10] yüzi üsdine yire düşdi. Bāḳī ḳalan yoldaşları gördi ki Mübādir bin Ġaylem düşdi, [11] feryād ü fiġān itdiler. "Vay Benī Ḫaş̱ʿamʾuñ ḥāline senden ṣoñra iy Mübādir!" diyüp ittifāḳıla [12] Besṭāmʾuñ üzerine hücūm itdiler ve kimi süñü ve kimi ḳılıç ḥavāle itdiler ve baʿżısı baʿżısına [13] çaġrışup ışmarlarlar ki "Zinhār öldürmeñ, tutuñ! Tā ki Enes bin Mudrake ḳatına [14] iledevüz. Geregi gibi cezā idüp ʿemmüsi oġlınuñ intiḳāmın ala." didiler. Andan ṣoñra iki bölük [15] oldılar. Otuz ādem Besṭām üzerine ḥavāle ḳıldılar ve yitmiş ʿAnterʾe ḥamle ḳıldılar. ʿAnter daḫı [16] gördi, bu yüz ādem iki bölündi ve baʿżısı kendüye ḳaṣd itdiler. Benī Şeybān bahādurlarına **[161b]** [1] eyitdi: "Siz epsem oluñ. Yirlü yirüñüzde fāriġ oluñ, ṭuruñ. Ben bu maʿarrusları ḳarşu[2]layup perākende ideyin ve üzerlerine helāk yillerin esdüreyin ve başlarına belā yaġmurı [3] yaġdurayın." diyüp şol ṣuṣamış yir, yaġmur ḳarşular gibi bunları [385b] ḳarşuladı. [4] Kimisin dürtüp düşürdi ve kimisin ḳılıcıla iki böldi ve kimisinüñ süñüyile ḳarnın yardı [5] ve kimisinüñ ḳanını ṭopraġa ḳardı. **Aşmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḥāli ʿAnterʾile böyle oldı. [6] Bu ṭarafdan Enes bin Mudrake daḫı işitdi ki ʿemmüsi oġlı Mübādir bin Ġaylem düşdi [7] ve bāḳī ḳalan yoldaşları iki bölündi. Baʿżısı ʿAnter üzerine hücūm itdi ve baʿżısı [8] Besṭāmʾıla ṭurışmaġa iḳdām itdi. Pes bu daḫı Ḫaş̱ʿam çerisinüñ kendüyile ḳalanın [9] alup ṣaf bağladı ve muntaẓir oldı ki Mübādirʾile giden leşkerden buña bir ḫaber gele. [10] Belki umardı ki esīrile geleler. Nā-gāh gördi ki ol

161a-5 bin Mudrake: ibni Mudrike
161a-8 gevdeñden: gövdeñden
161a-10 gördi: gördiler, bin: ibni
161a-11 feryād: feryāz̲
161a-13 ışmarlarlar: ışmarladılar, tutuñ: diri tutuñ, bin Mudrake: ibni Mudrike
161a-15 yitmiş: yitmiş kişi
161b-1 maʿarrusları: muʿarresleri
161b-2 yaġmurı: yaġmur{ları}n
161b-4 süñüyile: süñi göti-y-ile
161b-6 bin Mudrake: ibni Mudrike, bin Ġaylem: ibni Ġaylem
161b-8 Ḫaş̱ʿam: Benī Ḫaş̱ʿam
161b-10 muntaẓir: mu[n]taẓir

ʿAnterʾe depen yitmiş kişinüñ [11] on biri ḳaçup geldiler ve Enes bin Mudrakeʾnüñ ḳatında feryād ü fiġān itdiler [12] ve yaḳaların çāk itdiler. Enes bin eyitdi: "Ne belāya uġraduñuz? Nedür ḥālüñüz? Ḳanı yoldaşlaru[13]ñuz?" didi. Bunlar eyitdiler: "Bize ne yoldaş ḳayusı? Kendü başumuz gücile ḳurtarduḳ. [14] Eger bir sāʿat daḫı eglensevüz, bizi daḫı ḳırarlardı." didiler. Enes eyitdi: "Ne ḳadar leşker [15] idi ki size bu işi itdi?" didi. Bunlar eyitdiler: "Bir kişidür, senüñ devletlü [16] başuñiçün bize bu ḥaḳāretleri iden. Anuñ ḥamlesine ṭaġlar taḥammül ḳılmaz ve ṭaşlar ṭāḳat **[162a]** [1] getürmez ve ādem oġlına beñzemez ve bu zamānda anuñ naẓīri bulınmaz ve ıraḳda ve yaḳında [2] işidilmez." didi. Bunlar bu ḥālde söyleşürken nā-gāh ol Besṭām üzerine ḥamle ḳılan [3] otuz kişinüñ daḫı bişi tozlardan ġarḳ olmışlar ve üç daḫı başlu olmış, ḳaça ḳaça [4] geldiler ve Enes bin Mudrukeʾye feryād itdiler ve eyitdiler: "Yā melik! Bize ġażab itme ḳaçduġumuz [5] içün ki bize uġrayan bahādur gibi dünyāda kimse ādem görmemişdür ve anuñ miṯli işidilmemişdür." [6] didiler. Enes eyitdi: "Veyleküm! Ne muṣībetdür bu ki size uġradı? Her ṭarafdan gelen başılmış [7] ve başlu olmış gelür." didi. Besṭām ṭarafından gelen biş kişi eyitdi: "Yā melik! Bizi maʿẕūr [8] ṭut ki biz neye ṣataşduġumuzı sen daḫı göresin. Andan **[386a]** bize serzeniş itmelü olursa [9] idesin." didiler. Andan birisi eyitdi: "Eger bizüm devletümüz ve ʿaklumuz varımıssa ol bölük üzerine [10] ḥamle iden yoldaşumuzla idük." didiler. Andan ol ʿAnter ḳatından ḳaçup gelenlerden birisi [11] eyitdi: "İy maʿarrusler! Bizümle olsañuz ḫayr mı iderdüñüz? Vallāh ki birüñüz saġ selāmet ḳurtulmaz[12]duñuz. Biz daḫı başumuz alup ḳaçmasavuz bıldurki ölülerümüze ḳavuşdururdı." Enes bunlaruñ sözin [13] işitdi ve iki ṭarafdan gelen ḫalḳuñ ḥālini gördi. Ġāyetde saḫt oldı ve eyitdi: [14] "Hīç bu işleri size iden adın ve nesebin añmadı. Bu ādem işi degül, meger bu derede [15] cin olurdı ola. Yoḫsa bu muṣībeti insān idemez." didi. ʿAnter

161b-11 bin Mudrakeʾnüñ: ibni Mudrikeʾnüñ, feryād: feryāẕ
161b-13 Enes bin: Enes
162a-3 tozlardan: tozlara: üç: üçi
162a-4 bin Mudrukeʾye feryād: ibni Mudrikeʾye feryāẕ
162a-9 bölük: bir bölük
162a-10 idük: gideyidük
162a-11 maʿarruslar: muʿarresler, vallāh: vallāhi, saġ: saġ ve
162a-12 biz: eger biz, bıldurki: bıldırki, ḳavuşdururdı: ḳavuşdururdı didi
162a-13 gördi: bildi
162a-14 añmadı : añmadı mı?
162a-15 meger bu derede: meger ki bu derelerde

ṭarafından gelenler [16] eyitdiler: Biz varduġumuz şeyṭān gāh gāh diridi ki "Yā maʿarruslar! Ben ʿAnter bin Şeddād'emdir." didiler **[162b]** [1] Enes bu ḫaberi işidicek eyitdi: "Bu didüğüñüz ḫoẕ şol ben and içdügüm ḳara ḳul [2] degül mi ki anuñ başını kesmeyince ʿavretine yaḳınlıḳ itmeyem? Şöyle beñzer ki ʿavretini isdemege [3] geldi. Eger ol iduġın evvelden bilsem ben anuñ işin şimdiye dek ḳayururdum. Size daḫı bu ḳadar [4] ḥaḳāret ve melālet olmazdı ve bizüm heybetümüz ve şevketümüz şınmazdı ve ol müstaḥsin bize ṭamaʿ [5] itmezdi. Hele bugün aḫşam irişdi. Ṣabr idüñ, ṣabāḥ olsun. Göresiz ki ben ol [6] ḥaḳīr ü ẕelīl maʿarrusa ne belālar idem." didi. Andan dönüp yine ḳonduġı yurdına vardı [7] ve ḳaṣd itdi ki Benī ʿAbs esīrlerini hep ḳılıçdan geçüre. Ḫalḳınuñ ulularu ve bahādurları [8] menʿ itdiler ve eyitdiler: "Ṣavāb budur ki ʿAnter'ile bulışınca ṣabr idesin. Anı bir yaña iddügüñden [9] ṣoñra bunları kimse senüñ elüñden almaz. Ne gerekse idesin." didiler. Enes bin Mudrake [10] daḫı bunlaruñ sözine muḫālefet eylemedi ve ṣabāḥa degin muntaẓır olup melūl ve maḥzūn [11] ṭurdı. Benī ʿAbs esīrleri Benī Ḫaṣʿam'uñ ḥālini göricek, feraḥ oldılar ve ʿUrve ʿAble'nüñ [12] ḳardaşı ʿAmr'a eyitdi: "Nicedür benüm naṣīḥatüm ḳız ḳardaşuñı Enes bin Mudrake'ye virmege [13] rāżī olduġuñ bereketi idi ki [386b] Benī Ḫaṣʿam'uñ başına belā geldi. Eger virüp teslīm [14] itseñ ḫoẕ bu geceye daḫı saġlıġıla irişmez." didi. **Ebū ʿUbeyde eydür:** Bunlaruñ [15] ḳıṣṣası böyle. Geldük biz bu ṭarafda ʿAnter'ile Besṭām ḳıṣṣasına. Besṭām ol [16] kendüye gelen Benī Ḫaṣʿam çerisini ṭaġıtduġından ṣoñra ʿAnter'ile buluşdı. Gördi ki **[163a]** [1] yiryüzüne ādem ölüsi ile ṭoldurmış. Duʿā ve alḳış itdi ve eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! [2] Niçe ben saʿy itdüm ki senüñ zaḥmetüñi üzerüñden taḫfīf idem ve sen rāḥat olasın, [3] ben düşmenüñi defʿ idem, mümkin olmadı. Yine sen benden ziyāde iş itdüñ." didi. [4] ʿAnter daḫı aña duʿā

162a-16 -: yā melik!
162a-16 maʿarruslar: muʿarresler, ben ʿAnter bin Şeddād'emdir didiler: Şeddād'em
162b- itmeyem: eylemeyem didüm
162b-6 maʿarrusa: muʿarrese
162b-8 iddügüñden:itdügüñden
162b-9 Mudrake: Mudrike
162b-10 ṣabāḥa degin: ṣabāḥa
162b-11 oldılur: oldılar
162b-12 bin Mudrake: ibni Mudrike
162b-14 geceye: giceye, irişmez: irişmezlerdi, ʿUbeyde: ʿUbeyde rivāyet ider ve
162b-15 böyle: böyle oldı
163a-1 yiryüzüne: yiryüzini
163a-2 niçe: niçe ki

ve alḳış itdi. Andan eyitdi: “Yā aḫī Besṭām! Eger bir sāʿat [5] daḫı aḫşam irişmese Benī Ḫaṣʿam leşkerinüñ bāḳī ḳalanın daḫı helāk iderdüm [6] ve esīrlerümüzi ḳurtarurdum ve ʿAbleˈnüñ melāletini ve ġuṣṣasını giderürdüm ve belāsını [7] ve miḥnetini ve teşvīşini ve fürḳatini zāyil iderdüm.” didi. Besṭām eyitdi: “İy Benī ʿAbs [8] bahādurı! Gice bunlara şebḫūn idelüm ve mecmūʿısın ḳılıçdan geçürelüm ve esīrleri [9] ḫalāṣ idelüm.” didi. ʿAnter eyitdi: “Lā! Vallāh bu fikr ṣavāb degül. Gice şebḫūn itmek [10] ʿācizler işidür ve muḫanneṣler ṣanʿatıdur ve ḳorḳaḳlar ʿādetidür. Ben Benī Ḫaṣʿamˈdan intiḳāmum [11] almaġa gündüz ʿāciz degülem. Yā aḫī Besṭām! Sen rāḥat ol. Fāriġ yat, diñlen. Ṣabāḥ [12] anlaruñ ḳaydın görevüz.” didi. Bu ḥālile ṣabāḥ olınca ṣabr itdiler. Ṣabāḥ olıcaḳ, [13] Benī Ḥaṣʿam begi Enes bin Mudrake naʿra urup ṭurdı ve silāḥa müstaġraḳ oldı ve atınuñ [14] üzerine bir burc gibi süvār oldı ve ʿAnterˈüñ ḳanın içmege bī-ḳarār oldı ve leşkeri [15] daḫı hep at arḳasına geldiler ve bunuñ yanına dirildiler. Andan bunlaruñ öñine [16] düşüp ʿAnter ṭarafına yürüdi. ʿAnter daḫı Besṭāmˈıla ve Benī Şeybān çerisi ile **[163b]** [1] binmişleridi ki Benī Ḫaṣʿam üsdine yüriyelerdi ki gördiler Enes, Benī Ḫaṣʿam leşkerin alup [2] bunlara ḳaṣd eyledi. Besṭām ʿAnterˈden destūr isdedi [387a] ve Enes ile uġraşmaḳ ṭaleb itdi. ʿAnter [3] eyitdi: “Lā! Vallāh yā aḫī Besṭām! Bu şeyṭānda ḫaylī bahādurlıḳ nişānları vardur ve erlik ve merdānelik [4] ʿalāmetleri görinür. Ḳorḳarın ki saña nā-gāh bir ḫaṭā irişdüre ve atañı ululuġı vaḳtinde muṣībete [5] uġrada ve Benī Şeybānˈuñ bināları gedük ola ve niẓāmları bozula. Pes ṣavāb budur ki sen [6] ṣabridesin. Ben bu şeyṭānuñ işini ḳayuram ve cānını pelīd cisminden ayıram ve gövdesini yire [7] düşürem. Çünki Benī Ḫaṣʿam leşkeri beglerinüñ ḥālini müşāhede ideler, elbette ittifāḳ idüp [8] baña hücūm itseler gerekdür. Ben daḫı bunlaruñ öñince çekilem. Ḳaçar ṣūretin gösderem. [9] Ol vaḳt sen daḫı Benī Şeybān çerisin alup ardlarından at ṣalasız

163a-8 şebḫūn: şebiḫūn
163a-9 vallāh: vallāhi, şebḫūn: şebiḫūn
163a-10 sanʿatıdur: sanīʿatıdur
163a-13 bin Mudrake: ibni Mudrike
163b-1 binmişleridi: binmişlerdi, yüriyelerdi ki gördiler: yüriyeler gördiler ki
163b-3 vallāh: vallāhi
163b-4 ululuġı: ululıġı
163b-5 bināları: bināsı, bozula: bozıla
163b-6 pelīd: pelīẕ

ve ne ḳadar saʿyüñüz [10] varısa idesiz. Ben daḫı girü dönem. Anlaruñ içine ḳılıc ḳoyam. Mecmūʿısın perākende idüp helāk [11] idevüz ve yiryüzini bunlaruñ fesādından ḫālī ḳılavuz maḳṣūdumuz ḥāṣıl olup [12] murādumuza irişevüz." didi. **Aṣmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḥāli bu vechile oldı. Bu ṭarafdan [13] Enes bin Mudrake daḫı ol yanına bu yanına baḳdı ve atına ve silāḥına naẓar itdi ve ḳuvvetin [14] ve heybetin fikr eyledi ve kendüye maġrūr olup atın ve süñüsin oynatdı ve ʿucbıla [15] kibrile işbu ebyātı eyitdi: Arapça şiir [16] Arapça şiir **[164a]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [387b] [4] Arapça şiir. **Rāvī eydür:** [5] ʿAnter bunuñ sözin işidicek, ġāyetde saḫt oldı ve naʿra urup çaġırdı ve eyitdi: [6] "Yā kelb bin kelb! Sen ne şeyṭānsın ki ʿAble'yi şiʿrüñde añasın ve dilüñe getüresin [7] ve anı sever dirilesin? İşitmedüñ mi ki anı almaġa heves idenleri ve anuñ viṣālin ṭaleb idenleri [8] neyledüm ve her birisin ne belāya uġratdum ve başlarına ne āfetler getürdüm? Sen benden iḥtiyāṭ [9] itmedüñ mi?" didi. Enes bin Mudrake eyitdi: "*Bela!* İşitdüm senüñ evṣāfuñı. Bir deve güdüci ḳara [10] ḳul imissin. Senüñ ṣıñaruñ muḫanneṯlerile uġraşup başduġıñiçün maġrūr olmıssın, kendüñi [11] bahādur ṣanursın. İy bī-çāre! Seni banã ecelüñ çeküp getürdi. Ölümüñ benüm elümde imiş. [12] Eyü geldüñ. And içmişdüm ki nişānluñı almayam, senüñ başuñı kesmeyince. Ḥaḳ Teʿālā ḥācetümi [13] ḳabūl eyledi." didi. Andan ʿAnter'üñ üsdine ḥamle ḳıldı. ʿAnter daḫı bī-tekellüf bunuñ [14] ḥamlesin defʿ itdi. Andan ʿAnter daḫı bildi ki Enes bin Mudrake daḫı bahādurlar[15]dandur ve kendü fikr itdügi gibi degelden ve bu daḫı zamān ḳatılıḳların görmişdür ve tecribeler [16] ḥāṣıl ḳılmışdur. Andan ḫaylī vaḳt ceng itdiler, ḳaçışdılar, ḳovuşdılar ve ayrıldılar. Yine **[164b]** [1] ḳavuşdılar. Ṭaġlar gibi ṭoḳuşdılar ve ḳoçlar gibi uruşdılar. Toz üzerlerinde direk oldı [2] ve gündüz gice ile hem-reng oldı ve

163b-10 ḳılıc: ḳılıç
163b-11 ḳılavuz: ḳılavuz ve
163b-13 bin Mudrake: ibni Mudrike
163b-15 -: şiʿr
164a-4 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir)
164a-6 bin: ibni
164a-7 anuñ viṣālin: viṣālin
164a-9 bin Mudrake: İbni Mudrike,bele/bela: belī
164a-14 -: (ve işbu şiʿri didi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür), bin Mudrake: ibni Mudrike
164a-15 degelden: degüldür

Benī Ḫaṣʿam [388a] leşkeri muntaẓır oldı ki ʿAnter düşücek, (3) Benī ʿAbs üzerine hücūm ideler ve Besṭām daḫı at üzerine süvār olup ṭurdı ki (4) Enes bin Mudrake atdan ayrılıcaḳ Benī Ḫaṣʿam çerisine ḳılıç ḳoyup helāk ide ve ḳuşlar (5) üzerlerinde dönerler gibi dönerlerdi ki ḳanḳısı düşüp leş ola ki anlar daḫı ṭoyalar (6) ve ḳanlarına ḳanalar. Bu aralıḳda ʿAnterʾüñ ḳulaġına nā-gāh ʿAbleʾnüñ āvāzı irişdi. Eydür ki (7) "İy ʿemmüm oġlı! Allāh senüñ sāyeñi benüm üzerimden ḫālī ḳılmasun ve sensüz bir sāʿat ʿömrüm (8) olmasun. Merdāneluġun vaḳtidür. Ḫaşmuña intiḳām idüp beni esīrlikden ḫalāṣ idegör (9) ve ġurbetden ve meẕelletden ḳurtarıgör." didi. ʿAbleʾnüñ bu sözleri ʿAnterʾüñ ḳulaġına (10) giricek, cān başına ṣıçradı ve āh idüp aġladı ve cigerini ḥasret odı ṭaġladı. (11) Andan bir naʿra urdı ki yirler çalḳandı ve gökler ṣarṣıldı ve ṭaġlar ve dereler yañḳulandı (12) ve ʿaḳıllar müteḥayyir oldı ve işidenler bayıldı ve Enes bin Mudrikeʾnüñ üzerine at ṣaldı (13) ve yaḳasına yapışup rūzıla çekdi ve atdan ayırup elinde muʿallaḳ ṭutdı ve altından atı (14) çıḳdı, gitdi. Benī Ḫaṣʿam leşkeri bu ḥāli göricek, feryād ü fiġān itdiler ve ittifāḳ idüp (15) ʿAnterʾüñ üzerine ḳaṣd itdiler ki beglerini ḫalāṣ ideler. Besṭām gördi ki Enes ibni Mudrike (16) ʿAnterʾüñ elinde ṣol atmaca ayaġında ḳalmış bıldurcın gibi muʿallaḳ ḳaldı ve Benī Ḫaṣʿam **[165a]** (1) çerisi aña ḳaṣd itdiler. Bu daḫı Benī Şeybān bahādurları anları ḳarşuladı ve ʿAnterʾe çaġırdı (2) ve eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Sen elüñde esīrüñi gör. Cenge muḳayyed olma. Ben bunlara (3) cevāb vireyin ve mecmūʿısına ecel şerbetin içüreyin." didi. ʿAnter bunuñ sözine (4) muḳayyed olmadı. Belki Enes bin Mudrakeʾnüñ başına birḳaç ḳılıç arḳası-y-ıla urdı (5) ve elin arḳasına baġladı, bıraḳdı ve Besṭāmʾıla bile Benī Ḫaṣʿam çerisini ḳırmaġa gitdi. (6) Benī Ḫaṣʿam leşkeri gördiler ki ḥāl ḫarāb oldı ve iş başdan aşdı, ters yüzlerine (7) dönüp ḳaçdılar ve ṭaġlar ve depeler [388b] aşdılar ve dereler ve der-vendler geçdiler. **Aşmaʿī eydür:** (8) Ol

164b-2 düşücek: düşicek
164b-4 bin Mudrake: ibi Mudrike
164b-5 dönerler gibi dönerlerdi ki: dönerler
164b-8 merdāneluġun: merdānelıġun
164b-12 aḳılllar: ʿaḳllar, bin Mudrake'nüñ: ibni Mudrike'nüñ
164b-13 rūzıla: zūrıla
164b-14 feryād: feryāẕ
164b-16 bıldurcın: bıldırcın
165a-1 bahādurları: bahādurları-y-ıla
165a-2 elüñde: elüñdeki
165a-4 bin Mudrake'nüñ: ibni Mudrike'nüñ
165a-6 leşkeri: leşkeri daḫı

zamānda ʿArab içinde şol bahādurlar varıdı ki birisi biñden yüz döndürmezdi [9] ve ölümin ḳayurmazıdı ve Besṭām bin Ḳays daḫı anlardan idi. Zīrā ki Benī Şeybān'uñ [10] pāsubānı idi ve Melik Nuʿmān'uñ muḳarreb ve muʿteber kişisi idi ve memleketini bekleyicisi idi. [11] ʿAnter ḫoẕ ol zamānuñ aslanı idi ve ʿArab diyārınuñ cihān pehlevānı idi. ʿAle'l-ḫuṣūṣ [12] Melik Züheyr'üñ gözi nūrı ve göñli sürūrı idi ve Kisrī ḳatında hünerler itmiş idi [13] ve Ḳayṣer anuñ evṣāfın işitmişidi ve mecmūʿ-ı ʿArab bahādurları andan ḳorḳmış idi. [14] Ṭoġalıdan berü ṭāliʿi mesʿūd idi ve ata bineliden muẓaffer ve manṣūr idi ve ʿArab cebbār[15]ları eli altında maḳhūr idi. Āfet-i zamān ve fitne-i devrān idi ve hem zamān-ı fetretde [16] gelmiş idi. Kāfirlerüñ ne ḳadar cebbārları ve ser-keşleri ve sitemkārları varısa **[165b]** [1] ekṣerin ḳırdı ve yiryüzinden fesād ehlin az ḳodı. Ol zamāndan ṣoñra [2] ol idi ki Ḥażret-i Risālet İslām nūrı ile cihānı münevver eyledi ve ṣoḥbeti ṣafāsı [3] ile yiryüzüni muʿaṭṭar eyledi ve kāfirlerüñ ḥālini mükedder eyledi ve cebbārları gerek gerekmez [4] kendüye muṭīʿ ve musaḫḫar eyledi ve ʿAnter'den bāḳī ḳalan bahādurlar ki ʿAnter'üñ anlara eli [5] irişmedi ve güci yitmedi, anları *esedü'l-meliki'l-Cebbār ṣāḥib-i Ẕü'l-fiḳār, ḳāhirü'l-feceretü* [6] *ve'l-küffār ʿAlī raḍiyallāhü ʿanhu* ḫor u ḥaḳīr eyledi. Kimisin helāk eyledi ve kimisin esīr eyledi. [7] Rivāyet iderler ki ʿAnter zamānındaʿAlī zamānına ḳalan bahādurlardan birisi Merḥeb idi [8] ve birisi ʿAmr bin ʿAbdūd ve birisi Sübeyʿ bin Ḥāriṣ ki laḳabı Ẕü'l-ḫumārdur, Ḥażret-i [9] Risālet muʿcizātı bereketi ile niçe anlaruñ emṣālini daḫı ḳahr eyledi ve ʿālem [10] anuñ mübārek vücūdı ile revnaḳ buldı. Bu sözler temām oldı. Yine ḳıṣṣaya başlayalum. [11] Şol vaḳt ki Benī Ḫaṣʿam çerisinüñ bāḳisi yüz dönderüp ḳaçdılar ve biri biri [12] ardına düşüp [389a] gitdiler, Besṭām ʿAnter'ile bunlaruñ ardlarına düşdiler. Üç yüz

---

165a-8 döndürmezdi. döndermezdi
165a-9 ḳayurmazıdı: ḳayurmazdı, bin Ḳays: ibni Ḳays
165a-10 bekleyicisi: bekleyici
165a-11 aslanı: arslanı
165a-13 işitmişidi: işitmişdi
165b-2 -: (ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem)
165b-3 yiryüzüni: yiryüzini
165b-5 Cebbār: Cebbār ve, feceretü: fecereti
165b-6 küffār: küffāri
165b-7 zamānında: zamānından, Merḥeb: Mirheb
165b-8 ʿAmr: ʿAmru, Ẕü'l-ḫumārdur: Ẕü'l-ḫumār idi
165b-9 -: (ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem)
165b-12 ardına: a{r}dına

ādem [13] düşürdüler ve Benī Şeybān'dan daḫı üç ādem öldi. Andan dönüp yine maʿrekeye vardılar [14] ve esīrlerile buluşdılar. ʿUrve ve ʿAmr ve ʿAble ve atası ʿAnter'e ḳaşu geldiler ve görüşdiler [15] ve esenleşdiler ve ʿAnter ile ḳuca ḳuca görüşdi ve birbirinüñ ḥālinden ṣoruşdılar. [16] Andan ʿAnter ʿAble'ye eyitdi: "Şöyle mi ṣanursın ki ben seni unıdam ve düşmenden ṣaḳlamayam **[166a]** [1] ve atañuñ yaramazlıġından ötürü senüñ muḥabbetüñ riʿāyet itmeyem?" didi. ʿAble daḫı atası [2] añılıcaḳ, aġladı ve eyitdi: "İy ʿemmüm oġlı! Atam ḫoẕ kendü nefsi şūmlıġına uġradı. Öldi, gitti. [3] Velīkin ayruḳ ben yasdan çıḳmazın ve ʿömrüm olduġınca ḳara geyerin ve şād ü ferāḥ olmazın." [4] didi. ʿAnter bunuñ sözin işidicek eyitdi: "İy gözüm nūrı ve göñlüm sürūrı! İy [5] serv-i revānum ve iy cān-ı cihānum! Atañ saġdur. Melūl olup aġlama ve ġuṣṣa ve miḥnetile cigerüñi [6] ṭaġlama. Ben anı ölüler içinde bulup ḳardaşum Şeybūb'ı ve Mālik bin Züheyr'i anda ḳodum [7] gitdüm ki biz varınca Şeybūb anlara timār idüp ṣaḳlaya ve yaraların ṣara ve maṣlaḥatların [8] ḳayura." didi. Andan bāḳī ser-güẕeştlerini ḫaber virdi. ʿAble daḫı şād ü ḫurrem oldı [9] ve melāleti gitdi. Andan ʿAnter ādem gönderdi ki Enes bin Mudrake'yi getüreler. Varan [10] ādem eglendi, gelmedi. Fi'l-ḥāl ʿUrve ve ʿAmr biraz Benī ʿAbs bahādurlarından daḫı bile yine [11] gönderdiler. Vardılar ol yirde ki ʿAnter ḳomışdı, isdediler, bulmadılar. Meger ol vaḳt ki [12] ʿAnter bunı ḳoyup bāḳī leşkeri ḳırmaġa meşġūl oldı. Bu daḫı furṣatı ġanīmet buldı [13] ve eline bir yügrüg at girdi. Binüp vaṭanı ṭarafına revān oldı ve ṣınḳun olup [14] ḳaçan leşker ardınca perān oldı. Andan ol ādemler gelüp ʿAnter'e bu ḥāli bildürdiler. [15] ʿAnter eyitdi: "Bu işi baña ben itdüm. Eger anı ṭutduġum vaḳt boynın ursam iş itdüm [16] idi." didi. ʿUrve eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Hīç muḳayyed olma ve ardına düşme. Eyle

165b-13 düşürdüler: düşürdiler
165b-14 atası ʿAnter'e ḳaşu: anası Şüreyḥe ʿAnter'e ḳarşu
165b-15 ve ʿAnter: ve ʿAble ʿAnter, ṣoruşdılar: ṣoruşdı
166a-1 muḥabbetüñ: maḥabbetüñ
166a-3 şād: şāẕ
166a-6 Mālik bin: Mālik ibni
166a-8 şād: şāẕ
166a-9 bin Mudrake: ibni Mudrike
166a-11 ḳomışdı: ḳomış idi
166a-12 buldı: bildi
166a-14 perān: perrān

ṭut ki **[166b]** (1) anı ṣatduñ ve işbu mālları [389b] ve niᶜmetleri anuñ bahāsına ṭuta alduñ. Bunca yirleri (2) ġāret idüp rızḳlar ḳazandı ve zaḥmetsüz ve meşaḳḳatsüz getürüp saña teslīm itdi. (3) ᶜArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki Enes bin Mudrake saña az fāyide eylemedi." didi. ᶜAnter daḫı (4) bunuñ sözin ḳabūl eyledi andan Benī ᶜAbs'e buyurdı. Ol mālları ve rızḳları ve develeri (5) ve ḳoyunları sürdiler ve ᶜAnter Besṭāmʾıla öñlerine düşdi ve şād ü feraḥ oldı ve ᶜAbleʾyi (6) ḫalāṣ idüp düşmen elinden ḳurtarduġuna ḫurrem ü ḫandān oldı ve germ olup (7) işbu şiᶜri eyitdi: Şiᶜir. Arapça şiir (8) Arapça şiir (9) Arapça şiir (10) Arapça şiir (11) Arapça şiir (12) Arapça şiir (13) Arapça şiir (14) Arapça şiir (15) Arapça şiir. (16) **Rāvī eydür:** Besṭām ᶜAnterʾüñ bu şiᶜrini işidicek, ġāyetde taḥsīn itdi **[167a]** (1) ve feṣāḥatine ve kelāmınuñ leṭāfetine ve şiᶜrinüñ selāmetine āferīn didi ve duᶜā ve alḳış (2) itdi ve gözlerin öpdi. Andan yine yollarına revān oldılar. Ol gün aḫşam [390a] olunca (3) gitdiler. Gice olıcaḳ, rāḥat olup yatdılar ve ᶜAnter atdan inmedi. Bunları ṣaḳladı. (4) Ṣabāḥ olınca uyımadı. Ṣabāḥ olıcaḳ, yine yollarına gitdiler ve Arż-ı Zübābʾda Şeybūbʾı ve Mālik ibni (5) Züheyrʾi ve ᶜAbleʾnüñ atası Mālikʾi ḳoduġı yirde vardılar. Şeybūb bunlaruñ tozın göricek, (6) sizdi ki ᶜAnterʾdür Benī ᶜAbs ile. Fiʾl-ḥāl bunları ḳarşuladı ve ᶜAnterʾile bulışup görüşdi (7) ve ol mālları ve rızḳları göricek, ġāyetde şād oldı. Andan Enes bin Mudrakeʾnüñ ḫaberin (8) ṣordı. ᶜAnter daḫı ayrılalıdan berü ne mā-cerā vāḳīᶜ oldı hep beyān eyledi. (9) Andan Mālik bin Züheyrʾüñ ve ᶜAbleʾnüñ atası Mālikʾüñ ḥāllerin ṣordı. Şeybūb (10) eyitdi: "Mevlām Mālik bin Züheyr ḫoşdur. Hīç zaḥmeti ḳalmadı.

166b-1 mālları: māllar

166b-3 bin Mudrake: ibni Mudrike, ᶜAnter daḫı: ᶜAnter

166b-4 sözin ḳabūl eyledi andan Benī ᶜAbs'e buyurdı: sözine güldi, -: (Bunlara eyitdi: "Sürüñ bu māl-ı ġanīmeti. Arż-ı Rübābʾa degin gidelüm, varalum. ᶜEmmüme yitişelüm ki benüm göñlüm ᶜemmümüñ ve Mālik ibni Züheyrʾüñ ve Şeybūbʾuñ teşvīşindedür. Ḳorḳarın ki anlar bir ḥādiṣeye şataşalar. Eger Şeybūb bu uġraşda ḥāżır olaydı bu şeyṭān elümüzden çıḳmazdı. Andan murādumuza irerdük." didi. Anlar daḫı)

166b-5 şād: şāẕ

166b-6 ḳurtarduġuna: ḳurtarduġına

166b-7 şiᶜir: şiᶜr

167a-1 selāmetine: selāsetine, duᶜā ve: duᶜā vü

167a-3 olunca: olınca

167a-4 Zübāb: Rübāb

167a-5 yirde: yire

167a-7 şād: şāẕ, bin Mudrake, ibni Mudrike

167a-8 oldı: oldı-y-ısa

167a-9 Mālik bin: Mālik ibni

167a-10 Mālik bin: Mālik ibni, saġ ve: saġ vü

Bayaġı gibi saġ ve selāmet[11]dür. Ammā ʿemmüñ daḫı üzerinden belā eksük olsun ve bābından zamāne ḳatılıġı ḫālī olmasun, [12] ol daḫı ṭurur oturur oldı ve ṭaʿām yir oldı ve atda oturur oldı." didi. [13] ʿAble bunuñ ḫaberin işidicek, atasınuñ saġlıġı ḫaberin bilüp şād ü ḫurrem oldı. [14] Andan gelüp bulışdılar ve birbiri-y-ile esenleşdiler ve görişdiler ve Benī ʿAbs bahādurları [15] gelüp Mālik bin Züheyr'üñ elin öpdiler ve ʿAble'nüñ atası ile daḫı görüşüp esenlediler. [16] Andan ʿAble'nüñ atası eyitdi: "İy ʿemmüm oġulları! ʿAnter'üñ baña itdügi iḥsānları **[167b]** [1] kimse dilile taḳrīr ve ḳalem ile taḥrīr idemez ve dünyāda ben anuñ eylüklerine ʿivaż idemezin. [2] Zīrā ki bu defʿa beni ölmişiken yine diriltdi. Eger bu irişmese ben daḫı maʿrekede [3] yatan ölülerden olurdum. Şimdi temām dōst oldum ve cān ü göñül ile sevdüm. [4] Ayruḳ göñlümde münāfıḳlıḳ ḳalmadı. Daḫı bunuñla düşmenlik ve mekir ve ḥīle idersem [5] benüm adum Mālik bin Ḳırād olmasun ve görenler ve işidenler ıraḳdan ve yaḳından tā ḳıyā[6]mete dek baña laʿnet itsünler." didi. **Rāvī eydür:** [390b] Hem daḫı bu kerre sözi gircek idi [7] ve daʿvāsı yalan degül idi. Zīrā ki Mālik bin Züheyr bunuñla ḫalvet ḳalduġı eyyāmda [8] söyleyü söyleyü göñlini ʿAnter'e meyl itdürdi ve ḫāliṣ dōst ve muḫliṣ muḥibb eyledi. [9] Besṭām Mālik'üñ bu sözlerin işidicek, taḥsīn itdi ve duʿā ve alḳış itdi. Andan [10] eyitdi: "Yā Mālik! Bunuñla ʿaḳlı olan ādem düşmenlik eylemez ve devleti olan kişi [11] bunuñla erişmez ve buña ziyān ideyin diyen kişi ḫayr itmez. Eyü varduñ. Evvelden inṣāf [12] idüp böyle diseñ bu belāya mübtelā olmazduñ ve senüñ ucuñdan bunca başlar [13] kesilüp ḳanlar dökülmezdi." didi. Andan ʿAnter Besṭām'a eyitdi: "Yā aḫī Besṭām! [14] Ol Allāh ḥaḳı-y-içün ki göñüllerde gizlü sırları bilür ve mecmūʿ-ı maḫlūḳātuñ rızḳın virür. **Temmet biʿavnillāh [168a]** [1] **ʿAnter bin Şedād kıssasınuñ yidinci cildi budur.** Asmaʿī eydür: [2] "Ve Ebū ʿUbeyde bu ġarīb ḥikāyetleri rivāyet idenler ve ġarīb ḳıṣṣaları naḳl eyleyenler şöyle [3]

167a-11 olsun: olmasun, bābından: başından
167a-13 şād: şāẕ
167a-14 bulışdılar: buluşdılar, görişdiler: görüşdüler
167a-15 Mālik bin: Mālik ibni, görüşüp. görişüp
167b-4 mekir: mekr
167b-5 Mālik bin: Mālik ibni
167b-6 ḳıyāmete: ḳıyāmeye, gircek: girçek
167b-7 Mālik bin. Mālik ibni
167b-8 muḥibb eyledi: muḥib eyledi idi
167b-9 duʿā ve: duʿā vü
167b-14 (Temmet biʿavnillāh): - (Bu sayfa 14 satırda bitmektedir)

beyān itmişler ki ʿAnter Bestāmʾa eyitdi: “Yā aḫī Bestām! Ol tengri ḥaḳḳı-y-içün ki göñüllerde [4] gizlü sırları bilür ve mecmūʿı maḫlūḳātuñ rızkın virür ve eger ben yiryüzindeki māllara [5] hep mālik olsam ve heybetümden ṭaġlar ve ṭaşlar erise, ʿemmümüñ ḳullarından bir ḳulıyın [6] ve anam bunuñ cāriyesidür ve biz bunuñ niʿmetinüñ perverdesiyüz ve ġaybetinde ve ḥużūrında [7] ḫayrıla añıcısıyuz. Nice ki bu beni ḳapusından sürüp ırağ ide, ben bunı terk eylemezin [8] ve inʿāmın ve iḥsānın żāyiʿ itmezin ve ḫiẕmetinden mufāraḳat ḳalup ḳapusından gitmezin [9] ve nān nemek ḥaḳḳın unutmazın.” didi. Ḥāżır olanlar ʿAnterʾüñ bu vechile mürüvvetine taḥsīn [10] itdiler ve tevāżuʿ ve meskenet itdügine āferīn didiler. Bu feraḥlıgıla ol gice anda āsūde olup [11] yatdılar. Yarındası yine göçüp diyārlarına revān oldılar. Andan ʿAnter ol māl-ı ġanīmetden [12] her cinsden biraz ayırdı. Andan Besṭāmʾa eyitdi: “İy ḳarındaşum Besṭām! Bizümle çoḳ zaḥmet [13] çekdüñ ve bī-ḥad miḥnet ve meşaḳḳat gördüñ ve ḫiẕmet ise yirine yitürdüñ [14] ve ḥaḳḳ-ı iṯbāt ise taḳṣīr itmedüñ. Kerem eyle, şimden girü naṣīḥatümüz ḳabūl eyle. İşbu [15] mālları al. Var, ehl-i taʿalluḳātuñ gör ve atañ teşvīşden ḫalāṣ bulsun ve fürḳatüñ [16] ḥurḳatından ḫalāṣ bulsun ve viṣālüñle müşerref ve muġtenim olsun ve cemālüñle **[168b]** [1] ḫandān ve ḫurrem olsun. Sefer belāsın eyü çekdüñ ve ḥasretüñle atañuñ bilini bükdüñ [2] ve süñüklerini sökdüñ ve hem benden daḫı atañuñ elin öp ve duʿālar ve çoḳ selāmlar [3] eyle.” didi. Besṭām eyitdi: “İy bahādurlar ulusı! Atam benüm sefere gitmege ögrenmişdür. [4] İgen daḫı intiẓār çekmez. Varup ben aña ne ḫaber veriyin ve ne ḥāṣıl itdüm diyeyin? Sen ʿemmüñ [5] ḳızın almaduñ ve dügün eylemedüñ ve ġuṣṣadan ḳurtulmaduñ ve ḳıṣṣañ āḫirine irişmedi.” [6] didi. ʿAnter eyitdi: “İy ḳarındaşum Besṭām! ʿEmmüm işbu ḥālde iken ben anuñ ḳızın [7] alacaḳ degülin, temām ṣıḥḥat bulup ḫoş olmayınca ve kendü rıżāsı-y-ıla dügün

---

168a-1 (**ʿAnter bin Şedād kıssasınuñ yidinci cildi budur** Asmaʿī eydür: [2] “Ve Ebū ʿUbeyde bu ġarīb ḥikāyetleri rivāyet idenler ve ġarīb ḳıṣṣaları naḳl eyleyenler şöyle [3] beyān itmişler ki ʿAnter Bestāmʾa eyitdi: “Yā aḫī Bestām! Ol tengri ḥaḳḳı-y-içün ki göñüllerde [4] gizlü sırları bilür ve mecmūʿı maḫlūḳātuñ rızkın virür ve): -

168a-7 añıcısıyuz: añıcısıyız, nice: niçe

168a-8 ḳalup: ḳılup

168a-9 nān: nān ve

168-a-11 ġanīmetden: ġanīmetüñ

168a-12 cinsden: cinsinden

168a-15 var, ehl-i taʿalluḳātuñ gör ve atañ teşvīşden ḫalāṣ bulsun: var, ehl ü taʿalluḳātuña ḳavuş atañ teşvīşden berī olsun

168b-3 gitmege: gitmegüme

itmege [8] iḳdām ḳılmayınca. İmdi eger ecelden emān olup evlenmelü olursum sen gelmeyince [9] cemʿiyyet itmeyem ve ʿemmüm ḳızı ile bir eve girmeyem. Belki Benī Şeybān ulularını daḫı [10] daʿvet idem ve ʿömr vefā iderse ḫoş vechile cemʿiyyet idem." didi. Besṭām [11] daḫı bu ḳavl üzerine ʿAnter ile ʿahd idüp sözin ḳabūl eyledi ve vidāʿlaşup [12] ayrıldı. Besṭām Benī Şeybān diyārına ʿazm itdi ve ʿAnter Benī ʿAbs ile memleketlerine [13] ḳaṣd eyledi. Bu ḥālile her birisi kendü vaṭanlarına revān oldılar ve ʿAnter ʿemmüsi-y-ile [14] müdāra idüp ḫāṭırın riʿāyet iderdi ve göñlini tesellī ḳılurdı. Tā ki vaṭanlarına [15] yaḳın vardılar, her birisi aḳribāsın ve taʿalluḳātın añışdılar ve sevinişdiler. Andan [16] Mālik bin Züheyr ʿAnterʾe eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Maṣlaḥat oldur ki Şeybūbʾı gönderesin. **[169a]** [1] Vara, bizüm geldügümüzi muşdulaya ve babama beşāret ḫaberin ilede. Tā ki çıḳup bizi [2] ḳarşulayalar. Zīrā bilürin ki ḳardaşum Şaʾs varup ḳabīleye ulaşıcaḳ, ʿemmüñile senüñ [3] içün ṣavaşduġın ḫaber virmişdür ve ʿemmüñ "Ben ḳızumı diri olduġumca rāżī [4] degülin saña virmege." didigin ve sen Besṭāmʾıla Benī Şeybānʾa gitdügüñ, bu ḳıṣṣaları [5] hep ḳardaşum babama beyān itmişdür ve ʿAmmāre bu ḥikāyeti işidicek, şād olmışdur [6] ve ʿAbleʾye yine ṭamaʿ itmişdür. Şeybūb bizüm selāmetlıġıla geldügümüz ḫaber viricek, ʿİmāreʾnüñ [7] şādılıġı ġuṣṣaya degşürülür ve feraḥlıgı melālete mübeddel olur ve babam şād olur ve ġuṣṣadan [8] āzād olur." didi. ʿAnter daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp Mālikʾüñ buyruġın ḳabūl [9] eyledi ve fiʾl-ḥāl Şeybūbʾı muşdılamaġa gönderdi. **Aṣmaʿī eydür:** Mālik bin Züheyr ʿAnterʾe [10] didigi sözler gircek didigi gibi vāḳiʿ olmış idi ve Mālik bin Züheyr

---

168b-8 olup: bulup, olursum: olursam

168b-10 ʿömr: ʿömür

168b-11 vidāʿlaşup: vedāʿlaşup

168b-15 -: (Ol ḥīnde ʿAnter bu ḳaṣīde(y)i inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, [391b] Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür: Vaḳtī ki ʿAnter ebyātından fāriġ oldı, Mālik ibni Züheyr eyitdi: "*Lillāhi derruke yā ebeʾl-fevāris ve derru* ḳabīletike!" ve cemīʿ-i ḥāżır olan cemāʿat {daḫı böyle didi}.)

168b-16 Mālik bin: Mālik ibni

169a-1 muşdulaya: muşdılaya

169a-2 ḳarşulayalar: ḳarşulaya

169a-2 ʿemmüñile: ʿemmüñle

169a-4 didigin:didügin

169a-5 ʿAmmāre: ʿAmāre, şād: şāẕ

169a-6 ḫaber: ḫaberin, ʿİmāre'nüñ: ʿAmāre'nün

169a-7 şādılıġı: şāẕılıġı, şād: şāẕ

169a-9 Mālik bin: Mālik ibni

169a-10 didigi sözler gircek didigi: didügi sözler girçek didügi, istemiş: işitmiş

görmiş ve istemiş [11] gibi söyledi. Zīrā şol vaḳt ki Şaʾs Şeddād ile beş yüz ādem alup [392a] ilerü [12] gitdi ve Mālik bin Züheyr ʿAbleʾnüñ atası ile bir göç girü ḳaldı. Şaʾs varup [13] ḳabīleye irişdi ve ḳavmine ḳavuşdı ve atasına ulaşdı ve ʿAnter Benī Kinde [14] ḳabīlesine vardugın ve Mesḥil bin Ṭırāḳʾı depeledügin ve ʿAbleʾyi ḫalāṣ idüp atasın [15] ve ḳardaşın esīr itdügin ve ʿAbleʾnüñ atası "Ben ḳızumı bu ḳara ḳula virmezin, [16] meger ki beni öldüresin." didigin ve ʿAnter and icdügin ki "Ben Benī ʿAbsʾde **[169b]** [1] ayruḳ ṭurmayam, ʿemmüm rāżī olmayınca." didügin, fiʾl-cümle mecmūʿ-ı mā-cerāların hep [2] babasına ḫaber virdi. Melik Züheyr oġlı Şaʾsʾdan bu ḥikāyeti işidicek, ġāyetde melūl [3] oldı ve eyitdi: "Mālik bin Ḳırādʾuñ önegüligi ve mekri ve ḥīlesi bu ḳabīlenüñ [4] ṭaġılmasına sebeb olısar ve anuñ ucından niceler helāk olısar. Ben bunlaruñ [5] ḥāline müteḥayyir oldum. Hīç bilmezin ki neyleyeyin. Eger Mālik ibni Ḳırādʾa bir intiḳām [6] idersem ʿAnter incine dirin. Anuñ ḫāṭırından geçmezin. Eger muḳayyed olmazsam [7] inṣāfa gelmez ve mürüvveti yoḳ ve ilden ile gitmekden ʿārlanmaz ve vāḳıʿalara uġramaḳdan [8] uṣanmaz." didi. Andan şāh bir gün göydi ki oġlı Mālik gele diyü, gelmedi. Eyle olsa [9] ḥāli ġāyetde mükedder oldı ve teşvīşlendi. Andan Şaʾsʾa eyitdi: "Olmasun ki [10] ḳardaşuñ bir vāḳıʿaya ṣataşmış ola daḫı benden gizleyesin ve ḫaber virmeyesin?" [11] didi. Şaʿs eyitdi: "Lā! Vallāh biz andan ayrılıcaḳ, saġ ve selāmet idi. Eger mānīʿ [12] oldı ise ʿAbleʾnüñ atası Mālik cihetinden oldı ola." didi. Melik Züheyr [13] eyitdi: "Vallāh ki yaramaz itmişsin. Eyü tedbīr eylemedüñ. Sin ḳardaşuñdan ayrılmamaḳ [14] geregidüñ." didi. Andan bir niçe gün daḫı taḥammül eyledi ve oġlı gele diyü muntaẓır [15] oldı. Hīç ḫaberi belürmedi ve kimse nişānın virmedi ve nolduġı

169a-11 Şeddād'ıla: Şeddād ile, beş: biş
169a-12 Mālik bin: Mālik ibni
169a-14 Mesḥil bin: Musḥil ibni
169a-16 didigin: didügin, icdügin: içdügin
169b-3 Mālik bin: Mālik ibni
169b-4 niceler: niçeler
169b-5 ḥaline: ḥalinde
169b-6 olmazsam: olmazısam
169b-8 şāh bir gün: Melik Züheyr birḳaç gün
169b-11 vallāh: vallāhi
169b-12 -: (ʿAbleʾyi almış, ḳaçmış ola ve ḳardaşum ardına düşmiş ola), Melik Züheyr: Züheyr
169b-13 vallāh: vallāhi, sen: sin

[392b] maʿlūm olmadı. (16) Melik Züheyr'üñ teşvīşi artdı ve tasası ziyāde oldı. Andan Şaʾs'a [170a] (1) ḳaḳıdı ve eyitdi: "Çeri cemʿ eyle. Benī ʿAbs ve Benī ʿAdnān içinde ḳıġırt. Ne ḳadar bahādur ādem (2) varısa bile alup Arż-ı Rebāb'a dek varalum. Görelüm ki ḳażiyyesi nite oldı ve ne ḥāle uġradı. (3) didi. **Aṣmaʿī eydür:** ʿAmāre daḫı Melik Züheyr'üñ oġlı Mālik geldügin ve ʿAnter (4) Beṣṭām'ıla Benī Şeybān'a gitdügin ve girü Benī ʿAbs'e gelmeyecek olduġın işidicek, ġāyetde (5) şād oldı ve ḳardaşı Rebīʿ bin Ziyād'a eyitdi: "İy ḳardaş! Şimdi teşvīşsüz ʿAble (6) elüme giriserdür. Zīrā ki ayruḳ ʿAnter bunda gelmez. Ol gelmiyecek, ḫoẕ bunda benümle muʿāraża (7) idüp anı ṭaleb ider kimse yoḳ. İn-şāʾallāh müntehā dügünler eyleyelüm ve çoḳ atlar (8) ve develer boġazlayalum ve fuḳarāyı ve ġayrıları hep ṭoyuralum." Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: (9) "Vallāh ki yā ʿİmāre, senüñ ʿaḳluñ başuña girmedi ve bunı vech sözlerden vaz (10) gelmedüñ ve cāhillıġuñ zāyil olmadı. Az belālara mı uġratduñ bizi ki yine bunuñ gibi (11) hedyān söylersin?" didi ve ḳaḳıdı. **Rāvī eydür:** Bunlar söylerken (12) bu ṭarafdan Melik Züheyr'üñ oġlı Şaʾs, Benī ʿAbs leşkerin cemʿ idüp buyurdı ki (13) süvār olup yola revān olalar. Züheyr daḫı ḳaṣd eyledi ki bunlar gele(14)bile yine nā-gāh Şeybūb uçar ḳuş gibi irişdi ve bu ḫalḳuñ ḥālini ve ḳabīlenüñ (15) fürḳateni gördi ve ḳıṣṣa neydügin bildi ve bunlaruñ teşvīşine ve ıżṭırābına sebeb (16) ne olduġın [393a] yaḳīn itdi. Fi'l-ḥāl varup Melik Züheyr'e irişdi ve Melik Züheyr [170b] (1) ṣordı ki "Ḫaberüñ ḫayr mı yā Şeybūb?" diyü. Şeybūb eyitdi: "Yā melik! Beşāret olsun (2) ki oġluñ selāmetlıġıla geldi ve ʿAnter daḫı bilesince bunca māl-ı ġanīmetiledir." (3) Andan Melik Züheyr şād ü ḫurrem oldı ve ṣordı ki

---

169b-16 -: (Rāvī eydür: Bunlar bu sözdeyiken nā-gāh çerinüñ ṣınḳunı bunlara geldi. Başlarına ne vāḳiʿ olduġın ḫaber virdi. Enes ibni Mudrike-i Ḫaṣʿamī'nüñ bunlara itdügi işleri bir bir beyān itdi. Daḫı Melik Züheyr'e didiler ki "Oġluñ bizden "Ava giderin." diyi ayrıldı gitdi. Aña daḫı bilmedük ki ne ḥāl vāḳiʿ oldı." Melik Züheyr bu sözleri işidicek, ʿaḳlı şaşdı. Mużṭareb oldı.)

170a-2 Rebāb'a: Rübāb'a, ḳażiyyesi: ḳażiyye, uġradı: uġradılar

170a-3 didi: -

170a-3 ʿİmāre: ʿAmāre, geldügin: gelmedügin

170a-5 şād: şāẕ

170a-6 gelmiyecek: gelicek

170a-8 ġayrıları: ġanīleri: -: didi, Rebiʿ bin: Rebiʿ ibni

170a-9 vallāh: vallāhi, ʿİmāre: ʿAmāre, bunı vech: bu bī-vech

170a-12 leşkerin: leşkerini

170a-13 Züheyr: Melik Züheyr, bunlar gelebile: bunlaruñla bile binegele

170a-14 yine: -

170a-15 fürḳateni: fetretini, neydügin: neydügini

170b-1 diyü: -

170b-2 ġanīmetiledir: ġanīmetile didi.

“Eglendügine Mālikʾüñ sebeb [4] ne oldı?” diyü. Şeybūb daḫı bunlaruñ vāḳıʿaların ḫaber virdi ve Enes bin Mudrake [5] bunları başup perākende ḳılduġın ve ʿAbleʾnüñ atası Mālik mecrūḥ olup ölüler içinde [6] ḳalduġın ve Benī ʿAbs bahādurların esīr itdügin ve alup gitdügin ve ʿAnter ardından [7] irişüp bunları ḫalāṣ itdügin, fiʾl-cümle mecmūʿ-ı mā-cerāların Melik Züheyrʾe [8] ḥikāyet eyledi. Melik Züheyr eyitdi: “Vallāh ki ʿAnter yine bunlara iḥsān itmiş, [9] evet żāyiʿ oldı. Zīrā ki bunlar anuñ eylügin bilecek degüller.” didi. Andan [10] eyitdi: “ʿAbleʾnüñ atası ile ʿAnterʾüñ ḥāli neye irişdi ve ne söyleşdiler?” didi. Şeybūb [11] eyitdi: “Şimdi iʿtiḳādıla ve iḫlāṣ ile and içdi ve ʿahd ḳıldı ki ayruḳ ʿAnter ile [12] yaramazlıḳ itmeye ve muḫālefet ḳılmaya ve düşmānlıḳ eylemeye. ʿAnter daḫı ol ṣaġ olup [13] cirāḥatları oñulmayınca ʿAbleʾyi almayacaḳ oldı.” didi. Melik Züheyr daḫı bu sözi [14] işidicek, feraḥ oldı. Andan bindi, oġlını vü ʿAnterʾi ḳarşuladı ve Şeddād daḫı [15] oġlı geldügini işidicek, şād oldı ve ġuṣṣalarından āzād oldı ve Melik [16] Züheyrʾile bile bindi. Andan bir zamān gidicek, bulışdılar ve Melik Züheyir oġlı ile **[171a]** [1] ve Şeddād daḫı oġlı ile ḳuca ḳuca görişdiler ve esenleşdiler. Andan ʿAnter Melik [2] Züheyrʾüñ üzengüsin öpdi. Melik Züheyr daḫı ʿAnter ile oġlı gibi görüşdi [3] ve alḳış itdi ve hünerlerine taḥsīn didi. Andan eyitdi: [393b] “İy Benī ʿAbs pāsubānı! [4] Revā mıdur ki bizi terk idüp ġurbet iḫtiyār idesin ve Benī Şeybānʾda muḳīm olup [5] ḳalmaḳ isteyesin ve bunca ulu zaḥmetlere ṣataşasın ve ʿaẓīm miḥnetlere ve vāḳıʿalara [6] uġrayasın?” didi. ʿAnter eyitdi: “Yā mevlāye! Muḳadder olan elbette görse gerekdür. [7] Hele devletüñde ḳışṣamuz āḫir oldı ve ġuṣṣamuz nihāyete irişdi. Şimdiki ḥālde miḥnetden [8] ḳurtulduḳ.” didi ve ser-güẕeştlerin ḫaber virdi ve ʿAbleʾyi ne vechile ḳurtarduġın [9] ve düşmāna ne belālar eyledügin hep ḥikāyet eyledi. Melik Züheyr bunuñ tedbīrlerini [10] begendi ve hünerlerine āferīn didi. Andan ol arada ḳondılar

---

170b-3 şād: şāẕ
170b-4 Enes bin Mudrake: Enes ibni Mudrike
170b-8 vallāh: vallāhi
170b-9 degüller: degüllerdür
170b-10 -: bundan ṣoñra
170b-11 iḫlāṣ ile: iḫlāṣıla
170b-15 şād: şāz
170b-16 Züheyir: Züheyr
171a-1 görişdiler: görüşdiler, -: (Burada inşād itdi ʿAnter şol ḳaṣīde(y)i ki evveli budur. Beyt. Arapça şiir)
171a-5 isteyesin: isdeyesin
171a-6 görse: görülse

ve ḫışmlar ve aḳrabālar biribiri ile [11] buluşdılar ve sevinişdiler ve māl ġanīmetinden atlar ve develer boġazlayup bişürdiler, yidiler [12] ve bir pāre rāḥat olup yine bindiler. Geldiler, evlerine ḳavuşdılar ve Benī ʿAbs ḳabīlesinüñ [13] içi feraḥlık oldı ve ulu kiçi ḫurrem oldılar ve bay ve yoḫsul şād oldılar. Her [14] birisi ḥasretine ḳavuşdılar ve murādına irişdi ve taʿalluḳātı-y-ıla buluşdı. Andan ṣoñra [15] ʿAnter bu māl-ı ġanīmetden Benī ʿAbs ḫalḳına üleşdürdi ve ʿemmüsine ve ʿUrveʾye çoḳ [16] inʿām itdi ve ʿAble daḫı kendü yoldaşları ile buluşdı ve yaşdaşları ile **[171b]** [1] ḳavuşdı ve hem ʿAble Benī Ḫaṣʿam leşkerinde esīr olmış iken Rābiʿa adlu bir cāriye [2] varıdı, ʿAbleʾye ġāyetde ḫizmet iderdi ve dāyim anuñla muṣāḥabet iderdi ve ḫāṭırın [3] tesellī ḳılurdı, ʿAble daḫı anı terk itmedi ve kendüden ayırmadı. Her dem kendü ile [4] hem-dem idi ve müdām yanında maḥrem idi ve geydüginden virürdi ve yidüginden yidürürdi [5] ve ġāyetde ʿizzet ve ḥürmet iderdi ve ʿAble sevdügi-y-içün ʿAnter daḫı severdi. Zīrā ki [6] maʿşūḳanuñ murādı ne ise ʿāşıḳ daḫı ol olsa gerekdür ve ol kimi severse [7] bu daḫı anı sevmek gerek. Pes ol sebebden ʿAnter daḫı bu cāriyeye geregi gibi [8] iʿtibār idüp inʿām **[394a]** ve iḥsān iderdi ve ʿAble daḫı ʿAnterʾe gelüp gitdügince [9] bu cāriyeyi ögerdi ve ḫulḳın ve luṭfın medḥ iderdi ve evṣāf-ı ḥamīdesin söylerdi. [10] Bunlaruñ ḥāli bu vechile idi. Ammā ʿİmāre bin Ziyād gördi ki ʿAnter selāmetlıġıla [11] ve māl niʿmet ile ve göñül murādı ile ḳabīleye yine geldi ve dāyim ʿAble ile varup [12] buluşur ve atası daḫı iḫlāṣıla aña dōst olup münāfıḳlıḳdan vazgeldi ve ḥīleden [13] ve ḥasedden el yudı. Bu nesneleri göricek, tasalara düşdi ve ġuṣṣalara ṣataşdı [14] ve teşvīşlere batdı ve yimekden içmekden kesildi ve żaʿīf olup iñledi ve döşege [15] düşüp yatmalu oldı. Andan anası eyitdi: "İy gözüm nūrı oġul! Ḥālüñ nedür [16] ve zaḥmetüñ

171a-10 aḳrabālar: aḳribālar, biribiri ile: birbiri-y-ile
171a-11 māl ġanīmetinden: māl-ı ġanīmetden
171a-13 ve yoḫsul şād: ü yoḫsul şāz
171a-16 yoldaşları ile: yoldaşları-y-ıla
171b- 3 kendü ile: kendüyile
171b-5 ʿāşıḳ: ʿāşıḳuñ
171b-11 ʿİmāre: ʿAmāre
171b-11 māl, niʿmet: māl ü niʿmet
171b-12 murādı ile: murādı-y-ıla
171b-15 -: (ve eyitdi: "Ben ʿAmārete bin Ziyād olam daḫı ʿAnter bin Şeddād baña ġālib ola. Benüm yidi kāmil ḳardaşum ola daḫı bir ḳara ḳaravaşdan olan oġlana muḳāvemet idemeyevüz, andan aşaġa ḳalavuz." didi.)

nedendür? Baña ḫaber vir. Ola ki dermān ḳılam." didi. ʿİmāre eyitdi: **[172a]** (1) "İy ana! Benüm teşvīşüm ve muṣībetüm ve belām ve miḥnetüm şol ḳara yüzlü şeyṭān saġlıġala (2) geldügidür. Düşmenler şemātesi-y-ile uġradum. Dermānde ve üftāde oldum ve ʿāciz ve müteḥayyir (3) ḳaldum. Hīç bilmezin ne belāya uġradum ve derdüme ne devā ola. Şimdiki ḥālde ol gelmişdür. (4) Dāyim ʿAble ile muṣāḥabet ider ve her vaḳt ki ḫāṭırı dilerse bulışur ve atası daḫı (5) anuñ ḳulı gibi muṭīʿ olmışdur ve ḳızın virmege vaʿde ḳılmışdur. Yaḳında dügün idüp (6) teslīm itse gerekdür. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün, ol ʿAble ile (7) bir eve girüp bir döşege yatduġı gice yā budur ki ben beni depelerin yāḫuz başum alup (8) bir ġarīblıġa belürsüz olurın, giderin. Ayruḳ benüm yüzüm görmezsiz ve adumı şanumı (9) işitmezsiz." didi. Anası bunuñ sözlerin işidicek, aġladı ve bunuñ işinde müteḥayyir (10) ḳaldı. Hīç [394b] bir tedbīr fikr idemedi. Andan eyitdi: "İy oġul! Gel, benüm naṣīḥatüm ḳabūl eyle. (11) ʿAble'nüñ muḥabbetinden vazgel. ʿEmmüñ ḳızlarından birisin saña alıvireyin. Bizüm ʿAnter ile (12) muʿāraża itmek elümüzden gelmez. Melik Züheyr kendü oġulları hep aña muʿāvindür. (13) Anuñ yardımın ururlar ve hem anuñ heybetine ve şevketine kimse durmaz. Niçe kez (14) tecribe eyledüñ. Anuñıla yaramazlıḳ idüp başa çıḳmaduñuz. Elümüzden ne gelür?" didi. ʿİmāre (15) eyitdi: "Ḳoġıl bu mühmel ve hedyān söylemegin! Var, tīz ḳardaşum Rebīʿ ibni Ziyād'ı ḳıġır, (16) gelsün." didi. Ol daḫı fi'l-ḥāl vardı, Rebīʿ ibni Ziyād'ı ʿİmāre'nüñ ḳatına **[172b]** (1) ḥāżır eyledi. Andan ʿAmāre anasına şikāyet itdigi gibi ḳardaşına daḫı itdi. Rebīʿ (2) daḫı eyitdi: "Yā ʿİmāre! Senüñ zaḥmetüñden benüm teşvīşüm ve tasam ziyādedür ve ol (3) bed-aṣla benüm ḥasedüm artuḳdur ve senüñ ḥālüñi senden ben yig ḳayururın, evet (4) elümüzden ne gelür? Çāre ṣabr eylemekdür. Ola ki Ḥaḳ Teʿālā başına bir belā vire.

171b-16 ʿİmāre: ʿAmāre
172a-1 saġlıġala : saġlıgıla
172a-2 şemātesi-y-ile: şemātesine
172a-4 ʿAble ile: ʿAble'yile
172a-5 -: {ḥükmine}
172a-8 yüzüm: yüzümi
172a-12 kendü oġulları: kendü ve oġulları
172a-14 ʿİmāre: ʿAmāre
172a-15 söylemegin: söylemegi
172a-16 Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin, ʿİmāre'nüñ: ʿAmāre'nüñ
172b-1 ʿİmāre: ʿAmāre
172b-2 ʿİmāre: ʿAmāre, -: ve miḥnetüñden, tasam: tasam daḫı
172b-3 bed-aṣla: beẕ-aṣla

Maḳṣūdına [5] irişmeye ve murādından maḥrūm ḳala yaḫūẕ varıraḳ göñlümüze bir tedbīr feṭḥ ola. Bir fāyide [6] ḥāṣıl ola. Hele şimdi taḥammül itmekden yigrek nesne yoḳdur." didi. ʿİmāre eyitdi: [7] "Yā aḫī! Bu didügüñ uzaḳ fikrdür. Kim ṣabr ider? Şimdiki ḥālde ol şeyṭān, ʿemmüsi [8] temām ṣoḥbet bulduġına muntaẓırdur ki dügün idüp ala." didi. Andan eyitdi: "Nolaydı [9] bu ḳaḥbe, Benī Ḫaşʿam'da helāk olup gitmiş ola idi, ayruḳ yüzini görmeye idüm? Birḳaç [10] gün içinde acıduġum giderdi. Zaḥmetden ḫalāṣ olurdum ve fürḳatden ve miḥnetden ferāġat [11] bulurdum ve ben daḫı ʿAnter ile maḳṣūda irişmemekde ber-ā-ber olurdum." didi. Rebīʿ [12] bin Ziyād eyitdi: "Çünki ʿAble'nüñ helāk olduġına rāżīsin, hīç teşvīşlenme. [13] Ben anuñ helākine bir tedbīr ideyin ki begenesin ve benüm fikrüme taḥsīn idesin." [14] didi. Andan Rebīʿ dönüp ʿİmāre [395a] ḳatından kendü evine vardı ve bu bābda ḥīleye [15] meşġūl oldı ve ol gice ṣabāḥ olınca bu fikrile yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ, ḳullarını [16] ve cāriyelerini ve taʿalluḳātını cemʿ eyledi ve ṣordı, eyitdi: "Benī Ḳırād ḳullarından ve cāriyelelerinden **[173a]** [1] hīç kimse ile münāsibetüñüz ve āşinālıġuñuz var mıdur?" didi. Ḳullarından birisi eyitdi: "ʿAble'nüñ [2] bir cāriyesi vardur. Adına Ḫumeyse dirler. Ol beni ġāyetde sever. Velīkin ben aña muḳayyed [3] olmazın ve yüzine baḳmazın, ʿAnter'den ḳorḳduġumdan." didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: [4] "Şimden girü iḥtiyāṭ itme ve kimseden ḳorḳma. Var, ol cāriye ile buluş ve aña [5] muḥabbet göster ve geregi gibi ʿāşıḳ diril. Ḳaçan ki senüñ sözüñe muṭīʿ ola ve andan [6] ḥācetüñ bitür melūl olasın, bunda bizüm evlerümüze getür. Tā ki saña söyleyecek [7] sözler vardur, ol vaḳt diyem." didi. Ol ḳul daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp efendisinüñ [8] buyruġına muṭīʿ oldı ve eyitdi: "Yā mevlāye! Senüñ devletlü başuñiçün, eger [9] buyurursañ hīç bizüm evlerden Benī Ḳırād evlerine gitmesün. Zīrā bilürin ki [10] benden yüz bulıcaḳ, bundan ḫālī olmaz. Beni ġāyetde sever. Biñ kez biñ belki daḫı [11] artuḳ baña dimişdür ki "Beni al, ḳaç. Varalum, ayruḳ memlekete gidelüm ve ʿAble'nüñ [12] cevāhirinden ve nefīs ve altundan ve gümişden daḫı bile alayın." didi. Ben

172b-6 ʿİmāre: ʿAmāre
172b-8 ṣoḥbet: ṣıḥḥat
172b-14 ʿİmāre: ʿAmāre
173a-1 münāsibetüñüz: münāsebetüñüz
173a-6 bitür melūl: bitürmelü
173a-10 Biñ kez biñ: Biñ kerre
173a-12 ve nefīs: ve libāslarından nefīs

ʿAnter'den [13] ḳorḳduġumdan anuñ sözin ḳabūl eylemedüm, ardumuzdan yite, bizi helāk [14] ide diyü." didi. Rebīʿ bunuñ sözin işidicek, feraḥ oldı ve yaḳīn itdi ki [15] bu ṭarīḳile maḳṣūdı ḥāṣıl ola ve ḥīlesi rāst gele ve tedbīri taḳdīre [16] muvāfıḳ ola. Andan vardı, bir fūta içine etmek ve et ve bāḳī ḫord ve etden **[173b]** [1] yimek āleti ile ṭoldurdı ve ol ḳuluñ eline virdi ve bildügi gibi biraz tezvīr ve ḥīle ögretdi [2] ki Ḫumeyse'yi azıdup kendü evlerine getüre ve ne dürlü fitne bicerecegise **[395b]** bicere ve ne fesād [3] ḳaynadacaġısa ḳaynada. **Rāvī eydür:** Ol ḳuluñ adı Vāṣıl idi. Ṣūretde ḫaylī [4] müşekkel ve ḳāmeti mevzūn ve yañaġında ḫaṭcuġaz henüz belürmişidi. Hem daḫı sevmelü idi. [5] Anuñiçün ol bī-çāre cāriye cān ve dilden mübtelāsı olmış çünki ol mevlāsı virdügi [6] fūtayı alup ṣaḥrāya çıḳdı, ittifāḳ Ḫumīse daḫı bunı öñerdi. Ḳuşluḳ vaḳtinde [7] buluşdı ve bir arada oturdılar ve ol fūtayı Vāṣıl bunuñ öñinde ḳodı ve ṭaʿāmdan [8] başladı yidiler. Andan Vāṣıl Ḫumeyse'ye eyitdi: "Yā Ḫumeyse! Kaʿbe ḥaḳı-y-içün ki [9] senüñ ʿışḳuñ beni zebūn eyledi ve fettān gözlerüñ meftūn ve āvāre idüp maġbūn [10] eyledi ve irte gice maḥzūn eyledi. Şimdiye degin gizledügüm ve ṣabr ḳılup muḳayyed olmaduġum ve senüñ [11] yüziñe baḳmaduġum ʿAnter'den ḳorḳduġumdan idi. Şimdi āteş başdan aşdı ve furḳat [12] ḥadden geçdi ve ḥasret nihāyetine irişdi ve iki müştāḳ birbirine ḳavuşdı. İmdi [13] dilerin ki bu gice senüñile bir araya gelem ve murādum senden alam ve ġuṣṣadan ve miḥnetden ḳurtulam. [14] Andan ṣoñra ölürsem daḫı ölem. Niçe bir derdüñile yanup yaḳılam?" didi. Andan [15] başladı Ḫumeyse'nüñ yaḳaḳların öpdi ve leblerin emdi ve memelerin ḳoḳuladı ve sinesine [16] yüzin urdı ve geregi gibi muḥabbeti iẓhār itdi ve muḥabet-i muḫliṣ dirildi. Ḫumeyse **[174a]** [1] daḫı bunuñ bu vechile kendüye iştiyāḳın işidicek, muḥabbeti artdı ve süñükleri [2] geñşedi ve ṭamarları yumuşandı. Andan fi'l-ḥāl arḳası üzerine yatdı ve Vāṣıl'ı [3] yapışup çekdi, getürdi ki maḳṣūdı ḥāṣıl ola. Vāṣıl eyitdi: "Yā Ḫumeyse! [4] İḥtiyāṭ iderin ki bizi bu ḥālde iken ādem göre ve varup ʿAnter'e ḫaber vire veyāḫuẕ [5] mevlāñ Mālik'e söyleye ve anlar bize bir belā eyleye." didi. Ḫumeyse eyitdi: "Ya

173b-1 tezvīr: tedbīr
173b-5 cān ve: cān ü: olmış: olmışıdı
173b-6 ṣaḥrāya çıḳdı: ṣaḥrāya deve güdmege çıḳdı, Ḫumīse: Ḫumeyse
173b-11 yüziñe: yüzüñe
173b-13 ḳurtulam: ḳurtılam
173b-15 yaḳaḳların: yañaḳların
173b-16 muḥabbeti: maḥabbet, muḥabbet-i muḫliṣ: muḥibb-i muḫliṣ
174a-2 yumuşandı: boşandı

neyleyelüm? (6) Benüm ayruḳ ṣabrum ḳalmadı, ṭāḳatüm gitdi." didi. Vāṣıl eyitdi: "Varalum, bizüm evlerümüze (7) gidelüm. Anda ḫoş rāḥat olup ḳucuşup yatalum [396a] aḫşam olınca." didi. Ḫumeyse (8) eyitdi: "Yā ḥabīb Vāṣıl! Mevlāñ Rebīʿ Ziyād'dan üşenmez misin?" didi. Vāṣıl eyitdi: "Senüñ (9) saġluġuñiçün, bu işi aña ṭanışup itdüm ve anuñ meşvereti ile işledüm ve ʿışḳumdan aña (10) söyledüm ve derdümden şikāyet itdüm. Ol bāña didi ki "Ḳaçan ḫāṭıruñ dilerse ol (11) maʿşūḳañı bunda getür. Sizüñiçün bir oda ḫalvet ve aña senüñ ḫāṭıruñiçün nefīs (12) ḫilʿat geyürüp ʿizzet ve ikrām ideyin. Belki mevlāsından ṣatun alup āzād ideyin (13) ve seni daḫı āzād idüp birbirüñüze vireyin ve diri olduġuñuzça vech-i maʿīşetüñüze (14) daḫı ben boyın olayın." didi." diyüp Ḫumeyse'ye söyledi. Ḫumeyse bunı işidicek (15) ve Vāṣıl'a muḥabbeti ziyāde oldı ve bu işe cān ü göñülden rāżī oldı ve Vāṣıl'ıla (16) sürdi, bile Benī Ziyād evlerine {geldi}). Meger ki Rebīʿ bin Ziyād daḫı bunlaruñiçün bir ev ḫalvet **[174b]** (1) itmişidi kendü evleri yanında. Çünki varup ol ev içine girdiler ve aġyārdan ḫālī (2) olup ikisi oturdılar, Rebīʿ bin Ziyād bunlara yimek, ṣu getürdi. Andan ṣoñra (3) bir tulum süci ve biraz lisān viribidi. Anlar daḫı duyduḳlarından ṣoñra oturup (4) içdiler ve gice olınca birbiri-y-ile ẕevḳ idüp ṣafā sürdiler ve Vāṣıl maḳṣūdına vāṣıl (5) olup ḥāceti ḥāṣıl oldı ve Ḫumeyse daḫı Rebīʿüñ mekrinden ġāfil oldı. Çünki (6) aḫşam oldı ve kelleleri ḳızdı, geregi gibi birbirine muḥabbet iẓhār itdiler ve öpüşdiler (7) ve ḳucuşdılar. Andan Ḫumeyse gitmege ḳaṣd eyledi ve Rebīʿ bin Ziyād geldi, üstlerine (8) girdi ve Ḫumeyse'ye eyitdi: "Vallāhi ki yā Ḫumeyse, bizi müşerref itdüñ ve ḳadem getürdüñ. (9) Senden dilek iderin ki hemīşe gelüp bunda Vāṣıl ile bulışup ṣoḥbet idesiz. (10) İn-şāʾallāh ben seni ṣatun alup āzād ideyin, eger şöyle ki bahāñ biñ ḳoyun daḫı olursa. (11) Zīrā ki ben işbu ḳulum Vāṣıl'ı [396b] oġlum gibi severin ve anuñ maḥabbeti saña ḥadden aşmışdur. (12) Andan ṣoñra bir ulu cemʿiyyet idüp seni aña vireyin ve iki ḥasreti birbirine ḳavuşdurayın." (13) didi. Ḫumeyse daḫı Rebīʿün elin öpdi ve duʿā ve alḳış itdi. Andan eyitdi: (14) "Yā mevlāye! ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, ben Vāṣıl'ı

174a-6 ḳalmadı: ḳalmadı ve
174b-8 ḥabīb: ḥabībi, Rebīʿ: Rebīʿ bin
174b-11 ḫalvet: ḫalvet ideyin
174b-14 işidicek: girçek ṣandı
174b-15 Vāṣıl'ıla: Vāṣıl ile
174b-2 yimek ṣu getürdi: yimek ve ṣu gönderdi
174b-9 idesiz: idesin
174b-13 duʿā ve: duʿā vü

şöyle severin ki eger baña buyursa ki (15) "Sen seni depele ve baña fidā eyle." diyü, fi'l-ḥāl kendümi öldürürin ve bir sāᶜat ṣabr eylemezin (16) ve bir nefes teᵓḫīr itmezin ve buyruġına muṭīᶜ olurın." didi. Andan ṭapu ḳılup çıḳdı **[175a]** (1) gitdi. Velīkin bu işitdügi sözlere feraḥlıgından ayaġın ḳanda başduġın bilmez ve gözleri (2) ᶜālemi görmez. Hele ol gün yine bayaġı ᶜādeti üzerine evlerine vardı ve kimse bunuñ (3) ḥālini bilmedi ve sırrına muṭṭaliᶜ olmadı. Andan ṣoñra ögrendi. Dāyim gelüp Vāṣıl (4) ile ol evde ḫalvet olurdı ve maḳṣūdın ḥāṣıl iderdi ve her geldügince (5) Rebīᶜ bin Ziyād geregi gibi ḫiẓmet iderdi ve envāᶜ-i niᶜmetler bişürüp gönderdi (6) ve gitdügi vaḳt yiñi ḫilᶜatler geyürürdi. **Rāvī eydür:** ᶜIrāḳ ṭarafına, Benī Şeybān'dan (7) biraz ḫalḳ, ḳabīlelerinden ayrılup varmışlardı ve çoḳ zamān idi ki muḳīm olup (8) ḳalmışlardı ve Melik Minẓer'e ḫiẓmet iderlerdi. Anuñ zamānından ṣoñra oġlı Melik'e (9) ḫiẓmet iderlerdi ve buta ṭapmaġı terk idüp oda ṭapmaġı ᶜādet idinmişlerdi. Zīrā (10) Melik Nuᶜmān ve atası Melik Munẓir Kisrī'ye tabarlar idi ve anuñ dīnin dutarlardı. (11) Kisrī oda dapardı ve od ᶜibādetine hemīşe müdāvemet iderdi. Pes bu Benī Şeybān (12) ḫalḳı daḫı anlara uyup ṭapduḳlarına daparlardı ve bu ḫalḳuñ bir reᵓīsi varıdı. (13) Müferric bin Hilāl dirlerdi. Ġāyetde bahādurlardan idi ve biñlerden yüz döndermezdi (14) ve mīşe aslanlarından ḳaş ḳaytarmazdı ve uzun boylu ve eyü ḫūylu idi. Oturıcaḳ, ḳāmeti (15) örü durur ādem ḳadarı varıdı. Kime ki bir ṭabança ursa hemān helāk iderdi (16) ve anuñıla Rebīᶜ bin Ziyād'uñ ortasında ḳadīm zamāndan dōstlıḳ **[397a]** varıdı ve dāyim **[175b]** (1) biribirine selām eksük olmazdı ve armaġanları gelürdi ve birbirine ḥāllerin bildürürdi. (2) Çünki ᶜAble helākine tedbīr itdi ve anı öldürmege ḳaṣd ḳıldı, vardı aña Sālim (3) adlu bir ḳulı varıdı ki oġlı gibi severdi, anı gönderdi ve eyitdi: "Dilerin ki (4) baña on bahādur ādem gönderesin. Şol ādemīlerden ki senüñ muḳarreblerüñden (5) ola ve sırruñ ṣaḳlayanlardan ola ve bu ḥāli

175a-5 gönderdi: gönderürdi
175a-7 ayrılup varmışlardı: ayrılup Kūfe'ye varmışlardı
175a-8 Minẓer: Munẓir, Melik'e: Melik Nuᶜmān'a
175a-10 Melik: ki Melik, Munẓir: Munẓer
175a-10 tabarlar: tābiᶜler
175a-12 daparlardı: ṭaparlardı
175a-14 aslanlarından: arslanlarından
175b-1 olmazdı: itmezdi, bildürürdi: bildürürlerdi
175b-2 ḳıldı: itdi

hīç kimse bilmeye.” didi. Çünki selām virüp [6] Benī Şeybān'a irişdi ve Müferric bin Hilāl ile buluşdı ve ol on ādemi ṭaleb eyledi, [7] Müferric daḫı *“Semʿan ve ṭāʿaten!”* didi ve bir ʿemmüsi oġlı varıdı, Sinān bin ʿAbdu'l-ʿĠuzzā [8] dirlerdi, aña bu ḥāli bildürdi ve bu ḳażiyyeden anı daḫı āgāh eyledi ve on bahādur [9] ādem iḫtiyār idüp aña ḳoşdı ve Sālim'ile fi'l-ḥāl gönderdi. Sālim daḫı bunları [10] aldı. Gelüp vaṭanlarına yitişdi ve bunları bir derede gizledi ve kendü varup mevlāsı [11] Rebīʿ bin Ziyād'ıla buluşdı ve bunlaruñ geldügin ḫaber virdi. Rebīʿ bin Ziyād şād [12] oldı ve ġuṣṣadan āzād oldı. Andan gice olınca ṣabr eyledi. Gice olıcaḳ, varup [13] bunlaruñıla buluşdı ve görişüp esenleşdi. Andan bunları alup kendü çadırlarına [14] geldi ve evlerinde ṣaḳladı ve ṭaʿām bişürdi. Bunları ḳonuḳladı ve süci getürüp oturdı. [15] Bunlaruñıla belā içdi ve üç gün üç gice temām bunlara ḳonuḳlıḳ idüp envāʿ-i ṭaʿāmlar [16] müstaġraḳ eyledi ve her birisine baḫşişler ve inʿāmlar ve iḥsānlar eyledi. Andan bunlar eyitdiler: **[176a]** [1] “İy Benī ʿAbs ulusı! Bizi ne ḥācet içün ḳıġırduñ ve nice ḫiẕmet buyurursın? [2] Geregince zaḥmet çekdük ve inʿāmuñdan iḥsānuñdan ġanī olduḳ ve ḫiẕmetüñden [3] ve ḳulluġuñdan.” didiler. Rebīʿ eyitdi: “İn-şāʾallāh bu gice maḳṣūdum ḥāṣıl ola ve sizi [4] zaḥmete bıraġup getürdügüm maṣlaḥat bite. Ṣabr idüñ aḫşam olınca.” didi. Andan [5] vardı, Vāṣıl'ı gönderdi ki Ḫumeyse ile bulışup bunda getüre. Vāṣıl daḫı **[397b]** defʿī [6] varup buluşdı. Ol daḫı Rebīʿ bin Ziyād'uñ inʿāmından ve iḥsānından utanmış idi. [7] Fi'l-ḥāl Vāṣıl'uñ sözüne muṭīʿ sürdi, bile geldi. Yine bayaġı ʿādeti üzerine [8] ḫalvet oldı ve Vāṣıl ile avurd urdı. Ṣoḥbet itmege başladı. Andan Rebīʿ geldi, [9] ve eyitdi: “Yā Ḫumeyse! Benüm bir ḥācetüm vardur ki senden artuḳ kişi başarmaz. Dilerin ki [10] ḥācetümi bitüresiz. Tā ki seni ṣatun alup āzād idem.” didi ve gözlerin öpdi [11] ve çoḳ yalvardı ve aġladı. Andan eyitdi: “ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ve ʿāşıḳuñ Vāṣıl [12] saġlıġı-y-içün, benüm bu maḳṣūdumı ḥāṣıl

175b-5 selām virüp: sālim varup
175b-6 Hilāl: Hilā[l]
175b-7 ʿAbdu'l-Ġuzzā: ʿAbdu'l-ʿUzā
175b-11 şād: şāẕ
175b-15 belā: bile, ṭaʿāmlar: ṭaʿāmlara
176a-2 inʿāmuñdan: inʿāmuñdan ve
176a-3 ḳulluġuñdan: ḳulluġuñdan utanduḳ, maḳṣūdum: maḳṣūdumuz
176a-7 sözüne muṭīʿ: sözine muṭīʿ olup
176a-9 ve eyitdi: eyitdi
176a-10 bitüresiz: bitüresin
176a-11 yalvardı ve: yalvardı vü

eyle. Senden ġayrı kimse benüm işümi bitürmez." didi. (13) Andan ḳıza bir altun ḳolbaġı çıḳardı virdi ve eyitdi: "Ha görem seni ne iş başarursın (14) ve ne hüner idersin." didi. Ḫumeyse bunuñ elin öpdi ve duʿā ve alḳış itdi. (15) Andan eyitdi: "Yā mevlāye! Bu vechile mübālaġalar itmeke ve yalvarmaḳ ve aġlamaḳ ve zārīlıḳ (16) ḳılmaḳ ne ḥācet? Başum üstüne ne ḫiẕmet ki buyurursın. Elümden geldügince **[176b]** (1) saʿy ideyin ve ben başaracaġum işise başarayın, buyur." didi. Andan Rebīʿ eyitdi: (2) "Yā Ḫumeyse! Saña diyecegüm söz budur ki şol benüm ḳardaşum ʿİmāre döşege düşdi. (3) Ḫaste oldı ve ölmege az ḳaldı. Üç gündür ki her gün ḳatına varırın ve aġların (4) ve eydürin ki "Ḫāṭıruñ ne ister ve göñlüñ ne diler? Baña ḫaber vir. Eger elümden gelürse (5) ḥāṣıl ideyin." dirin. Cevāb virmezdi. Āḫir bugün eyitdi: "Yā aḫī! Göñlüm bunı ister (6) fülān yirdeki göl kenārına iledesin. Anda cāriyeler ve ḫatun kişiler ve ḳızlar teferrüce (7) varurlar ve dāyim gezerler. Ola ki anlaruñ içinde ʿAble daḫı bile ola. Bir kez (8) anuñ cemālini müşāhede idem ve mübārek dīẕārını görem. Ola ki bir pāre yüregüm (9) tasası gide ve ḫāṭırum tesellī ola. Eger gice eger gündüzde, ne vaḳt olursa (10) bir kez gözüm görebilse, andan daḫı ölürsem ḳayırmazdum." didi. İmdi bu vechile (11) zārīlıġın göricek, yüregüm yandı **[398a]** ve anuñ işinde müteḥayyir oldum ve dermānde, (12) ʿāciz ḳaldum. Senden artuḳ çārem yoḳdur. Kerem eyle, bu maṣlaḥatı baña bitürivir." didi. (13) Ḫumeyse eyitdi: "Yā mevlāye! Ḫāṭıruñı ḫoş dut. Melūl olma. Ol işi sen heman (14) bitmiş bil. Var, bu gice ḳardaşuñı ol didigi gölüñ kenārına ilet. Ben ʿAble'yi (15) anda iledeyin. Ne ṭarīḳile olursa saʿy ideyin. Ol işi başum üstüne başarayın. (16) Ol benüm sözümden çıḳmaz." didi. Rebīʿ eyitdi: "Di imdi baña digil göreyin ki **[177a]** (1) ne fikr eyledüñ. Vaḳt ola ki tedbīrüñde ḫaṭā idesin. ʿĀḳıbet maḳṣūd ḥāṣıl

176a-13 ḳıza: buña
176a-14 duʿā ve: duʿā vü
176a-15 itmeke: itmek
176a-16 üstüne: üsdine, geldügince: geldükçe
176b-1 -: (zīrā ki Ḫumeyse Rebīʿyi ġāyetde severdi. İḥsānından ikrāmından utanmışıdı)
176b-2 ʿİmāre: ʿAmāre
176b-3 varırın: varurın
176b-6 -: ki
176b-9 gice ve: gice
176b-14 didigi: didügi
176b-15 üstüne: üstine

(2) olmayup peşīmān olasın." didi. Ḫumeyse eyitdi: "Tedbīr şöyle ki ʿAnter bugün (3) Melik Züheyr'üñ oġlı Mālik ḳatında ṣoḥbet ider anuñıla bile içer. ʿĀdeti budur ki gicenüñ (4) yarusı geçmeyince gelmez. Gelürse daḫı mestlikden ṣabāḥa dek kendüyi bilmez. (5) Aḫşam olıcaḳ vararın. ʿAble'ye eydürin ki "Mevlām ʿAnter baña şöyle ışmarladı ki fülān (6) göl kenārına benümle varasın ve anda anuñıla bulışasın ki ḳardaşuñ ʿAmur'dan bir ḫaber (7) işitmiş ki saña söyleye." dirin. İşbu vechile anı yoldaşı Rābiʿa'yıla ile oldı didügi maḳāma (8) çıḳarıbilürin ve ḳardaşuñıla buluşdururın." didi. Rebīʿ bin Ziyād bunuñ sözin (9) işidicek, fikrini begendi ve tedbīrine taḥsīn itdi ve ḥīlesine āferīn didi ve gözlerin (10) öpdi. Andan Ḫumeyse vardı, ʿAble ḳatına gitdi ve Rebīʿ bin Ziyād bu tedbīri varup Benī Şeybān (11) bahādurlarına söyledi ve anları daḫı feraḥ eyledi. Andan aḫşam olunca ṣabr idüp Sālim'e (12) eyitdi: "Var imdi Benī Şeybān bahādurlarını ol göl kenārına iletdi ve anda (13) bir yirde duruñ. Ḳaçan ki ʿAble'yi göresiz, fi'l-ḥāl dutuñ. Alsunlar, gitsünler ve belürsüz (14) eylesünler ki kimse nolduġın bilmesün." didi. Andan geldi Sinān bin ʿAbu'l-ʿUzzā (15) eyitdi: "Yā aḫī! Niçün bu cāriyeyi bize esīr [398b] itmege buyurursın? Ṣuçı nedür ve ne (16) sebebdendür ki böyle idersin?" didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Yā aḫī! Zāniyedür. Dāyim **[177b]** (1) ṣanāʿatı ḫalḳa zinā itmekdür ve fesād işlemekdür. Varuñ ıraḳ yirde depeleñ gitsün. Elinden (2) ḳurtılalum. Başumuza ḳaḳmasunlar. Ammā anuñıla bile iki cāriye daḫı bile varsa gerekdür. Anları (3) öldürmeñ ellerin bağlañ daḫı bıraġuñ gidüñ." didi. Sinān ibni ʿAbdu'l-ʿUzzā eyitdi: *"Semʿan* (4) *ve ṭāʿaten!* Ne buyurursañ elden geldükçe dürüşelüm." didi ve yoldaşların aldı.

177a-2 şöyle ki: şöyle ḳıldum ki
177a-3 ider: ider ve
177a-6 kenārına benümle: kenārında benimle, ʿAmur: ʿAmr
177a-7 anı yoldaşı Rābiʿa ile oldı: ben anı yoldaşı Rābiʿa'yıla ol
177a-11 olunca: olınca
177a-12 iletdi: ilet
177a-14 andan geldi: andan
177b-1 ḫalḳa: ḫalḳıla
177b-2 bile iki cāriye daḫı bile varsa gerekdür anları: iki cāriyesi bilesince varsa gerek
177b-3 öldürmeñ ellerin bağlañ daḫı bıraġuñ gidüñ didi: ("Siz anuñ ḥüsn ü cemālin göricek, müteḥayyir olursız. Üzerinde envāʿ-i cevāhir var ki Kisrī vü Ḳayṣer ḳızında yoḳdur. Vaḳtī ki anı göresiz, ṭutuñ. Bilesince olan iki cāriyeyi bağlañ, anda bırakuñ. Kendüyi aluñ gidüñ. Ammā ṣapa yoldan gidüñ ki sizi kimse görmeye. Vaḳtī ki Müferric bin Hilāl'a varasız, aña teslīm idüñ ve eydüñ ki bir muʿtemed yirde emānet ḳoya ben varınca." didi.), ʿAbdu'l-ʿUzzā: ʿAbdu'l-ʿUzā
177b-4 dürüşelüm: dürişelüm

Rebīʿüñ [5] ḳulı Sālim ile bile vardılar. Ol didükleri göl ḳırañına vardılar ve bir yirde gizlendiler ve bir [6] sāʿat eglendiler. Andan nā-gāh ʿAble, Rābiʿa ve Ḫumeyse yanınca çıḳageldi. Ḳarañu gicede [7] güneş gibi ol maḳāmı münevver eyledi ve ʿanber ile saçınuñ müşkīn rāyiḥası-y-ıla ol [8] diyārı muʿaṭṭar eyledi. Envāʿ-i zīnetlerile müzeyyen olmış idi ve nefīs libāslarıla ve cevāhir[9]lere müstaġraḳ olmış idi. **Aṣmaʿī eydür:** Ḫumeyse Rebīʿ bin Ziyād'dan ayrılıcaḳ, vardı [10] yine ʿādeti üzere deve güdenlere varup bile yürüdi. Aḫşam olıcaḳ, bir sürü deve [11] alup evlerine vardı ve cüsteledi. Tā ki ʿAble'nüñ ḫalvet vaḳtin avlayup üstüne [12] girdi. Andan eyitdi: "İy ḫatunum! ʿEmmüñ oġlı ʿAnter baña ışmarladı ki gice olıcaḳ [13] ve ḫalḳ yatup ʿālem aġyārdan ḫālī olıcaḳ, fülān göl ḳatına varasın ki [14] ḳardaşuñdan ḫaber işitmiş, senüñle ḫaberleşe." didi. Andan eyitdi: "Mālik Züheyr'üñ [15] ḳapusından geçeyorurdum. Arḳurı gelüp baña bu sözleri didi. Bilmezin ki [16] gerçek midür, yoḫsa mestlik fiʿli ile söyledi." didi. ʿAble eyitdi: "Lā! Vallāhi yā Ḫumeyse, **[178a]** [1] gircekdür. [399a] Zīrā bilürin ḳardaşum anı sevmez ve bunuñ daḫı anı görecek gözi yoḳdur." [2] didi. Andan gice olınca ṣabr ḳıldı. Cihānı ẓulmet perdesi örticek, Rābiʿa'ya [3] daḫı bu sırrı bildürdi ve eyitdi: "Sen öñümce ve Ḫumeyse ardumca yürüñ. Varalum, [4] ʿemmüm oġlı ʿAnter ne ışmarladı-y-ısa söyleşelüm." didi. Andan ol ṭarafa revān oldılar [5] ve Benī Şeybān bahādurları gizlendükleri yire irişdiler. Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā, Rebīʿ [6] bin Ziyād'dan bunuñ vaṣfın işitmiş idi. Göricek, bildi ve defʿī öñine çıḳa[7]geldi ve ḳılıç ḥavāle idüp elin baġladı ve at ardına alup yola revān oldı. Birḳaç kişi [8] daḫı ḳodı ki Ḫumeyse ile Rābiʿa'yı baġlayalar. Anlar daḫı didügi gibi ol iki cāriyeyi [9] baġlayup ol göl kenārında ḳodılar gitdiler. Sürüp ʿAbdu'l-ʿUzzā bunuñ ardından [10] yitdiler. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük bu ṭarafda ʿAnter [11] ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki Ḫumeyse gelüp ʿAble'(y)i azdurup aldı gitdi, ʿAnter Mālik ibni [12] Züheyr ḳatında ṣoḥbete meşġūl idi ve

177b-5 ile bile: ile, göl: gök
177b-7 ʿanber ile saçınuñ müşkīn: ʿanberīn saçınuñ miskīn
177b-11 üstüne: üstine
177b-14 Mālik: Mālik ibni Melik
177b-16 ile: ile mi
178a-1 gircekdür: girçekdür
178a-5 bin ʿAbdu'l-ʿUzzā: ibni ʿAbdu'l-ʿUzā
178a-9 kenārında ḳodılar: kenārına bıraġup, ʿAbdu'l-ʿUzzā: ʿAbdu'l-ʿUzā'nuñ
178a-10 geldük: geldük biz

mecmūᶜ meclis ehli ḳatında muḥterem ve maḳbūl idi [13] ve hem ᶜışḳ derdinden göñli maġlūl idi. Dügün ḫarcın ḥisāb iderdi [14] ve eydürdi ki "Bugün yarın bilürin ki ᶜemmüm baña dügün eylemege buyuraçaḳdur. Buña [15] dügüne boġazlamaġa biñ deve ve biñ ḳoyun ve biñ at gerekdür ve biş yüz tulum [16] süci gerekdür ve mecmūᶜ-ı fuḳarāya ve aġniyāya irişecek ḫilᶜat gerekdür." didi. ᶜUrve **[178b]** [1] eydürdi ki "İy Benī ᶜAbsˈüñ pāsubānı! ᶜAbleˈnüñ dügünine bu ḳadar nesne daḫı azdur. [2] İn-şāʾallāh varalum, ᶜArab ḳabīlelerin ġāret idüp deve ve at şol ḳadar getürelüm [3] ki begendügüñ dügine boġazlayasın begenmedügüñ fuḳarāya üleşdürüp ve süci daḫı [4] Yemenˈden getürevüz. Zīrā ki Yemen sücüsi gibi hīç bir vilāyetde olmaz." didi. Bu fikrile seḥer vaḳti [5] yaḳın olınca ṣoḥbet itdiler ve ᶜAble ne ser-encāma uġradı bilmediler. Ṣoḥbet āḫir olıcaḳ, ṭa[6]ġıldılar ve her kişi kendü [399b] odasına gitdi. ᶜAnter daḫı odasında varup yatdı. Ġāyetde [7] mest olmışdı. Şöyle ki yirden gögi seçmez idi ve atdan iti farḳ idemez idi. [8] Ṣabāḥ olıcaḳ, ᶜAbleˈnüñ anası geldi, odasına girdi. Gördi ki ne ᶜAble var, [9] ne Rābiᶜa. Cān başına ṣıçradı. Ol yaña bu yaña teftīş idüp ṣordı. Hīç ḫaberin [10] bilmedi ve görmiş kimseye ṣataşmadı ve bilür ādem bulmadı ve ᶜaynın ve eserin işitmedi. Bī-çāre [11] ve ᶜāciz ḳaldı ve üftāde ve dermānde oldı. Bir sāᶜatde bu ḫaber fāş oldı ve ᶜAble [12] yavi ḳılınduġın ᶜām ve ḫāṣ bildi ve Benī Ḳırād ḫalḳı birbirine ᶜAnter daḫı ṣabāḥ durı [13] gelüp maḫmūr, evgār olup oturdı. Ḳulaġına ġavġā vü ġalebe girdi. "Nedür bu?" diyüp [14] ṣordı. Cevāb virdiler ki "ᶜAble yavu ḳuluñdı, evinde bulunmadı ve Ḫumeyse ve Rābiᶜa [15] daḫı nolduḳların bilinmedi." didiler. ᶜAnter bu ḫaberi işidicek, ḳan gevdesinden [16] gitdi ve dār-ı cihān gözüne ṭar oldı ve yüzi üzerine düşüp aġladı ve ḥasretile **[179a]** [1] cigerin ṭaġladı. Andan ṣoñra Şeddād ve ḳardaşları ve

---

178a-13 maġlūl: maᶜlūl
178a-14 buyuraçaḳdur: buyuracaḳdur
178a-16 didi: diridi
178b-2 ve: vü
178b-3 üleşdürüp: üleşdüresin
178b-4 sücüsi: sücisi
178b-7 olmışdı: olmışıdı
178b-11 ve ᶜāciz: vü ᶜāciz
178b-12 birbirine: birbirine ṭoḳundı
178b-13 maḫmūr evgār: maḫmūr u evgār
178b-14 evinde: odasında
178b-15 nolduḳların: nolduḳları, gevdesinden: gövdesinden
178b-16 gözüne: gözine

ʿemmüsi at arḳasına [2] süvār oldılar ve ʿAbleʾnüñ ṭalebinde bī-ḳarār oldılar. Eyle olınca gitdiler, ḫaber işitmediler [3] ve nolduġın bilmediler ve maġbūn ve maḥrūm olup yine döndiler. İttifāḳ ol ʿAble elenduġı [4] göl kenārında uġradılar. Gördiler ki Ḫumeyse ve Rābiʿa elleri bağlu yaturlar. Bunları bu ḥālde [5] göricek, bildiler ki ʿAble esīr olmışdur. Ġuṣṣaları artdı ve miḥnetleri ve zaḥmetleri [6] ziyāde oldı. Andan bunlaruñ ellerin çezdiler ve ḥāllerinden ḫaber ṣordılar ve "ʿAble [7] noldı?" didiler. Bunlar eyitdiler: "ʿAbleʾyi gicenüñ evvel vaḳtinde birḳaç kişi çıḳup [8] aldılar gitdiler ve bizi bağlayup bıraḳdılar." didiler. Şeddād eyitdi: "Ne sebeb ola ki [9] siz bunda geldüñüz ve bī-vaḳt bu mehlekeye çıḳduñuz?" didi. Rābiʿa eyitdi: "Ben bildügüm [10] budur ki ʿAble eyitdi zīrā ki Ḫumeyse gelüp mevlām ʿAnterʾden ḫaber getürdi ki [11] "Gice olıcaḳ, fülān yire çıḳsun. Anuñıla maṣlaḥatum var söyleşecek sözüm var. [12] Varup [400a] anda bulışalum." diyü. ʿAble daḫı anuñ sözi-y-ile beni bile uydurup geldük. [13] Bu araya çıḳduġumuz gibi birḳaç kişi çıḳup ḳılıç çekdiler. Bizi bağlayup ḳodılar, gitdiler [14] ve ʿAbleʾyi birisi ardına alup defʿī yolına revān oldı." didi. Şeddād [15] Rābiʿaʾnuñ sözin işidicek, Ḫumeyseʾye eyitdi: "Ne sebeb oldı ki sen ʿAbleʾye [16] bunuñ gibi söz söyleyüp aldadaduñ, başdan çıḳarduñ?" didi. Ḫumeyse ağladı **[179b]** [1] ve Şeddādʾuñ elin öpdi ve eyitdi: "Yā mevlāye! Benüm ḳıṣṣam ġarībdür ve ḥikāyetüm ʿacībdür. Baña [2] emān virüñ. Ziyān itmeyesiz ve mevlām ʿAnter beni öldürmeye. Size ser-güẕeştümi söyleyeyin [3] ve vāḳıʿa(y)ı bir bir beyān eyleyeyin ve bu fesāda sebeb kim olduġın." didi. Şeddād daḫı [4] "Ḫoş ola!" diyüp bunları aldı, evlerine geldiler ve ʿAnter daḫı ḥāżır olup emān virdi. [5] Andan Ḫumeyse başladı ḥālini ḥikāyet itdi ve ḳıṣṣa(y)ı rivāyet itdi ve bu ḥīle(y)i buña [6] Rebīʿ bin Ziyād ögretdi ḫaber virdi ve "Seni ṣatun alup āzād idem." didügin

179a-2 eyle: öyle, ḫaber: hīç ḫaber
179a-3 maġbūn ve maḥrūm: maġbūn maḥrūm, elenduġı: alınduġı
179a-4 kenārında: kenārına, ve: vü
179a-6 çezdiler: çözdiler
179a-8 ola: oldı
179a-10 zīrā ki: ki
179a-11 gice: aḫşam, var: var ve
179a-14 revān: revāne
179a-16 aldadaduñ: azdurduñ
179b-3 didi: {diyeyin} didi
179b-4 geldiler: geldi
179b-5 ḥīle(y)i: ḥāli
179b-6 ögretdi: ögretdügini

ve bāḳī [7] mekr ve tezvīr, her ne ögretdi ise hep bir bir beyān eyledi. Andan eyitdi: "Evet [8] ol ʿAble'(y)i alup giden kişileri bilmezin ki Rebīʿ bin Ziyād ḫaberi ile midür, yoḫsa ittifāḳ [9] şöyle mi düşdi." didi. Aṣmaʿī eydür: Ḫumeyse'nüñ sözin işidicek, Rebīʿ ibni Ziyād'uñ [10] ḥīlesin taʿaccüb itdi ve mekrin ve tezvīrin işidüp ġażab itdiler ve ʿAnter'üñ [11] gözleri ḳanıla ṭoldı ve ʿālem gözine ḳarañu oldı. Andan Ḫumeyse'ye eyitdi: "İy rūspī! [12] Kendü hevā-yı nefsüñe uyup ʿAble'yi çıḳarursın, düşmen eline virürsin ve Rebīʿ ibni [13] Ziyād'uñ mekrine ve ḥīlesine aldanursın ve bunuñ gibi fesād mı idersin? ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki [14] bunca nefīs libāslar ve cevāhirler üzerinde ola ve Kisrī'nüñ tācı başında ola. Vallāhi eger [15] emān virmiş olmasam ben seni pāre pāre eylerdüm ve ḳanuñı ḳaşuḳ ḳaşuḳ içerdüm." didi. [16] Andan eyitdi: "Bu fesād Rebīʿ ibni Ziyād'dan olmışdur. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, eger Melik **[180a]** [1] Züheyr'üñ ḫāṭırından geçsem şimdi varup Benī Ziyād bölügine ḳılıç [400b] ḳoyup [2] ḳırardum. Ata biner kimesne ḳomazdum, evet yaḳında anlaruñ başına bir belā idem ve ictimāʿlarını [3] perākende ḳılam ve niẓāmlarını bozam. Hele şimdi ṣabr idelüm. Görelüm ki ḥāl nicedür." didi. [4] **Rāvī eydür:** Bunlar bu ḥālde iken Melik Züheyr daḫı bu ḥikāyeti [5] işitdi ve ādem gönderüp bunları ve bu ḳıṣṣa(y)ı ṣordı. Bunlar daḫı bildükleri gibi [6] Melik Züheyr'e ḫaber virdiler ve eyitdiler: "Temām taḥḳīḳ bildük ki bu fesādlar Rebīʿ ibni [7] Ziyād'uñ başı altından çıḳdı ve külli ve anuñ mekri ve tezvīri sebebi ile oldı. Bizüm [8] işümüz şimden girü anuñıladur." didiler. Melik Züheyr bu ḳıṣṣa(y)ı ki ʿalet-tafṣīl işidicek, [9] müteḥayyir oldı ve ġażabdan gözleri ḳanıla doldı ve eyitdi: "Zihī bed-nāmlıḳ ki ḳabīlemüz [10] içinden bir ḳız esīr idüp alup gideler, kimse anuñ ḥālinden ḫaberdār olmaya [11] ve nolduġın bilmeye." didi.

179b-7 mekr ve tezvīr her ne ögretdi: mekr ü tezvīri her ne ögrendi
179b-9 Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin
179b-10 itdi: itdiler
179b-12 eline: eline mi, Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin
179b-13 mekrine ve ḥīlesine: ḥīlesine ve mekrine mi
179b-16 Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin
180a-2 ḳomazdum: ḳomazıdum
180a-4 Züheyr~~üñ~~
180a-5 bunları ve bu ḳıṣṣa(y)ı: bunları getürdi ve bu ḳażiyye(y)i
180a-6 Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin
180a-7 külli ve anuñ mekri ve tezvīri: külli mekr ve tezvīr anuñ
180a-8 ḳıṣṣa(y)ı: ḳażiyye(y)i
180a-9 doldı: ṭoldı, bed-nāmlıḳ: beẕ-nāmlıḳ
180a-10 ḳız: ḳızı

Andan diledi ki ādem gönderüp Rebīʿ ibni Ziyād'ı ḳıġıra. (12) İttifāḳ ol daḫı işitdi ki bunlar ʿAble'nüñ esīr olduġın bildiler ve Melik Züheyr (13) ḳatına cemʿ oldılar, fi'l-ḥāl bu daḫı ata bindi ve ḳardaşların cemʿ idüp Melik (14) Züheyr ḫizmetine geldiler ve selām duʿā idüp alḳış itdi. Andan Melik Züheyr Rebīʿe (15) eyitdi: "Yā Rebīʿ! Hīç bunlaruñ ḥālinden ḫaberüñ var mı ki ne muṣībete uġradılar?" didi. (16) Rebīʿ eyitdi: "Vallāh yā mevlāye, işitdüm. Ol sebebdendür ki ata bindüm ve dört ṭarafa **[180b]** (1) ḳardaşlarum ile gezdüm ve ʿAble'nüñ ḫaberin ṣordum ki bir ḫayr ḫaber bilüp melik (2) ḳatında bir yüz aḳlıġı ḳazanaydum. Hīç nesne başarımadum ve bu işleri kim itdügini bilmedüm." didi. (3) ʿAble atası Mālik eyitdi: "Veyleke yā Rebīʿ! Niçe bir mekir ve ḥīle ile dirilesin? Ḳoġıl (4) bu hedyān söylemegi ve yalan düzmegi. Tīz ol, ḳızumı neyledüñise bul. Yoḫsa bizüm (5) aramuzı senüñile ḳılıç ayırtlar ve bu işler hep senden olduġın taḥḳīḳ bildük (6) ve Ḫumeyse'ye ögretdügüñ ḥīleleri ve mekirleri bī-ḳuṣūr işitdük. Ḥāl ne idügi maʿlūm oldı (7) ve fesāduñ ve tezvīrüñ gün gibi rūşen oldı." didi ve ḫaylī ḳatı söz **[401a]** söyleyüp (8) Rebīʿe verhem eyledi Rebīʿ ibni Ziyād bunuñ sözin işidicek eyitdi: "İy ʿemmüm (9) oġlı! Ne dirseñ senüñ sözüñi götürmek gerek ve verhemüñe taḥammül eylemek gerek. (10) ṣunuñ gibi dürr-i yetīmi yavu ḳulduñ ve ciger köşeñ żāyiʿ itdüñ. Maʿdūrsın, evet (11) senüñ ḳatuñda şol mertebeye irişdüm ki bizüm ḥaḳḳumuzda bir cāriyenüñ sözin (12) diñlersin. ʿAble göge çıḳmadı ve yire girmedi. ʿĀḳıbet nolduġı maʿlūm olıcaḳ, bizüm (13) yalanumuz ve girçegümüz maʿlūm ola. Biz anuñ ḥālin bilmezüz. And içmege inanursañuz (14) nice ki dirseñüz and içelüm. İnanmazsañuz ḫoẕ elümüzden ne gelür?" Melik Züheyr Rebīʿüñ (15) bu vechile inkār itdügin ve mübālaġa idüp {anda} ḳaṣd eyledügin göricek, müteḥayyir oldı. (16) Bilmez ki ne dürlü tedbīr ide. ʿAnter ise

180a-11 Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin
180a-14 ve selām duʿā idüp: selām virüp duʿā ve
180a-16 Vallāh: Vallāhi
180b-2 ḳazanaydum: ḳazana[yı]dum
180b-3 mekir ve: mekr ü
180b-5 ayırtlar ve: ayırtlar
180b-6 mekirleri: mekrleri
180b-7 fesāduñ: daḫı fesāduñ
180b-8 Rebīʿ ibni: ve Rebīʿ bin
180b-10 şunuñ gibi dürr-i yetīmi yavu ḳulduñ ve ciger köşeñ żāyiʿ itdüñ maʿdūrsın: Zīrā ki şunuñ gibi dürr-i yetīm yavi ḳılduñ ve ciger köşeñ żāyiʿ itdüñ maʿẕūrsın
180b-11 irişdüm: irişdük

evvelden sever ve oġulları gibi muḥabbet ider, Rebīʿ bin **[181a]** (1) Ziyād ise Benī ʿAbsʾüñ şeyḫi ve ulusıdur ve oġlı Ḳaysʾuñ ḳayın atasıdur ve hem üzerine (2) ẓāhirde suç s̱ābit olmadı ki suçına göre ḳınaya. Eger dinmezse ve muḳayyed olmaz ise ʿAnterʾüñ (3) ḫāṭırı ḳalur oġlı Melik ve Şaʾs melūl olurlar. Bir zamān baş aşaġa dutup (4) fikr itdi. ʿĀḳıbet bunı tedbīr itdi ki bunlaruñ arasında ṣulḥ ide birḳaç müddet, (5) tā ʿAble dutulduġı bilinince. Andan başın ḳaldurup bunlara eyitdi: "İy ʿemmüm oġlanları! (6) Benüm ḳatumda ṣavāb budur ki birbiriñüze düşmeyesiz ve ceng ve cidāl ḳılmayasız ve ʿālemde (7) bed-nām olmayasız. Birḳaç vaḳt idesiz. Tā ki ʿAbleʾnüñ ḫaberi ẓāhir ola ve bu iş (8) kimden olduġı biline. Ol vaḳt ṣuçlu kim idügi bellü ola ve ḥaḳḳından gelüp cezāsın (9) idevüz ve dört ṭarafa ādem gönderelüm. Ola ki bir ḫayr ḫaber getüreler." didi. Ḫalḳ (10) hep maṣlaḥat gördiler. Melik Züheyrʾüñ oġlı Şaʾs eyitdi: "Ata! Ḳorḳaruz ki (11) ʿAbleʾnüñ ḫaberi bu yaḳınlarda belürmeye ve ʿAnter ṣabr idemeye, Benī Ziyādʾa ziyān ide. (12) Belki ḳorḳarın ki ḳan ide. Yigregi bu ola ki Rebīʿ bin Ziyād varup Benī Fezāre ḳabīle(13)sine **[401b]** gide. ʿAbleʾnüñ ḥāli bir yaña olınca anda muḳīm ola." didi. Melik Züheyr eyitdi: (14) "Vallāh ki ṣavāb budur. Bundan artuḳ fikr ḫaṭādur." didi. Andan döndi. Rebīʿ bin Ziyādʾa (15) eyitdi: "Yā Rebīʿ bin Ziyād! daḫı bizüm hemān ḫalḳumuz ve aḳribāmuzdur. Ḳardaşlaruñıla (16) var, anda dur. Görelüm ki rūzigār nice olur ve ḥāl neye irişür." didi. Rebīʿ eyitdi: **[181b]** (1) "*Semʿan ve ṭāʿaten yā melik!* Ben Benī Ziyādʾı alup Benī Fizāreʾye gideyin ve Benī ʿAbs içinde (2) ʿAnter dursun. Ol evlenmeyince ve ʿemmüsi ḳızı ile cemʿ olmayınca bu diyāra ḳadem başmayam." (3) didi ve atınuñ dizginin dönderüp ve evine geldi ve ḳullarına ve ḫiz̲metkārlarına (4) buyurdı. Evlerini göçürdiler ve bāḳī taʿalluḳātı hep bile göçdiler ve Benī Fezare ṭarafına revān (5) oldılar. Ammā ʿAnter bunlardan ayrılıcaḳ, maḥzūn ve maġbūn ve melūl oldı ve ḫāṭırı

180b-16 muḥabbet: maḥabbet
181a-2 olmaz ise: olmazısa
181a-3 oġlı Melik: ve oġlı Malik
181a-5 dutuldugı: nolduġı
181a-7 bed-nām: bez-nām, vaḳt idesiz: vaḳt ṣabr idesiz
181a-10 ata!: iy ata!
181a-14 Vallāh: Vallāhi
181a-15 Ziyād!: Ziyādā! Benī Fezāre, ḳardaşlaruñıla: ḳardaşalaruñıla
181b-1 Fizāreʾye: Fezāreʾye
181b-2 bu: ben bu
181b-3 dönderüp: döndürdi

ġāyetde [6] saḫt oldı ve şerāb içmedin mest oldı. Kimseye cevāb virmezdi ve ṭaʿām [7] yimezdi ve uyḳu uyumazdı. Melik Züheyr'üñ oġullarınuñ ḥālinde ḥayrān oldılar ve işinde [8] ser-gerdān oldılar. Niçe ki ḳatına gelüp avurd ururlardı, muḳayyed olmazdı ve göñli [9] açılmazdı Şeybūb gördi ki ʿAnter hīç rāḥat olmaz ve irte gice ḥużūr bulmaz ve dāyim [10] göñli ġamgīn ve gözleri nemgīn olur. Geldi, eyitdi: "İy atam oġlı! Ben varayın, saña anuñ [11] ḳandalıġın bileyin. İn-şāʾallāh ki derdüñe dermān ḳılayın." didi ve vidāʿlaşup fi'l-ḥāl [12] yol yaraġın görüp çıḳdı. Perān oldı ve yola ʿazm idüp revān oldı. Rāvī eydür: [13] Rebīʿ Ziyād Benī ʿAbs'den göçüp ayrılıcaḳ, yarındası varup Benī Fezāre'ye yitişdi [14] ve Benī Fezāre'nüñ reʾīsi Bedr bin ʿAmr bunuñ geldügin işidüp oġulları ile ve aṣḥābı ile [15] ve ḳabīlesinüñ ululları ile ḳarşu çıḳdılar ve bulışup görüşdiler ve esenleşdiler. Andan [16] Bedir ebni ʿAmur, Rebīʿ bin Ziyād'a şordı ki "Benī ʿAbs'i terk idüp bunda geldügüñüze sebeb **[182a]** [1] ne oldı?" diyü. Rebīʿ eyitdi: "Yā emīr! Şol ḳara yüzlü şeyṭānuñ şerrinden anda rāḥat [2] olımadum. Melik Züheyr ḫāṭırıyiçün bunda geldük bunlara gelmegi ṣavāb gördük. ʿAle'l-ḫuṣūṣ [3] ki şimdi cefāsına taḥammül idegördük olımadı başumuz alup gitdük ʿemmüsi ḳızı ʿAble'(y)i [4] yavu ḳuldı. Baña töhmet eyledi ki "Senüñ ḥīleñ ve mekrüñile oldı diyü." didi ve bāḳī [5] ḳıṣṣa-y-ı Bedr bin ʿAmr'a taḳrīr eyledi. Şeyḫ Bedr, Rebīʿe eyitdi: "*Ehlen ve merḥaban!* Ḳadem [6] getürdüñ. Diyārumuzı müşerref eyledüñ. Bu ḳabīle daḫı ḫiẕmetkārlaruñuzdur ve bu yirler daḫı [7] sizüñdür." didi. Andan bir laṭīf, otlu ve ṣulu ve yayımlı yir gösterdiler. Rebīʿ bin Ziyād [8] taʿalluḳātı ile anda ḳondılar. Andan **[402b]** Şeyḫ Bedr, Ḥuẕeyfe adlu

---

181b-7 oġullarınuñ: oġulları bunuñ

181b-9 -: (ve eydürlerdi: "Yā eba'l-fevāris! Senüñ melāletüñ ʿAble'ye atasından ve anasından daḫı artuḳ." ʿAnter eydürdi: "Yā mevālī! Ben ḳaçan anlaruñ gibi oluram ki anlar bu ḥādiṣeye ṣafā sürdiler. Zīrā ki anlar anuñ daḫı benüm daḫı helāk olduġumuz isterler." Andan ʿAnter ʿAble'nüñ ḥasretine yüregi cūş idüp aġladı ve işbu ebyātı inşād itdi: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, **[402a]** Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür:)

181b-10 atam oġlı: anam oġlı

181b-12 perān: perrān

181b-13 Rebīʿ: Rebīʿ bin, Benī Fezāre'ye yitişdi ve: -

181b-14 Fezāre: Fizāre

181b-16 Bedir ebni ʿAmur: Bedr bin ʿAmr

182a-2 -: (cefāsına taḥammül idegördük olmadı. Başumuz alup gitdük), bunlara: ve bunda

182a-3 (cefāsına taḥammül idegördük olımadı başumuz alup gitdük): -

182a-4 ḳuldı: ḳıldı

182a-5 ḳıṣṣa-y-ı: ḳażiyyeyi

182a-6 daḫı: daḫı sizüñ

182a-8 taʿalluḳātı ile: taʿalluḳātı-y-ıla, oġlanına: oġlına

oğlanına eyitdi: “Var, Benī [9] ʿAbs şeyḫi Rebīʿ bin Ziyādʾa ḳonuḳluḳ eyleyüp ve geregi gibi ḫiẕmet eyle ve ḫāṭırın tesellī [10] ḳıl.” didi. Ḥuẕeyfe daḫı deveden ve atdan ve ḳoyından bulup Rebīʿ bin Ziyādʾaya [11] iletdi ve selāmladı ve elden geldükçe ḫiẕmet yaraşdurdı ve ḳullıḳ begendürdi. [12] Rebīʿ bin Ziyādʾı daḫı egerçi bunda geldi, göñline teşvīş düşdi ki eger ʿAbleʾnüñ [13] ḫaberi bilinür ise ʿAnter varup anı ḫalāṣ ide diyü. “Ġāyeti bu {oʾla ki benüm daḫı ṣuçum [14] dilek ideler, baġışlaya, evet ol māllar ve libāslar ve cevāhirler ve tāc-ı Kisrī ki [15] başında bile gitdi, bu nesneleri benden isterse ne cevāb virem?” diyüp irte gice [16] bu fikrile uyḳu uyumazdı. ʿĀḳıbet göñli ile ṭanışdı ve tedbīr ḳıldı ve eyitdi: “Yigregi **[182b]** [1] budur ki varam, Benī Şeybānʾa gidem ve Müferric bin Hilāl ile bulışam ve bu ḳażiyyeyi aña [2] bildürem ve ʿAble-y-i depeleyem, dil kesile. Ben daḫı teşvīşden emīn olam. Andan ṣoñra [3] varam Ḥīreʾye, Melik Nuʿmān bin Mender ḳatına varam. Aña sıġınup sāyesinde fāriġ [4] olup duram.” didi ve birḳaç gün daḫı ṣabr eyledi ve Benī ʿAbsʾe çāsūs gönderüp [5] ḫaber aldı. Gördi ki Melik Züheyr her ṭarafa ādemler ṣalmış ve ḳullar göndermiş ki [6] ʿAbleʾden ḫaber getüreler ve ḳanda idiġın bileler. Bu daḫı şeyḫ Bedr yin ʿAmrʾa şöyle [7] bildürdi ki “Melik Niʿmān ḫiẕmetine varup birḳaç gün eglenmek dilerin ve bir ḳaṣīdem [8] vardur, medḥ itmişem, anı armaġan iledürin.” didi ve üç gün daḫı ṣabr eyledi. [9] Andan bir gice Sālim adlu ḳulını alup yola revān oldı ve Benī Şeybān ṭarafına [10] perrān oldı ve geldi, irişdi ve Müferric bin Hilāl ile buluşdı. Müferric daḫı Rebīʿe [11] geregi gibi ḫiẕmet eyledi ve üç gün üç gice ḳonuḳladı ve envāʿ-i niʿmetler ve eyü [12] süciler getürdi. Andan eyitdi: “İy Benī ʿAbs ulusı! Bu ṭarafa ne sebeb oldı ki [13] geldüñ?” didi. Rebīʿ eyitdi: “Geldügüme sebeb şol gönderdügüm ḳızdur. Anuñ [14] ḥāli nedür? Saġ mıdur, yoḫsa öldürdiler mi ve üzerindeki

182a-9 eyleyüp: ilet
182a-10 Ziyādʾaya: Ziyādʾa
182a-12 Ziyādʾı: Ziyād
182a-13 {oʾla: ola
182a-14 Kisrī: Kisrevī
182b-1 Müferric bin: Müferric ibni
182b-3 Nuʿmān bin Mender: Nuʿmān ibni Munẕir
182b-4 ve Benī ʿAbsʾe çāsūs: Temām ḳırḳ gün olınca göydi ve Benī ʿAbsʾe cāsūs
182b-6 idiġın: iduġın, yin: bin
182b-7 Niʿmān: Nuʿmān
182b-10 ve Müferric bin: Müferric ibni

māllar [403a] ve cevāhirler (15) ve ḳīmetī ṭaşlar ve tāc durur mı?" didi. Müferric eyitdi: "Meᶜāẕallāh! Ne tācdan ḫaberüm (16) var ve ne ḫoẕ māldan ve libāsdan ve cevāhirden. Anı baña getürdiler, bir ᶜabā geyerdi **[183a]** (1) ve başında bir maḳrama örtünürdi. Bundan ġayrı bir ḥabbesi yoḳıdı." Rebīᶜ bin (2) Ziyād'uñ beñzi ṣarardı ve ᶜaḳlı bayıldı. Andan eyitdi: "İy ḳarındaşum Müferric! Bu ne (3) kelāmdur?" didi ve başladı ᶜAble'nüñ ḳıṣṣasını ḥikāyet itdi ve ᶜAnter ile ḳażiyyesin (4) söyledi ve Kisrī'den tāc getürdügin ve ᶜAble yolında bī-nihāyet telef idüp miḥnetler (5) çekdügin ve ser-güẕestlerin biraz rivāyet eyledi. Müferric bin Hilāl bu sözleri işidicek, (6) ġāyetde saḫt oldı. Andan eyitdi: "İy Benī ᶜAbs ulusı! Bunca yıllardur senüñile (7) dōstlaruz. Revā mıdur ki baña bunuñ gibi belā göndürürsin ve beni bunuñ gibi töhmete (8) uġradursın? ᶜArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, eger bilsem ki ḳażiyye böyledür, ādem göndermezdüm ve ol (9) ḳızı bu diyāra getürmezdüm. Şol vaḳt ki anı baña ᶜemmüm oġlı Sinān getürdi, nedür bunuñ (10) ḥāli ve ṣuçı ne imiş diyü ṣordı. Ol eyitdi: "Rebīᶜ bin Ziyād'uñ emmüsi ḳızlarından (11) imiş. Ḳullarından birisi ile zinā itmiş. Kendü öldürmedi kimse duymasun ve ḫalḳa bed-nām olmasun (12) diyü. Bize virdi ki alup gidevüz ve ıraḳ yirde depeleyevüz. Gördüñ ki bir meh-pāre (13) perī-peyker ve ḫūb-manẓardur. Öldürmege ḳıyamaduḳ. Saġ selāmet getürdük. (14) Bunda cāriyeler içinde ṭursun bir zamān." didi. Ben daḫı ol vaḳtden berü (15) anı añmadum ve yüzüne baḳmadum ve ḥālinden ṣormadum. Billāhi'l-ᶜaẓīm yā Rebīᶜ, senüñile (16) dōstluġumuz ḥaḳḳı-y-içün, ol ḳızı al, bizden gider ve bizi anuñ şerrinden ḳurtar. Zīrā ki **[183b]** (1) anuñ ᶜemmüsi oġlu ᶜAnter'e ḳarşu durmaġa bizüm ṭāḳatümüz yoḳdur." didi. Rebīᶜ bin Ziyād (2) geldi ve eyitdi: "Sen daḫı ᶜAnter'den ḳorḳar mısın? Melik Nuᶜmān gibi arḳañ ve Kisrī (3) gibi yardumcuñ var. Hele ᶜemmüñ oġlı

182b-15 durur: ṭurur, Meᶜāẕallāh: Meᶜāẕallāhi
183a-1 yoḳıdı: yoḳıdı didi
183a-3 didi ve: didi vü
183a-4 telef: māl telef
183a-5 ser-güẕestlerin: ser-güẕeştinden, Müferric bin: Müferric ibni
183a-7 göndürürsin: gönderesin
183a-8 uġradursın: uġradasın, göndermezdüm: göndermezidüm
183a-9 getürmezdüm: getürmezidüm
183a-10 ṣordı: ṣordum
183a-11 duymasun: ṭuymasun, bed-nām: beẕ-nām
183a-15 yüzüne: yüzine
183a-16 dōstluġumuz: dōstlıġumuz
183b-2 geldi: güldi

Sinān'ı ḳıġır. Görelüm ol ḳızıla bile giden [4] mālları ve cevāhirleri neyledi." didi. Müferric daḫı ādem gönderüp fi'l-ḥāl Sinān'ı [5] [403b] ḥāżır eyledi. Sinān Rebī'i göricek, utandı ve bildi ki ol mālları añup [6] gelmişdür. Andan Müferric buña ṣordı ki "Rebī' didügi mālları gercek midür?" didi. [7] Sinān daḫı inkār itmedi ve eyitdi: "Gercekdür. Üşde mecmū'ısın bir ṣanduġa [8] ḳoydum. Ḳatumda durur." didi. Andan vardı, ṣanduġıla getürdi bunlaruñ öñine [9] ḳodı ve eyitdi: "Biñ miṯḳāl altun benümile yoldaş olup zaḥmet çekenlere virdüm. [10] Bāḳisi temāmdur." didi. Müferric bunı işidicek, Rebī'e eyitdi: "Gircek imiş. Bu māl [11] çoḳ māldur. Degme gez kimse bunı siñirmez ve iḳlīmlere ḥükm iden bu ḳadar māl cem' [12] eyleyimez. Şimdi biz bunı neyleyelüm? Sen ne tedbīr idersin?" didi. Rebī' eyitdi: "Bunuñ [13] siñirmesi şu şol vechiledür ki bu mālı iki bölük idevüz. Yarusunı sen al ve yarusını [14] ben alam ve ol ḳızı depeleyevüz. Dil kesile gide. Kimse anı isdeyüp bulmaya [15] ve ḳandalıġın bilmeye ve kimse bu sırra muṭṭali' olmaya." didi. Müferric eyitdi: "Vallāh ki [16] ṣavāb söyledüñ. Bu ṭarīḳile bu mālı siñirmek olur." didi. Andan Beşāret adlu **[184a]** [1] bir ḳulı varıdı ki mecmū'-ı ta'alluḳātından anı yigrek severdi ve sırlarına muṭṭali' [2] ḳılurdı ve mālında ve ḫazīnesinde emīn idi. Aña sırrıla söyledi ve eyitdi: "Yā Beşāret! [3] Dilerin ki şol Benī 'Abs'den gelen ḳızı çıḳarup varasın. Iraḳ yirde boġazlayasın. [4] Kimse bilmeye. Ṣorarlarısa ḳanda iletdüñ, cevāb viresin ki "Bunda gönderen [5] kişi yine ehline ḳavuşdurdı ve ta'alluḳātına ulaşdurdı." diyesin." didi. Daḫı "*Sem'an* [6] *ve ṭā'aten!*" diyüp mevlāsı buyruġına muṭī' oldı ve ol ḫizmeti yirine yitürmege [7] 'azm itdi. Andan bunlar ṭa'ām yidiler ve şerāb ṣoḥbetine meşġūl oldılar ve Rebī' [8] bin Ziyād, Müferric'e eyitdi: "Yā aḫī Müferric! Ḳaṣdum var ki Melik Nu'mān ḫizmetine [9] varam. Birḳaç müddet anuñıla bile olam." didi. Müferric eyitdi: "Ben daḫı gitsem gerekdür. [10] *İn-şā'allāh* bile gidelüm." diyü avurd

183b-3 ḳıġır: ḳıġırd
183b-6 mālları gercek: māllar girçek
183b-7 gercekdür üşde: girçekdür işde
183b-8 getürdi: getürdüp
183b-9 ḳodı: getürdi
183b-10 gircek: girçek
183b-13 şu şol: şol, al: alup
183b-15 Vallāh: Vallāhi
184a-2 ve: ve daḫı
184a-4 ḳanda: {ki} ḳanda
184a-5 daḫı: Beşāret daḫı

urdılar. Aḫşam olunca oturdılar. Andan Beşāret (11) gelüp Müferricʿden ikileyin destūr diledi ʿAbleʿ(y)i öldürmege. Ol daḫı [404a] destūr (12) virüp ışmarladı. Andan Rebīʿ bin Ziyād yanından bıçaġın virdi. "İşbu bıçaġıla (13) boġazla ve sende ṣaḳla, senüñ olsun." didi. Beşāret daḫı "Ḫoş ola!" didi. (14) Alup yanına bağladı ve varup ʿAbleʿ(y)i cāriyeler içinden ḳıġırdı ve bir ata binüp (15) anı aldı ve ḳabīleden çıḳdı gitdi. ʿAble bilmez ki ḥāl nedür ve ḳanda gider. Belki durmayup (16) aġlardı ve ḥasretile cigerin ṭaġlardı ve ḥālinde ḥayrān ve işinde sergerdān idi. **[184b]** (1) Bir zamān ḳarañu gice içinde gitdiler ve ḫaylī ṣaḥrālar ve biriyyeler gecdiler. Andan ʿAble (2) Beşāretʿe eyitdi: "İy yigit! Beni ḳanda iledürsin ve ʿazmüñ ne yañadur?" didi. Beşāret (3) eyitdi: "Seni helāk meydānında ḳan şerābın içürüp ʿadem ʿālemine göndermege (4) giderin. Zīrā ki mevlām baña şöyle buyurdı ve "Buyruġumı yirine *ʿaleʿt-taʿcīl* yitür." didi. (5) Ben anuñ sözüne muḫālefet ḳılmazın ve emrine ʿāṣī olmazın. Ne didi(y)ise elbette itsem (6) gerekdür." didi. ʿAble bunı işidicek, ḥayātından üminẕin kesdi (7) ve yaḳīn itdi ki ʿömrine ecel yili esdi. Andan ʿAnterʿüñ adın añup aġladı (8) ve çoḳ nāle vü zārī ḳıldı. Beşāret bunuñ zārīlıġına egerçi ki acıdı ve özi (9) göyündi, velīkin mevlāsı buyruġına muḫālefet idemedi ve yoldan ṣapdı. (10) Bir ḫalvet yire vardı ve bıçaġın çıḳardı ve ʿAbleʿ(y)i başdı aşaġa ve ṣaçına (11) yapışup başını ḳañırdı ki boġazlaya. Nā-gāh ḳulaġına bir avāz irişdi ki (12) "Yā müstaḥsīn! Iraġ ol, ol ʿArab ḫatunından!" diyüp. Beşāret başın ḳaldurup (13) baḳınca bir ādem irişüp ḫancerle dürtdi. Depesi üzerine yıḳdı. Andan ʿAbleʿ(y)i (14) ḳaldurdı ve eyitdi: "İy göñüller ārzūsı, ḳorḳma! ʿAḳluñı başuña divşür. Ben (15) senüñ Şeybūb ḳuluñam." didi. ʿAbleʿnüñ cānı gövdesine girdi ve ḫalāṣ (16) bulduġın yaḳīn bildi. Andan eyitdi: "Yā Şeybūb! Ḳanı ʿemmüm oġlı ʿAnter? Neçün senüñile **[185a]** (1) bile gelmedi?" didi. Şeybūb eyitdi: "ʿAnter senüñ ḳandalıġuñ bilmez ve ḥālüñden ḫaberdār (2)

184a-10 olunca: olınca
184a-12 virdi: virdi ve eyitdi
184a-15 aldı: ardına aldı
184b-1 biriyyeler gecdiler: beriyyeler geçdiler
184b-3 ḳan: fenā
184b-5 sözüne: sözine
184b-6 üminẕin: ümīẕ
184b-11 avāz: āvāz
184b-13 ḫancerle: ḫancerile
184b-16 neçün: niçün

degül. Bunca günlerdür ki ḳabīleri ṭavāf iderin ve illeri isderin. Hīç ḫaberüñ [3] bilmedüm. [404b] Temām ümīẕüm kesdüm ve diledüm ki yine varup maḥrūm ve maġbūn ve nā-murād gidem. [4] Āḫir işitdüm ki Rebīʿ bin Ziyād Benī Şeybān ḳabīlesinden yaña gitdi ve dōstı Müferric [5] bin Hilāl ḳatına geldi. Ben eyitdüm, "Hele ol ḳabīleye daḫı ḫaber ṣorayın varup." didüm. [6] İttifāḳ saña ecelden öñürdüce ben bir nefes yitişdüm ve senüñ bu ḥālüñe ṭuş geldüm." [7] didi. ʿAble eyitdi: "Yā Şeybūb! Şimdi bizüm ḥālümüz n'olsa gerek? Ne tedbīr idersin?" [8] didi. Şeybūb eyitdi: "İşbu veled-i zinā ḳulı depeleyeyin daḫı seni alup gideyin [9] ve gündüz gizleyüp gice sefer ideyin. Bu ṣūretile ola ki varup vaṭana ulaşavuz." [10] didi. ʿAble eyitdi: "Āh! Ḳaçan irişevüz ve ʿemmüm oġlı ʿAnterʾüñ ve yoldaşum Rābiʿaʾ[11]nuñ yüzlerini görevüz ve cemālini müşāhede idevüz?" didi. Şeybūb eyitdi: "Rābiʿa [12] senüñ ḥasretüñden az ḳalmışdur ki helāk ola ve ʿemmüñ oġlınuñ ḥālini [13] hīç ṣorma. Ṭaʿām yimez ve uyḳu uyımaz ve bir laḥẓa rāḥat olmaz." didi. Andan ʿAbleʾ(y)i [14] ḳodı vü geldi ki Beşāretʾüñ başını tenden ayıra ve ʿömrinüñ defterini düre ve göñline [15] şifā ḥāṣıl ide, bıldurḳı ölülerine vāṣıl ide. Beşāret daḫı bunlaruñ sözlerin [16] diñlerdi ve didüklerin añlardı. Bildi ki Şeybūb kendüyi öldürmege **[185b]** [1] geldi ve ʿAbleʾye ḳaṣd itdügi kendü başına geldi. Yalvardı, Şeybūbʾa eyitdi: "Yā yigit! [2] Baña müḫlet vir. Birḳaç sözümüz var saña, ʿarż ideyin." didi. Şeybūb eyitdi: "Söyle ne sözüñ [3] varısa. Beni yolumdan ḳoma." didi. Beşāret eyitdi: "Sözüm budur ki ben mevlām Müferric [4] bin Hilālʾüñ bir cāriyesin severdüm Rābiʿa adlu ve evvelden ikimüz bile mevlāmuzuñ niʿmeti [5] ile sirişte ve ḫiẓmeti ile perverde olmış ıduḳ. Nā-gāh ḳażā-yı āsumānī irişdi. Bu yıl [6] anı ḳapdılar, gitdi. Belürsüz oldı. Hīç ḳandalığın bilmedüm ve gelenden gidenden ḫaber [7] alımadum. Velīkin siz söyleşürken işitdüm ki Rābiʿa añduñuz. Cānum sevindi ve göñlüm [8] ünlendi. Billāhi

185a-2 ḳabīleri: ḳabīleleri
185a-5 didüm: didim
185a-7 n'olsa: ne olsa
185a-9 gizleyüp: gizlenüp
185a-14 ḳodı vü: ḳodı ve
185a-15 sözlerin: sözin
185b-2 baña müḫlet vir: müḫlet vir baña, sözümüz: sözüm
185b-7 Rābiʿa: Rābiʿaʾ(y)ı
185b-8 ünlendi: avındı, doġmış: ṭoġmış

doġrusın. Diñüz ki ol Rābiʿa didügüñüz sizüñ içiñüzde doġmış, [9] büyümişdür? Yoḫsa ġarīb midür?" didi. Şeybūb eyitdi: "Vallāhi ki ol cāriye [405a] bizüm [10] ḳabīlemüzde ḳopmış degüldür. Belki benüm ḳardaşum Benī Ḫaşʿam ḳabīlesinden esīr [11] idüp getürmişdür." didi ve Enes bin Mudrake Benī ʿAbs leşkerin başup ʿAble'(y)i esīr [12] itdügin ve atası Mālik'i başlu eyledügin ve ʿAnter ardlarından irişüp ʿAble'(y)i ḫalāṣ [13] itdügin Ḫaşʿam çerisin ḳırduġın ve Besṭām ʿAnter'üñ ardından irişüp yardım [14] itdügin, fi'l-cümle ol seferde ne ḳıṣṣa oldı ise Beşāret'e ḥikāyet itdi. [15] Andan eyitdi: "Ol Rābiʿa didügümüz cāriye bunuñla bir yirde olurmış ve buña ḫizmet [16] idüp ḫāṭırın tesellī idüp göñlin eglermiş. ʿĀḳıbet Ḥaḳ Teʿālā bunı esīrlikden ḫalāṣ [186a] [1] idüp Rābiʿa esīr olıcaḳ, bu daḫı anı kendüden ayırmadı ve her dem hem-dem [2] idindi ve dāyim maḥrem ḳıldı." didi. Beşāret eyitdi: "Billāh ol cāriyenüñ ṣūreti [3] nicedür? Baña vaṣf eyle, işideyin." didi. Şeybūb eyitdi: "Gözleri sürmelüdür. [4] Anı sevmeyeni dünyādan sürmelüdür. Ḳaşları açuḳdur ve luṭfı ve ḫulḳı çoḳdur [5] ve alnı rūşendür ve cemāli gülşendür ve yañaġı gül-gündur ve dişleri dürr-i meknūndur [6] ve ayva eñeklüdür ve deleme göbeklüdür." didi. Beşāret evṣāfı işidicek, āh idüp [7] aġladı ve eyitdi: "Benüm maḥbūbumuñ ṣıfatları bunlardur." didi. Şeybūb eyitdi: [8] "Ne oldı ki sen anuñ ḥālinden ġāfil olduñ ve elüñden çıḳarduñ?" didi. Beşāret [9] eyitdi: "Ṭurfete bin Aḫyel dirlerdi, bir şeyṭān varıdı. İşbu yaḳın zemānda ol [10] daḫı sevdi idi. Velīkin hīç görmezdi ve sözin işidmezdi. Ben muḥabbetüm iẓhār [11] iderdüm. Mevlām beni ġāyetde sevdügi-y-içün iḥtiyāṭ itmezdüm. Ol maʿarrus bir vaḳt [12] bulup ḳapmış ḳaçmış ve alup Yemen vilāyetine gitmiş. Andan ṣoñra işitdüm ki Enes bin [13] Mudrake yolda giderken uġramış, depelemiş.

185b-9 büyümişdür: büyümiş midür
185b-10 Ḫaşʿam: Ḫaşʿam, ḳabīlesinden: ḳabīlesinde
185b-11 bin Mudrake: ibni Mudrike
185b-13 Ḫaşʿam: ve Benī Ḫaşʿam
185b-14 oldı ise: oldı-y-ısa
185b-15 bunuñıla: bunuñla
186a-2 Billāh: Billāhi
186a-2 ḫulḳı: ḫalḳa
186a-6 evṣāfı: bu evṣāfı
186a-7 maḥbūbumuñ: maḥbūbemüñ
186a-9 zemānda: yıllarda
186a-10 işidmezdi: işidimezdi
186a-11 itmezdüm: itmezidüm, maʿarrus: muʿarres
186a-12 Enes bin: Enes ibni
186a-13 Mudrake: Mudrike, giderken: gideriken,

Rābiʿaˈ(y)ı elinden almış ve andan ṣoñra (14) anı daḫı başup leşkerin ḳırmışlar ve kendüyi daḫı helāk itmişler diyü işitdüm (15) idi ve anuñ elinden kim esīr itdügin bilmedüm. İşde taḥḳīḳ ḫaber sizden (16) işitdüm. [405b] İmdi saña ben bir söz diyeyin. Eger sözüme uyarsañ işümüz āsān olur." **[186b]** (1) didi. Şeybūb eyitdi: "Ne söylersin?" Beşāret eyitdi: "Sizüñ vilāyetüñüz (2) ırāḳdur. Şimdi bunı alup yola giderseñ mevlām Müferric bin Hilāl ve Rebīʿ bin Ziyād (3) arduñuzdan irişüp sizi helāk iderler. Yol ḳorḳuludur. Ṣavāb tedbīr budur ki (4) ʿAbleˈyi benüm ḳatumda ḳoyasın ve ʿahdüme inasın ve ḳavlüme iʿtimād ḳılasın (5) ve sen varup fiˈl-ḥāl ʿAnterˈe ḫaber irişdüresin. Ol gelüp bile leşker getüre ve ʿAbleˈ(y)i (6) alup zaḥmetsüz ve meşaḳḳatsüz vara gide ve ben daḫı sizüñile bile ve sizüñ sebebüñüzle (7) maʿşūḳama irişem. Hele şimdi sen var git. Ben ʿAbleˈ(y)i varup evümüzde anam ḳatında (8) ṣaḳlayayın ve mevlām Müferricˈe ve Rebīʿ bin Ziyādˈa eydeyin ki "Ol buyurduġuñuz ḫizmeti yirine yitürdüm, (9) ol cāriyeyi depeledüm." diyeyin ve ḳaftanuma ḳan dürtüp gösdereyin. Andan siz gelince (10) muntaẓır olayın." didi. Şeybūb eyitdi: "Yā Beşāret! Ben saña bunca cefālar itmişiken (11) ve başlu idüp incitmişiken nice inanayın ve sözüñe nice iʿtimād ḳılayın?" didi. (12) Beşāret eyitdi: "Beytüˈl-Ḥarām ḥaḳḳı-y-içün ve ʿArab dīni ḥürmeti-y-içün, ben saña güzāf söz söylemezin (13) ve yalan ḫaber dimezin. Dilüm göñlüm muvāfıḳdur. İki yüzlü olan ḫoẕ münāfıḳdur. (14) Benüm maʿşūḳam Rābiʿaˈya muḥabbetüm ve taʿalluḳum ʿAnterˈüñ ʿAbleˈye olduġı gibidür." didi. (15) Şeybūb daḫı bunuñ and icdügin göricek inandı ve ʿahdine iʿtimād eyledi (16) ve cerāḥatına timār idüp vaʿde eyledi ve ʿAble(y)i ile vidāʿlaşup ayrıldı ve ʿAnterˈe ḫaber **[187a]** (1) itmege ʿazm itdi. Beşāret daḫı ʿAbleˈ(y)i alup ṣabāḥ olmadın evlerine vardı (2) ve anasına bu sırrı bildürdi ve ışmarladı ʿAbleˈ(y)i gizleye, hīç

186a-15 bilmedüm: bilmezdüm
186a-16 işümüz: işüñüz
186b-4 inasın: inanasın
186b-6 bile: bile gidem
186b-12 Beytüˈl-Ḥarām: Beyt-i Ḥarām
186b-13 göñlüm: göñlüme
186b-14 muḥabbetüm: maḥabbetüm
186b-15 icdügin göricek: içdügine girçek
186b-16 cerāḥatına: cirāḥatına, ʿAble(y)i ile vidāʿlaşup: ʿAble ile vedāʿlaşup
187a-1 ʿazm itdi: gitdi
187a-2 ışmarladı: ışmarladı {ki}

kimseye gösdermedi. ʿAceb [3] ḥikmetdür. Beşāretʾün eline bıçaḳ virdiler “Var ʿAbleʾ(y)i depele.” diyü. Taḳdīr-i Rabbānī şöyle [4] ḳıldı ki nice ṣaḳlayacaġını bilimez. Andan anası daḫı bu ḥāli kimse bilmedin [5] ʿAbleʾ(y)i bir ḫalvet evde ṣaḳladı ve Beşāret geldi. Mevlāsı Müferricʾüñ ve Rebīʿ bin Ziyādʾuñ [6] üzerlerine girdi. [406a] Gördi ki daḫı oturup içerler. Ḫaylī germ olmışlar [7] ve buña muntaẓır otururlar. Beşāretʾi göricek, Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: “Yā Beşāret! Neyledüñ? [8] Ne ḳatı eglendüñ?” didi. Beşāret eyitdi: “Iraḳ yire aldum gitdüm. Eglendügüme sebeb [9] oldur, evet devletüñde ol ḫiẕmeti yirine yitürdüm ve cāriyenüñ işini bitürdüm ve üsdine [10] ḳum örtdüm. Belürsüz oldı.” didi ve eteginde ḳanı daḫı gösterdi. Rebīʿ bunuñ [11] sözin işidicek ve etegindeki ḳanı göricek, feraḥ oldı ve ayaġı üzerine ḳalḳup [12] oynadı ve ol feraḥlıgda birḳaç dolu içdi ve raḳṣ urup bir niçe defʿa döndi. [13] Beşāretʾe başından dülbendin ve egninden cübbesin virdi. Andan eyitdi: “Vallāh ki [14] saña cānlar fidā itmelüdür.” didi “Ve seni sevmeyenüñ başına belā itmelüdür.” didi [15] “Ve bisleyüp terbiyet idene duʿā itmelüdür.” didi ve senüñ gibi yoldaşıla her ṭarafa [16] ʿazm itmelüdür.” didi. Müferric bin Hilāl eyitdi: “Ben daḫı bunı sevdügüm, böyle iş eri **[187b]** [1] olduġı[yi]çündür.” didi “Ve mālum ve ḫazīnem üzerine emīn eyledügüm bu sebebdendür.” didi. [2] Andan eyitdi: “Bu söz bu meclisde ḳalsun ve bu sırrı ayruḳ kimse bilmesün. Yarın [3] biz varup Melik Niʿmān ḳatına gidelüm.” didi ve Beşāretʾe ehl-i ʿayālin ve mālın [4] ve ṭavarın ışmarladı. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük [5] bu ṭarafda Şeybūb ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki Şeybūb Beşāretʾden ayrıldı, irte [6] gice dimedi gitdi ve gelüp ʿAnterʾe irişdi. ʿAnter daḫı şām ü seḥer aġlardı ve baġrını [7] ʿAble firāḳı-y-ıla ṭaġlardı ve dört yañadın dōstları gelüp ḫāṭırın ṣordılardı [8] ve gönlin tesellī ḳılurlardı. Çünki Şeybūb irişdi, ʿAnter bunı göricek, āh idüp [9] bir naʿra urdı. Ṭaġlar ṣarṣıldı ve ṭaşlar yarılurdı ve Şeybūbʾa

187a-3 gösdermedi: gösdermeye
187a-10 eteginde: eteginde ki
187a-12 feraḥlıgda birḳaç dolu: feraḥlıga birḳaç ṭolu
187a-13 Vallāh: Vallāhi
187b-3 Niʿmān: Nuʿmān
187b-5 bu: biz bu
187b-6 gice: vü gice
187b-7 ṣordılardı: ṣorarlardı
187b-8 gönlin: gönlini

işāret idüp [10] başladı işbu şiʿri eyitdi: [Āh Şeybūb ḫaber virgil baña [11] Ola ki ġuṣṣa bu göñlümden gide /Sen gideli gözüm uyku görmedi [12] Saḫt oldum serzeniş ḳılanlara/Bu cefā nice baña ʿemmüm ḳızı [13] Āḫirine irmez ola mı belā/Aġlaram sini bu ḳanlu yaşıla [14] Mersiyeh eydür oḳurdum dāyimā /Senün ucuñdan ġarīb oldum ḳatı [15] Söylenürem çav olup ilden ile /ʿĀlemi ḳamu ḳılısaram ṭavāf [16] İsdeyü ben ʿAble'(y)i evden eve. Şiʿir Arapça şiir **[188a]** [1] Arapça şiir [2] [406b] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir. Rāvī eydür: [11] ʿAnter bu ebyātdan fāriġ olıcaḳ, Şeybūb daḫı işbu ebyātıla cevāb virdi: [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[188b]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapçaşiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[189a]** [1] **Rāvī eydür:** Şeybūb bu şiʿri temām idicek, başladı ʿAnter'e ʿAble'nüñ ḥālini [2] vaṣf eyledi ve Beşāret'üñ elinden ḫalāṣ itdügin ḫaber virdi. ʿAnter bunı işidicek, [3] kendüden gitdi. Gāh ʿAble'nüñ çekdügi miḥnetleri ve ṣataşduġı zaḥmetleri [4] añup melūl ve maḥzūn olurdı ve gāh ḳurtulduġına ḫurrem olurdı. Çünki Şeybūb'uñ [5] ḫaberin diñledi, ādem gönderüp Rābiʿa'(y)ı getürtdi ve Şeybūb ḥikāyet itdügin [6] buña ḫaber virdi ve "Beşāret'üñ sözi gerçekdür?" didi, ṣordı. Rābiʿa [7] eyitdi: "*Yā mevlāy*! Beşāret olsun saña ki Beşāret maḥbūbeñi ḫoş vechile [8] ṣaḳlar ve riʿāyet ider. Hīç melūl olma ve göñlüñe şübhe getürme. Zīrā bilürin, [9] ʿAble firāḳında senüñ ḥālüñ ne ise benüm firāḳumda Beşāret daḫı

187b-9 ṭaġlar ṣarṣıldı ve ṭaşlar yarılurdı ve Şeybūb'a işāret idüp: ṭaġlar ṣarṣıldı ve ṭaşlar yarıldı
187b-10 (başladı işbu şiʿri eyitdi: Āh Şeybūb ḫaber virgil baña): -
187b-11 (Ola ki ġuṣṣa bu göñlümden gide /Sen gideli gözüm uyku görmedi): -
187b-12 (Saḫt oldum serzeniş ḳılanlara/Bu cefā nice baña ʿemmüm ḳızı): -
187b-13 (Āḫirine irmez ola mı belā/Aġlaram sini bu ḳanlu yaşıla): -
187b-14 (Mersiyeh eydür oḳurdum dāyimā /Senün ucuñdan ġarīb oldum ḳatı): -
187b-15 (Söylenürem çav olup ilden ile /ʿĀlemi ḳamu ḳılısaram ṭavāf): -
187b-16 (isdeyü ben ʿAble'(y)i evden eve): -
187b-16 -: (Başladı bu ebyātı Şeybūb'ıla ʿAnter müşterek eydişdiler), şiʿir: şiʿr
188a-10 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir.)
188a-11 -: Şiʿr
188a-16 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, [407a] Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir)
189a-6 gerçekdür: girçek midür?
189a-7 mevlāy: mevlāye

şöyledür." (10) didi ve şād olup Şeybūb'a alḳış itdi. Andan ʿAnter eyitdi: "Ḥaḳ Teʿālā Rebīʿ (11) bin Ziyād'uñ başından belā eksük itmesün ve ḥavādiṯ-i rūzigārdan ḫālī ḳılmasun (12) ki ne muḥkem {ḥīle} itmiş ve tedbīr bābında taḳṣīr itmemiş ve maḳṣūdı [408a] ḥāṣıl itmekde teʾḫīr (13) itmemiş. Velīkin taḳdīre muvāfıḳ olmayıcaḳ, tedbīr żāyiʿ olur." didi ve bu ḥālile (14) ṣabāḥ olunca eglendi. Ṣabāḥ olıcaḳ, ʿUrve'yi ḳıġırdı ve Rebīʿüñ mekrini ve fikrini (15) ḥikāyet eyledi ve ḥīlesin ve fitnesin rivāyet eyledi. ʿUrve müteḥayyir oldı (16) ve eyitdi: "Bu maʿarrus, şeyṭān çoḳ bilürmiş. Velīkin senüñ saʿādetüñ ʿāḳıbet **[189b]** (1) yine anı rüsvāy eyledi ve ʿāleme melāmet ḳıldı." didi. Andan eyitdi: "İy Benī (2) ʿAbs pāsubānı! Şimdi fikrüñ ve niyyetüñ nedür?" didi. ʿAnter eyitdi: "Fikrüm budur ki (3) Benī Ziyād'a varup ḳılıc ḳoyam ve hīç kimse diri ḳomayam. Eger Melik Züheyr ḳaḳırsa, (4) Benī ʿAbs içinden çıḳup gidem." ʿUrve eyitdi: "Her ne cezā ki anlara iderseñ lāyıḳdur." (5) didi "ve ne belā ki başlarına getürseñ erzānīdür." didi. Velīkin ʿAble (6) ḫaberin kimse duymasun." didi. "Varup ḫalāṣ itmeyince. Yoḫsa varup Benī Ziyād'a (7) ḫaber iderler. Anlar daḫı Müferric bin Hilāl'e ādem gönderüp bildürürler. ʿAble'(y)i daḫı (8) ol gizleyen ḳulı daḫı depelerler. ʿAble öldüginden ṣoñra eyle dut ki cihān (9) ḫalḳını ḳılıçdan geçürdüñ."didi. "Aṣlā fāyide ḥāṣıl olmaz." didi. ʿAnter eyitdi: (10) "Gerçek eyitdüñ. Hem daḫı eyledür." Andan eyitdi: "Ṣavāb fikr ve rāst tedbīr (11) budur ki bugün ata süvār olalar. Senüñ aṣḥābuñdan on kişi bile alup varup (12) Melik Züheyr'e selām idem ve ḥālümden ṣorar ise eydem ki "ʿAble'den ümīẕüm (13) kesdüm. Zīrā ki eger diri olsa, şimdiye dek Şeybūb baña anuñ ḫaberin getürürdi. (14) Maʿlūmdur ki ʿAble'(y)i şol üzerindeki cevāhir ve nefāyis ve māllar içün (15) depelemişdilerdür. Andan vazgeldüm. Velīkin ḳorḳarın ki Şeybūb daḫı bir yirde (16) esīr olup ḳaldı ola. İmdi fikr budur ki birḳaç gün avlayam. Göñlüm açıla **[190a]** (1) ve ḫāṭırum tesellī ola. Andan ṣoñra icāzetüñ ile Yemen diyārına sefer idem. Ola ki (2) Şeybūb'uñ ḥālini bilem. Eger esīr oldı ise ḫalāṣına

189a-10 şād: şāz
189a-12 {ḥīle} itmiş: ḥīle itmiş
189a-14 olunca: olınca
189a-16 maʿarrus: muʿarres, şeyṭān: şeyṭāndan
189b-3 ḳılıc: ḳılıç
189b-6 duymasun: ṭuymasun
189b-10 gerçek: girçek
189b-11 olalar: olam
189b-15 depelemişdilerdür: depelemişlerdür
189b-16 avlayam: av avlayam

ne tedbīr idem ve hem [408b] māl ve rızḳ [3] daḫı kesb idem bile getürem ve gelene gidene vāfir niʿmetler yidürem. Zīrā ki devletüñde [4] adumuz ulu. Ḫarclıḳ daḫı aña göre olmayıcaḳ, illere bed-nām ve ʿArab diyārına rüsvāy [5] olur." diyüp Melik Züheyr'e cevāb virem ve birḳaç günden ṣoñra varup ʿAble'(y)i [6] ḳurtarmaġa gidem." didi. ʿUrve bunuñ fikrin işidicek, begendi ve taḥsīn itdi [7] "Āferīn firāsetüñe ki cevāb fikri eylemişsin ve ṣavāb tedbīr itmişsin." didi. [8] Andan ādem gönderüp on ādem ki ġāyetde muḳarrepleri idi ve bunuñ deminde hem-dem[9]leri idi. Anları getürdi ve ʿAnter ve ʿUrve ve bu on ādem süvār olup Melik [10] Züheyr ḳatına ʿazm itdiler ve Şeybūb'ı evde gizlediler ve ḫaberin kimseye bildürmediler [11] ve ʿAnter öñinde yir öpüp maḳṣūdını söyledi ve fikrin ve tedbīrin ʿarż eyledi. [12] Melik Züheyr feraḥ oldı ve eyitdi: "Bārekallāh eyü varduñ. Senüñ mertebeñe [13] lāyıḳ degüldür ki nefsüñ ārzūsına uyup bunca miḥnetler çekesin. Ḳız [14] bulunmaz nesne degül. ʿAble olmaz ise bir daḫı ola. Senüñ ʿālemde şöhretüñ [15] şol vechile meşhūr olmışdur ki ʿArab beglerinden ḳanḳısı gerekise [16] saña bir ḥabbe almadın ḳızın virür. Bu defʿa eyü fikr itmişsin." didi. ʿAnter **[190b]** [1] eyitdi: "Geçen geçdi. Şimden girü ayruḳ ol ʿabeş sevdāda olmayam ve fāsid ḫayāller [2] ḳılmayam."didi. ʿAnter bu sözleri söyleyicek, Melik Züheyr'üñ oġulları daḫı hep ḫurrem ve [3] ḫandān oldılar ve ʿAnter'üñ ata binüp ava ḳaṣd itdügine sevindiler ve ataları didügi [4] naṣīḥatden bunlar daḫı söylediler. Andan Melik Züheyr'e ṭapu ḳılup destūr aldılar ve ʿAnter'ile av avlamaġa [5] bindiler ve aḫşam yaḳın olınca avladılar. Çoḳ geyikler ve ṭavşanlar aldılar ve ayular ve cānavarlar [6] ḳırdılar ve aḫşam dönüp evlerine geldiler ve ol gice ʿAnter daḫı Melik Züheyr'üñ [7] oġulları ḳatında oldı.

190a-3 idem: idüp
190a-4 ḫarclıḳ: ḫarçlıḳ, bed-nām: beẕ-nām
190a-5 olur: oluruz
190a-7 -: (ve eyitdi), cevāb: ḫoş cevāb
190a-8 ādem ki ġāyetde muḳarrepleri idi ve bunuñ deminde: ādem getürdi ki ġāyetde muḳarrebler idi ve buñ deminde
190a-9 hem-demleri idi anları getürdi ve: hem-demlerdi.
190a-11 ʿAnter öñinde: ʿAnter Züheyr öñinde
190a-12 senüñ mertebeñe: mertebeñe
190a-14 bulunmaz: bulınmaz
190a-15 gerekise: gerekse
190b-2 ʿAnter bu sözleri söyleyicek Melik Züheyr'üñ : ʿAnter'den bu sözleri işidicek Melik Züheyr
190b-5 bindiler: bile bindiler

Yidiler, içdiler ve ṣabāḥ olınca ʿişret itler. Yarındası [8] yine ava gitdiler. Bu ḥālile on gün temām gündüz avladılar ve gice ṣoḥbet itdiler. Mecmūʿ-ı [9] ḫalḳ şöyle iʿtiḳād itdi ki ʿAnter ʿAbleʾnüñ [409a] muḥabbetinden vazgeldi. ʿAbleʾnüñ atası [10] Mālik, ʿAnterʾüñ bu vechile şād olduġın ve gündüz ava gidüp gice ṣoḥbet ve ʿişret [11] itdügin göricek, saḫt oldı ve melūl ve maḥzūn oldı ve eyitdi: "Ḥayf ki ʿAnter [12] benüm elümden çıḳdı. Ve ḳatında ḳīmetin bilmedüm ve kendüyi bulmadum. Şunuñ gibi mīşe [13] aslanı elden gitdi. Çarḫ-ı ġaddār ʿAbleʾ(y)i elümden alup bize gör ki neler itdi." didi. [14] **Rāvī eydür:** ʿAnterʾüñ bu ḥālleri Benī Ziyādʾa irişdi ve ʿAnter ʿAbleʾden vazgelmiş [15] diyü iʿtiḳād ittiler ve Melik Züheyrʾe söyledügi sözlere göñülden iʿtimād itdiler. ʿİmāre [16] eyitdi: "Ḥayf ki ḫaṭā itmişüz. Eger bilsem ki ol maʿarrus bu ḳadar vaḳtde uşanur ve ʿAbleʾnüñ **[191a]**[1] muḥabbetinden vazgelür, şimdiye dek ṣaḳlardum ve şimdi alurdum ve dügünler idüp [2] bayları ve yoḫsulları ṭoyururdum. Gör ki ben baña ne itdüm." didi. **Aṣmaʿī eydür:** [3] Bunlaruñ ḥāli böyle. Geldük biz bu yaña, ʿAnter ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki ʿAnter on gün [4] temām oldı ve gice Melik Züheyrʾüñ oġulları ile ṣoḥbet itdi. Ḫalḳ hep şöyle [5] bildiler ki ʿAbleʾden vazgeldi. ʿAnter daḥı ḫalḳ bu vechile iʿtiḳād itdüklerin bildi ve göñli [6] emīn oldı. Andan Melik Züheyrʾile vidāʿlaşup ʿUrve ve aṣḥābı ile yaraġa girdiler [7] ve silāḥa müstaġraḳ oldılar ve Yemen diyārına revān oldılar ve mecmūʿ-ı ḫalḳ göndermege [8] çıḳdılar ve taʿalluḳātı, fiʾl-cümle Benī Ḳırād ulu kiçi aġlaşdılar ve esenleşüp vidāʿlaşdılar [9] ve Şeddādʾuñ ʿavreti Semiyye eyitdi: "Yā ʿAnter! Revā mıdur ki ʿAbleʾnüñ muḥabbetinden vaz[10]geldün ve anı unutduñ anuñ yolunda bunca zaḥmetler çekmişken ve belālara mübtelā olmışken? [11] Erlerüñ vefāsı olmaz imiş. Bir maʿşūḳası ġāyib olıcaḳ bir daḫı severimiş." didi.

190b-7 itler: itdiler
190b-10 şād: şāẕ
190b-12 ve ḳatında: vaḳtinde
190b-13 aslanı: arslanı, elümden: elümüzden
190b-15 ittiler: itdiler
190b-15 ʿİmāre: ʿAmāre
190b-16 maʿarrus: muʿarres
191a-1 muḥabbetinden: maḥabbetinden
191a-4 oldı: av avladı, oġulları: oġulları-y-ıla
191a-5 ḫalḳ: ḫalḳuñ
191a-6 vidāʿlaşup: vedāʿlaşup, ile: bile
191a-8 ulu kiçi: ulu ve kiçi, vidāʿlaşdılar: vedāʿlaşdılar
191a-9 Semiyye: Sümeyye
191a-10 anuñ yolunda: ve anuñ yolında, çekmişken: çekmişiken, olmışken: olmışiken

(12) ʿAnter eyitdi: “İy ḫatunlar ulusı! Ḥāşā ki ben anı unıdam ve ʿışḳın göñlümden giderem (13) ve andan ġīri ādem sevem ve kimseye göñül [409b] virem. Velīkin bildügüñ ḥāldür.” didi. (14) “ Olana dirlik gerekdür. Kişi rızḳa ṭaleb itmek ʿayb degül.” didi. “Ve ʿArab ḳabīlelerinde (15) bilürsin ki ʿadetdür.” didi. Semiyye eyitdi: “Gerçeksin. Var, Allāh ṣaḳlaya. Teñgri'ye (16) ışmarladum. Saġlıḳ, selāmetlıġıla ve māl, niʿmetile yine gelesin.” didi ve bunlaruñıla **[191b]** (1) vidāʿlaşup Yemen diyārına revān oldı ve Şeybūb'a daḫı ışmarlamış idi ki gice olıcaḳ, (2) gelüp bunlara irişe ve ṣabāḥ olmadın buluşa ve kimse duymadun ulaşa. Hele bu (3) ḥīle ile bir zamān gitdiler. Şeybūb daḫı gelüp yitişdi ve ṣaḥrālar ve beriyyeler geçdiler (4) ve ṭaġlar ve depeler aşdılar. Andan ʿAnter ʿUrve'ye eyitdi: “Yā ʿUrve! Şeybūb'dan işitdüm idi (5) ki Rebīʿ bin Ziyād Müferric bin Hilāl ile Melik Niʿmān ḳatına gitdi diyü. Ol girü gönüp gidicek, (6) çoḳ māl ve niʿmet getürse gerekdür. Teñgri Teʿālā ʿināyet idüp rāst getüre idi, (7) bize uġraya idi. Geregi gibi intiḳām idüp göñlüme şifā ḥāṣıl ide idüm.” didi. (8) Andan bir zamān daḫı gitdiler nā-gāh gördiler ki ṣaġ yanlarından bir toz çıḳdı. (9) Gelüp arḳurı öñlerine uġradı. ʿAnter eyitdi: “Varuñ, işbu çerinüñ ḫaberin aluñ (10) görüñ kimdür ve ḳandan gelür ve ḳancaru gider.” didi. ʿUrve eyitdi: “Ġālib budur (11) ki Bedere bin ʿAmr ḳabīlesi Benī Fezāre'ye gider ola. Fāriġ ol. Kendü ḥālüñde (12) kim gerekse olsun. Bizüm ḥālümüzi kimse bilmedin ʿAble'(y)i ḫalāṣ idelüm.” didi. ʿAnter (13) eyitdi: “Lā! Valllāh Beyte'l- Ḥarām ḥürmeti-y-içün ve ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki ben işbu ḫalḳuñ (14) ḥālini bilmeyince ve ellerinden mālları varısa almayınca rāḥat olmazın.” didi. Aṣmaʿī eydür: (15) Meger ki bu gecen toz, Rebīʿ bin Ziyād idi. Şol vaḳt ki ʿAble'nüñ üzerinde(16)ki mālları ve

191a-13 ġīri: ġayrı
191a-14 -: {Saġ}, rızḳa: rızḳ
191a-15 Semiyye: Sümeyye, gerçeksin: girçeksin
191b-1 vidāʿlaşup: vedāʿlaşup
191b-3 ḥīle ile: ḥālile
191b-5 Hilāl: Hilā{l}, Niʿmān: Nuʿmān
191b-6 māl ve niʿmet getürse: māl ü niʿmet götürse
191b-9 aluñ: alup
191b-10 görüñ: görüñ ki
191b-11 Bedere bin ʿAmr: Bedr bin ʿAmr ve, Fezāre: Fizāre
191b-13 Valllāh Beyte'l- Ḥarām: Valllāhi Beyt-i Ḥarām
191b-14 ellerinden: ellerinde
191b-15 gecen: geçen, şol: zīrā şol

cevāhirleri Müferric ibni Hilāl ile üleşdiler ve iʿtiḳādları bu oldı ki **[192a]**(1) Beşāret ʿAble'(y)i öldürdi ve ol teşvīşden daḫı emīn oldılar. Andan Müferric bin Hilāl, Rebīʿ (2) bin Ziyād ittifāḳ idüp [410a] Melik Niʿmān ḳatına gitdiler ve Müferric ḳabīlesinde yüz ādem ḳodı (3) ve bir ʿemmüsi oġlı varıdı. Melik bin Ḥassān dirlerdi, anı reʾīs dikdi. Bāḳī ḳalan ḫalḳını (4) bile alup gitdi ve ehl-i ʿayālin ve mālını Beşāret'e ışmarladı. Andan sürüp Ḥīre'ye geldiler. (5) İttifāḳ ol gün Melik Niʿmān'uñ yevm-i naʿīm idi. **Rāvī eydür:** Bu Melik Nuʿmān bin Menẕer (6) memleketinde bir ʿacāyib ʿādet idinmişidi ve ṭurfe bedʿat ḳomış idi ki ilerü zamān (7) beglerinden hīç kimse itmemiş idi. Zīrā ki yılda iki gün taʿyīn itmiş idi. Birisinüñ (8) adına yevmü'l-buʾs diridi ve birisinüñ adına yevmü'n-naʿīm diridi. Ḳaçan ki yevmü'l-buʾs (9) olsa ḳızıl ḥarīrden ḳaftanlar geyerdi ve atına binüp eline ḳılıç alurdı ve budı (10) altında dört ḥarbe götürürdi ve ardınca ḳullarınuñ cebbārlarından ve ḫūn-ḫorlarından (11) biñ ḳul bile uydururdı ki her birisinüñ elinde keskün ḳılıçlar ve süñüler varıdı (12) ve şehirden çıḳup giderlerdi. Ol gün giceye dek bulduḳları ādemi ḳıyarlarıdı (13) ve kime uġrasa helāk iderlerdi. Ulu kiçi ve şehirlü her kim olursa öldürürlerdi, (14) emān virmezleridi ve meyl ü muḥābā itmezlerdi. Aḫşam olıcaḳ, yine evine gelürdi ve ḳaçan (15) ki yevm-i naʿīm olsa yaşıl ḥarīrler geyerdi ve aġ atına binerdi ve başına altun tāc (16) urınurdı ki dürr-i cevāhirile muraṣṣaʿ ve ḳīmetī laʿlile müzeyyen idi ve öñince begler ve ulular **[192b]** (1) oġlanlarından biñ maḥbūb oġlan bile alurdı ki her birisi cemālde ve kemālde bī-naẓīr(2)ler idi ve luṭf u ḫulḳ içre bī-miṣāller idi. Mecmūʿısı nev-cüvān idi. Ṣanasın ki (3) ḥūr-i cinān idi. Ehl-i dillerüñ

191b-16 ibni: bin
192a-1 ve ol: ol, bin: ibni
192a-2 Niʿmān: Nuʿmān
192a-3 Melik bin: Mālik ibni
192a-4 bile: hep bile
192a-5 Niʿmān'uñ: Nuʿmān'uñ, naʿīm: naʿīmi, Niʿmān bin Menẕer: Nuʿmān bin Munẕer
192a-6 bedʿat: bidʿat
192a-7 birisinüñ: birinüñ
192a-8 yevmü'l-buʾs: yevme'l-buʾs, yevmü'n-naʿīm: yevme'n-naʿīm, yevmü'l-buʾs: yevme'l-buʾs
192a-8 diridi ve birisinüñ: dirdi ve birinüñ, diridi: dirdi
192a-9 budı: buṭı
192a-12 şehirden: şehrden, ḳıyarlarıdı: ḳıyarlardı
192a-13 uġrasa: uġrasalar, şehirlü: ġārīb ve şehrlü
192a-14 virmezleridi: virmezlerdi
192a-15 aġ atına: aḳ ata
192a-16 urınurdı: urunurdı
192b-2 luṭf u ḫulḳ: luṭf u ve ḫulḳ bī-miṣāller idi: bī-meṣāller

bedenlerinde cānıdı. Lebleri mercān idi. Küllisi pisendīde-i [4] zamān idi ve güzīde-i devrān idi. Her birinüñ ellerinde kendüleri gibi gümişden ṭabaḳlar ki [5] Kisrevī füloriler ṭoldurup götürürlerdi ve nefīs libāslar ve fāḫir [410b] ḫilʿatler bile almışlar idi. [6] Kime ki uġrasa virürlerdi ve geregi gibi ġanī ḳılurlardı. Her kim ki Melik Niʿmānʾuñ yevm-i naʿīmine [7] ṭuş olsa, yoḫsullıġa tevbe iderdi ve ʿömri içinde hīç ḳıllet ve faḳīrlıḳ görmezdi. [8] Bu ḥālile öyleye dek giderlerdi. Andan dönüp yine eve gelürlerdi ve Mālik Niʿmān yine [9] hemīşeki ʿādeti üzerine ʿīşa vü ʿişrete meşġūl olurdı ve ʿömrüni ẕevḳ ṣafāyıla [10] geçürürdi ve dāyim ḳadeḥ nūrı ile bāṭını münevver eylerdi. Çünki Müferric bin Hilāl daḫı [11] Melik Niʿmānʾuñ yevm-i naʿīmine ṭuş geldi, feraḥ oldı ve Rebīʿ bin Ziyādʾa eyitdi: “Yā emīr! [12] Beşāret olsun saña ki seferüñ mübārek oldı ve Melik Niʿmānʾuñ eyü vaḳtine uġraduñ.” [13] didi. Andan Melik Niʿmānʾuñ ʿādetini ne ise Rebīʿe söyledi ve yevm-ü buʾsını ve yevm-i naʿīmini [14] beyān idüp bildürdi. Andan yüriyüp Melik Niʿmānʾa yaḳın oldılar ve Melik Niʿmān [15] bunları göricek, bayaġı ʿādeti üzre bunlara ḫilʿatler gönderdi. Bunlar daḫı geydiler [16] ve şād ve feraḥ olup vardılar, Melik Niʿmānʾuñ öñinde yir öpüp duʿālar itdiler. Andan [193a] [1] Rebīʿ bin Ziyād başladı işbu ebyātıla Melik Niʿmānʾı medḥ itdi:

192b-3 pisendīde-i: pesendīde-i
192b-4 birinüñ: birisinüñ, kendüleri: kendüler
192b-5 füloriler: filoriler ile
192b-6 Niʿmānʾuñ: Nuʿmānʾuñ
192b-8 Mālik Niʿmān: Melik Nuʿmān
192b-9 ʿīşa: ʿıyşa, ẕevḳ: ẕevḳ ü
192b-10 bāṭını: bāṭınını
192b-11 Niʿmānʾuñ: Nuʿmānʾuñ
192b-12 Niʿmānʾuñ: Nuʿmānʾuñ
192b-13 Niʿmānʾuñ ʿādetini ne ise: Nuʿmānʾuñ ʿādetini, yevm ü buʾsını: yevm-i buʾsını
192b-14 Niʿmānʾa: Nuʿmānʾa, Niʿmān: Nuʿmān
192b-15 üzre: üzerine
192b-16 şād ve: şāẕ ü, Niʿmānʾuñ: Nuʿmānʾuñ,
192b-16 -: (Rāvī eydür: Bu iki gün ki Melik Nuʿmān ʿādet idinmişidi, sebeb olıdı ki bu Melik Nuʿmānʾuñ iki nedīmi varıdı ki cemīʿ sırrına muṭṭaliʿlerdi ve bunları ġāyet severdi. Şöyle ki bu iki [411a] nedīmi cemīʿ erbāb-ı devletine ve vüzerāsına ve ḳavm ü ḳabīlesine ve ehl ü memleketine ḥākim ḳılmışdı. Hīç bir sāʿat bunlarsuz olmazdı. Yimesinde içmesinde dāyim bunlar bile olurlardı ve bu Nuʿmānʾuñ bir muġanniye cāriyesi daḫı varıdı. Ġāyetde maḥbūbeyidi. Andan ġāyet ṣafāsı varıdı. Çalduḳından ġāyet mülteẕ olurdı. İttifāḳ bir gün bir büyük ṣoḥbet eyledi. Cemīʿ nüdemā ve ḫavāṣdan kim varısa ḳıġırdı. Bunlaruñla yimege içmege meşġūl oldı. Sīmīn-sāḳ sāḳīler elinde zerrīn ḳadeḥler devr itmege başladı. Bu iki nedīm daḫı iki ṭarafında otururdı. Bu iki nedīm cemīʿ ehl-i meclisden Melik Nuʿmānʾa ḳarīb otururlardı. Muġanniye daḫı elḥān-ı laṭīfeyile çalardı. Tā şuña degin: Ṣoḥbet āḫir oldı ki aḫşam oldı, cemīʿ ehl-i meclis ṭaġıldı. Ancaḳ Nuʿmān ve ol iki nedīm ve muġanniye ḳaldı. Ṭururaḳ Melik Nuʿmānʾı şerāb aldı, uyudı. Bu iki nedīm, muġanniyeyile ṣoḥbete meşġūl oldılar. Germ olaraḳ laṭīfeye boşandılar. Bu ḥālde Melik Nuʿmān uyandı. Gördi ki bu iki nedīm muġanniyeyile münbasiṭ olup

mükālemeye meşġūl olmışlar. Bu ḥāli göricek, Melik Nuʿmān ġāyet ḳaḳıyup ġażabıla bu iki kişinüñ boynın urdı. Gine uyḳuya vardı. Vaḳtī ki ṣabāḥ oldı, uyḳudan uyandı. Gördi ki meclis ḳana müstaġraḳ olmış ve ol iki nedīm ölmiş yatur. Tīz odası oġlanların ve ḥāciblerin ḳıġırdı, eyitdi: “Veyleküm! Ne ḥāldür ve bu işi kim işledi?” Bunlar daḫı mā-vaḳaʿ ḥāli beyān itdiler. Melik Nuʿmānˈuñ ḳalbi ġāyet müteʾelim oldı. Buyurdı, bunları defn itdiler. Üzerlerine iki ḳubbe yapdılar. Melik Nuʿmān ol güne yevmüˈl-buʾs ṭāliʿ-i menḥūs diyi ad virdi. Andan münādīlere emr itdi ki şehrde çaġıralar ki ol gün kimesne ṭaşra çıḳmaya. Her kim ṭaşra çıḳarsa ḳanı maẓlemesi boynına ki Melik Nuʿmān anı öldürür. Ḫalāyıḳ bu āvāzeyi işidicek, cemīʿ ḳapuları ve soḳaḳları bağladılar ve yolları kesdiler. Andan Melik Nuʿmān biraz ḳullara ḳaralar geydürüp bindi. Bunlar yanınca bile bindiler. Ellerine yalıñ ḳılıçlar aldılar. Her kime uġradılarsa boynın urdılar. Ḳanların ol iki nedīm içün yapduḳları ḳubbeye sürdiler. Aṣmaʿī eydür: Yevm-i buʾsuñ sebebi işbudur. Andan ṣoñra Melik Nuʿmān bu ʿādeti muḳarrer itdi ve daḫı günlerden bir gün Melik Nuʿmān ava çıḳdı. Avlayıraḳ öyle ıssısı irdi. Ḳaṣd itdi ki gine şehre döne. Bu aralıḳda öñinden bir geyik çıḳdı. Beriyyeye [411b] ḳaçdı. Nuʿmān bu geyigüñ ardına düşdi. Leşkerinden ayrıldı. Buña yitişem diyü ġāyet cid itdi. Āḫir yitemedi. Bu geyik ġāyib oldı. Issı daḫı vardukça artdı. Nuʿmān ıssıdan ġāyet buñaldı. Susuzlıḳ ġalebe itdi. Şöyle ki bir içüm şu diyüp cān virür oldı. Ḥattā şuña yaḳın oldı ki öle. Cihān gözlerine ṭar oldı. Atın depdi. Yüksek depelere çıḳdı ki bir yirde şinlik göre, vara anda şu içe. Giderek bir depenüñ başına çıḳdı. Gördi ki bir derede birḳaç ev var. Atın depdi. Ol ṭarafa müteveccih oldı. Ol evlerüñ öñine geldügi gibi ġāyet buñalduġından götürdi, kendüyi aşaġa atdı, düşdi. Uşşı gitdi. Bu evüñ issi bunı gördi. Üzerine geldi. Bildi ki bu ḥāl buña şusuzlıḳdandur. Andan ṣoñra atın gördi ki eyeri altundan envāʿ-i cevāhirile muraṣṣaʿ. Bildi ki ʿArab beglerinden biridür. Döndi, evine girdi. İçerüden bir çanaḳ ṣovuḳ şu çıḳardı. Yüzine biraz şu sepdi. Uşşı başına geldi ve gözin açdı. Andan bu kişinüñ bir ḳızı varıdı. Bir deveden segirtdi, biraz süd ṣaġdı. Geldi, Nuʿmānˈa içürdi. Cānı gövdesine geldi. Andan bu ev issi pīr bunı evine givürdi, gölgede biraz diñlensün diyi. Bu pīrüñ bir ḳarı ʿavreti varıdı. Dört ḳızı varıdı. Dördi daḫı buña ḫiẕmet itdiler. Atın ṣuvardılar. Öñine ot dökdiler. Andan bu pīr, Melik Nuʿmānˈa ḥālinden ṣordı. Melik Nuʿmān daḫı meẕkūr olan ḥālini bir bir ḫaber virdi. Bu pīr bunı bildi ki Melik Nuʿmānˈdur, daḫı ziyāde taʿẓīme başladı. Tīz ṭurdı. Bir ḳoyun boġazladı. Ṭaʿām bişürdi, öñine getürdi. Melik Nuʿmān ṭaʿām yimege meşġūl oldı. Bu pīr ḳızcuġazları-y-ıla ellerine mirvaḥa alup buña her ṭarafdan yil eylediler. Vaḳtī ki ṭaʿāmdan ḳadr-i ḥācetce yidi, şu getürdiler, elin yudı. Ol gice ol pīrüñ evinde yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ, atına bindi, ḳılıcın ḳuşandı. Bu pīr daḫı devesine bindi, [412a] bilesince gitdi. Tā yoluñ ṭoġrısına degin vardı. Melik Nuʿmānˈuñ zaḥmeti rāḥata mübeddel oldı. Buʾsı naʿīm oldı. Andan eyitdi: “Yā şeyḫ! Bilmiş ol ki Ben Melik Kisrīˈnüñ nāyibi Melik Nuʿmānˈam. Cemīʿ-i ʿArabˈa beni pāẕişāh dikmişdür. Sen baña bir iḥsān itdüñ ki ölince ben anı unutmazın. Vaḳtī ki başuña bir ḥāl gele, Ḥīre şehrine gel, beni bul. İn-şāʾallāh ben daḫı saña iḥsānuñ muḳābelesinde iḥsān idem.” {didi}. Andan bu pīre vedāʿ itdi, gitdi. Geldi, kendü diyārına irdi. Gördi ki “Melik Nuʿmān ġāyib oldı!” diyü ʿālem biribirine varmış. Cemīʿ ʿasker yaslu olmış. Vaḳtī ki bunı gördiler, ileri yürüdiler. Öñinde yir öpdiler. Saġ ve selāmet geldügine feraḥ oldılar ve bunuñ ḳıṣṣasından ṣordılar. Ol daḫı başına gelenini bir bir ḫaber virdi. Andan ṣoñra dār-ı ʿizzetine, maḳarr-ı salṭanatına varup taḫtına geçdi oturdı. Saġ ve selāmet geldügi[yi]çün bir büyük daʿvet itdi. Aṣmaʿī eydür: Melik Nuʿmānˈuñ ḥāli böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda pīrüñ ḥāline. Pīr daḫı evine vardı. Bir niçe zamān geçdüginden ṣoñra pīre faḳr ġalebe itdi. Şöyle oldı ki ḳūt-ı yevmīsi ḳalmadı. Fikr itdi, eyitdi: “Varayım, Melik Nuʿmānˈa gideyim. Ola ki baña vaʿde itdügi iḥsānı ide.” Andan ṣoñra devesine bindi. ʿAvretine, ḳızlarına vaʿde itdi. Geldi, Ḥīreˈye yitişdi. İttifāḳ Ḥīreˈye yitişdügi gün Melik Nuʿmānˈuñ yevm-i buʾsıyıdı. Melik Nuʿmān binmişidi. Yanınca ol cellād ḳullar daḫı bile binmişidi. Vaḳtī ki pīr bunı gördi, devesinden aşaġa indi. Melik Nuʿmānˈa taʿẓīm ü tekrīm itdi. Melik Nuʿmān daḫı bunı gördi. Yaḳīnile bildi ki ol pīrdür. Kendü nefsinde eyitdi: “Vallāhi bu pīr bir ʿaceb vaḳtde geldi. Ben bunuñ iḥsānı muḳābelesinde baña düşmez ki bunı helāk idem.” Nāçār oldı. Bu pīrden atı başın dönderdi. Bir ṭarafa daḫı müteveccih oldı. Ḳulları daḫı ardına düşdiler. Pīr bunuñ [412b] bu işini gördi. Ḥāli neydügin bilmedi. Bu daḫı devesi başın andan yaña dönderdi. İleri öñine yürüdi. Eli-y-ile andan yaña işāret idüp işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bunuñ şiʿrin işitdi, feṣāḥatin taʿaccüb itdi ve bunuñ ḳıṣṣasında müteḥayyir oldı. Bundan ötüri ʿādetin daḫı terk idemedi. Nāçār oldı. Gine atı başın bir ṭarafa daḫı dönderdi. Vaḳtī ki pīr bunuñ döndügin gördi, pīr daḫı gine Nuʿmānˈuñ öñine yürüdi. İşbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bunuñ şiʿrin işitdi ve yanmasın gördi, göñli ṭarıldı. Bunuñ emrinde müteḥayyir oldı. Ḳādir olmadı ki buña isāʾet ide ve iḥsān iderse daḫı ʿādeti müteġayyir olur. Gine atı başın çevürüp ʿaskerile bir ṭarafa daḫı müteveccih oldı. Pīr gine bunuñ bu ḥālin görüp müteżaccir oldı. Gine öñine yürüdi. Eli-y-ile Nuʿmānˈdan yaña işāret idüp [413a] işbu ebyātı inşād itdi:

Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bunuñ bu bedīhī şiʿrini işitdi, ġāyet taʿaccüb itdi ve ḳatı müteḥayyir oldı. Fikre ṭaldı, eyitdi: “Ne ʿaceb oldı ki bu pīr bunuñ gibi {yevm-i} menḥūsa ṭuş geldi?” Andan ṣoñra gine atı başın çevürüp şehre müteveccih oldı. Bu pīrüñ emrinde müteḥayyir oldı. Pīr daḫı gine bunuñ bu ḥālin görüp ser-gerdān ḳaldı. Ḳaṣd itdi ki vara, ehline ve cemāʿatine gide. Gine döndi, eyitdi: “Hele bir kerre daḫı gine öñine çıḳayın. Yā budur ki baña bilişlik vire yā budur ki dönem maġbūn, maḥzūn evüme gidem ki lecūclıgısa ancaḳ, bundan artuḳ olmaz.” Andan gine öñine yürüdi. İşbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Nuʿmān bu şiʿri işitdi, dünyā gözine ḳarañu oldı. [413b] Pīre eyitdi: “Vallāhi yā şeyḫ, senden yüz dönderdügüm buḫl u ḫıssetden degül. Ammā ben and içüp ṭururun ki bugünki günde her kime ki ṭuş olam, öldürem. Vaḳtī ki gözüm saña ṭuş oldı, at başın bir ṭarafa daḫı dönderdüm ki saña bir isāʾet itmeyem. Ben üç dört defʿa böyle itdüm. Sen daḫı üç dört defʿa öñüme geldüñ. Muttaṣıl ebyāt oḳıyup rūzigārdan şikāyet itdüñ ve beni ḫulf-ı vaʿditdi ṣanduñ. Çünki bu vechile lecācet itdüñ, imdi gerekdür ki şimdi senüñ başuñı gövdeñden ayıram. Tā ki andum yirine gele.” didi. Vaḳtī ki pīr bunı işitdi, başın aşaġa itdi. Fikre ṭaldı. Melik Nuʿmān eyitdi: “Yā şeyḫ! Ne fikr idersin? Ne ḳatı fikre düşdüñ.” Pīr başın yuḳarı ḳaldurdı. Cemīʿ aʿżāsına ditreme düşmiş, eyitdi: “Yā melik! Bunı fikr iderem ki saña geldüm. Bu vechile lecāc itdüm. Āḫir bir vechile oldum ki ölümüm müteʿayyin oldı. Hemīn baña ol bir ṣāʿirüñ didügi vāḳiʿ oldı: Şiʿr. Arapça şiir Nuʿmān eyitdi: “Yā şeyḫ! Bu sözi ḳo. Çoḳ ebyāt oḳımaḳdan vazgel. Elbette ben seni öldürsem gerek.” didi. Andan ṣoñra şeyḫ bu ebyātı oḳudı: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Andan ṣoñra Nuʿmān eyitdi: “Sözi uzatmaġı ḳo. Saña ḳurtılmaġa çāre yoḳdur.” Vaḳtī ki pīr, Nuʿmānʾuñ sözin işitdi, geldügine peşīmān oldı. Ölmesine yaḳın itdi. Ehline, cemāʿatine ḥasret idüp aġladı ve işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki [414a] Nuʿmān işbu ebyātı işitdi, bildi ki pīr kendüden ṣoñra ḳalan ehl ü ʿayāline ve ḳızcuġazlarına teʾessüf ider, eyitdi: “Yā şeyḫ! Ben senüñ ḳızcuġazlaruñ getüreyin. Kendü ḳızlarumıla ber-ā-ber bisleyeyin. Benüm ḳızlaruma ne yidürürsem ve ne geydürürsem anlara daḫı eyle ideyin.” Pīr eyitdi: “Çünki elbette beni öldürürsin, bāri ḳo varayın, kendü ehlüme ve cemaʿtüme vedāʿ ideyin. Gine tīz saña geleyin. Ne dilerseñ eyle.” Nuʿmān eyitdi: “Saña kim kefīl olur ki varasın, ḳaçmayasın, gine gelesin?” Böyle diyicek, pīr ṣaġına ve ṣolına baḳdı. Bir bir Nuʿmānʾuñ ḳatında ṭuran cemāʿati gözinden geçürdi. Nā-gāh gözi Nuʿmānʾuñ ḫavāṣından bir kişiye ṭuş oldı ki ġāyet mürüvvet ve iḥsān ehli kişi-y-idi. Şekīr bin ʿAmr dirlerdi. Nuʿmān ḳatında sözi geçer kişi-y-idi. Pīr andan yaña yürüdi. Vardı, öñinde ṭurdı. Gözlerinüñ yaşı revān olup aḳar, eyitdi: “Yā mevlāye! Gel luṭf eyle. Baña boyun ol ki varam ehlüme vedāʿ idem, gine gelem. Vallāhi ve ḥaḳḳi Fāliḳiʾl-arżi veʾs-semavāt, benden iḥtiyāṭ itme ki ben vaʿdeye ḫilāf itmezin. Elbette gelürin.” didi. Emīr Şekīr vaḳtī ki bunuñ yalvarduġın gördi, riḳḳat idüp Melik Nuʿmānʾa eyitdi: “Yā emīr! Bu pīre ben boyun. Varsun ehline vedāʿ itsün, gine gelsün. Eger bu gelmezse işde ben ḥāżır. Buña idecegüñ baña eyle.” Nuʿmān eyitdi: “Ḳabūl eyledüm. Ammā eger pīr gelmezse seni depelerin. Māluñı ġāret iderin.” Şekīr daḫı bu ḳavle rāżī oldı. Döndi, pīre eyitdi: “Yā şeyḫ! İşde Melik Nuʿmānʾuñ ne didügin işitdüñ. Ṣoñra gelmeyüp emānete ḫıyānet idenlerden olma.” Şeyḫ eyitdi: “Maʿāẕallāhi yā mevlāye!” Andan devesine bindi. Becid yortdı, evine geldi. Bunuñ ʿavreti, ḳızcuġazları muntaẓıre otururlardı ki bu gele, Melik Nuʿmānʾdan çoḳ niʿmet getüre. Yol gözedüp otururken nā-gāh gördiler ki çıḳageldi. İleri vardılar. [414b] Ṣordılar ki “Melik Nuʿmān saña ne iḥsān itdi?” Pīr daḫı anlara işbu ebyātıla cevāb virdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Andan ṣoñra bu pīr ḫalḳına Melik Nuʿmānʾıla geçen mā-cerāsın bir bir ḥikāyet itdi. Yevm-i buʾsına ṭuş geldügin ḫaber virdi ve bāḳī mā-cerāyı ẕikr olınan üzerine naḳl eyledi. Vaḳtī ki bunuñ ḥikāyetin ʿavreti ve ḳızları işitdiler, ḳayġulara batdılar, eyitdiler: “İy baba! Gel al bizi, beriyyeye git. Ḳaçalum, gidelüm. Ne Nuʿmān bizi görsün ve ne biz Nuʿmānʾı.” didiler. Pīr eyitdi: “Vallāhi bu didügüñüzi idemezin, eger beni biñ pāre iderlerse, anuñçün ki ol baña kefīl olan kişi ʿArab ulularındandur ve ṣāḥib-ḥaseb ve neseb bir kişidür. Baña mālı-y-ıla, ehl ü ʿayāli-y-ile, nefsi-y-ile kefīl olmışdur. Ben dilemezin ki andumda ḫanīṯ olup vaʿdemde yalan olup ḳaçam daḫı anı helāk deryāsına bıraḳam. Belki varuram, kendümi anlara teslīm iderem. Eger ecelüm yoġısa degirmen ṭaşı altına daḫı ḳorlarsa ḳurtıluram. Eger ecelüm gelmişise ḫoẕ cemīʿ ʿālem çalışursa ḳurtarmaz.” Vaḳtī ki cemāʿati bunuñ sözin işitdiler, “Var, ʿahdüñi naḳż eyleme. Allāhʾdan dilerüz ki seni gine saġ ü selāmet ġanīmetile göndere.” {didiler}. Pīr daḫı hemīn bunlara vedāʿ idüp [414b] gitdi. Becid yortup Ḥīreʾye yitişdi. Ol kefīl olan kişiye vardı. Selām virdi. İleri yürüdi. Elin öpdi. Vaḳtī ki ol kişi bunı bildi, selāmın aldı, ikrām itdi. Öñine yimek getürdi. Oturdı, bile yidi. Andan ṣoñra bunı aldı. Melik Nuʿmānʾa vardı. Melik Nuʿmān daḫı ittifāḳ ol vaḳt meclis ḳurup birḳaç ḫavāṣı, nüdemāsı-y-ıla şerāb içerdi. Pīr içeri giricek, Melik Nuʿmānʾdan yaña yürüdi. Yir öpdi, eyitdi: “Yā emīr! İşde geldüm. Emīr Şekīrʾi kefīllikden

(2) Arapça şiir (3) Arapça şiir (4) Arapça şiir (5) Arapça şiir (6) Arapça şiir (7) **[416a] Rāvī eydür:** Melik Nimān bunuñ şiʿrini işidicek, begendi ve taḥsīn itdi. (8) Zīrā ki ʿArab ḳabīleleri arasında Benī ʿAbs meşhūrdı feṣāḥatile ve leṭāfetile. Andan (9) Müferricʾe Melik Niʿmān eyitdi: "Bu ʿazīz kişi kimdür? Böyle sözi lezzetlü ve şiʿri ṭatlu (10) ve ṣūreti heybetlüdür." didi. Müferric "*Yā mevlāy*! Bu Benī ʿAbsʾüñ şeyḫi ve Benī Ziyādʾuñ (11) ulusı ve Melik Züheyrʾüñ muʿtemedi ve Benī ʿAdnānʾuñ muʿteberi Rebīʿ bin Ziyādʾdur." didi. (12) Melik Niʿmān eyitdi: "Nite oldı ki bizüm memleketümüze geldi? Benī ʿAbsʾden bizi ziyāret (13) itmege kimse geldügi yoġudı. Zīrā ki babam Melik Menẕer bunları ʿafv itmiş idi. (14) Nesnelerin almazdı ve ol zamāndan berü bunlar bizi unutmışlardı. Ne sebeb oldı ki (15) bu maḫdūm ḳadem-rence ḳılup bunda geldi?" didi. Müferric eyitdi: "Devletüñüzde duʿā (16) itmege geldi ve hem daḫı maḳṣūdı

ḳurtardum. İmdi ne iderseñ baña it." Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Melik Nuʿmān bunuñ sözin işitdi, güldi. Ġāyet taʿaccüb itdi. Nüdemādan baʿżı eyitdi: "Yā ibne ʿemmi! Niçün ḳaçup gitmedüñ, ecelüñe ḳarşu geldüñ?" Pīr eyitdi: "Yā mevlāye! ʿAvretüm, ḳızlarum daḫı böyle didiler. Ammā ben revā görmedüm ki vaʿdeme ḫilāf idem ve ʿahdümi ṣıyam, baña kefīl olan kimesneye ġadr idem." Andan ṣoñra işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Vaḳtī ki Melik Nuʿmān pīrden bu ebyātı işitdi, ġāyet feraḥ oldı. Tīz pīri ileri öñine ḳıġırdı. Ne ki dükeli libās geyürse çıḳardı. Hep pīre geyürdi. Buyurdı ki biñ ḳızıl ḳuyruḳlı, ḳara gözli, uzun boyunlı develer ve elli daḫı kendünüñ ḫāṣ yideklerinden yidek vireler. Elli ḳul ve elli cāriye, on ḳaṭar ḳatır, üzerinde ṣanduḳlarıla mālıla ve biş ḳaftan, ġāyet aġır bahālu ibrişüm bizlerden, yüz ḳaftan daḫı ḳaṭīfeden, on ṭop kāfūr ve on ṭop ʿanber, biñ dāne nāfe-i Çinī, on iki dizi ḫāṣ cevherī incü vireler **[415b]** ve daḫı kendünüñ meclisinde örtüden, döşekden, ḳapdan ḳacaḳdan altun ibrīḳler gibi, gümiş maşrabalar gibi ve cevherī ḳadeḥler gibi, daḫı buña beñzer ne varısa hep pīre virdi. Andan ṣoñra pīri bu virdügi ʿaṭāyāyıla evine viribidi. Pīr daḫı evine vardı. Ehline ve cemāʿatine ḳavuşdı. Ḫalḳı bunı görüp feraḥ oldılar. Allāhümmeʾr-zuḳnā vʾecmaʿ şemlenā. Rāvī eydür: Ol güne Nuʿmān yevm-i naʿīm feraḥ-muḳīm diyü ad ḳodı. Ol ḫīnde defʿī dürlü dürlü ḫilʿatler geyüp feraḥıla, sürürıla ata bindi. Yanınca oġlanlar altundan gümişden tepsiler getürdiler. İçin firenti-y-ile ṭoldurdılar. Öñince maḥbūb beg oġlanları yürüdiler. Ellerinde envāʿ-i ḫilʿatler götürdiler. Melik Nuʿmān bir demür ḳır ata bindi. Bu cemāʿat yanınca yürüdiler. Ol günde her kime ki uġradılar, ḫilʿat {ve} mālıla ġanī itdiler. Rāvī eydür: Bu iki meẕkūr olan ḳıṣṣayıdı Melik Nuʿmānʾuñ yevm-i buʾsına ve yevm-i naʿīmine sebeb. Vaḳtī ki Müferric bin Hilāl bu ḥāle vāḳıf oldı, Rebīʿe eyitdi: "Beşāret olsun ki maḳṣūda irdük. Melik Nuʿmānʾuñ yevm-i naʿīmine ṭuş geldük." Tīz Müferric ibni Hilāl atın depdi. İleri vardı. Rebīʿ daḫı ardına düşdi. Melik Nuʿmānʾı ṭaleb idi gitdiler. Benī Şeybānʾuñ bāḳī leşkeri anda ṭurdı. Bunları vararken Melik Nuʿmānʾuñ ḳulları gördi. Tīz segirtdiler. Bunlara ḫilʿatler geydürdiler. Bunlar daḫı Melik Nuʿmānʾa yaḳın varıcaḳ, atdan aşaġa indiler. Yir öpdiler.)

193a-1 Rebīʿ bin: Rebīʿ ibni, Niʿmānʾı: Nuʿmānʾı
193a-2 -: şiʿr.
193a-6 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir)
193a-7 Niʿmān: Nuʿmān
193a-8 meşhūrdı: meşhūrudı
193a-9 Niʿmān: Nuʿmān
193a-11 Müferric: Müferric eyitdi, mevlāy: mevlāye
193a-12 Niʿmān: Nuʿmān
193a-13 Menẕer: Munẕer
193a-14 bizi unutmışlardı: bizi unutmışlar idi
193a-15 devletüñüzde: devletüñüze

vardur. Vaḳtinde ʿarż ide in-şāʾallāh.” didi. **[193b]** (1) **Rāvī eydür:** Mecmūʿ-ı ʿArab ḳabīlelerinden her yıl ḫarāclar ve māllar cemʿ idüp Melik (2) Niʿmānʾuñ ḫazīnesine gelürdi. Bu daḫı alup Nūşīnrevān ki şöhreti Kisrī iledür, (3) anuñ ḫizmetine ilterdi. Ammā Benī ʿAbs ḳabīlesini ʿAnter bin Şeddād sebebi ile ʿafv (4) eylemiş idi. Zīrā ki şol vaḳt ki ʿAnter ʿAbleʾnüñ kābini içün Melik Menẕerʾüñ nūḳ-ı (5) ʿAṣāfīrʾinden biñ deve almaġa vardı ve Melik Menẕer anı ṭutdı. Andan ʿafv idüp (6) Kisrīʾye iletdi. Andan ṣoñra Kisrī ḳatında bunca dürlü hünerler eyledi ve Ḳayṣer-i **[416b]** Rūmʾuñ (7) pehlevānın başdı ve çoḳ dürlü işler itdi. Nite ki ḳıṣṣası yuḳaruda geçdi. Andan (8) ṣoñra ʿAnter ki geldi gitdi daḫı ol diyārı añmadı ve Melik Menẕerʾe varmadı ve ādem (9) göndermedi. Çünki Melik Menẕer vefāt itdi Melik Niʿmān yirine beg oldı ve Kisrī (10) buyruġı ile oturdı ve atasınuñ ʿādetin terk eylemedi ve ḳānūnı bozmadı ve dāyim (11) Melik Züheyrʾden ve ʿAnterʾden bir ḫabere ve selāma ve nāmeye muntaẓır idi. Velīkin (12) hīç ḫaber belürmezdi ve ādem gelmezdi ve hem Melik Züheyrʾüñ bir ḳızı varıdı. Mütecerride idi. (13) Melik Niʿmān ḳatında cemālini beyān eylemişlerdi. Şöyle ki anuñ muḥabbeti bunuñ göñli (14) serāyında vaṭan dutmışıdı ve ʿışḳı bunuñ cānı içinde muḳīm olmış idi. Niçe ki ḳaṣd (15) itdi ki Melik Züheyrʾe ādem gönderüp isdeye, yine kendüyi menʿ iderdi ve göñlinde (16) eydürdi ki “Bir kişi ki beni añmaya ve benüm raʿiyyetüm ola daḫı baña gelüp gitmeye, ben aña **[194a]** (1) ādem gönderüp nice ḳızın dileyeyin ve nefsüme uyup kendözüm ḫor u ḥaḳīr ideyin? Hirgiz (2) itmezin.” dirdi. Yine vazgelürdi. Hele bu ḥālile bir nice zamān geçdi. Tā şol (3) vaḳt geldi ki Rebīʿ bin Ziyād geldi. Çünki Melik Niʿmān bildi ki Rebīʿ bin Ziyād Benī ʿAbsʾüñ (4) ulusıdur ve Melik Züheyrʾüñ

193b-1 cemʿ idüp: cemʿ olup
193b-2 Niʿmānʾuñ: Nuʿmānʾuñ
193b-3 ilterdi: iltürdi
193b-4 Menẕerʾüñ: Munẕerʾüñ, nūḳ: nāḳa
193b-5 Menẕer: Munẕer
193b-8 Menẕerʾe: Munẕerʾe
193b-9 Menẕer: Munẕir, Melik Niʿmān: ve Melik Nuʿmān
193a-10 ḳānūnı: ḳānūnın
193a-12 Mütecerride: adı Mütecerride
193a-13 Niʿmān: Nuʿmān, cemālini: cemālini vü kemālini, muḥabbeti: maḥabbeti
193a-14 dutmışıdı: ṭutmışıdı
193b-15 itdi: iderdi
194a-1 kendözüm: kendümi
194a-2 dirdi: diridi, nice: niçe
194a-3 Niʿmān: Nuʿmān

muʿteber ādemidür ve Melik Niʿmān fikr eyledi ve eyitdi: “Bu kişi [5] münāsibdür ki Melik Züheyr'e gönderem ve bunuñla meşveret idüp işümi bitürem.” didi [6] ve bu nesneyi göñli içinde temām muḳarrer eyledi. Andan Rebīʿ bin Ziyād merḥabā diyüp ʿizzet [7] ve ḥürmet eyledi ve dönüp evlādına geldiler. Melik Niʿmān kendü köşkine vardı ve Rebīʿ [8] bin Ziyād'ı daḫı bile iletdi. Rebīʿ, Melik Niʿmān serāylarına ve ṣuffelerine naẓar eyledi [9] ve kürsīlerine ve taḫtlarına baḳdı ve yazılu ṣūretleri ve naḳşları müşāhede ḳıldı [10] ve ḥarīr yaṣduḳları ve döşekleri gördi ve cennet-ṣıfat [417a] tav-ḫāneler içine girdi. [11] Müteḥayyir oldı ve eyitdi: “İşde beglik buña yaraşur. Yoḫsa biz bunlaruñ ḳatında [12] bir deve güdüci çōpānlaruz. Ne begler görmişüz ve ne evlere girmişüz. Kişi ḫiẕmet [13] idicek, bunuñ gibi pādişāha ḫiẕmet itse.” didi. Andan Rebīʿ içün Melik [14] Niʿmān ḳonuḳlıḳ eyledi ve ekābir daʿvet idüp ulu cemʿiyyet itdi. Envāʿ-i ṭaʿāmlar [15] yidiler ve puḫte ḥarīflerile sīmīn sāḳīler elinden zerrīn ḳadeḥler nūş itdiler. ve ġuṣṣa[16]lardan bir sāʿat ḫalāṣ bulup ḫāṭırların ḫoş eylediler ve yir yirin her birisi söze **[194b]** [1] gelüp cūş itdiler ve ṭoluları boş itdiler. Bu Rebīʿ bin Ziyād daḫı dili ṭatlu ve sözi [2] ḥalāvetlü, ṣoḥbeti leẕẕetlü kişi idi ve leṭāyif ve ġarāyib rivāyet itmekde kāmil idi [3] ve ebyāt ve eşʿār oḳımaḳda hünermend idi. Şol ḳadar ʿacāyib ve ġarāyib ḥikāyetler [4] söyledi ve ser-güẕeştler naḳl itdi ve eşʿār oḳudı ki Melik Niʿmān bunı cān [5] ve göñülden sevdi ve edebini ve erkānını begendi. Bir laḥẓa bu ḫālile ṣoḥbet eyledi ve mecmū[6]ʿısı geregi gibi germ oldılar ve mecmūʿısınuñ ṭabīʿatleri nerm oldı ve ḥayā perde [7] yüzlerden götürdiler. Melik Nuʿmān daḫı Rebīʿe ḳıṣṣasın söylemege furṣat buldı [8] ve başladı ḫālinden ḥikāyet eyledi ve Mütecerride'ye şevḳinden şikāyet eyledi. Andan [9] eyitdi: “İy Benī ʿAbs ulusı! Bir ḳaç kez diledüm ki ādem gönderem. [417b] Melik Züheyr'den

194a-4 ve Melik Niʿmān: -
194a-5 bunuñla: bunuñıla
194a-6 Ziyād: Ziyād'a
194a-7 evlādına: evlerine, Niʿmān: Nuʿmān
194a-8 Niʿmān: Nuʿmān'uñ
194a-13 pādişāha: pāẕişāha
194a-14 Niʿmān: Nuʿmān, ekābir: ekābiri
194a-15 -: (Nite ki bu bābda maʿrifeti ve taḥḳīḳi olan kimesne didi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir)
194b-4 Niʿmān: Nuʿmān
194b-5 ve göñülden: ü göñülden
194b-6 perde: perdesini
194b-7 ḳıṣṣasın: ḳıṣṣasını
194b-8 Mütecerride: Mütecerrede

ḳız [10] isdeyem. Yine vazgeldüm. Bu işde sen ne naṣīḥat idersin ve ne maṣlaḥat görürsin?" [11] didi. Rebīʿ daḫı furṣat buldı ve Melik Züheyr'i ḳovlayacaḳ vaḳt buldı. Andan [12] eyitdi: "Vallāh yā Mālik, anı saña vaṣf idemediler ola. Kimse anuñ ḥüsnin ve cemālin [13] taḳdīr ve ḳalem birle taḥrīr idemez. Velīkin atası bed-ḫūh, baḫīl kişidür. Her kim diledi ise [14] verhem itdi. Eger sen daḫı ādem gönderseñ maʿlūmdur ki virmezdi ve serd cevāb virürdi. [15] Ġāyet cebbārlardandur ve mütekebbirlerdendür ve anuñ bedʿatlerinden ve ẓulmından birisi budur ki [16] bir bī-aṣıl ḳuluñ sebebi ile bunca ḫalḳı incitdi ve ululları anuñ eli altında zebūn eyledi **[195a]** [1] ve niçeleri anuñ cevri ile maġbūn ve maḥzūn eyledi. Fi'l-cümle Ḥicāz memleketi elinden [2] ʿāciz oldı. Ben ḳuluñ daḫı andan incindigümden Benī ʿAbs'i terk eyledüm ve ḳardaşlarum [3] ve taʿalluḳātumı alup Benī Fezāre ḳabīlesine geldüm." didi ve ḫaylī Melik Züheyr'i Melik [4] Niʿmān'a mesāvī eyledi. Melik Niʿmān Rebīʿ bin Ziyād'uñ sözlerin işidicek, saḫt oldı [5] ve eyitdi: "Yā şeyḫ! Bu ne sözdür ki sen söylersin? Rabb-i ḳadīm ve İlāhe'l-kerīm ḥürmeti-y-içün ki [6] eger ben aña ādem göndersem daḫı ol benüm sözüm ḳabūl itmese ve buyruġuma muṭīʿ olmasa, [7] Benī ʿAbs'de bir kişi diri ḳomazdum. Ulusın ve kiçisin ḳılıçdan geçürürdüm. Eger sözüme [8] inanmazsañ ṣabr eyle. Ādem göndereyin ve Benī ʿAbs ḫalḳını dutsaḳ idüp hep bunda [9] getürdeyin. Melik Züheyr'üñ ve ʿAnter bin Şeddād'un boynın urayın ve anlardan giçen [10] yıllaruñ mālını bī-ḳuṣūr żamān çekdüreyin ve bir ḥabbe ḳomayayın. Ol ʿAnter didükleri [11] şeyṭāna evvelden ḫoẕ kinüm vardur. Zīrā ki atam anuñ ṣuçını ʿafv idüp Kisrī **[418a]** [12] ḳatında başından ṭaşra terbiyyet itdi ve miḳdārından ziyāde ʿizzet ve ḥurmet [13] eyledi ve nūḳ-ı ʿAṣāfir'inden biñ deve virdi ve Kisrī'nüñ tācın alıvirdi [14] ol vaḳt bildüm ki iḥsānı maḥalline itmedi idi, evet benüm sözüm

194b-9 ḳız: ḳızın
194b-11 ḳovlayacaḳ: ḳovla[ya]caḳ
194b-12 Vallāh yā Mālik: Vallāhi yā melik
194b-13 bed-ḫūh: bed-ḫū
194b-15 bedʿatlerinden: bidʿatlerinden
194b-16 bī-aṣıl: bī-aṣl
195a-1 -: (ve daḫı bu bir niçe yıldan beri ḳaṣd itmişidi ki Mekke gibi bir ev yapa[yı]dı. Biz menʿ itdük, ḳomaduḳ. Mekke yapmaḳ Allāh'dan ġayrı kimesneye düşmez didük. Bu demde hīç bir ṭarafda bundan ulı beg yoḳdur.)
195a-2 incindigümden: ʿāciz olup ve incindügümden, ḳardaşlarum: ḳardaşlarumı
195a-4 Niʿmān'a: Nuʿmān'a, Niʿmān: Niʿmān
195a-5 İlāhe'l-kerīm: İlāh-ı kerīm
195a-6 sözüm: sözümi
195a-9 Melik: belki Melik, ʿAnter bin Şeddād'un: ʿAnter'üñ, giçen: geçen

eslemedi. (15) Begler ṣūretinde ve bunca ḫadem ve ḥaşem māl ü niʿmet ile size gönderdi." didi. (16) Andan eyitdi: "İy Benī ʿAbs ulusı! Şimdiki ḥālde ki senden Mütecerrideʾnüñ cemālin **[195b]** (1) işitdüm, iştiyāḳum ziyāde oldı ve muḥabbetüm artdı. Eger atası benüm sözümi (2) dutmaz ise ve buyruġuma uymaz ise defʿī depeleyem ve Kisrīʾye cevābın daḫı virem." (3) didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Vallāhi ki yā Melik Niʿmān, niʿmetüñ ḥaḳḳı-y-içün ben seni (4) cān ü göñülden severin. Bu diyāra andan saña şikāyet itmege geldüm. Sen ḥaḳdan (5) bāṭılı seçersin ve eyüyi yatludan farḳ idersin. İn-şāʾallāh anuñ ẓulmını defʿ idüp (6) ḫalḳuñ intiḳāmın alıveresin. Bizüm daḫı göñlümüze şifā ḥāṣıl ola." didi. (7) Andan ṣoñra ʿAbleʾnüñ helākı bābında itdügi tedbīri Melik Niʿmānʾa ḫaber virdi (8) ve eyitdi: "Benī ʿAbsʾden uġurlatdum. Müferric bin Hilāl ḳatına gönderdüm ve ardınca (9) varup üzerindeki mālları ve cevherleri ve Kisrīʾnüñ tācını alup Müferric ile (10) üleşdük. {Yarusın} bu aldı ve yarsın ben aldum ve ʿAbleʾ(y)i depeletdüm. Tā ki ol bed-aṣl daḫı (11) anuñ firāḳında yanup yaḳılup ġuṣṣa vü miḥnetile ölüp gide." didi. Andan eyitdi: (12) "Yā melik! Ol māllar ve cevherler ki ʿAbleʾden aldum, sizüñ ḫazīneñüze lāyıḳdur. Dilek (13) iderin ḳabūl idesin." didi ve ḳuvlı Sālimʾe buyurdı. Ol ḳumāşları ve tācı ve cevāhiri (14) getürüp Melik Niʿmān öñinde ḳodı. **Rāvī eydür:** Rebīʿ bin Ziyād bu nesneleri (15) Melik Nuʿmānʾa virdügi ġāyetde ḥīlekerliginden ve çoḳ bilmişliginden idi. (16) Zīrā bilürdi ki Melik Nuʿmān ol ḳadar nesne(y)i **[418b]** alup ḳabūl idicek, iki ol **[196a]** (1) ḳadar virürdi. Pes ol sebebden getürüp bu nesneleri Melik Nuʿmānʾa teslīm itdi. Melik (2) Niʿmān bu cevāhire ve tāc-ı Kisrevīʾye naẓar {idicek}, müteḥayyir oldı ve Rebīʿ bin Ziyādʾuñ (3) tedbīrine taʿacüb eyledi. Andan eyitdi: "İy Benī ʿAbs ulusı! Benüm senden tevaḳḳuġum māl degildür. (4) Belki Mütecerrideʾnüñ viṣālidür. Bir bu ḳadar māl daḫı vireyin. Dek benüm maḳṣūdumı ḥāṣıl (5) itmekde saʿy ḳıl. Eger sen ʿāciz olursañ ve eylügile

195b-1 muḥabbetüm: maḥabbetüm
195b-3 Niʿmān: Nuʿmān
195b-6 alıveresin: alıviresin
195b-7 : Niʿmānʾa: Nuʿmānʾa
195b-9 ile: birle
195b-10 yarsın: yarusın
195b-13 iderin: iderin ki, ḳuvlı: ḳulı
195b-14 Niʿmān: Nuʿmān
195b-15 ḥīlekerliginden: ḥīlekārlıgından
196a-2 Niʿmān: Nuʿmān, Kisrevīʾye: Kisreviyyeʾye
196a-3 taʿacüb: taʿaccüb, tevaḳḳuġum: tevaḳḳuʿum, degildür: degüldür
196a-4 Mütecerrideʾnüñ: Mütecerredeʾnüñ bir: saña bir

bitürmeziseñ ḫoẕ gücile ben anı alı[6]bilürin ve atası Züheyr'i yüzi üstine sürüp bunda getürübilürin." didi. Rebīʿ [7] bin Ziyād şād ü ḫurrem oldı. Andan eyitdi: "Yā melik! Mühlet vir, ben varup senüñ ṭarafuñdan [8] atası Melik Züheyr'ile söyleşeyin ve senüñ salṭanatuñı ve ʿaẓametüñi beyān eyleyeyin ve iḥsānuñı [9] ve inʿāmuñı vaṣf ideyin ve ḳızına ṭālib idügüñi bildüreyin. Eger başında devleti varısa [10] buyruġuñı ṭuta ve ḳızını kendü eli-y-ile ve mālı ve rızḳı-y-ıla getürüp saña teslīm ide. Eger rāżī [11] olmayup ser-keşlik iderse kendü ḳanına ḳaṣd ide ve devletine ziyān ide ve ẕelīl [12] ve ḥaḳīr ola. Belki dutsaḳ ve esīr ola." didi. Melik Nuʿmān bu sözleri işidicek, şād ü [13] feraḥ oldı ve yine eline zerrīn ḳadeḥ aldı. Gecenüñ nıṣfı geçince oturdılar. Andan [14] ehl-i meclis evlü evine gitdi. Rebīʿ bin Ziyād daḫı Melik Nuʿmān serāylarından aña [15] birisin ḫalvet itmişlerdi. Ol daḫı anda vardı ve feraḥlıgından serāya ṣıġmazdı. [16] Göñlinde eydürdi ki "ʿAble'den ḳurtuldum. Bu defʿa ol naḥs ṣūretlü şeyṭāndan daḫı ḫalāṣ **[196b]** [1] bulusarın ve Melik Züheyr'i daḫı aña yardım idüp ḫalḳı incitdügi şerrinden belāya uġrayısar [2] ve anuñ daḫı helāki benüm ucumdan olısar." diridi. **Rāvī eydür:** Ṣabāḥ olınca her kişi [3] yirlü yirinde rāḥat olup yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ, Melik Nuʿmān Müferric bin Hilāl'e ḫilʿat geydürdi [4] ve Kisrī ḳatına gönderdi ve Rebīʿ [419a] bin Ziyād'ı alıḳodı ve üc gün daḫı ḳonuḳluḳ itdi. [5] Dördünci gün olıcaḳ, nūḳ-ı ʿAṣāfīr'den peş yüz deve virdi ve atlar ve ḳatırlar ve nefīs [6] libāslar ve fāḫir ḫilʿatler ve ebrīşüm çullu yidekler ve ḳullar ve cāriyeler virdi ve buña bildürdi [7] ki "Mütecerride ʿışḳından ḥālim mükedder olmışdı. İmdi eglenme. Var, anuñ atasından baña [8] ḫaber getür." didi ve bunı ulu begler ile ḫadem ḥaşem ile gönderdi. Ol daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* [9] diyüp bu mālları ve niʿmetleri aldı ve yola revān oldı ve feraḥlıgından dünyāya [10] sıġmazdı. Zīrā ki Benī ʿAbs'den gelicek, ḳulı Sālim'den artuḳ kimsesi yoġudı. Şimdi [11] bu

196a-5 bitürmeziseñ: bitürimezseñ, alıbilürin: alabilürin
196a-6 getürübilürin: getüribilürin
196a-7 şād: şāẕ
196a-9 ḳızına: ḳızını
196a-12 şād: şāẕ
196b-1 bulusarın: bulısarın, Züheyr'i: Züheyr, yardım: yardum
196b-3 bin: ibni
196b-4 üc: üç
196b-5 peş: biş
196b-7 Mütecerride: Mütecerrede, ḥālim: ḥālüm, olmışdı: olmışdur
196b-8 begler ile: begleri-y-ile, ḥaşem ile: ve ḥaşemi-y-ile

ḳadar māl ve ḳul ve cāriye ve atlar ve ḳatırlar alup gider. Ummamaduġına uġradı ve ṣanmadığına [12] ṣataşdı ve murād maḳṣūdıla ve göñül arzūsı ile sürdi. Müferric bin Hilāl ḳabīlesine [13] geldi ve Mālik ibni Ḥassān ki Müferric yirine ḳoyup gitmiş idi, Rebīʿe ḳarşu çıḳup ʿizzet [14] ve iḳrām eyledi ve ḳondurdı ve Beşāret daḫı geldi. Rebīʿüñ duʿā idüp elin öpdi [15] ve mevlāsı Müferricʾden ḫaber ṣordı. Rebīʿ eyitdi: "Ḫoş, saġ ve selāmet vardı. [16] Kisrī ḳatına gitdi." didi ve Melik Nuʿmān ḫilʿatler geyürüp iḥsānlar ve ʿaṭālar itdügin **[197a]** [1] ḫaber virdi. Andan Rebīʿ eyitdi: "Yā Beşāret! Ol depeledügüñ cāriyeyi isdeyü kimse geldi mi?" didi. [2] Beşāret eyitdi: "*Lā! Vallāh yā mevlāy*, kimse gelmedi ve ḫaber işitmedük. Şimdi anuñ süñükleri [3] daḫı çürüdi gitdi ve ġavġāsı kesildi ve işi bitdi ve maḳṣūduñuz yirine yitdi." didi. Rebīʿ bin Ziyād [4] eyitdi: "Cehenneme gitsün! Ḳurtulduk bu ḳaḥbenüñ elinden. Üş ʿemmüsi oġlın aña ḳavuşdurayın, [5] eger daḫı diri-y-ise. Ölüp gitdi-y-ise ḫoẕ ve anuñ furḳati ḥasreti ile helāk oldı [6] ise, andan daḫı ḫalāṣ bulduḳ ve anuñ zaḥmetinden daḫı ḳurtulduḳ." didi. Andan [7] ol gice daḫı ārām alup yarındası Benī Fezāre ḳabīlesine, kendü ehline **[419b]** ve taʿalluḳātına [8] teveccüh itdi. Gide gide Benī Fezāreʾye yaḳın gelicek, ittifāḳ yuḳaruda didügümüz gibi ʿAnterʾe [9] ṭuş geldi ve ʿAnter buyurdı ki "Varuñ işbu tozuñ ḫaberin aluñ. Kimdür ve ḳandan gelür [10] ve ḳancaru gider?" didi. **Rāvī eydür:** ʿAnter bu tozı işidicek, ādem göndermek isdedi [11] ve ʿUrve menʿ itdi ve ʿAnter eslemedi ve ʿUrveʾnüñ ādemlerinden birisine eyitdi: "İy ʿemmüm [12] ḳulı! Tiz var, işbu tozuñ ḫaberin getür." didi. Ol daḫı at depdi. Yil gibi esdi, [13] vardı. Gördi ki māllardur ve niʿmetlerdür ve atlar ve develerdür, ḳullar alup gider. [14] Meger ki ol deve süren ve at yiden ḳullar hep ġarībler idi. Bu Benī ʿAbs ādemisin [15] bilmediler ve Rebīʿ bin Ziyād ḳulı Sālim ile ilerü gitmiş idi ve bunlar anuñ ardınca giderlerdi. [16] Çünki bu ʿAnter gönderdügi ādem gelüp bunlara irişdi,

---

196b-11 māl ve: māl ü, ummamaduġına: ummaduġına, ṣanmadığına: ṣanmaduġına
196b-12 murād: murād ve, bin: ibni
196b-13 ibni: bin
196b-14 Beşāret: Beşāret ibni Menīʿ
196b-16 Niʿmān: Nuʿmān
197a-1 ḫaber: daḫı ḫaber, geldi mi: geldim
197a-2 Vallāh yā mevlāy: Vallāhi yā mevlāye
197a-4 ḳurtulduḳ: ḳurtılduḳ
197a-6 oldı ise: oldı-y-ısa
197a-10 isdedi: istedi
197a-13 gider: giderler

ṣordı ki “Kimdür bu mällaruñ **[197b]** (1) issi ve siz ne ṭāyifedensiz ve ḳandan gelürsiz ve ḳancaru gidersiz?” didi. Bunlardan (2) birisi eyitdi: “Sen ne kişisin ki bizi ṣorarsın ve bunda ne istersin?” didi. Bu eyitdi: (3) “Bir ġarīb kişiyin. Deve yavi ḳuldum. Anı ṭaleb iderin.” didi. Ol eyitdi: “Biz senüñ (4) deveñ görmedük. Eger bu develeri ṣorarsañ Benī ʿAbs ulusı ve Benī Ziyād güzīdesi (5) Rebīʿ bin Ziyādʾuñdur. Melik Nuʿmān ḳatından gelüp evine gider.” didi. Bu ʿAnter ādemisi (6) Rebīʿ ḫaberin işidicek eyitdi: “Varuñ, yoluñuz açuḳ olsun. Ben daḫı devecügüm isdemege (7) giderin.” didi ve bunlardan ayrılup sürdi. Geldi, ʿAnterʾe bu ḫaberi söyledi (8) ve bu kişiden işitdügin beyān eyledi. ʿAnter feraḥ, şād oldı ve ġuṣṣadan āzād oldı. (9) Andan eyitdi: “Depeleyeyin ol ḫabīṯ münāfıḳ ve mālların ve rızḳların alup anı ʿālemlere (10) melāmet eyleyeyin ve illere rüsvāy ideyin ve itdügi fesādlaruñ şerrin anuñ başına (11) getüreyin ve vücūdunı dünyādan yitüreyin.” [420a]didi. Ve ʿUrve eyitdi: “Lā! Vallāh iy Benī ʿAbs (12) pāsubānı, maṣlaḥat degül Rebīʿ bin Ziyādʾı öldürmek. Zīrā ki Melik Züheyrʾüñ ḫāṭırı (13) ḳalur. ʿAbleʾ(y)i ḫalāṣ idüp anda varacaḳ degül misin ki bu işe ḳaṣd idersin?” didi. (14) ʿAnter eyitdi: “Anı helāk eylemek benüm ġāyetde maḳṣūdumdur. Melik Züheyr işi daḫı (15) āsāndur. Eger baña anuñiçün ḳaḳırsa ayruḳ Benī ʿAbs içinde ṭurmayam. Hele bir yürüñ, (16) ardlarından irişelüm.” didi ve atın depdi ve ʿUrve ve bāḳī aṣḥābı bunuñ ardına **[198a]** (1) düşdiler. Öyle olunca gitdiler, yitmediler. Atları yoruldı. Andan ʿAnter Şeybūbʾa eyitdi: (2) “Yā Şeybūb! Bize var bir ḳonacaḳ müşerref maḳām bul. Otlu ve ṣulu ola. Bir pāre rāḥat (3) olalum.” didi. Şeybūb daḫı “Semʿan ve ṭāʿaten!” diyüp yoldan ṣapdı. Bir ḳonacaḳ (4) yir buldı ve geldi, bunları iletdi, anda ḳondurdı. Atların diñlendürdiler. (5) Andan ʿUrveʾye eyitdi: “Yā ʿUrve! Bilür misin ki Rebīʿ bin Ziyād bu gice ḳanda ḳonsa (6) gerekdür?” didi. ʿUrve eyitdi: “Lā! Vallāh bilmezin.” didi. ʿAnter eyitdi: “Bu gice ol varup (7) Benī Mālik

197b-3 deve: devem, ḳuldum: ḳıldum
197b-8 şād: şāẕ
197b-9 münāfıḳ: münāfıḳı
197b-11 ve ʿUrve: ʿUrve, Vallāh: ,Vallāhi
197b-15 yürüñ: yüriñ
198a-1 olunca:olınca, yitmediler: yitemediler
198b-4 buldı ve: buldı adına Cufāʾ dirlerdi ve
198a-5 Andan ʿUrveʾye: Andan ʿAnter ʿUrveʾye
198a-6 Vallāh: Vallāhi

ṣuyı ḳatında ḳonar ve ādem gönderüp geldügini ḳardaşlarına ve taʿalluḳātına bildürür [8] ki ḳarşu çıḳalar. İmdi siz daḫı bu gice bir sāʿat ārām aluñ. Andan geçüp [9] ḳonduġı yirde Rebīʿün üzerine hücūm idelüm ve başına belālar getürelüm." didi. [10] **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük bu ṭarafda Rebīʿ bin Ziyād ḳıṣṣasına. Rebīʿ bin Ziyād [11] daḫı şād ü ḫurrem, göñül murādı ile geldi. Hem daḫı ʿAnter didügi gibi Benī Mālik ṣuyına [12] ḳondı. Çadırlar dutuldı. Ol gice anda ḳonup rāḥat oldı ve buyurdı. Envāʿ [13] ṭaʿāmlardan bişürdiler ve eyü meylerden ḥāżır itdiler. Yidiler ve icdiler. Andan Rebīʿ, Sālim [14] adlu ḳulına [420b] eyitdi: "Yā Sālim! Var, bizüm geldügümüzi ṣabāḥ olınca ḫalḳumuza bildür, sevinsinler [15] ve yarın bize ḳaşu çıḳsunlar." didi. Sālim daḫı "Semʿan ve ṭāʿaten!" diyüp bir yügrüg [16] ve eşkün yidege sever oldı ve ḳabīlelerden yaña perrān oldı. Rebīʿ bin Ziyād **[198b]** [1] çarḫ-ı ġaddārdan ġāfil rūzigār-u sitemkāruñ mekrinden emīn olup otururdı. [2] Bilmezdi ki taḳdīrde ne miḳdār olmış idi. Mālına maġrūr ve ḥāline mesrūr, gicenüñ [3] yarısı geçince oturdılar. ʿAnter daḫı ʿUrve ve aṣḥābı-y-ıla ol ārām alup ḳonduḳları [4] yirden göçüp sürdiler. Gelüp Rebīʿün ḳonduġı yire çıḳdılar. ʿAnter çünki develerüñ, [5] ḳatırlaruñ ḳaraltusın gördi, ʿalāmetlerden bildi ki Rebīʿdür. Andan ʿUrve'ye eyitdi: [6] "Yā ʿUrve! Ḫalḳı dört bölük idelüm. Dört yañadan ḥamle idüp bunlaruñ üsdine [7] ḳoyulsunlar ve ulu kiçi ve ḳul ḫalāyıḳ dimesünler, ḳırsunlar." didi. Andan on kişiye [8] maḫṣūṣ ışmarladı ki "Siz doġru Rebīʿ bin Ziyād'uñ üsdine varuñ ve ḳılıcıla birḳaç yirde [9] başlu eyleñ. Andan elin ve ayaġın baġlañ ve gözin daḫı dülbendile baġlañ daḫı bıraġuñ, [10] gidüñ. Velīkin Sālim adlu ḳulunı loḳma loḳma eyleñ ve sözüñüz bu olsun kim "Yā āl-i [11] Ḳaḥṭān! Manṣūr muẓaffer

198a-7 ṣuyı: ṣuyına
198a-8 geçüp: göçüp
198a-11 şād: şāẕ, murādı ile: murādı-y-ıla
198a-12 envāʿ: envāʿ-i
198a-13 ḥāżr: ḥāżır, icdiler: içdiler
198a-14 sevinsinler: sevinsünler
198b-15 ḳaşu: ḳarşu
198a-16 sever: süvār, ḳabīlelerden: ḳabīleden, perrān: perān
198b-1 ġāfil rūzigāru: ġāfil ve rūzigār-ı
198b-2 miḳdār: muḳadder
198b-3 ve aṣḥābı-y-ıla ol ārām alup ḳonduḳları: ü aṣḥābı-y-ıla ārām alup ol ḳonduḳları, yarısı: yarsı
198b-5 ʿalāmetlerden: ʿalāmetlerinden
198b-8 doġru: ṭoġru
198b-10 ḳulunı: ḳulını
198b-11 manṣūr muẓaffer: manṣūr ve muẓaffer

olduñuz!" diyüp birbiriñüze çaġırasız. Tā ki bunlara bu işi (12) iden kim idügin Rebīʿ bilmeye." didi. Bunlar daḫı "Ḫoş ola!" didiler ve ʿAnter nice (13) it didi ise eyle itdiler. Bu ḳullara ve ḫiẕmetkārlara ḳılıç ḳoydılar. "Yā āl-i (14) Ḳaḥtān!" diyüp çaġırdılar. Rebīʿ bin Ziyād uyandı. Gördi ki ḥāl diger-gūn olmış. (15) Ser-gerdān ve ser-nügūn oldı ve ʿāciz ve dem-beste ḳaldı ve ḳaṣd ḳıldı ki atına binüp (16) cenge cürʿet ide. Nā-gāh gördi ki on kişi dört yanında ḳılıç üşürdiler ve bir nice yirde **[199a]** (1) çalup żaʿīf eylediler ve ellerin ve gözlerin bağladılar ve bāḳī ḫademin ve ḥaşemin helāk eylediler. (2) Yüklerin develere yüklendiler ve ṣanduḳları [421a] ḳatırlara yükletdiler ve ʿAnter eyitdi: "Bu yükleri (3) bir yoldan ṣapa yire iledüñ. Görelüm ne vardur." didi. Şeybūb eyitdi: "İy anam (4) oġlı! Eyü didüñ. Siz baña uyuñ. Ṣabāḥa dek sizi bir ḫalvet mekāna irişdüreyin." (5) didi ve ṣabāḥ olınca gitdiler. Varup bir yirde ḳondılar ve yükleri indürüp (6) ṣanduḳları açdılar ve içindeki cevheri görüp ve nefāyisi ve mālları görüp müteḥayyir (7) oldılar ve ʿAnter eyitdi: "Laʿnet gelsün Niʿmānʾuñ cānına ve muṣībet uġrasun (8) ḫānümānına! Bu ḫabīṯ münāfıḳda ne kemāl gördi ki bunca mālları buña virdi?" didi. (9) ʿUrve eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Ne ṣuçı var ki Melik Niʿmānʾa ḳaḳırsın? Saña (10) işbu ḳadar māl ve niʿmet virdi. Eger Rebīʿ degül imisse kim getürürdi? Aña söginçe (11) Teng̃riʾye şükür eyle. Anuñ sebebi ile saña bunca rızḳlar ve māl virdi." didi. (12) Andan eyitdi: "İy bahādurlar begi! Şimdi bunı fikr eyle ki bu işi kimse ṭuymaya ve bu sırra (13) kimse muṭṭaliʿ olmaya. Zīrā ki Rebīʿ bin Ziyād bu ḥāli bilicek, cihānı yine nifāḳıla birbirine (14) urur ve ḥīle ile bize bir belā ider." didi. ʿAnter eyitdi: "Yā ʿUrve! Benüm kimseden iḥtiyāṭum (15) yoḳdur. Melik Züheyirʾden utanurın. Yoḫsa Rebīʿ bin Ziyādʾuñ her pāresini ḳulaġınca (16) iderdüm. Ben aña geregi gibi intiḳām itmedüm ve ol lāyıḳ olduġı gibi cezā ḳılmadum. Ḳorḳdum ki **[199b]** (1) adum maẓlūm iken ẓālim ola." didi.

198b-13 didi ise: didi-y-ise, bu ḳullara ve: andan bu ḳullara ve daḫı
198b-16 nice: niçe
199a-2 yüklerin: yükleri, yüklendiler: yükletdiler
199a-6 nefāyisi ve, nefāyisi görüp ve
199a-7 Niʿmānʾuñ: Nuʿmānʾuñ
199a-9 Niʿmānʾa: Nuʿmānʾa
199a-9 māl ve: māl ü
199a-11 şükür: şükr, māl: māllar
199a-15 Züheyirʾden: Züheyrʾden

Andan Şeybūb ʿUrve'ye cevāb virdi ve eyitdi [2] ki "Bir tedbīr ideyin ki kimse bu ḥāli bilmeye ve bu mālları alduġumuzı benī ādem ṭuymaya ve Rebīʿ bin Ziyād'a [3] bu işi biz itdügümüzi bilmeye." didi. ʿAnter eyitdi: "Ne tedbīr idersin? Baña digil." didi. Şeybūb [4] eyitdi: "Tedbīr budur ki develeri evümüze gönderevüz. Işmarlayavuz ki ṭaġlarda ve yaylımlarda [5] perākende idüp güdeler ve ṣanduḳları işbu ḳum içinde gizleyevüz, girü dönüp [421b] bunda [6] uġrayınca. Ammā ḳatırları bile alup azuġumuz yükledevüz." didi. ʿUrve eyitdi: "Bārekallāh, [7] eyü tedbīr itdüñ. Hem daḫı eyle idelüm." didi. Andan Şeybūb didügi gibi develeri [8] evlerine gönderdiler ve ṣanduḳları gömdiler ve ḳatırlara raḫtların yükledüp ʿIrāḳ ṭarafına [9] revān oldılar ve ʿAble'nüñ ḫalāṣına ʿazm eylediler. Varıraḳ ʿAnter'üñ iştiyāḳı [10] ʿAble'ye ziyāde oldı ve işbu şiʿri eyitdi: Şiʿir. Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir [200a] [1] Arapça şiir [2] **Rāvī eydür:** ʿUrve ʿAnter'üñ bu şiʿrini işidicek, bildi ki Benī Ziyād öykesi geçdi [3] ve intiḳāmı alınmadı. Yine anlaruñıla ceng odı yaḳmaġa fikri vardur ve ṣavaş becermege [4] ḳaṣdı vardur. Eyle olsa ʿUrve eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahāduru! Biz senüñ buyruġuña [5] muṭīʿüz. Her ne kim ḫāṭıruñ dilerse it. Cānumuzı senüñ yoluñda ḳomışuz ve başumuz [6] ṣaġ olduġınca ḫizmetüñden yüz döndürmezüz." didi. ʿAnter daḫı buña duʿā ve alḳış [7] eyledi. Andan yollarına revān olup gitdiler ve gide gide gelüp Müferric bin Hilāl [8] ḳabīlesine irişdiler. [422a] Andan Şeybūb ʿAnter'e eyitdi: "Ben varup Beşāret'ile buluşup [9] ʿAble'nüñ ḫaberin ṣorayın ve ben gitdügümden ṣoñra ḥāl nice oldı göreyin." didi. [10] ʿAnter eyitdi: "Var, evet yine baña becid ḫaber getür." didi. Şeybūb daḫı "Ḫoş ola!" [11] didi ve yeñi, giñī ḳaftanlar geydi ve Şāmlular ṣūretine girdi. Varup ol ḳabīle[12]nüñ içine girdi ve ḳullardan birisine ṣordı. Beşāret'i ṣorınca daḫı bilmez. Zīrā ki [13] gice ḳarañuda buluşmış idi. Ol ṣorduġı ādem daḫı Beşāret'i buña ṣalıvirdi, [14] ḳulaġuzladı. Ol daḫı gösderdügi ṭarafa gideriken nā-gāh gördi ki saġ ṭarafdan [15]

199b-1 bir: ben bir
199b-4 yaylımlarda: yayılımlarda
199b-6 azuġumuz: azıġumuz ve raḫtumuz
200a-1 -: (Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir), Ziyād öykesi geçdi: Ziyād'a öykesi geçmedi
200a-2 odı: odın, becermege: bicermege
200a-5 döndürmezüz: döndermezüz, duʿā ve: duʿā vü
200a-10 yeñi giñī: yiñi giñ
200a-12 birisine ṣordı: birisine {Beşāret'i} ṣordı, ṣorınca: ṣūretce
200a-13 gideriken: giderken, ṭarafdan: ṭarafından

bir atlu gelür ve ṣaḥrālara baḳup gözinüñ yaşı dökilür. Beriyyeler gözedüp aġlar [16] ve cigerini ḥasret odı-y-ıla ṭaġlar ve işbu şiʿri oḳur: **Şiʿir.** **[200b]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir. [7] **Rāvī eydür:** Şeybūb bu şiʿri işidicek, bildi ki bu atlu Beşāretʾdür. [8] Şād ü ḫurrem oldı ve daḫı işbu şiʿrile cevāb virdi: Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir. **Rāvī eydür:** Şeybūb bu şiʿri [15] temām idicek, Beşāretʾe eyitdi: "Lā! Vallāh yā Beşāret, Şeybūb daḫı saġdur [16] ve ʿAnter daḫı ḫoşdur. Üş Benī ʿAbs bahādurlarından yüz ādem alup geldi ki **[201a]** [1] ʿAbleʾ(y)i ḫalāṣ ide." **[422b]** didi ve kendüyi Beşāretʾe bildürdi. Beşāret daḫı şād ü ḫandān [2] oldı ve Şeybūbʾıla görüşdi. Andan eyitdi: "İy ḳarındaşum Şeybūb! Ne ḳatı eglendüñ. [3] İntiẓārıla beni helāk ideyazduñ. Niçe kez furṣat düşdi ki ʿAbleʾ(y)i alam ḳaçam. Velīkin [4] muvāfıḳ yoldaş bulmadum." didi ve mevlāsı Melik Niʿmān ḳatına gitdügin ve bunı mālı [5] ve ḫazīnesi ve ehl-i ʿayālin üzerine ḳoduġın ḥikāyet itdi. Andan maʿşūḳası Rābiʿaʾdan [6] ḫaber ṣordı. Şeybūb eyitdi: "Rābiʿaʾnuñ saña iştiyāḳı şol ḳadardur ki [7] vaṣf itmege mümkin degül. Senüñ ḫaberüñ işidicek, ʿaḳlı yayıldı ve kendüyi [8] yavı kuldı. Eger elinden gelse uçup gelürdi. Şimdi iş āsān oldı. Hemān [9] bu diyārdan çıḳup gitmek ardınca olmaḳ gerekdür." didi. Beşāret eyitdi: [10] "Yā aḫī! Bu gice ʿAbleʾ(y)i saña ulaşdurayın. Var ʿAnterʾe ḳavuşdur daḫı Redem ṭaġına [11] dek ṭurmayup gidüñ. Ol ṭaġa irişicek eglenüñ. Ben varup mālları ve develeri [12] size ulaşdurayın ve göñlüme bir dürlü tedbīr gelmişdür. Anı itsem gerekdür [13] ve biraz ādemile develeri ol mālları alup size itsem gerekdür. Siz daḫı [14] mecmūʿısın ḳırasız ve mālları ve ḫazīneleri alasız ve andan ṣoñra ṣıḥḥat [15] ve selāmetlıġıla ve göñül ḫoşlıġı-y-ıla sizüñ diyāruñuza gidevüz." didi. Şeybūb [16] eyitdi: "Nice fikrüñ varısa eyleyesin. Hele şimdi ʿAbleʾ(y)i baña getürivir." didi. **[201b]** [1] Beşāret daḫı dönüp yine

200a-16 şiʿir: şiʿr
200b-8 şād: şāẕ, virdi: virdi şiʿr
200b-15 Vallāh: Vallāhi
201a-1 şād: şāẕ
201a-4 Niʿmān: Nuʿmān
201a-5ʿayālin: ʿayāli
201a-8 yavı kuldı: yavu kıldı
201a-11 mālar: mālları
201a-13 ol mālları alup size itsem: ve ol mālları size iletsem

evlerine vardı. **Rāvī eydür:** ʿAble daḫı dāyim [2] melūl ve maḥzūn olup otururdı ve Beşāretʾüñ atası, ḫātırın tesellī idüp genc [3] oğlancuḳlar gibi göñlin eglerdi ve Beşāret daḫı Rābiʿaʾdan ḫaber ṣorup otururdı [4] ve anuñ sözlerin ʿAbleʾye söyleyüp diñlerdi ve her gice ʿAbleʾ(y)i uyutmayınca kendü [5] yatmazdı. İttifāḳ ol gice ki bunı Şeybūbʾa ulaşduracaḳ idi, yine bayaġı ʿādeti [6] üzre eve girdi. ʿAbleʾnüñ gözi yaşı sīl olup aḳar [423a] ve diyārın añup āh [7] ider ve ʿāşıḳın ẕikr idüp gögsin geçürür ve derd-i ḥasretile işbu şiʿri oḳur: Şiʿir. [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[202a]** [1] Arapça şiir. [2] **Rāvī eydür:** Beşāret bunuñ şiʿrini işidicek eyitdi: "Yā ʿAble! Beşāret [3] olsun saña ki Şeybūb geldi." didi ve buña Şeybūb ḫaber virdügin ḥikāyet [4] eyledi ve ʿAnter bunı almaġa geldügin bildürdi. ʿAble şād ü ḫurrem oldı ve Beşāretʾe [5] duʿā vü alḳış itdi ve eyitdi: "Ḥaḳ Teʿālā seni Rābiʿaʾya ḳavuşdursun ve murāduñ [6] ḥāṣıl ḳılsun, nite ki sen beni maḳṣūduma irişdürdüñ." didi. Andan Beşāret [7] ʿAbleʾye eyitdi: "Evvel seni Şeybūbʾa ulaşdurayın. Daḫı ṣoñra ben kendü cānuma bir çāre [8] idem." didi ve ʿAbleʾ(y)i kişi ṣūretine ḳoydı ve üzerinden ḫatun kişiler libāsın [9] çıḳardı ve başına dülbend ṣardı ve biline ḳılıç baġladı ve bir ata kendü bindi ve bir ata [10] anı bindürdi ve gice ḳarañulıġında ṣabāḥ olmadın Şeybūbʾa irişdürdi. Andan Şeybūb [11] eyitdi: "Di imdi bunı ʿAnterʾe ḳavuşdur. Teşvīşden emīn olsın ve intiẓārdan [12] ḳurtulsun." didi. Şeybūb daḫı ʿAble ile esenleşdi ve ʿAnter geldügin ḫaber [13] virdi. Andan Beşāretʾe alḳış itdi ve ayrıldı. ʿAbleʾyi alup döndi, [14] ʿAnterʾe gitdi ve Beşāret evlerine dönüp vardı, anası ile buluşdı ve ʿAbleʾyi [15] Şeybūbʾa teslīm itdügin söyledi. **Rāvī eydür:** Beşāret ol [423b] gice ṣabāḥa [16] dek oturdı. Bir yalan biti yazdı efendisi aġzından kendüye, her nice ki ḫātırı **[202b]** [1] dilerse.

201b-2 melūl ve maḥzūn: melūl maḥzūn, atası: anası, genc: genç
201b-4 söyleyüp: söyledüp
201a-6 üzre eve girdi: üzere eve girdi gördi ki
201b-7 şiʿir: şiʿr
201b-16 Arapça şiir: -
202a-1 Arapça şiir: -
202a-4 şād: şāẕ
202a-8 kişi: er kişi, libāsın: libāsların
202a-10 Şeybūb: Şeybūbʾa
202a-11 olsın: olsun
202a-12 ḳurtulsun: ḳurtılsun

Andan ṣabāḥ olıcaḳ, Mālik Ḥassān ki Müferric anı yüz ādemile ḳabīlesin [2] ṣaḳlamaġa ḳomışıdı, anuñ ḳatına vardı ve eyitdi: "Yā mevlāyi! Şöyle bilmiş ol ki [3] bu gice efendimden bir nāme geldi. İçinde yazılmışdur ki "Beşāret! Nāme saña vāṣıl [4] olıcaḳ, şöyle bilesin ki Kisrī beni ʿAcem leşkeri ile Ḫorāṣān'a gönderdi ki [5] bir ḳalʿa alup ḫalḳını ḳıravuz, Kisrī'ye ʿāṣī olduḳları içün. Nā-gāh varduġumuz [6] yirde bī-nihāyet düşmene buluşduḳ. Düşmen ġalebe itdi. Başılup ḳaçduḳ ve birḳaç [7] yirde başlu daḫı oldum. İmdi Kisrī'den üşenürin ki ḳaçduk diyüp mālumı [8] ve ḫazīnemi elümden ala ve ʿāleme beni beẕ-nām ḳıla. Eyle olsa nāme irişdügi sāʿat mecmūʿ-ı [9] mālumı ve ḫazīnemi develere yükledüp Redem ṭaġına iledesin. Tā ki ben varup Melik Niʿmān ile [10] bulışam ve ḥālim aña añladam ve taḳṣīrlıġum olmaduġını bildürem. Ümīẕdür ki ol daḫı varup [11] Kisrī'den beni dilek ide ve eyde ki "ʿArab leşkeri ʿAcem çerisi ile uġraşmaḳ ṭarīḳin bilmezler. [12] Anlaruñ ʿādeti ve ṭavurı bir dürlü daḫıdur." diye." İmdi ben mevlāmuñ buyruġın [13] yirine getürmek isderin. Sen ne maṣlaḥat görürsin?" didi ve çıḳardı nāme(y)i [14] Mālik'üñ eline virdi. Mālik bu nāme(y)i açup oḳudı. Gördi ki Beşāret didügi [15] bī-ḳuṣūr içinde yazılmış. Melūl oldı. Andan ṣoñra eyitdi: "Yā Beşāret! Bu nānemede [16] ehl-i ʿayālin añmamış. Ḥāl anuñ gibi olursa ḫoẕ yaluñuz māla ve ḫazīneye **[203a]** [1] ḳorḳu olmaz. Belki bunlara daḫı şāyed ki Kisrī ġażab idüp bir belā ide. Mālın ve ḫazīne[2]sin añup ehl-i ʿayālin ve ḥaremin yine añmadı ola?" didi. Beşāret defʿī cevāb virdi [3] ve eyitdi: "Añmaduġına sebeb bu ola ki ehl-i ayāline ġażab olursa bir niçe müddet [4] dutsaḳ idüp Melik Niʿmān dilek idüp ḳurtılacaḳdur. Maʿlūmdur ki kimsesin helāk [5] idecek degüldür. [424a] Ammā māl ve ḫazīne bir kez ele giricek, żāyiʿ olur. Eger ehl-i ʿayālin [6] ḳaçurursa mecmūʿ-ı ʿālem duyar. Melik Nuʿmān'a daḫı ḫoş gelmez.

202b-1 Mālik: Mālik ibni
202b-2 yā mevlāyi: yā mevlāye
202b-3 efendimden: efendümden
202b-5 ḳalʿa: ḳalʿa(y)ı
202a-6 düşmen ġalebe itdi: dürişimedüḳ bize ġalebe itdiler
202b-9 Niʿmān: Nuʿmān
202b-10 ḥālim: ḥālümi, bildürem: bildirem
202b- 12 ṭavrı: ṭavurı
202b-15 nānemede: nāmede
203a-2 yine: nite
203a-4 Niʿmān: Nuʿmān
203a-6 Niʿmān'a: Nuʿmān'a, ḳaçurdı: ḳaçırdı

Taʿalluḳātın ḳaçurdı [7] dirler. Ḫıyānet gibi olur. Melik Niʿmān daḫı dilek idemez ve Kisrī'ye bunuñ içün söz [8] söylemez." didi. Mālik eyitdi: "Eyü didüñ. Sen bilürsin. Saña mevlāñdan nice ki buyruḳ [9] geldi-y-ise eyle it." didi. Eyle olsa Beşāret elli ḳul cemʿ eyledi mevlāsı ḳullarından [10] ve Benī Şeybān'dan. Andan bunlaruñ baʿżısın yaylıma gönderdi. İki yüz eyü deve getürtdi [11] ve baʿżısın alup ḫazīneye girdi ve ṣanduḳları yükletdi ve nefīs libāslardan ve ḳīmetlü [12] ḳumāşlardan bulduġın aldı ve aḫşam olınca ṣabr itdi. Andan anasın bir ata bindürdi [13] ve ḳullara buyurdı. Ol mālları ve ḳumāşları develere yükletdiler ve yola revān oldılar [14] ve Redem ṭaġına ʿazm itdiler. Ṣabāḥ olınca yürüdiler. Ṣabāḥ olıcaḳ, {ḳonmaḳ} isdediler. Beşāret [15] ḳomadı ve eyitdi: "Redem ṭaġı ḳatında Vādiyyü'n-Niḳā dirler bir dere vardur. Anda varmayınca [16] deve çözmek. Bu diyār ḥarāmīlidür. Añsuzda ʿArab ḥarāmīsi çıḳar. Mālı ve ḫazīne(y)i **[203b]** [1] elümüzden alur. Bizi ʿāleme melāmet ider." didi. Bunlar daḫı ṭurmayup gitdiler. [2] Ḳuşluḳ vaḳtinde ol Beşāret didügi yire irişdiler ve yoldan ṣapdılar ki bir yirde [3] ārām olalar. Nā-gāh ʿAnter bir aradan çıḳdı ve bunlaruñ üzerine hücūm itdi. Beşāret [4] bildi ki ʿAnter'dür. Ḳarşu varup duʿā itdi ve elin öpdi. Andan eyitdi: "Yā mevlāy! [5] Di imdi furṣatdur. Bu ḳullara ḳılıc ḳoyuñ [424b] ve mecmūʿısını helāk idüñ ve mālları [6] ve ḫazīneleri aluñ ve beni maḥbūbuma buluşduruñ." didi. ʿAnter eyitdi: "Yā Beşāret! Saña [7] beşāret olsun ki hemān maʿşūḳañ ile bulışduñ ve itdügüñ iḥsānuñ ʿivażın [8] bulduñ ve ḳorḳudan ḳurtulduḳ. Şimden girü fāriġ ol." didi. Andan ʿUrve'ye ve aṣḥābına [9] buyurdı. Bu ḳullara ḳılıc ḳoydılar ve mecmūʿısın helāk eylediler ve develeri sürdiler. Dönüp [10] yine geldükleri yola revāne oldılar. Gide gide ol mālları ve ṣanduḳları [11] yire irişdiler. Varup ḳatırlara yükletdiler. Andan bu māllarıla ve niʿmetlerile şād ü ḫurrem, [12] göñül

203a-7 Niʿmān: Nuʿmān
203a-8 söylemez: söyleyimez
203a-10 yaylıma: yayılıma
203a-14 ṭaġına ʿazm itdiler: ṭaġı ṭarafına gitdiler, ḳonmaḳ: {ḳonmaḳ}
203a-15 Vādiyyü'n-Niḳā: Vādiyyü'n-Neḳā
203a-16 çözmek: çözmek olmaz
203b-3 olalar: alalar
203b-4 duʿā itdi ve elin öpdi: elin öpdi ve duʿā itdi, mevlāy: mevlāye
203b-5 furṣatdur: fırṣatdur, ḳılıc: ḳılıç
203b-6 maḥbūbuma buluşduruñ: maḥbūbeme bulışduruñ
203b-8 ḳurtulduḳ: ḳurtılduñ
203b-9 ḳılıc: ḳılıç, mecmūʿısın: mecmūʿısını
203b-11 yire: yirlere, şād: şāz

murādı-y-ıla Benī ʿAbsˈe irişdiler. Şeybūb varup muşdıladı ve “ʿAnter saġ ve selāmet (13) ve bilesince vāfir niʿmetlerle geldi.” diyü ḫaber virdi ve ḫalḳuñ içi feraḥlıgla ṭoldı (14) ve Melik Züheyr oġulları ile işidüp şād ü ḫurrem oldılar ve ḳarşulamaġa çıḳdılar ve ol (15) mālları ve rızḳları görüp müteḥayyir oldılar. Andan eyitdiler: “İyvāh! Yemen diyārını hep (16) ʿAnter ḫarāb eylemiş ve beglerinüñ ve ulularınuñ başına belā getürüp faḳīr itmiş.” didiler. **[204a]** (1) ʿAnter daḫı bunları göricek, bir ādem ile ʿAbleˈyi anası evine gönderdi ve kendü ileri (2) yürüdi. Melik Züheyrˈüñ oġulları ile buluşdı ve görüşdi. Melik Züheyrˈüñ oġulları (3) eyitdiler: “Seferüñ mübārek olsun. Ḳadem getürdüñ. Şükür ki selāmetlıġıla bir daḫı yüziñi (4) gördük.” didiler. Andan seferinden ve ser-güẕeştinden ḫaber ṣordılar. ʿAnter eyitdi: “Ḳıṣṣam (5) ʿacayib ve ser-güẕeştüm ġarībdür. İn-şāʾallāh babañuz ḫiẕmetinde söyleyem, işidesiz.” didi. (6) Andan atası ile ve ʿemmüleriyile buluşup görüşdi. Şeddād bu mālları gördi ve deve(7)leri, ḳatırları müşāhede itdi. Şād ü ḫurrem olup, sevindi ve ʿAbleˈnüñ atası, oġlına (8) eyitdi: “İy oġul! Eger ḳız ḳarındaşuñ ṭurur imisse işbu māllar ve niʿmetler hep gelürdi.” (9) didi. Andan ʿAnter ile buluşup görişdi ve eyitdi: “İy Benī ʿAbs bahāduru! Hīç (10) ʿAbleˈden ḫaber işitmedüñ mi?” didi. ʿAnter eyitdi: “Şimdi ʿAble anası ḳatındadur.” didi. (11) Mālik güldi ve ṣandı ki laṭīfe ider. Ayruḳ söylemedi. Andan gelüp her birisi (12) evlü evine gitdi ve ʿAnter bu māllardan ve develerden Benī ʿAbsˈüñ ulusına ve kiçisine, (13) bayına ve yoḫsulına, ʿāmına ve ḫāṣına, bilişine ve yada hep armaġan gönderdi. (14) Nite ki ʿādeti evvelden böyle idi. Ġazādan māl-ı ġanīmet ile gelse, her birisine (15) **[425a]** armaġan üleşdürürdi. Pes mecmūʿ-ı ḫalḳ şād ü ḫurrem oldılar ve ʿAnterˈüñ geldügine (16) sevindiler. Velīkin Beşāretˈüñ feraḥı hepisinden ziyāde idi. Zīrā ki Rābiʿaˈyıla **[204b]** (1) buluşdı ve

---

203b-12 muşdıladı: muştıladı
203b-13 ve bilesince: bilesince, feraḥlıgla: feraḥlıgıla
203b-14 ile: birle, şād: şāẕ
204a-1 ile: birle
204a-2 yürüdi: yüyüridi, oġulları ile: oġulları-y-ıla
204a-3 yüziñi: yüzüñi
204a-5 ġarībdür: ġarayibdür
204a-6 ʿemmüleriyile buluşup: ʿemmüleri-y-ile bulışup
204a-7 şād ü ḫurrem olup: şāẕ ü ḫurrem oldı
204a-8 gelürdi: bize gelürdi
204a-9 buluşup görişdi: bulışup görüşdi
204a-10 şimdi: ʿAble şimdi, ḳatındadur didi: ḳatındadur.
204a-13 yada: yadına
204a-15 şād: şāẕ

ḥasretine ḳavuşdı. Andan ʿAnter buyurdı. Beşāret içün bir çadır [2] ḳurdılar ve Beşāretʾe eyitdi: “İy Beşāret! Bu çadır senüñ olsun ve şol māllar ki [3] mevlānuñ ḫazīnesinden alduk, bir ḥabbe almazın. Hep senüñ olsun.” didi. [4] Beşāret daḫı ʿAnterʾe duʿā ve alḳış itdi ve maḥbūbesi ile ol ʿAnter gösderdügi [5] çadıra girdiler ve teşvīşden emīn oldı. **Aṣmaʿī eydür:** Bunuñ ḥāli böyle oldı. [6] ʿAbleʾnüñ atası melūl maḥzūn evine vardı. Gördi ki ʿAble anası-y-ıla avurd urup [7] oturur. Şād ü ḫurrem oldı ve ʿAbleʾnüñ gözlerin öpdi ve eyitdi: “İy ḳızum! Daḫı [8] diri misin? Şükür ki bir daḫı yüzüñi gördük.” didi. **Aṣmaʿī eydür:** Ve ʿAnter daḫı evlerine [9] ḳarār idüp oturduġı gibi Melik Züheyrʾden ādem gelüp isdedi. ʿAnter daḫı “Semʿan ve ṭāʿaten!” [10] diyüp sürdi. Vardı, Melik Züheyrʾüñ öñinde yir öpdi, duʿā itdi. Melik Züheyr [11] eyitdi: “Merḥaba iy Benī ʿAbsʾüñ pāsubānı! ʿAbleʾden ḫaberüñ var mı?” didi. ʿAnter [12] eyitdi: “Belī yā melik! Devletüñde buldum ve ḫalāṣ idüp getürdüm ve atasına ve anasına ḳavuşdurdum.” [13] didi ve başladı ḥikāyeti evvelden söyledi. Rebīʿ bin Ziyād tedbīr idüp ʿAbleʾ(y)i uġurlatduġunı [14] ve Müferric bin Hilālʾe gönderdügün ve ṣoñra ardınca varup öldürtmege ḳaṣd itdügüni [15] ve Beşāret boġazlayıyorurken Şeybūb irişüp elinden alduġını, fiʾl-cümle her ser-güẕeşti [16] Melik Züheyrʾe ḫaber virdi. Melik Züheyr Rebīʿ bin Ziyādʾuñ ḥīlesine müteḥayyir oldı **[205a]** [1] ve oġulları {daḫı} taʿacüb itdiler ve eyitdiler: “Bu vāḳıʿa(y)ı altun ṣuyı ile yazmaludur ve mermerlere ḳazı[2]malıdur ve ḳıyāmete dek dāsitān itmelüdür.” didiler. Andan eyitdiler: “İy Benī ʿAbs bahādurı! Şimdi [3] ʿAble atası ḳatında mıdur?”didiler. ʿAnter eyitdi: “Belī! Anası ḳatına ulaşdurdum. [425b] Velīkin [4] şol māllar ve libāslar ve cevherler ve tāc ve bāḳī nefāyis ne varısa anı daḫı ṭaleb [5] itsem gerekdür.” didi. Melik Züheyr eyitdi: “Senüñile Rebīʿ bin Ziyādʾuñ ucından [6] bize teşvīş eksük olmaz. Ne anuñ ḥīlesi ve fitnesi dükenür ve ne ḫoẕ ḳışṣañ [7] ser-encāmına

204b-4 duʿā ve: duʿā vü
204b-5 oldı: oldılar
204b-6 melūl maḥzūn: melūl ü maḥzūn, şād: şāẕ
204b-9 evlerine: evlerinde
204b-10 merḥaba: merḥaban
204b-12 belī yā melik: yā melik
204b-13 uġurlatduġunı: uġurlatduġını
204b-14 Hilālʾe gönderdügün: Hilāl ḳatına gönderdügüni
204b-15 her: hep
205a-2 ḳazımalıdur: ḳazımaludur, eyitdiler: eyitdi
205a-3 atası: anası, mıdur didiler: mıdur

yitişir.” didi. Andan eyitdi: “Niçün ʿAble'nüñ ḳandalığın bildügüñ [8] vaḳt baña bu ḳażiyyeyi dimedüñ? Tā ki ādem gönderüp Melik Nuʿmān'dan isdeye[yi]dük. [9] Ara yirde bunca zaḥmet çekmeye idüñ ve hem Müferric'üñ daḫı kendü Kisrī ḫizmetinde [10] iken mālın almaya idüñ ve bizi anuñıla düşmen itmeye idüñ.” didi. ʿAnter eyitdi: [11] “Yā mevlāy! Eger saña ʿAble diri idügin bildürsem, ḫalḳ içinde bu ḫaber fāş olur [12] idi ve Rebīʿ bin Ziyād'a sen ḫaber göndermezden öñdin varup ʿAble'(y)i depeler idi. [13] Maḳṣūd ḥāṣıl olmazdı ve ol öldürdügi ẓāhir oldı. Ayruḳ inkār itmege mecāli [14] ḳalmadı.” didi. Melik Züheyr eyitdi: “Ḥaḳ Teʿālā Rebīʿ bin Ziyād'uñ ʿāḳıbetin ḫayr eylemesün [15] ve başından belā ḫālī olmasun. Ne ʿaceb cürʿet itmiş. Ol bī-çāre(y)i düşmen eline [16] virmiş.” didi. Andan Melik Züheyr ʿAnter'e eyitdi: “Şöyle işitdüm ki şimdi Rebīʿ bin Ziyād **[205b]** [1] Benī Mālik ṣuyı ḳatında mecrūḥ, maġbūn olup ḳaldı ve elinde nesi varısa [2] gitdi ve ḳulı ve ḫalāyıḳı helāk oldı.” didi. ʿAnter eyitdi: “*Yā mevlāy*! İtdüklerin [3] buldı ve fesādlarınuñ ve fitnelerinüñ şerri kendü başına geldi.” didi. **Rāvī eydür:** [4] Bunlarun ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda Rebīʿ Ziyād ḥikāyetine. Şol vaḳt ki [5] ʿAnter bunuñ ādemlerini helāk idüp ve mālların aldı ve kendünüñ elin baġlayup [6] bıraḳdı gitdi. Sālim adlu ḳulı muşdılımaġa göndermiş idi. Ol daḫı sürdi. Benī Fezād ḳabīle[7]sine geldi ve mevlāsı saġ ve selāmet ve bile vāfir niʿmet, [426a] bī-zaḥmet ve bī-meşaḳḳat [8] geldigin ḳardaşlarına ve aḳribāsına bildürdi ve Melik Niʿmān bunca māllar ve develer [9] virdügin ḫaber virdi. Bunlar daḫı sevindiler ve şād ü ḫurrem olup at arḳasına [10] süvār oldılar ve çarḫ-ı ġaddāruñ mekrinden ġāfil oldılar ve ḳardaşlarınuñ başına [11] ne vāḳıʿa geldügin sizmediler. Öyle yaḳın olınca gitdiler. Hīç ḫaber bilmediler ve uġraşmadılar. [12] Andan Sālim'e ṣordılar, eyitdiler: “Mevlāñdan ne

205a-7 yitişir: yitişür
205a-9 ḫizmetinde: ḳatında
205a-11 yā mevlāy: yā mevlāye, ʿAble: ʿAble'(y)i
205a-13 ol öldürdügi ẓāhir: öldügi daḫı bilinmezdi ben Şeybūb'ı gönderdügüm sebebi ile anuñ münāfıḳlığı ve ḫīlesi ve mekri ẓāhir
205b-2 yā mevlāy itdüklerin: yā mevlāye itdügin
205b-4 Rebīʿ: Rebīʿ bin
205b-6 Fezād: Fezāre
205b-8 geldigin: geldügin, Niʿmān: Nuʿmān
205b-9 şād ü ḫurrem: şāẕ ü ḫandān
205b-11 ḫaber: ḫaberin
205b-12 Sālim'e: Sālim'den

yirde ayrılduñ ve ne mekānda ḳoyup [13] gitdüñ?" Velīkin vaḳt olınca bu araya gelse gerek idi. Meger ki yorılup bir arada [14] ḳondılar ve diñlenmek içün bir araya indiler ola." didi. ʿİmāre eyitdi: "Eyü didüñ ve müvecceh [15] söyledüñ. Hemān eyledür."didi. Andan ṭurmayup Benī Melik ṣuyına gitdiler. Nā-gāh gördiler [16] ki ḳuşlar ener çıḳar ve ḳurtlar gelür gider. ʿİmāre eyitdi: "İy dirīġ! Eyü fāl degül **[206a]** [1] işbu görinen. Ḳardaşum benüm ucumdan bir muṣībete uġramasa idi." didi ve bir pāre [2] ilerü yürüdiler. Gördiler ki ādem ölüsi ṭopṭolu olmış. Gövdeden at geçmez [3] ve ḳandan yiryüzi boyanmış ve ulular içinde Rebīʿ bin Ziyād iñiler. Mecmūʿısı bunlaruñ [4] atdan indiler ve aġlaşdılar ve elin ve gözin çözdiler ve yaraların ṣardılar. Rebīʿ bin [5] Ziyād daḫı bunları göricek, cān gevdesine girdi ve ʿaḳlı başına girdi. [6] didi. Rebīʿ eyitdi: "Melik Niʿmān ḳatında gidicek, işbu diyāra geldüm ve Sālimʿi size [7] muşdılamaġa gönderdüm ve ben fāriġ olup emīn yirlerdür diyü ġāfil oldum ve gice [8] rāḥat olup yatdum ve dün yarusı geçiçek uyandum. Gördüm ki ḳullara ve cāriyelere [9] ḳılıç ḳoyup ḳırarlar. Ben daḫı elüme ḳılıç aldum ve ḳaṣd itdüm ki bunlara hücūm idem. Nā-gāh [10] gördüm ki on kişi üzerümde ḥāżır olmış. Birḳaç yirde başlu eylediler ve elümi [11] ve gözümi bağlayup bıraḳdılar gitdiler **[426b]** ve māllarum ve rızḳlarum aldılar. Eger siz irişmeseñüz [12] beni ḳurt ḳuş yirdi." didi. Ḳardaşları bunuñ sözin işidicek, taʿaccüb idüp [13] barmaḳların ısırdılar ve eyitdiler: "Hīç bilmedüñ mi ne ṭāyifedendür?" didiler. Rebīʿ eyitdi: [14] "Ḳandan idügin ḫoẕ bilmezin. Velīkin gāh gāh "Yā āl-i Ḳaḥṭān!" dirlerdi. Bilmezin ben ki [15] Melik Niʿmān ḳatından gidicek, ardımca mı geldiler, yoḫsa ittifāḳ bunda mı çıḳdılar." [16] didi. Andan ʿİmāreʿye ḳaḳıdı ve eyitdi: "Hep bu

---

205b-13 -: (Sālim eyitdi: "Benī Mālik ṣuyına ḳodum."), vaḳt: bu vaḳt

205b-14 ʿİmāre: ʿAmāre

205b-15 eyledür didi: eyledür, Melik: Mālik

205b-16 ener: iner, ʿİmāre: ʿAmāre

206a-4 elin ve gözin: elin gözin

206a-5 cān gevdesine girdi ve ʿaḳlı başına girdi: cānı gövdesine girdi ve ʿaḳlı başına geldi.

206a-6 didi: -, -: (Andan ṣordılar ki "Ḥālüñ nedür? Neye ṣataşduñ ve bu işi saña kim itdi?"), Niʿmān: Nuʿmān, ḳatında: ḳatından

206a-7 muşdılamaġa: muşdılımaġa

206a-10 üzerümde: üzerimde

206a-11 māllarum ve rızḳlarum: māllarumı ve rızḳlarumı

206a-14 idügin ḫoẕ bilmezin: iduġın bilmezin

206a-14 Yā āl-i Ḳaḥṭān: Yā ele Ḳaḥṭān, yā ele Ḳaḥṭān, bilmezin ben ki: bilmezin ki

206a-15 Niʿmān: Nuʿmān, ardımca: ardumca

206a-16 ʿİmāreʿye: ʿAmāreʿye

belāya senüñ ucuñdan uġraduḳ. **[206b]** (1) Eger sen nefsüñe uymasañ ben ʿAble'(y)i öldürmege varmazıdum ve dönüp gelürken bu işlere (2) ṣataşmazıdum." didi. ʿAmāre ʿAble'nüñ öldügi ḫaberin işidicek, aġladı ve ḥasretile (3) cigerin ṭaġladı ve eyitdi "*Vā-ḥasretā yā ʿAble* ki viṣālüñe irmedüm ve bir daḫı cemālüñi (4) görmedüm." didi. Andan sürdiler, evlerine geldiler ve Rebīʿ bin Ziyād'ı yaturu ḳodılar (5) ve Benī Fezāre ulusı Beder ibni ʿAmur, Rebīʿ bin Ziyād'uñ ḫāṭırın ṣormaġa geldi ve ḥālinden (6) ṣordı. Ol daḫı ḳıṣṣasın söyledi. Andan Bedr bin ʿAmr'uñ büyük oġlı Ḥuẕeyfe, (7) Rebīʿe eyitdi: "Melūl olma ve ḫāṭıruñı ḫoş dut ki saña bu işleri kim itdi-y-ise bula(8)yın ve geregi gibi intiḳām ideyin ve diyārını ḫarāb ideyin." didi. **Rāvī eydür:** Birḳaç günden (9) ṣoñra Melik Züheyr vardı, Rebīʿ bin Ziyād'uñ ḫāṭırın ṣordı. Zīrā ki Ḳays (10) adlu oġlınuñ ḳayın atası idi ve bir gün anuñıla bile oldı ve döndi, yine (11) evine geldi. Andan ṣoñra ve ḳardaşları işitdiler ki ʿAble, evlerine geldi ve atasına (12) ve anasına ulaşmış. Rebīʿ bin Ziyād'uñ eti eridi ve ḳuvveti ḳurudı ve ṭāḳati gitdi. (13) ʿİmāre eyitdi: "Ne ḥikāyetdür? Bu ḳażiyye girçek mi ola?" didi. Rebī eyitdi: "ʿArab (14) dīni ḥaḳḳı-y-içün ki ben Benī Şeybān'da Melik Niʿmān ḳatına gitmedin anı diledüp gitdüm (15) ve ḳanını öldüren kişinüñ elinde ve eteginde gördüm. Andan ṣoñra gitdüm. Meger ki ol (16) öldürdüm diyüp bize ḳan gösderen melʿūn, yalan söyleyüp bize ḫıyānet **[427a]** itdi **[207a]** (1) ola." didi. Andan ol Benī ʿAbs'den "ʿAble saġdur." diyü ḫaber getüren ādemi ḳıġırup (2) ṣordılar ki "Hīç bildüñ mi ki ʿAble ne vechile ḫalāṣ bulmış?" didiler. Ol kişi eyitdi: "*Vallāh* (3) *yā mevlāy*, ne ṭarīḳile ḳurtulduġın ḫoẕ işitmedüm. Velīkin ʿAnter'i gördüm ki geldi çoḳ māl (4) ve niʿmetile ve yanında bir uzun boylu ve laṭīf ḫūylu nev-ḫuṭ yigit bile idi. Ṣordum (5) "Kimdür?" diyü. Eyitdiler ki: "Bunuñ adı Beşāret'dür. Benī Şeybān reʾīsi Müferric bin Hilāl'üñ ḳulıdur. (6) ʿAble yanında olan Rābiʿa adlu cāriyenüñ

206b-1 varmazıdum: varmazdum
206b-2 ʿİmāre: ʿAmāre, ḫaberin işidicek: ḫaberini işidicegez
206b-3 cigerin ṭaġladı ve eyitdi: cigerini ṭaġladı
206b-5 Beder ibni ʿAmur: Bedr bin ʿAmr
206b-8 diyārını: diyārın
206b-9 Rebīʿ bin: Rebīʿ ibni
206b-11 ve ḳardaşları: Rebīʿ ve ḳardaşları, evlerine geldi: saġ evlerine gelmiş
206b-13 ʿİmāre: ʿAmāre, ne: bu ne, ola didi: didi
206b-14 Niʿmān: Nuʿmān, diledüp: depeledüm
207a-3 Vallāh yā mevlāy: Vallāhi yā mevlāye
207a-4 ve niʿmetile: ü niʿmetile, nev-ḫuṭ: nev-ḫaṭ
207a-5 eyitdiler ki: eyitdiler

ʿāşıḳı imiş ve evvelden biribirin severlermiş. (7) ʿAnter'ile bile geldi ki ol maʿşūḳasına ulaşa ve bunda muḳīm olup ṭura." didiler." (8) didi. Rebīʿ bin Ziyād bu ḫaberi işidicek, bildi ki bu iş Beşāret'den oldı (9) ve ʿAble bābında itdügi ḥīleleri ṭuydı ve tedbīrler bilindi ve ʿāleme melāmet ve illere (10) rüsvāy oldı. Andan ḳardaşlarını cemʿ idüp ṭanışdı ve eyitdi: "Ol veled-i (11) zinā ile biz başa çıḳamaduk. Anuñ devleti ve saʿādeti ġālibdür ve ṭāliʿi mesʿūddur. (12) Biz anuñıla müdārā idüp dirilmek yigrek idi. Eger bu kez daḫı anuñ elinden (13) ṣaġlıġıla ḳurtulup aralıḳda bir ṣulḥ olursa, andan girü anuñıla yaramazlıḳ itmeyevüz." (14) didi. Andan eyitdi: "Şöyle beñzer ki yolda bizüm elümüzden māllarumuz alup ve ḳul(15)larumuz helāk iden ve beni bu ḥāle getürüp ol veled-i zinādur ve müşkil budur ki (16) şimdiden girü ādem gönderüp ʿAble'nüñ üsdündeki cevāhiri ve libāsları ve aġır bahālu **[207b]** (1) ḫilʿatleri bizden ṭaleb ide. İnkār idersem Beşāret ṭanuḳluḳ vire. Tedbīrde (2) ḫaṭā itmişem. Ṣavāb fikr bu imiş ki evvel Rābiʿa'(y)ı depeleyüp andan ṣoñra (3) ʿAble'(y)i öldürmege gitmek gerek imiş. Tā ki Beşāret'üñ ümīẕi kesile idi ve buyru(4)ġumuzı yirine getüre idi." didi. Bir laḥẓa aġladı ve itdügi işlere peşīmān oldı. (5) Andan ṣoñra ḳardaşlarına ve aṣḥābına [427b] eyitdi: "Göñlüme bir ḫūb fikr ve ṣavāb (6) tedbīr daḫı geldi ki ol veled-i zinānuñ şerrinden ḫalāṣ bulavuz." didi. Bunlar (7) eyitdiler: "Nice fikr itdüñ?" didiler. Rebīʿ eyitdi: "Ol fikr budur ki eger ʿAnter sözüne (8) Melik Züheyr bize ẓulm iderse ve ol ʿAble üzerinden giden mālları ṭaleb iderse, (9) diyārından ḳalʿ idüp giderin. Memleketinden anı maḥrūm ideyin. Zīrā ki ben anuñıla (10) bulışıcaḳ, Melik Niʿmān ışmarladuġın söyledüm ve eyitdüm ki "Kisrī'nüñ yābini Melik (11) Niʿmān senüñ ḳızuñ Mütecerride'nüñ vaṣfın işidüp görmedin ʿāşıḳ olmış. (12) Benümle meşveret itdi ki ādem gönderüp dileye. İmdi anuñ ādemisi gelüp dileyicek, (13) yoḳ dimeyesin. Ṣavāb budur ki buyruġına muṭīʿ olasın. Tā ki mertebeñ (14) ulu ola ve şöhretüñ arta ve ḥükūmetüñ ve memleketüñ ziyāde ola ve

207a-9 ṭuydı ve tedbīrler: ṭuyuldı ve tedbīrleri
207a-15 ḳullarumuz: ḳullarumuz ve cāriyelerümüz, getürüp: getüren
207b-1 ṭanuḳluḳ: ṭanuḳlıḳ
207b-7 itdüñ didiler: itdüñ, sözüne: sözine
207b-8 -: uyarsa
207b-9 giderin: gidereyin
207b-10 Niʿmān: Nuʿmān, yābini: nāyibi
207b-11 Niʿmān: Nuʿmān
207b-12 benümle: benümile

ḥürmetüñ [15] ve ʿizzetüñ bayaġıdan artuḳ ola." didüm. Baña hīç ṣaḥīḥ cevāb virmedi ve eyitdi: [16] "Hele bir ḳardaşlarumıla ve oġullarumıla ṭanışayın." didi. İmdi eger baña bu işleri **[208a]** [1] iden ʿAnter ise ve Melik Züheyr daḫı aña muʿāvenet iderse Melik Nuʿmānʾa [2] varup şikāyet ideyin ve mecmūʿısın perākende ḳılayın ve ulusın ve kiçisin [3] ẕelīl ideyin." didi. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḥāli böyle oldı. Geldük [4] biz yine ʿAnter ḳışṣasına. Şol vaḳt ki Melik Züheyr varup Rebīʿ bin Ziyād [5] gördi, yine geldi ve ʿAnter işitdi Rebīʿ mecrūḥ olmış ve elinden mālları gidüp [6] faḳīr (ü ḥaḳīr) olmış. Melik Züheyrʾe eyitdi: "*Yā mevlāyı*! Allāhü Teʿālā aña itdügi işlerüñ [7] ʿivażın buldurdı ve ḥālin kendüye bildürdi. Şimdi vaḳtidür ki ʿAbleʾ[8]nüñ üzerinden giden mālları ve cevherleri isdeyevüz. Eger ḫaṭāsına iḳrār [9] idüp inṣāf iderse ve ʿöẕürler dileyüp iderse ki "Ol daḫı benüm mālum [10] ile bile alındı. Żāyiʿ eyledüm ve taḳṣīrlıġum olmadı." dirise biz daḫı maʿẕūr [11] [428a] dutavuz. Ṣuçın bağışlayavuz ve eger inkār iderse ḥüccetümüz vardur. İṡbāt [12] idebilürüz." didi. Melik Züheyr eyitdi: "Nola? Maṣlaḥatdur, isdemek olur. Görevüz ki [13] ol daḫı ne cevāb virür." didi. Andan ʿAnter dönüp evlerine geldi ve ol [14] gice āsūde olup rāḥat oldı. Andan ṣabāḥ olıcaḳ, ʿemmüsi Mālikʾe eyitdi: [15] "Yā ʿemmüm! Sen ve oġluñ ʿAmur varuñ, Melik Züheyrʾe söyleñ. Rebīʿ bin Ziyādʾa ādem [16] gönderüp ʿAbleʾnüñ üzerinde giden mālları ṭaleb eylesün." didi. **[208b]** [1] Mālik eyitdi: "*Semʿan ve ṭāʿaten*! Ḫoş ola! Varup diyelüm."didi. Andan ol oġlunı [2] ve ḳardaşlarını cemʿ idüp Melik Züheyr ḫiẕmetine vardılar. Ve selām ve duʿā idüp [3] alḳış itdiler. Andan Melik ilerü varup söyledi ve eyitdi: "Yā melik! Revā mıdur ki [4] benüm ḳızum Benī Şeybānʾda esīr ola ve düşmen elinde ḫor ola ve üsdündeki mālları [5] gide? İmdi senden dilek iderüz ki ādem gönderüp mālları isdeyesin. [6] Eger virürse ḫoşluġıla ve kendü rıżāsı-y-ıla, yine muṣālaḥa idüp barışuruz. Eger bir [7] ʿillet iderse ʿAnter ile anuñ arasına girmeyesin. Nice dilerse ide." didi. [8] Melik Züheyr Mālikʾüñ ḫaberin işidicek, ḳorḳdı ki

---

208a-4 Ziyād: Ziyādʾı
208a-5 işitdi: işitdi ki
208a-8 mevlāyi: mevlāye
208a-9 öẕürler: öẕrler, iderse: eydürse
208a-10 żāyiʿ eyledüm: ben żāyiʿ eylemedüm, dirise: dirse
208a-15 ʿemmüm: ʿemmi, ʿAmur: ʿAmr
208b-2 ve selām: selām
208b-3 Melik: Mālik
208b-4 ḫor: ḫor u ḥaḳīr
208b-6 ḫoşluġıla: ḫoşlıġıla,müṣālaḥa: muṣāliḥa

fesād ola ve ʿAnter Rebīʿe [9] bir dürlü ziyān ide. Pes vardı ki Ḳays adlu oġlını ki Rebīʿüñ güyegüsi idi, anı [10] ḳıġırdı ve eyitdi: "Yā veledi! Rebīʿ bin Ziyād senüñ ḳayın atañdır. İşde işidürsin [11] ki ne vechile töhmet iderler. İmdi ṣavāb budur ki varasın, bu ḥāli aña [12] bildüresin. Eger ol didükleri mālları aldı ise vire. Yoḫsa fitne olur ve ʿadāvet [13] ebedī olur. Ayruḳ ıṣlāḥa ḳābil olmaz." didi. Ḳays daḫı bunı işidicek, [14] saḫt oldı ve ʿAnter ḫāṭırı yıḳıldı. Andan biş kişi alup Benī Fezāre ṭarafına [15] revān oldı ve ṭurmayup sürdi ve gelüp irişdi ve bir yoldaşını [16] gönderdi ve geldügin Rebīʿe bildür ve Rebīʿ bin Ziyād daḫı ḳardaşları ile [209a] [1] ve Bedir bin ʿAmrʾuñ ulu oġlı Ḥuẕeyfe daḫı [428b] ve bāḳī Benī Fezāre ḳabīlesinüñ [2] ululları ile Ḳaysʾa ḳarşu çıḳdılar ve bulışdı ve görüşüp, esenleşdi. Andan [3] Ḥuẕeyfe eyitdi: "Yā Ḳays! Ne maṣlaḥat oldı ki geldüñ? Yoḫsa bizi görmege mi [4] geldün?" didi. Ḳays eyitdi: "Lā! Vallāh bu nesneler içün gelmedüm. Belki şol Mālik [5] bin Ḳırādʾuñ sitāresiz ḳızınuñ üzerinden giden mālların işbu kişiden isdemege [6] geldüm." didi. Andan Rebīʿe atası ışmarladuġını söyledi. Rebīʿ bunuñ sözlerin işidicek, [7] taʿaccüb itdi ve bu māllara inkār itdi ve Ḥuẕeyfeʾye eyitdi: "Yā emīr! Hīç kimseye [8] dünyāda bencileyin muṣībete uġraya mı ve benüm başuma gelen vāḳıʿa gibi kimsenüñ başına belā [9] gele mi? Evvel budur ki şol ḳadar mālum ve niʿmetüm gitdi ki Melik Niʿmānʾdan ġayrı kimse [10] ol ḳadar māla mālik degül. Bir daḫı budur ki başlu oldum ve mecrūḥ olup gözi [11] yaşlu oldum ve yabanda ḳaldum. Eger ḳardaşlarum gelüp irişmeseler ölüp gitdüm [12] idi. Şimdiki ḥālde saña iriştüm ki ẓulm idüp iḳrār iderler ve nesne alduñ [13] diyü bahāne daḫı iderler. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün ki [14] ben ʿAbleʾ(y)i ol didükleri eyyāmda görmedüm ve mālın almadum ve kim alduġın [15] bilmezin. Cemīʿ ḫalḳ bülür ki ʿAble belürsiz olup gidicek, atasından ve ʿemmülerinden [16] ben daḫı ziyāde acıdum ve melūl oldum. İḥtimāl var ki Benī Şeybānʾdan

208b-9 pes vardı ki Ḳays: pes Ḳays, güyegüsi idi: güyegüsidür
208b-14 ʿAnter: ʿAnterʾe
208b-16 bildür: bildürdi, bin: ibni
209a-1 ve Bedir bin: Bedr bin
209a-2 ve bulışdı ve görüşüp: vü buluşdı ve görüşdi
209a-4 Vallāh: Vallāhi
209a-5 bin Ḳırādʾuñ sitāresiz: ibni Ḳırādʾuñ sitāresüz
209a-7 kimseye: kimse
209a-9 Niʿmānʾdan: Nuʿmānʾdan
209a-12 saña iriştüm ki ẓulm idüp iḳrār iderler: şuña irişdüm ki ẓulm iderler
209a-13 bahāne: bühtān
209a-15 bülür ki ʿAble belürsiz: bilür ki ʿAble belürsüz

ḥarāmī **[209b]** (1) gezerken ittifāḳ ṭuş gelüp ʿAble'(y)i aldılar gitdiler ola. Hele şimdi ḫalāṣ olup yine saġ (2) ve selāmet evlerine varmış. Ṣorsunlar, görsünler. Eger ol beni gördi-y-ise esīr olduġı (3) vaḳt, sözleri ḥaḳdur ve ol mālları ben almış olayın. Yoḳ eger "Görmedüm." dirse mālların (4) Benī Şeybān'dan isdesünler. Benüm bu işden ḫaberüm yoḳdur." didi. Andan ṣoñra: "Ḥāl budur ki (5) Müferric bin Hilāl'üñ mālını Benī Şeybān anlara ḳoyacaḳ degüllerdür. Elbette leşker cemʿ idüp (6) üzerlerine varsa gerekdür ve Melik Niʿmān daḫı muʿāvenet itse gerekdür ve babañ (7) bu işlere peşīmān olsa gerekdür." didi. Ḳays bu sözi işidicek, [429a] müteḥayyir oldı. Bilmez ki (8) atasına ne cevāb ilede. Andan Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Vallāh yā ʿemmi, sen gercek (9) söyledüñ. Ammā ʿAnter'üñ ẓulmı ve teʿaddīsi çoḳdur, evet ben ʿāciz oldum iki gözüñ ara yirinde." (10) didi. Ḥuẕeyfe eyitdi: "Yā Ḳays! Çünki bilürsiz ẓulmı ve teʿaddīsi çoḳdur ve ḫalḳı incidür, (11) neçün atañ depeleyüp gidermez ve ḫalḳı anuñ şerrinden ḫalāṣ ḳılmaz yāḫuẕ bir ayruḳ (12) memlekete sürmez?" didi. Ḳays eyitdi: "Bu didügüñ işleri atam itmedügine sebeb budur ki (13) ḫalḳumuz perākende olur ve niẓāmları bozulur ve baʿżısı aña uyar, bile gider." didi. (14) Andan bunlaruñıla vidāʿlaşup döndi, gitdi ve geldi, atasına Rebīʿün ḫaberin irişdürdi. (15) Melik Züheyr daḫı Benī ʿAbs ululārın cemʿ idüp ṣoḥbet iderdi ve şerāba meşġūl (16) olup otururdı. **Rāvī eydür:** Ḳays Rebīʿ bin Ziyād'a gidicek, Melik Züheyr'e Benī Ġaṭfān'dan **[210a]** (1) bir bölük cemāʿat gelmiş ve çoḳ hediyyeler ve armaġanlar ve ʿArabī atlar getürmişlerdi. (2) Bu daḫı anlara ḳonuḳlıḳ idüp cemʿiyyet itmişidi. İttifāḳ Ḳays daḫı Rebīʿ ḳatından gelicek, (3) ol ṣoḥbete ṭuş oldı ve ehl-i ṣoḥbet bunı görüp ayaġın durdılar ve baʿżısı (4) ḳarşu varup görüşdiler ve andan Ḳays atasına Rebīʿ didügi sözleri söyledi. Melik (5) Züheyr eyitdi: "Eyü dimiş. Varuñ ʿAble'ye ṣoruñ ki Rebīʿ bin Ziyād'ı esīr olıcaḳ (6) yāḫuẕ Benī Şeybān'a varıcaḳ gördü mi yāḫuẕ görmedi mi?" didi. ʿAble atası eyitdi: "*Semʿan ve ṭāʿaten!* (7) Varup ṣorayın." didi ve atına bindi ve evine varup ṣordı. ʿAble eyitdi: (8) "Vallāh ben Rebīʿ hīç bir yirde görmedüm. Baña

---

209b-6 Niʿmān: Nuʿmān
209b-8 Ziyād: Ziyād'a, Vallāh: Vallāhi, gercek: girçek
209b-11 neçün atañ: niçün atañ anı
209b-14 vidāʿlaşup: vedāʿlaşup
210a-1 gelmiş: gelmiş idi
210a-3 durdılar: ṭurdılar
210a-6 ʿAble: ʿAble'nüñ
210a-8 Vallāh: iy ata Vallāhi, baña bu: bu

bu işi kim itdügin bilmedüm.” Mālik [9] daḫı ʿAble'nüñ sözin varup Melik Züheyr'e ḥikāyet eyledi. Melik Züheyr eyitdi: [10] “Rebīʿün sözi gircek imiş. Anuñ üzerine hīç ṣuc s̱ābit olmadı. Şimden girü [11] yigregi {oldur ki} ādem gönderüp Rebīʿi yine getürüp ʿAnter ile barışduravuz. Aralarından [429b] kibr ü kīn [12] gide.” didi. **Rāvī eydür:** Beşāret daḫı bu meclisde ḥāżır idi. Melik Züheyr'üñ [13] bu sözlerini işidicek, yüregi yandı ve ġāyetde ḳaḳıdı. Andan fi'l-ḥāl varup Rebīʿ [14] bin Ziyād rişvet virdügi cübbe(y)i ve ʿimāme(y)i ve ḳılıcı ve ʿAble'yi boġazlamaġa virdügi [15] bıçaġı getürüp Melik Züheyr'üñ öñinde ḳodı ve eyitdi: “Yā melik! Anı benümile bir yire [16] getür. İşbu nesneleri aña gösdereyin. Gör ki hīç inkār idecek mecāli ḳalur mı.” didi. **[210b]** [1] “Ben anı senüñ ḥużūruñda ve mecmūʿ-ı ḫalḳ içinde ḫacil idüp şermesār ideyin [2] ve ʿāleme rüsvāy ideyin. Ben gözümile gördüm. Ol mālları benüm mevlām Müferric ibni Hilāl [3] ile üleşdiler ve bu nesneleri baña rüşvet virdi ki varup ʿAble'(y)i depeleyem. Anlaruñ [4] arasında sizleri ne idügin bilmezidüm.” didi ve bildügi gibi ḳıṣṣa(y)ı evvelden ḥikāyet [5] eyledi. Rāvī eydür: Ḥāżır olan cemāʿat Beşāret itdügi ḥikāyeti işidicek, [6] taʿaccüb itdiler ve eyitdiler: “Şimden girü Rebīʿ Ziyād'uñ inkār idecek mecāli ḳalmadı. Ḥāli [7] ḫarāb oldı ve ḥīlesi bāṭıl oldı.” didiler. Ḳays bu ḫalḳuñ Rebīʿ ḥaḳḳında [8] söyledigi sözleri işidicek ve Beşāret'üñ töhmetin teşnīʿ itdügin göricek, be-ġāyet [9] melūl oldı ve Beşāret'e daḫı ġażabı ziyāde oldı. Andan eyitdi: “ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, [10] ben ṭaʿām yimeyem ve ṣu içmeyem, tā ki bu işi bir yaña itmeyince ve bu ḥāli temīz itmeyince.” didi. Andan [11] atına süvār oldı ve Rebīʿ bin Ziyād'a irişmege bī-ḳarār oldı. El-ḳıṣṣa varup [12] irişdi ve Rebīʿ ile yine buluşdı. Rebīʿ buña eyitdi: “Ne becid döndüñ, geldüñ. Ḳażiyye [13] ne oldı?” didi. Ḳays buña Beşāret söyledügi sözleri söyledi ve rüşvet virdi didügi [14] nesneleri ḫaber virdi. Rebīʿ bin Ziyād barmaġın ısırdı eyitdi: “ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün [15]

210a-10 gircek: girçek, ṣuc: ṣuç
210a-11 getürüp: getürdüp
210a-14 rüşvet: rişvet
210b-2 ibni Hilāl: bin Hilāl
210b-3 rüşvet: rişvet
210b-4 sizleri: sırları, bilmezidüm: bilmezdüm
210b-6 Rebīʿ Ziyād'uñ: Rebīʿ bin Ziyād'uñ
210b-8 söyledigi: söyledügi
210b-10 tā ki: tā
210b-13 rüşvet: rişvet
210b-14 ısırdı eyitdi: ısırdı ve eyitdi

benüm Benī Mālik ṣuyı ḳatında giden māllarum bulundı. Zīrā ki ol didükleri (16) cübbe ve ḳılıç ve bıçaḳ, ol māllar içinde bile gitmiş idi. Pes maʿlūm oldı ki baña ol [430a] işi **[211a]** (1) iden ʿAnter bin Şeddād imiş. Beşāretˈe bu sözleri ol şeyṭān ögretmişdür. Şimdi (2) buña çāre bu ḳaldı ki varup Melik Niʿmānˈa ḥālimü ʿarż idem ve ser-güẕeştüm ḫaber virem (3) ve atañuñ inṣāfı olmaduġın ve nā-ḥaḳ yire bir ḳul sözine iʿtimād idüp baña (4) ẓulm itdügin söyleyem ve andan şikāyet eyleyem." didi. Pes **rāvī eydür:** (5) Ḳays, Rebīʿ sözin işidicek, feraḥ oldı ve eyitdi: "Vallāh ki bu veled-i zinā Benī (6) ʿAbsˈde olduġınca ġavġā eksük degüldür ve fitneden ḫālī degüldür." didi. Andan (7) Ḳays rāḥat olup ṭaʿām yidi ve birḳaç ḳadeḥ Rebīʿile çekdi. Andan defʿī sürüp (8) atasına irişdi ve ḳıṣṣa(y)ı aña ḥikāyet eyledi ve Rebīʿ didügi sözleri sırrıla rivāyet (9) itdi. Melik Züheyr bunı işidicek, cān başına ṣıçradı ve saḫt oldı. Andan (10) eyitdi: "Bunlaruñ yirindeʿāciz ḳaldum. Hele işbunları Benī Fezāreye gönderelüm.(11) Bu ḥāli kimseye söyleme. Ṣoñra bir daḫı dürlü tedbīr idevüz." didi. Andan ol (12) gice ṣoḥbet yaraġın (görüp) envāʿ niʿmetler yidiler ve gül-gün şerāblar nūş itdiler ve anuñ (13) ṣafāsına göñüllerin ḫoş itdiler ve ṣabāh yaḳın olınca ʿıyş ü ʿişret ḳıldılar. (14) Mecmūʿısı ser-ḫoş oldılar lā-yaʿḳıl bī-hūş oldılar. Andan evlü evine ve odalu (15) odasına ṣalını bulanı perākende oldılar, varup bir sāʿat ārām idüp diñlendiler (16) ve yatup uyudılar. Ṣabāḥ olıcaḳ, Melik Züheyr ḳonuḳlarına ḫilʿat geydürdi **[211b]** (1) ve yidekler bağışladı ve ẕākir ve şākir gönderdi. Çünki ḫalvet ḳaldı, ʿAnterˈi (2) ḳıġırdı ʿemmülerin cemʿ idüp bunlara eyitdi: "Ḳanı Beşāret? Ḳıġıruñ gelsün. Benī (3) Fizāre ḳabīlesine varup Şeyḫ Bedir bin ʿAmr ile bu işi ıṣlāḥ idelüm. Yoḫsa fesād (4) olur ve ḳabīlemüz perākende olur ve düşmen

---

210b-15 benüm: ki benüm
210b-16 ḳılıç ve bıçaḳ: ḳılıç ve niçe
211a-2 buña: baña, Niʿmānˈa ḥālimü: Nuʿmānˈa ḥālim, ser-güẕeştüm: ser-güẕeştümi
211a-3 olmaduġın: olmaduġını
211a-4 itdügin: itdügini, pes rāvī: rāvī
211a-5 Vallāh: Vallāhi
211a-6 ḫālī: ḫāli
211a-8 ḥikāyet eyledi: ḥikāyet itdi
211a-10 yirinde: işinde, işbunları Benī Fezāreˈye gönderelüm: -, -: bir ṣabr eyle
211a-11 daḫı dürlü: dürlü
211a-12 yaraġın envāʿ: yaraġın görüp envāʿ-i, şerāblar: meyler
211a-14 oldılar lā-yaʿḳıl: ve oldılar lā-yaʿḳıl u, evine ve odalu: evine odalu
211a-15 oldılar varup: oldılar ve varup, idüp: alup
211b-2 ʿemmülerin: ve ʿemmülerini
211b-3 Fizāre: Fezāre, Bedir: Bedru

şemātesine uġraruz.” didi. ʿAnter [5] eyitdi: “Yā melik! Mevlām Ḳays, Rebīʿ bin Ziyād'dan ne ḫaber getürdi? Bize dimedüñüz.” didi. [6] Melik Züheyr eyitdi: “Rebīʿ eyitmiş ki “Ol cübbe [430b] ve ḳılıc ve bıcaḳ ve ʿimāme ki Beşāret [7] gösderdi, Benī Mālik ṣuyı ḳatında benüm giden māllarumıla bile gitdi ve ʿAnter [8] ögretmişdür ki Beşāret baña bühtān ide.” dimiş ve hem ḳaṣd itmiş Melik Niʿmān'a [9] vara bizden şikāyet ide ve Müferric bin Hilāl mālların sen alduġun ḫaber vire. [10] Anları daḫı bize düşmen eyleye.” didi. **Rāvī eydür:** ʿAnter bunı işidicek, ġāyetde [11] saḫt oldı ve Rebīʿ bin Ziyād'a kini artdı ve ʿadāveti ziyāde oldı. Andan Melik [12] Züheyr'üñ buyruġuna muṭīʿ olup ādem gönderdi Beşāret'i ḳıġırmaġa. Evde bulmadılar. [13] Rābiʿa'dan ṣordılar. Ol eyitdi: “İki gündür ki Beşāret odaya gelmedi. Ben sizüñile [14] ṣoḥbetde ṣanurın.” didi. ʿAnter bu ḥāli göricek, daḫı beter melūl oldı ve Melik [15] Züheyr'e Beşāret belürsüz olduġın ḫaber virdi. Melik Züheyr eyitdi: “Ol [16] maʿarrus işitdi ki biz Benī Fezāre'ye giderüz, ḳorḳdı ki Rebīʿile ber-ā-ber ola **[212a]** [1] ve yalancılıġı ẓāhir ola. Maʿlūm oldı ki Rebīʿ bin Ziyād'a siz ẓulm itdüñüz ve iftirā [2] idüp bühtān ḳılduñuz.” didi ʿAnter ve bāḳī Benī Ḳırād hep melūl oldılar ve Melik [3] Züheyr'üñ söyledügi söze saḫt oldılar ʿAnter dönüp odasına geldi, [4] söylendi, ḳaḳıdı, ṭarlıġandı, eyitdi: “Ben ḥaḳḳum düşmen elinden ḳılıcıla ḫalāṣ [5] itdüm. Kimseye minnetüm yoḳ ve kimseden derdüm ve ḳorḳum yoḳ. Bunda olmasa [6] varam ayruḳ memlekete gidem. Ya Melik Niʿmān ḳatına gidem veyāḫuẕ Kisrī ḫiẕmetine [7] varam ve Benī Ziyād'a bir iş idem ki ata biner kimseler ḳalmaya.” didi. Şeddād eyitdi: [8] “İy oġul! Sen ḳanda giderseñ biz daḫı anda göçevüz senden ayrılmazuz. Ammā ṣabr [9] eyle. Beşāret'üñ ḥālin bilelüm.” didi. ʿAnter eyitdi: “Yā mevlāye! Ben şöyle fikr [10] iderin ki Rebīʿ bin Ziyād Beşāret'e bir ḥīle idüp uġurlatdı dutsaġ itdi [11] yāḫuẕ helāk itdi. Tā ki ber-ā-ber olup rüsvāy olmaya ve yüzüne

211b-8 itmiş: itmiş ki, Niʿmān'a: Nuʿmān'a
211b-9 vara: varup, mālların sen alduġun: māllarını sen alduġunı
211b-12 buyruġuna: buyruġına, evde: evinde
211b-14 beter: biter
211b-16 maʿarrus: muʿarres, Benī Fezāre'ye giderüz: anı Benī Fezāre'ye gönderürüz
212a-4 söylendi ḳaḳıdı ṭarlıġandı eyitdi: ve söylendi ve ḳaḳıdı ve ṭarlıġandı ve eyitdi, ḥaḳḳum: ḥaḳḳumı
212a-6 Niʿmān: Nuʿmān
212a-7 kimseler: kimseleri
212a-8 anda göçevüz: senüñle bile göçerüz ve
212a-10 uġurlatdı dutsaġ: uġurlatdı ve dutsaġ
212a-11 itdi: eyledi, yüzüne: yüzine

ḳarşu Beşāret [12] anuñ aḥvālin [431a] ḫaber virmeye ve ʿāleme bed-nām olmaya. İmdi teftīş idüp isdemek [13] gerek. Tā ki ne olduġı biline." didi. Andan ʿUrve eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! [14] Ben varup dört yañada anuñ ḫaberin ṭaleb idüp ṣorayın ve ḳandalıġın [15] teftīş ideyin." didi kendü ve aṣḥābı ata binüp vardılar. Ol ṭarafa bu ṭarafa [16] istediler. Hīç ḫaber bilmediler ve ḳandalıġın işitmediler. Beşāret'üñ anası ve maʿşūḳası **[212b]** [1] yaslu oldılar aġladılar ʿAnter daḫı ġāyetde melūl ve maḥzūn oldı ve üç gün [2] oturdı. Yimedi içmedi uyumadı ve bir sāʿat rāḥat olmadı. Velīkin her gün [3] ʿUrve'ye eydürdi ki "Hīç şübhe yoḳdur ki aña Rebīʿden bir ḥīle ve fesād olmışdur. Varup [4] anlaruñ mecmūʿısın ḳılıçdan geçüreyin." diridi. ʿUrve menʿ iderdi ve itdügi [5] fikrin ve ḳılduġı ḳaṣdın defʿ iderdi ve eydürdi ki "Ola ki varup diri bulavuz [6] yāḫuz ol itdügin bilmeyevüz ve nā-gāh yire [7] ṣuçlu olasın." dir idi. **Aṣmaʿī eydür:** Dördünci gice olıcaḳ, ḳarañu gice ṣūretlü [8] bir ḳara ḳul çıḳageldi ʿAnter'üñ elin öpdi ve eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Dōstuñ [9] Beşāret Benī Fezāre'de dutsaḳdur. İrişüp ḳurtar ve beni daḫı maʿşūḳama ḳavışdur." [10] didi. ʿAnter bu ḫaberi işidicek, şād olup sevindi. Andan bu ḫaber getüren [11] ḳula eyitdi: "Benī Fezāre'ye Beşāret'i kim iletdi ve Rebīʿ bin Ziyād'uñ eline anı kim [12] düşürdi?" didi. Ḳul eyitdi: "Yā mevlāy! Bunuñ ḳıṣṣası ġarīb ve ḥikāyeti ʿacībdür [13] Rebīʿüñ tedbīri tuḥfe ve ḥīlesi ṭurfedür." didi. **Rāvī eydür:** Beşāret Benī [14] Fezāre'de dutsaḳ olduġına sebeb buyidi kim şol vaḳt ki Rebīʿ bin Ziyād [15] Ḳays ile söyleşdi ve ne söyledi-y-ise söyledi. Hele Ḳays'ı üzerinden

---

212a-12 aḥvālin: aḥvālini, ʿāleme: ʿālemde, olmaya: ḳılmaya
212a-13 ne olduġı: nolduġı
212a-15 didi: didi ve
212a-16 istediler hīç ḫaber: isdediler hīç ḫaberin
212b-1 oldılar aġladılar: oldılar ve aġladılar ve
212b-2 yimedi içmedi: yimedi ve içmedi ve
212b-3 ḥīle ve fesād: fesād ve ḥīle
212b-4 diridi: diridi ve
212b-5 fikrin: fikrini, ḳaṣdın: ḳaṣdını, bulavuz: bulmayavuz
212b-6 itdügin: itdügini
212b-7 -: (anlara daḫı bir ziyān idesin ʿabeṣ yire), ḳarañu: bir ḳarañu
212b-8 bir ḳara ḳul çıḳageldi: ḳara ḳul çıḳageldi ve
212b-9 ḳavışdur: ḳavuşdur
212b-10 bu: daḫı bu, şād: şāẕ
212b-11 anı kim: kim
212b-12 düşürdi: düşürdi anı, mevlāy: mevlāye
212b-13 Rebīʿüñ: ve Rebīʿüñ
212b-14 buyidi: bu idi

defᶜ eyledi. (16) Ḳays gitdüginden ṣoñra ḳardaşların cemᶜ eyledi ve eyitdi: “Gördüñüz mi ki Ḳaysˈı ne vechile **[213a]** (1) defᶜ itdüm? Kim ider bunuñ gibi işi?” didi. Bunlar eyitdiler: “ᶜArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, [431b] (2) bunuñ gibi şemāte kimsenüñ elinden gelmez ve bāṭılı ḥaḳ ṣūretinde söylemek kimse (3) başarmaz. Ḥīle bābında naẓīrüñ yoḳdur ve tedbīr bābında miṣlüñ gelmemişdür. Şimdi(4)ki ḥālde mecmūᶜumuz senüñle bile varup Melik Züheyr ḳatında ᶜAnterˈden ol mālları (5) ṭaleb idelüm ve Melik Züheyrˈile anuñ arasında ᶜadāvet ḳaynadalum. Tā kim Melik (6) Züheyr andan incine ve ayruḳ memlekete süre.” didiler. Rebīᶜ bin Ziyād eyitdi: “Lā! Vallāh (7) bu eyü degül. Ṣavāb budur ki Beşāretˈi bir ḥīle idüp bunda getürevüz vücūdunı (8) ᶜadem idevüz. Tā ki bulunmaya ve ḥāli bilinmeye ve mecmūᶜ-ı ḫalḳ şöyle iᶜtiḳād (9) ideler ki “Beşāret ḳaçdı. Eger sözinde yalan olmasa ḳabīleden ġāyib olmazdı.” (10) diyeler ve Melik Züheyrˈüñ daḫı ᶜAnterˈüñ sözine iᶜtibārı olmaya ve bizüm ḥaḳḳumuzda (11) söyledügine iᶜtimādı ḳalmaya.” didi. Bunlar eyitdiler: *“Bārekallāh!* Ṣavāb fikr ve laṭīf (12) tedbīr.”didiler. Andan Rebīᶜüñ bir ḳulı varıdı, adı Mesrūḳ idi. Ol daḫı mekirde (13) ve ḥīlede mevlāsından ḳalmazıdı. Belki baᶜżı vaḳtlerde münāfıḳlıġı ve tezvīri (14) aña taᶜlīm ve tenbīh iderdi. Anı ḳatına ḳıġırup getürdi ve eyitdi: “Yā Mesrūḳ! (15) Dāyim şeramerdlik ve ḥīle-bāzlıḳ daᶜvasın idersin. Şimdiye dek hīç senüñ (16) hünerüñ görmedük ve bir yirde bir iş başarmaduñ. İmdi şimdi dilerin ki **[213b]** (1) seni bir nesnede tecrebe idem ve hünerlerüñi ve kemālüñi görem. Eger bu işüm bitürüp (2) saġ selāmet baña yine ḳavuşursañ seni āzād idüp bir āzādlu ᶜArab ḫatunı (3) alıvireyin ve diri olduġuñca vech-i maᶜīşetüñe boyun olayın ve çoḳ niᶜmetler (4) vireyin.” didi. Mesrūḳ eyitdi: “Yā mevlāye! Ne ḥācetüñ vardur? Buyur. Dīvler (5) ve perrīler ᶜāciz olduġı işleri bitüreyin ve saña hünerümi

212b-16 ḳardaşların: ḳardaşlarını
213a-2 söylemek: söylemegi
213a-5 tā kim: tā ki
213a-6 Vallāh: Vallāhi, getürevüz: getürevüz ve
213a-8 bulunmaya: bulınmaya
213a-12 adı Mesrūḳ idi: adına Mesrūḳ dirlerdi, mekirde: mekrde
213a-13 ḳalmazıdı: ḳalmazdı
213a-15 şeramerdlik: şīr-merdlik, daᶜvasın: daᶜvīsin
213b-1 tecrebe: tecribe
213b-2 saġ selāmet: saġ ve selāmet
213b-3 niᶜmetler: niᶜmet

göstereyin ve begendüreyin." didi. (6) Rebīʿ bin Ziyād Mesrūḳ'uñ sözin işidicek, feraḥ oldı. Andan eyitdi: "Ḥācetüm budur (7) ki birḳaç yoldaş kimi iḫtiyār iderseñ bile alasın Benī ʿAbs'e varasın ve evler çevre(8)sinde gezesin ve Beşāret'i gözedesin. Ola ki bir furṣat bulup uġurlayasın baña [432a] (9) getüresin." didi. Mesrūḳ eyitdi: "Yā mevlāye! Niʿmetüñ ḥaḳḳı-y-içün ve devletlü başuñiçün, (10) baña bundan geñez ḫizmet buyurduġuñ yoġudı. Himmetüñde ʿale't-taʿcīl bu işi başarayın (11) ve senüñ maḳṣūduñ ḥāṣıl ideyin." didi ve mevlāsı ḳatından çıḳup dört ḳul (12) daḫı aldı ve anları daḫı kendüye bile yoldaş itdi ve bu sırrı anlara daḫı söyledi (13) ve mecmūʿısı yaraġa ġarḳ oldılar ve atlarına süvār oldılar Benī ʿAbs ṭarafına revāne oldılar. (14) El-ḳıṣṣa gide gide geldiler, irişdiler. Mesrūḳ yoldaşların Vādiyyü'n-Nūḳ dirler idi, (15) bir dere varıdı, anda gizledi ve kendü ṣūret degişdürüp ḳabīle içine girdi, (16) gezdi Beşāret'i gözetdi. İttifāḳ gördi ki Melik Züheyr'üñ yine ṣoḥbeti var imiş. Mecmūʿı **[214a]** (1) ḫalḳ anda içerler şād ü ḫurrem ve muʿazzez, mükerrem olup otururlar ʿAnter ve Beşāret daḫı (2) anda ʿālemden fāriġ ve rūzigār miḥnetinden emīn olmışlar ve ʿAnter Beşāret'e ṭolu içüp (3) muḥabbet gösterür eydür: "Bugün sen baña ḳarındaşum Şeybūb'dan sevgülüsin. Ben senüñ (4) ʿivażuñ idemezin ve senüñ iḥsānuña lāyıḳ ḫizmet ḳılamazın." diridi ve ʿAble(5)'nüñ atası Mālik ve anuñ oġlı ʿAmr ve bāḳī Benī Ḳırād ululları her biri yir yirin (6) Beşāret'e alḳışlar iderler. Beşāret daḫı şād ü feraḥ ve cemāli bāde nūrı-y-ıla münevver (7) ve dimāġı muʿaṭṭar olmış idi. Mesrūḳ bu ḥāli göricek, sevindi eyitdi: "ʿAcāyib vaḳte (8) ṭuş geldüm ve maḳṣūdum geñezligile buldum.

213b-4 göstereyin ve begendüreyin: begendüreyin
213b-7 kimi: daḫı kimi ki, alasın: alasın ve
213b-8 uġurlayasın: uġurlayasın ve
213b-10 yoġudı: yoġıdı
213b-11 maḳṣūduñ: maḳṣūduñı
213b-13 oldılar: olup
213b-14 yoldaşların: bu yoldaşlarını
213b-15 degişdürüp: degşürüp
213b-16 gezdi: gezdi ve, mecmūʿı: mecmūʿ
214a-1 anda içerler şād: andan içerler ve şāz, ʿAnter: ve ʿAnter
214a-2 içüp: içer
214a-3 muḥabbet gösterür: ve maḥabbet gösderür ve
214a-4 ʿivażuñ: ʿivażıñ
214a-6 şād: şāz
214a-7 eyitdi: ve eyitdi

Mevlām ḳatında yüzüm oḳ olısar [9] didi. ve anuñ murādı bu kerre ḥāṣıl olısar." didi ve oturup öñdi ki [10] Beşāret ṣoḥbetden ḳalḳup odasına gide. Hem daḫı bir laḥẓadan cemʿiyyet āḫir [11] oldı ḫalḳ ṭaġıldı Beşāret ṭurdı ki odasına gide. Ṣu dökecegi geldi. [12] Bir arada oturdı ki ṣu döke. Nā-gāh ser-ḫoşluḳ ġalebe idüp sü{ci} aldı, yatup [13] ḳaldı, ḳalḳacaḳ mecāli ḳalmadı. Mesrūḳ bunı göricek, fiʾl-ḥāl irişüp bağladı [432b] [14] ve geyecegine ṣardı ve arḳasına götürüp Vādiyyüʾn-Nūḳʾa vardı ve yoldaşlarına [15] çaġırdı. Anlar daḫı bunuñ āvāzın işidüp geldiler. Andan Mesrūḳ [16] bunlara eyitdi: "İşbu veled-i zināyı götürmege yardım itmezseñüz başın kesüp **[214b]** [1] alup giderin. Ben yorıldum. Ayruḳ götürmezin." didiler. Bunlar eyitdiler: "Lā! Vallāh bunı [2] öldürmek olmaz."didiler yardımlaşup götürdiler. Ne ḥālise ṣabāḥ olınca Rebīʿ bin [3] Ziyād ḳatına getürdiler. Rebīʿ bunı göricek, feraḥından helāk olıyazdı ve eyitdi: [4] "Āferīn saña yā Mesrūḳ! Taḳṣīrlıḳ itmemişsin. Bu maʿarrusüñ cānına ṣol cefālar ideyin [5] ki daḫı bir kimseye bunuñ gibi iftirā ve bühtān itmesün. Andan ṣoñra mevlāsına gönderem. [6] Tā ki bunun etin loḳma loḳma eyleye ve ḳanını ḳaşuḳ ḳaşuḳ içe." didi. Andan bunı bir yirde [7] bir oda ḫalvet itdürdi anda iletdi ve yüregi ṣovuyınca let itdi ve ḳoyup gitdi. [8] Andan geldi, bir emīn cāriyesi varıdı, Ṣumāme dirleridi. Kendü ḳızları-y-la bile bislemişdi. [9] Evvelden kendünüñ hem-rāzıyidi ve ġāyetde cemīlelerden idi, aña eyitdi: "Yā Ṣumāme! [10] İşbu evüñ içinde bir ḫırsuz ḳul getürdüp ḥabs itdürüp ṭururın. Sen [11] anuñ üzerinde emīn ol ve gözet. Kimse girüp ṣalıvirmesün ve üzerine [12] girmesün. Gāh gāh bir pāre etmek ve ṣu vir. Tā ki acından ölmesün. Bir zamān anda ṭursun. [13] Bir maḳṣūdum vardur. Ol ḥāṣıl olıcaḳ, bir iş ola." didi.

214a-8 oḳ: aḳ
214a-9 didi. ve anuñ: ve anuñ
214a-10 ṣoḥbetden: ṣoḥbetinden, laḥẓadan: laḥẓada
214a-11 ḫalḳ ṭaġıldı: ve ḫalḳ ṭaġıldı ve
214a-12 ser-ḫoşluḳ: ser-ḫoşlıḳ
214a-13 ḳaldı ḳalḳacaḳ: ḳaldı ve ḳalḳacaḳ
214b-1 didiler: didi, Vallāh: Vallāhi
214b-2 didiler yardımlaşup: ve yardımlaşup
214b-3 getürdiler: yitürdiler, olıyazdı: olayazdı
214b-4 maʿarrusuñ: muʿarresüñ
214b-6 etin: etini
214b-7 oda: eve, anda: ve anda
214b-8 dirleridi kendü ḳızları-y-la: dirlerdi kendü ḳızları ile
214b-9 hem-rāzıyidi ve: hem-rāzı idi ve hem
214b-10 ṭururın: dururın

Şumāme daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* [14] diyüp ol işüñ üzerine oldı mevlāsı nice ki buyurdı-y-ısa eyle itdi. Bir gün [15] Rebīʿ ve ḳardaşları seyrāna binüp, gitdiler evler ve çadırlar ḫalvet ḳaldı. Şumāme [16] girdi. Gördi ki Beşāret melūl maḥzūn oturup aġlar ve maʿşūḳası firaḳı-y-la cigerin ṭaġlar **[215a]** [1] **Aşmaʿi eydür:** Şumāme Beşāretʾi göricek, cemāline müteḥayyir oldı ve viṣāline irişmege mütefekkir [2] oldı ve ṭamarları geñşedi ve süñükleri boşandı ve dizleri ditredi ve göñlinde geregi gibi maḥabbet [3]yir eyledi. Andan eyitdi: "İy yigit! Bu ḥāle ne sebebden düşdüñ ve bu ʿaẕāba ne sebeb ile giriftār [4] olduñ?" didi. Beşāret eyitdi: "İy ʿArab ḫatunı! Benüm ḳıṣṣam ʿacīb ve ḥikāyetüm [5] ġarībdür." ve başladı ḥālin Şumāmeʾye söyledi ve ser-güẕeştin şerḥ eyledi ve bunda ne ṭarīḳile [6] geldügin ve ne vechile düşdügün beyān eyledi ve Şumāme bunuñ sözlerin işidicek, [7] yüregi yandı ve bunı esirgedi ve eyitdi: "İy yigit! Sen ne aṣıldansın ve mevlāmıla senüñ [8] ʿadāvetüñe sebeb ne oldı?" didi. Beşāret eyitdi: "Mevlānuñ benümile düşmenligi [9] ʿAbleʾ(y)i mevlāñuñ elinden ḫalāṣ itdügümiçündür." didi. Andan Müferricʾüñ ḳulı iduġın [10] ve ʿAbleʾ(y)i buña öldürmege virdüklerin ve Şeybūb ṭuş olup ḫalāṣ itdügin ve bāḳī [11] ḳıṣṣasın hep bī-ḳuṣūr beyān eyledi. Şumāme eyitdi: "Vallāhi ki sen mürüvvet ehliyimiş [12]sin ḥāşā ki senüñ bigi ādem ʿabeş yire helāk olup gide." didi. Andan eyitdi: [13] "İy yigit! Sen ʿAbleʾye itdügüñ iḥsānı saña bir kişi itse ve seni bu mehlekeden ḳurtarsa, [14] sen daḫı anuñ maḳṣūdın ḥāṣıl idüp didügin ṭutar mısın?" didi. Beşāret [15] eyitdi: "Vallāhi ki ben anuñ ebedī ḳulı oluram ve ʿahdine ḫıyānet itmezidüm ve vaʿdesine [16] muḫālefet ḳılmazıdum." didi. Şumāme eyitdi: "İşde ben seni bu

---

214b-14 işüñ: ḫiẕmetüñ, oldı: oldı ve
214b-15 binüp, gitdiler: bindiler, gitdiler ve
214b-16 firaḳı-y-la: firaḳı ile
215a-1 -: (ve bu ebyātı inşād ider şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, **[433a]** Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)
215a-2 ditredi: dirmez oldı, maḥabbet: maḥabbeti
215a-3 ile: birle
215a-5 ḥālin: ḥālini, ser-güẕeştin: ser-güẕeştini
215a-6 geldügin: geldügini, düşdügün: düşdügüni, eyledi ve: eyledi
215a-7 ve bunı esirgedi: ve esirgedi
215a-8 ʿadāvetüñe sebeb ne oldı: ʿadāvetüñ ne sebebden oldı
215a-11 ehliyimişsin: ehli imissin
215a-12 bigi: gibi
215a-13 iḥsānı: iḥsānları
215a-14 anuñ: aña, ṭutar: dutar
215a-15 oluram: olurdum
215a-16 ḳılmazıdum: ḳılmazdum

belādan ḳurtarayın, eger benüm **[215b]** (1) ḥükmüme muṭīʿ ve didügüme rāżī olursañ."didi. Beşāret eyitdi: "Başum üstüne, **[433b]** (2) her ne dürlü ḫiẕmet buyurursañ."didi ve bu ḳavl üzerine and içdi ve ḳavl berkitdi (3) ve ʿahdi muḥkem itdiler. Andan Şumāme Beşāret'üñ elin çezdi, öpdi ḳucdı ve baġrına (4) başdı. Andan çıḳdı ṭaşralar, buyurduġı yirde oturdı. Velīkin Beşāret'üñ muḥabbeti bunuñ (5) göñlinde geregi gibi yir eyledi ve ansuz bir laḥẓa ḳarārı ḳalmadı ve bu ḥālile üç gün (6) üç gice oldılar ve birbirinüñ viṣāli-y-ile ṣafā sürüp ʿıyş itdiler. Hīç kimse bu ḥāle (7) muṭṭaliʿ olmadı ve bu sırra vāḳıf olmadı. Üç günden ṣoñra Beşāret Şumāme'den destūr (8) diledi ki Benī ʿAbs'e gide. Şumāme daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp bunuñ sözin ḳabūl ḳıldı (9) ve bir ḳardaşı varıdı. Adı Cumʿayidi. Anı ḳıġırdı ve eyitdi: "Yā Cumʿa! Vaḳtidür ki (10) maḥbūbuñile bulışasın." didi. **Aşmaʿī eydür:** Bu Şumāme'nüñ ḳardaşı Cumʿa meger ki Benī ʿAbs'de (11) ʿUrve aṣḥābından birisinüñ cāriyesin severdi. Dāyim gelüp ḳardaşına ḥālinden ḥikāyet (12) ve ṣevḳinden şikāyet iderdi. Bu daḫı aña bir dermān ḳılmaḳdan ʿāciz idi. Bilmezidi ki (13) ne çāre ide ve ol belādan anı ne ṭarīḳile ḳurtara. Çünki Beşāret gitmege destūr (14) diledi, Cumʿa'(y)ı ḳıġırdı, getürdi eyitdi: "Yā aḫī! Nicedür ki saña bir söz diyem (15) eger ol sözi ṭutarsañ geñezligile **[434a]** maʿşūḳuñ ele gire ve bilesince bunca (16) māl ve niʿmet daḫı ḥāṣıl ola. Belki āzādlıḳ bulup ẕelīllikden daḫı ḫalāṣ **[216a]** (1) bulasın." didi. Cumʿa eyitdi: "İy gözüm nūrı ḳız ḳarındaşum! Bu didügüñ nesne(y)i ben düşümde (2) daḫı görmeyem. Rāżīyin ki bu didügüñ bir sāʿat müyesser ola ölüp gidem, hīç dünyāya (3) baḳmayam." didi. Şumāme eyitdi: "Beşāret olsun saña ki ben didügüm yire

---

215b-1 olursañ didi: olursañ, üstüne: üsdine

215b-2 -: (ḥācet ki varısa ve ne dürlü, buyurursañ didi ve: buyurursañ), -: (Şumāme eyitdi: "Murādum budur ki beni sevesin ve maʿşūḳam olasın. Benden uşanmayasın. Her dem murādum yirine getürüp bu teşne cigerümi ṣuvarasın." didi. Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)

215b-3 çezdi öpdi ḳucdı: çözdi ve ḳucdı öpdi

215b-4 ṭaşralar: ṭaşra mevlāsı

215b-6 üç: ve üç, biribirinüñ: birbirinüñ,

215a-9 Cumʿayidi: Cumʿa idi

215a-10 maḥbūbuñile bulışasın didi: maḥbūbeñile bulışasın

215a-11 ḳardaşına: ḳız ḳardaşına

215a-12 bilmezidi: bilmezdi

215a-14 eyitdi: ve eyitdi

215a-15 eger ol sözi: ki anı, maʿşūḳuñ: maʿşūḳañ

215b-16 ve niʿmet: niʿmet

216a-2 ölüp: daḫı ölüp

216a-3 ki: kim

varursañ [4] Beşāret sebebi-y-le ol maḳṣūduñ ḥāṣıl olur." didi. Cumʿa eyitdi: "Beşāret [5] ne kişidür ve beni ḳanda gönderürsin?" didi. Şumāme eyitdi: "Göndereceğüm yir Benī ʿAbsʾdür [6] ve Beşāret didügüm bunda dutsaḳdur ki mevlām baña ışmarlamışdur. İmdi eglenme. [7] Var Benī ʿAbsʾde ʿAnter bin Şeddādʾuñ odasına var. Ammā kimse bilmesün ve anuñıla buluşduġuñ [8] Benī ādem görmesün. Ḳaçan ki ḳatına varasın, selām ve duʿā ḳıl. Andan ṣoñra eyit: "İy [9] Benī ʿAbsʾuñ bahādurı! Saña bir ḫoş beşāret getürdüm. Velīkin söylemezin, tā ki benümle [10] rāst ḳavl idesin ve gerçek vaʿde ḳılasın ki maḥbūbum baña alıviresin ve beni [11] ḳulluḳdan ḫalāṣ idüp āzād idesin ve bir ḫalvet ev viresin." digil. Ḳaçan kim [12] didügüñ nesnelere rāżī olup boyun ola, sen daḫı digil ki "Şimdiki ḥālde senüñ [13] dōstuñ Beşāret, Rebīʿ bin Ziyādʾuñ ḥükminde ve ḥabsindedür ve benüm ḳız ḳarındaşuma [14] ışmarlamışdur. Ol ṣaḳlar ve üzerine ol ṭurur. İmdi mevlām Rebīʿ ṭuymadın varup [15] ḳurtarmaḳ ardınca ol. Yoḫsa helāk eyledi." digil. Bu Beşāretʾüñ ḫaberin ʿAnter bin [16] Şeddād işidicek, gelür bunı daḫı belādan ve ġuṣṣadan ḳurtarur ve seni daḫı maḳṣūduña **[216b]** [1] irgürüp maʿşūḳañıla buluşdurur." Cumʿa bu ḳız ḳardaşınuñ sözin işidicek, cān başına [2] ṣıçradı şād ve feraḥ oldı eyitdi: "Yā Şumāme! Ṭoġru mı söylersin? Şimdi Beşāret senüñ [3] ḳatuñda mıdur?" Şumāme eyitdi: "Belī! Üç gündür ki benüm ḳatumdadur." [434b] didi ṭaʿām virüp [4] ḫāṭırın tesellī ḳılurın." didi. Cumʿa eyitdi: "Bu kez maʿşūḳama irişürin. Zīrā [5] geçenlerde Benī ʿAbsʾe vardum idi ki maḥbūbemi göreyidüm. Ol vaḳt işitdüm ki [6] ʿAnter bunuñ belürsiz olup gitdügine ġāyet saḫt oldı idi. Bunuñ ḫaberin [7] işidicek, her ne söz kim dirisem ṭutar. Eyü fikr itdüñ." didi. Andan eyitdi: "Yā Şumāme! [8] Bu Beşāret

---

216a-4 sebebi-y-le: sebebi ile
216a-7 var Benī: Benī, anuñıla buluşduġuñ: anuñla buluşduġuñı
216a-9 ʿAbsʾuñ bahādurı: ʿAbs bahādurı, beşāret: beşāret ḫaberin
216a-10 gerçek: girçek, maḥbūbum: maḥbūbemi
216a-11 kim: ki
216a-13 ḥükminde: ḥükmindedür, ḳarındaşuma: ḳardaşuma
216a-14 ṭurur: durur, mevlām: mevlāmuz
216a-15 eyledi: eyler
216b-1 irgürüp maʿşūḳañıla: irişdürüp maʿşūḳañ ile, sözin: sözlerin
216b-2 şād ve feraḥ oldı: ve şāz ü feraḥ oldı ve, ṭoġru: ṭoġrı
216b-3 mıdur: mıdur didi, ḳatumdadur didi: ḳatumdadur ve
216b-4 ḫāṭırın: ḫāṭırcuġın, zīrā: zīrā ki
216b-5 geçenlerde: giçenlerde, göreyidüm: göreydüm
216b-6 ġāyet: ġāyetde
216b-7 kim dirisem ṭutar: dirsem dutar sen

mevlāmuz Rebīʿüñ eline ne ṭarīḳile düşmiş?" didi. Şumāme daḫı ḳıṣṣasın [9] ḫaberin virdi gönderüp uġurlatduġın ḫaber virdi. Andan Cumʿa eyitdi: [10] "Baña maʿşūḳam viṣāli yigdür. Mevlām ḫāṭırı ne gerekise olsun ve ṭuyarsa daḫı ṭuysun. [11] Dek ben maḳṣūduma irişeyin." didi fi'l-ḥāl Benī ʿAbs ṭarafına revān oldı [12] ve varup ʿAnter ile buluşdı ve Beşāret'üñ ḫaberin söyledi ve kendü şarṭların daḫı [13] didi ve Rebīʿ bin Ziyād, Beşāret'i ne ḥīle idüp uġurlatduġın ḫaber virdi. [14] Fi'l-cümle ḳıṣṣa(y)ı evvelden āḫire bī-ḳuṣūr taḳrīr eyledi. ʿAnter bunuñ sözin [15] işidicek, ġāyetde taʿaccüb itdi ve Rebīʿüñ ḥīlesine müteḥayyir oldı. Andan [16] Cumʿa'ya eyitdi: "Yā Cumʿa! Ḫāṭıruñ ḫoş ṭut ki maḳṣūduñ ḥāṣıl ideyin **[217a]** [1] umduġuñdan daḫı ziyāde sana daḫı nesneler vireyin saña." didi. **Aṣmaʿī eydür:** Ol [2] cāriye kim Cumʿa severdi, ʿUrve'nüñ ādemilerinde Hān übnü Saʿd dirlerdi [3] anuñ idi.ʿAnter anı vaʿde ḳıldı ki Beşāret saġ ve selāmet gelicek, Cumʿa'ya alı[4]vire ve bāḳī maḳṣūdın daḫı ḥāṣıl ide. Andan Cumʿa'ya eyitdi: "Ḳaçan ki Beşāret'üñ [5] yüzin **[435a]** görem ve bunda alup getürem, seni daḫı maḳṣūduña yitürem ve işüñi bitürem." didi. [6] Andan Cumʿa ʿAnter'e duʿā ve alḳış itdi ve eyitdi: "*Vallāh yā mevlāy*, ḳız ḳarındaşum [7] ḳaṣd itdi ki bir gice ḳoyuvire. Velīkin mevlāmuzdan üşendi ki, gele ṣora [8] "Ḳanı saña ışmarladuġum düşmen?" diye diyü. Yine muḳayyed olmadı." didi. ʿAnter eyitdi: "Gerçek [9] eydürsin. Ḳaṣd itdi ola. Velīkin ṣaḳladuġı yigdür. Zīrā ki Melik Züheyr anuñ [10] sebebi(y)ile bize töhmet itdi ve belürsüz olduġın bizden ṭutdı ve "Rebīʿ ile [11] muḳābil olup söyleşmekden ḳaçdı. Pes maʿlūm oldı ki Rebīʿ buña cübbe [12] ve ḳılıc ve bıçaḳ virdi didügi yalanımış ve ol sözleri aña

---

216b-9 ḫaberin virdi: ḫaber virdi ve ḳulın, uġurlatduġın ḫaber virdi: uġurlatduġın didi
216b-10 gerekise: gerekse
216b-11 fi'l-ḥāl: ve fi'l-ḥāl
216b-14 -: (Andan bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür)
216b-15 itdi: eyledi
216b-16 ḫāṭıruñ: ḫāṭıruñı
217a-1 umduġuñdan: ve umduġuñdan, sana daḫı nesneler: nesneler
217a-2 kim: ki, ādemilerinde Hān übnü: ādemlerinde Hān ibni
217a-5 anuñ idi ʿAnter anı vaʿde ḳıldı : bir kişide idi ʿAnter vaʿde ḳıldı
217a-5 yüzin: yüzüni, maḳṣūduña: maʿşūḳaña
217a-6 Vallāh yā mevlāy: Vallāhi yā mevlāye, ḳarındaşum: ḳardaşum
217a-7 itdi ki: itdi, üşendi ki: üşendi
217a-8 ḳanı: ve ḳanı, gerçek: girçek
217a-10 sebebi(y)ile: sebebi ile, olduġın: olduġını
217a-11 buña: baña
217a-12 ve ḳılıc: vü ḳılıç

siz ögretmişsiz." didi. (13) İmdi eger ḳız ḳardaşuñ ḳoyuvirse daḫı bizüm ḳatumuzda bulınsa, Melik (14) Züheyr'üñ bizüm üzerümüze sözi gerçek olurdı ve ḳaçan ki Beşāret, (15) Rebīʿ ḳatında buluna, bizüm anuñ üsdine ḥüccetümüz ġālib olurdı ve anuñ (16) sözi ḳalmazdı. Hem daḫı eyle oldı." didi. Andan atası Şeddād'a ve ʿemmülerine **[217b]** (1) ḫaber gönderüp cemʿ eyledi ve Beşāret'üñ ḥālin bunlara ḥikāyet eyledi. Andan (2) eyitdi: "Eger bu defʿa daḫı Melik {Züheyr} Rebīʿe ġażab idüp itdügi ḥīlelerüñ cezāsın (3) ḳılmazsa ayruḳ bu diyārda ṭurmazın ve bu ḳabīlede ḳarār ḳılmazın. Teñgri Teʿālā'nuñ (4) yirleri çoḳ ve memleketleri vāfir. Ben ḳanda varurısam ḳılıcumıla etmek çıḳarurın." (5) didi. ʿEmmüleri "Vallāhi iy bahādurlar ulusı, eger sen giderseñ, mecmūʿumuz (6) senüñile bile giderüz. Hele yarın varup Melik Züheyr'e bu ḥāli bildürelüm. Eger (7) inṣāf iderse ḫoş. Yoḳ eger yine Rebīʿe merḥamet idüp bizüm didügümüz (8) dutmaz ise nice ki ḫāṭıruñ diler, eyle idesin. Biz daḫı saña uyaruz ve sözüñe (9) muṭīʿüz." didiler. ʿAnter eyitdi: "Ḫoş ola! Öyle idüñ." didi. Andan ol gün (10) dirildiler ṭanışdılar ittifāḳ itdiler. Yarındası **[435b]** olıcaḳ, cemʿ olup Melik Züheyr'üñ (11) ḳapusına vardılar ve girüp selām duʿā itdiler. Andan ʿAble'nüñ atası eyitdi: (12) "Yā melik! Geçende saña ʿarż itdüm ki Rebīʿ bin Ziyād'dan ḳızımuñ üzerinden (13) giden mālları ṭaleb eyle diyü. Muḳayyed olmaduñ ve bizi yalan eyledüñ ve Beşāret'üñ (14) daḫı sözüne iʿtimād itmedüñ ve hem Beşāret daḫı belürsüz oldı-y-idi. İşde (15) şimdi Beşāret ḳanda idügi ẓāhir oldı. İmdi bize muʿāvenet eyle ve anı (16) ḫalāṣ eyle." didi. Melik Züheyr eyitdi: "Ḳanda ẓāhir oldı Beşāret? Bu ne ḥāldür? **[218a]** (1) Baña ḫaber virüñ."didi. ʿAnter ilerü yürüdi eyitdi: "Yā

217a-13 ḳoyuvirse: anı ḳoyuvirse
217a-14 Züheyr'üñ bizüm üzerümüze sözi gerçek: Züheyr'üñ töhmeti bizüm üzerümüzde girçek
217a-15 buluna: bulına, olurdı: olur didi
217a-16 ḳalmazdı: ḳalmazıdı,
217b-1 gönderüp: gönderdi ve
217b-2 eger bu defʿa: bu defʿa
217b-3 ayruḳ: ayruḳ ben
217b-4 varurısam ḳılıcumıla: varursam ḳılıcumla
217b-5 ʿemmüleri: ʿemmüleri eyitdiler
217b-6 senüñile: senüñle, Melik Züheyr'e bu ḥāli: bu ḥāli Melik Züheyr'e
217b-9 öyle: eyle
217b-10 ṭanışdılar: ve ṭanışdılar ve
217b-11 girüp selām: girdiler selām ve
217b-12 geçende: giçende
217b-14 sözüne: sözine, oldı-y-idi: oldı idi
217b-15 Beşāret ḳanda idügi ẓāhir oldı: Beşāret'üñ ḳanda iduġı ẓāhir oldı didi
218a-1 virüñ didi: virüñ, eyitdi: ve eyitdi

melik! *Edāmellāhu eyyāmeke!* [2] Beşāret, Rebīʿ bin Ziyād ḳatında maḥbūsdur. Ḥīle idüp ḳulın göndermiş bunda [3] ser-ḫoş iken uġurlayup almış gitmiş. Eger buyurursañ ben varup ḫalāṣ [4] ideyin. Yoḫsa helāk olur gider." didi. Melik Züheyr eyitdi: "Yā ʿAnter! Dilersin [5] ki varup Benī Fezāreʾde ceng idesin anlaruñ ulusın kiçisin ḫor u ḥaḳīr [6] idesin ve Beşāretʾden ötüri bizümle anlaruñ arasında ʿadāvet bıraġasın." didi. [7] ʿAnter eyitdi: "Lā! Vallāh niʿmetüñ ḥaḳḳı-y-içün, maḳṣūdum ol degül. Bir yatur kimse [8] ṭurġurmayayın. Meger ki baña ḳaṣd idenleri kendümden ḳorıyam." didi. Andan [9] eyitdi: "Eger baña iʿtimād itmezseñ sözüme iʿtibār ḳılmazsañ mevlām Mālikʾi ve Şaʿsʾı [10] benümile bile ḳoş. Anlar ben itdügüm işlere ṭanuḳ olsunlar ve gelüp senüñ [11] ḥużūruñda her ne ki idersem disünler." didi. Eyle olsa Mālik ve Şaʿs ayaġ [12] üzerine ḳalḳdılar ve atalarına eyitdiler: "Hem daḫı ʿAnter eyü didi. Buyurursañ [13] varalum. Benī Fizāre reʾsi Şeyḫ {Bedir bin} ʿAmr ve ḳatında bu işi muṣālaḥa idüp bitürelüm." [14] didiler. Melik Züheyr daḫı bunlara destūr virdi. "Bunuñıla bile varuñ. Her kim [15] ki teʿaddī ve ẓulm iderse baña gelüp ḫaber viresiz, yirine ḳoyam." didi. Bunlar [16] daḫı yol yaraġın biş ādem bile aldılar ve ʿAnter ve ʿUrve(y)i ve aṣḥābından [436a] on ādem daḫı **[218b]** [1] bile aldı ve mecmūʿısı ḳabīleden çıḳup yola revāne oldılar. Andan ʿAnter ʿUrveʾye eyitdi: [2] "Yā ʿUrve! Rebīʿün mekrin ve ḥīlesin bilürsin ve Şeyḫ Bedrʾuñ oġlı Ḥuẕeyfe daḫı [3] cebbārlardan. Şāyed ki bir fesād başara cenge iḳdām ḳılalar, imdi ādem gönder. Aṣḥā[4]buñdan elli kişi müretteb yaraġa girüp ardumuzca gelsünler ve Yaʿmūriyye deresinde [5] ṭursunlar. Eger gerek olursa bulavuz." didi ve Mālikʾe ve Şaʿsʾa daḫı bu tedbīri ʿarż [6] itdiler. Anlar daḫı bu fikri ṣavāb gördiler. Andan ʿUrve ādem gönderdi ve bu ḫaberi [7] aṣḥābına bildürdi ve kendüler yollarına revāne

---

218a-2 Ziyād: Ziyādʾuñ, ḳulın: ḳulların, göndermiş: göndermiş ve
218a-5 Fezāreʾde: Fizāreʾde anlaruñ ulusın: ve anlaruñ ulusın ve
218a-6 ötüri: ötürü, arasında: arasına
218a-7 Vallāh: Vallāhi
218a-8 ṭurġurmayayın: ṭurḳurmayayın
218a-9 itmezseñ: itmeziseñ ve
218a-13 Bedir: Bedru, ve ḳatında: ḫizmetinde, muṣālaḥa: muṣāliḥa
218a-14 bunuñıla: bunuñla
218a-16 yaraġın: yaraġın görüp, ādem daḫı: ādem
218b-2 mekrin ve ḥīlesin: mekrini ve ḥīlesini
218b-3 cebbārlardan: cebbārlardandur, başara: ideler ve

oldılar gelüp Benī Fezāre'ye irişdiler [8] ve bunlar geldügi ḫaberi Rebīʿ bin Ziyād'a ve Ḥuẕeyfe'ye irişdi. Bunlar daḫı fi'l-ḥāl süvār [9] olup ki bu ḫaber girçek midür göreler. İttifāḳ yolda buluşdılar ve bilişdiler [10] ve görişdiler ve selāmlaşup esenleşdiler. Andan Rebīʿ ʿAnter'e eyitdi: "*Ehlen ve sehlen* [11] yā ibne Zübeybe! Ḫoş geldüñ. Şöyle beñzer ki itdügüñ fesādlaruñ ʿöẕrin dilemege [12] geldüñ." didi. ʿAnter eyitdi: "Fesādı şol kişi itdi ki ʿemmüsi ḳızın yad ādemler eline [13] virdi ve ol maʿṣūmenüñ ḳanına ḳaṣd ḳıldı kimseden iḥtiyāṭ itmedi ve rūzigār [14] ṭabançasın yimekden uṣanmadı." didi. Rebīʿ eyitdi: "Vallāh ki gerçek eyitdüñ. Eger senüñ [15] inṣāfuñ olsa şol māllarum ki baʿżısı senüñ ḳatuñda baʿżısı ẓāhir oldı, [16] anları baña teslīm ideydüñ. Yoḳsa Beşāret getürüp binümile ber-ā-ber ideydüñ. Tā ki **[219a]** [1] ḫalḳ görelerdi, ben aña rişvet mi virdüm, yoḫsa sen aña tizvīr ögredüp fesād mı [2] ḳılduñ." didi. **Aşmaʿī eydür:** Rebīʿ bin Ziyād bu sözi kendüden defʿ itmek içün didi. Yoḫsa [3] taḥḳīḳ bilürdi ki mālın ʿAnter aldı ʿAnter'den Beşāret'i ṭaleb eyledi ki ber-ā-ber ola. [4] Melik Züheyr'üñ oġullarına eyitdi: "Bunuñ sözin işidüñüz. Görüñ imdi Beşāret [5] ḳandan çıḳar." didi. Andan at depdi. Benī Ziyād'uñ evleri içine vardı ḳılıçın [6] eline aldı. Andan Şeybūb'a eyitdi: "Yüri, işbu evlerde iste, Beşāret'i bul zindāndan [7] ḫalāṣ eyle ve Rebīʿ bin Ziyād'ıla muḳābil olup Rebīʿ bin Ziyād'ıla muḳābil olup Mālik [8] ve Şaʿs ḳatında söyleşsünler." didi. Şeybūb daḫı anuñ sözin ḳabūl idüp [9] vardı, Benī Ziyād'uñ evleri arasına girdi. Rebīʿ bin Ziyād bu ḥāli göricek, ʿaḳlı [10] zāyil oldı bildi ki rüsvāy ve melāmet olısardur ve ser-gerdān ve ser-nügūn ḳalısardur. [11] Andan Şeyḫ Bedr oġlı Ḥuẕeyfe'ye eyitdi: "Yā melik! Bunlar

---

218b-7 oldılar: oldılar ve, Fezāre'ye: Fizāre'ye
218b-8 bunlar: bunlaruñ
218b-9 yolda buluşdılar: buluşdılar
218b-10 ve görişdiler ve selāmlaşup: ve selāmlaşdılar ve
218b-13 ḳıldı: ḳıldı ve
218b-14 Vallāh ki gerçek: Vallāhi ki girçek
218b-15 baʿżısı ẓāhir: ẓāhir
218b-16 Beşāret getürüp binümile: Beşāret'i getürüp benümle
219a-1 görelerdi: göreler idi, tizvīr: tezvīr
219a-2 bu: ʿAnter'e bu
219a-3 bilürdi ki mālın: bilürmezdi ki mālını, -: (ve ol belāları başına bu getürdi. Hele ne söylerse söyledi ve)
219a-4 -: (ʿAnter daḫı ḥāl [436b] böyle olıcaḳ), işidüñüz: işitdüñüz
219a-5 ḳılıçın: ve ḳılıcın
219a-6 iste: isde, bul: bul ve
219a-8 söyleşsünler: söyleşsün
219a-10 oldı: oldı ve, olısardur: olısar, ḳalısardur: ḳalısar

bizümile muṣālaḥaya gelmemişler. [12] Belki cenge ve cidāle ve ḥaremümüz başmaġa gelmişler ve bize ẓulm idüp māllarumuz almaġa [13] gelmişler. İmdi bunca zamāndur ki senüñ diyāruñdayuz ve bunca rūzigār[14]dur ki senüñ civāruñdayuz. Revā mıdur ki bunlar bize bu ḥaḳāreti ide sen baḳup [15] ṭurasın?" didi. **Rāvī eydür:** Rebīʿ bin Ziyād'un Benī Fezāre'ye gelelden berü bu nesne [16] fikrinden geçerdi ve bu māl-i ḫulyāyı ḳılurdı ve her dem Ḥuẕeyfeyile buluşsa Benī ʿAbs **[219b]** [1] añup ẕem iderdi ve Melik Züheyr'i daḫı ḫayrıla añmazdı ve ʿAnter'i neseblerine ulaşdur[2]duḳları içün sögerdi ve Ḥuẕeyfe'nüñ ḫāṭırın geregi gibi bunlara munfaʿil ḳılmış idi [3] ve Rebīʿe dimiş idi ki "Ḳaçan ki sen anlara ḳaḳıyasın, furṣat bulup helāk itmek isteyesin, [4] baña digil. Evvel ol veled-i zinā şeyṭānı helāk idüp anuñ vücūdın ʿadem ideyin [5] ve bāḳī Benī ʿAbs aña muʿāvenet iderlerse, mecmūʿın ḳılıcdan geçüreyin." dimiş idi ve Rebīʿ bin [6] Ziyād daḫı her ḳanda olursa Ḥuẕeyfe'(y)i medḥ iderdi ve bahādurlıġın ögerdi. Tā bu vaḳt [7] geldi ki ʿAnter Beşāret'i istemege Benī Ziyād'uñ evleri üzerine vardı ve Şeybūb'a buyurdı [8] ki girüp evlerin araya ve Beşāret'i bulup [437a] çıḳara. Rebīʿ bu ḥāli müşāhede idicek, [9] gördi ki ḫalḳ içinde bed-nām olur ve yalancılıġı bellü olur ve ḥīlesi ve mekri ṭuyu[10]lur. Nā-çār olup yine fesāda başladı ve Ḥuẕeyfe'ye çaġırdı, eyitdi: "İy Benī Fezāre bahādurı! [11] Ḳanı benümle ḳılduġuñ vaʿdeler? Şimdi anuñ vaḳtidür." didi. Ḥuẕeyfe daḫı bunuñ şemāte[12]sin işidicek ḳaḳıdı ve ʿAnter'e ḫaylī ġażab itdi ve defʿī dönüp eve vardı ve silāḥ [13] bağlandı ve bir ḳısraġı var idi. Adına Ṭayfūr dirleridi. Anuñ üzerine süvār oldı [14] ve ḳullarına ve ḳabīlelerinüñ bahādurlarına

219a-11 bizümile: bizümle
219a-13 zamāndur ki: zamāndur
219a-14 ḥaḳāreti ide: ḥaḳāreti ide ve
219a-15 gelelden berü: geleliden berü dāyim, Fezāre'ye: Fizāre'ye
219a-16 Ḥuẕeyfeyile: Ḥuẕeyfe ile, ʿAbs: ʿAbs'i
219b-1 neseblerine: nesllerine
219b-3 bulup: bulup ve, isteyesin: isdeyesin
219b-4 vücūdın: vücūdını
219b-5 mecmūʿın ḳılıcdan: mecmūʿısını ḳılıçdan
219b-6 her ḳanda olursa Ḥuẕeyfe'(y)i medḥ iderdi ve bahādurlıġın ögerdi tā: Ḥuẕeyfe'(y)i medḥ iderdi ve ḳanda olursa bahādurluġın ögerdi tā ki
219b-7 istemege: isdemege
219b-9 bed-nām olur ve yalancılıġı bellü olur ve: beẕ-nām olur ve
219b-10 Ḥuẕeyfe'ye çaġırdı: çaġırdı Ḥuẕeyfe'ye
219b-13 dirleridi: dirlerdi

ḫaber idüp bile aldı ve Rebīʿ Ziyād (15) daḫı ḳardaşlarına ve taʿalluḳātına buyurdı. Silāḥ ṭaḳınup yaraġa müstaġraḳ olup (16) cenge ḳaṣd ḳıldılar. El-ḳıṣṣa Ḥuẕeyfe ve aṣḥābı ve Rebīʿ ve aṣḥābı ve ḳardaşları **[220a]** (1) ve bunlardan ġayrı ulu kiçi ve ḳul ve āzādlu pīri cüvān her kim varısa pīri cüvān her kim (2) varısa çıḳup ʿAnter'üñ üstüne hücūm itdiler dört yañadın ṭaş ü aġaç üşürdiler ve ḥālini (3) ġāyetde mükedder ḳıldılar. **Aṣmaʿī eydür:** Şeybūb daḫı Beşāret'i bulup ḳurtardı ve getürüp (4) ʿAnter'e ḳavuşdurdı. Andan ʿAnter Şeybūb'a eyitdi: "Var, bunı Yaʿmūriyye deresine ilet (5) ve ʿUrve'nüñ aṣḥābına ḫaber eyle. Gelüp defʿī bize irişsünler. Ben bu işi evvelden (6) bilürdüm ve Rebīʿüñ münāfıḳlıġın sizerdüm. Ol sebebden anları ışmarladum idi." (7) didi. Andan ʿAnter'üñ ʿemmüleri bu gelen ḫalḳa ḥamle ḳıldılar ve ol yaña bu yaña ṭaġıtdılar. (8) Andan ʿAnter Melik Züheyr'üñ oġullarına eyitdi: "Kerem idüñ, siz kendü nefsüñüzi işbu (9) mehlekeden ḫalāṣ idüp varuñ, giñ yire gidüñ. Benüm işüm ḫayr ola." didi. (10) Bunlar eyitdiler: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, biz seni bu ḥālde ḳoyup gidecek degülüz. Gel bizümile (11) dönüp gidelüm. Eger ardumuza düşüp gelürlerse girü dönüp helāk idevüz." (12) didiler ve at başın dönderüp yüridiler. Ḥuẕeyfe daḫı Rebīʿ bin Ziyād ile germ (13) oldılar leşkerleri ile bunlaruñ ardından ḥamle [437b] ḳıldılar ve Rebīʿ Ḥuẕeyfe'ye eyitdi: (14) "Ol veled-i zinā Beşāret'i getürtdügüm vaḳtin ḳorḳutdum ve dögdüm ve ḫaber ṣordum. (15) Baña eyitdi: "Ol ḫaberleri ki didüm Rebīʿ baña rüşvet virdi diyüp, hep ʿAnter ögretdi (16) idi." didi. İmdi er gibi benüm intiḳāmumı bu yalancı maʿarrusdan alıvir." didi. Ḥuẕeyfe **[220b]** (1) daḫı "Ḫoş ola!" diyüp ʿAnter'üñ ardınca ḥamle ḳıldı ve ḳabīlesinden daḫı (2) altı yüz ādem irişdi. Niçe ki Şeyḫ Bedr menʿ idegördi ve oġlına naṣīḥat (3) idegördi ve ḳaḳıyıgördi,

---

219b-14 Rebīʿ Ziyād: Rebīʿ bin Ziyād
219b-15 taʿalluḳātına: daḫı taʿalluḳātına, olup: oldılar
219b-16 cenge ḳaṣd ḳıldılar: ve cenge ḳaṣd itdiler, ve aṣḥābı ve ḳardaşları: ve ḳardaşları
220a-1 ulu kiçi ve ḳul ve āzādlu pīri cüvān: ulu ve kiçi ve ḳul ve āzādlu ve pīr ve cüvān
220a-2 üstüne: üsdine, itdiler: itdiler ve, ḥālini: ḥāllerini
220a-3 ḳıldılar: eylediler
220a-6 münāfıḳlıġın: münāfıḳlıġını
220a-10 bizümile: bizümle
220a-11 dönüp: bile dönüp, gelürlerse: gelürlerise
220a-13 leşkerleri: ve leşkerleri
220a-14 vaḳtin: vaḳt
220a-15 rüşvet: rişvet, diyüp: diyü
220a-16 İmdi er gibi: er gibi imdi, maʿrrusdan: muʿarresden

eslemedi Ḥuẕeyfe'nüñ ardına uydılar ve Ḥuẕeyfe bunlaruñ [4] öñince germ olup atın oynatdı ve süñüsin çevürüp, işbu şiʿiri eyitdi: Şiʿr. [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir. **Rāvī eydür**: Rebiʿ bunuñ şiʿrin işidicek duʿā ve alḳış [11] eyledi. Andan ʿAnter'üñ üsdine ḥamle ḳıldılar. ʿAnter daḫı gördi ki iş başdan [12] aşdı. Süñüsin eline alup döndi ve deve gibi kükredi ve arslan gibi [13] añradı ve gök gibi gürledi ve naʿra urup çaġırdı ve işbu şiʿri didi: [14] Şiʿir. Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[221a]** [1] Arapça şiir [2] **Rāvī eydür:** ʿAnter bu şiʿri temām idicek, ḥamle ḳıldı. Bu Benī Fezāre leşkerin [3] şol ḳoyun ḳoyun sürüsine ḳurt girmiş gibi perākende ḳıldı. Kimisinüñ başını [4] gevdesinden ayırdı kiminüñ cānını cisminden ayırdı. Ḥuẕeyfe bin Bedr bu ḥāli göricek, [5] ʿAnter'e ġażabı ziyāde oldı ve at depdi süñü ḥavāle ḳıldı. ʿAnter daḫı bir luʿbıla [6] bunuñ süñüsin defʿ itdi ve ḥamlesin kendüden menʿ itdi. Andan ḳılıc çıḳarup [7] bunuñ üzerine ḳażā-yı āsumānī ve belā-yı nā-gehānī gibi ḥamle ḳıldı ve buña şöyle [8] gösderdi ki başına çala. Ol daḫı ḳalḳanın yuḳaru ḳaldurduġı gibi ḳısraġınuñ boynına [9] çaldı yire düşürdi. Ḥuẕeyfe gördi ki altında ḳısraġı düşdi ve üzerinden [10] kendü daḫı yire düşdi ve birḳaç eyegüsi şındı; zebūn, maġbūn oldı ve ʿāciz ü maḥrūm [11] oldı ve maḥzūn oldı. Andan ʿAnter buña eyitdi: "Yā Ḥuẕeyfe! Hele ataña ḥürmet olsun, [12] seni öldürmeyeyin. Var, ehlüñe ve taʿalluḳātuña **[438b]** ḳavuş. Ayruḳ ceng itme. Yoḫsa [13] senüñ başuñı daḫı ḳısraġuñ başı gibi eylerin." didi. Ḥuẕeyfe'nüñ aṣḥābından [14] ḥāżır bulınan bunuñ ḥālini göricek, gelüp ata bindürdiler alup gitdiler. [15]

220b-3 eslemedi: eslemediler ve

220b-4 çevürüp: çevürdi, eyitdi: didi, şiʿir: şiʿr

220b-10 Rāvī eydür: Rebiʿ bunuñ şiʿrin işidicek duʿā ve alḳış eyledi: (Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür: Vaḳtī ki Rebīʿ bin Ziyād Ḥuẕeyfe'nüñ sözin işitdi, medḥini diñledi, ṭuġyānı ve mekri ziyāde oldı. Atın depüp ileri yürüdi ve bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür: Ol ḥīnde Benī Fezāre atların ḳoyuvirdiler. Dört yanlarına çeri cemʿ oldı. **[438a]** Her ṭarafdan şayḥalar itdiler. Benī ʿAbs'e çaġırdılar ki "Yā veyleküm! Siz başuñuz yaraġın görüñ. Ḳaçmaḳ ardınca oluñ. Ḳoñ ki bu veled-i zinā yüzi ḳara ḳulı ve daḫı ol Beşāret ibni Menīʿi öldürevüz ki siz anuñ ucından itdüñüz Rebīʿe bu işi." didiler.)

220b-14 şiʿir: şiʿr

221a-3 Fezāre: Fizāre, girmiş: ḳoyulmış

221a-4 gevdesinden ayırdı kiminüñ: gövdesinden ayırdı ve kimisinüñ

221a-5 depdi süñü: depdi ve süñü

221a-6 ḳılıc: ḳılıç

221a-9 yire: ve yire, Ḥuẕeyfe: Ḥuẕeyfe daḫı, altında: altındaġı

221a-10 yire: bile, şındı zebūn: şındı ve zebūn, ʿāciz ü maḥrūm: ʿāciz vü maḥzūn

221a-11 (maḥzūn oldı): -

221a-14 alup: ve alup

Aşmaʿī eydür: Rebīʿ bin Ziyād bu şikesteligi göricek, melūl oldı ilikleri ḳurudı [16] ve ṭāḳati ṭāḳ oldı. Andan yine ġayreti elden ḳomadı. Benī Fizāre bahādurların **[221b]** [1] ṣavaşa ḳındurdı ve ardlarından mededci daḫı yitişdi ve Rebīʿ, Benī ʿAbs'de bir ḳaç [2] ādem depeledi ʿAnter ve atası Şeddād ve ʿUrve ve yedi kişi daḫı ḳaldılar. Ayruġı hep helāk [3] oldı ve Melik Züheyr'üñ oġulları Şaʾs ve Mālik bu fesādları göricek ve bu fitne[4]leri müşāhede idicek, giñ yire çekildiler. Zīrā ki ceng altında ḫālī idiler [5] ve silāḥları hep bile degüldi. Pes vardılar, atalarına bu ḥāli bildürmege gitdiler [6] Yaʿmūriyye deresine uġradılar ve ʿUrve'nüñ aṣḥābına bu ḥāli bildürdiler eyitdiler: "Tīz irişüñ, [7] ʿAnter'e meded idecek vaḳtdür. Hemān on kişiyile ḳaldı." didiler. Şeybūb daḫı Beşāret'i [8] anda iletmiş idi. Ol daḫı bunlaruñıla bile fi'l-ḥāl ʿAnter ṭarafına revān oldılar gelüp [9] irişdiler. Gördiler ki daḫı ceng odı söyünmemiş ve ṣavaş odı söyinmemiş ve ṣavaş [10] ayırtlanmamış. Fezāre leşkeri ve Rebīʿ ve ḳardaşları ʿAnter'e ḫaylī ġalebe ider gibi olmışlar [11] dört yanın baġlamışlar. Rāvī eydür: ʿAnter bu ʿUrve aṣḥābın göricek, şād ü ḫurrem [12] oldı ve Rebīʿ ve bāḳī Benī Fizāre çerisi melūl maḥzūn oldılar. Andan ʿAnter süñüsin [13] eline alup Rebīʿüñ üstine at depdi ve süñünüñ göti-y-ile dürtdi. İki eyegüsin [14] ṣıdı andan yüzi üzre yire düşdi. Defʿī ʿUrve irişüp baġladı. ʿİmāre [15] gördi ki ḳardaşı bu ḥāle giriftār oldı, kendü daḫı süñü ḥavāle idüp ʿAnter'e ḥamle [16] ḳıldı. ʿAnter'e muḳābil olmayacaġın ḫoẕ bilürdi. Velīkin meşhūr meṣeldür, acımış eşek **[222a]** [1] atdan geçer dirler. Pes bu daḫı ḳardaşı

221a-15 ilikleri: ve ilikleri
221a-16 bahādurların: bahādurlarını
221b-1 yitişdi: irişdi, ʿAbs'de bir ḳaç: ʿAbs'den iki
221b-2 depeledi: depeledi ve, yedi: yidi
221b-3 oldı: oldılar
221b-4 altında: āletinden
221b-5 gitdiler: gitdiler ve
221b-6 eyitdiler: ve eyitdiler
221b-7 kişiyile: kişi ile
221b-8 oldılar: oldılar ve
221b-9 (ṣavaş odı söyinmemiş ve): -
221b-10 ayırtlanmamış: ayrıtlanmamış, Fezāre leşkeri ve Rebīʿ ve ḳardaşları: Fizāre ve Rebīʿ ḳardaşları
221b-11 dört yanın: ve dört yanını, ʿUrve aṣḥābın: ʿUrve'nüñ aṣḥābını, şād: şāẕ
221b-12 melūl maḥzūn: melūl ve maḥzūn, -: (ʿAnter daḫı Rebīʿi isdedi, buldı. Gördi ki saḳalı dağuḳ ve yüzi gözi evgār. Başladı bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça Şiir, Arapça Şiir, [439a] Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Rāvī eydür)
221b-13 üstine: üsdine
221b-14 andan: ve atdan, ʿİmāre: ʿAmāre

acığından kendüyi götürüp mehlekeye bıraḳdı. (2) Şeybūb anı daḫı oḳıla düşürüp ḳardaşı yanına baġlayı ḳodı. **Aṣmaʿī eydür:** (3) Benī Fezāre reʿīsi Şeyḫ Bedr'e daḫı ṣınḳunlaruñ öñi irişdi ve bu fesādları bildürdi. (4) Ol daḫı atına bindi ve ḳaṣd ḳıldı ki gelüp ʿAnter'e söyleye ve dilek eyleye ve bu şerleri (5) ve ġavġāları defʿ eyleye. Nā-gāh gördi ki oġlı Ḥuẕeyfe-y-i gördi ki mecrūḥ olmış (6) ve at üstine yükledüp götürdiler ve Şeyḫ Bedr bunı göricek, ḳaḳıdı ve çoḳ ʿitāb (7) eyledi, eyitdi: "Yā meyşūm! Saña dimedüm mi ki Benī Ḳırād'ıla düşmenlik ḳılma ve ʿAnter ile (8) muḳābil olma diyü? Benüm sözüm eslemedün ve naṣīḥatüm ḳabūl itmedüñ. Anuñiçün (9) bu ḥaḳārete uġraduñ ve bu belāya mübtelā olduñ. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün eger (10) ʿAnter benüm ḫāṭırum ṣaḳınmasa idi, seni fi'l-ḥāl depelerdi. Ol geldi ki kendü (11) ādemisini ḳurtara, ḫalāṣ ide ve muṣālaḥa ide. Sen birḳaç senüñ ṣıñaruñ şeyṭānları (12) cemʿ idüp varduñ, anuñıla bunuñ gibi fesād itdüñ." didi. Andan anı (13) ḳoyup vardı, ʿAnter ile gördügi ādemi ḳoyun gibi ḳırar ve elinden ḫalḳuñ üsdine (14) ecel yaġar. İlerü yüriyüp selām virdi ve öñinde [439b] yir öpdi yalvardı. Andan eyitdi: (15) "İy bahādurlar ulusı! Seni inṣāf ve mürüvvet ehli diyü işidürdük. Bu itdügüñ (16) işler hep ḫaṭā ve fesād ve ẓulmdür. Bahādurlarumuzuñ varın ḳırduñ. Bizüm **[222b]** (1) ḫāṭırumuz riʿāyet itmedüñ. Revā mıdur?" didi. Andan eyitdi: "Velīkin ʿöẕrüñ rūşen (2) ve cevābuñ maʿlūmdur. Zīrā ki anlar sebeb olup bu fesāda bünyād itdiler, evet kerem (3) ehlinüñ işi ṣuçluya ẓafer bulup ġālib olsa ʿafv itmekdür. Hele şimdiye dek ne olursa (4) oldı oġluma ve yoldaşlaruma cezāsın ḳılduñ ve lāyıḳı neyise itdüñ. Kerem (5) eyle, şimden girü ḳılıcuñ ḳınına ḳat ve ḳan dökmekden vazgel ve düşmenlerüñi al ve saġ (6) ve selāmet vaṭanuña git. Ayruḳ senüñle Benī Ziyād'uñ arasına girmezüz. Her ne ki (7) göñlüñ dilerse it." didi. ʿAnter daḫı Şeyḫ Bedr'uñ sözin işidicek

222a-2 anı daḫı oḳıla düşürüp ḳardaşı yanına baġlayı ḳodı: oḳıla atını düşürüp anı daḫı ḳardaşı yanına baġladı
222a-3 Fezāre: Fizāre, öñi irişdi: evveli irişdi{ler}, bildürdi: bildürdiler
222a-5 Ḥuẕeyfe-y-i gördi ki: Ḥuẕeyfe
222a-6 üstine yükledüp götürdiler ve: üsdine yükledüp getürdiler
222a-7 eyledi: eyledi ve
222a-8 benüm: İmdi benüm, eslemedün: işitmedüñ, itmedüñ: ḳılmaduñ
222a-9 eger: ki eger
222a-13 gördügi: buluşdı gördi ki
222a-14 yalvardı: ve yalvardı
222a-16 ve fesād: vü fesāddur
222b-2 bünyād: bünyāẕ, evet: evit
222b-4 oġluma ve yoldaşlaruma: ve oġluma ve yoldaşlarına
222b-5 ve selāmet: ü selāmet var

utandı. (8) velīkin ḳabūl idüp döndi gitdi. Meger ki Şeybūb, Rebīʿ bin Ziyād'ı ve ʿİmāre'yi Yaʿmūriyye (9) deresine iletmiş idi. Beşāret anı göricek eyitdi: "Vallāh ki yā Rebīʿ, sen bundan (10) daḫı artuḳ cezāya erzānisin ve artuḳ belālara lāyıḳsın. Bunlar bu ḥāldeyiken (11) ʿAnter ve ʿUrve daḫı gelüp bunlara irişdiler ve ol derede buluşdılar ve Beşāret ḳarşu (12) gelüp ʿAnter'üñ üzengisin öpdi, duʿā ve alḳış eyledi. Andan eyitdi: "İy Benī ʿAbs (13) bahāduru! Şimdi Melik Züheyr'üñ oġulları Mālik ve Şās ataları irişüp (14) ḫaber virdiler ve ceng içinde ḳoyup gitdüklerin söylediler Melik Züheyr bu ḥāli (15) işidicek, binüp saña muʿāvenet itmege yāḫuẕ bu arada bir ṣulḥ itmege gelse gerekdür. (16) İmdi baña destūr vir ki bir ġayrı yoldan Rebīʿi ve ʿİmāre'(y)i alup gidem. Varup Benī Ḳırad evlerinde **[223a]** (1) teşhīr idüp işbu ḥaḳāretile ve ẕelīlligile gezdürem [440a] ve ʿAble daḫı bunları ol (2) ḥālde görüp şād ü ḫurrem ola ve ġuṣṣadan ve miḥnetden ḫalāṣ bula." didi. ʿAnter eyitdi: (3) "Ben ḫoẕ bilürin ki bu işüñ ṣoñı ḫayr olacaḳ degüldür ve biz bu işi itdügümüze Melik (4) Züheyr ġażab idecekdür, evet sen bilürsin. Ne eylersen eyle var bunları al (5) git. Nice bilürsen eyle." didi Rebīʿ bin Ziyād'ı ve ʿİmāre bin Ziyād'ı Beşāret'e teslīm (6) itdi ve Beşāret bunları bir ṣapa yoldan alup Benī Ḳırād'a teşhīr itmege gitdi. ʿAnter (7) ve ʿUrve ve bāḳī kim varısa

---

222b-8 velīkin: dilegin, ʿİmāre'yi: ʿAmāre'yi
222a-9 Vallāh: Vallāhi
222a-10 artuḳ: ziyāde, lāyıḳsın bunlar: lāyıḳsın didi, ḥāldeyiken: ḥālde iken
222a-12 üzengisin: üzengüsin, duʿā ve: ve duʿā vü
222a-13 oġulları Mālik ve Şās ataları: oġulları ataları{na}
222a-14 ceng: seni ceng, gitdüklerin söylediler: gitdüklerini bildürdiler ve
222a-16 -: (Rebīʿi ve ʿAmāre'yi senden dilek itse gerekdür.), ʿİmāre'(y)i: ʿAmāre'(y)i
223a-2 şād: şāẕ
223a-3 biz bu işi itdügümüze Melik Züheyr: Melik Züheyr biz bu işi itdügümüze
223a-4 (ne eylersen eyle): -
223a-5 nice bilürsen eyle didi: nice ki bilürsin şöyle it didi ve, ʿİmāre: ʿAmāre
223a-6 -: (ʿUrve'ye eyitdi: "Yā ibne'l-Verd! Aṣḥābuña eyit ki Benī Ziyād'uñ emvālini ve develerini çōpānları-yıla öñümüzçe süreler. Biz żabṭ idevüz. Bizde emānet ṭura, benüm ʿemmüm ḳızı ʿAble'nüñ üzerinden alduġın virince." ʿUrve eyitdi: "Yā eba'l-fevāris! Bu didügüñ rāst gelmez, mādām ki biz Melik Züheyr'üñ taḥt-ı ḥükūmetinde olavuz. Zīrā ki Melik Züheyr bu işe rāżī degüldür. Belki bize envāʿ-i ʿitāblar itse gerekdür. Benī Fezāre'ye itdügümüz işden ötüri saña eyitse gerek ki "Eyi varmaduñ. İki ḳabīle(y)i ḳılıçlu ve bıçaḳlu eyledüñ." Ḥuẕeyfe daḫı senden vazgelecek degüldür. Zīrā ki eyegülerin ufatduñ. Ġāyet lecūc ve aḫmaḳ ve mütekebbir kişidür. Ḳays ibni Züheyr ḳaynatası Rebīʿi ve ḳardaşlarını bileñce esīr göricek, saña ġāyet ʿadū olsa gerek. Bu iş rāst gelmez. Meger ki Benī ʿAbs'üñ terkin urasın. Varavuz bir ṭaġda vaṭan idevüz, ṭuravuz. Bizümle ʿadāvet idenden ḳul olsun, mevlā olsun ḥaḳḳumuz alavuz. Üzerümüzde ḳāḍī ve ḥākim olmaya." ʿAnter eyitdi: "Ya ben bu işi itdügümden ṣoñra Benī ʿAbs'de mi ṭursam gerek? Ve ḥaḳḳı'r-rabbi'l-ḳadīm ilā Mūsā ve İbrāhīm, ben bu yirden giderem ve Benī Fezāre ve Benī Şeybān'uñ āṣārın ḳalʿ iderem ve ḥaḳḳumı Rebīʿden aluram, eger Melik Nuʿmān'uñ serāyında daḫı olursa." didi. Andan ʿAnter)

[440b] şād ü ḫurrem göñül murādı-y-ıla ve māl ve niʿmet ile ve ṣoḥbet [8] ile Benī ʿAbs ṭarafına ʿazm itdiler ve ʿAnter germ olup işbu ebyātı oḳurdı göñlin eglerdi: [9] Şiʿir. Arapça Şiir [10] Arapça Şiir [11] Arapça Şiir [12] Arapça Şiir [13] Arapça Şiir [14] Arapça Şiir [15] Arapça Şiir [16] Arapça Şiir **[223b]** [1] Arapça Şiir [2] Arapça Şiir [3] Arapça Şiir [4] Arapça Şiir [5] Arapça Şiir. [6] **Rāvī eydür:** ʿUrve ʿAnter'üñ bu ebyātın işidicek, şād oldı ve ġuṣṣalardan āzād [7] oldı. Andan ʿAnter'e eyitdi: "İy bahādurlar [8] ulusı! Eger Benī ʿAbs'de muḳīm olup ṭurursañ ve eger ġayrı yirlere giderseñ, [9] senden yüz döndermezüz ve başumuz öñüñde ḳomışuz ve cānumuzı yoluñda fidā ḳılmışuz." [10] didi. Duʿā ve alḳış itdi. Andan yolları üzre revān oldılar ve Benī ʿAbs'e [11] yaḳın vardılar. Nā-gāh gördiler ki ilerü yanlarından bir toz çıḳup göge direk [12] oldı ve ṣaḥrāları ṭundurdı ve dereleri depeleri ṭutdı gelirek bu toz açıldı [13] içinden Melik Züheyr ve oġulları ve ḳardaşları ve bāḳī Benī ʿAbs bahādurlarıdur [14] mecmūʿısı ceng āletine müstaġraḳ süñüleri ellerinde ve ḳılıcları billerinde çıḳa[15]geldiler. Aṣmaʿī eydür: Bunlaruñ geldügine sebeb buyidi ki Melik Züheyr'üñ [16] oġulları Şaʾs ve Mālik ʿAnter'i on ādemile ḳoyup gidicek, [441a] irişüp atalarına **[224a]** [1] bu ḥāli bildürdiler eyitdiler: "ʿAnter Benī Fizāre çerisi dört yanından hücūm idüp żaʿīf [2] itmişlerdi ve biz daḫı silāḥdan ḫālīyidük. Cenge muḳayyed olmaduḳ, saña bildürdük. [3] Nice ki ṣavāb görürseñ eyle ḳıl." didiler. Melik Züheyr bu ḫaberi işidicek, ġāyetde [4] saḫt oldı ve eyitdi: "Ben bilürin ki ʿAnter ile Rebīʿüñ işi ḫayrıla ayrıtlaşacaḳ [5] degüldür ve anlaruñ sebebi(y)ile Benī ʿAbs'de ādem ḳalmayup helāk olacaḳdur." didi. [6] Andan ṣoñra bunlara ḳıṣṣa nice olduġın ṣordı ve "Ẓulm ü teʿaddī ve yaramazlıḳ [7] kimden oldı?" diyü istifsār itdi. Bunlar daḫı ḳażiyye nice ki vāḳiʿ oldı ise [8] söylediler ve Beşāret Rebīʿüñ evlerinde bulunduġın didiler ve fesād

223a-7 şād ü ḫurrem: şāẕ ü ḫurrem ve, māl ve niʿmet ile: māl ü niʿmet ile ve ṣıḥḥat ile
223a-8 göñlin: ve göñlin
223a-9 şiʿir: şiʿr
223b-6 ebyātın: ebyātını, şād: şāẕ, ġuṣṣalardan: ġuṣṣalarından
223b-10 duʿā ve: duʿā vü
223b-11 toz: {toz}
223b-12 ṭutdı: ṭutdı ve
223b-13 içinden: ve içinden
223b-14 mecmūʿısı: ve bunlar mecmūʿısı, süñüleri: ve süñüleri, ḳılıcları: ḳılıçları
223b-15 buyidi: bu idi
224a-1 eyitdiler: ve eyitdiler, ʿAnter: ʿAnter'i
224a-2 ḫālīyidük: ḫālī idük, saña: ve saña
224a-6 olduġın: olduġını

Rebīʿden [9] olduġın bildürdiler. Melik Züheyr bu ḥālden āgāh olıcaḳ, ġażaba geldi ve "Fi'l-ḥāl [10] kim varısa at arḳasına gelsün!" diyü çaġırdı ve kendü süvār oldı ve ʿAnter'e [11] irişmege bī-ḳarār oldı ardınca binen gitdi ve işiden sürüp yitdi ve Benī [12] ʿAbs ḳabīlesine fetret düşdi ve "ʿAnter maġlūb ve maḳhūr olmış." diyü ḫaber [13] yayıldı ve işidenlerüñ ʿaḳlı bayıldı. ʿAle'l-ḫuṣūṣ Benī Ḳırād'uñ ve anlaruñ içinde [14] daḫı ʿAble'nüñ üñi yayındı ve yaḳasın çāk itdi ve ṣaçın açup yüzin [15] yırtdı. Mālik bin Melik Züheyr bu ḥāli müşāhede idicek, vardı Benī Ḳırād [16] ḫatunlarına ve ʿAble'ye söyledi eyitdi: "Ne rüsvāylıḳdır bu itdügüñüz? Düşmen şemātesine **[224b]** [1] uġraduñuz. Ḫāṭıruñuz ḫoş ṭutuñ ki ʿAnter manṣūr u muẓafferdür ve Benī Fizāre'nüñ [2] ḥālleri mükedderdür. Yaʿmūriyye deresinde elli ādem gizlemişdük. Anları daḫı [3] gönderdük. Varup irişdiler. Biz bunda bu ḫaberi söyledügümüz bu sebebden [4] ötürüdür ki kendü binüp vara Şeyḫ Bedr bin ʿAmr ḫāṭırı içün muṣālaḥa ide ve fesād [5] māddesin kese." didi. Melik Ḳırād ḫatunları ve ʿAble, Mālik bin Züheyir'den [6] bu ḫaberi işidicek, [441b] bir pāre yürekleri yirine oturdı ve göñülleri sākin oldı. [7] **Rāvī eydür:** Melik Züheyr Benī Fezāre ṭarafına revān olıcaḳ, oġullarından evde [8] hīç kimse ḳalmadı, illā Ḳays ḳaldı eyitdi: "Ben ata binmezin ol veled-i zināya [9] muʿāvenet içün bir adım admazın didi. Göreyin ki ḥāl neye irişür." didi. Melik [10] Züheyr daḫı Benī ʿAbs leşkeriyile gelüp bunlara irişdi ve yolda giderken yuḳaruda [11] didügümüz gibi buluşdı ve Melik ve Şa'ṣ çerinüñ öñince giderlerdi. ʿAnter'ile [12] bulışup esenleşdiler ve görişüp ḥālinden ṣordılar ve ser-güẕeştinden istifsār [13] itdiler. ʿAnter daḫı bunlara ḥikāyetin rivāyet itdi ve Şeyḫ Bedr yalvarup girü dönder[14]dügin ḫaber virdi. Andan Melik Züheyr'ile buluşup alḳış itdi ve

224a-10 çaġırdı: çaġırtdı
224b-11 ardınca: ve ardınca
224b-15 bin: ibni
224a-16 eyitdi: ve eyitdi
224b-1 ḫāṭıruñuz: ḫāṭıruñuzı, manṣūr u: manṣūr ve
224b-4 kendü: melik kendü, Şeyḫ Bedr bin: ve Şeyḫ Bedr ibni, muṣālaḥa: muṣāliḥa
224b-5 Melik: Mālik ibni, Mālik bin Züheyir'den: Mālik ibni Züheyr'den
224b-7 revān: süvār
224b-8 eyitdi: ve eyitdi, ol: ve ol
224b-9 admazın didi: admazın
224b-10 leşkeriyile: leşkeri ile
224a-11 Melik: Mālik ibni Melik Züheyr
224a-13 ḥikāyetin: ḥikāyetini
224a-14 buluşup: buluşdı ve duʿā vü

atdan inüp [15] Melik Züheyr'üñ üzengüsin öpdi eyitdi: "Ne ḥācet idi Melik Züheyr ḥażretleri [16] bu ḳadar nesneyiçün zaḥmet çeküp geleyidi?" didi. Andan Züheyr bunuñ **[225a]** [1] vāḳıʿasından şordı. ʿAnter daḫı ḳıṣṣasın maʿlūm ḫaber virdi ve Ḫuzeyfe'nüñ [2] Ṭayfūr adlu ḳısraġınuñ başın kesdügin ve bunca daḫı işler itdügin söyledi. Melik [3] Züheyr eyitdi: "İy Şeddād oġlı! Senüñ ucuñdan Benī Fezāreyile daḫı ebedī düşmen [4] olduḳ. Ḳıyāmete degin aramuzdan ḳılıc götrilmese gerekdür ve fesād günden güne [5] artısardur." didi. Pes ʿAnter eyitdi: "Yā melik! Kendümi anlardan ḳurtarmaḳ içün bu [6] işleri itdüm. Pes kendü elümile başumı kesdürsem mi gerekidi ve göz göre nefsümi [7] helāk mı itdürsem gerek idi? Vallāhi yā mevlāye, eger kendümi ḳorımasam Rebīʿ bin Ziyād [8] ḳanumı içüp ve beni oda yaḳup külümi göge ṣavursa gerekidi." Andan Melik Züheyr ṣor[9]dı ki "Ḳanı Rebīʿ Ziyād ve ḳardaşları?" didi. ʿAnter eyitdi: "ʿEmmüm Mālik alup evine [10] gitdi "Ḳızımuñ üzerinden giden mālları benüm ḳatumda ṭutı olsun ṭursun." [11] didi." Melik Züheyr'e **[442a]** ʿAnter'üñ bu cevābı ḫoş gelmedi ve ġāyetde ġażab itdi [12] eyitdi: "Sen daḫı aña intiḳām itmekde taḳṣīr itmemişsin didi. Ben saġiken ve at [13] arḳasındayiken bu işi itmemek gerek idüñ." didi. Bunlar bu ḥālde söyleşür[14]lerdi ve yolda giderlerdi. Evlerine yaḳın gelicek, nā-gāh bir fiġān ve feryād işitdiler. [15] Baḳdılar gördiler ki ḳabīleleri ṭarafından bir bölük atlu ve yayaḳ ṭaġılup ḳaçarlar [16] ve bunlaruñ ardından bir ādem ḳovar. Elinde yalın ḳılıç ve arḳasında altunlu ḳaftan **[225b]** [1] ve altında bir at biner ki ḳuş gibi uçar ve bu ḫalḳ öñinde perākende olup ḳaçar. [2] **Aṣmaʿī eydür:** Meger ki ol ḳaçan, ʿAnter'üñ atası ve ʿemmüleri idi

224a-15 öpdi: öpdi ve
224a-16 nesneyiçün: nesne içün, geleyidi: gele idi, Züheyr: Melik Züheyr
225a-1 maʿlūm ḫaber: ḫaber
225a-3 Fezāreyile: Fizāre ile
225a-4 degin: dek, ḳılıc götrilmese gerekdür: ḳılıç götrülmeyiser
225a-5 artısardur didi pes: artısar didi, ḳurtarmaḳ içün: ḳurtarmaġıçun
225a-6 elümile: elümle
225a-8 gerekidi: gerekdi
225a-9 Rebīʿ: Rebīʿ bin
225a-10 gitdi: gitdi ve eyitdi, mālları benüm ḳatumda ṭutı olsun ṭursun: māllara ṭutu olsun benüm ḳatumda ṭursun
225a-11 itdi: eyledi ve
225a-12 itmemişsin didi: itmemişsin
225a-13 arḳasındayiken: arḳasında iken
225a-14 yolda: yolca, feryād: feryāẕ

ve bāḳī Benī Ḳırād ḫalḳıyidi [3] ve ardınca ḳovan Ḳays idi ve bu ḥikāyete sebeb buyidi ki şol vaḳtin ki Beşāret [4] Rebīʿi ve ʿİmāre'(y)i alup Benī Ḳırād'a iletdi ve anda teşhīr idüp gezdürdi ve ḳamçıyile [5] döge döge yürütdi ḳarşu eydürdi ki "ʿEmmüsi ḳızın ġurbete bıraġup esīr idenüñ [6] cezāsı budur." diridi. Ulu kiçi ve oġlancuḳlar hep bunlaruñ ardına uyup bile [7] yürürleridi ve Rebīʿüñ rüsvāylıġını görürlerdi ve ol gün gibi muṣībetlü [8] gün Benī Ziyād'a vāḳiʿ olmamışıdı ve bu ḥāldeyiken ʿAble'nüñ ḳapusı öñine uġradılar. [9] ʿAble bunı bu ḥālde göricek, ġuṣṣası şādılıġa degşürüldi. Andan eyitdi: "Vay [10] ḥālüñe yā ibni Ziyād! Bu belā daḫı saña azıdı. Benüm māllarumı alduñ ḳanuma ḳaṣd [11] itdüñ. Ṣuçum neyidi ki bunuñ gibi cefālar eyledüñ? Gör ki ʿāḳıbet şerrüñ yine [12] senüñ başuña geldi ve Ḥaḳ Teʿālā biregüye ṣanduġuñ senüñ cānuña getürdi." [13] diyü ḫaylī ʿitāb ve şemāte eyledi. ʿimāre bunuñ kelāmın işidicek, yine ʿışḳ [14] gönlinde cūş itdi, esīrligine baḳmayup cürʾet idüp söyledi, eyitdi: "Vā-ḥasretā ki [15] viṣālüñe irişmedüm ve bir laḥẓa senüñile muṣāḥabet itmedüm ve ṣoḥbetüñ görmedüm." [16] didi. [442b] Rebīʿ eyitdi: "Uskut yā maʿarrus!" Yaʿnī dinme yā maʿarrus! Bu belāya hep senüñ [226a] [1] ʿāḳılsuzlıġuñ ve önegülügüñ ucından uġraduḳ. Ḥaḳ Teʿālā senüñ rızḳuñ [2] kessün ve yaḳın zamānda ʿömrüñe ecel yili essün." didi. **Aşmaʿī eydür:** [3] Melik Züheyr'üñ oġlı Ḳays atası-y-ile bile gitmedi-y-idi. Nite ki yuḳaruda didük. [4] Nā-gāh bu ḳaynatası ḳażiyyesi ḳulaġına irişdi "Beşāret bunı getürüp Benī [5] Ḳırād evlerinde teşhīr itdi." diyüp ḫaber virdiler. Ḳays bu ḥāli işidicek, ḳatı [6] ḳaḳıdı, cihān gözlerine ḳarañu

225b-2 Ḳırād : Ḳarād, ḫalḳıyidi: ḫalḳı idi
225b-3 buyidi ki şol vaḳtin: bu idi ki şol vaḳt
225b-4 ʿİmāre(y)i: ʿAmāre'yi, ḳamçıyile: ḳamçı ile
225b-5 yürütdi: yürütdi ve
225b-6 diridi: dirdi
225b-7 yürürleridi: yürürdi, rüsvāylıġını görürlerdi: rüsvāylıġın görürdi
225b-8 ḥāldeyiken: ḥālde iken
225b-9 şādılıġa: şāẕılıġa
225b-10 saña azıdı: azıdı saña, benüm: binüm, alduñ: alduñ ve
225b-11 neyidi: ne idi
225b-13 diyü: diyüp, ʿİmāre: ʿAmāre
225b-14 itdi: itdi ve, eyitdi: ve eyitdi
225b-16 maʿarrus: muʿarres, yaʿnī dinme yā maʿarrus: yaʿnī epsem ol iy gidi
226a-1 ʿāḳılsuzlıġuñ ve önegülügüñ: ʿāḳılsızlıġuñ ve önegüligüñ
226a-3 atası-y-ile: atası ile, gitmedi-y-idi: gitmedi idi
226a-4 ḳażiyyesi: ḳażiyyesin, irişdi: irişdi ve
226a-6 ḳaḳıdı: ḳaḳıdı ve

oldı ve ġayret ġalebe ḳıldı ve ḳanı ḳaynadı [7] ve gözleri ḳapaġında oynadı ve ḥasretden yüregi ṭoldı ve tasalandı ve andan [8] atına binüp eline ḳılıc aldı ve Benī Ḳırād evlerine vardı. Gördi ki işitdügi ḳażiyye [9] gerçek imiş ve söyledükleri sözler hem daḫı vāḳiʿ imiş. Cān başına ṣıçradı [10] ve Rebīʿüñ ẕelīlligin görüp ʿaḳlı başına ṣıçradı ve Rebīʿ daḫı Ḳaysʿı göricek, [11] aġladı ve feryād ü fiġān itdi eyitdi: "Yā Ḳays! Ḳanı ġayret? Ḳanı nāmūs? Bu veled-i [12] zinālar bizi ʿazīz iken ẕelīl itdi ve ʿālemlere bed-nām ve ḫalḳa rüsvāy eyledi." [13] didi. Ḳays bunuñ sözlerin işidicek, ḳarārı ḳalmadı fiʿl-ḥāl yürüdi. [14] Beşāretʿi başına çaldı yüzi üstüne yire düşürdi ve bākisine daḫı ḥamle [15] idüp ṭarṭaġan eyledi ve kimse aña el ḳaldurmaġa cürʾet idemedi. Melik [16] Züheyrʿden iḫtiyāṭ itdiler. Bu degül ki Ḳays bahādurlıġından ḳorḳalardı. Andan **[226b]** [1] Ḳays atından inüp vardı Rebīʿi ve ʿİmareʿ(y)i ḳoyuvirdi eyitdi: "Siz varuñ, evüñüze [2] gidüñ. Ben işbu veled-i zinālardan intiḳāmum alayın yüregüm ṣovudayın ve göñlüme şifā [3] ḥāṣıl ideyin." didi ve "Bunlaruñ cānına cefālar ḳılayın." didi atın depüp Benī Ḳırādʿuñ [4] ardına düşdi ḳovdı. Ol idi ki yuḳaruda didügümüz gibi Melik Züheyrʿüñ üstüne [5] çıḳageldi. ʿAnterʿi alup bile ḳabīleye gelürlerdi. Melik Züheyr bu ḥāli göricek, [6] çaġırdı **[443a]** oġlı Ḳaysʿa ḳaḳıdı ve bunları ḳovmaḳdan menʿ eyledi ve üzerlerinden anı defʿ [7] itdi eyitdi: "Veyleke yā Ḳays! Bu ne ḥāldür ve bu işe iḳdām itdüğüñe sebeb nedür? Ḳanı [8] ʿaḳluñ ve fikrüñ?" didi. Kays atasınuñ sözin işidicek eyitdi: "İy ata! [9] Bir kişi ki ḳavmini ḫor u ḫaḳīr göre ve ʿazīz iken ẕelīl ve esīr göre, anuñ ʿaḳlı ve fikri mi [10]

226a-7 ḳabaġında: ḳapaġında, ve andan: andan
226a-8 binüp: bindi ve, ḳılıc: ḳılıç
226a-9 gerçek: girçek
226a-10 ʿaḳlı başına ṣıçradı: ʿaḳlı bayıldı
226a-11 feryād ü fiġān itdi: feryāẕ ü fiġān eyledi ve
226a-12 bed-nām: beẕ-nām
226a-13 fiʿl-ḥāl: ve fiʿl-ḥāl
226a-14 yüzi üstüne yire düşürdi: ve yüzi üsdine yire düşdi
226a-16 Ḳays: Ḳaysʿuñ
226b-1 Ḳays atından inüp vardı: Ḳays inüp, ʿİmareʿ(y)i: ʿAmareʿ(y)i, eyitdi: ve eyitdi
226b-2 intiḳāmum alayın: intiḳāmumı alup
226b-3 cānına: cānlarına, atın: ve atını
226b-4 ḳovdı: ve ḳovdı, üstüne: üsdine
226b-5 çıḳageldi: çıḳageldiler bunlar daḫı
226b-6 çaġırdı: çaġırdı ve
226b-7 itdi: eyledi ve
226b-9 göre: görse, ẕelīl ve esīr göre: ẕelīl göre

ḳalur?” didi ve başladı bu gördügi ḥālleri ḥikāyet eyledi ve Rebīʿüñ ḳıṣṣa[11]ların söyledi ve Beşāret'den ve ʿAnter'den şikāyet eyledi. Andan eyitdi: “ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün [12] ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün, eger beni ḳomazsañ ki ʿAnter'i depeleyem ve ḳanını içem ve Benī [13] Ḳırād'a geregi gibi intiḳām idem, ayruḳ bu diyārda ṭurmazın ve bir gün ḳarār eylemezin.” [14] didi. Melik Züheyr bunı işidicek ve Rebīʿe olan işleri bilicek, ġāyetde ġażab [15] itdi, eyitdi: “Çāre oldur ki Benī Ḳırād'ı Benī Ziyād'dan ırag̱ idevüz.” didi. Andan [16] döndi, ʿAnter'e eyitdi: “Var, ḳavmüñile bu diyārdan git. Yoḫsa sizüñ fesāduñuz **[227a]** [1] kesilmez ve ġavġāñuz dükenmez. Ne anlaruñ ḥīlesi fitnesi āḫir olur ve ne ḫoẕ senüñ [2] ṣabruñ ve taḥammülüñ var.” didi. ʿAnter bu sözleri işidicek: *“Semʿan ve ṭāʿaten yā melik!* [3] “Ḫoş ola!” didi. Ben taʿalluḳātumı ve ehlümi alup gideyin ve aḳribāmı bundan ırag̱ ideyin, [4] evet mālumı her kim aldı-y-ısa bulup alam ve başına belālar ḳılam. Yoḫsa ol yolda [5] ölüp gidem.” didi. Ḳays eyitdi: “Yā veled-i zinā! ʿAble'(y)i Benī Şeybān'da Müferric'üñ [6] ḳulında bulduñ mālını geldüñ, Benī Ziyād'dan mı istersin. Eger senüñ ʿaḳluñ var imişse [7] ʿAble'(y)i kimde bulduñısa mālın daḫı andan istemek gerekidüñ.” didi. ʿAnter [8] bunuñ sözin işidicek eyitdi: “*Yā mevlāye*! Ol mālları kim aldug̱ı maʿlūm olmışdur. [9] Ben sizden ırag̱ olıcaḳ, kimdeyise bulam ve ḳandayise alam. Ammā baña veled-i zinā diyüp [10] sögdüñ. Eyü varmaduñ. Senden ġayrı kişi dise baña **[443b]** bu sözi, başını ḳılıcumıla [11] uçururdum ve defʿī aña ecel ḳadeḥin içirürdüm.” didi. Andan atasına ve ʿemmülerine [12] eyitdi: “Varuñ, evüñüzi divşürüñ ve raḫtuñuzı cemʿ idüñ. Göçüp ayruḳ [13] memlekete gidelüm. Bunlar rāḥat olsunlar ve Benī Ziyād'ıla müşerref olsunlar.” didi. [14] Bunlar daḫı ʿAnter'üñ sözin ḳabūl itdiler, Melik Züheyr'den ayrılup evlerine [15] vardılar. Nā-gāh bir fiġān işitdiler ve evlerinde ġavġā ve ġalebe müşāhede itdiler. [16] Andan atların depüp becidce sürdiler ve

---

226b-11 ḳıṣṣaların: ḳıṣṣalarını
226b-13 eylemezin: almazın
227a-1 fitnesi: ve fitnesi
227a-2 işidicek: işidicek eyitdi
227a-3 ḫoş ola didi: ḫoş ola
227a-4 yoḫsa: yoġsa
227a-6 ḳulında bulduñ: ḳulından bulduñ ve, mı istersin: istersin, var imişse: var imisse
227a-7 mālın: mālını, istemek: isdemek
227a-8 mevlāye: mevlāy
227a-9 kimdeyise: kimde ise
227a-10 ḳılıcumıla: ḳılıcumla
227a-14 itdiler: itdiler ve

ḳılıcların ellerine alup yortdılar **[227b]** [1] ve çadırları içine girdiler. **Aṣmaʿī eydür:** Bu Benī Ḳırād'uñ fiġānına ve feryādına sebeb [2] buyidi ki şol vaḳt ki Ḳays, Rebīʿi ve ʿİmāre'(y)i Beşāret'üñ elinden alup ḳoyuvirdi [3] kendü bāḳī Benī Ḳırād'uñ ḫalḳın ḳovagitdi, Rebīʿile ʿAmāre daḫı varup Benī Ḳırād'uñ [4] evlerine vardılar. ʿAmāre'nüñ ṭamaʿı buyidi ki ʿAble'(y)i göreyidi ve Rebīʿüñ maḳṣūdı [5] buyidi ki Mālik'üñ ve Şeddād'uñ evin araya ol mecrūḥ olup ḳalduġı gice giden [6] mālların ṭaleb eyleye. Hem daḫı Mālik'üñ evinde ṣanduḳların ʿaynı-y-ıla buldı ve ol gice [7] giden mālların gördi ve kendünüñ idügin bildi. Andan ḳardaşlarına çaġırdı [8] ve feryād eyledi eyitdi: "Ol giden māllarumı hep Mālik'üñ evinde buldum." didi ve bāḳī [9] ḳullara ve ḫiẕmetkārlara ḫaber eylediler: "Gelüñ bu mālları ve ṣanduḳları mevlāmuz [10] Ḳays'uñ evine iledüñ. Size daḫı çoḳ māl niʿmet virevüz." didiler. Andan bu ḳullar [11] ve bāḳī ḫiẕmetkārlar cürʾet idüp Mālik'üñ evine girmege iḳdām itdiler. Ol sebebden [12] Bu Benī Ḳırād ḫatunlarınuñ feryādı ʿayyūḳa çıḳdı ve āvāzeleri āsumāne irişdi [13] ve ol idi ki bunlar bu ḥāldeyiken ʿAnter irişdi ve ḳaṣd ḳıldı ki bunlara ḳılıç ḳoya [14] cemīʿisin helāk ide. Melik Züheyr bu ḥāli göricek, gördi ki fesād büyidi [15] fitne başdan aşdı. Müteḥayyir oldı ve bu bābda mütefekkir oldı ve aḫşam daḫı [16] yaḳın olmışıdı ve oġullarına çaġırdı **[444a]** eyitdi: "Bu fesādı siz defʿ itmezseñüz ḥāl ḫarāb **[228a]** [1] oldı ve memleketümüz yebāb oldı ve bunlaruñ elinden cigeri kebāb oldı ve bu fitne [2] ḳıyāmete degin ḳaldı." didi. Bunlar eyitdiler: "Niçe idelüm ve ne çāre ḳılalum?" didiler. [3] Melik Züheyr Ḳays'a eyitdi: "Yā Ḳays! Çāre budur ki sen varup Rebīʿi ve ʿAmāre'(y)i ve bāḳī Benī [4] Ziyād'ı defʿ idesin. Şaʾs ve Mālik varup

227b-1 feryādına: feryāẕına
227b-2 buyidi: bu idi, ʿİmāre'(y)i: ʿAmāre'(y)i
227b-3 kendü: ve kendü, ḫalḳın: ḫalḳını, ʿİmāre: ʿAmāre
227b-4 ʿİmāre'nüñ: ʿAmāre'nüñ, buyidi: bu idi, göreyidi: göre idi
227b-5 buyidi: bu idi, ol: ve ol
227b-7 mālların: māllarını
227b-8 feryād eyledi: feryāẕ eyledi ve
227b-10 iledüñ didi: iledüñ, māl: māl ü
227b-12 feryādı: feryāẕı
227b-13 ḥāldeyiken: ḥālde iken
227b-14 cemīʿisin: ve cemīʿisin
227b-15 fitne: ve fitne
227b-16 eyitdi: ve eyitdi
228a-1 cigeri: cigerümüz
228a-2 degin: dek, ḳılalum didiler: ḳılalum

ʿAnterʾi menʿ ideler. Tā ki bu Benī Ḳırād selāmetlıġıla [5] çıḳalar gideler.” didi. Bunlar daḫı bu fikri ṣavāb gördiler ve babalarınuñ buyruġın [6] yirine getürmege iḳdām ḳıldılar. Andan Ḳays varup ḳayın atasına irişdi ve Mālik [7] ve Şaʾs ʿAnterʾe ulaşdılar ve eyü sözile defʿ itdiler. Eger bir laḥẓa irişmeseler, Rebīʿi [8] ve ḳardaşların hep ḳılıçdan geçürdi. Andan Şaʾs ʿAnterʾe eyitdi: “İy bahādurlar [9] ulusı! Vallāhi ki senüñ fürḳatüñ bize cānumuz tenümüzden ayrılduġı gibidür. Velīkin [10] taḳdīrde olan nesne elbette olsa gerekdür. Kerem eyle, ṭarlıġanma. Göñlüñi ḫoş ṭut. [11] İşde maʿşūḳañ daḫı biledür, bile gider ve senüñ dünyāda maḳṣūduñ ḫoẕ hemān [12] oldur.” didiler. El- ḥāṣılı söyleyü söyleyü ʿAnterʾi bir pāre yumşatdılar ve göñlin eglediler. [13] Andan ʿAnter bunlara eyitdi: “Sizüñ buyruġuñuz başum üsdüne, evet Benī Ziyādʾuñ [14] başına ʿĀd ḳavmine olan belā veʿaẕāb gibi işler itsem gerekdür ve hem siz daḫı [15] bilmiş oluñ ki Rebīʿ bin Ziyādʾı mecrūḥ iden ben idüm ve şebiḫūn idüp mālın [16] ben aldum idi. Eger bilsem ki ṣoñra ḥāl böyle olur ve bu mertebeye irişür, defʿī Rebīʿi **[228b]** [1] depelerdüm ve naḥs ṣūretin dünyādan giderürdüm ve işini tīz bitürürdüm. Hele [2] şimdiki ḥālde mālı kendüye irişdi. Zīrā ki ʿemmüm Mālikʾüñ evinden almış Ḳays evine [3] iletmiş benüm māllarum daḫı bile gitmiş. Ben aña mālum ḳomayam. ʿĀḳıbet itdügi işlere [4] peşīmān eyleyem ve illere anı dāsitān eyleyem.” didi. Andan taʿalluḳātına ḥükm eyledi, [5] göcdiler **[444b]** ʿUrve daḫı ḫalḳına ve aṣḥābına ḫaber eyledi. Anlar daḫı bile göçmege yaraġ [6] eylediler ittifāḳıla Benī ʿAbsʾden ayrılup ʿIrāḳ ṭarafına revān oldılar Şeybūb öñlerince [7] baş olup aldı gitdi ve ʿAnter ʿUrveyile elli ādem ki her birisi yüzden yüz çevürmezdi. [8] Buñ deminde biñden buñalmazdı ve dāyim seferde ḥażarda tecribe olınmış yoldaşları idi. [9] Bunlaruñıla girü ḳaldı ve bunlara ışmarladı ki yap

228a-4 selāmetlıġıla: saġlıḳ ve selāmetlıġıla
228a-8 geçürdi: geçürürdi
228a-11 biledür: senüñle biledür
228a-13 üsdüne: üsdine
228a-14 belā ve: belā vü
228a-15 iden ben idüm: idüp, mālın: mālların
228a-16 ṣoñra ḥāl: ḥāl ṣoñra
228b-1 ṣūretin: ṣūretini
228b-2 Ḳays: ve Ḳays
228b-3 iletmiş: iletmiş ve
228b-5 göcdiler: göçdiler, ʿUrve daḫı ḫalḳına ve aṣḥābına: ve ʿUrve daḫı aṣḥābına ve ḫalḳına
228b-6 eylediler: eylediler ve, Şeybūb: ve Şeybūb
228b-7 baş olup: başlayup, ʿUrveyile: ʿUrve ile
228b-8 buñ: ve buñ, ḥażarda: ve ḥażarda, olınmış: olunmış

yap gideler. Andan göçdikleri [10] vaḳt gicenüñ evveli-y-idi. Ṣabāḥa dek ḫalḳları yollarına gitdiler ve bunlar bu maḳāmda [11] ārām idüp oturdılar. Andan ʿAnter ʿUrveʾye eyitdi: "Ḫāṭırum şöyle diler ki varup [12] Benī Ziyādʾuñ yaylımlarından ṭavarların talan idem ve māllarını alam ve develerini [13] atlarını sürem ve her kim aña muʿāvenet iderse helāk idem." didi. ʿUrve eyitdi: [14] "Vallāhi ki ṣavāb söyledüñ. Bu nesne benüm ḫāṭıruma daḫı geldi. Velīkin sen [15] benden öñürtdüñ. Ḫoş ola. Eyle idelüm." Andan dönüp sürdiler. Ḳuşluḳ vaḳtinde [16] Benī Ziyādʾuñ yayılımına geldiler. Andan ʿAnter bir naʿra urup ṭaġları yanḳulandurdı **[229a]** [1] ve işidenlerüñ ʿaḳlı bayıldı. Andan bu ṭavarı ve atları ve develeri sürdiler ve güden [2] ḳulları ve ḫiẕmetkārları bile aldılar ve geldükleri yollarına ṭoġrıldılar. Andan ʿAnter [3] ʿUrveʾye eyitdi: "Yā ʿUrve! Sen otuz ādem alup bu ṭavarları sürdür, ilerü git. [4] Ben yigirmi ādem ile arduñuzca gideyin. Kim bile ki kimse irişe." didi. ʿUrve daḫı [5] *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp otuz ādem ile māl-ı ġanīmet alup ilerü gitdi ve ʿAnter ol [6] yigirmi kişi-y-ile ardlarınca yürüdi. **Aşmaʿī eydür:** Meger ki Rebīʿ bin Ziyādʾa ḳardaşlarına [7] ḫaber irişdi ki "Ṭavarlaruñuz ḥarāmī aldı." diyüp. Anlar daḫı fiʾl-ḥāl binüp ardlarına [8] düşdiler ve Benī Fezāreʾden beş yüz ādem bile bindi ve Şeyḫ Bedrʾuñ Ḥuẕeyfeʾden ġayrı [9] oġulları hep [445a] Ḫuẕeyfe binmedügine sebeb bu oldı ki başlu olmış idi. Nite kim [10] yuḳaruda didük idi. Andan mecmūʿısı ittifāḳ idüp becid sürdiler ʿAnterʾüñ [11] ardından yitdiler. ʿAnter daḫı cenge ġāyetde müştāḳıdı ve ḳan dökmege arzūmend [12] idi. Bunları göricek döndi, ġażab idüp ḥamle ḳıldı ve bunlardan ḫaylī [13] ādem ḳırdı ve Rebīʿ ve ʿİmāre ve ḳardaşlarını hep başlu eyledi ve gözlerin [14] yaşlu eyledi ve Benī Fezāreʾden daḫı çoḳ

228b-10 evveli-y-idi: evveli idi
228b-11 idüp: alup
228b-12 yaylımlarından: yayılımlarından
228b-13 atlarını: ve atlarını
228b-15 idelüm: idelüm didi, ḳuşluḳ: ḳuşlıḳ
229a-4 ile: birle
229b-5 ġanīmet: ġanīmeti
229a-6 Ziyādʾa: Ziyādʾuñ
229a-7 ṭavarlaruñuz: ṭavarlaruñuzı, diyüp: diyü
229a-8 beş: daḫı biş
229a-9 Ḫuẕeyfe: bile bindiler ve Ḫuẕeyfe, kim: ki
229a-10 ʿAnterʾüñ: ve ʿAnterʾüñ
229a-11 yitdiler: yitişdiler
229a-13 Rebīʿ ve ʿAmāre: Rebīʿüñ aḳribāsını, gözlerin: gözlerini
229a-14 Fezāre: Fizāre

ādem helāk eyledi. Andan ʿAnter [15] Benī Fezāre leşkerini ʿalāmetlerinden ve ādemlerinden bildi çaġırup eyitdi: [16] "Yā müstaḥsinler! Benī Ziyād'uñ ḫoẕ rızḳların alduḳ. Sizüñ bārī neñüz **[229b]** [1] alduḳ ki ardumuza düşüp ḳovarsız ve kendü ḳanuñuza şuşarsız? Valllāhi [2] yā maʿarruslar, dönüñ gidüñ. Yoḫsa mecmūʿuñuza ecel şerābın içürürin ve birüñizi [3] evine saġ ve selāmet göndermezin ve oġlına ḳızına ḥasret eylerin." didi. [4] **Aşmaʿī eydür:** Şeyḫ Bedr'uñ Ḥamel adlu bir oġlı varıdı. Ḫaylī ferāset ehliyidi [5] ʿāḳıl kişiyidi. Ol daḫı bunlaruñıla bileyidi. Hem daḫı gördi ki ʿAnter'üñ söyledügi [6] söz müveccehdür. Ḳavmine ve nökerlerine eyitdi: "İy ʿemmüm oġulları! ʿAnter'ile bu kişilerüñ [7] aralarında ʿadāvet kesilmez ve fesād başılmaz ve bu işleri bir yaña olmaz ve ḳışṣaları [8] pāyāna irişmez ve ser-güẕeştleri nihāyetine irmez ve her kim bunlaruñ ortasına [9] girürse kendü ḳanına şuşar ve cānına ḳaṣd ider. Eger ben evvelden bilsem ki [10] bu işi iden ʿAnter'dür, aşlā ata binmezdüm ve bir adım ardınca gelmezdüm. Pes ṣavāb [11] budur ki saġ ve selāmet dönüp ehl-i ʿayālümüze gidevüz ve aḳribāmuza ula[12]şavuz. Yoḫsa mecmūʿumuzı helāk idüp bizi ʿāleme bed-nām ider." didi ve atınuñ [13] dizginin dönderüp yürüdi ve geldügi yola revān oldı. Çünki bu döndi [14] bunı görenler daḫı hep dönüp bunuñ ardına düşdiler Benī Ziyād ḫalḳı daḫı ters [15] yüzlerine **[445b]** döndiler, geldükleri yollarına ḳaçdılar. ʿAnter daḫı bunları bu ḥālde [16] göricek, ardlarına düşdi. Benī Ziyād'dan ḫaylī ādem düşürdi. Andan **[230a]** [1] dönüp yine māl-ı ġanīmet ardınca gitdiler ve sürüp yitişdiler ve Şeybūb'ıla buluşdılar [2] ve aḫşam olınca yüridiler. Benī Ḳırād bu ʿAnter getürdigi develeri ve atları [3] göricek, şād ü ferāḥ oldılar ve ḥālinden ḫaber ṣordılar. ʿAnter daḫı ḥikāyetin [4] bunlara söyledi ve ser-güẕeştin rivāyet eyledi. Andan bir arada inüp ḳondılar ve ne diyāra [5]

229a-15 Fezāre: Fizāre, çaġırup: ve çaġırup
229b-1 ṣuṣarsız: ḳaṣd idersiz
229b-2 maʿarrus: muʿarres, birüñizi: birüñiz
229b-3 eylerin: iledürin
229b-4 ehliyidi: ehli idi ve
229b-5 ʿāḳıl kişiyidi: ʿāḳıllu kişi idi, bunlaruñıla bileyidi: bunlaruñla bile idi
229b-6 kişilerüñ: kişinüñ
229b-7 aralarında: arasında, bu işleri: işleri
229b-8 nihāyetine irmez ve her kim: pāyāna ve nihāyete ermez ve her kim ki
229b-12 bed-nām: beẕ-nām
229b-14 bunı: ve bunı, Benī: ve Benī, ters yüzlerine döndiler: döndiler ters yüzlerine
230a-1 māl-ı: māl u
230a-2 yüridiler: yürüdiler, Ḳırād: Ḳarād, bu ʿAnter getürdigi develeri: bu develeri
230a-3 göricek şād: ve rızḳları göricek şāẕ, ḫaber ṣordılar: ṣordılar

gideceklerin ṭanışdılar ve birbir-y-le meşveretleşdiler. ʿAnter eyitdi: “Benüm fikrüm budur ki [6] ʿIraḳ ṭarafında vaṭan ṭutup ṭuravuz ve anda muḳīm olup ḳalavuz ve Benī Şeybān'uñ [7] kökin kesüp ḳıravuz ve Müferric'üñ başına belālar getürevüz.” didi. Şeddād eyitdi: “Yā veled! [8] Melik Nuʿmān'a mensūblardur. Sen Melik Nuʿmān'dan iḥtiyāṭ itmez misin ki anlara bunuñ [9] gibi intiḳām ḳaṣdın idersin?” didi. ʿAnter eyitdi: “Yā mevlāye! Ne Nuʿmān'dan iḥtiyāṭ [10] iderin ve ne ḫoẕ Kisrī'den ḳorḳarın ve ne Ḳayṣer'den üşenürin hīç kimseden [11] ḳayurmazın.” didi. Şeybūb eyitdi: “Yā aḫī! Çünki ḳaṣduñ böyle ola, benüm sözüm [12] ḳabūl eyle. Redem ṭaġında varup vaṭan ṭutalum. Zīrā ki vaṣf iderler ki anda [13] on kişi olsa mecmūʿ-ı ʿArap ḳabīlelerinden kendüyi ṣaḳlar dirler. İmdi anda [14] muḳīm olalum. Andan ṣoñra kimüñle ʿadāvet iderseñ başa çıḳarsın ve ne ṭāyifeyile [15] düşmenlik ḳılursañ ḥaḳḳından gelürsin.” didi. ʿAnter daḫı Şeybūb'uñ sözin ḳabūl [16] itdi ve bāḳī taʿalluḳātları daḫı bu ḳavle rāżī oldılar ve ol gice ṣabāḥ olınca **[230b]** [1] rāḥat oldılar. Andan göçüp Redem ṭaġına ʿazm ḳıldılar. **Rāvī eydür:** Bu Redem [2] ṭaġı didükleri bir yüce ṭaġ idi ki naẓar iden kişi gögüle ber-ā-ber ṣanurdı ve içinde [3] meġāreler var idi ki biñ ādem bir bucaġında ṣıġardı ve ṣulu ve otlu ve geyiklü ve ṭav[4]şanlu ṭaġıdı ve der-bendi çoḳ ve ṭaşlu ve aġaçlu ve yolları dar yirler idi ve yırtıcı [5] cānavarlar ḥadsüz idi ve ol ṭaġıla Müferric bin Hilāl ḳabīlesi arasında deve [6] seyri-y-ile yidi günlük yol varıdı ve at yüri-y-işi ilen üç günlik yol idi. Çünki [7] bunlar ol yaña ʿazm idüp yola revān oldılar, birḳaç gün ṭurmayup gice yatup [8] gündüz gitdiler. El-ḳıṣṣa gide gide ol vaṣf itdügümüz ṭaġa **[446b]** yitişdiler ve yaḳınında [9]

230a-5 gideceklerin: gideceklerini, birbir-y-le: birbirine
230a-6 ʿIraḳ: Yemen, ṭutup: dutup, Şeybān'uñ: Şeybān'da olanlaruñ
230a-7 getürevüz: getürem, veled: veledi anlar
230a-8 mensūblardur: mensūbdururlar
230a-10 üşenürin: ve
230a-11 sözüm: sözümi
230a-12 ṭutalum: dutalum
230a-14 kimüñle: kimüñ ile ki
230b-1 andan: yarındası, ṭaġına: ṭaġı ṭarafına, -: (ʿAnter yolca giderken bu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça Şiir, Arapça Şiir, **[446a]** Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir, Arapça Şiir.)
230b-2 gögüle: gögile, ṣanurdı: ṣanur idi
230b-4 ṭaġıdı: yir idi, der-bendi: der-bendleri, dar: ṭar ve ṣarplıḳ
230b-5 cānavarlar: cānavarları, ḥadsüz idi: ḥadsüz isi
230b-8 yitişdiler: irişdiler

ḳondılar. Andan ʿAnter birḳac ādem alup vardı, bu ṭaġuñ yollarına naẓar itdi. (10) Gördi ki ādem yüremelü degül. Aslanlar gürüldüsi zehreler çāk ider (11) ve ḳaplanlar heybeti bahādurları ġamnāk ider yılanlar ve çıyanlar, ḳarınca gibi (12) yollarında ṭolmış. Mecmūʿ-ı zamānlarda insān sākin olmamış ve şeyṭān vaṭan (13) ṭutmamış. ʿAnter bu ḥāli göricek, ḫaylī ḫaẕer eyledi ḳavmine bir āfet yitişe diyü (14) ḳorḳdı. Andan ʿemmülerine eyitdi: "Bu yirde ṭurmaḳ mümkīn degüldür, illā meger ki (15) yollarına od yaḳavuz. Cānavarları ürküp ṭaġıla birḳaç gün bu vechile yatup (16) ṭuravuz. Tā ki biz bunda giribilevüz ve içinde muḳīm olup ṭurıbilevüz." **[231a]** (1) didi. ḫayli ve ḳavmi bu tedbīri ṣavāb görüp begendiler ve bu işi itmege iḳdām ḳıldılar. (2) Andan ḳullara ve ḫiẕmetkārlara buyurdılar ki bu ṭaġuñ yollarına od yaḳdurdılar (3) ve biş gün ʿale'd-devām gice vü gündüz od yanup yüridi ve günden güne teraḳḳī idüp (4) artdı. Yol yaḳınındaġı cānavarlar ürküp ṣarp yirlere gitdi ve cānın alup mīşelere (5) ḳaçdı. Altıncı ve yedinci gün olıcaḳ, od söyündi ve yollar ḫālī ḳaldı ve bunlar daḫı (6) girecek mecāl buldı. Andan göçüp bu ṭaġuñ içine girdiler ve bir yirde ḳonup (7) çadırların ḳurdılar ve evlerin ṭutdılar. Andan ʿAnter eyitdi: "Varuñ görüñ, (8) işbu yaḳın yirlerdeki meġārelerde ve yaylımlarda ve yollarda daḫı cānavarlar ḳaldı-y-sa (9) varup ḳılıcumla helāk ideyin ve dört ṭarafa ṭaġıdup tārumār ideyin." Vardılar, (10) ol ṭarafa bu ṭarafa gezdiler. Nesne bulmadılar. "Yaḳın yörede cānavar ḳalmamış." didiler. (11) Andan üç gün ol maḳāmda oturdılar ve fāriġ olup muḳīm oldılar. Bunlaruñ (12) sebebi-y-le ol yirlerüñ vaḥşeti ve ḳorḳusı gitdi. Develerden ve atlardan dereler (13) depeler ṭoldı. Zīrā ki yirüñ şerefi

---

230b-9 birḳac: birḳaç
230b-10 yüremelü: yürimelü, aslanlar: arslanlar
230b-11 yılanlar ve çıyanlar: ve yılanlar ve çeyanlar
230b-13 ṭutmamış: dutmamış, ḳavmine: ve ḳavmine, yitişe: irişe
230b-15 birḳaç: ve birḳaç, yatup: yana
230b-16 ṭuravuz: ṭura, giribilevüz: girebilevüz
231a-1 ḫayli: ḫalḳı
231a-2 buyurdılar ki: buyurdılar
231a-3 yüridi: yürüdi
231a-5 yedinci: yidinci, bunlar: bunlara
231a-6 mecāl buldı: oldı
231a-8 yaylımlarda: yayılımlarda, cānavarlar: cānavar, ḳaldı-y-ısa: ḳaldı ise
231a-9 ideyin: ideyin didi
231a-10 bulmadılar: bulmadılar ve
231a-11 bunlaruñ: ve bunlaruñ
231a-12 sebebi-y-le: sebebi ile, develerden: ve deveden

insānıladur ve inṣānuñ daḫı rāḥatı [14] emn ü emānıladur. Birḳaç günden ṣoñra ʿAnterʾüñ [447a] başında yine ceng ṭamarları [15] ḥareket eyledi ve atasına ve ʿemmülerine söyledi "Şimdi temām ehl-i ʿayālümüzden emīn [16] olduḳ ve ḳalʿadan muḥkem yirlere getürdük. Şimden girü vaḳtdür ki varup **[231b]** [1] Benī Şeybānʾa intiḳām idem ve mālların alup ehl-i ʿayāllerini esīr ḳılam ve Müferric bin Hilālʾe [2] itdügi işlerüñ ʿivażın idem." didi. Şeddād eyitdi: "Yā veledi! Ne ḳadar ādemile gitmek [3] istersin?" didi. ʿAnter eyitdi: "Yüz ādemile ve ʿUrve daḫı bile ola." didi. Şeddād [4] eyitdi: "Bu fikr eyü degül ve bu fikr ḫaṭādur. Zīrā ki Benī Şeybān çoḳ ḫalḳdur. ʿAleʾ[5]l-ḫuṣūṣ ki şimdiki ḥālde Müferric bin Hilāl Ḫorāsānʾdan gelmişdür. Ne ḳadar yoġısa anda [6] biş biñ ādem vardur. Yüz ādemile gitmek revā degüldür. Kendü elüñle kendüñi mehlekeye [7] atma." didi. Andan eyitdi: "Ṣavāb budur ki yüz elli kişi alasın ve yüz ādem bunda [8] ḳoyasın. Yüz elli daḫı azdur." didi. ʿAnter eyitdi: "Bu ne sözdür ki sen söylersin? [9] Beni yüz elli kişi-y-le biş biñ kişiden iḥtiyāṭ mı iderin? Ol Allāh ḥaḳı-y-çün ki [10] gice ve gündüzi getürüp giderür ve cemīʿ maḫlūḳata rızḳın virür, üş göresin [11] işler idem ki işidenler müteḥayyir olalar ve illerde çav idüp söyleyeler." didi. [12] Andan bu tedbīr üzerine fikirlerin muḳarrer ḳıldılar ve yüz ādem ehl-i ʿayālleri üstine [13] ḳodılar ve ʿAnter ʿemmülerine ışmarladı ki iḥtiyāṭıla olalar ve dāyim düşmenden ve yırtıcı cānavar [14] lardan ḥaẕer ideler. Andan kendü, ʿUrveyile ve yüz elli bellü ādem bile aldılar ki [15] her birisi bunca işler görmiş ve bahādurlıḳlar ḳılmış ve sefer ve ḥażar itmiş kişiler idi. [16] Çünki ṭoġrılup yürüdiler ve Benī Şeybān ṭarafına yüz ṭutdılar. ʿAnterʾüñ göñlinde **[232a]** [1] ʿAbleʾnüñ firāḳı eṣer itdi ve iştiyāḳı ziyāde oldı ve kendünüñ uġraduġı miḥnetleri [2] añdı ve ġuṣṣaları yād itdi. Andan başladı işbu şiʿri eyitdi: **Şiʿr** [447b] [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5]

231a-13 daḫı rāḥatı: rāḥatı
231a-14 başında: başına
231a-15 söyledi: söyledi ve eyitdi, ehl-i ʿayālümüzden: ehl ü ʿayālümüzden
231b-1 mālların: māllarını
231b-4 fikr: söz
231b-6 elüñle: elüñile
231b-7 atma: bıraġursın
231b-8 yüz: belki yüz, sen söylersin: söylersin sen
231b-9 kişi-y-le: ādemile
231b-10 maḫlūḳata: maḫlūḳatuñ
231b-12 fikirlerin muḳarrer ḳıldılar: fikrlerin muḳarrer eylediler, ehl-i ʿayālleri üstine: ehl ü ʿayālleri üsdine
231b-14 ʿUrveyile ve yüz elli: ʿUrve yüz elli
232a-2 başladı: germ olup başladı

Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] **Rāvī eydür:** ʿAnter bu ebyātı temām idicek, ʿUrve bunuñ feṣāḥatine [16] ve kelāmınuñ belāġatine ve leṭāfetine taḥsīn itdi ve duʿā ve alḳış itdi. Andan **[232b]** [1] seferleri üzerine revān oldılar. **Ebū ʿUbeyde eydür:** ʿAnterʾüñ ḳıṣṣası böyle [2] oldı. Geldük biz ṭarafda Müferric bin Hilāl ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki Müferric, Kisrī [3] ḫizmetinden gelüp şād u ḫurrem, muʿazzez, mükerrem bunca māl ü niʿmet ile ve fāḫir ḫilʿatlerile [4] ve nefīs libāslarıla dönüp yine kendü memleketine ʿazm eyledi, Melik Nuʿmānʾa yine [5] uġradı ve Melik Nuʿmān aña üç gün ḳonuḳlıḳ idüp be-ġāyet ḥürmet ve ʿizzet [6] itdi. Andan Melik Niʿmānʾıla vidāʿlaşup kendü ḳabīlesi ṭarafına teveccüh itdi [7] ve becid sürdi geldi. Çünki evine yaḳın irişdi, Ḥassān bin Mālik'e kendü yirinde [8] nāyib dikmiş idi, ḫaber irişdi. Ol daḫı fiʾl-ḥāl süvār olup yüz ādem aldı [9] ve Müferricʾi ḳarşuladı buluşup görüşdiler ve ṣoruşdılar. Müferric ehl-i ʿayālinden [10] öñürdü Beşāretʾi ṣordı. Mālik bin Ḥassān eyitdi: "Yā mevlāy! Beşāret ol [11] pelīd aṣlına ve murdār ṭamarına çekdi ve sizüñle ʿadāvet tuḫmın ekdi ve bizüm bilümüzi [12] ġuṣṣayıla bükdi ve bir iş [448a] itdi ki hīç kimse kimseye itmemişdür." didi. Müferric [13] bu ḫaberi işidicek, ḥayrān oldı ve bu işde ser-gerdān oldı. Andan eyitdi: [14] "Yā Mālik! Ne ḥāl oldı ve Beşāretʾüñ başına vāḳıʿa mı geldi?" didi. Melik [15] eyitdi: "*Yā mevlāye*! Beşāret sen gitdügüñden ṣoñra yigirmi gün ḳadar eglendi. [16] Andan ṣoñra bir gün baña eyitdi: "Mevlāmdan ḫaber geldi, bir kişi baña nāme getürdi. **[233a]** [1] İçinde yazılmış ki "Beşāret! Biti saña vāṣıl olıcaḳ, şöyle bilesin ki Kisrīʾnüñ [2] baña ġażabı vardur. İḥtiyāṭ iderin ki māllarumı ala. İmdi ḫazīnemi ve her ne ḳadar [3] mālum ve ḳumāşum varısa alup develerüme yükledesin ve varup fülān [4] ṭaġda

---

232a-16 belāġatine ve leṭāfetine: leṭāfetine
232b-1 üzerine revān: üzere revāne
232b-2 Müferric: Müferric bin Hilāl
232b-3 şād: şāẕ
232b-6 itdi: idüp ḳonuḳluḳ eyledi, Niʿmānʾıla: Nuʿmānʾıla, vidāʿlaşup: vedāʿlaşup
232b-7 sürdi: sürüp, yirinde: yirine
232b-9 buluşup : ve buluşup, Müferric: ve Müferric
232b-10 Mālik bin: Mālik ibni
232b-11 pelīd: pelīẕ, bilümüzi: bilümiz
232b-12 ġuṣṣayıla: ġuṣṣa ile
232b-14 vāḳıʿa mı geldi: ne vāḳıʿa geldi, Melik: Mālik
232b-15 mevlāye: mevlāy, ḳadar: daha
233a-2 māllarumı: ādem gönderüp māllarumı

saḳlayasın.” diyü.” didi ve bāḳī Beşāret ne ki ḥīle idüp yalan söyledi-y-ise [5] hep ḫaber virdi. Andan ṣoñra eyitdi: “Ol vaḳtden berü hīç ḫaberin işitmedük idi [6] evet işbu yaḳınlarda Rebīʿ bin Ziyād'dan şöyle ḫaber geldi ki ʿAnter bin Şeddād [7] ḳatına varmış ve Mālik bin Ḳırād ḳızı ʿAble'(y)i ṣaġ u selāmet aña iledüp [8] teslīm itmiş ve bundan alup gitdügi māllaruñ mecmūʿısın aña virmiş. Ol [9] daḫı Beşāret'i Rābiʿa'yıla buluşdurmış ve Beşāret bu fesādları itdüginden [10] daḫı maḳṣūdı Rābiʿa'ya bulışup ḳavuşmaġımış.” didi. Andan ṣoñra eyitdi: “Yā mevlāye! [11] İşbu eyyāmda eger sen gelmeseñ ben ḳaṣd itdüm idi ki bu ḥāli varup Melik [12] Nuʿmān'a bildürem. Çünki sen ṣaġ ve esen geldüñ ve ḥāl ne idügini bildüñ, kendü [13] işüñi sen yigrek bilürsin. Fikr eyle gör, ne tedbīr idersin ve derdüñe ne dermān [14] ḳılursın.” didi. **ʿAṣmaʿī eydür:** Müferric bu ḫaberi işidicek, ʿālem gözine ṭar [15] oldı ve feraḥ ve ḫandān iken melūl olup tārmār oldı. Andan eyitdi: “Yā Mālik! ʿAble [16] didügüñi biz bunda ol meyşūma depeletmişidük. Girü dirildi mi ola?” didi. **[233b]** [1] Mālik bin Ḥassān eyitdi: “Ben daḫı bilmezin ki bu ne ḥāldür ve ne ḫayāldür.” didi. [2] Sinān ibni ʿAbdu'l-ʿUzzā [448b] eyitdi: “Yā mevlāye! Benüm ḳulaġuma şöyle çalındı ki Beşāret'e [3] Mālik bin Ḳırād'uñ ḳızın öldürmege buyurduġuñ vaḳt öldürmemiş ve seni aldamış [4] ve anı getürüp evlerinde ṣaḳlamış. Andan varup ol veled-i zinā ʿAnter'e ḫaber iletmiş. [5] Ol daḫı gelüp ol ʿavreti almış ve bu mālları Beşāret aña iledivirmiş.” [6] didi. Müferric eyitdi: “Ol şeyṭān bu işi ben öldügümden ṣoñra itmek gerek idi. [7] Yoḫsa ṣaġ iken ve at arḳasına binerken ol baña bunuñ gibi iş ide. ʿAle'l-ḫuṣūṣ [8] ki Melik Nuʿmān gibi yardım idici kimse ola, ḥāṣā ki ben kimseye intiḳāmum ḳoyam [9] ve mālumdam vazgelem, terk eyleyem.” didi. Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā eyitdi: “Yā mevlāye! [10] Dört ṭarafa ādem gönderüp leşker cemʿ idelüm varup Benī ʿAbs'üñ

233a-4 Beşāret ne ki: ne ki Beşāret
233a-5 işitmedük: işitmedüm
233a-6 ʿAnter bin: ʿAnter ibni
233a-7 Mālik bin: Mālik ibni, ṣaġ u: ṣaġ ve
233a-9 Rābiʿa'yıla: Rābiʿa ile, ve Beşāret bu fesādları: bu fesādları
233a-11 İşbu eyyāmda eger: eger işbu eyyāmda, bu ḥāli varup Melik Nuʿmān'a: Melik Nuʿmān'a varup bu ḥāli
233a-13 dermān: çāre
233a-15 tārmār: tārumār
233b-1 Mālik bin: Mālik ibni, ḫayāldür didi: ḫayāldür
233b-3 Mālik bin: Mālik ibni
233b-7 ṣaġ iken: ben ṣaġ ola, binerken: biner olam
233b-9 Sinān bin: Sinān ibni

añsuzın [11] üstin uralum ve boyuñların ḳırup kiçilerin esīr idelüm ve diyārların ḫarāb [12] eyleyelüm beglerin ve ḳulların depeleyelüm ve māluñı girü alalum." didi. Müferric [13] eyitdi: "Lā! Vallāh bu ṣavāb fikr degüldür. Zīrā ki Melik Nuʿmān Benī ʿAbsʾüñ begi Melik [14] Züheyrʾüñ ḳızın almaḳ ister. Eger biz anuñ destūrunsuz bir ḥaḳāret idersevüz, [15] kim bile ki göñli incine. İmdi maṣlaḥat budur ki bu ḥāli varup Melik Nuʿmānʾa [16] bildürevüz ve bu ḥikāyeti aña ʿarż idevüz. Yā budur ki eylügile ādem gönderüp **[234a]** [1] mālumuzı bize vire, yā budur ki bize destūr vire, düşmenümüzile bizüm aramuza girmeye. [2] Biz daḫı ol vaḳt varup Züheyrʾi ve ḳullarını ve bāḳī ḫalḳın hep ḳılıcdan [3] geçürevüz ve māllarumuzı daḫı bī-ḳuṣūr alavuz." didi. Sinān eyitdi: *"Semʿan ve ṭāʿaten!* [4] Her ne araya varursañ yüri gidelüm." didi. Andan Müferric melāletinden ve tasa [5] landuġından bir gün evinde ṭurdı. Gördi ki ḳoyup gitdügi māl ve ḫazīne [6] gitmiş. Rāḥatı ḳalmadı. Yarındası süvār olup gice gündüz dimedi yortdı [7] gelüp Melik Nuʿmān ḫiżmetine irişdi ve yüreginde Beşāretʾe ḳaḳıduġından od [8] yanardı **[449a]** ve Beşāretʾi daḫı Ḳays mecrūḥ eylemişidi. Rābiʿa tīmār idüp Benī Ḳırādʾıla [9] bile ṭururdı. **Aşmaʿī eydür:** Müferricʾüñ geldügin Melik Nuʿmān göricek, taʿaccübe ḳaldı [10] ve böyle tīz geldügin ṭañladı ve eyitdi: "Yā Müferric! Ne tīz geldüñ? Ne ḳażiyye vāḳiʿ [11] oldı? Ḫaber ḫayr mı?" didi. Müferric eyitdi: "Lā! Vallāh yā mevlāye, ḫaberde ḫayr yoḳdur." [12] didi ve ḳażiyyesiñ ḥikāyet eyledi ve Beşāretʾüñ işlerin rivāyet eyledi [13] ve ʿAbleʾ(y)i ṣaġ ve selāmet ʿAnterʾe iletdügin ve kendünüñ mālların bile virdügin [14] söyledi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Baña ḫaber virmedüñ mi ki Rebīʿ Ziyādʾıla ittifāḳ idüp [15] öldürtdük ve ḳum içinde gömdük diyü?" didi. Müferric eyitdi: "Belī! Saña bu sözi [16] didüm

---

233b-10 ʿAbsʾüñ añsuzın üstin: ʿAbsʾüñ üstin
233b-11 diyārların: diyārlarını
233b-12 beglerin: ve beglerin
233b-13 Vallāh: Vallāhi, degüldür: degül
233b-14 destūrunsuz: destūrınsuz
233b-16 ḥikāyeti: vāḳıʿa(y)ı
234a-1 vire: alıvire, düşmenümüzile: ve düşmenümüzile
234a-2 ḫalḳın hep ḳılıcdan: ḫalḳını hep ḳılıçdan
234a-6 gice gündüz: gice vü gündüz
234a-7 gelüp: ve gelüp
234a-8 eylemişidi: eylemişdi
234a-11 Vallāh: Vallāhi
234a-12 ḳażiyyesiñ: ḳıṣṣasın
234a-14 mi ki Rebīʿ: midi ki Rebīʿ bin
234a-15 gömdük: gömdürdük

idi. Velīkin ol melʿūn buyruġuma muḫālefet itmiş, öldürmemiş." didi. **[234b]** (1) Melik Nuʿmān eyitdi: "Ḫāṭıruñı ḫoş ṭut ki māluñı saña in-şāʿallāh geñezligile (2) alıvirem ve ol ʿAnter didükleri şeyṭānı ki senüñ ḳuluñ aña ṣıġınmışdur, (3) ḫor ve ẕelīl idem. Zīrā ki ḳaṣdum budur ki ādem gönderüp Melik Züheyr'üñ ḳızı (4) Mütecerride'(y)i dileyem. Göreyin ki ne cevāb virür ve Rebīʿ bin Ziyād bundan varduġından (5) ṣoñra ne tedbīr itdi." didi. Andan Melik Züheyr'e bir nāme yazdı içinde didi ki (6) "Yā melike'l-ʿArab! Biti saña vāṣıl olıcaḳ, bilmiş olasın kim baña şöyle ḫaber irişdi ki (7) sizüñ ḳuluñuz ʿAnter, ḳullıḳ mertebesinden çıḳup ulularla pençe urur olmış (8) ve begler ile muʿārażа ider imiş. Bu nesne ʿArab içinde olmış degüldür. İmdi (9) sen daḫı senden öñdin gelüp giden beglere muḫālefet itme ve anlaruñ ʿādeti (10) ne ise eyle it ve buyur ki Müferric bin Hilāl'üñ mālını bī-ḳuṣūr virsün (11) ve ser-keşlik itmesün. Yoḫsa gine anı evvelki mertebesine indürürin ve bayaġı (12) gibi deve gütdürürin ve andan ṣoñra bilesin ki senüñ ḳızuñ Mütecerride'nüñ (13) evṣāfın işidüp ʿāşıḳ oldum. İmdi her ne ḳadar ki **[449b]** ḳalıñ ve ḳaftanlıḳ ve kābin (14) ṭaleb iderseñ taʿyīn idesin. Bī-ḳuṣūr gönderem. Tā ki ḳızuñ sebebi-y-ile (15) senüñ mertebeñ ulu ola ḥürmetüñ ve ʿizzetüñ arta māluñ ve manṣubuñ (16) ziyāde ola ve mektūbuñ cevābın ʿale't-taʿcīl görmek ardınca olasın **[235a]** (1) ve işüñ ʿāḳıbetin fikr idüp cevāb viresin." didi. Andan nāme(y)i mühriledi (2) bir ḳulınuñ eline virdi ve "Becid var git ve baña tīz cevāb getür." diyüp ışmarladı, (3) ve gönderdi ve kendü Müferric bin Hilāl'ile muntaẓır olup oturdı. Müferric'üñ ḫāṭırın (4) tesellī ḳılurdı ve göñlin egledi, "Māluñ saña ulaşur, üşenme." diyü istimālet iderdi. (5) **Aṣmaʿī eydür:** Bu nāme(y)i alup giden ilçi daḫı irte gice dimedi, ṭurmayup gitdi. (6) El-ḳıṣṣa gelüp Benī ʿAbs'e Melik Züheyr'ile buluşdı. Meger ki ol vaḳt Benī

234b-3 ḫor ve ẕelīl: ḫor u ẕelīl
234b-5 yazdı: yazdı ve
234b-10 mālını: māllarını buyur ki
234b-11 gine: yine
234b-12 deve: develer, Mütecerride'nüñ: Mütecerrede'nüñ
234b-15 sebebi-y-ile: sebebi ile
234b-15 ola: ola ve, manṣubuñ: manṣıbuñ
235a-1 mühriledi: mühürledi
235a-2 cevāb: ḫaber
235a-3 ve gönderdi: gönderdi, oturdı: oturdı ve
235a-4 egledi: eglerdi ve
235a-6 ʿAbs'e: ʿAbs'e irişdi ve

ʿAbs'den [7] ʿAnter gideli iki gün geçmişidi. Andan Melik Züheyr öñinde yir öpdi. Duʿā ve selām [8] itdi ve nāme(y)i öpüp ṣundı. Melik Züheyr daḫı nāme(y)i alup öpdi, başına ḳodı. [9] Andan açup oḳudı içinde ne varısa fehm eyledi. Maʿnisini añladı ve maḳṣūdın [10] bildi ve nāme gönderdügine sebeb ne olduġın maʿlūm itdi. Andan başın [11] ḳaldurup bu nāme(y)i getüren kişiye eyitdi: "İy ʿArab ulusı! Şol buyruḳ ki [12] ʿAnter bābında buyurmışlar, bizüm aña ḳudretümüz yoḳ. Zīrā ki ʿAnter aḳribāsı-y-ıla [13] bizüm diyārumuzdan çıḳdı gitdi. Bizüm aña ḥükmümüz {geçmez}. Aramuzda ʿadāvet [14] daḫı oldı ve Benī Fizāre-y-ile daḫı bizi düşmen eyledi. Eger içümizden gitmese, [15] anuñ şūmlıġından iki ḳabīlede ādem ḳalmaz, hep ḳırılurdı."didi. "Ammā ġālib budur ki [16] āḫir Melik Nuʿmān ḳatına varısar ve andan ṣoñra ḳızum bābında buyurduḳlarına **[235b]** [1] cevāb evvel budur ki benüm ḳızum küçücükdür. Ere virmege yaramaz. İkinci budur ki eger [2] ḳızum ere yarasa daḫı ıraḳ yire virmezin ve ḳızumı ġarīblıġa virmezin ve ben diri [3] olduġumca anı kimse elinde zebūn eylemezin." didi. Andan buyurdı. Ol nāme(y)i [4] [450a] getüren kişiye nefīs libāslar ve fāḫir ḫilʿatler geyürdiler ve ḳonuḳlıḳ idüp aġırlayalar, [5] mertebesine göre taʿẓīm ve ḫizmet ideler. Ol kişi rāżī olmadı ve ḫilʿati [6] ḳabūl ḳılmadı, cevāb ḫāṭırına ḫoş gelmedi. Andan Melik Züheyr'e eyitdi: "*Yā mevlāye*! [7] Melik Nuʿmān baña şöyle buyurdı ki eglenmeyüp nāmenüñ cevābın ʿale't-taʿcīl [8] iledem. Baña senüñ ḫilʿatüñ ve ḳonuḳluġuñ gerekmez." didi ve ḫışmıla çıḳup gitdi. [9] **Rāvī eydür:** Rebīʿ bin Ziyād daḫı Benī Fizāre'de idi ve ʿAnter develerin, atların alduġına [10] melūl ve mahzūn olup otururdı. Bu nāme getüren kişi daḫı ḳaḳıduġından [11] Rebīʿe uġramadı ve ḥālinden ṣormadı. Defʿī cān atup gice gündüz dimeyüp

235a-7 geçmişidi: geçmişdi, duʿā ve: duʿā vü
235a-8 öpdi: öpdi vü
235a-9 oḳudı: oḳudı ve
235a-10 maḳṣūdın: maḳṣūdını
235a-12 yoḳ: yoḳdur
235a-13 aḳribāsı-y-ıla: aḳribāsı
235a-14 içümizden: içümüzden
235b-3 nāme(y)i: nāme
235b-4 geyürdiler: geyüreler, aġırlayalar: aġırlayalar ve
235b-5 taʿẓīm: taʿẓīm ideler
235b-6 cevāb: ve bu cevāb, mevlāye: mevlāy
235b-8 ḫilʿatüñ ve ḳonuḳluġuñ: ḫilʿatüñi ve ḳonuḳluġuñı, ḫışmıla: ḫışmıla ve ġażabıla
235b-9 atların: ve atların
235b-11 defʿī: ve defʿī, gündüz: ve gündüz

(12) gitdi Melik Nuʿmān'a irişdi ve Melik Züheyr'üñ cevābların söyledi. Melik Nuʿmān (13) bu cevābı işidicek ḳaḳıdı. Gözleri ḳan çanaġına döndi ve yüregi yandı, eyitdi: (14) "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki bu cevāb ġāyetde ebleh ve aḥmaḳ kişinüñ cevābıdur ve kendü (15) miḳdārın añlamaz ve mertebesin bilmez ādemüñ sözidür. Eger ol ʿāḳıl kişi imizse (16) ben ḳızın diledügümi saʿādet bileyidi ve ṭonadup māl ü niʿmet ile baña göndereydi. **[236a]** (1) Nār u nūr ḥaḳḳı-y-içün ben aña leşker gönderüp memleketin ḫarāb ideyin ve bahādurların (2) helāk ideyin ve ehl-i ʿayāllerin esīr ideyin ve kendüyi daḫı ḫor u ḥaḳīr idüp (3) bunda getüreyin ve ʿAnter didükleri meyşūmı daḫı ādem gönderüp istiyeyin ḳanda bulınursa (4) kendüyi ve ʿemmülerin boġazından aṣaḳoyayın ve bāḳī Benī Ḳırād'ı hep ḳılıcdan geçüreyin (5) ve ʿArab ḳabīlelerin anuñıla ḳorḳudayın ve ʿāleme anları dāsitān ideyin." Andan (6) Mezīd adlu bir ḳardaşı var idi. ʿArab aña Melik Esved dirler idi. Be-ġāyet (7) mücessem ve muḥteşem kişi-y-idi ve diyār-ı ʿArab'da meşhūr bahādurlardan añılurdı. (8) Anı ḳıġırdı. Bu ḥikāyeti söyledi ve bu ḳıṣṣadan anı āgāh eyledi ve Melik (9) Züheyr ḳızın virmege rāżī **[450b]** olmaduġın beyān itdi. Melik Esved bu ḫaberi (10) işidicek, ġāyetde ġażaba geldi, eyitdi: "Yā melik! Bu ḥaḳāreti sen kendüñe (11) idersin. Ne lāyıḳ idi ki anuñ gibi kişinüñ ḳızın dileyüp bunuñ gibi (12) serd cevāb işideyidüñ? Eger buyurursañ varup ol Züheyr ibni Cüdeyme (13)nüñ memleketini ḫarāb ideyin ve itdügi küstāḫlıġuñ cezāsın ḳılayın ve kendü(14)yi ḫor u ḥaḳīr idüp ve ʿemmüsi oġlanların ḳatuña getüreyin. Nice işkence (15) ki ḫāṭıruñ dilerse eyle. Yoḫsa bu işüñ aña cezāsın ḳılmazsañ (16) ʿArab içinde bed-nām olursın ve illere gülünc olursın." didi. Melik Nuʿmān, **[236b]** (1) Melik Esved'üñ sözin işidicek, ġāyetde saḫt oldı. Andan illere

---

235b-12 gitdi: gitdi ve
235b-13 eyitdi: ve eyitdi
235b-14 ebleh ve aḥmaḳ: aḥmaḳ ve ebleh
235b-16 bileyidi: bile idi, göndereydi: göndere idi
236a-1 ḥaḳḳı-y-içün: ḥaḳḳı-y-içün ki, memleketin: memleketini, bahādurların: bahādurlarını
236a-2 ʿayāllerin esīr ideyin: ʿayālini esīr ḳılayın
236a-3 istiyeyin: isdeyeyin
236a-4 ʿemmülerin: ʿemmülerini, aṣaḳoyayın: aṣdurayın, ḳılıcdan: ḳılıçdan
236a-5 ve ʿāleme: ʿāleme, ideyin: ideyin didi
236a-6 dirler idi: dirlerdi
236a-7 kişi-y-idi: kişi idi
236a-10 eyitdi: ve eyitdi
236a-11 bu ḥaḳāreti sen kendüñe idersin: sen kendüñe idersin bu ḥaḳareti
236a-14 kendüyi ḫor u ḥaḳīr idüp: ḫor u ḥaḳīr idüp kendüyi, oġlanların: oġlanlarını
236a-16 bed-nām: beẕ-nām, gülünc: gülinc

ḫaber gönderüp [2] ḳıġırtdı. On biñ ḳadar ādem cemᶜ itdi ki her birisi cebbārlar ve ḫūn-ḫorlar idi. [3] Andan nefīrler çalup borılar aġırtdılar ve "Melik Esved bindi!" deyüp çaġırtdılar ve bahādurlar [4] deñizler gibi mevc urdılar ve leşkerler ile ṣaḥrālar ṭoldı. Andan Melik Esved bu leşkerüñ [5] öñince süvār olup yürüdi ve leşker bunuñ ardınca sīl olup aḳdı. Melik [6] Nuᶜmān bu heybeti göricek, yüregi yirine oturdı ve Melik Züheyr ṭarafından fārīġ [7] oldı. Andan ᶜAnterˈi ṭaleb itmegiçün daḫı ḳulları gönderdi ve dört ṭarafa ādemler [8] ṣalup Melik Nuᶜman Müferric bin Hilāl ile istedi. **Rāvī eydür:** Andan ṣoñra her gün [9] ışmarladı. Seyrāna binerlerdi ve Melik Esved gideli bu ḳadar gün oldı diyüp ṣayarlardı [10] ve kendü göñüllerinde ḥisāb feraḥ ḳılurlardı. Bu ḥāl ile yidi gün oldı. Sekizinci [11] gün olıcaḳ, yine bayaġı ādet üzre binüp seyrāna gitdiler ve öyle yaḳın [12] olıcaḳ, ḳaṣd itdiler ki dönüp yine evlerine gideler. Nā-gāh gördiler ki Benī Şeybān [13] ṭarafından bir toz çıḳdı ve cihānı ẓulmet idüp ḳarañulık eyledi. Gelirek gördiler [14] ki toz açıldı ve içinden çoḳ ādemīler çıḳdı, feryād ü fiġān itdiler. Melik Nuᶜmānˈdan [15] meded istediler, eyitdiler ki: [451a] "Yā melik! Bize ᶜināyet eyle ve düşmāndan ḫalāṣ it." diyüp [16] aġlaşdılar. Müferric bunları gördi ki kendün ḫalḳındandur. Cān başına ışıçradı **[237a]** [1] eyitdi: " Size ne ḥāl geldi ve benden ṣoñra ne belāya mübtelā olduñuz ve size kim [2] ẓulm ve teᶜaddī itdi?" didi. Bunlar eyitdiler: "ᶜAnter bin Şeddād gelüp bizi perākende eyledi [3] ve çoḳ ādem telef eyledi ve ḫatun kişileri ṭul ve oġlancuḳları yetīm ḳodı [4] ḫāṭırı diledügin aldı ve dilemedügin ḳodı." didi. Müferric bin Hilāl bu ḫaberi [5] işidicek, melūl oldı ve ṭāḳati ṭāḳ oldı ve dili ṭamaġına yapışdı, eyitdi: [6] "Ne ḳadar ādemile geldi ol şeyṭān ki bunuñ gibi işler itdi?" didi. Bunlar [7] eyitdiler: "Yā

236b-3 nefīrler: naḳareler
236b-4 deñizler gibi mevc urdılar: deñiz gibi ṭaşup mevc urdı, leşkerler ile: leşkerlerle
236b-7 ḳulları: ḳulların
236b-8 ṣalup Melik Nuᶜman Müferric bin Hilāl ile istedi: ṣalup ışmarladı.
236b-9 ışmarladı: Melik Nuᶜmān müferric bin Hilāl ile
236b-11 ādet: ādeti
236b-12 dönüp yine: yine
236b13 ḳarañulık: ḳarañu
236b-14 çoḳ ādemīler çıḳdı, feryād ü fiġān itdiler: çoġ ādemler çıḳdı, ve feryāẕ ü fiġān itdiler ve
236b-15 eyitdiler: ve eyitdiler, diyüp: didiler ve
236b-16 gördi ki kendün ḫalḳındandur: gördi ki bunlar kendünüñ ḫalḳındandur, ışıçradı: ışıçradı ve
237a-1 size ne ḥāl geldi: ne ḥāl geldi size
237a-2 ẓulm ve teᶜaddī itdi: teᶜaddī ve ẓulm itdi
237a-4 didi Müferric bin: didiler Müferric ibni
237a-5 eyitdi: ve eyitdi

emīr! Çoḳ ādem degüldi. Velīkin ol şeyṭānuñ heybetinden ve naᶜrasından [8] ᶜaḳlumuz bayıldı. ᶜAleʾl-ḫuṣūṣ ki ittifāḳ ol gice oturup ṣoḥbet iderdük. [9] Mecmūᶜumuz ser-ḫoş idük. Başlu başumuz alduḳ ḳaçduḳ. Kimse kimsenüñ [10] ḥālin bilmez." didiler. Melik Nuᶜmān bu ḫaberi işidicek, müteḥayyir oldı ve ᶜAnterʾüñ [11] işlerüne taᶜaccübe ḳaldı. Andan eyitdi: "Hīç kimse bilür mi ki ol maᶜarrus ḳancaru gitdi?" [12] Bunlar eyitdiler: "Lā! Vallāh yā melik, bilmezüz. Biz evvel ḳaçup gitdük. Gördük ki ḥālümüz [13] ḫarāb oldı. Cān atup size geldük. Velīkin ġālib budur ki bizden [14] ṣoñra ḳaçanlarda bir dürlü ḫaber daḫı vardur ola. Ādem gönderüp teftīş [15] idüñ görüñ." didiler. **Temmet. Sümme el-cildi's-sābiᶜ biᶜavnillāhi Teāla ḥüsni [16] tevfīḳ. Bundan aşaġası sekizinci cilddir.** [237b] [1] **Ebū ᶜUbeyde rivāyet ider** ki bunlaruñ ardınca ṭurmayup feryādcı gelürdi [2] ṣınḳunlar ve ṣoyḳunlar dirilürdi. Ṣoñra gelenlere ṣordılar: "Ḥālüñüz nite oldı?" [3] diyüp teftīş itdiler. Bunlar daḫı eyitdiler: "Taḥḳīḳ ḫaber budur ki ᶜAnter ḳabīlemüzi [4] perākende eyledi ve ehl-i ᶜayālümüzi esīr ḳıldı ve māllarumızı ġāret idüp vardı, [5] yine Redem ṭaġı ṭarafına gitdi." didiler. Melik Nuᶜmān eyitdi: "ᶜArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, [6] eger yidi ḳat yirüñ altına girdi-y-ise [451b] daḫı ben anı bulayın ᶜāleme ᶜibret ideyin [7] ve vāḳıᶜaların cihān ṭurduḳca dāsitān ḳılayın ve Benī ᶜAbsʾüñ ᶜavretlerin esīr idüp [8] zencīre dizeyin ve niẓāmların bozayın ve ḳızlarını ẕelīl idüp ṣatdurayın [9] ve ḳullaruma buyurup çekdüreyin."didi ve Müferricʾüñ göñlin tesellī itdi [10] ve eyitdi: "İy ᶜArab ulusı! Melūl olma. Yarın her ne ḳadar leşker diriseñ saña bile [11] ḳoşayın. Var, ol miḳdārsuz ḳulı bul, evet öldürme. Ḳatuma diri getür. [12] Tā ki ben anlara dürlü dürlü ᶜaẕāblar ve işkenceler idem. Andan ṣoñra kendüyi ve ᶜemmülerini [13] ve

237a-7 çoḳ ādem degüldi: çoḳ ādem ile ḫoẕ degüldür
237a-9 alduḳ: alup
237a-11 ḳaldı: ḳıldı, maᶜarrus: muᶜarres, gitdi: gitdi didi
237a-12 Vallāh: Vallāhi
237a-14 vardur ola: var ola
237a-15 (temmet. Sümme el-cildi's-sābiᶜ biᶜavnillāhi Teāla ḥüsni): -
237a-16 (tevfīḳ. Bundan aşaġası sekizinci cilddir): -
237b-1 feryādcı: feryāẕcı
237b-2 ṣordılar: ṣordılar ve
237b-4 ehl-i ᶜayālümüzi: ehl ü ᶜayālümüzi
237b-6 girdi-y-ise: girdi ise
237b-7 vāḳıᶜaların cihān ṭurduḳca: vāḳıᶜalarını cihān durduġınca, ᶜavretlerin: ᶜavretlerini
237b-8 niẓāmların: niẓāmlarını
237b-9 göñlin: göñlini
237b-12 ben anlara: anlara

aḳribāsın cemīʿi hep bölük bölük idem şehrüñ dört ṭarafında aşam. Tā ḳıyāmete [14] degin söyleyeler ve ʿArab ḳabīlelerinde ḥikāyet eyleyeler ve işidenler andan naṣīḥat [15] ve ʿibret ṭutalar ve pelīd vücūdı dünyādan belüsüz olup bata." didi. [16] Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā ki Benī Şeybān'uñ şeyṭānıyıdı. Evvelden pehlevānıyıdı ve ḳadīmden **[238a]** [1] pāsubānı-y-idi , ol Melik Nuʿmān'a eyitdi: "Yā melike'z-zemān ve yā menbaʿe'l-iḥsān! [2] Sen şol iʿtiḳād itdügüñ nār u nūr ḥaḳḳı-y-içün ki ʿemmüm oġlı Müferric bin Hilāl'e ġażab [3] ve ʿitāb idesin diyü iḥtiyāṭ itdüm. Yoḫsa şimdi ol ḳara yüzlü ḳuluñ [4] eti ḳuşlar ḳursaġında yaturdı ve ḫalḳ anuñ şerrinden emīn olurdı. Rabb-i [5] ḳadīm ḥürmeti-y-içün ve Mūsā ve İbrāhīm Teñri'si ḥaḳḳı-y-içün, henüz fevt olmadı. Ben anı [6] ḳanda ise bulayın ve ʿömri defterini düreyin." didi. Andan dönüp geldiler. Ol [7] gice bu māl-i ḫulyāyıla yatdılar. Ṣabāḥ olıcaḳ, Müferric bin Hilāl ol gelen ṣınḳunlar cemʿ [8] oldı ve ṣoyḳunları ṣaydı. Cümlesi biş biñ altı yüz ādem oldı. Melik Nuʿmān [9] daḫı biñ ādem yardımcı ḳoşmaḳ istedi. Müferric bin Hilāl ḳabūl itmedi. Andan [10] becid sürüp diyārlarına irişdiler. Gördiler ki virān ve ḫarāb olmış. [11] Benī ādem ḳalmamış ve ḳalancası daḫı ṭaġlara ṭaġılmış ve derelere ṣıġınmış ve ādem [12] ölüsi yiryüzini ṭutmış. Müferric bunı göricek, aġladı ve cigerini ḥasretile [452a] ṭaġladı [13] ve bāḳī ḫalḳ daḫı her birisi aḳribāsın ve taʿalluḳātın yoḳladılar, bulmadılar. Muṣībetleri [14] ḳatı oldı ve miḥnetleri ziyāde oldı ve ḥālleri ḫarāb oldı ve cigerleri [15] kebāb oldı. Andan Müferric bir sāʿat ārām olup yine süvār oldı ve Redem [16] ṭaġından yaña ʿAnter'üñ ardınca revān oldı. **Rāvī eydür:** Müferric'üñ **[238b]** [1]ḥāli böyle oldı. Geldük biz ʿAnter ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki ʿAnter Benī Ḳırād'ı Redem [2] ṭaġında emīn yirde ḳodı ve zamāne ḳorḳusından fāriġ oldı ve Benī Şeybān'a intiḳām [3] ḳaṣd itdi, irte gice dimedi. Becid sürüp irişdi ve bir derede inüp ḳondı [4] Şeybūb'ı cāsūslıġa gönderdi. Tā ki varup ḫaber bile, Müferric bin Hilāl, Melik

237b-13 ve aḳribāsın cemīʿi hep bölük bölük idem: ve mecmūʿ-ı aḳribāsını hep bölük bölük idüp
237b-14 degin: dek
237b-15 pelīd: pelīz, dünyādan: dünyāda
237b-16 Sinān bin: Sinān ibni, şeyṭānıyıdı: şeyṭānı idi, pehlevānıyıdı ve ḳadīmden, pehlevānı idi ve ḳadīmeden
238a-1 pāsubānı-y-idi: pāsubānı idi
238a-4 Rabb-i: velikin Rabb-i
238a-7 ṣınḳunlar: ṣınḳunları
238a-8 oldı: eyledi, cümlesi: cemʿan, ādem: bahādur ādem
238a-9 Müferric bin: Müferric ibni, ḳabūl itmedi: ḳabūl itdi
238b-3 irte gice: irte vü gice, ḳondı: ḳondı ve
238b-4 Şeybūb'ı: Şeybūb'u, Müferric bin: Müferric ibni

Nuʿmān [5] ḳatından geldi mi yoḫsa gelmedi mi. Şeybūb daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp defʿī vardı [6] ḫaber aldı ve ḳażiyye ne olduġın temām ḥaḳīḳatile bildi, dönüp gelüp ʿAnterʾe ḫaber [7] getürdi eyitdi: "Yā aḫī! Müferric bin Hilāl Melik Nuʿmān ḳatından gelmiş. Şād ü ḫurrem ve ʿazīz ü [8] mükerrem ve egninde nefīs libāslar, aġır ḫilʿatler ve bilesince üç yüz ḳırba ʿIrāḳ şerābınuñ ġāyet [9] eyüsinden ḫaylī māl ve niʿmet ve ḳaṣd ḳılmış ki bir niçe eyyām bu şerābları içüp şād [10] ü ḫandān ṣoḥbet ide ve ḳabīlelerüñ ekābirin daʿvet idüp cemʿiyyet ide. [11] Nā-gāh geldügi gibi Mālik bin Ḥassān ki kendü yirine ḳomışıdı, buña Beşāret itdügi [12] işleri ḫaber virmiş ve mālı ve ḫazīnesi telef olduġın bildürmiş ve eyitmiş: [13] ki "Rebīʿ bin Ziyādʾdan yine ḫaber geldi ki ʿAble varup yine ʿAnterʾe ulaşdı diyü. Eyle [14] Müferricʾüñ gözine cihān ṭar olmış ve ḫāṭırı tārumār olmış ve ʿIrāḳ şerābların [15] içmedin ser-ḫoş olmış ve bu muṣībet ḫayretden bī-hūş olmış, eglenmedin yine [16] varup Melik Nuʿmānʾa gitmiş ki destūr dileyüp Benī ʿAbsʾüñ üzerine vara. **[239a]** [1] Tā ki anlara intiḳām ide ve seni helāk itmekde saʿy ide ve Beşāretʾi depeleyüp {şifā} ḥāṣıl [2] ide." didi. [452b] Andan eyitdi: "İy ḳarındaşum! Şimdiki ḥālde ol ḳavm ḫālīdür. İçinde leşker [3] yoḳdur, ġāfillerdür. İmdi benüm ḳatumda ṣavāb tedbīr oldur ki üzerine varup [4] gice şebiḫūn idevüz ve geregi gibi intiḳām idevüz." didi. ʿAnter eyitdi: "ʿArab dīni [5] ḥaḳḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün, eyü didüñ ve tedbīr bābında taḳṣīr itmedüñ." didi. [6] Andan at arḳasına süvār oldılar ve Benī Şeybān ṭarafına ʿazm idüp revān [7] oldılar ve gice gündüz dimeyüp sürdiler. Gelüp Benī Şeybān ḳabīlesinüñ [8] yaḳınına irişdiler. İttifāḳ aḫşam olmışıdı. Andan üç bölük olup üç [9] ṭarafdan ḥamle ḳıldılar ve Benī Şeybānʾuñ evleri içine ḳoyuldılar ve uluya [10] kiçiye ḳılıç

238b-5 yoḫsa: yāḫuẕ
238b-6 dönüp gelüp: dönüp geldi
238b-7 eyitdi: ve eyitdi
238b-7 şād: şāẕ
238b-8 libāslar: libāslar ve
238b-9 eyüsinden: eyüsinden ve, şād: şāẕ
238b-10 ekābirin: ekābirini
238b-11 Mālik bin: Mālik ibni, ḳomışıdı: ḳomışdı
238b-14 ki Rebīʿ: Rebīʿ, yine ḫaber: ḫaber, ulaşdı diyü: ulaşdı ve senüñ māllarıñ daḫı anuñ eline düşdi diyü, eyle: eyle olsa
238b-15 muṣībet ḫayretden: muṣībete ḫayretinden, eglenmedin: ve eglenmedin
239a-3 oldur ki üzerine varup: budur ki üzerine varavuz ve
239a-8 -: (Bunlar daḫı ol ʿIrāḳ şerābından mest ü bī-hūş olup yaturlardı.)
239a-9 içine: içinde, uluya: uluya ve

ḳoydılar ve āzād ve ḳul dimeyüp ḳırdılar, ʿavret ü oġlan dimeyüp [11] ḳırdılar. Ḳaçan ādem ḫalāṣ bulmadı. Ḳancaru gitdi-y-ise ecele uġradı ve ne ṭarafa [12] gitdi-y-ise belāya ṣataşdı. Ḳurtlar, ḳuşlar ādem etine ṭoydı ve melekü'l-mevt [13] cānlar ḳabż itmekden yoruldı. El-ḳıṣṣa ṣabāḥ olınca böyle ḳırḳun oldı. [14] Ṣabāḥ olucaḳ, ʿAnter ḳaṣd idüp Müferric bin Hilāl'üñ ve Mālik bin Hassān'uñ evlerine [15] vardı Müferric'üñ üç ʿavretin ve dört ḳızın aldı ve Mālik bin Ḥassān'uñ [16] daḫı ehlin ve ʿayālin hep esīr itdi ve mālların ve rızḳların yaġmaladı ʿUrve **[239b]** [1] ve aṣḥābı daḫı çoḳ māl, ṭavar aldı. Andan ol maḳāmda maḳṣūdları ḥāṣıl [2] olduġından ṣoñra dönüp yine Redem ṭaġı ṭarafına ʿazm eylediler ve ol diyārı ḫarāb [3] eylediler. Becid bu ṭavarları sürüp taʿalluḳātlarına yaḳın vardılar. Meger kim [4] ol arada bir ḳorḳulu yir var idi kim dāyim anda ḥarāmīler ve ḫırsuzlar ṭurur[5]lar idi ve yırtıcı cānavarlar eglenürler idi. Ol mekāna irişicek, ʿAnter baḳdı gördi ki [6] ilerü yanında bir toz ḳopdı, yiryüzini ṭutdı. Andan ʿUrve'ye eydürdi: "Yā ʿUrve! İşbu [7] tozı gördüñ mi?" didi. ʿUrve daḫı baḳdı {gördi} ʿAnter müşāhede itdügi heybeti ol daḫı [8] gördi. Müteḥayyir oldı. Andan eyitdi: "İy Benī ʿAbs pāsubānı! **[453a]** Bu ne ḥāldür? Ġālib [9] bu ola ki ḥarāmīden. ʿArab ḳabīlelerinden birisin ġāret idüp yine evine gider [10] ola. Hele ne gerekse olsun. Ḥaḳ Teʿālā ʿālem-i ġaybdan māl-ı ġanīmetdür, sürüp [11] saña getürdi." didi. ʿAnter eyitdi: "Hele siz yaraġuñuzıla oluñ kim bilmege yaramaz. [12] Şāyed ki bir ulu düşmen ola. Kişi kendözin görüp ulu söylemek eyü degüldür." [13] didi. ʿUrve daḫı ʿAnter'üñ sözin ḳabūl itdi, ceng yaraġın gördiler, māllar [14] ve ṭavarlar üzerine yigirmi ādem ḳodılar, kendüler ilerü

239a-10 āzād ve: āzād ü, ʿavret: ve ʿavret
239a-11 gitdi-y-ise: gitdi ise
239a-12 gitdi-y-ise: yöneldi-y-ise, kurtlar ḳuşlar: ḳuşlar ve kurtlar
239a-13 böyle ḳırḳun oldı: bu ʿaẕāb içinde oldılar böyle
239a-14 olucaḳ: olıcaḳ, Mālik bin: Mālik ibni
239a-15 Mālik bin: Mālik ibni
239a-16 ehlin ve: ehl ü, itdi: eyledi, yaġmaladı: yaġmaladı ve
239b-3 becid: andan becid
239b-4 idi kim: idi ki, ṭururlar idi: ṭururdı
239b-5 eglenürler idi: eglenürdi
239b-6 yanında: yanından, ḳopdı: ḳopdı ve, eydürdi: eyitdi
239b-7 ʿAnter: ve ʿAnter
239b-9 ḥarāmīden: ḥarāmīdür
239b-10 gerekse olsun: gerek ise olsun
239b-11 kim bilmege yaramaz: ne bilmege yarar
239b-12 şāyed ki bir: kim bile, görüp: görmek ve
239b-13 ceng: ve ceng, māllar: ve māllar

yürüyüp ve bu tozdan yaña [15] yüridiler ve yaḳın gelicek, süñüler, ḳılıclar yalabıdı ve bayraḳlar yilebidi ve bahādur [16] erlerüñ yüregi ṭalabıdı ve ḳorḳaḳ erler mīşeden yanın gözetdi ve bu tozuñ **[240a]** [1] içinden ḫatun kişiler āvāzı çıḳdı ve oġlancıḳlar feryādı belürdi. Bunlar ḳulaḳ [2] urup diñlediler. Nā-gāh işitdiler ki kendünüñ ehl-i ʿayālinüñ ve taʿalluḳātınuñ [3] fiġānlarıdur. Cān başlarına ṣıçradı ve ḥālleri ḫarāb, cigerleri kebāb oldı. [4] Andan daḫı yaḳın gelicek işbu āvāzı işitdiler ki "İyvāh! ʿAnter'üñ ġāyib olduġı, [5] gör bizüm başumuza ne belālar getürdi. Düşmen elinde esīr olduḳ ve beriyyelerde [6] ve ṣaḥrālarda ḥaḳīr ḳalduḳ ve maġbūn, bī-çāre olduḳ ve dermānde ve üftāde [7] ḳalduḳ. Hīç bir ġayret ehli yoḳ mıdur ki bizi bu belādan ḫalāṣ ide ve bu muṣībetden [8] ḳurtara?" diyü fiġānlar ve zārīlıḳlar iderler. ʿAnter bu āvāzı işidicek, kendüden [9] gitdi ve kendü ḳabīleleri ve aḳribāları idügin taḥḳīḳ bildiler. Andan eyitdi: "Vā-ḥasretā [10] ki yine ʿAble daḫı bile esīr oldı ve düşmen elinde ḫor u ḥaḳīr oldı. ʿAceb [11] kim ola kim bize bu işi itdi ve bu intiḳāmı ḳıldı ola?" didi. **Rāvī eydür:** [12] Benī Ḳırād'a bu muṣībet geldügine sebeb buyidi ki şol vaḳt ki Rebīʿ [13] bin Ziyād işitdi ki ʿAnter gelüp mālların ve ṭavarların sürdi ve ehl-i ʿayālin [14] esīr itdi ve develerin ġāret eyledi ve ḳardaşları ve Şeyḫ [453b] Bedr'uñ [15] Ḥamel adlu oġlı ardlarına düşdiler nesne başarımadılar ʿAnter bunlaruñ [16] baʿżısın mecrūḥ eyledi diyü ve baʿżısın helāk eyledi. Rebīʿ bin Ziyād'uñ **[240b]** [1] ʿaḳlı bayıldı ve cihān gözlerine ṭar oldı, fi'l-ḥāl sürdi. Benī Fezāre [2] ḳabīlesine irişdi ve Ḥuẕeyfe ḳatına vardı. Gördi ki ol daḫı

239b-14 kendüler ilerü yürüyüp: ve kendüler ilerü yüridiler
239b-15 yüridiler: yöneldiler, ḳılıclar: ve ḳılıçlar
239b-16 mīşeden: mīşedin
240a-1 oġlancıḳlar feryādı: oġlancuḳlar feryāẕı
240a-2 kendünüñ: kendülerüñ
240a-3 cigerleri: ve cigerleri
240a-4 gelicek: gelirek, ʿAnter'üñ: ʿAnter
240a-6 bī-çāre: ve bī-çāre
240a-7 yoḳ mıdur: yoḳ mı
240a-9 ḳabīleleri ve aḳribāları idügin taḥḳīḳ bildiler: ḳabīleleri idügin taḥḳīḳ bildi
240a-10 daḫı bile esīr: esīr
240a-11 ola kim: ola ki
240a-12 buyidi: bu idi
240a-13 mālların: māllarını aldı, ṭavarların sürdi ve ehl-i ʿayālin: ṭavarlarını sürdi ve ehl ü ʿayālini
240a-14 develerin: develerini
240a-15 düşdiler: düşdiler ve, ʿAnter: ve ʿAnter
240a-16 baʿżısın: baʿżısını, eyledi diyü ve baʿżısın helāk eyledi: eyledi ve baʿżısını helāk eyle didi
240b-1 cihān: dār-ı cihān, fi'l-ḥāl: ve fi'l-ḥāl

bu muṣībetde [3] ġāyetde melūl ve maḥzūn olmış. Andan eyitdi: “Yā mevlāye! Ne ʿaceb ġāfil [4] olmışsın? Senüñ sāyeñde rāḥat olmışiken ḳanaduñ altına sıġınmışiken [5] ḳabīlemüze ve ehl-i ʿayālümüze işbubuñ gibi vāḳıʿa uġraya.” didi. Ḥuẕeyfe eyitdi: [6] “Vallāhi yā Rebīʿ, şol vaḳt ki ol ʿAnter didükleri şeyṭān benüm ḳısraġum Ṭayfūr'ı [7] düşürdi, benüm daḫı eyegüm ṣıdı, ol vaḳtden berü ḫoşıraḳ olmadum. Yoḫsa ben sa [8] ġımışsam anı bundan ṣaġ selāmet göndermezidüm. ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki [9] ʿAnter idügin bilmedüm. Şöyle ṣanduḳ ki ʿArab ḥarāmīsidür. Geldi, ġāret [10] idüp ḳolayına gitdi.” didi. Andan eyitdi: “Benüm ḳardaşum Ḥamel ve senüñ [11] ḳardaşlaruñ biraz daḫı bahādurları ile ardına düşdiler. Biz anları bir iş [12] başaralar didük. Anlar ḫoẕ hīç nesne ḥāṣıl eylemediler ve maḥrūm ve maġbūn yine [13] dönüp geldiler. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, bu vāḳıʿaya ben senden artuḳ acıdum. [14] Eger ben ana intiḳām itmezsem tasadan kendöẕüm depelerin ve ḥasretden ölürin.” [15] didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: “Ayruḳ benüm ḳarārum ḳalmadı ve ṭāḳatüm [16] dükendi. Hemān ol ḳara yüzlü ḳuluñ ardınca gitmekden ġayrı çāre **[241a]** [1] ḳalmadı.” didi. Andan yidi yüz geyimlü, müretteb ve müsellaḥ ādem aldılar. Şeyḫ Bedr'uñ [2] oġlı Ḥuẕeyfe ve Ḥamel daḫı bile ʿAnter'üñ izin sürüp ardına düşdiler. Şeyḫ [3] Bedr menʿ idegördi, sözin ḳabūl itmediler ve Ḥuẕeyfe eyitdi: “Babam pīr oldı. Ne didügin [4] bilmez. Anuñ sözüne muḳayyed olmañ. Siz bildügüñüz idüñ.” didi. Andan ittifāḳ idüp [5] at arḳasına süvār oldılar, yola ʿazm idüp gitdiler. Andan Şeyḫ Bedr'uñ Ḥamel [6] adlu oġlı eyitdi: “Seferde biz ḫayr idecegümüz maʿlūm degül. Zīrā ki babamuñ [7] naṣīḥatin [454a] ḳabūl itmedüñüz. Aña ʿāṣī olup muḫālefet

240b-2 muṣībetde: muṣībete
240b-4 ḳanaduñ: ve ḳanaduñ
240b-5 ehl-i: ehl ü, işbubuñ: işbunuñ
240b-6 şol vaḳt: ol vaḳt
240b-7 düşürdi: düşürdi ve, ḫoşıraḳ: ḫoşraḳ
240b-8 sağımışsam: sağımıssa, ṣaġ: ṣaġ ve, göndermezidüm: göndürmezidüm
240b-9 ʿAnterdügin: ʿAnteridügin
240b-11 bahādurları: bahādurlar
240b-14 ana intiḳām: intiḳām, kendöẕüm: kendümi
240b-16 ġayrı: ayru
241a-1 aldılar: aldılar ve
241a-2 düşdiler: düşdiler ve
241a-3 idegördi: itdi anuñ
241a-4 sözüne: sözine
241a-5 oldılar: oldılar ve, gitdiler: revān oldılar
241a-6 seferde biz: İşbu seferde bir

itdüñüz. Ben bu işüñ ʿāḳıbetinden [8] ḳorḳarın ki bir dürlü ḥāle uġrayavuz düşmen şemātesine ṣataşmayavuz. Bārī [9] çün bu işe iḳdām ḳılduñuz, Benī Mirre reʾīsi Ẓālim bin Ḥāriṯ yolumuza yaḳındur. [10] Anı daḫı bahādurlarıla bile alalum. Bize yardım itsün. Tā ki ʿAnter ibni Şeddādʾa [11] intiḳām idebilevüz." didi. Ulu ḳardaşı Ḫuẕeyfe eyitdi: "Biz ʿArab içinde bahādur[12]lardan dirilürüz. ʿĀr degül midür kimseden yardım dileyevüz, ʿaleʾl-ḫuṣūṣ bir bed-aṣl [13] ve bī-ḳadr ḳuldan intiḳāmumuz almaġa?" didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Lā! Vallāh ʿār degüldür. [14] Bir vāḳıʿa uġrasa dōstlardan muʿāvenet istemek. Ḥamel didügi sözüñ vechi [15] vardur. Zīrā ki ʿAnter bin Şeddād Benī ʿAbsʾden çıḳup gidicek, yā budur ki bir ulu beg [16] ḳatına vardı, yā budur ki bir ṣarb taġa ve der-bendlü yire varup ṣıġındı **[241b]** [1] aḳribāsın ve taʿalluḳātın anda ḳodı. İmdi ʿayb degül kimseden yardım dileyüp çoḳ [2] leşker ile varmaḳ." didi. **Aṣmaʿī eydür:** Rebīʿ bin Ziyād bu sözi anuñ içün didi ki ʿAnterʾüñ [3] çoḳ ḍarbın yimişidi ve niçe defʿa elinden şerbet içmiş idi ve ḳorḳardı ki başına [4] bir belā getüre ve hem bilürdi ki ol Benī Mirre bahāduru Ẓālim bin Ḥāriṯ didükleri ġāyetde [5] bahādurlardan idi. Umardı ki ʿAnterʾe bir zaḫm irgüre intiḳām idüp buña şifā ḥāṣıl [6] ola ve hem vaṣf iderlerdi ki anuñ bir ḳılıcı var idi. Adına Ẕüʾl-Ḥayyāt dirlerdi. [7] Yaʿnī yılanlar issi dimek olur. Zīrā ki ḳınından çıḳarup baḳıcaḳ, yılan ṣūretinde [8] yüzünde ḫayāller görinürdi. Ol sebebden yüzüne kimse baḳamazdı. Ḥikāyet iderler ki [9] ol ḳılıc Tebeʿ übnü Aḳran dirlermiş, bir pādişāh varımış ki temāmet dünyāya ḥükm [10] eylemiş, o ḳılıc anuñ imiş dirler ve keskünlügi daḫı ol mertebedeyidi ki ṭaşa çalsalar [11] peynir gibi ṭoġrarıdı ve

---

241a-8 uġrayavuz: uġrayup
241a-9 Mirre:Mürre
241a-10 bahādurlarıla: bahādurları ile
241a-11 ḳardası: ḳardaşı
241a-12 midür: midür ki varup, bed-aṣl: beẕ-aṣl
241a-13 Vallāh: Vallāhi
241a-14 bir vāḳıʿa: kişi bir vāḳıʿaya, istemek: isdeye, didügi: didigi
241a-16 ṣarb taġa ve der-bendlü yire: ṣarp taġa ve der-vendlü yirlere
241b-1 aḳribāsın ve taʿalluḳātın: ve aḳribāsını ve taʿalluḳātını
241b-3 ḳorḳardı: ḳorḳar idi
241b-4 bir belā getüre: yine bir belā getüre idi, Mirre: Mürre
241b-5 irgüre: irişdüre ve
241b-6 ola: ide
241b-8 yüzünde ḫayāller görinürdi: ḫayāller görünürdi yüzinde, yüzüne kimse: kimse
241b-9 ḳılıc: ḳılıç, Tebeʿ ubnü: Tebbeʿ bin, pādişāh: pāẕişāh, temāmet dünyāya: dünyāya temām
241b-10 eylemiş o ḳılıc anuñ imiş: itmiş o ḳılıc anuñ imiş, mertebedeyidi: mertebe idi
241b-11 peynir: penīr, keserdi: keser idi,

demüri yaġ gibi keserdi ve bu Ẓālim ibni Ḥāriṯ ol ḳılıcı ol [12] ḳadar severdi ki kendüden bir laḥẓa [454b] ayru ḳomazdı ve gice daḫı ḳoynına şoḳup [13] yaturdı ve dāyim medḥ iderdi ve şiʿrinde añardı. Nite kim işbu beytlerde getürmişdür, [14] añmışdur: Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] **Rāvī eydür:** Ḥamel, bu Ẓālim ibni Ḥāriṯ'i şol ḳadar vaṣf eyledi ki Ḥuẕeyfe **[242a]** [1] daḫı nā-çār rāżī oldı. Andan mecmūʿısı ittifāḳ idüp Benī Mürre ḳabīlesine [2] vardılar. Ẓālim ibni Ḥāriṯ bunları ḳarşulayup ḳondurdı ve ikrām ve ʿizzet eyledi [3] geregi gibi ḳonuḳluḳ idüp ḫiẕmet itdi. Andan Rebīʿ bin Ziyād ʿAnter'den Ẓālim ibni [4] Ḥāriṯ'e şikāyet eyledi, buña ve ḳabīlesine itdügi işleri ḥikāyet eyledi ve bundan [5] yardım ṭaleb itdi ve Ḥamel ve bāḳī aṣḥābı hep yalvarup duʿā itdiler, elin öpdiler. [6] Ẓālim bunlaruñ ḫaberin işidicek bu ḥāli müşāhede idüp güldi ve eyitdi ki: [7] "Yā Rebiʿ vallāhi Benī ʿAbs belki belāya lāyıḳ ve ulu ʿaẕāba müsteḥaḳdur. Şol sebebden [8] ki bir bed-aṣıl ḳulı neseblerine ulaşdurdılar ve ulu beglerile oturup [9] ṭurur eylediler. ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki ol begleri ki Züheyr bin Cüdeyme, hep anuñ [10] şerridür ol bī-ḳader, bī-saʿādet ḥaddinden ṭaşra işler ider." didi. Andan [11] eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, sizüñile bile varup düşmenüñüzden kinüñüz alıvirmekde [12] ḫoẕ derdüm yoḳdur ve kimseden ḳorḳmazın, evet işbu benüm Ẓü[13]'l-Ḥayyād adlu ḳılıcum bahādurlar ḳanın içürmege ögrenmişdür. Şimdi ḥayf [14] ola kim buña bir ḥaḳīr ve ẕelīl ḳul ḳanın içürem andan ṣoñra çünki [15] bunlaruñ ḳonuḳlıġı eyyāmı giçdi, pes biş yüz bahādur ādem bile alup bunlaruñıla [16] ʿAnter'üñ helāki ḳaṣdına revān oldılar ve ḫaberin ṣora ṣora gitdiler ve Redem **[242b]** [1] ṭaġında vaṭan ṭutduġın temām bildiler. Andan Ẓālim bin Ḥāriṯ

241b-12 severdi: sever idi
241b-13 yaturdı: yaturıdı, nite kim: nite ki, getürmişdür: getürmiş
241b-14 añmışdur: añmışdur beyt
242a-2 ikrām ve: ikrām ü
242a-3 geregi gibi ḳonuḳluḳ idüp ḫiẕmet: ve geregi gibi ḫiẕmet idüp ḳonuḳlıḳ
242a-4 eyledi: eyledi ve
242a-5 itdiler: itdiler ve
242a-6 işidicek: işidüp, idüp: idicek, eyitdi ki: eyitdi
242a-7 "Yā Rebiʿ Vallāhi: Vallāhi ki yā Rebīʿ, belki belāya lāyıḳ ve ulu ʿaẕāba müsteḥaḳdur: büyük belāya müsteḥıḳ ve ulu ʿaẕāba lāyıḳ ḫalḳdur
242a-8 bed-aṣıl: beẕ-aṣl, ulaşdurdılar: ulaşdurmışlardur
242a-9 eylediler: eylemişlerdür, Züheyr bin Cüdeyme: Züheyr ibni Cüẕeyme'dür
242a-10 şerridür: şerridür ki, bī-ḳader: bī-ḳader ü
242a-14 kinüñüz alıvirmekde: kiniñüz alıvirmekden
242a-13 Ẓü'l-Ḥayyād: Ẓü'l-Ḥayyāt, ḳılıcum: ḳılıcuma, içürmege: içürmegi, ögrenmişdür: ögretmişidüm
242a-14 ola kim: ola ki, içürem: içürem didi
242a-15 giçdi: geçdi, bunlaruñıla: bunlaruñla

eyitdi: “Yaʿnī ol maʿarrus [2] ṣanur mı ki ṣarb ṭaġlara çıḳmaġıla ve berk yirlere gizlenmegile benden cān ḳurtara? [3] ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ben aña ecel ḳadeḥin [455a] içürsem gerek ve ḳılıcumı anuñ murdār ḳanı-y-ıla [4] ṣuvarsam gerekdür.” didi. Andan ol ṭaġ ṭarafına ʿazm idüp yüridiler. Bunlaruñ [5] içinde ʿİmāreʾnüñ feraḥı mecmūʿ-ı ḫalḳdan ziyāde idi. Zīrā ki temām iʿtiḳād itdi ki [6] Ẓālim bin Ḥāriṯ ʿAnterʾi bu defʿa helāk itse gerekdür ve ʿAble buña ḳalsa gerekdür. [7] **Aṣmaʿī eydür:** Çünki bunlar bu Redem ṭaġına yaḳın geldiler, Rebīʿ bin Ziyādʾuñ ʿAnter [8] esīr itdügi ḳullarından bir ḳaçḳun ḳula ṣataşdılar, andan ḫaber ṣordılar, ʿAnter [9] ḳandalığın teftīş itdiler. Ol ḳul eyitdi: “ʿAnter şimdi Benī Şeybānʾa gitdi ve yirinde [10] yüz ādem ḳodı ki ḳabīlesin saḳlaya ve taʿalluḳātın bekleye.” didi. Bu ḫaberi işidicek, [11] şād olup sevindiler ve “Maḳṣūdumuza irişdük.” didiler. Ammā Ẓālim bin Ḥāriṯ melūl [12] oldı ve eyitdi: “İy ʿemmüm oġlanları! Emegümüz żāyiʿ oldı ve saʿyümüz ʿabeṯ oldı. [13] Ol şeyṭān elümüze girmedi ki ḫalḳı anuñ şerrinden ḳurtara.” didi. Ḥuẕeyfe [14] eyitdi: “*Yā mevlāye*! Benüm ḳatumda tedbīr budur ki Benī Ḳırādʾı esīr idüp mālların almaġa [15] muḳayyed olmayavuz. Belki ʿAnterʾüñ ardına düşüp Benī Şeybānʾa gidevüz ve anı bulup [16] helāk idevüz.” didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: “Ṣavāb tedbīr budur ki bu ṭaġda **[243a]** [1] ne bulursavuz {alavuz} ve Benī Ḳırādʾun ehl-i ʿayālin esīr idevüz. Andan ṣoñra ʿAnterʾüñ [2] ardına düşevüz ve anuñ daḫı işin ḥāṣıl idüp ʿömri defterin dürdügümüzden [3] ṣoñra varup Melik Nuʿmān ḳatına gidevüz ve anuñ sāyesinde muḳīm olup [4] ṭuravuz. Tā ki Benī ʿAbs ile işümüz ṣalāḥiyyete ve ʿAbleʾ(y)i daḫı ḳarındaşum ʿİmāreʾye [5] alıvirüp dügün eyleyem ve

---

242b-1 maʿarrus: muʿarres

242b-2 ṣarb: ṣarp, çıḳmaġıla: ḳaçmaġıla

242b-3 ḥaḳḳı-y-içün: ḥaḳḳı-y-içün ki, gerek: gerekdür

242b-4 yüridiler: yürüdiler, -: (Bunlaruñıla bir ḥāẕıḳ, emīn ḳulaġuz varıdı ki adına Saʿīd ibni Şirvānī dirlerdi. Bu kişi Ḥicāzʾda büyimişidi. Ammā atası ʿAcem diyārında Ahvāz bahādurlarından idi. Bunlar bunuñla becid giderlerdi.)

242b-5 ʿİmāreʾnüñ: ʿAmāreʾnüñ

242b-6 Ẓālim bin Ḥāriṯ ʿAnterʾi bu defʿa: bu defʿa Ẓālim ibni Ḥāriṯ ʿAnterʾi

242b- ṣataşdılar: ṣataşdılar ve, ṣordılar: ṣordılar ve, ʿAnter: ʿAnterʾüñ

242b-9 ḳandalığın: ḳandalığını

242b-11 şād: şāẕ, Ẓālim bin: Ẓālim ibni

242b-12 ʿabeṯ: bāṭıl

242b-13 ḳurtara: emīn ideyidük

242b-14 mevlāye: mevlāy

243a-1 ehl-i ʿayālin: ehl ü ʿayālini

243a-2 işin: işini

243a-4 işümüz: işimüz, ṣalāḥiyyete: ṣalāḥiyyete dönince, ʿİmāreʾye: ʿAmāreʾye

yine saġ ve selāmet vaṭanumuza varavuz." didi. (6) ʿİmāre bunı işidicek, şād oldı eyitdi ki "Vallāhi ki yā ḳardaş, ṣavāb cevāb (7) virdüñ ve rāst [455b] tedbīr itdüñ ve müvecceh söz söyledüñ. ʿAble benümçün (8) yaradılmışdur ben aña lāyıḳın." didi ve göñlinde biñ dürlü ḥisāb eyledi. Andan (9) bu ḥālile sürüp ol ṭaġa irişdiler. Benī Ḳırād'uñ daḫı ḫalḳı bunlaruñ ġavġā (10) sın ve ġalebesin göricek, feryād ü fiġān ḳıldılar ve bu ḥāli ol kişiye ki bunları (11) ṣaḳlardı, bildürdiler. Andan Şeddād ve ḳardaşları ve bāḳī bahādurlar ve Benī Ḳırād ḫalḳınuñ (12) ulusı ve kiçisi yaraġa müstaġraḳ olup cenge iḳdām itdiler ve ṭaġdan ṭaşra (13) çıḳdılar ve ṣavaşa ʿazm ḳıldılar ve bu ṭarafdan Ẓālim bin Ḥāriṯ Benī Fezāre leşkerinüñ (14) öñince şol mīşeler aslanı gibi gürlerdi ve girmiş deve gibi kükrerdi. El-ḳıṣṣa (15) bulışup uruşdılar, birbirine ḳarışup ṣavaşdılar. Ḳanlar döküldi ve cebeler (16) söküldi ve biller büküldi ve çoḳ bahādurlar düşdi ve ḳorḳaḳlar giñ yire ḳaçdı **[243b]** (1) ve ḳılıclar gedildi ve oḳlar dükendi. Süñüler şındı ve sancaḳlar yire indi ve ḳuşlar (2) ḳana ḳandı ve ḳurdlar ādem etine ṭoydı ve ādemler başlu oldı ve gözler yaşlu oldı. (3) El-ḥāṣıl Ẓālim ibni Ḥāriṯ ġalebe eyledi ve Ḥuẕeyfe daḫı Benī Ḳırād'dan ḫaylī ādem düşürdi. (4) Benī Ḳırād maġlūb oldı ve Şeddād rūzigār şiddetinden müteḥayyir oldı ve ʿAble atası (5) Mālik daḫı ḳızı bābında "Ḥāli nice ola?" diyü mütefekkir oldı. Çünki gördiler ki (6) Ẓālim ibni Ḥāriṯ ile ṭurışmadılar, nāçār ḳaçup ṭaġa sıġındılar ve der-vend aġzında oturup (7) ceng eylediler ve Benī Fiẕāre leşkerine cihānı teng eylediler ve çoḳ ādem telef eylediler. (8) Ẓālim ibni Ḥāriṯ gördi ki ḥāl ḫarāb oldı, fi'l-ḥāl atından inüp yayaḳ oldı (9) ve Ẕü'l-Ḥayyāt adlu ḳılıcın eline alup naʿra urdı ve Benī Ḳırād leşkerinüñ üzerine (10) ḥamle ḳıldı. Ḥuẕeyfe bunı göricek, ol daḫı

243a-5 eyleyem: idem
243a-6 ʿİmāre: ʿAmāre, şād oldı: şāẕ oldı ve
243a-8 ben aña lāyıḳın: ve ben aña lāyıḳam, ḥisāb eyledi: ḥisābı feraḥ eyledi
243a-9 sürüp: becid sürüp, irişdiler: irişdiler ve
243a-10 feryād: feryāẕ
243a-12 yaraġa: yaraḳa
243a-13 Ḥāriṯ: Ḥāriṯ daḫı
243a-14 aslanı: arslanı
243a-14 uruşdılar: uruşdılar ve, cebeler: cibeler
243b-1 süñüler: ve süñüler
243b-2 ḳurdlar: ḳurtlar
243b-3 el-ḥāṣıl: el-ḥāṣılı
243b-4 Benī: ve Benī
243b-5 gördiler ki: gördiler
243b-6 Ẓālim ibni: Ẓālim bin
243b-7 Fiẕāre: Ḳırād

indi yayan oldı ve bāḳī bahādurlar [11] daḫı hep böyle itdiler ve her ṭarafdan yüridiler. Benī Ḳırād ḫalḳı bu ḥāli göricek, [12] bayıldılar ve başların alup ehl-i ʿayāllerine degin ḳaçdılar ve Benī Fezāre bunlaruñ ardlarına [456a] [13] düşdiler, sürüp irişdiler, bunlaruñ üzerine belā yilin esdürdiler ve ʿaẕāb [14] yaġmurın yaġdurdılar ve mālların rızḳların yaġma ḳıldılar ve ehl-i ʿayāllerin esīr ḳıldılar [15] ve bu ṭaġuñ içi ʿavret, oġlan āvāzından ve bunlaruñ nefrīninden ve fiġānından [16] ṭoldı. Öyle olınca bunlaruñ işin perdāḫt itdiler, ṭavarların ve develerin [244a] [1] sürdiler. Ṭaġdan ṭaşra ṣaçrāya çıḳardılar ve Beşāret Rebīʿ bin Ziyād'uñ eline girdi. [2] Çoḳ dögüp dürlü dürlü ʿaẕāblar eyledi ve cānına cefā ve işkenceler ḳıldı, eyitdi: [3] "Yā kelb ve yā müstahsin! Üş seni mevlāñ Müferric bin Hilāl'üñ eline virem. Göresin ki [4] başuña ne belālar getüre. Etüñi itlere yidüre ve ḳanuñı ḳara ṭoprakḷara ḳara." didi. [5] Beşāret eyitdi: "Hele şimdiki ḥālde furṣat senüñ elüñdedür. Ne geregise eyle ve ne mühmel [6] söylerseñ söyle. Eger ʿAnter bizümile bile olsa sizüñ biriñüz daḫı bu ṭaġdan [7] ṣaġ çıḳmazdı. Velīkin Ḥaḳ Teʿālā taḳdīrinde olacaḳ nesne varıdı, oldı." didi. [8] Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Yā maʿarrus! ol didügün ḳara yüzlünüñ daḫı ḥālin göresin [9] işbu Ẓālim ibni Ḥāriṯ'üñ süñüsinde anuñ sitāresüz basın göresin ʿİmāre daḫı [10] ʿAble'nüñ atası Mālik'e dürlü dürlü ʿitāblar iderdi ve envāʿ serzenişler iderdi. [11] ve eydürdi ki "Saña daḫı artuḳ belālar ve ʿaẕāblar gerek idi ki bir ḳaravaşdan ṭoġmış [12] bed-aṣl melʿūn içün vaṭanuñ ve ḳavmüñ terk eyledüñ ve ġurbete düşüp ẕelīl [13] ve ḥaḳīr olduñ. ʿĀḳıbet üş Ẓālim ibni Ḥāriṯ'üñ elinde giriftār olduñ." dir idi. [14] Şeddād eyitdi: *"Veyleke yā* ʿİmāre*!*/Niçe benüm oġlumı ẕem idersin? Yaʿnī sen bu furṣata [15] maġrūr mı olursın? ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, bu

243b-10 indi: inüp
243b-12 ehl-i ʿayāllerine degin: ehl ü ʿayāllerine dek
243b-13 sürüp: ve sürüp, bunlaruñ: ve bunlaruñ
243b-14 yaġmurın: yaġmurların, mālların rızḳların: māllarını ve rızḳlarını, ehl-i ʿayāllerin: ehl ü ʿayāllerini
243b-15 ʿavret oġlan: ʿavret ve oġlan
243b-16 işin: işini
244a-1 ṣaçrāya: ṣaḥrāya
244a-2 çoḳ: ve çoḳ, cefā: cefālar, eyitdi: ve eyitdi
244a-3 müstahsin: müstaḥsen, virem: vireyim
244a-4 getüre: ide, ṭoprakḷara: ṭopraġa
244a-8 maʿarrus: muʿarres, ol didügün: üş ol, ḥālin: ḥālini
244a-9 işbu Ẓālim ibni: ve işbu Ẓālim bin, basın göresin ʿİmāre: başını müşāhede idesin didi ve ʿAmāre
244a-10 envāʿ serzenişler iderdi: envāʿ serzenişler ḳılurdı
244a-12 bed-aṣl: beẕ-aṣl
244a-14 ʿİmāre: ʿAmāre, sen bu furṣata: bu furṣata sen

iş dāyim olmaz. Bunuñ ṣoñından [16] iḥtiyāṭ itmek gerekdür. ʿAnter dünyāda diri olduġunca kimseye intiḳāmın ḳoyacaḳ **[244b]** [1] degüldür. Bu işüñ size ʿivażın itse gerekdür. Siz ḫoẕ bilürsiz ki aña Ẓālim bin [2] Ḥāriṯ gibi [456b] yüz biñ kişi olursa muḳābil olmaz." didi. ʿİmāre ḳaḳıdı eyitdi: "Yā Şeddād! [3] Hele şimdi söz söylemek lāzım degüldür. Eger oġluñ Benī Şeybān'dan saġlıġıla [4] gelürse Ẓālim elinden ḳurtulursa, ol vaḳt söyleyesin." didi. **Rāvī eydür:** [5] Hele bu ḥālile ʿAnter'üñ izince gitdiler, öñlerince mālların ve niʿmetlerin sürdiler ve esīr [6] leri dögdiler, becid yortdılar. Ẓālim bin Ḥāriṯ Benī bahādurlarıla bunlaruñ ardınca [7] gelürdi ve itdügi işlere faḫrlanup göñli ʿucb ile ve kibr ile ṭolmışıdı. Pes bu nesneye [8] şād ü feraḥ olup başladı işbu ebyātı eyitdi: Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[245a]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir **Aṣmaʿī eydür:** Ol gün bu arada rāḥat [4] olup yatdılar, ṣabāḥ olıcaḳ, göçüp yine yollarına gitdiler, ḳuşluḳ vaḳtinde ol idi ki [5] ʿAnter'ile buluşdılar ve ʿAnter aḳribāsınuñ ve taʿalluḳātınuñ fiġānın işidüp müteḥayyir [6] oldı, eyitdi: "*Vā-ḥasretā* ki ʿAble yine esīr oldı. Bu işi bunlara ʿaceb kim [7] itdi ola?" didi, saġdan ṣolı farḳ itmez oldı. Andan ṣoñra bir laḥẓadan ʿaḳlı [8] başına geldi, ġayret ve nāmūs ḥareket itdi ġażabdan gözleri ḳan çanaġına [9] döndi ve çigninüñ ḳılları çuḳalın delüp ṭaşra çıḳdı naʿra urup Benī Ziyād [10] leşkerinüñ üzerine ḥamle ḳıldı. Bir sāʿatüñ içinde yigirmi biş ādemi ṭopraġa [11] bıraḳdı. Bunlaruñ içinde Ẓālim bin Ḥāriṯ bildi ki [457a] bu gelen ʿAnter bin Şeddād'dur. [12] Pes ilikleri ḳurudı ve ʿaḳılları şaşdı, ġuṣṣaları ve ḳorḳuları başdan aşdı, [13]

244a-16 olduġunca: olduġuncaya
244b-1 Ẓālim bin: Ẓālim ibni
244b-2 ʿİmāre: ʿAmāre, ḳaḳıdı: ḳaḳıdı vü
244b-4 söyleyesin: gidevüz
244b-5 gitdiler: gitdiler ve
244-6 dögdiler: urdılar ve, yortdılar: yortdılar ve, Benī: Benī Mürre
244b-7 ʿucb ile ve kibr ile ṭolmışıdı: ʿucb u kibr ile ṭolmışdı
244b-8 şād: şāẕ
245a-4 yatdılar: yatdılar ve, gitdiler: gitdiler ve
254a-6 oldı eyitdi: oldı ve eyitdi ki
245a-7 didi: didi ve, bir laḥẓadan ʿaḳlı: giçden giñ ʿaḳlın
245a-8 başına geldi: başına cemʿ eyledi ve, itdi: itdi ve
245a-9 çıḳdı: çıḳdı ve
245a-11 bunlaruñ içinde Ẓālim bin Ḥāriṯ bildi ki: bunlar daḫı bildiler ki
245a-12 ~~pes~~ pes, şaşdı: şaşdı ve, aşdı: aşdı ve

hep ḳaçmaġa ḳaṣd eylediler ʿİmāre bu ḥāli göricek, cān acısından ḳaçḳunlaruñ [14] öñine düşüp yirler kesdi ve yil olup esdi: "Hay maʿarruslar! Başuñuz [15] alup ḳaçuñ ki bu melʿūn, Ẓālim bin Ḥāriṯ'e beñzer ẓālim degüldür." didi. [16] **Rāvī eydür:** Benī Ziyād ḫalḳı ṣındı ve Benī Ḳırād esīrleri ḳurtuldı ve ʿAnter **[245b]** [1] ʿAbleyile buluşup esenleşdi görüşdi biribirinüñ ḫāṭırın tesellī ḳıldı. Andan ʿAble [2] eyitdi: "{İy ʿemmüm oġlı!} Eger Benī Mürre ulusı Ẓālim bin Ḥāriṯ degülmisse Benī Ziyād bize cürʾet idüp [3] gelmezdi." didi. ʿAnter eyitdi: "Üş ben anlaruñ mecmūʿısın deve boġazlar gibi [4] boġazlayayın ve ulusın kiçisin ḳılıcdan geçüreyin." didi. {İy ʿemmüm oġlı!} ʿAnter'üñ anası Zübeybe [5] gelüp ʿAnter'i bulup aġladı "Laʿnet seni ṭoġuran anaya ve laʿnet seni ḳazanan [6] ataya gelsün! Ḳanda yürürsin? Biz düşmen elinde esīr olduḳ. Sen ḳolayuñda [7] gezersin." didi. ʿAnter güldi ve anasınuñ ḫāṭırın tesellī itdi. Andan ilerü yüriyüp [8] düşmenin ṭaleb eyledi ve Ẓālim bin Ḥāriṯ'ile uġraşmaġa ḳaṣd eyledi. **Aṣmaʿī eydür:** [9] ʿAmāre cān atup ters yüzüne ḳaçarken Rebīʿ bin Ziyād'a uġradı. Rebīʿ eyitdi: [10] "Yā aḫī! Bu ne ḥāldür? Sen neçün ḳaçarsın ve görinen ne tozdur?" ʿİmāre eyitdi: [11] "ʿAnter bin Şeddād'dur, gelüp yine başumuza belā getürdi ve cānumuza cefā getürdi [12] ve bunca ādemümüz helāk eyledi ve ʿemmümüz oġlanlarından dört biş bahādur ādem [13] öldürdi. Eger ʿAble'ye muḳayyed olup eglenmese mecmūʿumuzı ḳırardı ve kimse [14] elinden ṣaġ ḳurtulmazdı." didi. Rebiʿ eyitdi: "Laʿnet anı ṭoġuran anaya ve ḳazanan [15] ataya! Bize anuñ elinden ḫalāṣ olmaġa çāre yoḳdur." didi. Andan bu ḫaberi [16] Ẓālim bin Ḥāriṯ'e söyledi. Ẓālim ġāyetde şād oldı ve ʿAnter'ile

---

245a-13 eylediler ʿİmāre: eylediler ve ʿAmāre
245a-14 esdi: esdi ve eyitdi, muʿarres: maʿarrus
245a-15 Ẓālim bin: Ẓālim ibni
245a-16 Ziyād: Fezāre
245b-1 ʿAbleyile buluşup esenleşdi görüşdi biribirinüñ ḫāṭırın: ʿAble ile bulışup esenleşdi ve görüşdi ve ḫāṭırın
245b-2 degülmisse: degülimisse
245b-3 gelmezdi: gelmezidi
245b-4 ulusın kiçisin: ulusını kiçisini, {İy ʿemmüm oġlı!}: -, -: (Bunlar bu ḥālde söyleşürken)
245b-5 aġladı: aġladı ve eyitdi
245b-7 itdi: ḳıldı
245b-8 Ẓālim bin: Ẓālim ibni
245b-9 yüzüne: yüzine
245b-10 neçün: niçün, tozdur: tozdur didi, ʿİmāre: ʿAmāre
254b-15 ataya: ataya gelsün, olmaġa: bulmaġa
245b-16 şād: şāẕ

buluşduġına **[246a]** (1) sevindi cenge iḳdām ḳıldı ve yaraġın müretteb ve müheyyā [457b] itdi ve Ẕü'l-Ḥayyātı (2) eline aldı ve dört yanına oynadup, uġradup yıldıratdı göñlinde yüz dürlü (3) ḥisābı feraḥ eyledi ve bu ṭarafdan ʿAnter daḫı, ne beñzer Ẓālim'e, ġażab idüp (4) yanar od olmışıdı ve enügin yavu ḳılmış arslan bigi añrayup leşkeri öñince (5) yürüdi. Çünki bunları gördi, naʿra urup çaġırdı, eyitdi: "Yā maʿarruslar! (6) Yaʿnī benüm arduma düşersiz, Benī Mirre'den meded mi istersiz benüm aḳribāmı ve taʿalluḳātumı (7) esīr idüp ve ḫalḳumı ve ḳavmümi ḫor u ḥaḳīr idersiz? Yā müstaḥsinler! ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, (8) başuñuza belā ḳazanduñuz ve uyur yılanuñ ḳuyruġın başduñuz." didi ḥamle (9) ḳıldı ve bunuñ ardınca bāḳī aṣḥābı daḫı bile depdiler. Şol ḳoyun sürüsine (10) ḳurt ḳoyulmış gibi perākende eylediler ʿAnter süñüyile kimisin dürtüp atdan (11) yıḳdı ve kimisin ḳılıcıla çalıp eyere inince iki böldi ve baʿżısı ḳorḳusından (12) silāḥın döküp ḳacdı. El-ḥāṣıl Benī Ziyād ve Benī Mirre leşkerinüñ ḫalḳın ṭaġıtdılar (13) ve ekṣerin helāk eylediler. Andan ṣoñra Ẓālim bin Ḥāriṯ'ile ʿAnter yüze yüz oldı (14) ve maʿreke ortasında baş başa ikisi iki ṭarafdan naʿra urup biribirine (15) ḥamle ḳıldılar. **Aṣmaʿī eydür:** Ẓālim ibni Ḥāriṯ ʿAnter'e ḥamle itmek isteyicek, (16) Ḥuẕeyfe ilerü yürüyüp, menʿ eyledi, eyitdi: "Yā mevlāye! Dilerin ki sen ṣabr **[246b]** (1) idesin. Ben ol şeyṭānıla evvel buluşup ceng idem ve aña kendü ḥālin bildürem, (2) ḳısraġum intiḳāmın alam." didi. Ẓālim daḫı bunuñ sözin ḳabūl eyledi, kendü (3) ṣabr eyledi ve Ḥuẕeyfe ʿAnter'e ḥamle ḳıldı, eyitdi: "Yā maʿarrus! Ben Ḥuẕeyfe bin Bedr'em! (4) Üş geldüm ki saña miḳdārunı bildürem." Didi, süñü ḥavāle ḳıldı. ʿAnter bunuñ (5) sözin işidicek, güldi süñü

246a-1 sevindi: sevündi ve, Ẕü'l-Ḥayyātı: Ẕü'l-Ḥayyāt adlu ḳılıcın
246a-2 uġradup yıldıratdı: yıldıratdı ve
246a-4 olmışıdı ve enügin yavu: olmışdı ve enigin yavi, bigi: gibi
246a-5 yürüdi: yüridi, çaġırdı: çaġırdı ve, maʿarrus: muʿarres
246a-6 düşersiz: düşersiz ve, Mirre'den: Mürre'den, istersiz: isdersiz ve
246a-7 ḥaḳīr idersiz: ḥaḳīr mi idersiz, müstaḥsinler: müstaḥsenler
246a-8 didi: didi vü
246a-10 ḳoyulmış: ḳoyılmış, süñüyile: kimisin süñüyile
246a-11 çalıp: çalup,
246a-12 ḳacdı: ḳaçdı, Mirre: Mürre, ḫalḳın: ḫalḳını
246a-14 baş başa: başa baş
246a-15 ḳıldılar: ḳıldı, isteyicek: istdeyicek
246a-16 yürüyüp: yürüdi, eyledi: eyledi ve
246b-1 buluşup: bulışup, ḥālin: ḥālini
246b-2 intiḳāmın: intiḳāmını, eyledi: eyledi ve
246b-3 ḳıldı: ḳıldı ve, muʿarres: maʿarrus
246b-4 didi: didi ve

ṣapı-y-ıla gögsüre dürtüp atdan yüzi üstine [6] yire düşürdi, eyitdi: “Gör ḥālüñi yā müstaḥsin! İşbu miḳdār hünerile sen daḫı [7] maʿrekeye [458a] gelürsin bahādurlarla muḳābil olursın.” didi. Andan geçüp Ẓālim [8] bin Ḥāriṯ'ile buluşdı ve Ẓālim'e süñi ḥavāle ḳıldı. Ẓālim bunuñ süñüsini ḳılıcıla çaldı. [9] Yarsın kesdi, yire düşürdi ve yarsı ʿAnter'üñ elinde ḳaldı, ḳaṣd eyledi [10] Ẓālim ki ʿAnter'üñ başına Ẕü'l-Ḥayyāt'ı irgüre ve vücūdın ʿadem eyleye. ʿAnter [11] bu ḥāli göricek, cān acısından bir naʿra urup çaġırdı. Şöyle ki [12] Ẓālim'üñ ʿaḳlı bayıldı. Andan ʿAnter elinde ḳalan süñü pāresi-y-ile dirsegire ḳaḳdı. [13] Ḳılıç elinden yire düşdi. Andan irişüp başına bir muḥkem yumruḳ urdı. Cihān [14] Ẓālim'üñ gözlerine ṭar oldı. Şeybūb anda ḥāżır idi. Fi'l-ḥāl irişüp Ẓālim'i [15] baġladı. Andan ʿAnter Şeybūb'a eyitdi: “Veyleke! Var bunı daḫı Ḥuẕeyfe ile bir yirde [16] baġlayu ḳo, ṭursunlar. Ben bunlaruñ bāḳī ḳalanın daḫı hep helāk ideyin ve üzerlerine **[247a]** [1] ecel yaġmurın yaġdurayın ve başlarına belā yillerin esdüreyin.” didi. Andan ṣoñra [2] ʿAnter bir ġayrı kişinüñ süñüsin alup Benī Mirre leşkerine ḥamle ḳıldı. Ṭarṭaġan eyledi [3] ṭaġlara, derelere bölük bölük ḳodı ve bunlardan maḳṣūdı ḥāṣıl oldı ve göñline [4] tesellī oldı. **Rāvī eydür:** ʿArab ḳabīleleri içinde ṣunuñ gibi bahādurlar olurdı ki [5] birisi biñ kişiye muḳābil olurdı ve yüzden ḫoẕ aṣlā yüz döndermezdi ve ʿAnter [6] bin Şeddād mecmūʿısınuñ güzīdesiyidi ve ceng bābında tecribesi çoḳ idi [7] ve çoḳ vāḳıʿalar ve ser-güẕeştler görmişidi. Nite kim vaṣfın tekrār işitdüñ [8] ve hem Benī ʿAbs daḫı ʿArab ṭāyifesinüñ münʿimleri ve ġanīleri idi ve nāmūslu [9] ġayretlü

246b-5 güldi: güldi ve, üstine: üsdine, gögsüre: gögsine
246b-6 düşürdi: düşürdi ve
246b-7 maʿrekeye gelürsin: maʿrekeye mi gelürsin ve, muḳābil olursın: muḳābil mi olursın
246b-8 Ẓālim bin Ḥāriṯ'ile: Ẓālim'e, Ẓālim'e süñi: Ẓālim'üñ üzerine süñü
246b-9 yarsın: yarusın, yarsı: yarısı, ḳaldı: ḳaldı ve
246b-10 Ẓālim ki ʿAnter'üñ başına Ẕü'l-Ḥayyāt'ı irgüre ve vücūdın: kim Ẓālim Ẕü'l-Ḥayyāt'ı ʿAnter'üñ başına irdüre ve vücūdını
246b-11 cān: cānı
246b-12 dirsegire: dirsegine
246b-13 yumruḳ: yumruġ
246b-14 oldı: oldı ve
246b-16 ḳalanın: ḳalanını
247a-2 Mirre: Mürre, eyledi: eyledi ve
247a-3 ṭaġlara: ṭaġlara ve
247a-4 tesellī oldı: tesellī ḥāṣıl oldı
247a-5 döndermezdi: döndermezidi
247a-8 nāmūslu: hem nāmūslu
247a-9 ġayretlü: ve ġayretlü

ḫalḳ idi ve ḥürmetlü ve ʿizzetlü ve şöhretlü ḳabīle idi. **Aṣmaʿī eydür:** (10) Çünki Rebīʿ bin Ziyād gördi ki Ẓālim ve Ḥuẕeyfe ʿAnter'üñ ḳaynaġına düşdi (11) ve Şeybūb'uñ duzaġına ṭutuldılar, ḥāli ḫarāb oldı ve cigeri [458b1] kebāb oldı. (12) Andan ḳaçup yirler kesdi ve yollarda yil olup esdi ʿİmāre daḫı ḳaçmaġa (13) ḳaṣd eyledi. Ardına düşüp ʿUrve yitdi fi'l-ḥāl birḳaç yirde başlu eyleyüp (14) ṭutdı. Andan ṣoñra Benī ʿAbs ḫalḳı murād ve maḳṣūdıla şād ü ḫurrem döndiler (15) Benī Ziyād'ıla Benī Mirre leşkeri perākende olup ve depelere ve derelere ḳaçdılar ve ʿAnter (16) ʿAble'nüñ esīr olduġın söyledi ve Rebīʿ Ziyād'a biraz ilendi. Andan yine anı **[247b]** (1) bu belādan ḫalāṣ itdüginden ve esīrlikden ḳurtarduġına şād olup başladı (2) ol ḥallere münāsib işbu ebyātı oḳudı: Arapça şiir (3) Arapça şiir (4) Arapça şiir (5) Arapça şiir (6) Arapça şiir (7) Arapça şiir (8) Arapça şiir (9) Arapça şiir (10) Arapça şiir (11) Arapça şiir (12) Arapça şiir (13) Arapça şiir (14) Arapça şiir (15) Arapça şiir (16) Arapça şiir **[248a]** (1) Arapça şiir (2) Arapça şiir (3) [459a] Arapça şiir (4) Arapça şiir (5) Arapça şiir (6) Arapça şiir (7) Arapça şiir (8) Arapça şiir (9) Arapça şiir (10) Arapça şiir (11) Arapça şiir (12) **Rāvī eydür:** ʿAnter bu ebyātdan fāriġ olıcaḳ, mecmūʿ-ı ḫalḳ erden ve ʿavretden (13) kim varısa taḥsīn itdiler ve feraḥ oldılar. Andan ṣoñra Benī Şeybān esīrlerini (14) ve mālların alup yine bayaġı yirlerine vardılar. Çadırlar ṭutuldı, ġuṣṣalar (15) şādılıġıla degşürüldi ve rāḥat olup birḳaç gün ʿıyş u işret itdiler (16) ve zamāne ġuṣṣasından emīn oldılar. Hele bu ḥālile dört gün oldılar. Bişinci **[248b]** (1) gün olıcaḳ, nā-gāh gördiler ki ṣaḥrālar tozıla ṭoldı ve gökyüzi yirile (2) ber-ā-ber oldı. Ādem gönderüp ḫaber aldılar. Gördiler ki Müferric bin Hilāl'dür. (3) Benī Şeybān leşker ile geldi ve saġdan ṣoldan ṣaf baġlayup bunlara ḳaṣd (4) eyledi. ʿAnter daḫı bu ḫālden āgāh olıcaḳ, ʿUrveyile ve bāḳī aṣḥābı[yı]la meşveret (5) eyledi ceng yaraġın gördiler ve yaraġa müstaġraḳ

247a-10 düşdi: düşdiler
247a-11 ḫarāb oldı: ḫarāb
247a-12 ʿİmāre: ve ʿAmāre
247a-13 ardına: fi'l-ḥāl ardına, yitdi fi'l-ḥāl: yitdi ve
247a-14 şād: şāẕ, döndiler: yine döndiler
247a-15 Benī: ve Benī, Mirre: Mürre, olup: oldılar
247a-16 söyledi: añup söyledi, Rebīʿ: Rebīʿ bin
247b-1 itdüginden: itdügine, şād: şāẕ
247b-2 oḳudı: eyitdi
248a-14 mālların: mālların, vardılar: vardılar ve, ṭutuldı: ṭutuldı ve
248a-15 şādılıġıla: şāẕılıġıla
248-b-3 leşkerile: leşkeri ile
248b-4 ʿUrveyile: ʿUrve ile

olup ṣavaşa iḳdām itdiler. [6] ʿAnter öñlerine düşüp bāḳī leşker ardlarınca gelüp Benī Şeybān'a ḳarşu [7] yöneldiler. Benī Şeybān daḫı Müferric'e: "Üş ʿAnter geldi." didiler. Müferric eyitdi: "Görüñ [8] bu bī-ʿaḳl, ḳara yüzlü ḳulı ki üç dört yüz ādemile altı yidi biñ kişime [9] uġrasa gerek. Zihī miḳdārsuz ve iʿtibārsuz ve ḥālin bilmez laʿīn budur ki [10] bunuñ gibi ḥareket ide, bu ḳadarca ādemile baña ḳarşu gele ve benümile ṣavaş itmege [11] iḳdām ide. Bunuñ ṣuçı yoḳ. Belki ṣuç Rebīʿ bin Ziyād'dandur ki bizi bunuñıla [12] muḳābil ḳılup ceng itmege muḥtāc eyledi ve nāmūsumuz ṣıdı ve il içinde bed-nām [13] ve rüsvāy olduḳ." didi. Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā eyitdi: "Yā Müferric! Ulu söyleme [14] ve ceng ṭaleb iden kişiden ġāfil olup ve kendüñi görme [459b] ʿAnter'üñ böyle [15] itdügine feraḥ olma. Bir kişi ol miḳdār ādemile bu ḳadar leşkere ḳarşu gele, anı ġāfil [16] bilmemek gerek ve ḫor görmemek gerekdür." didi. **Aşmaʿi eydür:** Bunlaruñ **[249a]** [1] ḥāli böyle oldı. Geldük biz yine Rebīʿ bin Ziyād ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki [2] Rebīʿ bin Ziyād ol gün ve gicesi gitdi, yarındası Müferric bin Hilāl'e ṭuş [3] oldı. Gördi ki Müferric bin Hilāl ḳaṣdına gider. Müferric bin Hilāl bunı göricek, [4] ṭurdı ḫaberin aldı ḳażiyye nolduġın bildi. Andan Rebīʿ aġladı Zālim ibni Ḥāriṯ [5] ve Ḥuẕeyfe bin Bedr ve ʿİmāre esīr olduġın bildürdi ve bāḳī ser-güẕeştin heb [6] bī-ḳuṣūr ḫaber virdi. Müferric eyitdi: "Ḫāṭıruñı ḫoş ṭut. Üş anuñ ʿömrinüñ [7] defterin dürmege giderin. Yaluñuz saña degül, bizüm daḫı çoḳ nesnemüz aldı [8] ve bize daḫı ol şeyṭān çoḳ iş itdi. Mecmūʿ-ı intiḳāmumuzı andan alalum başına [9] dürlü belālar ḳılalum ve cānına envāʿ işkenceler idelüm. Andan ṣoñra [10] anı kendü ḳılıcı-y-ıla boġazlayalum." didi. Andan

---

248b-5 eyledi: idüp
248b-6 ardlarınca gelüp: ardınca çekilüp
248b-7 Şeybān daḫı Müferric'e: Şeybān daḫı bunları {görüp} Müferric'e {ḫaber vir}diler
248b-8 ḳara: ve ḳara, kişime: kişiye
248b-9 budur: ki budur
248b-10 ide: ide ve
248b-12 ḳılup: olup, bed-nām: beẕ-nām
248b-14 olup: olma, görme: görme ve
248b-15 kişi: kişi {ki}
248b-16 bilmemek gerek ve ḫor görmemek gerekdür: bilmemek gerek
249a-1 biz yine: biz
249a-3 oldı: geldi, Müferric bin Hilāl ḳaṣdına gider: ʿAnter helāki ḳaṣdına gider
249a-4 ṭurdı ḫaberin aldı: ṭurdı ḫaberin aldı ve, aġladı: aġladı ve
249a-5 ʿİmāre: ʿAmāre, ser-güẕeştin heb: ser-güẕeşti hep
249a-7 giderin: giderüz
249a-8 alalum: alalum ve
249a-9 envāʿ işkenceler: envāʿ-i işkenceler

Müferric Rebīʿ bin Ziyādʾa ḫaber virdi ki [11] Melik Nuʿmān Melik Esvedʾi Benī ʿAbsʾe gönderdi ki Melik Züheyrʾüñ ḳızını dileye [12] ve bāḳī aḥvāli heb söyledi. Rebīʿ bin Ziyād bu ḫaberi işidicek, şād ü feraḥ [13] oldı ve Müferric bin Hilāl ile bile döndi ve göñlinde temām muḳarrer eyledi ki bunlar [14] ʿAnterʾi depelese gerekdür. Andan eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ʿAnter ḫalāṣ bulacaḳ [15] degüldür ve Müferricʾüñ elinden cān ḳur{tara}caḳ degül. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki biş biñ bahādur [16] ādemile ola ve bahādurlar begi Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzā bile ola ve hem Melik Nuʿmān **[249b]** [1] buyruġı-y-ıla geleler. Mümkin degül ki ʿAnter bu mehlekeden saġ ḳurtıla." diyüp göñlinde [2] bunca māl-i ḫulyā ḳıldı. **Ebū ʿUbeyde rivāyet ider ki** Müferric bu fikrile sürdi irte [3] gice dimeyüp gitdi. ʿĀḳıbet Redem ṭaġına geldi. ʿAnter ile buluşdı. Nite kim beyān [4] itdük. Andan Müferric Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzāyıla meşveretleşdi ceng yaraġın [5] görüp ʿAnter ile ṭurışmaġa ḳaṣd itdi. Andan ṣoñra Rebīʿ ʿAnterʾüñ heybetin [6] **[460a]** añdı ve bunlaruñ üzerine baḳdı, göñline ḳorḳu düşdi Sinānʾa eyitdi: "Yā Sinān! [7] Benüm ḳatumda ṣavāb fikr budur ki işbu şeyṭāndan esīrlerüñüzi ṣulḥ idüp [8] dönüp ṣaġ ve selāmet evümüze gidevüz. Yoḳsa bu bizden ḳorḳup sizden iḥtiyāṭ [9] ider melʿūn ādem degüldür. Siz bunuñile başa çıḳacaġuñuzı sizemezin. Hele [10] meskenetile dileyicek, ġālib budur ki sözüñi ḳabūl ide, māllaruñuzı ve esīrlerünüzi [11] yine vire." didi. Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzā eyitdi: "Hay, bu ne sözdür ki söylersin [12] yā Rebīʿ! Senüñ andan yüregüñ ḳorḳmışdur ki bunuñ bigi iḥtiyāṭ idersin. Yaʿnī ol [13] maʿarrus ol mertebede midür ki aña nāme gönderüp ṣulḥ ṭaleb idevüz, yalvaravuz [14] māllarumuz ve ehl-i ʿayālümüz

---

249a-10 anı: anu
249a-11 Melik Nuʿmān Melik Esvedʾi Benī ʿAbsʾe gönderdi: Melik Esved Benī ʿAbsʾe gitdi
249a-11 ḳızını: ḳızı Mütecerredeʾ(y)i
249a-12 heb: hep, şād: şāẕ
249a-14 -: ki bu belādan
249a-16 Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzā bile: Sinān ibni ʿAbduʾl-ʿUzzā içinde
249b-1 ḳurtıla: ḳurtula
249b-2 sürdi: sürdi ve
249b-4 Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzāyıla meşveretleşdi: Sinān ibni ʿAbduʾl-ʿUzzā ile meşveretleşdi ve
249b-6 baḳdı: baḳdı vü, düşdi: düşdi ve
249b-8 alavuz: alavuz ve
249b-9 ādem degüldür: degüldür ve, bunuñile: bunuñla
249b-10 māllaruñuzı ve esīrlerünüzi: ve māllaruñuzı
249b-11 Sinān bin: Sinān ibni
249b-12 bigi: gibi
249b-13 maʿarrus: muʿarres, mertebe: mertebede, idevüz: idevüz ve

dileyevüz? Biz andan ḍarb desti[yi]le alımayavuz mı ki [15] zebūn olup aña yalvaravuz ve bunca yol meşaḳḳatin ve sefer miḥnetin çekmişiken saʿyümüz [16] żāyiʿ ola ve emegümüz yavi vara?" didi. Andan gözlerin çererdüp ḳaḳıdı **[250a]** [1] ve dişlerin biribirine ḳaḳdı ve dört yanına ḫışm idüp baḳdı. Çomaġın atup [2] dutdı ve süñüsin oynatdı ve atın eylendürdi ve bahādurlığına ġarre oldı güzā [3] lāflar itdi ve işbu ebyātı inşād ḳılup eyitdi: Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir. **Rāvī eydür:** Benī Şeybān bahādurları [13] Sinān bu vechile cürʾet idüp ʿAnter ile uġraşmaḳ isdedügin göricek, taḥsīn [14] itdiler ve dört yanına cemʿ **[460b]** olup ṭurdılar, bile depmege iḳdām ḳıldılar. Rebīʿ [15] bin Ziyād daḫı nesne ṭınmadı muṭīʿ olup buña uydı ve Müferric bin Hilāl [16] ḫoz, ne beñzer Sinān'a, şöyle ġażab itdi ki gözleri cihānı görmez ve ḳulaġına **[250b]** [1] hīç kimsenüñ ḫaberi girmez. El-ḥāṣıl mecmūʿınuñ fikri bunuñ üzerine muḳarrer oldı ki [2] ʿAnter'ile ṭurışalar. ʿAnter daḫı ḫaberi bildi ve yaḳīn ḥāṣıl itdi ki bunlaruñ fikri [3] kendüyile uġraşmaḳdur. Pes atası-yı-la on ādem aldı ve ʿUrve'ye eyitdi: "Siz iki yüz [4] ādemile Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā olduġı bölüge depüñ ve ben mā-bāḳīsine ḫamle ideyin. [5] Eger furṣat bulup Sinān elüñüze girürse öldürmeñ, baña diri getürüñ." [6] Andan kendözi bir ṭarafa depdi. Bir sāʿatüñ içinde biñ kişi ḳılıcdan geçürdi. [7] Müferric bu ḥāli göricek, fikri şaşdı ġuṣṣası başından aşdı. Andan eyitdi: [8] "Nār u nūr ḫaḳḳı-y-içün ki bu şeyṭānuñ itdügi işleri ādem oġlı işlemez. Yavuz belāya [9] düşdük ve müşkil ṭuzaġa ṭutulduḳ. Evdeki ḥisāb yabanda rāst gelmedi. On [10] ādemile biñ kişiye cevāb viricek. Buña kim muḳābil olur ve bunuñıla kim [11] ṣavaş idebilür?" didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Ben size

---

249b-14 māllarumuz ve ehl-i ʿayālümüz dileyevüz: ve māllarumuz dileyevüz ve ehl ü ʿayālümüz dileyevüz, alımayavuz mı: alımaz mıyuz

250a-1 ḫışm idüp: ḫışmıla, -: (Cihān gözine ṭar oldı ve)

250a-2 ġarre oldı güzā: ġarre olup güzāf

250a-12 eydür ki: eydür

250a-14 ṭurdılar: ṭurdılar ve

250b-15 ṭınmadı: ṭınmadı ve

250b-1 ḫaberi: naṣīḥati, mecmūʿınuñ: mecmūʿısınuñ

250b-3 atası-yı-la: atası ile

250b-6 andan: didi andan, ḳılıcdan: ḳılıçdan

250b-7 şaşdı ġuṣṣası: şaşdı ve ġuṣṣası

250b-2 işlemez: itmez

250b-10 viricek: virdi

evvelden didüm. Velīkin sözüme muḳayyed [12] olmaduñuz ve tedbīrümi begenmedüñüz. Bu şeyṭānı kimseye ḳıyās itmelü degüldür. Bunuñ [13] bu zamānda naẓīri yoḳdur. Ḫorāsān çerisi ve ʿIrāḳ leşkeri içinde ne ḳadar bahādur [14] varısa mecmūʿısı bundan ʿācizlerdür." didi. Müferric bin Hilāl eyitdi: "Ne fikr [15] idersin? Bu ḥālde nice itmek gerek?" didi. Rebīʿ eyitdi: "Çāre oldur ki mecmūʿ-ı [16] Benī Şeybān leşkeri alup bir defʿadan ʿAnterʾüñ üzerine hücūm idesin. Ola ki **[251a]** [1] bir nesne ḥāṣıl idüp ol şeyṭāna bir mażarrat idesin." didi. Müferric bu tedbīri [2] begendi. Andan üç biñ kişiyi iḫtiyār itdi ki her birisi ḫūn-ḫorlar idi ve cebbārlar idi [3] ve mekkārlar idi. Niçe bunuñ gibi maʿrekede bahādurlar düşürmişler idi ve işler başar [4] mışlardı. Pes bu ḳadar ādemile ḳaṣd eyledi **[461a]** ki ʿAnterʾüñ üsdine hücūm ide. Bilmedi ki [5] ḳażā-yı āsumāna ṣataşdı ve belā-yı nā-gehāne uġradı ve kendü eli-y-ile eceline ḳarşu geldi [6] ve ḳanına ḳaṣd ḳıldı. **Aṣmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḥāli böyle oldı. Geldük biz yine [7] ʿAnter ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki ʿAnter ol biñ ādemi ḳılıçdan geçürdi andan ṣoñra [8] yine kendü aṣḥābı ṭarafına vardı, gördi Sinān ibni ʿAbduʾl-ʿUzzā ʿUrve-y-i ṭutup esīr [9] itmiş ve ʿUrve anuñıla muḳābil olup ṭuruşumamış. Vay ki ḳaḳıdı ve cihān gözlerine [10] teng oldı ve ʿaḳlı deng oldı anuñıla buluşmaḳ isdedi ve ʿömrinüñ defterin [11] dürmek isdedi ve ʿUrveʾyi ḫalāṣ ḳılmaġa saʿy eyledi. Meger ki Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzā [12] daḫı ʿUrve-y-i ṭutduġından ṣoñra ʿAnterʾi isderdi ki intiḳām ideydi ve sitāresüz başına [13] ne yazıldı-y-ise göreyidi. Şöyle fikr iderdi ki aña bir zaḫm urup göñline şifā [14] ḥāṣıl ide idi. Bundan ġāfil idi ki ayaġı-y-ıla belā duzaġına düşdi ve rıżāsı-y-ıla [15] mehlekeye uġradı. İttifāḳ bu ḥāldeyiken ʿAnterʾe ṭuş oldı. Ol sebebden be-ġāyet [16] göñli ḫoş oldı. Andan ʿAnterʾe çaġırup eyitdi: "*Yā veled-i zinā ve yā kelb bin kelb*! **[251b]** [1] Benüm elümden ḳanda cān ḳurtarasın ve şimdengirü daḫı

250b-12 tedbīrümi: tedbīrümüzi, itmelü degüldür: itmek olmaz
250b-14 ne fikr: ya ne fikr
250b-16 leşkeri: leşkerin, defʿadan: defʿada
251a-3 niçe: ve niçe, başarmışlardı: başarmışlar idi
251a-5 ḳażā-yı āsumāna ṣataşdı: ḳażāᵃ-i āsumānīye ṣataşdı
251a-5 nā-gehāne uġradı: nā-gehānīye ṭuş oldı
251a-7 geçürdi andan ṣoñra: geçürdükden ṣoñra
251a-8 yine: döndi yine, Sinān ibni: {ki} Sinān bin
251a-9 ṭuruşumamış: ṭurışımamış
251a-10 oldı: oldı ve, buluşmaḳ: bulışmaḳ
251a-11 ḳılmaġa: itmege, Sinān bin: Sinān ibni
251a-12 ideydi ve sitāresüz: ide idi ve sitāresiz
251a-13 yazıldı-y-ise göreyidi: yazıldı ise göre idi, bir zaḫm urup: daḫı bir zaḫm idüp
251a-14 bundan ġāfil idi: ġāfil andan

ḳancaru ḳaçasın? Baña Ḳāṭıʿu'[2]l-Aʿmār dirler. Niçe senüñ gibi veled-i zināluñ ʿömrini kem ve göñlini pür-ġam idüp [3] ṭururın." didi ve süñüyile ʿAnter'üñ üzerine ḥamle ḳıldı iʿtiḳādı buyıdı ki [4] bir ḍarbıla ʿAnter'i atdan yıḳa. ʿAnter daḫı bunuñ süñüsini ḳılıcıla ḳarşulayup [5] ḳılıcıla çaldı, iki pāre ḳıldı ve süñü göti-y-ile gögsire dürtdi. Başı üstüne [6] yire indürdi. Fi'l-ḥāl Şeybūb irişüp ṣūretine bir ḳaç muḥkem ṭabanca vurdı, [7] elin ardına bağladı. Benī Şeybān leşkeri bu ḥāli göricek, ʿUrve-y-i bıraġup ḳaçdılar [8] ve ʿAnter'üñ işine müteḥayyir oldılar. Andan ʿAnter Benī Şeybān çerisinüñ bulduġın [9] ḳırdı atmaca bıldırcın direr gibi divşürdi ʿUrve daḫı at arḳasına [10] gelüp ʿAnter yanınca [461b] bile bindi Benī Şeybān'dan çoḳ ādem ṭopraġa düşürdi. [11] Andan ʿAnter Şeybūb'a eyitdi: "Var, esīrleri al ehl-i ʿayālümüze beşāret it ki [12] esīrlikleri ḫalāṣ buldı ve ġuṣṣaları şādılıġıla döndi." didi. Şeybūb [13] daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā'yı ve bāḳī aṣḥābın alup vardı, [14] taʿalluḳātı[yı]la buluşdı anlara beşāreti muşdıladı ve daḫı bunlaruñ zamān-ı [15] ḳadīmden ʿādetleri buyıdı ki bir bunuñ gibi feṭḥ ü nuṣret olsa, yüksek [16] depelere çıḳup od yaḳarlardı. Tā ki bu ḥāli ıraḳda ve yaḳında kim olursa **[252a]** [1] bile. Pes Şeybūb daḫı bu ḳullara ve ḫiẕmetkārlara buyurdı. Depelerde od yaḳdılar [2] ve ġırīler ve ġavġālar itdiler ve şādīlıḳlar ve beşāretler ḳıldılar. Bu ʿalāmeti göricek, Benī Şeybān'uñ [3] yürekleri ḳorḳdı ve Müferric daḫı ʿemmüsi oġlı ʿAbdu'l-ʿUzzā esīr olduġına ve Benī Şeybān'a [4] bu ḥaḳāret geldügine ġāyetde saḫt oldı. Andan Rebīʿ bin Ziyād'ıla ṭanışdı eyitdi: [5] "Vallāhi ki yā Rebīʿ ibni Ziyād, bu müşkil işde müteḥayyir oldum. Bu veled-i zinā bu işleri [6] idecegin fikr

---

251b-2 ʿömrini: ʿömrin, göñlini: göñlin
251b-3 ṭururın: dururam, üzerine: üstine, ḳıldı: ḳıldı ve, buyıdı: bu idi
251b-5 ḳılıcıla çaldı: çaldı, gögsire: gögsine, üstüne: üstine,
251b-6 yire indürdi: yire düşürdi, ṭabanca urup: ṭabançalar urup
251b-8 işine: işlerine, oldılar: ḳaldılar
251b-9 oldılar: ḳaldılar, divşürdi: dirdi ve
251b-10 yanınca: yanında, bindi: bindi ve
251b-11 al ehl-i: al ve ehl ü
251b-12 esīrlikleri: esīrlikden, buldı: buldılar, şādılıġıla: şāẕılıġıla, döndi: mübeddel oldı
251b-13 Sinān bin: Sinān ibni, aṣḥābın: aṣḥāblarını
251b-14 buluşdı: buluşdı ve, beşāreti: bu beşāreti, zamān-ı ḳadīmden: ḳadīm zamāndan
251b-16 depelere: depelerde, yaḳarlardı: yaḳarlar idi, kim: her kim
252a-2 şādīlıḳlar: şāẕīlıḳlar
252a-3 ʿAbdu'l-ʿUzzā: Sinān ibni ʿAbdu'l-ʿUzzā
252a-4 ṭanışdı: ṭanışdı ve
252a-4 Rebīʿ ibni: Rebīʿ bin

itmedük üdi. Ben anı girü ḳalan ʿArab bahādurları gibi ola diridüm. (7) Şimdi bizüm ne ḳadar eyüce bahādurumuz varısa ve iʿtimād itdügümüz kimselerümüz (8) varısa hep helāk oldı ve Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā ki ben aña kimse muḳābil olmaya (9) ve muḳāvemet itmeye diyü iʿtiḳād iderdüm, anı bir sehl luʿbıla atdan yıḳup esīr eyledi (10) ve ʿālem içinde ḫor u ḥaḳīr eyledi. Bu bahādurlıḳ ki ol şeyṭāndan gördüm, hīç (11) kimseden gördügüm ve işitdügüm yoġıdı. İmdi ben kendüm bunuñıla ber-ā-ber (12) olup bir bir uġraşursam ve bir bir olup urışursam diyeler ki "Benī Şeybān (13) ulusı Müferric bin Hilāl bir ḳara ḳulıla meydāna girüp ceng itmiş." diyeler ḳıyāmete (14) degin başumuza ḳaḳalar. Eger ben muḳayyed olmazsam bunuñıla kimse çıḳışımaz. Ḫalḳumuzda (15) ḫoẕ işe yarar ādem daḫı ḳalmadı. Nice ola ḥālümüz?" didi. "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, (16) ben maṣlaḥat görmezem [462a] ki sen anuñıla muḳābil olasın. Nā-gāh saña bir ḫaṭā irişdürür **[252b]** (1) daḫı nāmūs eksügin ider. ʿĀleme bed-nām oluruz. Belki ṣavāb tedbīr budur ki (2) mecmūʿ-ı ḫalḳ hep yayaḳ ola ve sen daḫı yayan olasın ve bir aradan ittifāḳıla oḳ ata (3) ata varavuz ve hīç eḥad ilerü gitmeye ve girü ḳalmaya. Bu ṣūretile ümīẕdür ki (4) ol şeyṭāna bir çāre idevüz. Nite kim bundan öñdin Ẓālim bin Ḥāriṯ bu ṭarīḳile (5) itdügi-y-içün ẓafer buldı. Eger bizüm on ādemümüz ölse anuñ bir ādemi eyüdür. Anlar bizden (6) tīzrek dükenür." didi. Müferric eyitdi: "Yā Rebīʿ! Senüñ gibi iş görmiş ve zamāne (7) geçürmiş kişinüñ tedbīri böyle midür ki bizi yayan idersin ve düşmen at üstinde? (8) Diler misin ki bizi {at} ayaġı altında pāymāl idesin? Hemān çāre oldur ki (9) ʿārı ġayreti bir yaña ḳoyup ben ol muʿarresile uġraşam. Kim ne dirse disün. (10) İş

252a-6 itmedük üdi: itmedük idi, diridüm: didüm idi
252a-7 bahādurumuz varısa: bahādurlarumuz
252a-8 varısa: ne varısa, Sinān bin: Sinān ibni, kimse: dünyāda kimse
252a-11 İmdi: İmdi eger
252a-12 bir bir uġraşursam: bir bir uġraşurısam, bir bir: bire bir, urışursam: urışurısam
252a-13 ḳara ḳulıla: veled-i zinā ḳara ḳulıla, diyeler: diyeler ve
252a-14 degin: dek
252a-15 -: (Rebīʿ bin Ziyād eyitdi)
252a-16 Nā-gāh saña: Nā-gāh
252b-1 eksügin: eksüklügin, bed-nām: beẕ-nām
252b-2 yayaḳ: yayan, yayan: yayaḳ
252b-4 Ẓālim bin: Ẓālim ibni
252b-5 ölse: ölüp, eyüdür: daḫı ölürse eyüdür
252b-8 pāymāl: payümāl
252b-9 ʿārı ġayreti: ʿār ve ġayreti, maʿarrus: muʿarres

başumuza düşdi. Nice itmek gerek?" didi. Andan ol gice bu fikrile (11) yatdı ve ṣabāḥ olıcaḳ, meydāna ʿazm eyledi ve cenge ḳaṣd itdi ʿAnterʾi maʿrekeye (12) daʿvet itdi. ʿAnter daḫı bunuñ bu işin göricek, ḳaş ḳaş güldi ve aḥmaḳlığını ṭañladı (13) ve cāhilliginʿacebledi. Andan atını depdi, meydāna girdi ve ḫāṭırı ḫoş (14) idüp işbu şiʿri eyitdi: **Şiʿr.** Arapça şiir (15) Arapça şiir (16) Arapça şiir **[253a]** (1) Arapça şiir (2) Arapça şiir (3) Arapça şiir (4) Arapça şiir. (5) Arapça şiir. **Aṣmaʿī eydür:** ʿAnter bu şiʿrden fāriġ (6) olıcaḳ, Müferricʾi meydāna daʿvet itdi ve Müferric daḫı süñüsin at ḳolaġına bıraġup (7) ʿAnterʾün üzerine at depdi ve ḥamle ḳıldı. ʿAnter bunuñ ḥamlesin **[462b]** geñezligile (8) ṣavdı. Andan ṣoñra ḫaylī vaḳt biribirine ḥamle ḳıldılar ve ḥamlelerin defʿ (9) itdiler. Rebīʿ bin Ziyād Mālik binḤassānʾa ve bāḳī Benī Ṣeybānʾa ulularına eyitdi: "ʿArab (10) dīni ḥaḳḳı-y-içün, Müferric ʿAnterʾile uġraşduġı eyü degül idi. Ḳorḳarın ki Müferricʾe (11) bir ziyān ide. Maṣlaḥat budur ki küllüñüz yayan olup ʿAnterʾüñ dört (12) ṭarafından oḳıla ve ḳılıcıla, süñüyile ḥamle idesiz. Ola ki bu şeyṭāna bir iş (13) idesiz ve maḳṣūdumuz ḥāṣıl ola." didi. Mālik binḤassān eyitdi: "Vallāhi ki (14) yā Rebīʿ, işbu maṣlaḥatlara hep senüñ ucuñdan uġraduḳ. Eger senüñ şerrüñ (15) degülmisseʿAnter ne şeyṭāndur ki biz bilmezdük. Anuñıla uġraşmaḳ ḳanda ḳaldı? (16) Bunca taʿalluḳātumuz esīr olup ḫalḳumuz ḳırıldı. Üş ol didügüñ işi daḫı **[253b]** (1) görevüz. Andaġı ḥālümüzi ve sitāremüzi daḫı ṣınayavuz. Görevüz ki ḥāl neye (2) irişür." didi. **Aṣmaʿi eydür:** Nā-gāḥ bunlar bu sözdeyiken bir āvāz işitdiler ki (3) ṭaġları yanḳusıla ṭoldurdı. Bunlaruñ daḫı ʿaḳlı müteḥayyir oldı ve ḥāli müteġayyir (4) oldı ve Rebīʿ "Bu ne ṣayḥadur?" diyüp mütefekir oldı. Andan ʿAnterʾile Müferric ṭarafına naẓar (5) itdiler. Gördiler ki ʿAnter Müferricʾüñ

252b-10 başumuza: başa
252b-11 eyledi: itdi, itdi: ḳıldı ve
252b-12 işin göricek: işini işidicek
252b-13 cāhilligin: cāhilliġını
252b-13 ḫāṭırı: ḫāṭırını
253a-7 ʿAnterʾün: ʿAnter
253a-9 Mālik bin: Mālik ibni, Ṣeybānʾa: Ṣeybān
253a-11 küllüñüz: mecmūʿuñuz
253a-13 Mālik bin: Mālik ibni
253a-14 maṣlaḥatlara: muṣîbetlere
253a-15 degülmisse: degülimisse
253a-16 olup: oldı ve, işi daḫı: işi
253b-1 görevüz: idevüz, daḫı ṣınayavuz: ṣınayavuz
253b-2 Aṣmaʿi eydür Nā-gāḥ bunlar bu sözdeyiken: Rāvī eydür bunlar bu sözde iken nā-gāh

üzerine hücūm itmiş ve süñü ḥavāle idüp [6] zebūn itmiş. ʿĀḳıbet atdan ayırup yüzi üzerine düşürdi. Andan diledi ki [7] atdan inüp bağlaya. Fi'l-ḥāl Şeybūb ḳafasında ḥāżır idi. İrişüp bağladı [8] aldı. Anı daḫı bāḳī esīrler ḳatına iletdi. Rebīʿ bin Ziyād gördi ki Müferric ḥāli [9] daḫı böyle, tasası artdı teşvişi ziyāde oldı ve ġuṣṣası başdan aşdı. [10] Andan Mālik bin Ḥassān'a eyitdi: "Eger ben didügüm gibi yayan olup mecmūʿuñuz [11] hücūm itmezseñüz ḥāl ḫarāb oldı." didi ve kendü atdan indi Mālik ve bāḳī [12] Benī Şeybān ululari hep yayan oldılar. Andan Rebīʿ eyitdi: "Di imdi bugün vaḳtidür [13] bugün ki dört ṭarafdan ḥamle idüp kim oḳıla, kim süñüyile ḥamle [14] idesiz. Ola ki bu maʿarrusa bir cirāḥat idesiz başlu eyleyesiz, żaʿīf [15] ola." didi. Bunlar daḫı Rebīʿ [463a] didügi gibi her ṭarafdan ḥamle ḳıldılar ve ʿAnter'e [16] ḳaṣd ḳıldılar. ʿAnter daḫı naẓar idüp gördi ki bunlar hep yayan olup kendüye **[254a]** [1] hücūm itmek isterler. Ġāyetde ḳaḳıdı ve eyitdi: "Laʿnet ol kişiye gelsün kim bunları [2] perākende ḳılup mecmūʿısın at ayaġı altında ḳomaya." didi. Andan ʿUrve'ye eyitdi: [3] "İşbu ʿaḳılsuz ḫalḳı ve aḥmaḳ ṭāyife-y-i gördüñ mi ki ne ḫayāl itdiler? Ben bunlara kendü [4] ḥāllerin bildüreyin ve yiryüzinden fesādların götüreyin. Sen daḫı yüz ādem alup [5] benüm ardumca yüri ve bulduġuñı ḳır." didi. ʿUrve daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp [6] şād ü ḫurrem oldı Benī Şeybān'dan Benī Ziyād'dan bulduḳların helāk eylediler ve ekserinüñ [7] döşegin ḫāk eylediler. El-ḥāṣıl Benī Şeybān'dan ṣavaşa yarar bellü kişilerden Mālik [8] bin Ḥassān'dan ġayrı kişi ḫalāṣ oldı. Ol daḫı giñ yire çıḳınca, ḳacdı. [9] Andan aṣḥābına ve bile ḳaçan yoldaşlarına eyitdi: "İy ʿemmüm oġlanları! İşbu Rebīʿ [10] didükleri ḳarnān ve şeyṭān bin şeyṭān sebebi-y-ile bizüm başumuza işbunuñ gibi [11] muṣībetler geldi ve

---

253b-5 üzerine: üstine
253b-8 aldı: ve aldı, Müferric ḥāli: Müferric'üñ daḫı ḥāli
253b-9 daḫı böyle: böyle oldı, artdı: artdı ve
253b-10 Mālik bin: Mālik ibni
253b-11 indi: indi ve
253b-12 vaḳtidür: vaḳtdür
253b-13 bugün ki: ki, oḳıla: oḳıla ve, ḥamle: hücūm
253b-14 maʿarrus: muʿarres, idesiz: idesiz ve
253b-16 olup: oldılar ve
254a-1 isterler: isdediler, gelsün kim: gelsün ki
254a-2 ḳılup: ḳılmaya ve
254a-6 şād: şāẕ, oldı: oldı ve, Benī Şeybān'dan: Benī Şeybān'dan ve
254a-7 yarar bellü: yarar ādem ve bellü
254a-8 Mālik bin: Mālik ibni, oldı: olmadı, çıḳınca ḳacdı: çıḳdı ḳaşdı
254a-10 şeyṭān bin: şeyṭān ibni

ḫalḳumuza bu vechile ḥaḳāret oldı. İmdi bize lāzım oldı ki [12] anı depeleyevüz. Cānını cehenneme ḳavuşduravuz." Rebīʿ daḫı bunları ʿAnterʾüñ üstüne [13] ḥavāle idüp kendü giñ yirde teferrüc iderdi bunlaruñ başına gelen belāları [14] müşāhede iderdi ve yüregi yanardı ve Mālik bin Ḥassān aṣḥābı-y-ıla çünki ol [15] didügi gibi Rebiʿ'den yana vardılar, Rebīʿ bunları gördi ki kendüye yönelüp [16] gelürler. Ne bilsün ki kendüye ḳaṣd idüp yaramaz ṣanuları varıduġın. Pes bunları **[254b]** [1] ḳarşuladı ki "Şükr, saġlıġıla ḫalāṣ bulduñuz." diyüp göñüllerin tesella ide. Nā-gāh [2] Mālik bin Ḥassān irişüp ḳılıcıla çignine çaldı, atdan yire düşürdi aṣḥābından [3] daḫı yigirmi kişi depelediler, bāḳisin ḳovup ṭaġlara ṭaġıtdılar, kendüler daḫı vaṭanları [4] ṭarafına yüz ṭutup ḳaçdılar ve yirler kesdiler ve yiller gibi esdiler. [463b] ʿAnter daḫı bir zamān [5] bunları ḳovdı, irişdügin ḳırdı ve bulduġın depeledi. Andan döndi, şād ü ḫurrem ve ʿazīz ü [6] mükerrem taʿalluḳātına bulışmaġa giderken nā-gāh gördi ki Rebīʿ bin Ziyād ölüler içinde [7] yüregi başlu gözleri yaşlu, ḫor u ḥaḳīr olup iñiler ve zebūn, maġbūn olup aġlar. [8] ʿAnter bunı göricek, ʿUrveʾye eyitdi: "Atdan in. İşbu münāfıḳuñ elin baġla. Bunı daḫı [9] girü ḳalan esīrlere ḳavuşdur." didi. ʿUrve daḫı fiʾl-ḥāl indi yapışdı ki elin baġlaya. [10] Rebīʿ bin Ziyād gözin açdı. Gördi ki ʿAnter üstinde süñüsin ṭayanmış ṭurur ʿUrve [11] inüp elin baġlamaḳ istedi. Cān başına ṣıçradı yüregi yarılayazdı. [12] Andan aġlayup ʿAnterʾe yalvardı eyitdi: "İy bahādurlar begi! Sen kerem ve mürüvvet kānısın [13] ve luṭf u insāniyyet maʿdenisin. Baña ḳıyma benüm elüm baġlama. Cirāḥatum baġla. Daḫı [14] senüñile ʿadāvet itmeyem. İtdügüm işlere peşīmān oldum. Ḥarām-zādeyin

254a-12 ḳavuşduravuz: ḳavuşduravuz didi, üstüne: üsdine
254a-13 iderdi: iderdi ve
254a-14 Mālik bin Ḥassān aṣḥābı-y-ıla: Mālik ibni Ḥassān
254a-15 Rebiʿ'den yana: aṣḥābı-y-ıla dönüp
254a-16 ḳaṣd idüp yaramaz ṣanuları varıduġın: yaramaz ṣanuları vardur
254b-1 şükür: şükr, tesella ide: tesellī ḳıla
254b-2 Mālik bin: Mālik ibni, çaldı: çaldı ve, düşürdi: düşürdi ve
254b-3 depelediler: depelediler ve, ṭaġıtdılar: ṭaġıtdılar ve, daḫı: daḫı yollarınca
254b-4 ṭutup: dutup
254b-5 ḳovdı: ḳovdı ve, ḳırdı ve: ḳırdı vü, şād: şāẕ
254b-7 başlu: başlu ve, iñiler: iñler, zebūn: zebūn u
254b-9 indi: indi ve
254b-10 üstinde: üsdinde, ṭurur: ṭurur ve
254b-11 istedi: isder, ṣıçradı: ṣıçradı ve
254b-12 aġlayup: aġladı ve, yalvardı: yalvardı ve
254b-13 luṭf u insāniyyet: luṭf u ve insāniyyet, maʿdenisin: maʿdinisin, ḳıyma: ḳıma ve
254b-14 senüñile: senüñle

eger [15] daḫı senüñile ʿadāvet idersem ve vaʿdeme ḫilāf gelürsem.” didi. ʿAnter eyitdi: [16] “Yā Rebīʿ! Şol nesne kim elüñden gelür, tezvīrde ve münāfıḳlıḳda taḳṣīr ḳılmaduñ ve furṣat **[255a]** [1] bulıcaḳ, bir sāʿat teʾḫīr eylemedüñ bir kez benüm ḥaḳḳumda eyü tedbīr eylemedüñ. Yā maʿarrus! [2] Senüñ ne ʿahdüñ var ki sözüñe iʿtimād idem ve ʿahdüne inanam.” didi ve ʿUrveʾye [3] buyurdu. Defʿī bağladı ve ḳurı at üstüne berkitdi bāḳī esīrlere ḳavuşdurdı [4] ve yoldaşları-yı-la buluşdurdı. Andan ṣoñra varup yine ol ṭaġdaġı maḳāmlarında muḳīm [5] oldılar ve rūzigār ġuṣṣasından fārig̱ oldılar. Andan ʿAnter Şeybūbʾa eyitdi: “Var, [6] bu esīrleri sen bir yirde ṣaḳla sen ve Beşāret üstüne durup bekliñ. Birḳaç gün [7] diñlenelüm. Daḫı ṣoñra her birisine dürlü dürlü cezālar ve envāʿ-i belālar ḳılalum ve itdükleri [8] işlerüñ ʿivażın idelüm.” didi. Şeybūb ve Beşāret *“Semʿan ve ṭāʿaten!”* diyüp [9] esīrleri sürüp bir meġāreye iletdi ġāyetde ṣarp yirde idi ve içi ḳarañuluġ idi. [10] Andan iledüp ḥabs eylediler ḳapusında oturup beklediler ʿAnter bin Şeddād **[464a]** [11] daḫı şād ü ḫurrem olup ol gice ṣabāḥa yaḳın olınca aṣḥābın cemʿ idüp [12] ṣoḥbet eyledi geçmiş vāḳıʿalarından ve ser-güẕeştlerinden ḥikāyet eyledi. Ṣabāḥa [13] yaḳın olıcaḳ, bir pāre rāḥat olup yatdılar, ṣabāḥ maḫmūr ve evgār ḳalḳdı. Hem-nişīnlerin[14] yine daʿvet idüp oturdılar. Bir laḥẓa ḫumārların yazdılar. Andan Şeddād eyitdi: [15] “İy oġlum! İşbu esīrleri kim getürdüñ, fikrüñ nedür? Neyleseñ gerekdür?” didi. [16] ʿAnter eyitdi: “Ẓālim übni Ḥāriṯʾi ve Müferric bin Hilālʾi ve Sinān bin ʿAbduʾl-ʿUzzāʾyı her birisin **[255b]** [1] bir yirde aṣarın. Tā ki ölüp gideler ammā Ḥuẕeyfe-y-i ve Rebīʿ bin Ziyādʾı ve ʿİmāre-y-i ṣaḳlañ, [2] bir {yirde} ṭurı

254b-15 daḫı senüñileʿadāvet idersem: senüñle ayruḳ düşmanlıḳ idersem
254b-16 nesne kim: nesne ki, gelür: gelürdi, tezvīrde ve münāfıḳlıḳda: münāfıḳlıḳda ve tezvīrlikde
255a-1 eylemedüñ: eylemedüñ ve, maʿarus: muʿarres
255a-2 ʿahdüne inanam: ḳavlüñe iʿtibār ḳılam
255a-3 ḳurı at üstüne: arḳurı at üsdine, berkitdi: berkitdi ve
255a-4 yoldaşları-yı-la: yoldaşları ile
255a-6 sen bir yirde ṣaḳla: bir yirde ṣaḳla ve, üstüne: üsdine, bekliñ: bekle
255a-7 diñlenelüm: diñlenem
255a-9 esīrleri: ve esīrleri, iletdi: vardılar ki, ḳarañuluġ idi: ḳarañuluġdı
255a-10 ḥabs eylediler: anda ḥabs eylediler ve, beklediler: beklediler ve
255a-11 şād: şāẕ
255a-12 eyledi: eyledi ve
255a-13 yatdılar: yatdılar ve, maḫmūr ve: maḫmūr ü, hem-nişīnlerin: hem-nişīnlerini
255a-15 kim getürdüñ: ki getürdüñ
255a-16 Ẓālim übni: Ẓālim ibni, Sinān bin: Sinān ibni, birisin: birisini
255b-1 gideler: gideler ve, ʿİmāre-y-i: ʿAmāre-y-i

ṭursun bir zamān daḫı. Görelüm ki ḥāl neye irişür." didi. Andan [3] yine şoḥbetine meşġūl oldı ve küllisi germ olınca icdiler. Andan Şeybūb'ı ḳıġırdı [4] eyitdi: "Al beni, ol esīr itdügüñ şeyṭānlar ḳatına ilet." Şeybūb öñine düşüp [5] ol meġāre ḳapusına iletdi. Andan buyurdı ki "Müferric'i fülān yirde aşuñ ve Ẓālim'i [6] fülān yolda aşuñ ve Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā'yı fülān yirde ve fülān aġacda aşuñ." Çünki esīrler [7] bu sözi işitdiler, mecmūʿısı yaḳīn itdiler ki helāk olurlar. Bu mehlekeden ḫalāṣ [8] bulmazlar andan aġlaşdılar eyitdiler ki: "Ne yaramaz ṣabāḥ oldı bu ṣabāḥ?" didiler ve kendü[9]lerden ümīẕ kesdiler. Andan Müferric bin Hilāl eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Ser-ḫoşlıḳ [10] fiʿli-y-ile bize bir iş itme ki ṣoñra peşīmān olursın. Bize bu ḥaḳāret yiter ki esīr [11] olduḳ nāmūsumuz ṣınup ḫor u ḥaḳīr olduḳ ve bahādurlarumuz ḳırıldı ve bunca [12] ehl-i ʿayālümüz neye aşarsın ve ne günāh idüp öldürmege müsteḥaḳ olduḳ?" [13] didi. ʿAnter eyitdi: "Yā Müferric! Sen ʿAble'ye itdügüñ işleri unutduñ mı anı esīr [14] idüp Beşāret'e depelemege virdügüñ unutduñ mı? Ḳanı andan alduġuñuz māllar ve cevāhirler [15] ve nefīs libāslar ve fāḫir ḫilʿatler? Yaʿnī sen ne ṣuç itdügüñ bilmezlenür misin? [464b] [16] ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün mecmūʿuñuzı şol deve boġazlar gibi boġazların, eger ol mālları **[256a]** [1] ve cevherleri bir eksüksüz getürüp baña teslīm itmezseñüz." didi. Müferric eyitdi: [2] "Yā Benī ʿAbs bahādurı, biz senden ve Benī ʿAbs'den ve mālından ve rızḳından bī-zār idüḳ. [3] Bizi bu belāya yine senüñ ʿemmüñ oġlı Rebīʿ bin Ziyād uġratdı, bizüm ṣuçumuz yoḳdur. [4] Bizi maʿẕūr ṭutmaḳ gereksin ve ol māllar ki dirsin, mecmūʿısı Melik Nuʿmān'a ulaşdı. [5] Bu ḥāli mecmūʿ-ı ʿālem bilür. Senüñ ḫaṣmuñ māl

255b-2 bir {yirde} ṭurı ṭursun: ṭursun
255b-3 küllisi: kellesi, icdiler: içdi
255b-4 eyitdi: ve eyitdi
255b-5 ilet: ilet didi, öñine: bunuñ öñine
255b-6 Sinān bin: Sinān ibni, aġac: aġaç, aşuñ: aşuñ didi
255b-7 sözi: sözleri
255b-8 bulmazlar: bulmaz ve, aġlaşdılar: aġlaşdılar ve, -: (Ne yaramaz ṣabāḥa ṣataşduḳ ve)
255b-11 olduḳ: olduḳ ve
255b-12 ʿayālümüz neye aşarsın: ʿayālümüz esīr oldı ne aşarsın, günāh: günāha, müsteḥaḳ: müsteḥıḳ
255b-14 unutduñ mı: ḫāṭıruñdan gitdi mi
255b-16 ḥaḳḳı-y-içün: ḥaḳḳı-y-içün ki, şol deve: deve
256a-1 cevherleri bir eksüksüz getürüp: cevherleri getürdüp
256a-2 yā Benī: vallāhi yā Benī, bī-zār: bī-ẕār
256a-3 uġratdı: uġratdı didi
256a-4 ṭutmaḳ: dutmaḳ

bābında Melik Nuʿmānˈdur. Kerem eyle,[6] bize ḳıyma. Şimden girü senüñile dōstlıḳ idelüm. Ayruḳ düşmānlıḳ ḳılmayalum ve bu [7] ʿahd üzerine and daḫı içelüm. Başuñ ṣadaḳası, bizi āzād eyle." didi. [8] Andan ṣoñra eyitdi: "Hem bu ḥikāyeti daḫı bilmiş ol ki Melik Nuʿmān ḳardaşı [9] Melik Esvedˈi on biñ ādem ile sizüñ diyārunuza gönderdi. Tā ki varup [10] Melik Züheyr ve oġulların dutsaḳ idüp getüre. Şol sebebden ki ādem gönderüp [11] ḳızın diledi. Varup dileyen ādeme ṣaḥīḥ cevāb virüp ḳızın aña göndermedi [12] ve buyruġuna muṭīʿ olmadı. Eger bize itdügüñ işleri Melik Nuʿmān işidürse [13] begüñüz Melik Züheyrˈi hep helāk ider. Bilmiş olasız." didi. **Rāvī eydür:** [14] ʿAnter bunuñ sözin işidicek, melūl oldı ve Melik Züheyrˈe ve oġullarına acıdı. [15] Andan Müferricˈe ṣordı ki: "Ne ḳadar vaḳt var ola kim ol Melik Esved didügüñ [16] şeyṭān Benī ʿAbsˈe gitdi?" didi. Müferric eyitdi: "Biz bunda gitdügümüzden alt gün **[256b]** [1] öñürdü gitdi." didi. ʿAnter eyitdi: "İy dirīġā! Benī ʿAbs diyārı ḫarāb oldı. [2] Vallāhi ki eger ol iş vāḳiʿ oldı-y-ısa Melik Nuʿmānˈuñ memleketin pāymāl ideyin ve Melik [3] Züheyrˈüñ ḳızından anı maḥrūm ideyin." didi. Andan ʿUrveˈye eyitdi: "Yā ʿUrve! Eger[4]çi Melik Züheyr bizi memleketinden sürdi ve diyārından ḳovdı, velīkin ben bilürin, [5] ki göñlinde kīni yoḳdur. ʿAleˈl-ḫuṣūṣ anuñ oġulları mevlām Mālik ve Ṣaʾs ḥāṣā ki [6] ben dünyāda diri olam ve at arḳasında olam daḫı anlar düşmen elinde esīr [7] olalar ve ġurbetde [465a] ḫor u ḥaḳīr olalar. Ben Melik Züheyrˈe ʿāṣī olmazın ve anlaruñ [8] iḥsānın unutmazın. ʿAyb degüldür pādişāhlar ḳullarına ġażab eylemek ḳatından [9] bir sebeb olup sürmek. Velīkin ḳula gerekmez ki mevlāsı-y-ıla ʿadāvet idüp [10] kibr ü kīn ide. Be-her-ḥāl anuñ inʿāmın unutmamaḳ gerekdür." didi. Beşāret [11] bunı menʿ itdi: "Yā mevlāye! ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki Melik Züheyrˈüñ senüñile [12] muḥabbeti ġāyetdedür. Ammā işbu

256a-6 ḳıyma: ḳıma, senüñile: senüñle
256a-9 on biñ ādem ile sizüñ diyārunuza gönderdi: diyāruñuza gönderdi on biñ ādemile
256a-10 Züheyr ve oġulların: Züheyrˈi ve oġullarını
256a-11 virüp ḳızın: virmedi ve ḳızını
256a-12 buyruġuna: buyruġına
256a-13 Züheyrˈi: Züheyrˈi ve oġulların, ider: eyler
256a-15 ṣordı ki: ṣordı eyitdi, vaḳt var ola kim: vaḳt oldı ola ki
256a-16 alt: altı
256b-2 pāymāl: pāyimāl
256b-7 olalar: ola, anlaruñ: anuñ
256b-8 pādişāhlar: pāẕişāhlar, eylemek: idüp
256b-11 bunı menʿ itdi: eyitdi
256b-12 muḥabbeti ġāyetdedür: maḥabbeti ġāyetdedür didi, muʿarrus: muʿarres, senüñile: senüñ: ḥaḳḳuñda

muʿarrusuñ sebebi[yi]le itdi, ol işler ki senüñile [13] itdi." didi. "YaʿnīRebīʿ bin Ziyād şerri oldı." didi. ʿİmāre eyitdi: "Yā Beşāret! [14] ʿĀḳıbetüñ ḫayr olmasun! Niçün yine RebīʿbinZiyād'ı añarsın? Ḳo gitsüñ. Kerem [15] eyle, ayruḳ bizi añma. Ola ki vara gide. Hele irteye ḳalan belādan ḳorḳmazun." [16] ʿAnter bunuñ sözin işidicek, güldi, eyitdi: "Yā ʿİmāre! ʿAble'ye ʿāşıḳ dirilürsin. **[257a]** [1] İşbu bahādurlıġıla mı anuñ adın aġzuña alup söylersin? ʿĀşıḳlar ḳorḳaḳ mı olur?" [2] didi. ʿİmāre eyitdi: "Hay, bī-zārın ʿAble'den. Ayruḳ anı dilüme almayam ve sözin [3] işitmeyem. Tevbe olsun." didi. ʿAnter eyitdi: "Senüñile şimdi söz yoḳdur. [4] Üş varup ol Melik Esved didükleri şeyṭānı daḫı getürüp senüñ yanuña [5] baġlayayın ve başına dürlü dürlü belālar ḳılayın. Andan ṣoñra senüñile ḫaberleşem [6] saña ve ḳardaşuña itdügüñüz işlerüñ cezāsın ḳılam." didi, döndi, bunları [7] ḳoyup döndi vardı çadırları içine ve taʿalluḳātı ḳatına vardı {gitdi}. **Aşmaʿī eydür:** [8] ʿAnter bunlaruñ ḳatından gitdükden ṣoñra Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā eyitdi: "Görür [9] missiz işbu mecnūnı ki iki yüz ādemile varup Melik Esved'ile uġraşmaġa gider. [10] Anuñıla ḫoz on biñ temām müretteb silāḥlu ādem gitmişdür." didi. ʿİmāre eyitdi: [11] "Eyü vardı. Ḳo gitsün. Hīç şübhe yoḳdur ki Melik Esved bunı depeler, ḳurtuluruz." [12] didi. Müferric eyitdi: "Bu şeyṭānda bir bahādurluḳ gördüm ki bu zamānda kimse anuñıla [13] çıḳışmaz ve dīvler anuñıla muḳābil olmaz." didi. Bunlar bu bābda söyleşürlerdi. ʿAnter [14] daḫı Benī Ḳırād evlerine vardı Melik Esved haberin virdi ve Melik **[465b]** Züheyr'üñ [15] üstüne gitdügin ḥikāyet eyledi ve ʿemmülerin bu ḫaberden āgāh eyledi eyitdi: [16] "Baña lāzım oldı ki varup Melik Züheyr'e yardım idem ve Melik Esved'üñ **[257b]** [1] ḳaynaġından anı ḳurtaram." didi. Şeddād eyitdi:

256b-13 Ziyād: Ziyād'uñ, ʿİmāre: ʿAmāre
256b-15 vara: varup
256b-15 ḳorḳmazun: ḳorḳmazun dimişler didi
256b-16 eyitdi: ve eyitdi, ʿİmāre: ʿAmāre
257a-1 anuñ adın: anı
257a-2 bī-zār: bī-z̲ār, ʿİmāre: ʿAmāre, ~~yılından,~~ almayam: almaya
257a-3 söz: sözüm
257a-6 saña: ve saña, didi: didi ve
257a-7 ḳoyup döndi vardı: ḳoyup vardı, ve taʿalluḳātı ḳatına vardı: ve taʿalluḳātına {gitdi}
257a-8 Sinān bin: Sinān ibni
257a-9 missiz: misiz
257a-10 ḫod: ḫoz̲, ʿİmāre: ʿAmāre
257a-11 Ḳo gitsün: Ḳoñ gitsün
257a-12 bahādurluḳ: bahādurlıḳ, anuñıla: bunuñıla
257a-14 vardı: vardı ve
257a-15 üstüne: üsdine, eyledi : eyledi ve

“Yā veledi! Sen varup gidersin [2] bizi yüz yetmiş ādemile işbu ıssuzlıḳ ṭaġda bıraġup gidersin. İki yüz ādemile [3] on biñ kişiye muḳābil olmaġa gidersin. Senüñ ḥālüñ daḫı müşkildür ve bizüm [4] işümüz daḫı ḫaṭardan ḫālī degüldür. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki Melik Nuʿmān gibi bir ulu beg [5] bize düşmen oldı.” didi. ʿAnter eyitdi: “Siz hīç kimseden üşenmeñ ve benī ādemden [6] iḥtiyāṭ itmeñ. Kimse bu ṭaġa yaḳın gelmez ve bu şimdi olan vāḳıʿanuñ ḫaberi [7] Melik Nuʿmānʾa giç ulaşur. Ammā benüm ṭarafumdan ḳayurmañ ki ben Melik Esvedʾi ẕelīl ü [8] ḥaḳīr idüp getürsem gerekdür, eger anuñ aġaçlar yapraġı ḳadar leşkeri daḫı [9] varısa.” didi. Andan Şeybūb eyitdi: “Dört günlük yoldur.” Andan ʿAnter Şeybūbʾa [10] buyurdı. İki yüz bahādur ādem alup yol yaraġın gördiler taʿalluḳātın atası [11] Mālikʾe ve oġlı ʿAmrʾa ışmarladı ve bāḳī ḫalḳa ve ḫizmetkārlara ve ḳullara ışmarladı [12] der-bend aġzın bekleyüp oturalar ġāfil olmayalar. Andan Şeddād eyitdi: “Yā veledi! [13] Ben senden ayrılmazın. Senüñile bile giderin.” didi. ʿAnter daḫı “Ḫoş ola!” [14] diyüp sözin ḳabūl eyledi. Andan ʿAnter süvār oldı ve ʿUrve bin el-Verd daḫı [15] bile aṣḥābile bindiler ʿAnterʾüñ bir yanında atası Şeddād ve bir yanında ʿUrve şād ü ḫurrem [16] at arḳasına geldiler ve taʿalluḳātlarıla vidāʿlaşdılar. Andan Benī ʿAbs diyārına **[258a]** [1] revān oldılar. ʿAnterʾüñ ve bāḳī ḫalḳuñ göñüllerinde Melik Züheyrʾe ve oġullarına [2] kibr ü kīn ḳalmadı ve göñüllerine evvelkiden ziyāde muḥabbet düşdi ve yürekleri acıdı [3] ve “Ne vaḳt irişevüz?” didiler ve becid yortdılar. Andan ʿAnter bin Şeddād ol ḥāle münāsib [4] iş bu şiʿr ḫāṭırına [466a] geldi ve başladı: Şiʿr. [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir

275b-2 bizi: ve bizi, yetmiş: yitmiş, ıssuzlıḳ: ısızlıḳ iki: ve iki
257b-3 gidersin: mı gidersin
257b-5 siz hīç: hīç
257b-9 leşkeri daḫı : leşkeri
257b-9 -: (Andan Şeybūbʾa eyitdi: “Bundan ḳaç günlük yoldur Benī ʿAbs diyārı?” didi.)
257b-10 taʿalluḳātın atası: ve taʿalluḳātını ʿemmüsi
257b-12 der-bend aġzın bekleyüp oturalar: ki der-vend aġzın öñüp bekleyeler ve
257b-13 ʿAnter: ʿUrve vü ʿAnter
257b-15 aṣḥāb ile bindiler: aṣḥābı ile bindi ve, şād: şāẕ
257b-16 taʿalluḳātlarıla vidāʿlaşdılar: taʿalluḳātları ile vedāʿlaşdılar, diyārına: diyārı ṭarafına
258a-1 ʿAnterʾüñ: ve ʿAnterʾüñ
258a-4 iş: üş
258a-4 şiʿr ḫāṭırına: şiʿir ḫāṭırına, şiʿir: şiʿr

[258b] (1) Rāvī eydür: ʿAnter bu ebyātı temām idicek, bu şiʿrüñ leṭāfetine ve selāsetine (2) ve ḥalāvetine taḥsīn itdiler ve ʿAnter'e duʿā ve alḳış itdiler. Andan yollarına revān (3) oldılar ve peyk-veş perrān oldılar ve gide gide **[466b]** bir yire irişdiler. ʿAnter eyitdi: (4) "Bu yirlerüñ adı nedür? Ne ḳorḳunç ve ṣuṣuzlıḳ yir olur?" didi. Şeybūb (5) eyitdi: "Yā aḫī! Bu yirlere Revābī-i Raḫam dirler."didi. "Be-ġāyet mühmel yirlerdür ve Benī (6) ʿAbs'den ʿIrāḳ ṭarafına giden yol bu araya uġrar. İmdi eger Melik Esved Benī ʿAbs'den (7) girü döndi-y-ise elbette bu yola uġrasa gerekdür. Ayruḳ yol yoḳdur ve hem bunda (8) ancaḳ bir yirde ṣu vardur. Eger ol ṣu ṭarafın alup bu yolı beklesevüz (9) ġālib budur ki Melik Esved yaḳın zemānda gelüp uġrardı. Biz ṣudan yanın alıcaḳ (10) ṣuvı bekleyibilürsevüz anlaruñ ekṣeri ṣuṣuzlıḳdan ḳırılurdı ve mecmūʿısı zebūn (11) ve maġbūn olurlardı ve ırāḳ gitmeden maḳṣūdumuz ḥāṣıl olurdı." didi. (12) ʿAnter eyitdi: "Çünki ḥāl böyledür, ḳonup rāḥat olalum ve birḳaç gün muntaẓır (13) olalum. ṣabr idelüm geldükleri gibi ṣu ṭarafın bekleyelüm. Bir icüm ṣu virmeyelüm. Şol (14) cefāyıla helāk olsunlar. Eger şöyle kim Melik Züheyr'i ve Züheyr'ün (15) oġulların ṭutṣaḳ idüp Benī ʿAbs'i ġāret itdi-y-ise, anları elinden ḫalāṣ (16) idüp ḳalanın ol işkenceyile helāk idevüz." didi. Andan bu söz üzerine **[259a]** (1) ḳavl berkitdiler, ittifāḳ idüp ḳondılar ve bölük bölük olup gizlendiler. Şeybūb bir yüce (2) depeye çıḳup bunlara gözçi oldı, ṣaġına ṣolına naẓar eyledi. Üç gün üç (3) gice bu ḥālile oldılar ve bu tedbīrile ol mekānda eglendiler. Hīç ḫaber bilmediler ve Melik (4) Esved ṭarafından eṯer belürmedi. Ġāyetde teşvīşe düşüp ve saḫt oldılar, (5) ḳoyup gitdükleri taʿalluḳāt ṭarafından daḫı ḳorḳdılar. Melik Nuʿmān'a ḫaber irişe, (6) gele anlara bir ziyān ide diyüp üşendiler. Andan Şeybūb eyitdi: "İmdi siz ṣabr idüñ. (7) Bunuñ olacaġı oldur ki ben varam, size Melik Esved'den ḫaber getürem. Şimdi (8)

258b-1 Rāvī: Aṣmaʿī
258b-2 duʿā ve: duʿā vü
258b-3 peyk-veş: peykiveş
258b-9 yaḳın zemānda gelüp uġrardı biz ṣudan yanın alıcaḳ: gelür uġrardı
258b-10 ṣuvı bekleyibilürsevüz: biz ṣuyı bekleyebilürsevüz
258b-11 olurlardı: olurdı, gitmeden: gitmekden
258b-13 muntaẓır olalum ṣabr idelüm: ṣabr idüp muntaẓır olalum, icüm: içüm
258b-14 kim: ki, Züheyr'i ve Züheyr'ün oġulların ṭutṣaḳ: Züheyr'i oġullarını esīr
258b-15 itdi-y-ise: itdi ise
258b-16 idüp ḳalanın ol: idevüz ve anları ol, işkenceyile: işkence ile
259a-1 ḳavl berkitdiler: ḳavil berkitdiler ve, gizlendiler: gizlendiler ve
259a-2 oldı: oldı ve, üc gün üc: üç gün üç
259a-4 düşüp: düşdiler
259a-5 ḳoyup: ve ḳoyup, taʿalluḳāt: taʿalluḳātları, Melik: ve Melik

buraya geldük. Dönüp gitmek olmaz. Ne yüzile varalum?" Bunlar daḫı Şeybūb'uñ sözin (9) ḳabūl idüp yol yarağın görüp Şeybūb'ı gönderdiler ve kendüler ol maḳāmda (10) muntaẓır olup oturdılar Şeybūb ḳuş olup uçdı ve ṭaġlar [467a] depeler aşdı (11) ve dereler, der-vendler geçdi. **Aṣmaʿī eydür:** Şeybūb gitdi. Bunlar ol ḥālde (12) muntaẓir olup üç gün ṭurdılar. Dördünci gün olıcaḳ, Şeybūb'uñ ḥāli belür (13) medügine saḫt oldılar ve biribirine düşüp iḫtilāf itdiler ve her birisi bir dür(14)lü söz söyledi kim girü dönmek iḫtiyār itdi kimisi Şeybūb'uñ ardınca (15) gidelüm didiler. Bular bu ġavġādayiken nā-gāh bir toz belürdi. Baḳışdılar "Ne toz (16) ola?" diyü. Fi'l-ḥāl toz açıldı ve Şeybūb içinden çıḳageldi ḳarşulayup **[259b]** (1) segirdişdiler biribirine muşdıladılar: "Bu ḫaber ḫayr mı?" diyü şordılar. Şeybūb eyitdi: (2) "Ḫāṭıruñuz ḫoş ṭutuñ ki düşmenüñüz üş ayaġuñuza geldi." Didi. ʿAnter (3) eyitdi: *"Veyleke yā Şeybūb!* Benī ʿAbs'den ne ḫaber ve Melik Züheyr oġulları ne oldı?" (4) Şeybūb eyitdi: "Yā aḫī! Melik Esved Melik Züheyr'i {esīr} eyledi ve oġulların ṭutdı (5) ve Benī ʿAbs'i tārumār eyledi ve mālların pāymāl eyledi." Andan başladı vāḳıʿaların (6) beyān eyledi ve ser-güẕestlerin ʿayān eyledi eyitdi: "Evvel gün ki Melik Esved (7) anlaruñ üzerine varmış, anlar daḫı ḳabīlelerinden ṭaşra çıḳup ceng itmişler (8) ve ellerinden geldükçe ṣavaş itmişler. İkinci gün olıcaḳ, Benī Mürre ve Benī Fezāre leşkeri (9) daḫı irişmiş. Zīrā ki işitmişler ki Ẓālim bin Ḥāriṯ Benī Mirre ulusıdur ve Ḥuẕeyfe (10) bin Bedr ki Benī Fezāre ulusıdur, Şeyḫ Bedr'uñ ulu oġlıdur, bunlar esīr olduġın (11) işidüp leşkerin cemʿ eylemiş benī Melik Esved'üñ ardınca gelüp aña muʿāvenet (12) eylemiş. Şol ümīde ki Melik Esved Melik Züheyr oġullarından vire.

259a-8 buraya: bu yire, varalum: varalum didi
259a-10 Şeybūb: ve Şeybūb, ṭaġlar: ṭaġlar ve
259a-11 dereler: dereler ve, Aṣmaʿī: Rāvī, gitdi: gitdi ve
259a-12 üc: üç
259a-14 itdi kimisi: itdiler ve baʿżısı
259a-15 ġavġādayiken: ġavġāda iken
259a-16 çıḳageldi: çıḳageldi ve
259b-1 segirdişdiler: segirdişdiler ve, muşdıladılar: muşdıladılar ve, bu ḫaber: ḫaber
259b-3 oldı: oldı idi
259b-4 oġulların: oġullarını
259b-5 mālların pāymāl: māllarını ve rızḳlarını pāyümāl, eyledi: eyledi didi, vāḳıʿaların: vāḳıʿalarını
259b-6 ser-güẕestlerin: ser-güẕeştlerini, eyledi: eyledi ve
259b-8 eyledi: eyledi ve
259b-9 işitmişler ki Ẓālim bin Ḥāriṯ: Ẓālim ibni Ḥāriṯ ki, Mirre: Mürre
259b-10 Beder: Bedr
259b-11 eylemiş: eylemişler ve
259b-12 eylemiş: eylemiş{ler}, ümīde: ümīẕe

Tā ki ḳabīleleri [13] reʾīsleri-y-ile degişeler. Eyle olsa Melik Esved ḫizmetinde ikinci gün gelüp [14] ḥāżır olmışlar ve ol gün daḫı Benī ʿAbs güçleri yitdügi deñlü ḳorunmışlar. [15] ʿĀḳıbet başarımamışlar. Maġlūb ve maḳhūr olmışlar Melik Züheyr'üñ oġulları [16] ṭutulmış mecmūʿısı Melik Esved eline düşmişler. Andan Melik Esved Benī Mirre **[260a]** [1] ulularına ve Benī Fezāre ḫalḳına vaʿde ḳılmış [467b] Ẓālim bin Ḥāriṯ'i ve Ḥuẕeyfe bin Bedr'i [2] ḫalāṣ ide ve ʿAnter'i ṭutup Melik Nuʿmān'a ilede. Bunlar daḫı bu ḫayālile şād [3] şād olmışlar." didi. ʿAnter eyitdi: "Bu vechile saña kim tafṣīl itdi?" didi. [4] Şeybūb eyitdi: "Bu ḳıṣṣanuñ mecmūʿını Mālik bin Züheyr'den işitdüm. Zīrā [5] şol vaḳt ki sizüñ ḳatuñuzdan gitdüm, varup ol diyāra irişdüm. Gördüm ki [6] leşker cihānı ṭutmış ve ṣaḥrālar tozula ṭolmış ve gökyüzi yiryüzüne dönmiş. [7] ve Benī ʿAbs perākende olmış. Diledüm ki bir kişiye "Bu ne ḥāldür?" diyüp ṣoram. [8] Nā-gāh Mālik bin Züheyr'üñ āvāzı ḳulaġıma irişdi ki aġlayup işbu şiʿri [9] eydürdi: Şiʿir. Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir. **Rāvī eydür:** Şeybūb **[260b]** [1] bu ebyātı oḳurdı ʿAnter'üñ yaşı yüzi üzerine sīl olup aḳardı. Zīrā ki [2] Mālik'i ġāyetde severdi ve aralarında maḥabbet ḥadden ṭaşra idi. Anuñ bunuñ gibi [3] ḥālin işidicek, cigeri kebāb ve ḥāli ḫarāb oldı. Andan Şeybūb ʿAnter'e eyitdi: [4] "İy ḳarındaşum! Çünki Mālik'üñ şiʿrin işitdüm, ve ḥālini bildüm. Vardum selām [5] virdüm ḫaber ṣordum. Ol daḫı ḳıṣṣayı baña ḫaber virdi. Ben daḫı aña senüñ bunda [6] gelüp Melik Esved'e muntaẓır olduġuñ ṭurduġuñ ḥikāyet itdüm ve Benī Şeybān'a [7] itdügüñ vāḳıʿaları ḫaber virdüm. Mālik benüm sözümi işidicek, feraḥından [8] aġladı ve eyitdi: "Vallāhi biz kendümüze itdügümüzi kimse [468a] kimseye itmez. Ṣuçsuz [9]

259b-13 reʾīsleri-y-ile: reʾīsleri ile, ikinci gün gelüp: gelüp ikinci gün
259b-14 yitdügi deñlü: yitdügince
259b-15 olmışlar: olmışlar ve, Züheyr'üñ: Züheyr
259b-16 ṭutulmış: ṭutulmış ve, Mirre: Mürre
260a-1 ḳılmış: ḳılmış ve, Ẓālim bin: Ẓālim ibni, şād: şāẕ
260a-3 bu vechil: bu ḫaberi bu vechile, itdi didi: idüp ḥikāyet eyledi
260a-4 mecmūʿını Mālik: mecmūʿısını Mālik ibni
260a-6 tozula: tozıla, gökyüzi yiryüzüne dönmiş: yiryüzi gögile ber-ā-ber olmış
260a-6 diyüp: diyü
260a-8 Mālik bin: Mālik ibni, ḳulaġıma: ḳulaġuma
260a-9 eydürdi: eydür ki, şiʿir: şiʿr
260b-1 oḳurdı: oḳurdı ve
260b-4 şiʿrin: şiʿrini
260b-5 virdüm: virdüm ve, ḳıṣṣayı baña: baña ḳıṣṣayı
260b-6 olduġuñ: olup

günāhsuz pāsubānumuzı ve bī-naẓīr pehlevānumuzı içimüzden çıḳarup yabana atduḳ. (10) Bundan beter belāya ve muṣībetlere erzānī ve lāyıḳuz. Velīkin her ziyān bir ögütdür." (11) didi. Andan ṣoñra taḥḳīḳ ḫaberi bilicek, ol gün anda eglendüm. Yarındası (12) ol göçüp bu ṭarafa gidicek, ben daḫı geldüm, gitdüm. Ġālib budur ki yarın gelüp (13) bu mekāna irişürler." didi. Andan ʿAnter eyitdi: "Yā Şeybūb! Bu yollaruñ ṣusuz (14) lıġından iḫtiyāṭ itmedi mi ki bu yoldan gider?" didi. Şeybūb: "Mübālaġa ṣu götürdiler. (15) Şöyle ki bu diyārdan geçüp gidince yiter." didiler. ʿAnter eyitdi: "Hemān bu ḳalmış ki (16) anlaruñ işin ben ḳılıcıla bitürem ve Esvedʾüñ vücūdın yiryüzinden götürem. ʿArab **[261a]** (1) dīni ḥaḳḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün, ben anları perākende idüp her birisin bir yaña (2) ṭaġıdayım ve ekşerine ecel ḳadeḥin içüreyin anlara bir vechile intiḳām ideyin ki (3) hīç kimse kimseye itmemiş ola." didi. Şeybūb eyitdi: "Yā aḫī! Ben bir tedbīr itdüm ki (4) daḫı geñezligile iş bite." didi. ʿAnter eyitdi: "Nice tedbīr ḳılduñ?" Şeybūb eyitdi: (5) siz bunda ṭurup bugün daḫı ṣabr idesiz. Ben varup ḥīleyile mecmūʿ-ı (6) ṣuların telef idem gelüp tizçek yine size irişem." didi. ʿAnter ġāyetde şād (7) oldı Şeybūbʾa eyitdi: "Eger bu fikrüñ rāst gelürse hemān işümüz bitdi." (8) Andan defʿī Şeybūb yola girdi ve ol gün ve gicesi-y-ile sürdi ve yarındası aḫşam (9) vaḳtinde Melik Esved leşkerine irişdi ve ṣūret degşürüp gice anlaruñ içinde (10) ṣabr idüp bile oldı ve ṣabr eyledi göçince. Ṣabāḥa yaḳın olıcaḳ, göçdiler (11) ve yollarına revān oldılar. Andan Şeybūb ṣu götüren rāviye atların isdedi (12) ḳandayısa buldu ḫançerin çıḳarup ne ḳadar ṣu ḳabı varısa hep deldi ve ṣuları (13) hep döküldi. Mecmūʿısı boş ḳaldı. Andan cān atup ṭurmadı, gitdi. (14) Yarındası aḫşam olınca ʿAnterʾe yitişdi ve itdügi işleri **[468b]** ḫaber

260b-9 günāhsuz: ve günāhsuz
260b-10 beter: biter
260b-12 gidicek: yönelicek
260b-14 itmedi: itmedü, Şeybūb: Şeybūb eyitdi
260b-15 didiler: didi andan
260b-16 işin: işini, vücūdın: vücūdını
261a-2 icüreyin anlara: içüreyin ve, ki: anlara ki
261b-4 daḫı geñezligile: geñezligile, -: (Tedbīr budur ki)
261b-5 bugün: yarın, varup ḥīleyile: ḥīleyile varup
261a-6 gelüp tizçek yine size: ve gelüp size tizçek yine, şād: şāẕ
261a-7 Şeybūbʾa: ve Şeybūbʾa
261a-8 gicesi-y-ile: gicesi
261a-10 ṣabr idüp bile: bile
261a-12 ḳandayısa: ḳanda ise ḫançerin: ve ḫançerin
261a-13 gitdi: geldi

virdi. ʿAnter [15] ve bāḳī ḫalḳ hep şād u ḫurrem oldılar ve Şeybū'ya alḳış itdiler Şeybūb [16] eyitdi ki "Şimdi tedbīr budur ki birḳaç günlük ṣu götürüp da{ḫı} ilerü varavuz ve yoluñ **[261b]** [1] dört ṭarafın bağlayup anları öñevüz. Elbette anlar ḫoẕ ṣu bulmayup buraya [2] daḫı ādem gönderseler gerekdür. Ol ādem tīz varmayıcaḳ, bir defʿa daḫı gönderseler [3] gerekdür. Ṭarīḳ budur ki her kim ṣuya gelürse ṭutup esīr idevüz." didi. Bunlar [4] daḫı "Ḫoş ola!" diyüp Şeybūb gösderdügi yirde gizlendiler ve Melik Esved'e muntaẓır [5] oldılar. **Aṣmaʿī eydür:** Bularuñ ḥikāyeti bu vechile oldı. Geldük biz bu ṭarafda [6] Melik Esved ḳıṣṣasına. Şol gice ki Şeybūb rāviyelerin delüp ṣuların dökdi [7] çıḳdı, ḳaçdı, Melik Esved'i daḫı ol gice ṣabāḥ olınca gitdiler. Yarındası [8] ḳuşluḳ vaḳtinde bir otlu ve çayırlu çemenlü yire irişüp ḳondılar, ṭaʿām getürüp [9] yidiler ve ḳullardan ṣu ṭaleb itdiler. Ḳullar biribirinüñ yüzine baḳdılar ṭurdılar. [10] Hīç cevāb virmedi ve ḳażiyye ne vechile olduġına cürʾet itmediler. Melik [11] Esved eyitdi: "*Veyleküm!* Nedür ḥālüñüz? Niçün ṣu getürmezsiz?" didi. Bunlar eyitdiler: [12] "Yā melik! Rabb-i ḳadīm ve İlāh-ı kerīm ḥürmeti-y-içün, rāviyelerde bir ḳaṭre ṣu bulmaduḳ ve ḥāl [13] neydügin daḫı bilmedük." Melik Esved'üñ cān başına ṣıçradı eyitdi: "Yā maʿrruslar [14] ve yā müstaḥsinler! Daḫı ṣuyı şimdi yoḳlarsız dünden berü. Bu işi kim itdi buluñ!" diyü ḳullara ḫışm [15] eyledi. Bunlar eyitdiler: "Yā melik! ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, bu işi kim itdügin bilmezüz. Ġālib budur ki Benī [16] ʿAbs esīrlerinden birisi itdi ola." didiler. Melik Esved erkān-ı devleti ve ekābiri cemʿ idüp meşveret **[262a]** [1] itdiler. "Ḥālümüz nice olsa gerek? Şimdi yoluñ müşkil yirine geldük. İki ṭarafda daḫı [2] ṣu ırāḳ. Hīc birisinden bize meded irişmez." didi. Meger ki bu ḫalḳuñ içinde bir pīr kişi [3] vardı. Çoḳ devr-i

---

261a-14 yitişdi: ḳavuşdı
261a-15 şād u ḫurrem: şāẕ ve feraḥ, Şeybū'ya: Şeybūb'a, Şeybūb: ve Şeybūb
261b-2 daḫı: daḫı ṣuya
261b-4 diyüp: didiler ve
261b-6 rāviyelerin: rāviyeleri
261b-7 çıḳdı: ve çıḳdı, gitdiler: gitdiler ve, Esved'i: Esved
261b-8 otlu: otlu yire, ḳondılar : ḳondılar ve
261b-9 biribirinüñ yüzine baḳdılar: biribirüñ yüzine baḳışdılar
261b-10 virmedi: virmediler, olduġına: dimege
261b-13 neydügin daḫı bilmedük: ne idügin bilmedük didiler, ṣıçradı: ṣıçradı ve,maʿarruslar: muʿarresler
261b-14 ṣuyı şimdi: şimdi mi, bu işi kim itdi buluñ: tīz buluñ bu işi kim itdi
261b-16 ekābiri: ekābirini
262a-1 itdiler: itdi ve eyitdi, gerek: gerekdür, irişmez didi: irişmez
262a-2 hīc: hīç

rūzigār görmişidi ve her işde tecribeler ḥāṣıl itmişidi. (4) Ol eyitdi: [469a] "Ṣavāb tedbīr budur ki biş yüz ādem seçesin. Mecmūʿısı bahādurlar (5) olalar ve ne ḳadar ṣu ḳoyaçaḳ ḳap varısa hep bile alalar ve varup ilerü yanumuzda(6)ġı ṣudan alup geleler. Çünki gelüp ṣu irişe, Benī ʿAbs ḫalḳına bir içim ṣu vir(7)meyelüm. Şöyle ṣusuz ḳırılsunlar. Bize ṣanduḳları kendü başlarına gelsün."didiler (8) Melik Esved daḫı bunuñ tedbīrin begendi ve biş yüz ādem yaraġın görüp (9) ne ḳadar ṣu ḳabları varısa hep bile alup yola revān oldılar. Bunlar gidicek, (10) kendü daḫı göçüp bunlaruñ ardınca gitdi öyle yaḳın olıcaḳ gün ḳızdı, (11) ġāyetde ṣuṣadılar. Ḥālleri mükedder oldı ve bir yirde ḳonup ṣuya gidenlere muntaẓir (12) oldılar hīç ḫaber bilmediler ol sebebden. Andan ādemler gönderdiler ḳarşulaya (13) ve ḥālleri ne bile. Gönderdükleri ādem yine geldiler. "Aṣlā ḫaber bilmedük"didiler ve "ḥālleri (14) nolduġın bilmedük."didiler. Melik Esved eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, ḫayr ʿalāmet (15) degüldür. Ġālib budur ki ādemlerümüz bir vāḳıʿaya ṣataşmışlardur ve bir dürlü belāya (16) mübtelā olmışlardur. Yoḫsa şimdiye degin gelesi oldılaridi. Eger bilsevüz bu vaḳte degin [262b] (1) ṣu irişmez, bārī bu ṣusuzlıḳ yirleri yortup bāri bu gice ṣabāḥ olınca geçerdük." (2) didi. Andan yine göçüp yüridiler. Velīkin be-ġāyet ṣuṣuzlıḳ ġalebe idüp bu(3)ñaldılar. **Aṣmaʿī eydür:** Bunlar bu ḥālile giderlerdi ve hem ṣuya giden ādemleri gele diyü (4) umarlardı. Ammā ol ṣuya giden biş yüz kişinüñ ḥālleri şu vechile oldı (5) ki Melik Esved ḳatından gidüp ʿale't-taʿcīl ol ṣu olduġı mekāna irişdiler. Ṣuyı (6) görüp şād oldılar, biribirine muştıladılar. "Melik ḳatında yüzümüz aġ oldı." diyüp (7) feraḥ oldılar. Bilmediler ki belā damına düşdiler ve helāk deñizine döküldiler ve rūzigāruñ (8) gizlü miḥnetine ṣataşdılar ve zamānuñ

262a-3 vardı çoḳ devr-i rūzigār: varidi çoḳ zamān ve rūzigār
262a-4 -: (Yā melik!)
262a-5 ḳoyaçaḳ: ḳoyacaḳ
262a-6 geleler: getüreler, irişe: bize irişe
262a-7 ḳırılsunlar: ḳalsunlar, gelsün didiler: gelsün
262a-8 tedbīrin: tedbīrini
262a-9 ḳabları: ḳabı
262a-10 gitdi: gitdi ve
262a-10 olıcaḳ: oldı
262a-11 ġāyetde: ve ġāyetde
262a-12 oldılar: oldılar ve, sebebden: sebebden teşvīşlendiler, ḳarşulaya: {ki} ḳarşulayalar
262a-13 ne bile: ne oldı bileler, ādem: ādemler, geldiler: geldiler ve eyitdiler, bilmedük didiler: bilmedük
262a-14 bilmedük didiler: bilmedük didiler
262a-16 degin: dek, oldılaridi: oldılardı, bilsevüz: bilsevüz {ki}
262b-1 irişmez: gelüp irişmez, yortup bāri: yortup
262b-6 şād: şāz, biribirine muştıladılar: ve biribirine muşdıladılar ve, aġ: aḳ

meşaḳḳatine uġradılar. Zīrā ki ʿAnter ol arada [9] aṣḥāb ile gizlendi. [469b] Şeybūb bir yüce yirde gözci ḳodılar. Tā ki yolı gözede ve gelüp [10] ṣu ṭaleb ider kimse olursa gelüp bu daḫı ʿAnterʾe ḫaber ide. Pes ol gün ṣabāḥdan [11] gün ḳızınca Şeybūb ṭurup gözetdi. Nā-gāh gördi ki ol biş yüz kişi rāviye [12] atları-y-ıla çıḳageldiler ve ṣuyı görüp sevindiler ve biribirinden geçüp segirdişdiler, mecmūʿısı [13] ṣuya irişdiler. Şeybūb bunlaruñ ḥālin göricek, geldi ʿAnterʾe ḫaber virdi, bunlaruñ [14] vaṣfın söyledi, eyitdi: "Yā aḫī! Senüñ devletüñde bunlaruñ ḫalḳınuñ ḥāli böyle [15] olsa gerekdür. Yoḫsa mecālleri olsa, ġālib bunları ilerü göndermezlerdi." didi. [16] ʿAnter feraḥından eyitdi: "Yā veled-i zinā! Bizüm daḫı maḳṣūdumuz budur ki anlaruñ ḥāli **[263a]** [1] böyle ola." didi. Andan fiʾl-ḥāl ṭurup vardılar, ol ḫalḳuñ dört yanın baġladılar, [2] hücūm idüp üsdlerine at ṣaldılar. Cemīʿsin pāymāl itdiler. Kim ṣuya düşdi [3] ve kim ṣuṣızlıḳdan ṭāḳati gitmişidi, ceng idemedi. Bir sāʿat içinde bunları [4] perākende ḳıldılar. Üç yüzin ṭutup esīr itdiler ve bāḳī ḳalanınuñ daḫı baʿżısın [5] ḳırdılar ve baʿżısına muḳayyed olmadılar. Zīrā żaʿīf olmışlar idi. Atdan ayrılıcaḳ, dökülüp [6] ḳaldılar ḥareket idecek ṭāḳatleri ḳalmadı. Andan buları alup yoldan ṣapa yire [7] vardılar. ʿAnter bundan ḫaber ṣordı eyitdi: "Melik Esved ḥāli nedür ve ḳandadur?" [8] didi. Bunlardan birisi eyitdi: "Yā mevlāyi! Melik Esvedʾüñ daḫı ḥāli bizüm ḥālümüz [9] gibi olmışdur. Yarın anlar daḫı bu ḥālile ayaġuñuza gelse gerek. Eger bize muntaẓır olup [10] göyerlerse ḫoẕ işleri bitdi. Mecmūʿısı ṣusuzlıḳdan helāk oldılar." didi. [11] ʿAnter eyitdi: "Yā Şeybūb! Egerçi anlar ṣuṣuzlıḳdan buñalurlar, velīkin bizüm ḫalḳumuz [12] añmaz mısın ki

---

262b-9 aṣḥāb: aṣḥābı
262b-9 gizlendi Şeybūb: gizlendi ve Şeybūbʾı, gözci: gözçi
262b-12 atları-y-ıla: atları ile, mecmūʿısı: ve mecmūʿısı
262b-13 virdi: virdi ve
262b-14 söyledi: söyledi ve, ḥāli böyle olsa gerekdür: ḥāli susuzlıḳdan ḫarāb olsa gerekdür
262b-15 göndermezlerdi: göndermezleridi
262b-16 budur ki: oldur ki
263a-1 ol: ve ol, yanın: yanını
263a-2 hücūm idüp: ve hücūm idüp, cemīʿsin: cemīʿsini, pāymāl: pāy ü māl
263a-3 kim: kimüñ, idemedi: idemediler
263a-4 yüzin: yüzini, ḳalanınuñ daḫı: ḳalanınuñ
263a-5 baʿżısına: baʿżısına daḫı, zīrā: zīrā ki
263a-6 ḳaldılar: ḳaldılar ve
263a-7 bundan ḫaber ṣordı: bunlara ḫaber ṣordu ve
263a-8 mevlāyi: mevlāye
263a-9 gelse gerek: gelseler gerek ve
263a-11 ḫalḳumuz: ḫalḳumuzı

anlar daḫı bile zaḥmet çekerler? Hīç fikr ḳılmaz mısın ki şimdi Melik [13] Züheyr'üñ ve oġullarınuñ ḥāli nedür?" didi. [470a] Şeybūb eyitdi: "Yā aḫī! Şimdi anlara [14] baş ḳayusıdur. Şöyle fikr iderin ki Melik Esved leşker ile ileri gelürler esīrleri [15] birḳaç ādemile girüde ḳodı ola yap yap alup geleler ve kendüler cān atup [16] ṣuya irişeler. ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki şimdiki ḥālde ṣuya ṣalduḳları ādemleri daḫı varmadı. **[263b]** [1] Tasaları ve teşvīşleri ziyāde oldı miḥnetleri ve meşaḳḳatleri artdı. Pes fikr [2] budur ki ol getürdükleri ṣu ḳapların hep ṭolduravuz. Andan elli ādem alup vara [3] Benī ʿAbs esīrlerini ḳarşulayam bir yirde gizlenevüz. Çünki Melik Esved gele bizüm ṭuşumuzdan [4] geçe. Benī ʿAbs esīrleri girüde ḳalmış ola. Andan çıḳup anları alıḳoyam ve ṣu virüp [5] ṭoyuram, ṣuṣuzlıḳdan ḫalāṣ idem, ġuṣṣadan emīn eyleyem. Eger şöyle ki enge yarar [6] ādem varısa bu bile olduġum elli kişi-y-ile ḥamle idüp ṭaġıdam. Mecmūʿısın ḳılıcdan [7] geçürem. Tā ki maḳṣūd ḥāṣıl ola." didi. ʿAnter eyitdi ki "Vallāhi ḫūb fikir ḳılduñ [8] ve ṣavāb tedbīr eyledüñ. Di imdi şol vechile ki yā Şeybūb ʿUrve'yi elli ādemile [9] bile al." didi. Şeybūb daḫı ol elli ādemi alup yola girdi ʿAnter bunlara muntaẓır olup [10] ḳaldı. Andan Şeybūb ol didügi maḳāma gelüp bir arada gizlendi, aḫşam olınca [11] ṣabr eyledi. Aḫşam olıcaḳ, nā-gāh gördi, bir toz belürdi. Gelirek toz açıldı, içinden [12] ḫaylī ḫalḳ çıḳageldi mecmūʿısı ḥarīr ḳaftanlu ve dülbendleri altunlu, her birisinüñ [13] elinde bir ṣu ḳoyacaḳ ḳap. Be-ġāyet ṣuṣuzlıḳ ġalebe itmiş ve ardına öñine baḳmayup [14] ṣu ṭalebinde giderler. **Rāvī eydür:** Bu gelen leşker meger ki Benī Esved idi. İki yüz [15] ādem ile bile ve Şeyḫ Bedr'uñ Ḥamel adlu oġlı daḫı ve Benī Fezāre'den otuz ḳırḳ kişi

263a-14 baş ḳayusıdur: başı ḳayusıdur didi, leşker ile ileri gelürler: leşkeri ile ṣu ṭalebinde ileri gelürler ve
263a-15 ola: ola ki
263b-1 oldı: oldı ve
263b-2 ādem alup vara: ādem alup ol ṣuları alam ve
263b-3 ḳarşulayam: ḳarşulayam ve, gele: gelüp
263b-4 geçe: geçe ve, alıḳoyam: aluḳoyam
263b-5 ṭoyuram: ṭoyuram ve, idem: idem ve, ki: ki bile
263b-6 olduġum: alduġum, ḳılıcdan: ḳılıçdan
263b-7 Vallāhi: Vallāhi ki
263b-8 yā Şeybūb ʿUrve'yi elli ādemile: fikr ḳılduñ, şöyle eyle ve ʿUrve'yi elli ādemile
263b-9 girdi: girdi ve
263b-10 gizlendi: gizlendi ve
263b-11 açıldı: açıldı ve
263b-12 çıḳageldi: çıḳageldi ki, ḳaftanlu: ḳaftanlar, altunlu: altunlu ve
263b-14 Benī Esved: Melik Esved

(16) daḫı mecmūʿısı ṣu isteyü giderlerdi. Zīrā ki ṣuya göndürdükleri [470b] ādemleri **[264a]** (1) eglenicek, ġāyetde teşvīşlendiler ve hem ıssıdan ve ṣusuzlıḳdan buñaldılar, ḥālleri (2) ḫarāb oldı ve cigerleri kebāb oldı. Andan Melik Esved ḳavmine eyitdi: "İy (3) ʿemmüm oġlanları! Hīç degüldür, illāki bizüm ṣuya giden ḫalḳumuz yol azmışlardur (4) yāḫuẕ yaḳında ṣu bulmayup ıraḳ yirlere ṣu ṭalebine gitmişlerdür. Anlardan bize meded (5) yoḳ. Başumuz çāresin görmek gerek. Fi'l-ḥāl at arḳasına süvār oldı, (6) ḫavāṣın, aṣḥābın uydurup yola girdi bāḳī ḫalḳ bölük bölük olup (7) Andan bunlar geldiler. Ol idi ki Şeybūb ṭuşına irişdiler andan daḫı (8) cān atup ṣuya irişdiler. Gördiler ki ol ṣuya göndürdükleri ḫalḳ ḳırılmış, (9) dökülüp yatur. Müteḥayyir oldılar. Andan ḳaṣd itdiler ki varup ṣudan içeler. (10) Nā-gāh ʿAnter ile leşker çıḳup bunlara ḳılıc ḳoydı. Bir sāʿat içinde yüz otuz (11) ādem helāk itdiler ve bāḳisin esīr ḳıldılar ve Melik Esved'i ve Şeyḫ Bedr'uñ oġlı (12) Ḥamel'i daḫı ṭutdılar ve şād ü feraḥ oldılar ve manṣūr muẓaffer oldılar. Bir laḥẓada (13) bu ḫalḳı perākende ḳıldılar. El-ḥāṣıl ṣabāḥ olınca, bunlaruñ başına ḳıyāmetler (14) ḳopardılar ve üzerlerine ecel yillerin esdürdiler ve Benī ʿAbs ḫalāṣ olup (15) Melik Esved elinden ḳurtuldılar. **Aṣmaʿī eydür:** Benī ʿAbs ḫalāṣ olduġuna (16) sebeb Şeybūb oldı. Zīrā ki Şeybūb ʿUrveyile elli ādem alup vardı. **[264b]** (1) Melik Esved'üñ yolın gözledi bu niyyete kim ol gelüp geçicek, Benī ʿAbs esīrlerin (2) bulup ṣuvara ve belādan ḫalāṣ ide. Birazdan gördi ki Melik Esved Benī Laḫm (3) çerisi-y-ile ve kendünüñ ḫavāṣṣı ve aṣḥābı-y-ıla gelüp gecdi ve ardınca bāḳī leşkeri (4) daḫı bölük bölük oluñ. Geldiler geçdiler hīç kimse ardına öñine ve saġına ṣolına (5) baḳmaz, ṣuṣuzlıḳdan

263b-16 isteyü: isdeyi
264a-1 buñaldılar: buñaldılar ve
264a-5 yoḳ: irişmez, görmek gerek: görelüm didi, oldı: oldı ve
264a-6 ḫavāṣın: ḫavāṣın ve, girdi: girdi ve
264a-7 andan: yolda ḳaldı andan, irişdiler: irişdiler ve
264a-10 ʿAnter ile leşker: ʿAnter bin Şeddād leşkeri-y-ile, ḳılıc: ḳılıç
264a-11 itdiler: itdi, ḳıldılar: ḳıldı
264a-12 şād: şāẕ
264a-13 olınca: olıncaḳ, ḳıyāmetler: ḳıyāmet
264a-14 üzerlerine: üsdlerine
264a-15 Melik Esved: Esved, olduġuna: olduġına
264a-16 sebeb Şeybūb: Şeybūb sebeb, zīrā ki: zīrā şol vaḳt ki, ʿUrveyile: ʿUrve ile
264b-1 esīrlerin: esīrlerini
264b-3 gecdi: geçdi
264b-4 oluñ: olup, geçdiler: geçdiler ve, ardına öñine ve saġına ṣolına baḳmaz: ardına ve öñine baḳmaz ve saġına ṣolına naẓar eylemez

başları ḳayusı olmış. Bunlar geçince ṣabr eyledi. Andan varup [6] Melik Züheyr'i ve bāḳī Benī ʿAbs ḫalḳını buldı. [471a] Gördi ki elleri baġlu ve üzerlerine [7] birḳaç kişi ḳomışlar. Velīkin mecmūʿısına ıssıdan ve ṣuṣuzlıḳdan başı ḳayusı olmış. [8] Pes ol Esved ḫalḳına ḥamle itdiler. Helāk itdiler ve Melik Züheyr'i ve oġulların ve bāḳī [9] Benī ʿAbs ḫalḳın ki esīr olmışlardı, baġların çözdiler ve vāfir ṣu virüp ḳandurdılar [10] ve miḥnetden ḳurtardılar. Andan Melik Züheyr'e ʿAnter'üñ itdügi işleri eyitdi [11] Melik Esved'i ve bāḳī ḫalḳı ṭutduġın rivāyet eyledi. Melik Züheyr ve oġulları ve bāḳī [12] Benī ʿAbs şād u ḫurrem oldılar Şeybūb'a ve ʿAnter'e duʿālar itdiler. Andan Melik Züheyr [13] oġluna ve ḫalḳına eyitdi: "Di imdi işbu şeyṭānlardan eyü at aluñ. Binüp [14] varalum ʿAnter'ile bulışalum." Bunlar daḫı bulduḳları yirde Melik Esved leşkerinden [15] her kimüñ ki eyü atı varısa kendüyi depeleyüp atın elinden aldılar ve binüp [16] vardılar, ʿAnter'ile buluşdılar ve görüşüp esenleşdiler Melik Züheyr ve oġlı ʿAnter'e duʿālar **[265a]** [1] ve alḳışlar eylediler ʿAnter Melik Züheyr'üñ elin öpdi ve ayaġına düşdi eyitdi: [2] "Yā mevlāye! Ḥāşā ki ben dünyāda diri olam ve at arḳasında olam daḫı size [3] bunuñ gibi ḥaḳāret gele. Bu nesne revā degül" didi. "İllallāhü Teʿālā'nuñ taḳdīrinde [4] olacaḳ nesne varıdı, oldı ola." didi. Melik Züheyr eyitdi: "Hele şükür ki āḫiri [5] ḫayr oldı ve fesādumuz ṣalāḥa döndi ve senüñ devletüñde ve himmetüñde [6] ġuṣṣamuz şādīlıġa döndi." ve ṣunup ʿAnter'üñ gözlerin öpdi ve eyitdi: "Ne yaramaz [7] lıḳ varısa biz saña itdük ve ḳabīleden sürdük ve senüñ ḳadrüñi bilmedük ve bunca [8] ẓulm ve teʿaddī ki itdük, sen hīç birisine lāyıḳ degüldüñ itdük sen bizüm yaramazlıġumuza [9] ḳalmaduñ. Bizi işbunuñ gibi miḥnetden ve meşaḳḳatden ḳurtarduñ. Āferīn senüñ [10] mürüvvetüñe ve

---

264b-5 bunlar geçince ṣabr eyledi: ṣabr eyledi bunlar geçince
264b-7 olmış: olmışdur
264b-8 itdiler: eylediler, oġulların: oġullarını
264b-9 ḫalḳın: ḫalḳını
264b-10 eyitdi: eyitdiler
264b-11 Melik: ve Melik, ḫalḳı ṭutduġın: ḫalḳını ṭutduġını, eyledi: eylediler
264b-12 Benī ʿAbs şād u ḫurrem oldılar: ḫalḳları hep şāẕ ve ḫurrem oldılar ve
264b-13 oġluna: oġullarına
264b-14 varalum: varalum ve
264b-14 kimüñ ki eyü atı varısa : kimde ki eyü at varısa
264b-16 görüşüp esenleşdiler: görişüp esenleşdiler ve
265a-1 eylediler: itdiler ve, düşdi: düşdi vü
265a-3 ḥaḳāret: ḥaḳāret ve rüsvāylıḳlar, degül: degüldi, İllallāhü Teʿālā'nuñ: İllallāhü İllā Ḥaḳ Teʿālā'nuñ
265a-6 şādīlıġa: şāẕīlıġa
265a-8 lāyıḳ degüldüñ itdük: lāyıḳ degül idüñ ve

taḥsīn senüñ inṣāfuña ve keremüñe." didi ve Melik Züheyr'üñ oġulları [11] ve Mālik daḫı ʿAnter'e bu vechile duʿālar ve alḳışlar itdiler ve bāḳī Benī ʿAbs [12] ekābiri, her kim varısa ʿAnter'e hep duʿā itdiler ve göñülden muḥibb ü muḫliṣ [13] oldılar. [471b] Zīrā ki bunları ḥayātlarından ümīzi kesmişiken gine diriltdi ve helāk [14] olmaḳdan ḫalāṣ buldılar. Hele ol feraḥlıgıla ol gün anda ḳonup oturdılar [15] ve develer, ḳoyunlar boġazlayup envāʿ ṭaʿāmlar bişürüp yidiler ve köhne [16] meyler getürüp içdiler. Şād ü feraḥ oldılar ol gice ṣabāḥa degin ṣoḥbet **[265b]** [1] itdiler. Yarındası olıcaḳ göçdiler. Yine Redem ṭaġına ʿazm itdiler ve ḳabīlelerine ḳaṣd [2] ḳıldılar Melik Esved'i ve bāḳī esīrleri at üzerine arḳurı berkitdiler. Andan Melik [3] Züheyr ʿAnter'e eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Egerçi ki bu işleri itdüñ ve bizi [4] bu ʿazābdan ḫalāṣ itdüñ, velīkin ebedī teşvīşe ṣataşduḳ ve Melik [5] Nuʿmān'uñ ḫışmına müsteḥaḳ ve ġażabına lāyık olduḳ. Bizüm diyārumuzı ḫarāb ve memleketümüzi [6] ḫarāb ḳılısar, bizüm aña cevāb virecek ḳuvvetümüz yoḳdur ve ceng idecek [7] leşkerümüz yoḳdur. Şöyle ki aña daḫı cenk idüp ġalebe idevüz. Varup ḥālini [8] Kisrī'ye ʿarż ider, ʿAcem leşkerin ve oda ṭapuçılar leşkerin cemʿ idüp [9] gelür. Bizüm eserümüzi dünyādan götürür. Aña ḫoz hīç kimse muḳāvemet idemez [10] ve muḳābil olımaz." didi. ʿAnter Melik Züheyr'üñ sözin işidicek, güldi [11] eyitdi: "Yā mevlāye! Senüñ devletlü başuñ ve çoḳ niʿmetüñ ḥaḳḳı-y-içün ki yiryüzinde [12] ne ḳadar leşker varısa ve hep cemʿ olup ittifāḳıla gelürse iḥtiyāṭum yoḳdur [13] ve hīç kimseden ḳorḳmazın. İn-şāʾallāh ki saña anlardan hīç ziyān degmeye. [14] Eger Melik Nuʿmān ẓulm idüp bize teʿaddī itmek isdese, anı daḫı Esved yanına [15] bağlayam ve dürlü dürlü cefālar cānına ḳılam."didi. "Anı işidicek, Kisrī daḫı [16] ḳorḳa." didi. **Aṣmaʿī**

265a-11 ʿAnter'e bu vechile duʿālar ve alḳışlar: bu vechile ʿAnter'e duʿā vü alḳış
265a-13 gine diriltdi: yine diri ḳıldı
265a-15 develer: develer ve, envāʿ ṭaʿāmlar: envāʿ-i ṭaʿāmlar, bişürüp: bişürdüp
265a-16 içdiler şād: içdiler ve şāz, oldılar: olup, degin: dek
265b-2 Melik: ve Melik, üzerine: üsdine
265b-5 müsteḥaḳ: müsteḥıḳ
265b-6 ḫarāb: virān, virecek ḳuvvetümüz: virmege ḳudretümüz
265b-7 cenk idüp ġalebe idevüz: ġalebe idüp zebūn idersek ḫoz
265b-8 ider: iderse, ṭapuçılar leşkerin: ṭapıçılar çerisin
265b-10 olımaz: olmaz
265b-11 eyitdi: ve eyitdi
265b-14 anı: anu
265b-15 didi: didi ki

eydür: Bu ḥālile ve bu avurdıla gitdiler. ʿĀḳıbet gelüp **[266a]** (1) Redem ṭaġına irişdiler. Gördiler ki Benī Ḳırād'uñ yirleri ıssuz itler ulur (2) ḳurtları gezer ve ḳuşlar uçar ḳonar. ʿAnter'üñ cān başına ṣıçradı. Ḥāli mükedder ve beñzi (3) müteġayyir oldı ve ġāyetde müteḥayyir oldı. Andan dört yaña ādem ṣalup ḫaber isdediler. (4) Nā-gāh Şeybūb gördi ki bir aġaçda Beşāret [472a] aṣılmış ḳarġalar gözin yimiş üzerine (5) ḳuşlar çigzinür. Āh idüp aġladıʿAnter'e bu ḥāli bildürdi. ʿAnter daḫı Beşāret (6) içün çoḳ fiġān idüp zārılıḳ ḳıldı ʿAble'nüñ yine esīr olup gitdügin (7) añdı. Kendüden gitdi bāḳī ḫalḳ daḫı bu ḥāli göricek taḥassür idüp aġlaşdılar. (8) Mecmūʿısınuñ göñülleri maḥzūn cigerleri pür-ḫūn ve gözleri Ceyḥūn (9) oldı. Ḳıṣṣa-y-ı rivāyet iden ve dāsitānı ḥikāyet iden, ʿAnter'üñ ġarīb (10) vāḳıʿalarından ve ʿacīb ser-güẕeştlerinden şöyle naḳl eylemişdür ki Benī Ḳırād'a bu āfet (11) geldügine ve bu muṣībet irişdügine sebeb bu idi ki şol vaḳt ki ʿAnter Melik (12) Esved'ile uġraşmaġa gitdi, ʿemmüsi Mālik'i ve oġlı ʿAmr'ı ehl-i ʿayāllerin ṣaḳlamaġa (13) ve ḥaremlerin beklemege ḳodı gitdi. İttifāḳ bir gün Mālik'üñ oġlı ʿAmr bu esīrler ḳatına (14) geldi. Biraz Rebīʿ bin Ziyād'a ve biraz Müferric bin Hilāl'e ʿitāb ve serzeniş ḳıldı (15) ʿAble'nüñ üzerinden alınan mālları añdı. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Ne işdür (16) bu itdügüñ ve ne sözdür bu söyledügüñ? Ḳanı senüñile aramuzda olan **[266b]** (1) ḳarābet ve ḫışımlıḳ ve ḥaḳḳ-ı nān u nemek? Yaʿnī şöyle oldı ki bir deveñüz güdüci bed-aṣıl ve murdār-şekil ḳul bizden sizüñ ḳatuñuzda yig oldı? Sen şöyle mi (3) fikr idersin ki ol Melik Esved'üñ elinden ḫalāṣ bula yāḫuẕ Melik Nuʿmān'uñ (4) ḳaynaġından ḳurtıla ve bu seferden selāmetligile gele? İy ʿemmüm oġlı! Ḳanı ʿaḳluñuz (5) ki bu ḳadar ḫalḳıla ʿAcem ve ʿArab leşkeri-y-ile muḳābil

265b-16 gelüp: geldiler
266a-1 yirleri ıssuz: yiri ısız ve
266a-2 ḳurtları: ḳurtlar
266a-2 uçar: gezer ve uçar, cān: cānı, mükedder: mükedder oldı
266a-3 müteġayyir oldı: müteġayyir
266a-4 aṣılmış: aṣılmış ve, yimiş: yimiş ve
266a-5 çigzinür: çizginür, aġladı: aġladı ve
266a-6 ḳıldı: ḳıldı ve
266a-7 gitdi: gitdi ve, ḥāli göricek: ḥāle muṭṭaliʿ olıcaḳ, hep
266a-8 cigerleri pür-ḫūn ve gözleri Ceyḥūn: ve gözleri Ceyḥūn ve cigerleri pür-ḫūn
266a-12 ehl-i ʿayāllerin: ehl ü ʿayāllerin
266b-1 nān u: nān ve, şöyle: şöyle mi, deveñüz güdüci bed-aṣıl: deve güdüci beẕ-aṣl
266b-3 bula: bula ve
266b-4 ḳurtıla: ḳurtula, selāmetligile: selāmetliġile

olursız . Melik Nuʿmān'ıla ʿadāvet [6] idersiz? ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ki üş bu vaḳt gibi furṣat elüñüze girmez ve andan [7] ḫalāṣ bulmaġa mecāl olmaz. Ḳurtulmaḳ ardınca oluñ. Yoḫsa ṣoñra peşīmān olursız [8] helāk olup mecmūʿuñuz Nuʿmān elinde zebūn olursız." ʿAmru Rebīʿüñ sözin [9] işidicek, başından ġażab ḥareket eyledi ve ġayret-i cāhiliyye yine ġalebe eyledi [10] ʿadāvet-i ḳadīme yine ḫāṭırına geldi. Zīrā ki evvelden ʿAnter'i sevmezler idi. [11] Amā nā-çār [472b] zebūn olup muṭīʿ olmışlardı. Eski düşmen iḫlāṣıla dōst olmaġa [12] çāre yoḳdur. Ġāyeti budur ki furṣat bulınca ve eline bir mecāl girince ṣabr eyleye [13] müdārā ide. Pes bu daḫı Rebīʿden bu ʿabeṯ sözleri ve bī-fāyide naṣīḥatleri işidicek, [14] girçek ṣandı ve firāsetde ḫaṭā itdi ve fikrinde ṣavāb itmedi ve Rebīʿüñ sözüne [15] meyl itdi. Andan ṣoñra eyitdi: "Yā Rebīʿ! Ne çāre ola bize ki bu işden ḫalāṣ [16] bulavuz?" didi. Rebīʿ eyitdi: "Ṭarīḳ budur ki işbu Benī Şeybān ulusı Müferric bin Hilāl'i **[267a]** [1] ḳoyuviresin ve mecmūʿumuzuñ baġın çözesin Müferric bin Hilāl'ün size ziyānı [2] degmeyecegine ben boyun olayın ve daḫı her ne ḥācetüñüz varısa ḥāṣıl [3] ideyin. mecmūʿumuz dirilüp ittifāḳıla Melik Nuʿmān ḫiẕmetine varalum Melik [4] Esved dönüp yine gelince anda ṭuralum. Görelüm Melik Esved Melik Züheyr'ile ne [5] muʿāmele ḳıldı. Eger şöyle ki Melik Esved'e Melik Züheyr ġālib olırsa bize araya [6] düşüp ṣulḥ idüp Melik Nuʿmān'a anuñ ḳızı Mütecerride'(y)i alıvirevüz şād ü ḫurrem [7] göñül murādı-y-ıla vaṭanumuza gidevüz. Eger Melik Esved Melik Züheyr'e ġālib [8] oldı-y-ise ḫoẕ anları hep helāk ider, gelür. Sizüñ daḫı ehl-i ʿayālüñüzi [9] hep esīr ider ve ʿArab içinde ḫor u ḫaḳīr ider ve māluñuzı ve rızḳuñuzı yaġma [10] ider." didi. ʿAmr eyitdi: "*Yā şeyḫe'l-ʿArab*! Eger ittifāḳ düşüp ʿAnter Melik Esved'e

---

266b-5 olursız: olursız ve
266b-8 helāk: ve helāk, olursız: olursız didi, ʿAmru: ʿAmr
266b-10 ʿadāvet-i: ve ʿadāvet-i, sevmezler~~di~~ idi: sevmezler idi
266b-11 olmışlardı: olmışlar idi
266b-12 ṣabr eyleye müdārā ide: müdārā ide
266b-13 Rebīʿden: Rebīʿden bu ḫaberi ve
266b-14 itdi: ḳıld, sözüne: sözine
267a-1 Müferric bin Hilāl'ün size ziyānı: ve Müferric ibni Hilāl'den sizüñ ehl ü ʿayālüñüze ziyān
267a-3 mecmūʿumuz dirilüp: andan mecmūʿumuz düzilüp, varalum: varalum ve
267a-4 görelüm: görelüm ki
267a-5 Melik Esved'e Melik Züheyr ġālib olırsa bize: Melik Züheyr Melik Esved'e ġālib oldı ise biz
267a-6 Mütecerride'(y)i alıvirevüz şād: Mütecerrede'(y)i alıvirüp şāẕ
267a-7 murādı-y-ıla: murādı-y-ıla varup yine, eger: eger şöyle ki
267a-8 ider: ider ve, ehl-i ʿayālüñüzi: ehl ü ʿayālüñüzi

(11) ġālib olursa nice olur? Bizi dünyā yüzinde diri yürimege ḳoya mı?" didi. (12) ʿİmāre bunı işidicek eyitdi: "Yā ʿAmru! Sen mecnūn olmışsın. Ne sözdür ki (13) söylersin? Melik Esved on biñ bahādur ādemile bile ve Melik Nuʿmān adı-y-ıla ve anuñ (14) buyruġı-y-ıla, muḥāldür ki anuñıla muḳābil ola. Ġālib olup başmaḳ ḳaldı. Rabb-i ḳadīm (15) ve İlāh-ı ʿaẕīm ḥürmeti-y-içün ki bunı hīç ʿaḳl ḳabūl itmez. Eger ecel daḫı bu kerre yaḳın (16) degülse ḳaçup ḳurtılursa iki üç ādemile ancaḳ ḳurtılur. [473a] ʿĀḳıbet gelüp **[267b]** (1) bize yalvaracaḳdur. Ṣuçın Melik Nuʿmān'dan diliyevüz anı anuñ ġażabından ḫalāṣ (2) idevüz ve ʿiḳābından emīn ḳılavuz. Şimdiki ḥālde furṣatı ġanīmet bilüñ (3) ve ḳardaşumuñ naṣīḥatin ḳabūl eyleñ. Bilürsiz ki Benī ʿAbs'üñ ulusıdur ve Benī (4) Ziyād'uñ şeyḫidür, ʿaḳl u tedbīr issidür ve fikr firāset ehlidür." **Aṣmaʿī eydür:** (5) ʿAmr bu sözleri işidicek, göñlinde yine ʿAnter'e geregi gibi ʿadāvet baġladı (6) ve aṣıldaġı düşmenligi yine bayaġı gibi oldı, cān ü göñülden ḳabūl itdi. Andan eyitdi: (7) "Hele bir ṣabr idüñ. Varup atamıla ṭanışayın. Göreyin ki ne dir." didi. Müferric (8) eyitdi: "Bu sözleri didügüñden ṣoñra diyesin ki ḳızınuñ ne ḳadar mālı gitdi ise (9) bī-ḳuṣūr bulıvirevüz. Daḫı ziyāde inʿāmlar ve iḥsānlar idevüz ve Melik (10) Nuʿmān ḳatında ʿazīz ve mükerrem idevüz." didi. Eyle olsa ʿAmr vardı. Bu ḥāli (11) atasına ḫaber virdi. Atası ġāyetde şād oldı eyitdi: "Yā veledi! Rebīʿ ṣavāb (12) söylemiş ve ḫūb fikr ḳılmış. Velīkin bunuñ ʿāḳıbetinden iḫtiyāṭ iderüz. (13) Ol maʿarrusıla niçe ki ʿadāvet itdük, bir vāḳıʿaya uġrayup yine aña muḫtāc (14) olduḳ. Eger bu defʿa daḫı ḫaṭā idüp aña muḫālefet idersevüz ve ol mehlekeden (15) ḳurtulursa yidi ḳat yirüñ altına girürsevüz bizi bulup çıḳarur. (16) Ayruḳ ʿöẕrümüz ḳabūl itmez." didi. ʿAmr eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, ol bu belādan **[268a]** (1)

267a-11 nice olur: ḥāl nice ola, dünyā yüzinde: dünyāda
267a-12 ʿİmāre: ʿAmāre, ʿAmru: ʿAmr
267a-13 adı-y-ıla: adı ile
267a-14 buyruġı-y-ıla, muḥāldür ki: buyruġı ile, muḥāldür ki ʿAnter, ḳaldı: ḳanda ḳaldı
267a-16 degülse: degülse ve, ḳurtılursa: ḳurtulursa, ḳurtılur: ḳurtulur
267b-1 ṣuçın: ṣuçını, diliyevüz: diliyevüz ve
267b-3 eyleñ: idüñ
267b-4 ʿaḳl u: ve ʿaḳl ve, fikr: fikr ve, ehlidür: ehlidür didi
267b-5 göñlinde yine ʿAnter'e geregi gibi: göñlinde geregi gibi yine ʿAnter'e
267b-6 oldı: oldı ve, göñülden: göñül ile
267b-7 ṭanışayın: ṭanışayım
267b-10 ʿazīz ve mükerrem idevüz: muḳarreb eyleyevüz
267b-11 şād oldı: şāẕ oldı ve
267b-13 maʿarrus: muʿarres
267b-14 mehlekeden: mehlekelerden

ḫalāṣ bulmaz ve hīç üşenme. Furṣat ele girmişiken fevt eyleme. Bu işi idecek [2] olursavuz Melik Nuʿmān ḳatında muḳarreb ve ʿazīz, muḥterem oluruz. Eger bu naṣīḥati [3] ḳabūl itmezseñ ṣoñra aña muḥtāc oluruz iʿtibārumuz daḫı olmaz ve sözümüz [4] daḫı işidilmez. Hele ben rāżī oldum. Sen bu ʿahde rāżī olmazsañ ḫāṭıruñ [5] bilür." didi. Mālik eyitdi: "Yā veledi! Çünki ḥāl böyle ola, bir ḥīle ideyin ki [6] ṣoñra ḥāl bizüm umduġumuz gibi olmazsa daḫı ʿAnterʾüñ şerrinden emīn [7] olavuz." didi. ʿAmru [473b] eyitdi: " Niçe idelüm, ne ḥīle ḳılursın?" "Tedbīr budur ki [8] aḫşam olınca ṣabr idesin. Temām ḳarañulıḳ ol esīrlere bu ḥāli bildüresin [9] mecmūʿısınuñ baġın çezip ḳoyıviresin ve anlara silāḥ viresin. Ṣabāḥ [10] olıcaḳ, çıḳup bize ḥamle ideler ve hepümüzi ṭutup esīr ideler bundaġı mālları [11] ve develeri süreler ve ehl-i ʿayālleri alalar, Melik Nuʿmānʾa degin gideler. Bu ṭarīḳile [12] olıcaḳ, ʿAnter saġ selāmet ḳurtulsa daḫı bize nesne dimez." didi. "Zīrā ḳażiyye [13] bu vechile olduġın işidür. Bizi maʿẕūr ṭutar." didi. ʿAmr eyitdi: "Bārek[14]allāh! Vallāhi ʿaceb tedbīr ḳılduñ ve ḫūb fikr eyledüñ."didi. Andan gice [15] ḳarañu olınca göydiler ve ḫalḳ yatınca ṣabr eylediler ʿAmr varup bunları baġdan [16] çezdi ve mecmūʿısınuñ eline ḳılıç virdi ve ḳalḳan virdi ve "babasınuñ **[268b]** [1] ḥīlesin" didi ve tedbīrin bildürdi. **Rāvī eydür:** Bunlar ḫoẕ cemīʿisi [2] bahādurlar idi. ʿAnter bunlaruñ her birisin esīr idince ne zaḥmetler çekmişdi. [3] Nite kim yuḳaruda didük Pes çünki ellerine silāḥ girdi, ṣabāḥ olıcaḳ, her birisi [4] bir mīşe aslanına döndi ʿAnter Benī Ḳırādʾı ṣaḳlamaġa birḳaç kişi ḳomış idi. Yigirmi [5] otuz

---

268a-2 muḥterem oluruz: mükerrem olursın
268a-3 oluruz: oluruz ve
268a-4 daḫı işidilmez: işidilmez
268a-5 çünki: İmdi çünki
268a-6 olmazsa daḫı: olmazsa
268a-7 ʿAmru: ʿAmr
267a-7 -: (didi Mālik eyitdi)
268a-8 ḳarañulıḳ ol: ḳarañulıḳ olıcaḳ, varup ol
268a-9 mecmūʿısınuñ baġın çezip: ve mecmūʿısınuñ baġın çözüp
268a-10 ideler: ideler ve
268a-11 ehl-i ʿayālleri: ehl ü ʿayālleri, degin: dek
268a-14 Vallāhi: Vallāhi ki, eyledüñ didi: eyledüñ
268a-15 eylediler: eylediler ve
268a-16 çezdi: çözdi, eline ḳılıç virdi: ellerine ḳılıç
268b-1 cemīʿisi: cemīʿisin
268b-2-3 ʿAnter bunlaruñ her birisin esīr idince ne zaḥmetler çekmişdi nite kim yuḳaruda didük: nite kim yuḳaruda beyān eyledük ki ʿAnter bunlaruñ her birisin esīr idince ne zaḥmetler çekdi.
268b-4 aslanına döndi: arslanına döndi ve, kişi: ādem

miḳdārı. Anlara ḳaṣd idüp vardılar. Ḳılıç ḳoydılar ve ḳırıp helāk eylediler [6] ve yigirmi kişi daḫı der-bend beklerdi meger ki Mālikʾe taʿalluḳ ḫalḳ varıdı. Mālik [7] anlara ḥikāyeti bildürüp ışmarlamışıdı ki ceng itmeyeler. Anda daḫı eyle itdiler. [8] Müferric varup anları daḫı ṭutdı mecmūʿısın esīr eyledi. Andan Beşāret [9] Müferricʾüñ eline girdi. Dürlü dürlü işkenceler ve ʿaẕāblar eyledi ve ṣoñra aṣdı. [10] Andan Benī Şeybān esīrlerin ḫalāṣ itdi ve Benī Ḳırād ḫalḳını esīr eyledi ʿAble daḫı [11] bile esīr oldı. Andan Melik Nuʿmānʾa teveccüh itdiler ve becid sürdiler ve yortup [12] gitdiler ve ʿİmāre yolca giderken ʿAbleʾnüñ yaḳınına varurdı ḫāṭırın tesellī iderdi [13] ve "Seni ben ḫalāṣ idem." dirdi ʿAble hīç cevāb virmezdi ve yüzine baḳmazdı, [14] dāyim [474a] aġlardı ve ʿAnterʾüñ ḥasreti-y-ile cigerin ṭaġlarıdı ve adın añup [15] söyler idi. **Aṣmaʿī eydür:** Ol gün gitdi. Yarındası giderken nā-gāh ṣaġ [16] ṭaraflarından bir toz çıḳdı ve yirüñ yüzin ṭutdı ve cihānı ẓulmet eyledi. **[269a]** [1] Ādemler segirtdiler ki ne ḥāldür, ḫaber bile. Gelirek toz yarıldı ve içinden bī-nihāyet [2] leşker çıḳageldi ki ṣayuda ḥisāba gelmez ve miḳdā{rın} hīç kimse bilmez. Hemān demürden [3] bir deryādur mevc urur ve cemīisi ḳılıç balçaġın bilegine geçürüp süñüsin at [4] ḳolaġına bıraḳmış bunlaruñ öñince bir reʾīsleri var ki ḳāmeti mecmūʿ-ı ḫalḳdan [5] yüce ve ayaġını üzengüden çıḳarsa yire irişür ve bahādurluḳ nişānları üzerlerinde [6] bellü ve merdāneliḳ eşerleri ṣūretinde ẓāhir. Müferric bin Hilāl bunı göricek bildi. [7] Zīrā ki evvelden bilürdi levni ḳorḳusından müteġayyir oldı. Andan çaġırdı ki: [8] "Hay, başuñuz alup ḳaçuñ. Bu gelen Benī Zübeyd ulusıdur Maʿdī Kerbʾdür. [9] Biz bunuñıla uġraşımazuz. Bizüm ol ḳadar ṭāḳatümüz yoḳdur ki

---

268b-5 miḳdārı: miḳdārı ola

268b-6 der-bend: der-vend, beklerdi meger ki Mālikʾe taʿalluḳ: bekleridi ve anlaruñ içinde meger ki Māliküñ taʿalluḳı

268b-7 ışmarlamışıdı: ışmarlamışdı, anda: anlar

268b-8 ṭutdı: ṭutdı ve

268b-10 esīrlerin: esīrlerini, eyledi: eyledi ve

268b-12 ʿİmāre yolca: ʿAmāre yolda, varurdı: varurdı ve

268b-13 dirdi: diridi ve, baḳmazdı: baḳmazidi

268b-14 dāyim: ve dāyim

268b-16 ṭaraflarından: ṭarafdan, yüzin: yüzini, cihānı ẓulmet eyledi: cihān ẓulmet oldı

269a-1 bile: bileler

269a-2 miḳdā{rın}: miḳdā{rın}ı

269a-4 bıraḳmış: bıraḳmış ve

269a-6 üzerlerinde: üzerinde

269a-7 evvelden: evvelinden

269a bilürdi: bilürdi ve, ki: ki eyitdi

269a-8 gelen: gelen kişi, ulusıdur Maʿdī Kerb: ulusı Maʿdī Kerebʾdür

buña muḳāvemet idevüz. [10] ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki biz azuz, bunlar ġāyetde çoḳdur." didi. Andan dizginin dönderdi [11] ters yanına ḳacdı. "Gelüñ benüm ardumca." diyüp çaġırdı Sinān ibni ʿAbdu[12]ʾl-ʿUzzā ve Rebīʿ bin Ziyād daḫı bile ardına düşdiler ve ʿİmāre çaġırdı "Yā aḫī! [13] ʿAble-y-i ḳoyup ḳanda gidersin? Elümüze bir daḫı ḳaçan girür?" didi. Rebīʿ eyitdi: [14] "Yā maʿarrus! Başuñ al, git! Ne ʿAble ḳayusıdur? Vazgel ʿAbleʾden. Yoḫsa seni [15] depeler, etüñi itlere yidürür. Zīrā ki Maʿdī Kereb ʿAnter ile kīnlüdür şol [16] vaḳtden berü ki Ḫālid ibni Muḥāribʾi öldürüp Zāhir ḳızı Ceydāʾyı esīr itdi." **[269b]** [1] didi. Pes ʿİmāre daḫı ḳaçdı anlaruñ ardına düşdi. Ẓālim bin Ḥāriṯ bunları [2] göricek, taʿaccüb eyledi "Zihī bed-baḫt ṭāyife ve meyşūm ḫalḳ. Ne kendü ḥürmetin [3] saḳınur ve ne ehl-i **[474b]** ʿayālin bekler ne ḫoẕ düşmene muḳābil olur." Didi kendü daḫı [4] vaṭanı ṭarafına ʿazm eyledi. **Rāvī eydür:** Meger ki bu gelen bahādur hem daḫı Maʿdī [5] Kereb idi. Be-ġāyet cebbārlardan ve mütekebbirlerden idi ve ḳuvvetde şol mertebedeyidi [6] ki ata binicek, ayaḳların biribirine ḳıssa atuñ eyegülerin uvadurdi ve deveyi depse [7] düşürürdi. ʿArab diyārında anuñ bahādurlıġı müsellem idi ve ḥükmine muṭīʿ olmışlar idi. [8] Bu defʿa daḫı çıḳduġından ve çeri çeküp sefere ʿazm itdüginden maḳṣūdı ʿAnter [9] idi. Zīrā işitdi ki ḫalḳın alup Redem ṭaġına varmışdur anda ḳarār ṭutup muḳīm [10] olmışdur. Pes diledi ki Maḥāribʾüñ intiḳāmın andan ala. **Aṣmaʿī eydür:** Yuḳaruda ẕikr [11] olundı ki Ḫālid ġāyetde bahādurlardan idi ve ʿAnter daḫı anı key zaḥmet ile başmışıdı. [12] Hele ne ṭarīḳile olursa öldürdi. Andan ṣoñra Ceydāʾnuñ hīç gözi yaşı diñmedi [13] ve yas libāsın egninden çıḳarmadı. İrte gice aġlardı, Ḫālidʾüñ ḥasreti-y-ile [14] cigerin ṭaġlardı. Kimse ile muṣāḥabet itmezdi ve bir sāʿat rāḥat olmazdı. [15] Mecmūʿ-ı

269a-10 azuz: azuz ve
269a-11 ters yanına ḳacdı: ve ters yüzine ḳaçdı ve çaġırdı, diyüp çaġırdı: didi
269a-12 ʿİmāre: ʿAmāre, çaġırdı: çaġırdı ki
269a-14 maʿarrus: muʿarres
269b-1 ʿİmāre: ʿAmāre, ḳaçdı: ḳaçdı ve, Ẓālim bin: Ẓālim ibni
269b-12 eyledi: eyledi ve eyitdi, bed-baḫt: beẕ-baḫt
269b-3 ehl-i ʿayālin: ehl ü ʿayālin, didi: didi ve
269b-5 mertebedeyidi: mertebede idi
269b-6 uvadurdı: uvaduridi
269b-7 düşürürdi: düşürüridi, diyārında anuñ bahādurlıġı müsellem: diyārı anuñ bahādurlıġın müsellem
269b-8 itdüginden: itdükden
269b-9 varmışdur: varmışdur ve
269b-10 Maḥārib: Muḥārib
269b-12 başmışıdı: başdı
269b-13 irte gice aġlardı: irte ve gice aġlardı ve

ḫalḳ feryādından incindi ve Maʿdī Kereb daḫı bunuñ bu ḥālinden [16] maḥzūn oldı şöyle ki ṣoḥbetden ṣafā bulmazdı ve ʿıyş u ʿişretden leẕẕet almazdı. **[270a]** [1] Bunuñiçün ne çāre ḳılacaġın bilmez idi ve ādem gönderüp eydürdi ki "Bu cefā vü [2] miḥnet ve nāle vü ḥasret niçeye dek olısar? Hīç bu yasuñ āḫiri yoḳdur bu ġuṣṣanuñ [3] nihāyeti ve pāyānı yoḳ mıdur?" Ceydā eydürdi ki "Lā! Vallāh belānuñ āḫiri fiġānuñ [4] pāyānı şol vaḳt olur ki varup ʿemmüm oġlına ḳavuşam yāḫuẕ anuñ kīnin [5] baña ʿAnterʾden alıvire." dir idi Maʿdī Kereb cevāb virürdi eydürdi ki [6] "Vallāhi ki ġāyetde rüsvāylıḳdur ki benüm gibi kişi ʿAnter gibi kişinüñ üzerine vara [7] anuñıla ber-ā-ber olup ceng ide veyāḫuẕ anuñ ḳanın Ḫālidʾüñ ḳanına müsāvī [8] ḳıla. ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün eger Ḫālid ḳanı-y-içün Züheyr bin Ceẕīmeʾyi depelesem Ḫālidʾüñ [9] ḳīmetinde ziyān [475a] itmiş ola ve aña ʿivaż olmaya." didi. Bu ḥālile bir niçe eyyām [10] daḫı geçdi ve Maʿdī Kereb gördi ki Ceydāʾya çāre yoḳdur. Bu sevdādan vaz [11] gelmedi. Ḳaṣd eyledi ki varup Benī ʿAbsʾüñ diyārın ḫarāb eyleye ʿAnterʾi depeleye. [12] Pes bunlaruñ ḫaberlerin ṣordı ve ʿAnter ḳandalıġın teftīş itdi. ʿĀḳıbet [13] işitdi ki ʿAnter Benī ʿAbs içinden çıḳup vardı. Redem ṭaġında vaṭan ṭutdı. [14] aḳribāsın anda muḳīm ḳıldı ve Benī Şeybān leşkerin başdı ve Müferricʾi esīr [15] idüp ṭutdı. Bu ḫaberlere şād olup sevindi Ceydāʾyı ḳıġırdı getürdi [16] Andan "Beşāret olsun ki ʿAnter bin Şeddād hemān helāk oldı ve göñlüñe **[270b]** [1] şifā ḥāṣıl oldı. Yas libāsın çıḳar." didi. Ceydā eyitdi: "*Lā*! Vallāh Benī ʿAbsʾüñ [2] diyārın ḫarāb görmeyince ve ʿAnterʾüñ ḳanını içmeyince yasdan çıḳmazın ve

269b-16 oldı şöyle ki: oldı ve, ʿişretden: ʿişretinden

270a-1 bunuñiçün: ve bunuñiçün, ḳılacaġın: ḳılacaġını, vü: ve

270a-2 vü: ve, yoḳdur: yoḳmıdur ve

270a-3 Vallāh: Vallāhi ki bu, āḫiri: āḫiri ve bu

270a-4 varup: ölüp

270a-5 baña ʿAnterʾden alıvire dir idi: ʿAnterʾden alıvireler dir idi ve, virürdi: virürdi ve

270a-7 anuñıla: ve anuñıla, ḳanın: ḳanını

270a-8 ḳıla: ide, eger: ki eger, Züheyr bin Cüdeymeʾyi: Züheyr ibni Cüdeymeʾyi

270a-10 bu sevdādan: bu sevdāndan

270a-11 diyārın ḫarāb eyleye: diyārını ḫarāb ide ve

270a-12 ʿAnter: ʿAnterʾüñ

270a-13 ʿAbs içinden çıḳup vardı Redem ṭaġında vaṭan ṭutdı: ʿAbsʾüñ içinden çıḳdı ve varup Redem ṭaġında vaṭan ṭutup ṭurdı

270a-14 aḳribāsın: ve aḳribāsın

270a-15 ḫaberlere şād olup sevindi Ceydāʾyı ḳıġırdı getürdi: ḫaberleri işidicek şāẕ olup sevindi ve Ceydāʾyı ḳıġırdı ve eyitdi

270a-16 andan Beşāret: Beşāret, göñlüñe: göñlüñi

270b-1 Vallāh: Vallāhi

270b-2 diyārın: diyārını

yüre[3]güm yirine oturmaz" didi. Andan eyitdi: "*Yā mevlāye*! Ne ḫaber işitdüñ ki [4] bunuñ gibi söz söylersin?"didi. Maʿdī Kereb daḫı ʿAnterʾüñ ḫaberin [5] işitdügincesöyledi. Ceydā eyitdi: "Çünki ol şeyṭān Benī Şeybānʾı başup [6] Müferric bin Hilālʾi esīr itdi, kendüñe maʿrūr olma ve kimseye ḥaḳāret naẓarıyıla [7] baḳma düşmeni ḫor görme. Velīkin bu furṣatı ġanīmet bil ve bu vaḳti ġanīmet gör. [8] Melik Nuʿmān eli irmedin sen irişüp intiḳām idegör." didi. Maʿdī Kereb [9] daḫı bunuñ sözin işidicek, ḳabūl itdi tedbīrine taḥsīn itdi ve ʿaḳlını [10] firāsetini begendi. Andan Benī Zübeyde ḳabīlesine ḫaber idüp çaġırtdı. Sefer yaraġın [11] gördiler iki biñ eyü ādem iḫtiyār itdi Redem ṭaġına ʿazm eyledi Ceydāʾya [12] eyitdi: "Sen bunda otur. Bizümile gelme. İn-şāʾallāh düşmenüñ ayaġuña diri [13] getürem. Nice ki ḫāṭıruñ dilerse eyle idesin." didi. Ceydā eyitdi: "Lā! Vallāh [14] ben bunda ḳalmazın. Elbette senüñle bile giderin. İşbu süñüme düşmen ḳanın bulaşdur [15] mayınca ḳomazın" didi. Yas libāsın çıḳarup ceng libāsın geydi [475b] leşkerile [16] bile bindi. Andan mecmūʿısı ḳabīleden çıḳup revān oldılar ve Ceydāʾya Ḫālidʾüñ [271a] [1] ḥasreti ve fürḳati ġalebe idüp aġladı çoḳ zārılıḳlar ḳıldı. Andan başladı, [2] mecrūḥ ciger ile ve melūl ḫāṭırıla ve sūznāk sözüle ve ġamnāk göñül ile ve nemnāk [3] gözler ile işbu şiʿri eyitdi: Şiʿir Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir **Aşmaʿī eydür:** Maʿdī Kerb Ceydāʾnuñ [13] bu şiʿrin işidicek, Ḫālidʾe ḥasreti artdı ʿAnterʾe ġażabı ziyāde oldı [14] ve intiḳām itmege himmeti ḳavī oldı. Andan ol gün yüridiler. Yarındası [15] daḫı gitdiler. El-ḳıṣṣa Redem ṭaġına yaḳın geldiler. Ol

270b-3 yüregüm yirine oturmaz didi: yüregüm ḫaber ile şovımaz
270b-4 söylersin didi: söylersin
270a-5 işitdüginceişitdügi gibi
270a-6 olma: olup ġāfil olma
270b-7 baḳma: baḳma ve, ġanīmet gör: saʿādet gör
270b-8 irmedin: irişmedin
270b-9 itdi: itdi ve
270b-10 firāsetini: ve firāsetini, Zübeyde: Zübeyd, idüp: eyledi ve
270b-11 iki biñ eyü ādem iḫtiyār itdi: ve iki biñ ādem iḫtiyār itdi ve, eyledi: eyledi ve
270b-12 bizümile: bizümle, düşmenüñ: düşmenüñi
270b-13 Vallāh: Vallāhi
270b-14 elbette senüñle: elbetde senüñile
270b-15 ḳomazın: ölmezin, geydi: geydi ve
271a-1 aġladı: aġladı ve
271a-2 sözüle: sözile
271a-3 şiʿir: şiʿr
271a-12 Maʿdī Kerb: Maʿdī Kereb

idi ki yuḳaruda didügümüz [16] gibi Müferric ile buluşdılar Müferric bunı göricek, ḳaçdı ve Rebīʿ ve ʿİmāre ve Sinān bin **[271b]** [1] ʿAbdu'l-ʿUzzā ardına düşdi bile ḳaçdılar. Andan Maʿdī Kereb'üñ leşkeri [2] bunlaruñ bıraġup gitdügi mālları aldılar ve kendülerden Müferric'üñ ḳaçduġına [3] feraḥ oldılar. Andan Maʿdī Kereb Ceydā'ya eyitdi: "Gördüñ mi ki arslan āvāzın [4] işidicek, ḳurtlar nice ṭarṭaġan olur yā Ceydā! Bu ḳadar māl ve niʿmet [5] bize zaḥmetsüz ve meşaḳḳatsüz ḥāṣıl olduġına sen sebeb olduñ. Senüñ saʿādetüñde [6] daḫı neler ḥāṣıl ola." didi. Andan ṣoñra baḳup gördi ki Benī Ḳırād ulusı [7] Mālik ve oġlı ʿAmr at üsdine arḳuru baġlanmış ḫor u ḥaḳīr olmış. Bunlara, [8] ṣorup eyitdi ki: "Nedür ḥālüñüz? Kim sizi belāya mübtelā ḳıldı?" didi. Bunlar [9] eyitdi: "Bu işi bize Müferric bin Hilāl itdi." didiler. Maʿdi **[476a]** Kereb eyitdi: "Bu ne ġarīb [10] ḫaber. Biz ḫoẕ işitdük Müferric ʿAnter elinde dutsaḳdur ve Benī Şeybān leşkerin [11] başup, perākende eyledi didiler." didi. Mālik eyitdi: "Yā emīr! Bu ḥāle biz kendümüz [12] sebeb olduḳ ve bu miḥnete kendü elümiz ile giriftār olduḳ ve bizi [13] emīn idinene ḫıyānet ve ḥaremin ışmarlayup ʿahd idene muḫālefet ḳılduḳ." didi [14] başladı itdügi mekri ve ḳılduġı ḥīle-y-i ḥikāyet itdi ve Melik Nuʿmān'a dek [15] bizi bu ḥālile iltügin rivāyet eyledi. Maʿdī Kereb bunuñ bu sözin [16] işidicek eyitdi: "Ḥaḳ Teʿālā'nuñ laʿneti senüñ cānuña gelsün. Saña bunca **[272a]** [1] eylük iden kişiye niçün böyle ḫıyānet itdüñ? Sizüñ aduñuz ḫalḳ içinde anuñ [2] sebebi-y-ile añılur. Vallāhi yaramaz iş itmişsin. Velīkin bu iş Ceydā saʿādeti-y-içün olmışdur." [3] didi. Andan bu Mālik'i ʿüryān idüp ḳamcıyile muḥkem dögdi. Şol ḳadar ki [4] bedeninden ḳan revān oldı. Andan Ceydā'ya eyitdi: "Bu ol kişidür ki ʿAnter'i [5] gönderdi Ḫālid'i depeletdi. Senüñ aṣıl ḳanluñ budur. Dilerdi ki ḳızına ḫiẕmetkār [6]

271a-16 buluşdılar: buluşdılar ve, ʿİmāre: ʿAmāre, Sinān bin: Sinān ibni
271b-1 düşdi: düşüp
271b-6 Ḳırād: Ḳırād'uñ
271b-7 arḳuru baġlanmış: arḳurı baġlanmış ve, bunlara ṣorup: ṣordı bunlara
271b-8 belāya: bu belāya
271b-9 eyitdi bu işi bize Müferric bin Hilāl itdi didiler: eyitdiler Müferric bin Hilāl itdi bu işi bize
271b-10 işitdük: işitdük ki, ʿAnter: ʿAnter'üñ, leşkerin: leşkerini
271b-11 başup: başdı
271b-12 sebeb olduḳ ve bu miḥnete: sebeb olduḳ ve bu muṣībete ve bu miḥnete
271b-13 emīn idinene ḫıyānet: emīn idene ḫıyānet itdük
271b-14 başladı: ve başladı, mekri ve ḳılduġı ḥīle-y-i: ḥīle(y)i ve ḳılduġı mekri
271b-15 bizi bu ḥālile iltügin: {kendüler}i bu ḥālile iltecegin, bu sözin: sözin
272a-2 Vallāhi: Vallāhi ki
272a-3 ḳamcıyile: ḳamçı ile
272a-5 gönderdi: göndürdi ve, aṣıl: aṣl, dilerdi: seni dilerdi

ideydi. İmdi her ne kim cezā iderseñ it ve her ne dürlü işkence ḳılursañ ḳıl. (7) Ammā öldürme, tā yirümüze varmayınca. Varup görelüm ve ṣabr idüp muntaẓır (8) olalum. Zīrā ki ʿAnter varmış, Melik Esved'ile uġraşmaġa gitmiş. Eger biz anuñ üzerine (9) varursavuz Melik Nuʿmān'a ḳarşu düşmiş oluruz. Biz anı itmezüz. Zīrā ki Melik (10) Nuʿmān'uñ iḥsānın çoḳ görmişüz dāyim bize armaġanı gelür. Maṣlaḥat budur ki (11) varup diyārumuzda muḳīm olup ṭuravuz. Melik Esved yine dönüp Melik Nuʿmān'a (12) gelince ṣabr ḳılavuz ve ḫaber diñleyevüz. Eger şöyle ki varup Benī ʿAbs memleketin ḫarāb (13) idüp ʿAnter'i esīr idüp Melik Nuʿmān'a getürürse {Melik Nuʿmān'dan dilegi idüp getürüp} saña teslīm idem. Nice (14) dürlü belā ki ḫāṭıruñ diler, idesin. Andan ṣoñra öldürüp ve ḳalbüñe şifā ḥāṣıl (15) idesin." Andan dönüp bu fikrile [476b] yine evlerine geldi Ceydā her gün Mālik'e ve oġlına (16) envāʿ işkenceler ḳılurdı ve günde birḳaç defʿa muḥkem letler iderdi. Bunlar **[272b]** (1) itdükleri işe peşīmān oldılar ve ḥālleri ḫarāb oldı ve kendülerden ümīẕ (2) kesdiler ve helāklerine yaḳın ḥaṣıl itdiler. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası böyle (3) oldı bu ṭarafdan Benī Şeybān ṣınḳunlarınuñ ḳażiyyeleri işbu ṭarīḳile oldı ki (4) ʿAnter buları ṣıyup Müferric'i ve Sinān'ı ṭutıcaḳ, başların alup Melik Nuʿmān'a degin (5) gitdiler. Vaṭanlarına daḫı uġramadılar ve hīç bir yirde ḳarār ṭutmadılar. Çünki Melik (6) Nuʿmān'a irişdiler, yüzlerin yırtup başlarına ṭopraḳ ḳoydılar ve feryād idüp (7) aġlaşdılar Müferric bin Hilāl ve Sinān bin ʿAbdu'l-ʿUzzā ṭutulduġın ḫaber virdiler. Melik (8) Nuʿmān ḳaḳıdı, eyitdi: "Yā maʿarruslar!

272a-6 ideydi: ide idi, kim cezā: cezā ki
272a-7 tā: tā ki, varup: yirümüze varup
272a-9 biz anı: bunı
272a-10 görmişüz: görmişüz ve
272a-11 ṭuravuz: ṭuravuz ve
272a-12 varup: Melik Esved varup
272a-13 getürürse: getürürse varup
272a-14 öldürüp: öldüresin
272a-15 idesin: idesin didi, dönüp bu fikrile: bu fikrile dönüp, geldi: geldiler ve
272a-16 envāʿ işkenceler: envāʿ-i işkenceler
272b-1 işe: işlere
272b-2 ḥaṣıl itdiler Rāvī eydür: oldılar Aṣmaʿī eydür
272b-3 oldı: oldı ve
272b-4 degin: dek
272b-6 feryād: feryāẕ
272b-7 Müferric bin Hilāl ve Sinān bin: ve Müferric ibni Hilāl ve Sinān ibni
272b-8 ḳaḳıdı: ḳaḳıdı ve, maʿarrus: muʿarres

Siz ḫoẕ biş biñ ādemidüñüz. ʿAnter ne ḳadar [9] kişiyile gelüp uġraşdı ki size bu ḥāl oldı?" didiler. Bunlar eyitdiler: "Yā melik! [10] ʿAnter ile iki yüz ādem ancaḳ var idi ola. Velīkin her birisi bir mīşe aslanından [11] yüreklü ve ḳuvvetlüyidi ve kendü ḫoẕ bir ḳażā-yı āsumānīdür. Ḳanḳı ṣafa depdi-y-ise [12] ṭaġıtdı ve ne ṭarafa teveccüh eyledi-y-ise perākende ḳıldı. Ol bir şeyṭāndur. Ḥāşā ki [13] insān ola." didiler. Melik Nuʿmān eyitdi: "Rabb-i ḳadīm ve İlāh-ı kerīm ḥürmeti[yi]çün, [14] eger ol kelb maʿarrusuñ helākine bir tedbīr itmezsevüz, ḫāl ḫarāb oldı. [15] Bī-nihānet fesādlar ider." diyüp ḫaylī taḥassür idüp bunları esirgedi. Andan [16] ḫiẕmetkārlarına buyurdı bu ṣınḳunlara ṭaʿām ve libās vireler ve göñüllerin **[273a]** [1] egleyeler. Eyitdi: "Ḳardaşum Melik Esved Benī ʿAbs begi Züheyrʾi baña getürdügünden [2] ṣoñra göndereyin. Varsun ol ḳara yüzlü ḳulı bulsun, getürsün. Dürlü [3] dürlü ʿaẕāblar ve ʿitāblar ve ʿiḳāblar ideyin ve ṣoñra boynın urup etini itlere [4] yidüreyin." didi. Bunlar bu ḥālile biş gün oldılar. Biş günden ṣoñra Müferric [5] bin Hilāl, Sinān ve Rebīʿ ve ʿİmāre, dördi bile çıḳa geldiler [477a] ḥāllerin Melik Nuʿmānʾa [6] ḥikāyet eylediler ve aġlaşup şikāyet eylediler. Melik Nuʿmānʾuñ ġażabı ziyāde oldı. [7] ʿAnterʾe kīni artdı bunlara ʿizzet ve ḥürmet eyledi ve intiḳāmın alıvirmege vaʿde [8] eyledi. Andan Müferric ne ṭarīḳile ḫalāṣ bulduġın söyledi ve Maʿdī Kerebʾe ṣataşup [9] ḳaçduḳların ve mālların, niʿmetlerin dökdüklerin bī-ḳuṣūr şerḥ eyledi. Melik Nuʿmān [10] eyitdi: "Yā Müferric! Benüm ḳardaşumula uġraşmaġa ne ḳadar ādemile gitdi. Müferric eyitdi: [11] "Yüz elli ādemile gitdi. Melik Esvedʾi ṣandı ki girü ḳalan ʿArab bahādurları [12] gibi bir kişidür. Şol ḳadar ādemile

272b-9 kişiyile gelüp: kişi ile geldi, didiler: didi
272b-10 aslanından: arslanından
272b-11 ḳuvvetlüyidi: ḳuvvetlü idi
272b-12 eyledi-y-ise: eyledi ise
272b-14 maʿarrusüñ: muʿarresüñ
272b-15 bī-nihānet: bī-nihāyet, ider: eyledi
272b-16 buyurdı: buyurdı {ki}, libās: libāslar
273a-1 eyitdi: andan eyitdi, Züheyrʾi: Melik Züheyrʾi, getürdügünden: getürdükden
273a-2 göndereyin: göndüreyin
273a-3 dürlü dürlü ʿaẕāblar ve ʿitāblar: dürlü ʿaẕāblar
273a-5 Sinān: ve Sinān, Rebīʿ: Rebīʿ bin Ziyād, ʿİmāre: ʿAmāre, geldiler: geldiler ve
273a-7 ʿAnterʾe: ve ʿAnterʾe, bunlara ʿizzet ve ḥürmet: ve bunlara ḥürmet ve ʿizzet, intiḳāmın: intiḳāmların
273a-9 mālların: mālların ve
273a-10 benüm ḳardaşumula uġraşmaġa ne ḳadar ādemile gitdi: ne ḳadar ādemile gitdi ʿAnter benüm ḳardaşumıla uġraşmaġa didi

ḳaṣdı buyidi ki Melik Züheyr'i Melik Esved'üñ [13] elinden ala." didi. Melik Nuʿmān güldi, eyitdi: "Vallāhi ki bir işdür ki [14] Benī ʿAbs'üñ bir ḳulı benüm ḳardaşumıla uġraşmaġa gide. Zihī ʿār zihī ġayret." [15] didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Vallāhi yā mevlāye, ol bu işlere iḳdām itdügine [16] sebeb, ʿAble'nüñ ʿışḳıdur. Yoḫsa ʿaḳlı olan kişi bunuñ gibi nesneye mi **[273b]** [1] cürʾet ider?" didi. ʿİmāre eyitdi: "Vallāhi yā aḫī, gerçek söylersin. ʿAnter'üñ cemāli [2] ve serv ḳaddidür ki ʿAnter'e ol işleri itdürür." **Aṣmaʿī eydür:** Melik Nuʿmān bunlaruñ [3] sözlerin işitdükden ṣoñra eyitdi: "Ṣabr idüñ. Mecmūʿuñuzuñ intiḳāmın alıvireyin [4] ve ḥayfın yirine ḳoyayın ve ol maʿarrusa kendözin bildüreyin. Eger şöyle ki [5] ʿAnter yüz elli ādem ile Melik Esved'i ṣırsa, begligi aña teslīm idevüz ve biz memleket[6]den çıḳup gidevüz." didi. Bir niçe müddet bu ḥālile oldılar. Birḳaç günden ṣoñra [7] Melik Esved'ile bile giden leşkerden biraz ṣınḳun ḫalḳ geldi ki ṣuṣuzlıḳdan [8] ṭaġılup gitmişler idi ve buñalup perākende olmışlardı. Ekşeri at üstünde otur[9]umazlarıdı ve baʿżısı ḫaber ṣorana cevāb virmez olmışdı. Melik Nuʿmān'uñ [10] ḳatına gelicek, feryād idüp aġlaşdılar ve yaḳaların çāk idüp çaġrışdılar. Melik [11] Nuʿmān bunlaruñ ḥālin görüp sözin işidicek eyitdi: [477b] "*Veyleküm!* Nedür ḥālüñüz? [12] ʿAnter size ġālib mi oldı?" didi. Bunlar eyitdi: "*Belī yā melik!* Mecmūʿumuz helāk [13] oldı. Saġ ḳurtulan hemān bunlardur ki bunda geldiler." didi. Melik Nuʿmān [14] eyitdi: "Yā veled-i zināla! Siz on biñ ādemidüñüz. Ol yüz elli kişi-y-ile size [15] ne vechile ġālib oldı? Ḥāl budur ki sizüñ ile bile benüm ḳardaşum Melik [16] Esved ola ki anuñ bu zamānede naẓīri yoḳdur ve ıraḳda yaḳında işidilmiş, **[274a]** [1] degüldür size nice ẓafer buldı?" didi. Bunlar eyitdiler: "Yā melik! Biz on biñ kişiyile [2] bundan gitdük. Benī Fezāre leşkeri ve Benī Mirre leşkeri daḫı gelüp bize ḳavuşdı[3]lar ve yardım itmege bile

---

273a-12 buyidi: bu idi
273a-13 güldi: güldi ve, ki bir işdür ki: bu ne işdür ki
273a-14 zihī ʿār zihī ġayret: zihī ġayret
273b-1 ʿİmāre: ʿAmāre, ʿAnter'üñ: ʿAble'nüñ
273b-2 serv ḳaddidür: serv ü ḳaddidür, işleri itdürür: işlerü itdürür didi
273b-4 maʿarus: muʿarres
273b-8 olmışlardı ekşeri at üstünde: olmışlaridi ekşeri at üsdinde
273b-9 oturumazlarıdı: oturımazıdı, cevāb: ḫaber
273b-10 feryād: feryāẕ
273b-12 eyitdi: eyitdiler
273b-16 yoḳdur: bulınmaz, yaḳında işidilmiş: ve yaḳında işidilmez
274a-1 degüldür size nice ẓafer buldı: helāk size nice yol buldı, kişiyile: kişi ile
274a-2 Mirre leşkeri: Mürre leşkeri ḫalḳı

gitdiler. Velīkin bir defʿada mecmūʿumuzuñ eşeri belürsüz [4] oldı." diyüp başladı sergüzeştlerin beyān eyledi ve vāḳıʿaların ʿayān eyledi [5] ve eyitdi : "Yā melik! Bizüm ḳışṣamuz işbu ṭarīḳile oldı ki bundan varup Benī ʿAbs [6] üzerine düşdük anları defʿī helāk itdük ve işlerini bitürdük ve Züheyr'i [7] ṭutduḳ ve oġulların esīr itdük ve hepisin ḫor u ḥaḳīr itdük. Andan ṣoñra [8] dönüp yine bu ṭarafa ʿazm eyledük ʿUyūnu'ẕ-ẓibā dirleridi bir yir varıdı, anda [9] gelicek, ne ḳadar ḳırba ve rāviyeler varısa ṭoldurduḳ hep alduḳ. Tā ki ilerü yanumuzda [10] ṣuṣuzlıḳ yirler vardur buñalmayavuz diyü ve ıssılarda zaḫmetler çekmeyevüz. Ol [11] gün gitdük. Yarındası öyle vaḳti olıcaḳ, ṣuṣaduḳ ve yorulduḳ. Andan [12] bir yire ḳonduḳ ṭaʿām yidük. Andan ṣu ḳablarına el urduḳ. Gördük ki mecmūʿ-ı [13] rāviyeler ve ḳırbalar boş. Hīç birisinüñ içinde ṣu ḳalmamış. Cān başumuza ṣıçradı [14] ve helāk olacaġumuzda şübhemüz ḳalmadı. Andan ḳardaşuñuz bu fikri itdi ki [15] ṣu ḳapların ṣu bulunduġı yire gönderevüz. Tā ki ṣu alup yine bizi ḳarşu[16]layalar bu tedbīri idüp biş yüz ādemile ṣu ḳabların ilerü ṣaldı. ʿAnter **[274b]** [1] ḫoẕ [478a] ol ṣu olduġı yirlere gelmiş, gizlenmiş ādemlerümüzi hep helāk eylemiş." didi [2] ve bāḳī ḳışṣaların hep beyān eylediler. Andan ṣoñra eyitdiler: "Yā melik! Ṣoñra işitdük, [3] bu işleri bize iden bu ve bu muṣībete uġradan ʿAnter'üñ ḳardaşı Şeybūb imiş. [4] Gelmiş, bize ḳarışmış ḳarañulıḳda bu işi itmiş." didiler. Melik Nuʿmān eyitdi: "*Veyleküm!* [5] Hele ne olursa oldı. Bārī ḳardaşum saġ mı?" Bunlar eyitdiler: "Niʿmetüñ [6] ḥaḳḳı-y-içün, biz anuñ nolduġın bilmezüz. Hemān şunı bilürüz ki kendü aṣḥābı [7] ve ḫavāṣṣı-y-ile binüp başın aldı ilerü gitdi her kişinüñ başı

274a-4 başladı: başladı{lar}, eyledi: eyledi{ler}
274a-6 düşdük: düşdük ve
274a-7 oġulların: oġullarını, hepisin: hepisini
274a-8 eyledük: eyledük ve
274a-9 ḳırba: ḳırbalar, ṭoldurduḳ hep alduḳ: hep ṭoldurduḳ vāfir ṣular alduḳ
274a-10 yirler vardur buñalmayavuz diyü: yirlere uġrayıcaḳ, beklemeyevüz, zaḫmetler: zaḫmet
274a-12 yire ḳonduḳ: yirde ḳonduḳ ve
274a-13 ṣu: bir ḳatre ṣu
274a-14 ḳardaşuñuz bu fikri itdi: bu fikri itdi ḳardaşuñuz
274a-15 ṣu bulunduġı yire: ilerü ṣu bulunduġı yirlere
274a-16 bu tedbīri idüp biş yüz ādemile ṣu ḳabların: ve bu tedbīri idüp ṣu ḳapların biş yüz ādemile
274b-1 ādemlerümüzi hep: ve ādemlerümüzi, didi. didiler
274b-4 ḳarışmış: ḳarışmış ve, bu: bize bu
274b-5 saġ mı: saġ mı didi
274b-7 başın aldı ilerü gitdi her kişinüñ: ilerü başın aldı gitdi ve her kişiye

ḳayusı oldı. [8] Öñce giden ṣoñra giden belürsüz oldı." didiler. Melik Nuʿmān bunı işidicek, [9] nuṭḳı ṭutuldı ʿaḳlı bayıldı ve cihān gözlerine ṭar oldı ve müteḥayyir oldı. [10] Bu ḥayretde bir sāʿat oldı. Bir laḥẓadan ṣoñra ol ḫalḳuñ baʿżısı geldi, [11] "Melik Esved saġdur." diyü ḫaber getürdiler. "Velīkin esīr olup ʿAnter'ile bile gitdi [12] bāḳī ḫalḳ hep ḳılıcdan geçürdi." didiler. Melik Nuʿmān bu ḥāli işidicek, āh idüp [13] aġladı ve ḳardaşı ḥasreti-y-ile cigerin ṭaġladı ve eyitdi: "Ol ḳara yüzlüyi Ḫālid [14] yirine öldürmege azırġanurdum. Şimdi ḫoẕ Benī Laḫm ve Cüdām ḳabīlelerinden [15] biş yüz ādem ki her birisi biñ anuñ gibi ḳuldan bin er, ḳılıcdan geçmişdür. [16] Pes ben ol şeyṭānı ḳanḳısınuñ ḳanına ṭutam? ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, eger bu **[275a]** [1] ḫaberi Kisrī işidürse bizüm anuñ ḳatında ḳadrümüz ve iʿtibārumuz ḳalmaz ve bayaġı [2] gibi ḥürmet ve ʿizzet ḳılmaz. Nār u nūr ḥaḳı-y-içün, bu işde müteḥayyir oldum. Hīç bilmezin [3] ki ne çāre idem." didi. Rebīʿ bin Ziyād Melik Nuʿmān bu vechile incinüp [4] ve tasalanduġın göricek eyitdi: "Yā melik! *Edāmelllāhu ḥayāteke!* Ulu pādişāhsın [5] ḥükmüñ mecmuʿī ʿArab memleketinde cārīdür ve hep ḫalḳ emrüñe muṭīʿlerdür. Ādem [6] gönder, eṭrāf-ı ʿālemden çeriler cemʿ olsun ben daḫı Ḥuẕeyfe bin Bedr'e ādem [7] göndereyin. [478b] Benī Fezāre'den çeri göndersün. Belki kendü bile gelsün. Andan ṣoñra [8] bunları gönder. Varsunlar, ol maʿarrusu helāk itsünler. Yoḫsa muḳayyed olmazı[9]sañuz saña daḫı ḳaṣd ider ve memlekete ḫalel getürür ve salṭanata ziyān ider." [10] didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Yā Rebīʿ! Evvelden fesāda sen sebeb olduñ [11] ve memleketüñ niẓāmın bozduñ ve begligde ʿizzet ḳomaduñ. Nāmūsumuz yire depildi. [12] Gör ki bizi kimlere

274b-8 giden belürsüz oldı: gidenüñ ḥālin bilmez oldı
274b-9 ṭutuldı: ṭutuldı ve
274b-11 diyü: diyüp, olup: oldı
274b-12 bāḳī ḫalḳ hep ḳılıcdan: ve bāḳī ḫalḳı ʿAnter hep ḳılıçdan
274b-14 azırġanurdum: azırḳanurdum, Cüdām: Cüẕām
274b-15 ḳuldan bin er ḳılıcdan: ḳara ḳuldan yigidi ḳılıçdan
274b-16 ṭutam: muḳābil ṭutam
275a-2 bilmezin: bilmezem
275a-3 Nuʿmān bu vechile incinüp: Nuʿmān'uñ bu vechile
275a-4 ve tasalanduġın: tasalanduġın ve incindügin, pādişāhsın: pāẕişāhsın
275a-5 ḥükmüñ mecmuʿī: ve ḥükmüñ cemīʿ, muṭīʿlerdür: muṭīʿdür
275a-6 gönder: göndür, olsun: olsun ve
275a-7 göndereyin: göndüreyin
275a-8 gönder: göndür, maʿarrusu: muʿarresi
275a-9 olmazısañuz saña: olmazsañ size
275a-10 fesāda: bu fesāda

muḳābil ḳılduñ.” didi. Andan ṣoñra, yigirmiden ziyāde nāme [13] yazdı. Eṭrāfa perākende ḳıldı ve ādemleri memleketlere perrān eyledi ve bir nāme [14] daḫı yazup Benī Zübeyd begi Maʿdī Kerebʾe gönderdi ve bu vāḳıʿa(y)ı aña bildürdi [15] eyitdi: “Melik Esved Benī Laḫm leşkeri-y-ile esīr olmışdur ʿAnter şeyṭānuñ elinde [16] ḫor u ḥaḳīr olmışdur. İmdi nāme saña vāṣıl olıcaḳ, Benī Şeybān esīrlerin **[275b]** [1] ve Müferricʾüñ mālların girü viresin. Ammā Benī Ḳırād esīrlerin ṣaḳlayasın, ʿAnterʾüñ [2] ḥāli bir yaña olınca.” didi. **Rāvī eydür:** Maʿdī Kerebʾe nāme gelicek, oḳıdı [3] gördi ve mażmūnına muṭṭaliʿ oldı. Taʿaccüb eyledi ve bu ḥāli ḫalḳa bildürdi. [4] Andan eyitdi: “Vallāhi ki bu ḳuluñ ḥikāyeti ḳıṣṣalar içinde nişāndur ve illerde [5] söylemege ġarīb dāsitāndur. Bunuñ hünerine delīl ve bahādurlıġına ʿalāmet [6] bu yiter ki Melik Esved bin Munẕirʾi esīr itmiş. Şimdiye dek bunuñıla ceng itmek [7] ʿār idi. Velīkin şimdiden girü faḫr oldı. Bir kişi ki kendüyi Melik Nuʿmān [8] gibi ulu bege vura, anuñ ḳardaşın ṭutup ʿadāvet ide, oranī bir kişi olmaz [9] ve anı bu zamān bahādurlarına ḳıyās itmek olmaz. Ammā ben dilerin ki mecmūʿ-ı ḫalḳdan [10] öñürdi varup anı depeleyem anuñ sebebi-y-ile şöhret ḥāṣıl idem ve ʿArab içinde [11] ulu mertebeye irişem.” didi ve nāme getürene geregi gibi inʿām itdi ve Ceydāʾyı [12] ḳıġırup bu ḥāli aña bildürdi ve “Ne tedbīr idelüm?” diyüp meşveret itdi. Ceydā [13] daḫı meger ki Mālikʾüñ ve oġlı ʿAmrʾuñ işkencesine ve taʿẕībine taḳrīʿine [14] ve ʿitābına meşġūl olmış idi. Dāyim incidürdi. Anlar daḫı kendüleri hemān [15] **[479a]** helāk olmış bilürler idi ve ḥayātlarından ümīẕ kesmişleridi ve ʿAbleʾ(y)i ve anasını [16] cāriyelerle bile ḳullanurlar idi zaḥmetlü, meşaḳḳatlü buyururlar idi ve güçleri yitmedüklerin **[276a]** [1] işleri gerek gerekmez işledürlerdi. İttifāḳ ol gün ḳaṣd itmiş idi ki

275a-13 ṣoñra: vardı
275a-14 bildürdi: bildürdi ve
275a-15 olmışdur: olmışdur ve
275a-16 esīrlerin: esīrlerini
275b-2 gelicek, oḳıdı: irişicek, oḳudı
275b-8 vura: ura
275b-10 öñürdi: öñürdü, depeleyem: depeleyem ve, sebebi-y-ile: sebebi ile
275b-11 getürene: getüren kişiye
275b-14 ʿitābına: ʿitābına ve ʿiḳābına
275b-15 bilürler idi: bilürlerdi, kesmişleridi: kesmişlerdi
275b-16 cāriyelerle bile ḳullanurlar idi: cāriyelerile bile ḳullanurdı ve, meşaḳḳatlü buyururlar: ve meşaḳḳatlü ḫiẕmetlere buyurur, yitmedüklerin: yitmedügi
276a-1 işledürlerdi: işledürdi

Mālikʾi [2] ve oġlı ʿAmrʾı boġazlayayıdı. Nā-gāh ol idi ki Melik Nuʿmānʾdan Maʿdī Kerebʾe nāme geldi [3] Melik Esved ḥikāyetin bildürdi Maʿdī Kereb daḫı Ceydāʾya bildürdi ve ṭanışdı. [4] Ceydā bu ḫaberi işidicek, ġāyetde melūl oldı. Andan Maʿdī Kerebʾe eyitdi: [5] "Ne fikr ḳıldun ve Melik Nuʿmānʾuñ nāmesine ne cevāb virdüñ?" didi. [6] Maʿdī Kereb eyitdi: "Tedbīr budur ki Müferricʾüñ mālını Melik ḳatına gönderem ve hem [7] Melik Nuʿmān ḳatına varmadın buradan hemān bī-tekellüf üç biñ kişi alup Redem [8] ṭaġına ṭoġru gidem kimse irişmedin ben varam. ʿAnterʾi diri ṭutup Melik [9] Nuʿmānʾa irgürem ve Melik Esvedʾi ḫalāṣ idem ve Benī Laḫm ve Cedām esīrlerini daḫı [10] hep ḳurtaram. Tā ki bir ad idem ki ʿArab içinde benden ṣoñra söylene. Yoḫsa [11] kimse aña varup yüz aġartmaz ve hīç bahādur anuñıla uġraşmaz." didi. [12] Ceydā eyitdi: "Yā melikeʾz-zemān! Müferric bin Hilālʾüñ mālı-y-ıla kimi gönderürsin?" didi. [13] Maʿdī Kereb eyitdi: "Yüz ādemile sen bile var ve anda otur, baña muntaẓır ol. [14] Tā ki ben ʿAnterʾi ve Melik Züheyrʾi ve oġullarını ve ḳardaşlarını hep getürüp saña [15] teslīm idem. Nice ki ḫāṭıruñ dilerse intiḳām idesin ve kimi göñlüñ isderse [16] depeleyesin." didi. Ceydā eyitdi: "Ben gitmelü olıcaḳ, Benī Ḳırādʾı bunda ḳoyup, **[276b]** [1] gitmezin. Bile alup giderin ki her gün ʿaẕābları eksük olmaya ve hem bunda ḳalursa [2] ḳorḳarın ki ḳaçalar." didi. Maʿdī Kereb daḫı bunuñ sözin ḳabūl itdi. [3] Andan Ceydā yaraġ idüp yüz ādemile Benī Şeybān esīrlerin ve mālların ve Müferricʾüñ [4] mālların aldı ve yüz ʿIrāḳ ṭarafına ṭutup Melik Nuʿmān'dan yaña müteveccih [479b] oldı [5] ve Benī Ḳırād ḫalḳına dürlü dürlü ʿaẕāblar ve işkenceler iderdi ve Benī Şeybān esīrlerine [6] ḥürmet ve ʿizzet ḳılurdı ḫāṭırların riʿāyet iderdi. **Aşmaʿī eydür:** ʿAnterʾüñ [7] bir ḳardaşı varıdı. Cerīr

---

276a-1 boġazlayayıdı: boġazlaya idi
276a-3 Melik Esved: ve Melik Esvedʾüñ, Maʿdī Kereb: ve Maʿdī Kereb
276a-5 ne cevāb virdüñ: cevāb ne virdüñ
275a-6 Melik ḳatına gönderem: Melik Nuʿmān ḳatına göndürem
276a-8 gidem: gidem ve, diri ṭutup: ṭutup diri
276a-9 irgürem: iledem
276a-9 Cedām: Cüẕām
276a-10 ʿArab içinde benden ṣoñra söylene: benden ṣoñra ʿArab içinde söylene
276a-11 aña varup: varup, uġraşmaz: ṭurışımaz
276b-1 ḳoyup gitmezin: ḳomazın, ḳalursa: ḳalurlarsa
276b-3 esīrlerin ve mālların: esīrlerini ve māllarını
276b-4 mālların aldı ve yüz: māllarını aldı ve yüzin, Nuʿmān'dan yaña müteveccih oldı: Nuʿmān ḫiẓmetine revān oldı
276b-6 ḳılurdı: ḳılurdı ve
276b-7 varıdı: daḫı varıdı adına

dirler idi. Ol daḫı bu defʿada Benī Ḳırād'ıla bile dutsaḳ [8] olmışıdı. Ceydā göçeçegi vaḳt, furṣat bulup ḳaçdı. Vardı Redem [9] ṭaġına gitdi. Vaṣf iderler ki bu Cerīr'üñ yügrüglügi şol mertebedeyidi ki [10] ṭavşana yiterdi. Ammā bu yügrügligile Şeybūb'uñ tozına irişmezdi. Ceydā bunı [11] esīrler içinde görürdi dayim bilürdi. Velīkin ʿAnter'üñ ḳardaşıdügin [12] bilmezdi. Yoḫsa fi'l-ḥāl boġazlardı ḳanın içerdi. **Ebū ʿUbeyde eydür:** [13] Ceydā gitdükden ṣoñra Maʿdī Kereb daḫı üç biñ ādem alup yol [14] yaraġın gördi ceng āletine müstaġraḳ olup yola girdi ve ḫāṭırına [15] itdügi hünerler ve ḳılduġı bahādurluḳlar düşegeldi ve göñli cūşa [16] geldi ve maʿrekelerde bahādurlar düşürdüklerin añdı ve faḫrlanup germ oldı **[277a]** [1] işbu şiʿri inşā ḳılup eyitdi: **Şiʿir** [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] **Rāvī eydür:** Bu ebyāt ʿArab'uñ cāhiliyyeti zamānında olan beytleridür. [13] Zīrā anlaruñ ʿādeti buyidi ki ḳaçan birisi ata binse, "Yiryüzi hep benüm elümde[14]dür." diridi ve "Ḫalḳ benüm elümde heybetümden dirrer." ve iʿtiḳād iderdi ve faḫırları [15] şiʿirle ve güẕāf lāf urmaġıla [480a] idi, tā ki Ḥażret-i Risālet'üñ mübārek vücūdı [16] ve münevver cemāli cihāna geldi ve peyġāmberlıġı güneşi ʿāleme ṭoġdı bedʿatler ve bāṭıllar **[277b]** [1] ṭolundı ve Ḥaḳ Teālā hidāyet müyesser eyledügi ādemler hidāyet buldı ve saʿādet [2] müyesser olmayanlar ḍalālet üzerine ḳaldı ve cāhiliyyet zamānında olan ʿādetler [3] batdı ve mütemerridler muʿcizāt ẓāhir olmaġıla yatdı ve gerek gerekmez muṭīʿ oldı. Allāhü [4] Teʿālā bize ve cemīʿ īmān ehline saʿādet muḳadder eylemiş ola in-şāʾallāhü teʿālā. [5] **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḥāli böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda ʿAnter ḳıṣṣasına. [6] Şol vaḳt ki ʿAnter Melik Esved'i esīr

276b-8 vardı: varup
276b-10 yügrügligile: yügrüglügile
276b-11 görürdi dayim bilürdi: bilürdi, ḳardaşıdügin: ḳardaşı idügini
276b-12 bilmezdi: bilmezidi, ḳanın: ve ḳanın
276b-13 ādem alup: ādem ile
276b-14 gördi: gördi ve
276b-16 maʿrekelerde: daḫı maʿrekelerde, düşürdüklerin: düşürdügin
277a-1 işbu: ve işbu, inşā: inşā{d}, şiʿir: şiʿr
277a-12 zamānında olan beytleridür: zamānından olan beytlerindendür
277a-14 benüm elümde: benüm
277a-14 ve iʿtiḳād: diyü ve iʿtiḳād, dirrer: ditrer, faḫırları: faḫırları
277a-15 şiʿirle: şiʿrile
277a-16 bedʿatlar: ve bidʿatlar
277b-1 hidāyet: hidāyetin,: ādemler: ādemīler
277b-3 muʿcizāt ẓāhir olmaġıla yatdı: muʿcizātı ẓāhir görmegile inandı
277b-4 bize: bizi, ehline: ehlini, eylemiş ola: olmışlardan ide

eyledi aldı, Redem ṭaġına, ḳabīlesin [7] ḳoduġı yirlere vardı, gördi ki diyār deyyārdan ḫālī ḳalmış. Ġāyetde saḫt oldı. [8] Zīrā ki Melik Züheyr'e yolda ḥikāyet itmiş idi ki "Benī Şeybān'ı ve ulusı Müferric'i [9] esīr eyledüm ve Benī Mirre ulusı Ẓālim bin Ḥāriṯ'i ve Rebīʿ bin Ziyād'ı ve ḳardaşı ʿİmāre-y-i, hep [10] dutsaḳ idüp dururın." dimiş idi. Geldi gördi ki yirlerinde yiller eser. Ḳatı [11] ḫacīl oldı ve Melik Züheyir ḳatında şermesār oldı. Melik Züheyr daḫı [12] bunuñ ḥālin bildi ve infiʿālin añladı ve melāletin müşāhede itdi ve ḫāṭırın [13] tesellī eyledi göñlin egledi ve eyitdi: "İy Benī ʿAbs pāsubānı! Melūl olma. Rūzigāruñ [14] ʿādeti böyle gelmişdür. Bir gün melālet ve bir gün şāẕīlıḳdur." didi. ʿAnter eyitdi: [15] "Yā mevlāye! Vallāhi ol ḳaçan esīrlere acımazın ve ol giden māllara melūl olmazın. [16] İllā ki ʿAble'den ḳorḳarın ki Melik Nuʿmān ḳatına iledeler daḫı ʿİmāre'ye vire ve hem **[278a]** [1] ḳancarı gitdüklerin bilmezin ardlarından irişüp başlarına belā getürem." didi. Şeybūb [2] eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün, bu işi ʿemmüñ itmişdür. Anlardan [3] bize dōstlıḳ gelmez. Andan bir arada çadırlar ḳurup ḳondılar Melik Esved'i [4] Benī Laḫm esīrleri-y-ile indürdiler ve üzerlerine ādemler ḳoyup bekletdiler. ʿAnter [5] Melik Züheyr ḳatında ve oġlı ḳatında igen daḫı melālet iẓhār itmezdi. Ammā ḫalvet [6] olıcaḳ, ʿAble-y-i añup gözleri yaşı sīl olup aḳardı ve varduġınca [7] ġuṣṣası artardı ve şiʿr ile ḫāṭırın eglerdi ve ol vaḳt

277b-6 eyledi: eyledi ve
277b-7 diyār deyyārdan ḫālī ḳalmış: diyār deyyārdan ḫālī ḳalmış ve dereler atdan ḫālī ḳalmış
277b-8 Melik Züheyr'e yolda: yolda Melik Züheyr'e, Müferric'i: Müferric'i ve Sinān'ı
277b-9 Mirre: Mürre, Ẓālim bin: Ẓālim ibni, ʿİmāre-y-i: ʿAmāre'{yi}
277b-10 dutsaḳ: bunları dutsaḳ
277b-11 Züheyir: Züheyr
277b-12 ḥālin: ḥālini, infiʿālin: infiʿālini, melāletin: melāletini
277b-13 eyledi: eyledi ve
277b-14 melālet: melāletdür
277b-15 Vallāhi: Vallāhi ki
277b-16 ʿİmāre'ye: ʿAmāre'ye
278a-1 ḳancarı: ḳancaru, bilmezin: bilmezin ki
278a-3 -: (ve anlaruñ münāfıḳlıġı dükenmez." didi. ʿAnter eyitdi: "Eger ḫāl **[480b]** böyle olursa vallāhi Melik Esved'i depeleyeyin. Melik Nuʿmān'uñ tācın taḫtın yile vireyin ve memleketin ḫarāb ü yebāb ideyin. İtdügi işlere peşīmān ideyin." didi. Andan germ olup işbu ebyātı inşād itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir Rāvī eydür:)
278a-4 esīrleri-y-ile: esīrleri ile bir yirde
278a-5 oġlı ḳatında igen: oġulları muṣāḥabetinde igen, itmezdi: itmezidi
278a-6 ʿAble-y-i: ʿAble'yi, aḳardı ve: aḳardı
278a-7 şiʿr: şiʿrler, şiʿirlerden: şiʿrlerden

didügi şiʿirlerden [8] birisi işbu şiʿirdür dimişler: **Şiʿr** Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[278b]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] **[481a]** Arapça şiir [9] **Rāvī eydür:** Bir niçe eyyām bu ḥālile ʿAnter gün geçürdi. Bir gün ḳardaşı [10] Cerīr gelüp ḫaber getürdi ve Ceydāʾnuñ ḥikāyetin söyledi ve Able anuñ [11] ḫizmetinde idügin bildürdi ve mecmūısı Melik Nuʿmānʾa varduġın didi [12] ve "Maʿdī Kereb üç biñ kişiyile seni isteyi gitdi." didi. ʿAnter bu ḳıṣṣaları [13] işidicek, ağladı ʿAbleʾnüñ ḥāline yüregi yandı ve baġrı kebāb oldı. [14] Andan eyitdi: "Vallāhi ki benüm ağladuġuma sebeb ʿAbleʾdür. Yoḫsa atası ve ḳardaşı [15] ol belāya müsteḥaḳ idi, buldılar. Niçe kez tevbe idüp ḥīleden ve mekirden [16] vazgeldiler. Furṣat bulıcaḳ, yine bildüklerin itdiler. Bu ḥikāyeti Melik Züheyrʾe **[279a]** [1] bildürdi. Züheyr eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Fikrüñ nedür? Nice idersin?" [2] didi. ʿAnter eyitdi: "Fikrüm budur ki Maʿdī Kereb ile buluşup ʿömrinüñ [3] defterin ṭay iderin ve vücūdın dünyāda ʿadem iderin ve niẓāmın bozup [4] leşkerin perākende iderin. Andan varup Melik Nuʿmān diyārına giderin Benī [5] Ḳırādʾı ḫalāṣ idüp Benī Şeybānʾı helāk iderin. Eger ʿİmāre ʿAble-y-i evlenüp [6] aldı-y-ise bulup boynın ururın ve Melik Esvedʾi depelerin bāḳī Benī Laḫm esīr[7]lerini hep ḳılıcdan geçürürin ve ʿIrāḳ ehli aña muʿāvenet iderse anları [8] daḫı ḳıraran. El-ḥāṣıl ol yolda ölüp gitsem gerek." didi. Melik Züheyrʾüñ [9] oġlı eyitdi: "Biz daḫı senüñile bile giderüz senüñ ḥālüñ nice olursa [10] biz daḫı şöyle oluruz senüñ dōstuña dōst, düşmenüñe düşmen [11] oluruz. Ayruḳ senden ayrılmazuz." didiler. **Rāvī eydür:** [12]

278a-8 şiʿirdür: şiʿrdür
278b-10 gelüp: geldi
278b-11 idügin: iduġın
278b-12 seni isteyi: senü isdeyi
278b-13 aġladı: aġladı ve
278b-15 müsteḥaḳ idi: müsteḥaḳ dururlardı, mekirden: mekrden
279a-2 buluşup: bulışup
279a-3 dünyāda: dünyādan
279a-4 giderin: giderin ve
279a-5 ʿİmāre ʿAble-y-i: ʿAbleʾyi ʿAmāre
279a-6 depelerin: depelerin ve
279a-7 ḳılıcdan: ḳılıçdan
279a-8 gerek: gerekdür
279a-9 senüñ ḥālüñ nice: ve ḥālüñ ne vechile
279a-10 oluruz: oluruz, düşmenüñe: ve düşmenüñe
279a-11 Rāvī: Aṣmaʿī

ʿAnter atası Şeddād ve ʿemmüleri hep ehl-i ʿayālleri perākende olduġuna [13] ve mālları telef olup rızḳları gitdügine melūl olmışlarıdı. Velīkin [14] ʿAnterʾüñ ʿAbleʾye melāletin bilürlerdi. Ol sebebden kendüler nesne iẓhār [15] itmezlerdi. Ol gün anda rāḥat olup yatdılar. [481b] Yarındası Maʿdī [16] uġraşmaġa yaraḳ gördiler. Andan Melik Züheyr Benī ʿAbs ḫalḳına eyitdi: **[279b]** [1] "İy ʿemmüm oġlanları! Maʿdī Kereb ġāyetde bahādurdur. Rūzigārında ferīd ve zamānında [2] vaḥīddür. Cemīʿī ʿArab bahādurları aña baş indürürler ve ʿAcem dilāverleri teslīm [3] iderler. Şimdiye dek bunuñ gibi kişi-y-ile ṭuruşmaduñuz ve bundan ṣoñra daḫı buña beñzer ādemile [4] muḳābil olacaḳ degülsiz. Pes imdi ḥaẕer itmek gerek, ġāfil olmamak gerekdür." didi. [5] ʿAnter eyitdi: "Yā mevlāye! Sen fāriġ ol. Hīç andan iḥtiyāṭ itme. Ben ḳuluñ aña belā yiterin. [6] Üş mecmūʿısın esīr idüp sürüp ḳatuna getüreyin." didi. Ol gice ve yarındası [7] gice çıḳup der-vend aġzın bekledi, bunları ṣaḳladı. Üçünci gice daḫı eyle [8] itdi. Ṣabāḥ olıcaḳ, yine gelmedi. Vardılar, istediler, bulmadılar ve ḳanda gitdügin [9] bilmediler. Melik Züheyr müteḥayyir oldı ve "Noldı?" diyüp mütefekkir oldı. Oġlı Mālik eyitdi: [10] "Ġālib budur ki ʿAbleʾnüñ ʿışḳı ġalebe itdi, anı añup Melik Nuʿmānʾa gitdi yāḫuẕ [11] Maʿdī Kerebʾi ḳarşulayup uġraşmaġa gitdi ola." didi. Melik Züheyr eyitdi: "ʿArab [12] dīni ḥaḳḳı-y-içün ḫaṭā ḳıldı. Niçün bize meşveret itmedi ve bile ādem almadı ki [13] dört yanın ṣaḳlayalardı?" didi. Şeddād eyitdi: "Yā mevlāye! Benüm oġlumı bilürsiz ki [14] hīç nesneden ḳorḳmaz ve ādemī-zāddan iḥtiyāṭı yoḳdur. Allāh ṣaḳlaya. Anuñçün [15] teşvīşlenmeñ. Kimse anuñıla başa çıḳmaz. Hele biz bunda ṭurup ṣabr idelüm. [16] Görelüm ki anuñ nice ḫaberi gelür." didi. **Aṣmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası **[280a]** [1] böyle oldı. Geldük biz Maʿdī Kereb ḳıṣṣasına. Maʿdī Kereb daḫı ʿAnter [2] ḳaṣdına becid sürdi. Geldi, Redem ṭaġına yaḳın bir otlu

279a-12 ehl-i ʿayālleri: ehl ü ʿayālleri, olduġuna: olduġına
279a-14 melāletin: melāletini, nesne iẓhār: iẓhār
279a-15 yatdılar: ḳondılar ve, Maʿdī: Maʿdī Kerebʾe
279b-1 bahādurdur: bahādurlardandur
279b-3 ṭuruşmaduñuz: ṭurışmaduñuz
279b-6 idüp sürüp: idüp, ol gice: ve ol gice
279b-7 bekledi: bekledi ve
279b-8 istediler: isdediler
279b-10 itdi: eyledi ve
279b-12 ḥaḳḳı-y-içün: ḥaḳḳı-y-içün ki
279b-15 çıḳmaz: çıḳışımaz
279b-16 Aṣmaʿī: Rāvī

ve şulu yirde ḳondı. (3) Çadırlar ṭutuldı ve envāʿ niʿmetler bişdi. Yidiler ve puḫte hem-nişīnler ile mey-i ḫām (4) getürüp şoḥbet itdiler kelleleri germ oldı. Andan Maʿdī Kereb aṣḥābına (5) eyitdi: "İy ʿemmüm oġulları! Ol ṭaleb itdügümüz [482a] yire yaḳın geldük. İmdi (6) ben bilürin ki ol ʿAnter didükleri bir miḳdārsuz maʿarrusdur. Bizi işidicek, (7) elbette gelüp ḳarşu çıḳsa gerekdür bizümile cenge cürʾet itse gerekdür ve uġraş (8) itmege iḳdām itse gerekdür. Eyle olsa, eglenürüz. Maḳṣūd ḥāṣıl olmaz Melik (9) Nuʿmānʾuñ çerilerinden ola ki kimse gele irişe biz ʿAnterʾi ele getürmedin, bizim (10) saʿyümüz żāyiʿ ve emekümüz ʿabes ola. Pes benüm saʿyum budur ki biş ādem (11) iḫtiyār idüp anlaruñ üstüne kimse ṭuymadın varup şeb-ḫūn idem siz gelince (12) anları bir pāre zebūn itmiş olam." didi. Aṣḥābı bunuñ sözün işidicek, (13) "Maṣlaḥatdur." didiler. Ol daḫı aḫşam olunca ṣabr eyledi. Aḫşam olıcaḳ, biş (14) bahādur ādem bilesince alup bindi ve ḳavmine ışmarladı ki "Ṣabāḥ olunca yirü(15)ñüzden ḳımıldanmayasız." diyü ve kendözi Redem ṭaġına revān oldı ve seḥer vaḳti (16) yaḳın olınca gitdi. Giderken nā-gāh bir ādem sesin aldı. İlerü yürüdi. **[280b]** (1) Nesne belürmedi. Yoldaşlarından "İsdeñ, görüñ. İşbu sesi iden cāsūs (2) olmasun." didi. Bunlardan birisi at depüp ilerlek yürüdi. Gördi kim bir yayaḳ (3) ādem ṭurur ve bunlaruñ söyleşdüklerin hep işidür. Maʿdī Kereb yoldaşı aña eyitdi: (4) "Ne kişisin bunda neçün ṭurursın ve ne ṭāyifedensin?" didi. Ol kişi eyitdi: (5) "Benī Zübeyd ḳabīlesinden geldüm. Maʿdī Kereb ʿAnterʾden ḫaber almaġa gönderdi." Maʿdī (6) Kereb yoldaşı eyitdi: "Yā veled-i zinā! Yalan söylersin. Benī Zübeyd ḫalḳı bizüz. (7) Hīç ādem göndermedük."

280a-3 envāʿ niʿmetler: envāʿ-i niʿmetler, hem-nişīnler: hem-nişīnleri
280a-4 itdiler: itdiler ve
280a-6 didükleri: didükleri şeyṭān: maʿarrus: muʿarres
280a-7 gerekdür: gerek ve
280a-8 olsa: olıcaḳ, olmaz: olmaz ve
280a-10 emekümüz ʿabes ola: emeklerümüz hīç ola, saʿyum: fikrüm, biş: biş yüz
280a-11 idüp anlaruñ üstüne kimse ṭuymadın varup: idem bu gice kimse ṭuymadın anlaruñ üsdine varam,
280a-12 sözün: sözin
280a-13 olunca: olınca, biş: biş yüz
280a-14 olunca yirüñüzden: yiriñüzden
280a-15 kendözi: kendü
280a-16 sesin: sesi
280b-1 -: (birisine eyitdi:), işbu sesi iden cāsūs: işbu cāsūs
280b-2 depüp ilerlek: depdü ilerürek, gördi kim: gördi ki
280b-3 işidür: işidürimiş
280b-4 kişisin bunda neçün: kişisin ve bunda niçün
280b-6 söylersin: söyledüñ

didi. Süñüsin ṭoġrultdı ki gögsüre dürte. Nā-gāh [8] bu yayaḳ bir oḳula bu kişiyi urdı, atdan yüzi üzerine yire düşdi feryād itdi [9] "Beni öldürtüñüz, irişüñ!" diyü. Madī Kereb eyitdi: "Hay maʿarruslar! Tīz irişüñ, [10] görüñ nedür şunuñ ḥāli. Yılan mı şoḳdı şöyle çaġırur?" didi. Eyle olıcaḳ, [11] bāḳī ḳalan dört bu kişinüñ çaġırduġı ṭarafa at ṣaldı. [482b] Ol yayaḳ bunları [12] görince ḳaçdı. Gece ḳarañulıġıyıdı. Göz açup yumunca belüsüz oldı, [13] bunlaruñ öñinden ġāyib oldı. Ardından ḳovup at yitürimediler ve ḥāl neyidügin daḫı [14] bilmediler ve ḫaberin alımadılar. Bir laḥẓa ṣoñra gördiler çıḳageldi ardınca bir burca [15] beñzer kişi ve yüzi rengi gice ḳarañulıġına ġālib olmış, altında bir at biner ki öñinden [16] geyik ḳurtulmaz ve ṭavşan ḫalāṣ bulmaz ve naʿra urup eydür ki "Yā ḳavād! Üş geldi saña **[281a]** [1] ʿAnter bin Şeddād!" Böyle diyüp bunlaruñ üstine at ṣaldı. Fi'l-ḥāl ikisin öldürdi [2] ve birisin daḫı Şeybūb oḳula düşürdi birisi ḳaçup Maʿdī Kereb'e vardı. [3] **Rāvī eydür:** Bu atlu ʿAnter idi ve yayaḳ Şeybūb idi. Bunlar bunda geldügine [4] sebeb buyidi ki şol vaḳt ki ʿAnter iki gice der-vend bekledi üçünci gice [5] belüsüz oldı. Ol gice Şeybūb'a eyitdi: "Yā Şeybūb! Ḳardaşuñ Cerīr Maʿdī [6] Kereb'üñ ḫaberin getürdi idi. İmdi ben şöyle fikr itdüm ki bu gice gidem. [7] Varup anlaruñıla bulışınca ve Benī Zübeyde leşkerin görince eger furṣat bulur[8]savuz Maʿdī Kereb'i depeleyevüz. Yoḫsa şöyle ṣanavuz ki aṣḥābumuz içün gözci [9]lik itdük. Dönüp yine gelevüz." didi. Şeybūb eyitdi: *"Semʿan ve ṭāʿaten!* Ḫoş [10] ola. Eyle idelüm." didi. Andan gicenüñ evvelinden gitdiler. Ol idi ki [11] ṣabāḥa yaḳın Maʿdī Kereb'e buluşdılar ve

280b-7 süñüsin: ve süñüsin, gögsüre: gögsine
280b-8 oḳula: oḳıla, yüzi üzerine yire: yüzi üsdine, düşdi feryād: düşürdi ve feryāẕ
280b-9 öldürtüñüz: öldürdüñüz, maʿarrus: muʿarres
280b-10 ṣoḳdı: ṣoḳdı {ki}
280b-11 dört : dört kişi, ṣaldı: ṣaldılar, ol yayaḳ: ol yayaḳ kişi
280b-12 görince: göricek, ḳarañulıġıyıdı: ḳarañulıġıdı, yumunca: yumınca, oldı: oldı ve
280b-13 neyidügin daḫı: ne idügin, ġāyeti: ġāyib
280b-14 laḥẓa ṣoñra gördiler çıḳageldi: laḥẓadan gördiler ki çıḳageldi ve
280b-15 altında: ve altında
280b-16 ḳurtulmaz: ḳurtulımaz
281a-1 üstine: üsdine, ikisin: ikisini
281a-2 oḳula: oḳıla, düşürdi: düşürdi ve
281a-3 Rāvī: Aṣmaʿī
281a-4 buyidi: bu idi, bekledi: bekledi ve
281a-6 -: (Melik Züheyr ḳorḳdı)
281a-7 Zübeyde: Zübeyd, anlaruñı: anlaruñ
281a-8 gözci: gözçi
281a-11 Kereb'e: Kereb ile

yoldaşlarınuñ ʿAnter ikisin depeledi [12] ve oḳıla birin Şeybūb öldürdi. Birisi ḳaçup Maʿdī Kereb'e vardı. [13] Nite kim beyān itdük ve Maʿdī Kereb daḫı ʿAnter idügin bildi ʿAnter daḫı [14] Maʿdī Kereb idügin Şeybūb'dan işitmişidi. Pes biribirile uġraşdılar, [15] deñiz gibi ḳavuşdılar, aslan gibi añraşdılar, deve gibi kükreşdiler, biribirine [16] ḥamle idüp ḥamlelerin ṣavdılar, ḳılıcıla çalışdılar süñüyile dürtüşdiler **[281b]** [1] dürtüşdiler tā ki ṣabāḥ oldı ḫaşımlar biribirin müşāhede ḳıldı. Andan daḫı [2] ceng ayaġa bindi ikileyin ṣavaşa bünyād oldı, [483a] toz üsdlerine direk [3] oldı ve yir altlarında zelzele eyledi ve görenlerüñ ʿaḳlı bayıldı Maʿdī Kereb [4] ʿAnter'den ummaduġı işler gördi. El-ḳıṣṣa ḫaylī zamān at üzerinde ceng [5] itdiler. Āḫir atları yoruldı atdan inüp yayan oldılar, bir zamān daḫı yirde [6] ceng itdiler. Şöyle ki ayaḳları altında ṭaşlar un olurdı. İkisi daḫı [7] ḳan derlediler. Varıraḳ Maʿdī Kereb süst oldı, yoruldı żaʿīf [8] oldı. ʿAnter gördi ki Maʿdī Kereb'üñ ṭāḳati gitdi ve mecāli ḳalmadı. Şād oldı [9] ve ḳuvveti bayaġıdan ziyāde oldı. Andan naʿra urup Maʿdī Kereb'üñ zirihi [10] yaḳasına yapışdı ve zūr idüp çekdi ve yüzi üstine yire düşürdi. Defʿī [11] Şeybūb irişdi elin ardına çevürdi eñsesine birḳaç yumruḳlar urup [12] baġladı. Ol bir yoldaşı Maʿdī Kereb'üñ ḥālin göricek, ḳaçmaġa ḳaṣd eyledi [13] Şeybūb ardından irişüp urdı, düşürdi anı daḫı baġladı ve Maʿdī [14] Kereb yanına iletdi. Andan ʿAnter eyitdi: "İy ḳardaşum! Bir esīr sen

281a-12 oḳıla birin Şeybūb öldürdi: birisin Şeybūb oḳıla öldürdi ve
281a-13 itdük ve: itdük, bildi: bildi ve
281a-14 Kereb: Kereb bile, biribirile: biribirine
281a-15 deñiz gibi ḳavuşdılar aslan gibi añraşdılar deve gibi kükreşdiler biribirine: ve deñiz gibi ḳavuşdılar ve arslan gibi añraşdılar ve deve gibi kükreşdiler ve biribirine
281a-16 ḥamle idüp ḥamlelerin ṣavdılar ḳılıcıla çalışdılar: ḥamle idüp ve ḥamlelerin ṣavdılar ve ḳılıcıla çalışdılar ve
281b-1 ḫaşımlar: ve ḫaşmlar
281b-2 bindi: bindi ve, ṣavaşa bünyād oldı: ṣavaş bünyāz oldı ve
281b-3 yir: yirler, eyledi: oldı, bayıldı: bayıldı ve
281b-4 ummaduġı işler gördi: ummaduġın buldı
281b-5 yoruldı: yoruldı ve, oldılar: oldılar ve
281b-7 yoruldı: ve hem yoruldı ve
281b-8 şād: şāz
281b-9 bayaġıdan: bayaġından
281b-10 üstine: üsdine
281b-11 irişdi: irişüp, ardına çevürdi: arḳasına çevürdi ve
281b-12 ḥālin: ḥālini
281b-13 Şeybūb: ki Şeybūb, anı: ve anı
281b-14 ʿAnter eyitdi iy ḳardaşum: ʿAnter'e eyitdi iy ḳarındaşum

ṭutduñ [15] ve bir esīr ben ṭutdum. Benüm üzerüme bu defʿa artuḳ hüner itmedüñ." [16] ʿAnter eyitdi: "Ben ṭutduġum esīrile sen ṭutduġuñ esīr arasında farḳ çoḳdur. **[282a]** [1] Bunuñ gibi bahādur anadan ṭoġmış degüldür." didi. Maʿdī Kereb eyitdi: "Vallāhi [2] yā ʿArab ulusı, mecmūʿ-ı bahādurlar senüñ ḳatuñda baş indürür. Bahādurlıḳ [3] gökden senüñ ḥaḳḳuña inmişdür. İnṣāf budur ki senüñile kimse meydāna girmelü [4] degül ve maʿrekede muḳābil olmalu degül." didi. **Rāvī eydür:** ʿAnter Şeybūb'a buyurdı. [5] Maʿdī Kereb'i at arḳasına muḥkem berkitdi ve bir ata daḫı kendü esīrin bağladı. [6] Andan ʿAnter eyitdi: "Yüri, imdi ḫalḳumuz ḳatına varalum. Maḳṣūdumuz ḥāṣıl oldı. [7] Bu Maʿdī Kereb sebebi-y-ile ʿAble daḫı elümüze girür ve bāḳī ḫalḳumuz ve taʿalluḳātumuz ki Melik [8] Nuʿmān ḳatına vardı, hepisini göndermezlerse bunı kimse añup muḳayyed olmazısa [9] bunuñ ve Melik Esved'üñ boynın ururın ve varup ḳavmümi ve taʿalluḳātumı ḳılıcıla [10] **[483b]** ḳurtarurın." didi. Maʿdī Kereb eyitdi: "İy bahādurlar begi! Bu ḳadar tehdīd [11] lāzım degül. Beni ḳorḳıtmaḳ ḥācet degül. Senüñ ʿemüñ ḳızı ve girü ḳalan [12] ḫalḳuñ ve taʿalluḳātuñ hep ḳurtılurlar ve anlarda bir deve dizin bağlayacaḳ ipüñüz [13] ḳalmaz, ben didügüm işidürseñ." didi. ʿAnter eyitdi: "Sen ne dirsin ve ne [14] fikr eyledüñ?" didi. Maʿdī Kereb eyitdi: "Beni ḳovıvir varayın taʿalluḳātuñı [15] saña bir eksüksüz getüreyin. Sözüme inan ve ʿahdüme iʿtibār eyle ve beni saña [16] ebedī dōst bil. Ölince senüñ ḳılıcuñ urup yürüyeyin ve evṣāf-ı **[282b]** [1] ḥamīdeñi ulular ve begler ḳatında söyleyeyin ve Melik Nuʿmān'ıla aralığuñuzı [2] ıṣlāḥ idüp barışdurayın. Eger ben didügüm ṭutmazsañ Melik Nuʿmān ḫoẕ [3] eṭrāf-ı ʿāleme

281b-15 itmedüñ: itmedüñ didi
281b-16 esīr arasında: esīrüñ ortasında
282a-2 mecmūʿ-ı bahādurlar senüñ ḳatuñda baş indürür: senüñ ḳatuna mecmūʿ-ı bahādurlar indürürler didi ve
282a-4 Rāvī: Aṣmaʿī
282a-5 esīrin: esīrini
282a-7 sebebi-y-ile: sebebi ile, elümüze: ele
282a-8 göndermezlerse: göndürmezlerse ve
282a-11 degül: degül ve
282a-12 ḳurtılurlar: ḳurtulurlar
282a-13 ḳalmaz: ḳalmaz eger
282a-13 sen ne dirsin ve: ne dirsin sen
282a-14 ḳovıvir varayın: ḳo varup
282a-15 getüreyin: göndüreyin
282a-16 yürüyeyin: yüriyeyin
282b-2 ṭutmazañ Melik Nuʿmān ḫoẕ: ṭutmazısañ ḫoẕ Melik Nuʿmān

ādem gönderüp leşker cemᶜ ideyorur bu ṭarafa göndermek [4] içün. İmdi egerçi ki sen bahādursınᶜālemde naẓīrüñ yoḳdur, velīkin [5] çoḳluḳ müşkil olur. Her ṭarafdan üzerüne yürüyüp hücūm iderlerse [6] ḳanḳı birisine cevāb viresin? Eyü fikr ve ṣavāb tedbīr daḫı bahādurlıḳdur. Her [7] işüñ ᶜāḳıbetin fikr eylemek yigrek." didi. ᶜAnter bunuñ sözin işidicek [8] eyitdi: "Hey ne fişār sözler söylersin ve ne mühmel ḫayāller idersin? Ben kimseden [9] iḥtiyāṭ itmezin. Yüz biñ ḳoyun içine bir ḳurt girürse, mecmūᶜısı perākende [10] olur. Birisi dönüp ḳurduñ yüzüne baḳmaz. Ben ata anuñiçün bindüm [11] ve ḳılıc anuñiçün ḳuşandum ki cihānda adum söylene ve mertebem ulu ola [12] yāḫuẕ bu yolda ölüp gidem. Ecel ne vaḳt muḳadder oldı-y-ısa irişür. Ne [13] ḳaçmaġıla ḳurtulurın ve ne ilerü varmaġıla ecel yaḳın gelür" didi. Maᶜdī [14] Kereb bu sözleri işidicek, nuṭḳı ṭutuldı ve dili baġlandı. Ayruḳ [15] söz söylemedi. Bildi ki söz eṣer idecek ḥarīf degül. Ḳorḳusı artdı [16] ve teşvīşi ziyāde oldı ve ölmezden öñ öldi ve göñli içinde eyitdi: "Bunuñla rızḳı **[283a]** [1] kesilen ṣavaşur ve etmegi dükenen muḳābil olur." Andan ol Melik Züheyr [2] olduġı yire ᶜazm eyledi. [484a] Bir sāᶜat gitmedin girü yanlarından toz çıḳdı ve [3] ṣaḥrāları ṭoldurdı. **Aṣmaᶜī eydür:** Bu gelen toz Benī Zübeyd leşkeriyidi. Reᵓīsleri [4] Maᶜdī Kereb ardınca gelürlerdi ve Maᶜdī Kereb daḫı ᶜAnterˈe ḫaber virmişidi [5] ki leşkerinden kendü öñürdü geldi anlar daḫı gelse gerekdür diyü. Pes bu ḫaberi [6] çünki ᶜAnter taḥḳīḳ bilicek, Şeybūbˈa eyitdi: "Yüri, sen esīrleri al, ilerü git. Ben [7] Benī Zübeyde leşkerin sizden defᶜ ideyin ve başlarına ḳażā-yı āsumānī getüreyin." [8] didi. Maᶜdī Kereb bunı işidicek, müteḥayyir oldı ve ᶜAnterˈüñ cürᵓetine [9]

282b-3 ideyorur: ideyorur idi ki, göndermek: göndüreydi
282b-4 bahādursın: bahādursın ve
282b-5 üzerüne yürüyüp: üsdüñe yüriyüp
282b-6 viresin: idersin, bahādurlıḳdur: bahādurlıḳdan bir nevᶜdür
282b-7 yigrek: yigrekdür
282b-8 idersin: eylersin
282b-10 yüzüne: yüzine ṭoġrı
282b-11 ḳılıc: bilüme ḳılıç
282b-12 oldı-y-ısa: olurısa
282b-13 varmaġıla: düşmegile, gelür: gelecekdür veyāḫuẕ maḳṣūduma irem
282b-16 bunuñla: bunuñıla
283a-4 Kereb: Kerebˈüñ: gelürlerdi: gelürleridi
283a-5 geldi: geldügüni ve
283a-6 bu ḫaberi çünki ᶜAnter: çünki ᶜAnter bu ḫaberi
283a-7 Zübeyde: Zübeyd
283a-8 işidicek: göricek

taʿaccübe ḳaldı eyitdi: “Vallāhi ki bunuñ naẓīri bahādur dünyāda bulunmaz ve bunuñ (10) miṯlin zamāne ṭoġurmaz. Yaluñuz diler ki üç biñ kişiye muḳābil olup muḳāvemet (11) ide. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki Benī Zübeyd bahādurlarıdur ki her birisi biñ ādeme deper. Velīkin (12) bir kişiye ki saʿādet müyesser ola, neye ki iḳdām iderse ḥāṣıl olur biñ (13) ve bir, ḳatında ber-ā-ber olur.” **Aṣmaʿī eydür:** Benī Zübeyd çerisi Maʿdī Kereb ardınca (14) çekilüp yüridiler bir laḥẓadan ṣoñra ol Maʿdī Kereb ile giden kişiler ki (15) ʿAnter öldürdi-y-idi, anlaruñ ölüsine ṭuş geldiler ve kendü yolda{şları} iduġın bildiler. (16) Cān başlarına ṣıçradı ve kim itdügin bilmediler. Andan dört yana naẓar eylediler ki **[283b]** (1) bir ḫaber ṣoracaḳ ādem bulına. Nā-gāh gördiler ki bir atlu gider. Segirdişüp ardlarından (2) yitdiler. Gördiler, bir inṣān ṣūretinde şeyṭāndur. Hīç şekli ādeme beñzemez, bir ḳorḳunç (3) ṣūretdür. Bunlaruñ baʿżısı baʿżısına eyitdiler: “Ṣoruñ şol kişiden bir ḫaber aluñ. (4) Ḥāl nedür bilelüm.” didiler. Bunlardan birḳaç kişi seçildi, cürʾet idüp vardı. (5) ʿAnterʾe çaġırdı ki “Yā veled-i zinā! Ne şeyṭānsın ki yaluñuz yürürsin? Bu bizüm (6) yoldaşlarumuzı sen mi öldürdüñ? Ḳanı bizüm reʾīsimüz Maʿdī Kereb?” didi. (7) ʿAnter döndi, bunlara eyitdi: “Yā maʿarruslar! Maʿdī Kereb üş benüm elümde (8) esīrdür. İleri gideyorur ve bu yoldaşlaruñuzı daḫı ben **[484b]** depeledüm ve ben ʿAnter (9) bin Şeddādʾem. Bugün sizüñ başuñuza ḳara gün oldı ve ʿömrüñüzüñ defteri (10) dürüldi.” didi süñüsin bunlara ṭoġruldup ḥamle ḳıldı. Bir sāʿatde yigirmi (11) ādem helāk eyledi. Ayruġı bu ḥāli göricek, biribiri arduna düşüp ḳaçdılar (12) ve girü ḫalḳlarına ʿAnter kendü cemāʿati ardınca yürüdi. Bunlaruñ (13) bāḳisine muḳayyed olmadı. Bunlar ʿAnterʾi ḳaçdı ṣanup yine ardlarına düştiler. (14) Birḳaç ādem daḫı düşürdi. El-ḥāṣıl birḳaç defʿa bu

283a-9 ḳaldı: ḳaldı ve, bulunmaz: bulınmaz
283a-12 biñ ile: ve biñ ile
283a-13 ve bir: bir, olur: olur didi, Aṣmaʿī: Rāvī
283a-14 yüridiler: yüridiler ve
283a-16 yana: ṭarafa
283b-1 ardlarından: ardından
283b-2 yitdiler: irişdiler
283b-3 kişiden: giden kişiye
283b-4 idüp vardı: itdi varup
283b-7 yā maʿarruslar: yā muʿarresler begünüz biliñüz ki
283b-7 ileri: ilerü
283b-10 didi: didi ve
283b-11 ādem: ādemi, arduna: ardına
283b-12 ḫalḳlarına: ḫalḳlarına ve
283b-13 ardlarına düştiler: ardına düşdiler

ṣūretile ṭamaʿ idüp [15] ardına düşdiler. ʿAnter dönüp ḫaylī ādemlerin telef eyledi. Bunlardan birisi [16] eyitdi: "Yā müstaḥsinler! Bu ne rüsvāylıḳdur ki üç biñ kişi bir kişiden ʿāciz **[284a]** [1] olup vazgele ve begleri esīr olup gide ve biñe yaḳın ādem ṭopraġa düşe. [2] Üç bölük oluñ üç yirden üzerine hücūm idelüm. Ḳanḳı ṭarafa deperse bu yañadaġı [3] bölük ḥamle ḳılsun." didi bu fikri müsellem ṭutup eyle itdiler. ʿAnter gördi ki [4] bunlaruñ tedbīri ayruḳsı oldı. Her yañadın kendüye hücūm itdiler. Pes bu daḫı [5] süñüsin ṭoġruldup bir ṭarafa depdi. Bu ol ṭarafa depicek, bu ṭarafdaġı düşmen [6] ardından ḥamle ḳıldı. Birḳaç yirde başlu eylediler. ʿAnter daḫı ol depdügi [7] ṭarafdan ḳırḳ elli ādem ṭopraġa düşürdi döndi yine ardından gelen leşkere [8] ḥamle ḳıldı. Otuz ḳırḳ ādem daḫı ol ṣafdan düşürdi. Ardından ḥamle [9] idenler birḳaç yirde yine zaḫm irişdürdiler. ʿAnter cirāḥatından żaʿīf oldı [10] ve ḳan aḳmaḳdan zebūn oldı, kendü ḥayātından ümīẕ kesdi ve helāk ola[11]caġında hīç şübhesi ḳalmadı ve atı daḫı yoruldı. Ḳaṣd itdi ki atdan aşaġa [12] ine elinden geldükçe dürişüp öle gide, esīr olmaya. Nā-gāh Benī ʿAbs leşkeri [13] irişdi, Şeybūb öñlerince ve ʿUrve ve Mālik bin Melik Züheyr bilelerince. [14] **Rāvī eydür:** Bunlaruñ gelmesine sebeb Melik Züheyr olmış idi. Zīrā şol vaḳt [15] ki ʿAnter ġāyib oldı, Melik Züheyr ġāyetde saḫt olup ve teşvīşlendi. Melik [16] Nuʿmān'dan leşker irişe diyü [485a] iḥtiyāṭ itdi. Andan ʿAnter'üñ ḳardaşı Cerīr'i getürüp **[284b]** [1] ḫaber ṣordı, eyitdi: "Veyleke! Sen Maʿdī Kereb'den ne vaḳt ayrılduñ? Şimdi [2] ne mekāna geldi ola?" didi. Cerīr eyitdi: "Yā mevlāye! Ben anları yaḳında ḳoyup [3] gitdüm. Ardumca gelürdi. Şöyle sizerin ki bugün yarın yürüye gelüp, irişürler." [4] didi. Melik Züheyr eyitdi: "İlāh-ı ḳadīm ve Rabb-i kerīm ḥaḳḳı-y-içün, ʿAnter anuñıla

283b-14 birḳaç: ʿAnter dönüp birḳaç
284a-2 üç yirden üzerine: ve üç yirden üsdine
284a-3 didi: didi ve
284a-4 her yañadın: ve her yañadan
284a-6 ḳıldı: itdiler
284a-7 döndi yine: döndi
284a-8 düşürdi: düşürdi ve
284a-9 idenler: ḳılanlar
284a-10 oldı: oldı ve
284a-12 ine: ine ve
284a13 Mālik bin: Mālik ibni
284a-14 gelmesine: geldügine
284a-15 olup: oldı
284b-1 eyitdi: ve eyitdi
284b-3 gelürdi: gelürlerdi:
284b-3 yürüye gelüp: bu yöreye gelürler

uġraşmaġa [5] gitmişdür. Ṣavāb budur ki irişüp muᶜāvenet idevüz. Çoḳluḳ leşkerden nā-gāh [6] ya atına ya kendüye ḫaṭā irişdürürler. Bizüm ḫoẕ andan ṣoñra ayruḳ dirlügümüz ḳalmaz." [7] Pes eyle olsa ᶜUrve eyitdi: "Ben yoldaşlarumıla varup anuñ ardınca gideyin." [8] didi. Şeddād eyitdi: "Ben daḫı bile giderin oġluma yardım iderin." Ḳardaşı ve bāḳī [9] Benī Ḳırād ḫalḳı daḫı hep bile bindiler. Mālik ibni Züheyr bunlara baş oldı [10] ᶜAnterʾüñ ṭalebinde süvār oldılar, yola revān olup bī-ḳarār oldılar. Sehl [11] vaḳt gitmedin Şeybūbʾa ṭuş oldılar. Gördiler ki Maᶜdī Kereb elinde esīr. [12] Hep şād olup sevindiler ᶜAnterʾden ḫaber ṣordılar. Şeybūb eyitdi: "Benī Zübeyd [13] leşkeri gelüp irişdi-y-idi. Anlar bizden defᶜ itmege eglendi. Becid irişmek [14] ardınca oluñ." didi kendü daḫı Maᶜdī Kerebʾi emānet ḳoyup bunlaruñ [15] öñine düşdi, bile gitdi ve yortdılar, gitdiler saᶜy idüp sürdiler. Oludı ki [16] ᶜAnter helāk olmaġa az ḳalmışıdı ki irişdiler. Andan ḥamle idüp Benī Zübeyd **[285a]** [1] leşkerine hücūm idüp yir yirden at ṣaldılar ve ṣayḥalar idüp ve naᶜralar [2] urup ġırīler itdiler. Benī Zübeyd çerisi bu ḥāli görüp müteḥayyir oldılar. **Aṣmaᶜī eydür:** [3] ᶜAnterʾe daḫı yidek çekdiler. Bindi ve cirāḥatların baġladılar. Andan ceng ayaġa bindi [4] ve ṣavaş odı yandı. Benī Zübeydʾüñ göñline ᶜAnter ḳorḳusı düşmişidi [5] ve itdügi işleri hep görmişler idi. Çün gördiler ki yine at arḳasına [6] gelüp cürᵓet itdi ceng itmege başladı ve ṣavaşa iḳdām gösterdi, yürekleri [7] **[485b]** ḳorḳdı ᶜaḳılları bayıldı. Hele ne ḥālise ceng itdiler elden geldükçe çalışdılar [8] ve mecālleri olduḳça dürüşdiler. Velīkin Benī ᶜAbs leşkeri Benī Zübeyd çerisine [9] ġālib oldılar ve Benī Zübeyd çerisi perākende olup ṭaġlara ṭaġıldı ve derelere [10] ḳaçdı ve ᶜAnter bunlardan

284b-5 muᶜāvenet: ᶜAnterʾe muᶜāvenet, çoḳluḳ leşkerden: yoḫsa anlar çoḳluḳ leşkerdür
284b-6 irişdürürler: irişdürüler, ḳalmaz: ḳalmaz didi
284b-8 oġluma yardım iderin: ve oġluma yardum iderin didi ve
284b-9 bindiler: bindiler ve
284b-10 ᶜAnterʾüñ: ve ᶜAnterʾüñ, oldılar: oldılar ve, sehl: sehel
284b-12 şād: şāẕ, sevindiler: sevindiler ve
284b13 gelüp: geldi
284b-14 didi: didi ve
284b-15 gitdiler: gitdiler ve, oludı ki: ol idi ki
284b-16 ḳalmışıdı ki: ḳalmışıdı
285a-1 idüp: itdiler ve, ṣayḥalar idüp: ṣayḥalar
285a-2 Aṣmaᶜī: Rāvī
285a-3 andan: andan ṣoñra
285a-4 ᶜAnter: ᶜAnterʾüñ
285a-6 cürᵓet itdi ceng itmege başladı: ceng itmege cürᵓet itdi
285a-7 ḳorḳdı ᶜaḳılları: ḳorḳdı ve ᶜaḳılları, elden: ve elden
285a-8 oldılar: oldı

bulduġın ḳırdı, işe yarar kimse ḳomadı. Andan [11] dönüp yine bir araya cemʿ oldılar, ʿAnterʾe duʿā vü alḳış itdiler. ʿAnter daḫı [12] Mālik bin Züheyrʾüñ elin öpdi, duʿā itdi ve eyitdi: "*Yā mevlāyı*! Bu feṯḥ ü nuṣret [13] senüñ saʿādetüñ eşeridür ve mübārek himmetüñ şemeresidür." didi. Andan [14] bu ḳırılan ḫalḳuñ silāḥların ve ṣoyḳaların cemʿ itdiler ve mālların ve ṭavarların [15] sürdiler ve Melik Züheyrʾden yaña yöneldiler ve Redem ṭaġından yana ḳaṣd itdiler. [16] Becid gelüp Züheyrʾile buluşdılar ve anuñ ḫiẕmetine irişdiler. Melik Züheyr daḫı **[285b]** [1] bunlaruñ saġ ve selāmet geldügine feraḥ oldı. Andan ol yirde ḳonup gice [2] rāḥat oldılar ve Melik Züheyr ʿAnterʾe eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Ben senüñ [3] bunuñ gibi işler itdügüñe rāżī olmazın. Yaluñuz kendüñi mehlekeye bıraġursın, [4] kimse yardımcı almazsın ve bize meşveret itmedin ġāyib olursın gidersin. Bizi [5] teşvīşe uġradursın." ʿAnter eyitdi: "Yā mevlāye! Muḳadder olan gelse gerekdür. Senüñ [6] devletüñde kimseden iḥtiyāṭ itmezin ve göñlüme ḳorḳu gelmez azdan çoḳdan [7] yüz döndermezin." dir didi. **Rāvī eydür:** ʿAnter Maʿdī Kerebʾi ḳatına getürdi [8] eyitdi: "İmdi eger saña saġlıġuñ gerekise Melik Nuʿmānʾa nāme yaz, gönder. ʿAble-y-i [9] ve bāḳī Benī Ḳırād esīrlerini ve mālların göndersün. Ben daḫı seni {āzād ideyin. Yoḫsa boynuñ ururın. Ayruḳ gözüñ} dünyāya baḳmaz [10] olur ve elüñ ḳılıç dutmaz olur." Maʿdī Kereb eyitdi: *"Semʿan ve ṭāʿaten!* Kerem eyle. [11] ʿAcele eyleme. Ṣabr eyle. Ne ki buyurursın eyle ideyin." didi. Andan kāġıd ve ḳalem [12] getürüp Ceydāʾya bir nāme yazdı, eyitdi: "İy ʿemmüm ḳızı Ceydā! Bilgil ki bu zamān [13] ġaddārdur ve rūzigār-ı sitemkārdur. **[486a]** Her kişi kim dünyāda benüm naẓīrüm [14] bahādur yoḳdur dirse yalan söyler. Şimdiki ḥālde bir kişi elinde giriftār oldum

285a-10 ḳırdı: ḳırdı ve
285a-11 oldılar: oldılar ve, itdiler: itdiler ve
285a-12 Mālik bin: Mālik ibni, öpdi: öpdi ve, yā mevlāyi: yā mevlāye
285a-14 itdiler: eylediler
285a-15 ṭaġından yana: ṭaġına
285a-16 Züheyrʾile: Melik Züheyrʾile
285b-3 bıraġursın: bıraġursın ve
285b-4 olursın: olup
285b-5 uġradursın: uġradursın didi
285b-6 gelmez: gelmez ve
285b-7 dir didi: didi, getürdi: getürdi ve
285b-8 gerekise: gerekse
285b-9 göndersün: göndürsün
285b-10 olur: olur didi
285b-12 yazdı: yazdı ve
285b-13 kişi kim: kişi ki

ki [15] ölmekden derdi yoḳ ve ecelden ḳorḳmaz ve arslanlardan yüz döndürmez." bāḳī [16] ḥikāyetin söyledi ve ḥālin şerḥ eyledi daḫı eyitdi ki: "ʿAble'ye ikrām ve ʿizzet **[286a]** [1] idesin ve itdügüñ işlerüñ ʿöẕrin dileyesin ve Benī Ḳırād'ı bī-ḳuṣūr göndüresin [2] ve māllarından rızḳlarından bir deve dizin bağlayacaḳ ib ḳalmasun. Eger sözimi [3] ṭutup bu didügüm gibi itmezseñ esīrlikde ebedī ḳaldum. Kimse beni bunuñ [4] elinden ḫalāṣ idecekleyin degüldür." didi ve nāme-y-i dürüp bir kişi-y-ile gönderdi. [5] "Becid gelesin, eglenmeyesin." didi. Ol kişi daḫı nāme-y-i alup defʿī yola revān [6] oldı ve Maʿdī Kereb'üñ ḥālini fikr idüp aġladı ve göñli cūş idüp işbu [7] inşā ḳıldı: **Şiʿir** Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] **Rāvī eydür:** Bu şiʿri eydüp yortardı ve becid ʿIrāḳ ṭarafına, Ḥīre'ye [13] ʿazm idüp giderdi. Bunuñ ḥāli böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda Ceydā [14] ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki Ceydā Benī Ḳırād esīrlerini alup Ḥīre'ye vardı [15] Melik Nuʿmān'a buluşdı, selām idüp öñinde yir öpdi ve Benī Ḳırād esīrlerin [16] ʿarż eyledi. Melik Nuʿmān şād u feraḥ oldı ve Maʿdī Kereb'den ḫaber **[286b]** [1] ṣordı. Ceydā eyitdi: "Üç biñ ādem alup Redem ṭaġına, benüm ʿemmüm oġlı Ḫālid'üñ [2] intiḳāmın almaġa gitdi ve eyitdi "Melik Nuʿmān zaḥmet çeküp leşker cemʿ idüp [3] gelmezden ön varayın buyruġın yirine getüreyin." diyüp gitdi." Melik Nuʿmān [4] Ceydā'nuñ ḫaberin işidicek eyitdi: "Maʿdī Kereb eyü varmamış ve ʿāḳılāne [5] işitmemiş. Ol ḳadar ādemile ol şeyṭāna varmamaḳ gerek idi. Benüm ḳardaşum [6] **[486b]** Esved on biñ kişiyile andan ne ḫayr itdi bu ne fāyide ide? Yüz elli kişiyile [7] ol veled-i zinā perākende ḳıldı Benī Laḫm çerisin zīr ü zeber ḳıldı, Esved'i ṭutup [8]

285b-15 bāḳī: ve bāḳī
285b-16 daḫı eyitdi ki: ve eyitdi
286a-1 göndüresin: gönderesin
286a-2 ib: ip, eger sözimi ṭutup: eger
286a-3 itmezseñ : itmeziseñ ve sözümi ṭutmazsañ
286a-4 nāme-y-i dürüp bir kişi-y-ile gönderdi: nāme-y-i bir kişi-y-ile gönderdi ve
286a-7 inşā ḳıldı şiʿir: şiʿri inşād ḳıldı şiʿr
286a-12 eydüp: eyidüp
286a-14 vardı: vardı ve
286a-15 esīrlerin: esīrlerini
286a-16 şād u feraḥ: feraḥ ve şāẕ
286b-1 Ḫālid'üñ: Ḫālid ibni Muḥārib'üñ
286b-2 eyitdi: eyitdi ki
286b-3 (idüp gelmezden ön varayın): -, gitdi: gitdi didi
286b-6 andan ne ḫayr itdi: varup andan ne ḫayr itdi ki
286b-7 ḳıldı : ḳıldı {itdi} ve, çerisin: çerisini, ḳıldı: ḳıldı ve

esīr eyledi. Aña varıcaḳ, çoḳ leşkerile varmaḳ gerekdür baʿżın ḳırarsa [9] baʿżı aña bir ẓafer bula." didi. Ceydā eyitdi: "Yā melik! Senüñ ḳardaşuñ çerisi [10] şuşuzlıḳdan buñalmışdur ve ekşeri ıssıdan helāk olmış. Bunı aña ḳıyās itmek olmaz. [11] Ben buyun ki ol Melik Züheyrʾi ve oġullarını saña esīr idüp getüre ve ʿAnterʾi [12] getürüp saña teslīm ide." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Eger bu ḫaber gercek [13] olursa Maʿdī Kereb anları esīr idüp getürürse mecmūʿ-ı memleketüm [14] üzerine anı ḥākim idem ve ne ḳadar māl ve rızḳ getürürse hep kendüye [15] virem bir ḥabbe almayam." didi. **Rāvī eydür:** Benī Ziyād ululları Rebīʿ [16] ve ʿİmāre ʿAbleʾnüñ atası Mālikʾe eyitdiler: "Bizüm ḥālümüz be-her-ḥāl mükedder oldı. **[287a]** [1] Şimdiki ḥālde irtede gicede ġuṣṣada belāda ṣoñra daḫı ḥālümüz kim bilür ki nice [2] ola. *Neʿūẕubillāh* ʿAnter Melik Esvedʾi Melik Nuʿmānʾa vire ve bizi anuñ yirine isteye [3] anuñ eline düşevüz. Etümüzi itlere yidürür. Ayruḳ ḳavlümüze inanmaz ve ʿahdümüze iʿtibārı [4] ḳalmaz." didi. ʿAbleʾnüñ atası Mālik ve ḳardaşı ʿAmr bu ḫaberi işidicek, aġladılar [5] işkencede ve ʿaẕābdan żaʿīf olmışlarıdı ve ʿAnter eline düşmek ḫaberin işidicek, [6] kendülerden ümīẕ kesdiler ve ḳorḳularından ödleri yarılıyazdı. Zīrā ki bu işe [7] kendüler sebeb olmışlar idi ve bu fesād anlaruñ başı altından çıḳmışıdı. [8] ʿAmellerin bilürlerdi. Ol sebebden ḳorḳarlardı. **Aṣmaʿī eydür:** ʿİmāreʾnüñ [9] gözi nāgāh ʿAbleʾye ṭuş oldı. Gördi ki cemāli bayaġı gibi degil ve beñzi müteġayyir [10] olmış, melāletden ve ġuṣṣadan perdāḫt bozulmış ve ṭarāveti gitmiş. Yüregi [11] yarıldı ve āh idüp aġladı, ḳardaşına eyitdi: "Yā aḫī! Kerem eyle. Var, Melik Nuʿmānʾdan [12] dilek eyle. ʿAble-y-i şol ḥālden ḳurtarsun ve atasını

286b-8 gerekdür baʿżın ḳırarsa: gerekdür ki baʿżısın ḳırarsa ve
286b-9 baʿżı: baʿżısı, ḳardaşuñ: ḳardaşuñuñ
286b-10 buñalmışdur: buñalmışlar, olmış bunı: olmışlar bunları
286b-12 gercek: girçek
286b-13 olursa: olursa ve, getürürse: baña getürürse
286b-15 virem: virem ve
286b-16 ʿİmāre: ʿAmāre
287a-1 irtede gicede ġuṣṣada belāda: irtede ve gicede ġuṣṣada ve belāda ve
287a-2 Neʿūẕubillāh: Neʿūẕubillāhi, isteye: isdeye ve
287a-3 iʿtibārı: iʿtibār
287a-4 ḳalmaz: itmez, aġladılar: aġladılar ve hem
287a-5 olmışlarıdı: olmışlardı
287a-7 olmışlar: olmış
287a-8 ʿamellerin: ʿamellerini, ʿİmāreʾnüñ: ʿAmāreʾnüñ
287a-9 nāgāh ʿAbleʾye: ʿAbleʾye, degil: degül
287a-10 melāletden: ve melāletden, perdāḫt: perdāḫtı
287a-11 aġladı: aġladı ve

ve ḳardaşını ḳoyuvirsün. (13) [487a] Biz de bir minnetde bulınalum. Ola kim ʿAbleʾnüñ göñli baña bir pāre ışına." didi. (14) Rebīʿ eyitdi: "Yā ʿİmāre sen mecnūnsın! Nice ḳoyuvirür Mālikʾi ve oġlın yāḫuz (15) ʿAble-y-i ki Melik Esved gibi kişi ʿAnter ḳatında esīr olmışdur? Ṭut ki varup (16) dilemişsin. Söz geçse mi gerekdür? ʿAbeş söz söylemekden ne fāyide ola?" diyüp **[287b]** (1) ʿİmāreʾye ḳaḳıdı. **Rāvī eydür:** Andan Melik Nuʿmān and içdi ki Maʿdī Kereb (2) ʿAnterʾi getürürse ʿAble-y-i anı bir urġanda aṣa ḳoya Benī ʿAbsʾden hīç kimse (3) diri ḳomaya. Birḳaç gün ṣabr idüp muntaẓır oldı Maʿdī Kereb ṭarafından ḫaber (4) umdı ve hem günden güne leşker gelüp cemʿ olurdı. Tā şol ḳadar geldi (5) otuz biñ oldı mecmūʿısından ṣoñra Benī Kende ḳabīlesi geldi. Anlaruñ (6) reʾīsleri Ḥeccār bin ʿĀmir dirlerdi. Ġāyetde cebbārlardan ve mütekebbirlerden idi (7) ve hem bed-ḫāh ve naḥs-rūyidi ve eṭrāfa şöhreti yayılmış idi ve hünerleri dāsitān (8) (olup) söylenürdi. Çünki geldi, Nuʿmān ḫiẕmetine irişdi ve öñinde yir öpüp (9) duʿā itdi ve eyitdi: "Yā melik! Ne maṣlaḥat düşdi ki bunca çeri cemʿ eyledüñ? (10) ʿArab beglerinden kimse ʿāṣī mi oldı? Bu ḳadar leşker divşürmege sebeb ne (11) idi? Baña bir ādem göndermek gerekidüñüz. Tā ki ol işi bitürüp ḫiẕmetüñe (12) yine geleyidüm." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Yā Ḥeccār! Baña ʿāṣī olan ʿArab beglerinden (13) degül ve muʿteber, bellü aṣıl neseb issi degül. Belki Benī ʿAbs ḳullarından bir ḳuldur (14) ki bahādurlıġı sebebi-y-ile şöhret ḥāṣıl itmişdür ve zamāne yüz ṭutup durur. Ḳanda (15) varursa nuṣretlü ve furṣatludur ve begler ve ulular ḳatında heybetlü ve şev(16)ketlüdür" didi ve ʿAnterʾüñ ḳışṣalarından baʿżısın Ḥeccārʾa ḥikāyet eyledi. Ḥeccārʾuñ **[288a]** (1) ḳaḳıduġından gözleri ḳan ile ṭoldı ve Melik Nuʿmānʾa eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, (2) beglik nāmūsın bozduñ ve salṭanata ʿizzet ḳomaduñ. Niçün bu ḥikāyeti evvelden (3) baña dimedüñ? Tā ki

287a-13 Ola kim: Ola ki
287a-14 yā ʿAmāre sen: sen, oġlın: oġlını
287a-15 gibi kişi: gibi ḳardaşı
287a-16 diyüp: didi vü
287b-1 ʿİmāreʾye: ʿAmāreʾye, Rāvī eydür: Rāvī eydür bunlaruñ ḥāli böyle oldı
287b-2 ʿAble-y-i anı bir urġanda aṣa ḳoya: ʿAble ile anı bir urġandan aṣa ve, kimse: kimseyi
287b-3 ḳomaya: ḳomaya ve, oldı: oldı ve
287b-5 otuz biñ oldı: ki otuz biñ ādem oldı ve, Kende: Kinde
287b-6 reʾīsleri: reʾīslerine, dirlerdi: dirleridi, mütekebbirlerden: daḫı mütekebbirlerden
287b-7 bed-ḫāh: bed-ḫūy
287b-8 söylenürdi: olup söylenüridi, Nuʿmān: Melik Nuʿmān
287b-10 sebeb ne: ne
287b-11 gerekidüñüz: gerekidüñ
287b-13 aṣıl: aṣl

ben varup, ol [487b] ḫizmeti yirine getürem ve bu işleri yirine (4) yitüricek, ben gelmedin saña ḫaber gele. Göresin ki düşmenüñ başına ne işler (5) idem." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Lā! Vallāhi ʿAnterʾi öldürdügüñe rāżī degülin. (6) Bana anı diri getür ki başına dürlü dürlü cefālar ve ʿaẕāblar idem." didi. Andan eyitdi: (7) "Senden öñürdi Maʿdī Kereb daḫı gitdi ve baña ol daḫı bu vaʿdeleri ḳıldı-y-ıdı. (8) Şimdiki ḥālde anuñ daḫı bir ḫaberine muntaẓırın. Ola ki ol bu iş başara. Sen daḫı (9) zaḥmet çeküp varmalu olmayasın." didi. Andan Ḥeccār kendü ḫalḳı ve ḳavmi içine (10) vardı, ġażabdan barmaġın ışırdı, saḫt oldı ve Maʿdī Kereb gitdügine eyitdi: (11) "Ḥayf ki Maʿdī Kerebʾden öñ ben varmadum" Bunlar bu fikirde bir niçe gün oldılar, (12) Maʿdī Kerebʾden ḫabere göydiler. Bir gün ittifāḳ Maʿdī Kerebʾden Ceydāʾya nāme geldi, (13) ḥāl ne olduġın bildürdi. Ceydāʾnuñ başına ḳıyāmet ḳopdı ve cihān gözlerine (14) ẓulmet oldı. Maḥzūn ve maġbūn oldı fiʾl-ḥāl varup bu muṣībeti Melik (15) Nuʿmānʾa söyledi ve ḥikāyeti beyān eyledi. Melik Nuʿmān ġuṣṣa deryāsına düşdi ve (16) ḫāli ḫarāb ve cigeri kebāb oldı. Andan aṣḥābın cemʿ idüp meşveret **[288b]** (1) itdi ve bu vāḳıʿadan anları āgāh itdi ve nāme(y)i açup oḳudı. Hep melūl (2) oldılar. Hīç cevāb virmediler ve Maʿdī Kerebʾüñ ḥāline müteḥayyir oldılar. Melik Nuʿmān eyitdi: (3) "İşbu cemʿ olan leşkeri ben alup gideyin ve bu ḥaḳāreti ḳabūl ideyin ve işümi (4) kendü elümle bitüreyin." didi. **Aşmaʿī eydür:** Melik Nuʿmānʾuñ bir vezīri varıdı. (5) ʿAmr bin Nufeyl dirler idi. Ġāyetde ʿāḳıl kişiyidi ve fikr ü firāset issidi ve rāy (6) tedbīr ehlidi. Ol eyitdi: "Bu tedbīr ki itdüñ, ḫaṭādur. Bunuñıla maḳṣūd ḥāṣıl (7) olmaz. Ve derdüñ ziyāde olur. Zīrā ki bu

288a-3 varup: varam, bu işleri: ol muʿarresi gerek gerekmez ayaġuña yüzi üsdine süriyüp getürem ve bu işleri bī-ḳuṣūr

288a-4 ḫaber: ḫaberi, düşmenüñ başına: düşmenüñe

288a-7 öñürdi: öñürdü

288a-8 muntaẓırın: muntaẓıram, ol bu iş: ol bir iş

288a-10 vardı: vardı ve, ışırdı: ışırdı ve, gitdügine eyitdi: gitdügine melūl oldı ve eyitdi

288a-11 ḥayf: ḥayıf, öñ: öñürdü, varmadum: gitmedüm didi, fikirde: fikrde, oldılar: oldılar ve

288a-12 geldi: geldi ve

288a-14 oldı maḥzūn ve maġbūn oldı: oldı ve maḥzūn u maġbūn oldı ve

288a-16 ḫarāb: ḫarāb oldı, aṣḥābın: aṣḥābını

288b-3 ben alup: alup ben

288b-4 elümle: elümile

288b-5 Nufeyl dirler idi: Nufeyle dirlerdi, kişiyidi: kişi idi, issidi: issi idi

288b-6 rāy tedbīr ehli-y-idi: rāy ü tedbīr ehli idi, bu tedbīr: yā melik bu tedbīr

288b-7 olmaz: olmaz didi

ʿaẓīm [488a] leşkeri çeküp varasın. Ol [8] ḫoẕ senüñle ceng idecek degüldür. Ṭāḳatı yoḳdur ki saña muḳāvemet ide. Saña [9] dise gerekdür ki "Var gine ilüñe git. Yoḫsa ḳardaşuñuñ boynın ururın [10] ve bāḳī bahādurlaruñuñ hep başın keserin." diyecekdür. Ne cevāb virürsin? [11] Ḳardaşuñı depelemege rāżī olur mısın? Yoḫsa giri dönüp gider misin? Her ḳanḳısın [12] iderseñ yaramazdur." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Ya ḥāl nice olur? Ne tedbīr [13] idersin ki biz bu ulu vāḳıʿadan ḫalāṣ bulavuz?" didi. ʿAmr bin Nufeyl eyitdi: [14] "Ṣavāb tedbīr budur ki evvel ḳardaşuñı ḫalāṣ idesin bir ḥīle idüp [15] ḳurtarasın. Andan ṣoñra ʿAnterʾe nice tedbīr iderseñ idesin." didi. Melik [16] Nuʿmān eyitdi: "Nice ḥīle idelüm?"didi. Vezīr eyitdi: "Ḥīle budur ki nāmeye **[289a]** [1] cevāb virüp eydesin ki "Maʿdī Kereb içün ʿemmüñi ve oġlı ʿAmrʾı ve bāḳī Benī Ḳırādʾı [2] degişdürürüz. Eger ʿemmüñ ḳızı ʿAble-y-i daḫı isterseñ ḳardaşum Esvedʾi baña selāmet [3] gönderesin. Yoḫsa ʿemmüñ ḳızınuñ saña başın gönderürin ve bāḳī ṭaʿalluḳātın hep [4] ḳılıcdan geçürürin." diyesin. Yā melik! Eger yiryüzinde ne ḳadar ādem varısa hep ṭaşsa [5] ʿAnter yalunuz ʿAbleyile degişür diriġ itmez didi. Melik Nuʿmān vezīrinüñ sözin işidicek, [6] tedbīrin begendi ve eyitdi ki: "Yā vezīr! Baña lāyıḳ degül ki anuñ gibi bed-aṣl ḳula nāme yazup gönderem. [7] Meger ki sen yazup Züheyrʾe gönderesin ve bu ḥāli aña bildüresin. Göresin ne cevāb gönderür." [8] didi. Vezīr daḫı vardı, bir nāme yazdı. Melik Züheyrʾe ve ʿAnterʾe ḳażiyyeyi nice ki maṣlaḥat gördi-y-ise [9] ol vechile bildürdi, Melik Nuʿmānʾa didügi gibi nāmede beyān itdi. Ammā çoḳ tehdīd ve teşnīʿ [10] ve ʿitāb ve taḳrīʿ itdi ve eyitdi ki "Şimdiki ḥālde Melik Nuʿmānʾuñ ḳatına

288b-8 yoḳdur: yoḳ
288b-10 bahādurlaruñuñ: bahādurlaruñ, diyecekdür: ne cevāb virürsin
288b-11 ḳardaşuñı: ḳardaşuñ
288b-14 idesin: idesin ve
289a-1 eydesin: diyesin, ʿAmrʾı: ʿAmrū'yı
289a-2 isterseñ: isderseñ, baña selāmet: selāmet baña
289a-3 gönderürin: göndürürin, ṭaʿalluḳātın: ṭaʿalluḳātını
289a-4 ḳılıcdan: ḳılıçdan
289a-4-5 ḳadar ādem varısa hep ṭaşsa ʿAnter yalunuz ʿAbleyile degişür diriġ itmez: ḳadar ādem varısa ʿAnter ʿAbleʾyi cemīʿisinden yig sever ve yüz biñ ādem anuñ ḳatında dutsaḳ olsa daḫı ʿAble muḳābelesinde ṭaleb eyleseñ virür dirīġ itmez
289a-6 bed-aṣl: beẕ-aṣl
289a-7 gönderür: göndürür
289a-8 bir nāme: fiʾl-ḥāl bir nāme, yazdı: yazdı ve, maṣlaḥat: kendü {ne} maṣlaḥat
289a-9 bildürdi: bildürdi ve, ve: ü

bir vechile mübālaġa [11] leşker cemʿ olmışdur ki ḥisābın Allāh bilür. Derelere depelere ṣıġmaz. [488b] Ḳaṣdı buyıdı ki bu bī-nihāyet [12] çeriyi çeküp sizüñ üzerüñüze varayıdı. Ben menʿ eyledüm ve saʿy eyledüm, üzerüñüzden [13] defʿ itdüm. İmdi nāme vāṣıl olıcaḳ, Esvedʾi ser-keşlik itmeyüp Melik Esvedʾi gönderesiz [14] Yoḫsa ġażabı ziyāde idüp varur, mecmūʿūñuzı helāk ider." didi. Nāme āḫirinde [15] eyitdi: "Daḫı ne ḳadar esīr ulu kiçi erden, ʿavretden kim varısa göndüresiz. Dilek idem, [16] Melik Nuʿmān ṣuçuñuzı baġışlaya." didi. Andan vezīr bu nāme-y-i varup Melik **[289b]** [1] Nuʿmān vezīrüñ fikrin begendi. Andan bir ādemüñ eline virüp bilesince on eyü ādem [2] ḳoşdılar, gönderüp cevābına muntaẓır oldılar. **Rāvī eydür:** Bu Melik Nuʿmān ḳatına gelen [3] leşker Maʿdī Kereb esīr olduġın işidicek, taʿaccüb itdiler ʿAnterʾüñ işine ḥayrete [4] ḳaldılar ve mecmūʿısınuñ içine heybet düşdi. Andan nāme-y-i alup giden, yola düşdi Redem [5] ṭaġından yaña ʿazm eyledi. El-ḳıṣṣa varup irişdi ve Melik Züheyrʾüñ ḳatına girdi, yir [6] öpdi. Nāme-y-i eline şundı, Melik Züheyr maḳṣūd neyidügin bildi, mektūbuñ mażmūnıñ [7] maʿlūm itdi. Andan ʿAnterʾe söyledi ve bu ḥālden anı āgāh eyledi. ʿAnter bu ḫaberleri [8] işidicek, ḳaḳıdı çigninüñ ḳılları ḳaftanın delüp ṭaşra çıḳdı. Andan bu nāme getüren [9] kişiye eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, eger melik ḥużūrında degülmisseñ ben senüñ başuñu [10] işbu ḳılıcumıla uçururdum, fiʾl-ḥāl saña ecel ḳadeḥin içürürdüm. Veyleke! Ben kimsenüñ [11] lāfından ḳorḳmazın veyāḫuẕ Melik Nuʿmānʾdan iḫtiyāṭ itmezin. ʿArab cümerāsı-y-ıla beni ḳorḳıdur

289a-11 ḥisābın: ḥisābını
289a-12 üzerüñüzden: üsdüñüzden
289a-13 defʿ itdüm imdi nāme vāṣıl olıcaḳ ser-keşlik itmeyüp Melik Esved'i gönderesiz: defʿ eyledüm imdi ṣavāb budur ki nāme vāṣıl olıcaḳ Melik Esvedʾi gönderesiz ser-keşlik itmeyesiz
289a-14 ġażabı ziyāde idüp varur mecmūʿūñuzı: ġażab idüp varur cemīʿüñüzi, didi: didi ve
289a-15 esīr ulu kiçi erden ʿavretden kim: ulu vü kiçi esīr erden ve ʿavretden her kim, dilek idem: ben dilek idem
289b-1 -: (Nuʿmān ḥażretinde oḳudı. Melik), fikrin: fikrini
289b-2 gönderüp: ve göndürüp
289b-3 itdiler: itdiler ve, ḥayrete: ḥayretde
289b-4 heybet: heybeti, düşdi: girdi ve
289b-5 varup: vardı, girdi: girdi vü
289b-6 şundı: şundı ve, maḳṣūd neyidügin bildi: maḳṣūdı ne idügin bildi ve, mażmūnıñ: mażmūnuñ
289b-8 ḳaḳıdı: ḳaḳıdı ve
289b-9 degülmisseñ: degülmisse, başuñu: başuñı
289b-10 ḳılıcumıla uçururdum: ḳılıcumla uçururdum ve
289b-11 ḳorḳmazın: ḳorḳar mıyın, itmezin: mı iderin ki, ḳorḳıdur: ḳorḳudur

(12) ve ʿAcem fuḳarāsı-y-ıla baña tehdīd ider? Beyt-i Ḥarām ḥaḳḳı-y-içün ve Ḥaṭīm ü Zemzem ḥürmeti-y-içün, Melik (13) Nuʿmānʾa ṭatlu uyḳu uyıtmayayın. İşbu giñ dünyāyı aña ṭar ideyin. Ammā ḳardaşın isterse (14) ʿemmüm ḳızın ve anuñ üzerinde ne ḳadar mālı varısa bī-ḳuṣūr hep göndersün. Ben daḫı (15) ḳardaşını göndereyin." didi. Nāme ileden [489a] ilçi bunuñ ḫaberin işidicek, fiʾl-ḥāl (16) döndi ve geldügi yola revān oldı, becid sürdi. Gelüp Ḥīreʾde, Melik Nuʿmānʾa buluşdı **[290a]** (1) ḳażıyye nice ise ḫaber virdi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Melik Züheyr ʿAnterʾe ḳaḳımadı bu mühmelātı (2) söyleyecek?" Ol kişi eyitdi: "*Lā! Vallāh* hīç nesne dimedi." didi. Melik Nuʿmān daḫı bed-ter (3) ġażab itdi ve nuṭḳı ṭutuldı. Neyleyecegin bilmez oldı. Vezīri ḳıġırdı elçinüñ sözin (4) söyledi ve cevābın ḫaber virdi. Vezīr eyitdi: "Yā melik! Maṣlaḥat oldur ki ġażab itmeyesin, (5) isdedügi mālları viresin ve esīrlerin gönderersin ḳardaşuñı ḳurtarasın. Andan (6) ṣoñra ol maʿarrusuñ helākine tedbīr itmek āsāndur." didi. Melik Nuʿmān vezīrinüñ (7) sözin ḳabūl eyledi ve ʿAbleʾnüñ üzerinden giden ne ḳadar māl gitdi-y-ise bī-ḳuṣūr ḥāżır eyledi. (8) Vezīre eyitdi: "Var, imdi bu işi başar ve kimi virürseñ vir. Dek ḳardaşumı ḳurtar." didi. (9) Melik ḳullarına buyurdı. Bu mālları götürdiler vezīr kendü ata bindi. Varup Benī (10) Ḳırād esīrlerin çözdi. Andan ʿAbleʾnüñ atası Mālikʾe eyitdi: "Üşde ḳızınuñ mālları (11) bir eksüksüz melik yine virdi." didi. Mālik eyitdi: "Ben bu māldan bī-zārın ve ʿAnterʾüñ (12) yüzin görmekden ṣafām yoḳdur. Bunda ölüp sinleye girmek yigrekdür anda gitmekden." (13) didi. Vezīr eyitdi: "Meliküñ buyruġı şöyledür ki ḳızuñı ve mālların alasın. Varasın, gide(14)sin." didi. **Rāvī eydür:** Mālik Rebī ʿile

289b-12 baña tehdīd ider: tehdīd ider, Ḥaṭīm ü Zemzem: Ḥaṭīm ve Zemzem
289b-13 isterse: isderse
289b-14 üzerinde: üzerinden, mālı varısa: māl gitdi ise hep, göndersün: göndürsün
289b-15 göndereyin: göndüreyin
289b-16 Ḥīreʾde,: Ḥīreʾye, buluşdı: irişdi ve
290a-1 ḳażıyye: ḳıṣṣa, ise: oldı-y-ısa, ḳaḳımadı: ḳaḳımadı mı
290a-2 söyleyecek: söyleyicek, Vallāh: Vallāhi, bed-ter: biter
290a-3 ḳıġırdı elçinüñ: ḳıġırup ilçinüñ
290a-4 itmeyesin: itmeyesin ve
290a-5 viresin: gönderesin
290a-6 maʿarrus: muʿarres
290a-9 Melik: vezīr, götürdiler vezīr kendü: götürdiler ve kendü
290a-10 esīrlerin: esīrlerini, mālları: māllarını
290a-11 bī-zārın: bī-zāram

vidaʿlaşup ve ʿAmāreyile esenleşüp ayrıldı (15) mecmūʿ-ı Ḳırād bile mālları ve ṭavarları öñinde sürilür. Hele ne ḥālise gitdiler, irte gice (16) dimeyüp yortdılar. Redem ṭaġına yaḳın geldiler. Mālik göñlinde ḥīleler ve yalanlar fikr **[290b]** (1) iderdi ʿAnterʾüñ elinden ḳurtıla. ʿAnter daḫı bunlaruñ geldügin işidüp bindi. Benī Ḳırād (2) ḫalḳı-y-ıla ḳarşu çıḳdı, bunlaruñıla bulışdılar. Her kişi taʿalluḳātı-y-ıla [489b] esenleşüp görüşdi (3) ve ʿAnter ʿemmüsini göricek, ḳuca ḳuca görüşdi ve esenledi. Andan eyitdi: "İy ʿemmi! Şükür ki (4) belādan ve esīrlikden ḫalāṣ bulduñ. Ḥāṣā ki benüm gibi ḳuluñ dünyāda diri ola, sen (5) bunuñ gibi miḥnetlere ṣataşasın." didi. Mālik daḫı ʿAnterʾe duʿa ve alḳış itdi. Andan eyitdi: (6) "İy bahādurlar ulusı! Sen saġ olduġuñca biz düşmen üzerine manṣūr muẓaffer oluruz (7) ve kimse üzerümüze ġalebe idemez." didi. Anda Ceydā bunlara itdügi ʿaẕābları ḥikāyet (8) itdi ve "Ol vāḳıʿaya sebeb Rebīʿ bin Ziyād oldı." diyüp şikāyet eyledi ve eyitdi: (9) "İy bahādurlar begi! Şol vaḳt ki sen bizi ḳoyup Melik Esvedʾile uġraşmaġa gitdüñ, (10) Rebīʿ bu fitne-y-i bicermiş ve bu fesādı ḳaynatmış baʿżı ḳullara buyurmış. Varup Müferric bin Hilālʾi (11) baġdan çezmişler ve bāḳī esīrleri hep ḳoyuvirüp ellerine silāḥ virmişler. Biz der(12)-vend ḳatındayiken nā-gāh üzerümüze ḳoyuldılar bizi ṭutup bağladılar başumuza ne belālar geldi (13) ise geldi. Şimdiki ḥālde eger sen Maʿdī Kerebʾi ve Melik Esvedʾi ṭutmassañ Ceydā (14) bizi depelese gerekidi." didi. ʿAnter daḫı ʿAble ḫāṭırı-y-içün Mālikʾe nesne dimedi ve ġażab (15) iẓhār itmedi eyitdi: "Gercek eydürsin yā ʿemmi! Ben daḫı işitdüm. Ḳażiyye sen didügin gibidür." (16) didi, evet hep fesāda sebeb bu olduġın bilürdi. Andan varup ʿAbleyile **[291a]** (1)

290a-14 Mālik Rebīʿile vidaʿlaşup ve ʿİmāreyile esenleşüp ayrıldı: Mālik Rebīʿile ve ʿAmāre ile esenleşüp ayrıldı vü yola revān oldı ve

290a-15 Ḳırād bile mālları ve ṭavarları öñinde sürilür: Benī Ḳırād bile ve mālları öñinde sürülür, gitdiler: gitdiler ve

290b-1 iderdi: iderdi ki

290b-2 çıḳdı: çıḳdı ve

290b-4 ola: ola ve

290b-5 ve: vü

290b-8 oldı: oldı idi

290b-9 -: (biz varup der-vend beklemege gitdük.)

290b-10 ḳaynatmış baʿżı ḳullara: ḳaynatmış ve baʿżı ḳullarına

290b-11 çezmişler: çözmişler, hep ḳoyuvirüp: daḫı hep ḳoyuvirmiş ve

290b-12 ḳatındayiken: ḳatında iken, üzerümüze: üsdümüze, ḳoyuldılar: ḳoyuldılar ve, bağladılar: bağladılar ve, belālar: belālar

290b-13 ṭutmassañ: ṭutmasañ

290b-14 ġażabı: ġażab

290b-15 itmedi: itmedi ve, gercek: girçek

bulışup esenleşdi ve görişdi ve “Māllaruñ saña degdi mi?” diyüp ṣordı. ʿAble [2] eyitdi: “Vallāhi iy ʿemmüm oġlı bir ḥabbe żāyiʿ olmadı hep degdi” didi. Anter eyitdi: [3] “Eger bir deve dizin baġlayacaḳ ib żāyiʿ olsa Melik Esvedʾüñ boynın ururdum [4] ve bāḳī bahādurların daḫı ḳılıcdan geçürürdüm ve ʿIrāḳ memleketin ḫarāb iderdüm ve Melik Nuʿmānʾa [5] ḥużūr ve rāḥat ḳomazdum.” didi. Andan vardılar, muḳīm olduḳları maḳāmlarına [6] irişdiler ve ʿAnter buyurdı. Melik Esvedʾi ve bāḳī Benī Laḫm bahādurlarını baġdan çözdiler [7] mecmūʿısın yayan ve yalıñ ayaḳ ḳoyıvirdiler. [490a] Melik Esved eyitdi: “Yā ʿAnter! Mürüvvet midür ki [8] bizi bu ḥālde Melik Nuʿmānʾa gönderürsin? Ḫalḳdan utanmaz mısın? Binecegümüz yoḳ ve yiyecegümüz [9] yoḳ eçecegümüz yoḳ. Neyçün böyle idersin?” didi. ʿAnter eyitdi: “Bilürem ki virdügüm [10] atı binüp üstüme gelseñüz gerek. Siz binince ben ol vaḳt binüp yine size ḳarşu [11] varayın. Ammā yimek içmek dirseñ ṭaġlarda, derelerde ot ve ṣu çoḳ. Varuñ, [12] bulduġuñuz otları yiñ ve uġraduġuñuz ṣuları içüñ. Biz bu ṭaġda ḥiṣār içinde[13]yüz. Bize yimek gerekdür.” didi. Andan ṣoñra eyitdi: “Size azıḳ virürdüm. Ammā bilürüz [14] ki virsem daḫı ḳatuñuzda adum bir bed-aṣıl veled-i zinādur. Virmesem daḫı [15] dirsiz. İmdi ne lāzım ki ʿabeş yire virem? Yaʿnī benüm elümden başuñuz ḳurtarduġuñuza [16] şükr eylemez misiz? Azıḳ daḫı isdersiz. Varuñ, Teṉgriʾye şükr idüñ ki saġ selāmet **[291b]** [1] elümden ḫalāṣ bulduñuz.” “Melik Nuʿmān ḫoẕ sizi bu ḥālde görürse ġażab idüp bizüm [2] üsdümüze gelse gerek. Göre kim anadan kim er ṭoġmışdur.” didi. Melik Esved eyitdi: [3] “Yā ʿAnter! Kerem eyle. Ġażabı ḳo. Ben bir fersaḫ yol gidemezin. Baña bārī bir binecek nesne vir. Yoḫsa [4] beni ḳılıcıla depele.” didi. ʿAnter gördi ki ḳurtılımaz, Şeybūbʾa eyitdi: “Var,

291a-1 esenleşdi ve görişdi: esenleşdi, degdü mi: degdi mi, diyüp: diyü
291a-2 Vallāhi: Vallāhi ki yā
291a-3 ib: ip, ḳılıcdan: ḳılıçdan
291a-6 çözdiler: çözdiler ve
291a-7 yayan: yayaḳ, ḳoyıvirdiler: ḳoyuvirdiler
291a-8 gönderürsin: göndürürsin
291a-9 eçecegümüz yoḳ neyçün: niçün, virdügüm: girdügüm
291a-10 üstüme: üsdüme, gerek: gerekdür ve benümile cengler itseñüz gerekdür, binüp yine: binüp
291a-11 varayın: varam, ṭaġlarda: ṭaġlarda ve
291a-13 gerekdür: gerek, azıḳ: azuḳ, bilürüz: bilürin
291a-14 ḳatuñuzda adum bir bed-aṣıl: adum ḳatuñuzda bir beẕ-aṣl, daḫı: daḫı eyle
290a-16 azıḳ daḫı: azuḳ daḫı mı, saġ selāmet: saġ ü ve selāmet
291b-1 bulduñuz: bulduñuz didi
291b-2 gerek: gerekdür, kim: ki
291b-3 fersaḫ: fırsaḫ

işbuña bir deve getür. Binüp [5] gitsün. Yüzin görmez olayın. Yoḫsa şimdi ḳaḳıdur başın ḳılıcıla çaların, öñüne düşer." [6] didi. Şeybūb daḫı vardı, yayılımdan bir deve getürdi, ḳarı ve aruḳ ve ṭudaḳları ṣarḳuḳ [7] aruḳ ve tüyi ḳara ve ḳulaḳları kesük ve ḳuyruġı gücük ve āvāzı çirkin ve şekli zişt, [8] deve getürdi. Melik Esved bunı göricek, nesne istemekden bī-zār oldı, göñli içinde [9] eyitdi: "Buñ deminde göreyin ki bunuñ üstinde bulunasın." didi başın alup ḳodı [10] gitdi ve nār u nūra ḳaḳıyup idi, sögerdi ki "ʿAnter'i benüm üzerüme ġālib eyledi." diyü. [11] **Aṣmaʿī eydür:** Bunlar gidicek, ʿAnter Maʿdī Kereb'i getürüp alnından ṣaçın kesüp [12] ḳoyuvirdi, eyitdi: "Yā Maʿdī Kereb! Senüñ ṣaçuñ anuñçün kesdüm ki Ceydā ʿemmüm [13] ḳızına çoḳ ḫizmetler itdürmiş ve ʿazāblar çekdürmiş ve ṭāḳati yitmedügi yümşiler buyurmış [14] Eger sen benüm elüme düşmeseñ öldürse gerek imiş." didi bunı daḫı Melik [15] Esved ardınca ac ṣuṣuz ve yayan ve yalın ayaḳ gönderdi. Bu daḫı melūl maḥzūn [16] Melik Esved'üñ ardından yitişdi Melik Esved bunuñ ṣaçı kesildügin göricek, **[292a]** [1] ġāyetde saḫt oldı. Zīrā ki bu nesne ʿArab içinde ġāyet de ʿayblu nesne idi ve bundan [2] ʿārlanurlardı. Andan Maʿdī Kereb'e eyitdi: "Yā Maʿdī Kereb! Bizüm başumuza bu ḥaḳāret [3] gelmekden ise ölmek yigidi. Gör ki bu veled-i zinā ʿālem içinde nice bed-nām ve rüsvāy [4] eyledi." didi. Maʿdī Kereb eyitdi: "Ölmek ḫoz bu bed-nāmlıḳdan yig." didi ve [5] andan ṣoñra Ḥīre yolın ṭutup gitdiler. El-ḳıṣṣa gelüp yitdiler. Melik Nuʿmān cemʿ [6]

291b-5 yüzin: yüzini, ḳaḳıdur başın: ḳaḳıyup başını, öñüne: öñine

291b-6 ṭudaḳları: dudaġı

291b-7 aruḳ ve tüyi ḳara ve ḳulaḳları kesük ve ḳuyruġı gücük ve āvāzı çirkin ve şekli zişt deve getürdi: ve tüyi ḳara ve ḳulaḳları göçük ve āvāzı çirkin ve şekli zişt

291b-8 -: (bir ḳara ḳul yider. Ol ḳuluñ başı kel, gözi aḥvel, ayaḳ aḳsaḳ, bir eli ḳolaḳ, bu deveyi yider. Şeybūb ardından urur. Urduḳça girisine şıçrar. Bu ḳara ḳul öñçe bu ebyātı inşād ider: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir [490b] Andan Şeybūb deveyi bu ḳara ḳulıla Melik Esved'e getürdi, eyitdi: "İşde bu deveyi [al]. Ben bu ḳulı saña yoldaş olmaġa virürem ve hem deveñe ḫizmet itsün. Daḫı eglenme git. Yoḳsa ḳardaşum seni depeler." didi.), istemekden: isdemekden, bī-zār oldı: bī-zār oldı ve

291b-9 göreyin ki bunuñ üstinde bulunasın didi: bunuñ üsdinde bulunasın göreyin seni didi ve

291b-10 nār ı nūra: nār u nūra

291b-11 kesüp: kisdi ve

291b-12 ḳoyuvirdi: ḳoyuvirdi ve

291b-13 buyurmış: buyurmış işler işletmiş

291b-14 didi: didi ve

291b-15 ac: aç, gönderdi: göndürdi

291b-16 yitişdi: irişdi, ṣaçı: ṣaçın

292a-2 ʿārlanurlardı: ʿārlanurlar idi

292a-3 ʿālem içinde: bizi ʿālem içinde, bed-nām: bez-nām

292a-4 bed-nāmlıḳdan: bez-nāmlıḳdan

eyledügi leşker bunları görüp segirdişdiler "Ḥālüñüz nedür?" diyüp ḫaber ṣordılar. Bunlar (7) daḫı ser-güẕeştlerin ḥikāyet eylediler ve vāḳıʿalarından şikāyet eylediler. Andan ḫaber (8) Melik Nuʿmānʾa yitişdi. Fiʾl-ḥāl at arḳasına geldiler ḫilʿatler ḥāżır itdi ve yideklerile (9) alup buñlaru ḳarşuladı ve gelüp buluşdı ve görüşdi ve ḫilʿatler geyürüp yideklere (10) bindirdi. Bunlaruñ ḥālin göricek, ʿAnterʾe ḫışmı artdı ve ġażabı ziyāde oldı [491a] ve (11) ḳaḳıduġından yüregi yarılıyazdı, alup bunları eve geldi ve ḥāllerinden ḫaber ṣordı. (12) Andan dört yañadan begler eyitdi: "Yā Melik! Destūr vir. Ol veled-i zināyı ḳatuña (13) getürelüm. Ne cezā ki bilürsiñ eyle." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "*Lā! Vallāh* kimse göndermezin. (14) Ben giderin. Varuñ siz daḫı yaraḳlanuñ, bile gidelüm. Yā budur ki ol şeyṭān (15) ele girüp, maḳṣūd ḥāṣıl ola yāḫuẕ bize ġālib ola." didi. **Rāvī eydür:** (16) Melik Nuʿmān bu sözi ġāyetde ġażabından diridi. Yoḳsa ʿAnter kendüye ġālib **[292b]** (1) olmaḳ ḫayāline mi gelürdi? Kimsenüñ ʿaḳlı ḳabūl mı iderdi? Hele bu bābda her kişi bir söz (2) söyledi. Benī Kinde ulusı Ḥeccār bin ʿĀmir ilerü gelüp söyledi, eyitdi: "Yā melikeʾz-zemān! (3) Bu itdügüñ tedbīr fāsiddür ve ḳılduġuñ fikr ḫaṭādur. Bunı işidicek, dōstlaruñ (4) melūl olur düşmenlerüñ şād olur. Ne lāzım ki bu ḳadersiz bir ḳīmetsüz ḳuluñ (5) üstüne leşker çeküp sen kendüñ varasın? Ben ḳuluña buyur, ol ḫizmeti yirine getüreyin. (6) Belki ḫalḳınuñ ulusın, kiçisin esīr idüp hep bile süreyin." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: (7) "*Lā! Vallāh* elbette ben gitsem gerek. Her kim ki hüner iderse benüm öñümde ide. Beglik oldur ki (8) memleketinüñ tedbīrin kendü ḳayıra. Şimdiye dek ben işümi kimseye inanmasam hāl böyle olmazdı (9) ve hem bu ḫaberler bilürin ki Kisrāʾya irişmişdür ve bu rüsvāylıḳları ol daḫı

292a-6 leşker: leşker ḫalḳı, segirdişdiler: segirdişdiler ve
292a-8 yitişdi: irişdi, geldiler: geldi ve, itdi: eyledi, yideklerile: yidekler bile
292a-9 alup buñlaru: alup yöneldi
292a-10 bindirdi: bindürdi, ḥālin: ḥālini
292a-11 yarılıyazdı: yarıldı ve, ḫaber ṣordı: ḫaberdār olup ṣordı
292a-12 yā Melik destūr vir: destūr vir varup
292a-13 ne: nice, bilürsiñ: bilürseñ, Vallāh: Vallāhi
292a-15 ele girüp: elümüze gire, yāḫuẕ: veyāḫuẕ
292a-16 yoḳsa: yoḫsa
292b-1 gelürdi: gelürdi ve
292b-2 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, söyledi: söyledi ve
292b-4 olur: olur ve, şād: şāẕ, ḳadersiz: ḳadersüz ve
292b-5 üstün: üsdin
292b-6 ulusın: ulusın ve, hep bile: bile
292b-7 Vallāh: Vallāhi, gerek: gerekdür
292b-8 tedbīrin: tedbīrini, ḳayıra: ḳayura

bilmişdür. (10) Eger ben iḳdām idüp bu fesādı götürmezsem ve bu fitnenüñ esbābın yiryüzinden (11) gidermezsem Kisrī ġażab idüp beni memleketden çıḳarur, ʿāleme melāmet olurın. (12) Varuñ, dört gün size mühlet olsun. Ḳayduñuz görüñ. Çıḳup gidelüm." didi. (13) bu tedbīr üzerine begler ṭaġılup yaraġ eylediler ve Ḥeccār bin ʿĀmir daḫı odasına geldi (14) aṣḥābına eyitdi: "Vallāhi ki bu kişi ol veled-i zinādan ḳorḳmış. Ne rüsvāylıḳdur ki (15) Melik Nuʿmān gibi kişi ʿAnter gibi bed-aṣıl veled-i zinānuñ üzerine çeri çeküp (16) kendü vara? [491b] Memleketinde aña cevāb idecek kimse bulunmaya mı? Eger kendünüñ ḫāṭırından **[293a]** (1) üşenmesem destūrsuz varup ben bu işi tīzcek başarurdum." didi. (2) **Aṣmaʿī eydür:** Meger ki Kisrī Melik Nuʿmān memleketinde bir nāẓır ḳomuşıdı her ḥāli dāyim (3) nāme gönderüp Kisrā'ya bildürürdi Melik Nuʿmān bundan ġāfil idi. Zīrā ki (4) ol zamānlarda ʿādet eyleyidi ki pādişāhlar bir kişiye bir memleketi virse, dāyim teftīş (5) iderlerdi, ẓālim, maẓlūm kimdür bilürlerdi ve raʿiyyete göz ḳulaḳ ṭutarlardi. Pes Kisrā daḫı (6) bu ʿādet üzere Nuʿmān'uñ üzerine ādem ḳomışıdı ve her ḥālin dāyim ṣorardı (7) ve ḫalḳıla dirligin dāyim teftīş iderdi ve aña kim ʿāṣī ve kim muṭīʿdür bilürdi (8) ve ʿAnter'ile geçen mā-cerāsın ol kişi bī-ḳuṣūr bildürmişidi ve ʿAnter Redem ṭaġına varup (9) muḳīm olduġın ve Melik Esved'i ṭutduġın işitmişidi. Ol sebebden Kisrī'nüñ (10) ḫāṭırı ʿAnter'e ḫaylī egilmişidi. Bir gün erkān-ı salṭanatın cemʿ eyledi. Bu ḥāli anlara ʿarż (11) itdi eyitdi: "Ol ḳara yüzlü ḳul evvel bir küstāḫlıḳ itdi. Gelüp Melik Munẕir'üñ (12) devesin ʿavretinüñ mehri-y- içün ḳodı ve Munẕir

292b-12 didi: didi ve
292b-13 yaraġ: yaraḳ, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, geldi: geldi ve
292b-14 ḳorḳmış: ḳatı ḳorḳmış
292b-15 bed-aṣıl: beẕ-aṣl, üzerine: üsdine, çeküp: cemʿ idüp
292b-16 bulunmaya: bulınmaya
293a-1 tīzcek: tīzçek
293a-2 her ḥāli dāyim: ki dāyim her ḥāli
293a-3 bildürürdi: bildürür idi
293a-4 pādişāhlar: pāẕişāhlar, memleketi: memleket
293a-5 iderlerdi: iderlerdi ve, ẓālim: ẓālim ve, bilürlerdi: bilürler idi, raʿiyyetü: raʿiyyete, göz: göz ve, ṭutarlardı: ṭutarlar idi
293a-6 üzere: üzerine, ḳomışıdı: ḳomışdı, ḥālin: ḥālini
293a-7 dāyim teftīş: teftīş, ʿāṣī: ʿāṣīdür
293a-8 ol: daḫı ol ışmarladuġı
293a-10 erkān-ı salṭanatın: erbāb-ı devletin ve erkān-ı salṭanatın, eyledi: eyledi ve
293a-11 itdi: itdi ve
293a-12 ḳodı: ḳovdı, ṭutup: ṭutup esīr eyledi, Ḫażrevān: Ḫusrevān

anı ṭutup ve benüm Ḫażrevān gibi ādemüm [13] depeledi Munẕir'üñ dilek itdügi sebebile anuñ ṣuçın bağışladum idi ve hem Anṭākiyye'[14]den ḫarāc mālın getürüp cihān pehlevānlıḳ iden Dumruṭ'ı depeledi. Ol sebebden [15] bunca māl ḫarāc ve tāc ve cevāhir virdük ve iline şol ḳadar niʿmet gönderdük [16] ki kimse vaṣf itse olmaz. ṣanduḳ ki bizümile ebedī dōst ola. Çāre olmadı. **[293b]** [1] Yine ol murdār aṣlına çekdi ve naḥs nesebine meyl itdi. Şimdi olacaḳ budur ki anı helāk [2] idüp giderevüz, ādem gönderevüz, getüreler. Od evlerinde yaḳavuz. Ḫalḳ anuñ şerrinden [3] ḫalāṣ ola" didi. Vezīrleri eyitdiler: "Melik Nuʿmān gibi nökerüñ var, altmış biñ [4] ādemile bize **[492a]** andan yig kim ola kim ol ḫiẕmete gönderesin? Ṣavāb budur ki bir işi [5] aña ışmarlayasın. Ol varup yirine ḳoya. Eger şöyle ki ol ʿāciz ola bir dürlü tedbīr daḫı [6] idesiz." didiler. Kisrī daḫı bu ḫaberi işidicek, fāriġ oldı ve bunlaruñ naṣīḥatin [7] ḳabūl itdi ve bir niçe müddet daḫı muḳayyed olmadı. Tā ki Maʿdī Kereb ḫaberi daḫı geldi, [8] irişdi. Kisrī'nüñ ġażabı artdı ve ḥāli mükedder oldı. Beñzi müteġayyir olup andan [9] vezīrlerinüñ ulusı ve rāyda tedbīrde aşıllusı ve maʿrifetlüsi Mū-bedān idi, anı [10] ḳıġırdı eyitdi: "Lāzım oldı ki Melik Nuʿmān'a muʿavenet idevüz. Yoḫsa ʿArab cümerāsı [11] ġālib olup artar ve hem ben aña yardımcı göndermekden birḳaç fāyide vardur. Bir budur [12] ki ben aña yardımcı göndericek, benüm gibi arḳası vardur diyü mecmūʿ-ı ʿArab begleri [13] işidür. Kimse aña ayruḳ ʿāṣī olmaz. Bir daḫı budur ki Nuʿmān daḫı ġayrete düşer [14] bilür ki kendünüñ ʿācizlığından gönderdük. Pes imdi ṣavāb tedbīr budur ki [15] biş biñ eyü ḫulāṣa ādem seçesin

293a-13 depeledi: depeledi ve ben, ṣuçın: ṣuçını
293a-14 pehlevānlıḳ: pehlevānlığın, Dumruṭ'ı: Dumduroṭ'ı
293a-15 māl ḫarāc: māl-ı ḫarāc, niʿmet: niʿmetile
293a-16 ṣanduḳ: şöyle ṣanduḳ
293b-1 olacaḳ: olacaḳ iş
293b-2 ādem: ve bir ādem, ḫalḳ: ḫalḳı
293b-3 ḫalāṣ ola: ḫalāṣ idevüz
293b-4 ādemile: ādemile ve, kim: ki, bir işi: bu işi
293b-5 ola: olursa
293b-6 idesiz: idesin, naṣīḥatin: naṣīḥatini
293b-8 mükedder oldı beñzi müteġayyir olup: mükedder oldı
293b-9 rāyda: rāyda ve, aşıllusı: uşlusı
293b-10 ḳıġırdı: ḳıġırdı ve
293b-10 olup: olur ve ṭamaʿları, göndermekden: göndürmekden, bir: biri
293b-12 göndericek: göndüricek, vardur: var
293b-13 düşer: düşer ve
293b-14 gönderdük: göndürdük
293b-15 seçesin: seçesin ve, gönderesin: göndüresin

Nuʿmānʾa yardımcı gönderesin.” didi. Fiʾl-ḥāl [16] Mū-bedān daḫı Kisrāʾnüñ emrine varup biş biñ müsellaḥ ve müretteb ādem iḫtiyār **[294a]** [1] itdi bir muḳarreb ḳapucısı başı varıdı. Verdişān dirleridi. Ġāyetde bahādurlardan idi [2] ve cebbārlardan idi ve ceng ve ṣavāş ḥīlelerinde çoḳ bilürdi Ḫorāsān memleketinde [3] süñü ṭutmaḳda naẓīri yoġudı. Anı bu leşkere baş eyledi. Bunları aña ḳoşup ışmarladı. [4] Andan Mū-bedān buña eyitdi: “Yā Veledişān Sen işüñi ʿArab beglerine inanma. Saʿy eyle kim [5] ad ʿAcem beglerinüñ ola ve işi başaran sen olasın. Tā ki Nuşirrevān-ı ʿĀdilʾden ḫilʿatlere [6] müsteḥaḳ olasın ʿaṭālara ve baḫşişlere lāyıḳ olasın.” didi. Verdişān eyitdi: “Yā melik-i [7] muʿaẓẓam ve iy ʿazīz ü mükerrem! Yalıñulu od ḥaḳı-y-içün pādişāhuñ düşmenlerine hep ġalebe itsem [8] gerek [492b] ve ol veled-i zināyı yaḳın vaḳtde ḫizmetüñe yitürsem gerekdür. Yoḫsa ben Benī ʿAbs [9] gibi ḫalḳıla ber-ā-ber olup ʿadāvet mi iderdüm veyāḫuẕ ʿAnter gibi veled-i zināyıla meydānda muḳābil [10] mi olurdum?” didi. Andan Mū-bedānʾdan ayrılup biş biñ kişiyile Ḥīre ṭarafına revān [11] oldı ve gelüp irişdi. Gördi ki ʿArab leşkeri hep cemʿ olmış. Mübedān bunı göricek, [12] taʿaccüb itdi. **Rāvī eydür:** Verdişān Ḥīreʾye varduġı gün ittifāḳ Melik Nuʿmān daḫı [13] göçüp gitse gerekidi. Otuz biñ ādem ḥāżır itmişidi. Emīr Verdişān geldügin [14] işidicek, Melik Nuʿmān ḳarşu çıḳdı, ikrām ü ʿizzet idüp getürüp ḳondurdı. [15] Andan eyitdi: “Yā melikeʾl-ʿArab ve yā ṣāḥibeʾl-ʿıyşı veʾṭ-ṭarab! Ne maṣlaḥat oldı ki [16] ḳadem-rencīde ḳılup bu ṭarafa zaḥmet çeküp geldüñüz?” didi. Verdişān eyitdi: **[294b]** [1] “Geldügüme sebeb bu oldı ki Kisrāʾya ḫaberler geldi ki Melik Nuʿmān ʿAnterʾden ʿāciz oldı [2] ve ḳardaşı Melik Esvedʾi ʿAnter esīr eyledi diyü ve ṣoñra Maʿdī Kereb esīr olduġın işidicek, ayruḳ [3] ṣabrı ve ḳarārı ḳalmadı. Beni biş biñ ādemile gönderdi ki varup ol şeyṭānı ṭutup [4] Kisrī ḫizmetine iledem

---

293b-16 emrine: emrine muṭīʿ oldı
294a-1 itdi: itdi ve, Verdişān dirleridi: adına Verdişān dirlerdi
294a-2 ḥīlelerinde: ḥīlelerin, bilürdi: bilürdi ve
294a-3 yoġudı: yoġıdı, eyledi: eyledi ve
294a-4 Veledişān: Verdişān, kim: ki
294a-5 Nuşirrevān-ı: Nūşīnrevān-ı, ḫilʿatlere: ḫilʿatlere ve niʿmetlere
294a-6 müsteḥaḳ: müsteḥıḳ, olasın: olasın ve
294a-7 yalıñulu: yalıñlu, pādişāhuñ: ki pāẕişāhuñ
294a-11 Mübedān: Verdişān
294a-14 çıḳdı: çıḳdı ve, idüp: eyledi ve
294a-16 çeküp geldüñüz: çekdüñüz
294b-3 ṣabrı ve: ṣabrı vü, gönderdi: göndürdi
294b-4 iledem: iledem ve

anuñ şerrinden seni ve cemīᶜ ḫalḳı ḫalāṣ idem." didi. Melik Nuᶜmān [5] Verdişānˈuñ sözin işidicek, ġāyetde melūl oldı eyitdi: "*Vallāhi* ol sözi [6] Kisrāˈya naḳl iden yalan söylemiş. Ḥāşā ki ben anuñ gibi bed-aṣl maᶜarrusdan ᶜāciz olam. Muḳayyed [7] olmazdum ve ādem ḥisābına ṣaymazdum. Üşde bugün ᶜArab leşkerin cemᶜ idüp [8] ḳaṣd ḳılmışıdum ki varup ṭutup getürem ve Kisrī ḫiẕmetine iledem." didi. Verdişān [9] güldi ve eyitdi: "Bu ḳadar leşker ile varmaḳ daḫı ᶜācizlıḳdan degül mi? Ol üç yüz ādemile [10] ola sen bu ḳadar ᶜaẕīm çeri-y-ile varasın." didi. Nuᶜmān eyitdi: "Yā Verdişān! Hepümüz [11] ceng itmege varmazuz. Baᶜżumuz cenge varup ve baᶜżımuz ol şeyṭān ḳaçmasun [12] diyüp yollar bekler [493a] ve baᶜżumuz teferrüc içün varur." didi. Andan Verdişān ol [13] gün ḳondı yarındası göçüp revān oldı ve ᶜArab leşkerine muḳayyed olmadı ve kimseye [14] iltifāt eylemedi. Anuñ ardınca Ḥeccār bin ᶜĀmir göçdi ve anuñıla Benī Fezāre ve Benī Ziyād [15] ḳabīleleri göçdiler. Andan Rebīᶜ bin Ziyād eyitdi: "Yā Ḥeccār! İşbu Verdişān didükleri [16] oda ṭapucı ᶜAcem, bizüm üzerümüze faḫrlanur bizden ilerü varup ᶜAnterˈi ṭutsa **[295a]** [1] {alup Kisrāˈya iletse gerek.} gerek İmdi ḳanı sizüñ ᶜāruñuz ve ġayretüñüz ki bundan girü ḳalasız ve bunuñ [2] minnetin çekevüz ve Melik Nuᶜmān ki begümüzdür ᶜAnterˈden ᶜāciz olmış ola?" didi. Ḥeccār [3] eyitdi: "Yā Rebīᶜ! Şimdi Nesne söyleme. Eger ol benden ilerü varup ceng itmek isterse [4] başın keserin bāḳī ᶜAcem cümerāsın, hep ḳırarın. Kisrī daḫı ne iderse itsün." didi. [5] Bunlar bu ḥālile Verdişānˈuñ ardınca gitdiler ve Melik Nuᶜmān daḫı göçdi. Velīkin [6] Verdişānˈuñ sözlerine saḫt ve ḥareketlerine göñil melūl olmışıdı. İşiden binüp [7] ardına düşdi ve

294b-5 oldı: oldı ve, Vallāhi: Vallāhi ki
294b-6 bed-aṣl: beẕ-aṣl, maᶜarrus: muᶜarres
294b-8 ḳılmışıdum: itmişdüm
294b-9 üç yüz: üç biñ
294b-10 ola: ola ve, Nuᶜmān: Melik Nuᶜmān
294b-11 baᶜżumuz: baᶜżımuz, varup ve baᶜżımuz: varur ve baᶜżumuz
294b-12 diyüp: diyü
294b-13 ḳondı: ḳondı ve
294b-14 eylemedi: itmedi, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, Fezāre: Fizāre
294b-16 ṭapucı: ṭapıcı, üzerümüze: üsdümüze, faḫrlanur: faḫrlanup, ṭutsa: ṭutsa ve
295a-2 Melik Nuᶜmān ki begümüzdür: begümüz Melik Nuᶜmān daḫı
295a-3 isterse: isderse
295a-4 başın keserin: başını keserin ve, cümerāsın: cümerāsı ne ki vardur
295a-5 Nuᶜmān daḫı: Nuᶜmān
295a-6 ve ḥareketlerine göñil melūl olmışıdı: olmışıdı ve göñli melūl idi

mecmūᶜ-ı leşker göçdi toz cihānı ṭutdı ve gökyüzi yirile ber-ā-ber [8] oldı **Aşmaᶜī eydür:** ᶜAnter daḫı Melik Esved'i ḳoyuviricek, Cerīr adlu ḳardaşın ardınca [9] gönderdi "Bunlar Melik Nuᶜmān'a irişicek, göre ki Melik Nuᶜmān neyler ve ne tedbīr ider. Andan [10] baña ṣaḥīḥ ḫaber getür." diyü. Cerīr daḫı *"Semᶜan ve ṭāᶜaten!"* diyüp Melik Esved ve Maᶜdī Kereb [11] varduġından ṣoñra sürdi, Ḥīre'ye vardı. Gördi ki mübālaġa leşker yıġılmış ki ᶜAnter'üñ [12] üzerine gide ve Kisrī'den Verdişān daḫı gelmiş biş biñ ādemile. Cerīr daḫı ṣabr eyledi [13] bunlar göçüp ol ṭarafa revān olınca. Andan bir göç bile göçdi, gice olıcaḳ cān [14] atup ᶜAnter'e gitdi, sürdi geldi. Redem ṭaġında buluşdı. Melik Nuᶜmān'uñ tedbīrin [15] ḫaber virdi ve Verdişānuñ geldügin söyledi ve "Mecmūᶜ-ı ᶜArab [493b] leşkeri ve ᶜAcem [16] bahādurları üzerüñe gelürler." Diyüp ḫaber virdi. ᶜAnter ḳaḳıdı, eyitdi: "Ṭap söyle! **[295b]** [1] İşbu ᶜAcem cümerāsın ve ᶜArab fuḳārasın niçe bir ᶜaẓametin ve şevketin söylersin? Beyt-i Ḥarām [2] ḥaḳı-y-içün ve Maḳām ü Zemzem ḥürmeti-y-içün, eger işbu derenüñ ḳumı ᶜadedince leşker olup gelürse [3] birisin evine ṣaġ göndermeyeyin." didi. Andan atasın ve ᶜemmülerin bile alup bu ḫaberi vardı. [4] Melik Züheyr'e bildürdi. Melik Züheyr'üñ cān başına ṣıçradı ve ᶜaḳlı bayıldı. Andan eyitdi: [5] "İy Benī ᶜAbs pāsubānı! Ceng idüp ölmekden artuḳ hīç çāre ḳalmadı. Cān gövdede [6] olduḳça dürişelüm, ittifāḳ idüp urışalum. Kimse elinde esīr olmadın ölüp gidelüm." [7] didi. ᶜAnter eyitdi: "Yā mevlāye! Ḥāṣā ki ben diri olam, sen ḳılıcıla ve süñüye ḳarşu varasın. [8] Belki sen ve oġullaruñ teferrüc idüñ. Ben ḳuluñuz ol gelen leşkeri sizden defᶜ [9] ideyin. Cānum bedenümde olduḳca siz üşenmeñ. Ben

---

295a-7 göçdi: göçdi ve

295a-8 Aşmaᶜī eydür: ve gündüz gice ile hem-reng oldı Aşmaᶜī eydür, Cerīr adlu ḳardaşın ardınca: ardlarınca Cerīr adlu ḳardaşını

295a-9 gönderdi: göndürdi ki, irişicek: varup irişicek

295a-10 getür: getürdi

295a-12 Kisrī'den Verdişān daḫı: Kisrī'den daḫı Verdişān

295a-13 göçdi: göçdi ve, gice olıcaḳ: gice

295a-14 gitdi: gitdi ve, buluşdı: buluşdı ve

295a-15 Verdişān'uñ: Verdişān

295a-16 diyüp ḫaber virdi: didi

295b-1 ᶜAcem cümerāsın ve ᶜArab: ᶜArab cümerāsın ve ᶜAcem

295b-2 Maḳām ü Zemzem: Maḳām ve Zemzem

295b-3 göndermeyeyin: göndürmeyeyin, bu ḫaberi vardı: vardı bu ḫaberi

295b-5 hīç çāre: çāre

295b-6 dürişelüm: dürişelüm ve

295b-8 defᶜ: nice defᶜ

295b-9 ideyin: iderin ve, olduḳca: olduḳça, siz daḫı her: siz de

ölüp gidicek, siz daḫı her ne ki [10] ḫāṭıruñuz diler idesiz." didi. Andan eyitdi: "Yā mevlāye! Benüm fikrüm oldur biñ ādem [11] iḫtiyār idüp bile alam ve anlaruñ gelecek yolında varup öñem. Her kim ki gelürse [12] uġraşup başam ve der-vend aġzın bekleyüp ṭuram. Ol gelen leşkeri der-vendden içerü [13] getürmeyem." didi. Şeybūb eyitdi: "İy ḳarındaşum! Ben daḫı senüñile bile varayın şol [14] şarṭla kim benüm sözüm işidesin." didi. ʿAnter eyitdi: "Söziñi nice ḳabūl itmezin? [15] Bunca mehlekelerden senüñ naṣīḥatüñile ḫalāṣ buldum ve niçe yirlerde senüñ sebebüñile [16] iş başardum. Her ne dirseñ ḳabūl iderin, digil." didi. Şeybūb eyitdi: "Benüm ḳatumda **[296a]** [1] rāst tedbīr oldur ki ol didügün biñ ādemi alup benümile bile gelesin. Der-vend aġzında [2] bir yirde gizlenesin. Ḳaçan ki ʿAcem leşkeri veyāḫuẕ ʿArab leşkeri çıḳa, gelüp uġraya, sen daḫı [3] çıḳup üzerine hücūm idesin ve ol ṭar yirlerde anları helāk idesin. Belkü kendülerden [4] biribirin başalar, yir ṭarlığından ḳırılalar." didi. ʿAnter eyitdi: "*Vallāhi yā aḫī*, eyü fikr. Eyle idelüm. [5] Ammā sen daḫı **[494a]** benden ıraḳ gitme. Ben esīr itdügümi ṭutup baġlayasın ve hem oḳula beni ḳorıyasın." [6] didi ve kendüyile ol maḳāmda üç biñ ādem varıdı. Hepisine ʿAnter ḫaber eyledi. Yaraḳa [7] müstaġraḳ oldılar ve leşker gelmesine muntaẓir olup ṭurdılar. Ol ḥālile ol gice daḫı yatdılar. [8] Yarındası ʿAnter ol didügi biñ bahāduru iḫtiyār itdi ve iki biñin ehl-i ʿayālin ve ḥaremin [9] ṣaḳlamaġa ḳodı ve kendü ol biñ kişiyile Vādiyyü's-Seyl dirlerdi, Redem ṭaġınuñ dibinde [10] bir dere varıdı, ol gelen leşkerüñ yolı üzerinde idi. ʿAnter ol dereye varup [11] gizlendi ve ol biñ ādemi daḫı perākende yirlerde gizledi Şeybūb'ı bir yüce depede gözçi [12] ḳodı. Verdişān daḫı ʿAcem leşkerinüñ öñine düşüp ʿucbıla ve kibrile gelürdi. [13] Ardınca Ḥeccār bin ʿĀmir, Benī

295b-10 diler: dilerse eyle, oldur: oldur ki
295a-14 şarṭla kim: şarṭıla ki, söziñi nice ḳabūl itmezin: nice ḳabūl itmezin sözüñi
296a-1 oldur: budur
296a-2 uġraya sen daḫı: uġraya
296a-3 kendülerden: kendüler
296a-5 oḳula: oḳıla
296a-6 varıdı: ḳodı
296a-9 kişiyile: kişi ile
296a-10 yolı üzerinde idi: yolı aña uġrardı
296a-11 gizledi: gizledi ve
296a-12 ʿAcem: ʿArab
296a-13 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni: Benī Kende: Benī Kinde, leşkeri-y-ile gelürdi: leşkeri ile, mecmūʿından: mecmūʿısından

Kende leşkeri-y-ile gelürdi. Mecmūʿından ṣoñra göñli maḥzūn [14] olup Verdişān sözüne saḫt ṣūret olup Melik Nuʿmān gelürdi. Verdişān [15] çerisi-y-ile ve bāḳī ʿArab leşkeri gelüp Vādi's-Seyl yolına girdiler. Aḫşam daḫı irişdi. [16] Ḳarañulıḳ oldı ve yil çıḳup esdi. Ol derede ḳum ṣavurdı. Tozup bunlaruñ **[296b]** [1] gözlerine ḳoyuldı, ḳonacaḳ yir daḫı bulmadılar ḥālleri mükedder oldı. Şeybūb bu ḥāli [2] göricek, ʿAnter'e ḫaber eyledi. ʿAnter daḫı ol biñ ādemile çıḳup bunlaruñ üzerine [3] hücūm eyledi ve naʿra urup çaġırdı ki "Yā maʿarruslar! Ben ʿAnter bin Şeddād'am. Başuñuz ḳaydın [4] görüñ." diyü. **Aṣmaʿī eydür:** ʿAnter naʿrasından ṭaġlar yanḳulandı ve ʿAcem leşkeri [5] ṣandılar ki ol ṭaġlar üzerlerine yıḳıldı. Başları ḳayusı oldı. Andan Verdişān [6] kendü ḫalḳına eyitdi: "Dönüñ yine girü bu dereden çıḳalum. ʿArab leşkerine ḳılıç ḳoyalum. [7] Yoldan ṣavulsunlar. Yoḫsa ḥālümüz ḫarāb oldı." didiler. Andan ʿAcem çerisi ʿArab leşkerine [8] ḳılıç ḳoydılar ve ulu kici dimeyüp, biribirin ḳırdılar. Ḥeccār bin ʿĀmir bu vāḳıʿa-y-ı göricek ve bu [9] muṣībeti **[494b]** müşāhede idicek, Benī Kende leşkerine çaġırdı, eyitdi: "Vay ḥālüñüze! Başuñuz [10] alup yine bu dervendden çıḳmaḳ ardınca oluñ. Yoḫsa ḥālünüz ḫarāb oldı. Melik [11] Nuʿmān eyü varmış ki bunuñ gibi mühmel yire bu vaḳt uġramamış." didi. Andan yine döndi [12] yine geldügi yola yüz ṭutdı ve dereden girü çıḳmaḳ ṭaleb eyledi. ʿAnter daḫı ol vaḳt ol [13] dere aġzında bir ṣarp der-vend var idi, ʿUrveyile ṭurup geleni ḳırarlardı, baʿżısın esīr [14] iderlerdi. İttifāḳ Ḥiccār bin ʿĀmir daḫı gelüp uġradı elindeki ḳılıc ḳarañulıḳda [15] yıldurardı ve atı altında oynardı. Ol iduġın, ʿalāmetinden bildiler Şeybūb bir oḳıla [16] atın gögsire urdı.

296a-14 Verdişān sözüne: Verdişān'uñ sözine
296a-15 çerisi-y-ile ve bāḳī ʿArab leşkeri: leşkeri ile ve bāḳī ʿArab çerisi, Vādi's-Seyl: Vādiyyü's-Seyl
296a-16 ḳum: ḳumı
296b-1 bulmadılar: bulımadılar
296b-3 maʿarruslar: muʿarresler, ʿAnter bin: ʿAnter ibni
296b-4 ʿAnter: ʿAnter'üñ
296b-5 üzerlerine: üsdlerine, başladı: başları
296b-6 yine girü: girü yine
296b-8 kici dimeyüp biribirin: kiçi dimediler birbirin, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
296b-9 Kende: Kinde
296b-10 dervendden: dereden, ḥālünüz: ḥālümüz
296b-11 yine döndi: yine
296b-12 yine geldügi: geldügi
296b-13 aġzunda: aġzında, ḳırarlardı baʿżısın: ḳırardı baʿżısını
296b-14 iderlerdi: iderdi, Ḥiccār bin: Ḥeccār ibni, ḳılıc: ḳılıcı
296b-15 yıldurardı: yıldırardı
296b-16 atın gögsire: atınuñ gögsine, buñlıyup: beliñleyüp

Oḳ vardı, girü yanına çıḳdı. At buñlıyup yire urdı. Şeddād öldürmek **[297a]** (1) eyledi. Ḥeccār yalvardı. "Benī Kende ulusı Ḥeccār bin ʿĀmirʾin. Bańa ḳıyma." didi. ʿAnter buyurdı, (2) baġladılar. Anı daḫı esīrlere ḳavuşdurdılar, bundan ṣoñra ʿAcem leşkeri-y-ile gelüp Verdişān (3) uġradı öñince, ardınca segirdişüp ve yolın ḳorurlardı. Kendünüñ elinde bir ʿamūdı (4) varıdı. Saġına, ṣolına naẓar idüp ʿamūdın oynadurdı. Velīkin bu gicenüñ heybeti (5) yüregin ḳorḳutdı. ʿAnter bunı göricek, ḳarārı ḳalmadı. ʿUḳābb gibi atılup gelüp süñüyile (6) bunı saġ yanında dürtdi. Süñü gelüp ṣol yanına çıḳdı ve atdan fiʾl-ḥāl yıḳıldı. Bu ḥāli (7) göricek, ʿAcem leşkeri Benī Ḳırād üzerine hücūm itdiler ve süñü ṭoġruldup at ṣaldılar. (8) ʿAnter bunları ḳarşulayup ḳılıca ṭutdı ve perākende idüp ṭopraġa düşürdi. Şeybūb (9) daḫı oḳa ṭutup. Üzerlerinden defʿ eyledi. Andan bölük bölük idüp ʿAcem (10) leşkerin ḳırdılar. Ṣabāḥ olınca bu dereyi ādem ölüsi-y-ile ṭoldurdılar ve ḳanlarından sīl(11)ler olup aḳdı ve ādem gövdesin ḳan götürdi. Andan ʿAnter Benī Ḳırādʾa buyurdı. (12) Bu ḳırılan ādemlerüñ silāḥların ve ṣoyḳaların cemʿ eylediler ve atların sürdiler ve esīr(13)lerin bir yire cemʿ idüp Redem ṭaġınuñ içine aldılar gitdiler. ʿAnter [495a] eyitdi: "ʿArab (14) dīni ḥaḳı-y-içün, bu gice biñ gice degerdi. Eger Melik Züheyrʾüñ bize muntaẓır olduġı (15) degülmisse Melik Nuʿmān gelince bu derede ṭururduḳ ve aña daḫı bu şerbeti içürürdük (16) ve buradan anı daḫı ṣaġ geçürmezdük. Az fesād mı itdüñ? Ol daḫı gelüp senden **[297b]** (1) ne ḫayr ide dirsin?" didi ve bu esīrleri ve bu atları alup Melik Züheyrʾden yaña revān (2) oldılar. **Rāvī eydür:** Ṭaġdan yaña ṭoġruldılar. ʿUrve saġ yanında bile giderdi ve bu gice (3) olan ḳıyāmetleri ve āfetleri ve ʿAcem leşkerine olan muṣībetleri söyleşürlerdi ve ʿArab (4) bahādurlarına gelen vāḳıʿa-y-ı ḫaberleşürlerdi ve Şeybūbʾuñ itdügi tedbīre taḥsīn (5) iderlerdi. Andan giderken ʿAnterʾüñ

297a-1 Kende: Kinde, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, ḳıyma: ḳıma
297a-2 leşkeri-y-ile gelüp Verdişān: leşkeri ile Verdişān gelüp
297a-3 uġradı: aġradı, segirdişüp: segirdişürler, ḳorurlardı: ḳorurlar
297a-4 varıdı: var, oynadurdı: oynadur
297a-5 ʿUḳābb: ʿUḳḳāb, gelüp: geldi
297a-6 yanında: yanına
297a-7 Ḳırād: Ḳırād, itdiler: itdi
297a-9 ṭutup: ṭutdı
297a-11 Ḳırād: Ḳarād
297a-13 gice: giceye, eger Melik: Melik
297a-16 buradan: bu dereden, geçürmezdük: geçürmezdük didi Şeybūb eyitdi
297b-4 tedbīre: tedbīrine
297b-5 giderek: giderek, bir şiʿr: bu şiʿri

ḫāṭırı cūş itdi, bu ḥāle münāsib bir şiʿr fikr eyledi [6] iş bu ebyātı inşād ḳıldı: **Şiʿir** Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[298a]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] **Rāvī eydür:** ʿAnter bu ebyātı temām idicek, ʿUrve ve aṣḥābı şād ü feraḥ oldılar [6] **[495b]** ʿAnter'e taḥsīn itdiler ve yollarına revān oldılar. Bunlaruñ ḥāli böyle oldı. [7] Geldük ḳıṣṣasına. Melik Nuʿmān bu dereye girmedi. Ṭaşra giñ yirde ḳondı. Ṣabāḥ olıcaḳ [8] göçdi. ʿAcem leşkerinüñ ardınca vardı Vādi's-Seyl'e ʿazm eyledi. Gördi ki nā-gāh [9] ʿAcem leşkerinüñ ṣınḳunı geldi irişdi ve bu gice olan muṣībeti ḫaber virdi. [10] Verdişān'uñ ḥālin ḫaber virdi ve ʿAnter'üñ itdügi işleri şerḥ eyledi. ʿArab leşkeri [11] daḫı bu vāḳıʿa(y)ı işidicek, yürekleri ḳorḳdı ve ekṣeri ḳaçmaġa meyl eyledi. Andan [12] Melik Nuʿmān ata binüp leşker içinde gezdi. "Varuñ işbu derede aġzında ṭuruñ. [13] ʿAcem leşkerinden ṣınḳunlar ḳaçup bize ḳarışmasunlar. Hep ḫalḳumuzı ḳorḳudurlar [14] ve çerimüzi ürküdürler. Ben anlaruñ ol vāḳıʿaya uġrayacaḳların bilürdüm. [15] Anuñçün bunda ḳondum, ol vaḳt varup girmedüm." didi. Benī Laḫm çerisi Melik [16] Nuʿmān'uñ yuyruġuna muṭīʿ olup fi'l-ḥāl bindiler. Varup ol Vādi's-Seyl aġzında **[298b]** [1] ṭurdılar gelüp ḳaçan ʿAcem leşkerin dört yaña daġıtdılar. Gelüp ʿArab çerisine [2] ḳarışmaġa ḳomadılar. Tā ki ʿAcem leşkeri dükendi gitdi, kimse gelmez oldı. Andan gelüp [3] Melik Nuʿmān'a ḫaber virdiler "Ol ḫiẕmeti yirine yitürdük." didiler. Pes Melik Nuʿmān daḫı [4] Melik Esved'i ve Maʿdī Kereb'i biñ eyü bahādurıla ilerü göndürüp kendü ardlarınca göçdi [5] ve bunlaruñ izlerin başa revān oldı. Andan gelüp Vādi's-Seyl'e girdiler ve bu ḳırılan [6] ḫalḳuñ gövdesin gördiler. Müteḥayyir oldılar. Melik Esved, Maʿdī Kereb'e eyitdi: "ʿArab dīni [7] ḥaḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-

297b-6 şiʿir: şiʿr
298a-5 temām idicek: eydicek, şād: şāẕ
298a-7 geldük ḳıṣṣasına: geldük biz Melik Nuʿmān ḳıṣṣasına
298a-8 ardınca vardı: ardınca, Vādi's-Seyl'e: Vādiyyü's-Seyl'e, gördi ki nā-gāh: nā-gāh
298a-12 gezdi: gezdi ve çaġırdı
298a-13 ḳaçup: çıḳup, hep ḫalḳumuzı: ḫalḳumuzı
298a-16 yuyruġuna: buyruġına, Vādi's-Seyl: Vādiyyü's-Seyl
298b-1 ḳaçan: çıḳan, daġıtdılar: ṭaġıtdılar
298b-2 ḳarışmaġa: ḳaruşmaġa
298b-4 kendü daḫı: kendü
298b-5 Vādi's-Seyl'e: Vādiyyü's-Seyl'e

y-içün, anadan bu maʿarrus gibi ādem ṭoġmamışdur ve cihāna [8] bunuñ naẓīri gelmemişdür. Bir geldük bu şeyṭāndan ne fāyide itdük şimdi ne fāyide [9] idevüz?" didi. Maʿdī Kereb eyitdi: "Bu maʿarrusdan ne ʿaceb ḳorḳmışsın? Bu maʿarrusdan [10] evvel geldügümüz ḫoẕ bunı ādem ḥisābına ṣaymaduḳ. Nice ṭutuḳ gerekise geldüñ.[11] Şimdi göresin ki bunlaruñ [496a] başına ne belā getürem." didi. Bu avurdıla bu dereden [12] çıḳdılar. Melik Nuʿmān daḫı bāḳī leşkerile gelüp, bunlara irişdi. Ammā bu derede olan [13] işleri göricek, Benī ʿAbs'den ḫaylī eymendi, göñline ḳorḳu düşdi. Andan göñli [14] içinde māl-i ḫulyāyı itdi ki "Nolaydı ben Benī ʿAbs ile yaġılıḳ itmeyeyidüm ve eylügile Melik [15] Züheyr'üñ ḳızın Mütecerride'-y-i alayidüm. ʿAnter'i baña dōst eyleyeyidüm?" didi. [16] Yüz dürlü fikr ḳıldı. **Aṣmaʿī eydür:** Melik Nuʿmān Melik Züheyr'üñ ḳızı Mütecerride'-y-i **[299a]** [1] görmedin ʿāşıḳ olmış idi ve dāyim anuñ cemālin ve viṣālin ḫayāline getürüp göñlin [2] eglerdi. Velīkin beglik ʿizzetinden ve ululuḳ ġayretinden ḥālin kimseye bildürmezdi ve sırrına [3] kimse-y-i muṭṭaliʿ ḳılmazdi. ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki ḳardaşı Melik Esved ʿAnter ḳatında esīr olduġı [4] vaḳt gāh gāh Mütecerride'yi görürdi. Ṣoñra dutsaḳlıḳdan ḳurtulıcaḳ, gelüp Melik Nuʿmān'a [5] anuñ cemālin söyledi ve güzelligin şerḥ eyledi. Melik Nuʿmān'uñ göñli daḫı bed-ter meyl [6] eyledi. Dāyim ḥażarında ve seferinde ḫalvet olıcaḳ, Melik Esved'i ḳıġırurdı Mütecerride'nüñ [7] evṣāfından söyledüp diñlerdi ve anuñ ḫayāli-y-ile ʿıyş u ʿişret iderdi. **Rāvī eydür:** [8] ʿAnter daḫı ʿAcem leşkerinden ve ʿArab çerisinden esīr itdüginüñ ve silāḥların ve ṣoyḳaların [9] alduġın iletdi, Melik Züheyr'e ʿarż eyledi ve ʿAcem leşkerine

298b-7 ḥürmeti-y-içün: ḥürmesi-y-içün maʿarrus: muʿarres
298b-8 itdük: itdük ki
298b-9 bu maʿarrusdan ne ʿaceb ḳorḳmışsın bu maʿarrusdan: ne ʿaceb ḳorḳmışsın bu muʿarresden
298b-10 ṭutuḳ gerekise geldüñ: gerekse ṭutduḳ
298b-11 bu dereden: hele bu dereden
298b-12 leşkerile gelüp: leşkeri ile geldi
298b-14 māl-i ḫulyāyı: bu māl-i ḫulyāyı
298b-14 ve: ü
298b-15 ḳızın Mütecerride'-y-i: ḳızı Mütecerrede'-y-i, eyleyeyidüm: ide idüm
298b-16 Aṣmaʿī: Rāvī, Mütecerride: Mütecerrede
299a-2 ḥālin: ḥālini
299a-3 ḳılmazdi: ḳılmaz idi
299a-4 Mütecerride: Mütecerrede
299a-5 söyledi: söylerdi, eyledi: eylerdi, bet-ter: biter
299a-6 ḳıġırurdı: ḳıġırurdı ve
299a-7 anuñ ḫayāli-y-ile: anuñıla rāḥat olup
299a-8 itdüginüñ: itdügin, silāḥların: silāḥlarından, ṣoyḳaların: ṣoyḳalarından

itdügi işleri ḫaber virdi [10] ve kimi esīr idüp kimi öldürdüginü ḫaber virdi. Melik Züheyr daḫı ʿAnter'e alḳış idüp ve [11] taḥsīn eyledi ve ḥīlelerine ve hünerlerine āferīn didi. Andan ʿAnter eyitdi: "Yā mevlāye! [12] Bunuñıla iş bitmedi. Ġavġānuñ büyügi giridedür. Ceng yaraġın görmek gerek ve ġayret [13] idüp dürişmek gerek. Tā ki ehl-i ʿayālümüz esīr olmaya ve taʿalluḳātumuz düşmen elinde [14] ḫor u ḥaḳīr olmaya." didi. Melik Züheyr eyitdi: [496b] "Ḫoş ola yā ʿAnter! Her birümüz cānumuz [15] gövdemüzde olduġınca dürişelüm, ehl-i ʿayālümüz içün urışalum. Uludan kiçiden, [16] ḳuldan āzādludan hīç kimse evde ḳalmasun. Hep ṣavaş ṣafına gelsünler ve maʿrekeye **[299b]** [1] ḥāżır olsunlar." didi. ʿAnter eyitdi: "Lā! Vallāh yā melik, ben ḳuluñ ol zaḥmete boyun [2] olurın ki size andan ziyān gelmeye ve żarar degmeye. Siz ceng itmek ḥācet degül. Hemān [3] leşkerde aduñuz bile olsun ve vücūduñuz ḥāżır olduġı yiter." didi. Andan ʿAnter [4] ḳardaşı Cerīr'e eyitdi: "Yā Cerīr! Yüri, ḫalḳa ḫaber eyle. Ṣavaş yaraġında olsunlar. ʿArab [5] leşkeri bizüm üzerümüze gelmedin ḳarşulayalum." didi. Cerīr daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* [6] diyüp leşkere ḫaber eyledi. Fi'l-ḥāl yaraḳlanup ḥāżır oldılar ve cemʿ olup bir yire [7] geldiler. Andan çekilüp ḳabīleleri içinden çıḳdılar ve Melik Nuʿmān geldügi ṭarafa yöneldiler. [8] Andan ʿAnter ḳabīlede ve leşkerde ḳullarından ve ḫiẕmetkārlarından şunlar ki cürʾetlüdür ve işe [9] yarardur, anları getürüp kendüler ile ḳabīleleri arasında ḳodı ışmarladı ki "Oturuñ ve burayı bekleñ [10] ve ḳatuñuzda büyük ve küçücük ṭaş cemʿ eyleñ ve her kim ki bizden ḳaçup gelürse [11] buraya uġrayıcaḳ, ṭaşlarıla depeleñ, ḳomañ ki ḳaçup eve gideler." didi. Ol ḳullar daḫı [12] bu sözi ḳabūl idüp ol ḫiẕmete boyun ṭutdılar ve ṭaşlar divşürüp ol mekānda [13] oturdılar ve leşker ilerü gitdi. Andan ʿAnter Benī Ḳırād leşkerin ve ʿUrve-y-i aṣḥāb ile alup [14] enüklerin yavu ḳulmış

299a-10 idüp: idüp ve, öldürdüginü ḫaber virdi: depeledügin söyledi, idüp: itdi
299a-12 büyügi girüdedür: daḫı büyügi girüdedür
299a-13 ehl-i ʿayālümüz: ehl ü ʿayālümüz
299a-15 dürişelüm: dürişelüm ve
299a-16 ḳuldan: ḳuldan ve, hīç kimse evde: kimse, ṣafına: ṣaffına
299b-1 Vallāh: Vallāhi
299b-2 olurın: olur, ziyān gelmeye ve żarar: żarar gelmeye ve ziyān
299b-9 yarardur: yarar ādemdür, ḳodı ışmarladı: ḳodı vü ışmarladı, burayı: hem bu yiri
299b-10 gelürse: yine gelürse
299b-11 buraya: bu araya
299b-12 mekānda: mekāndan
299b-13 Ḳırād: Ḳarād, aṣḥāb ile: aṣḥābı ile bile

aslan gibi öñlerine düşdi ve Melik Züheyr'i ve oġulların ardına [15] ḳodı. Velīkin mecmūʿısı yaraġa müstaġraḳ olup ceng āletin müretteb ve müheyyā [16] itmişleridi. Bunlar bu ḥāldeyiken Melik Nuʿmān daḫı gelüp ʿArab leşkeri-y-ile ṭaġa **[300a]** [1] atlandı ve bunlara yaḳın geldi biribirin gördiler. Andan Melik Nuʿmān ʿArab leşkerin [2] ṣaf ṣaf eyledi Kisrī sancaġı öñince yürüdi [497a] ve neḳareler çalındı ve borılar aġırdı [3] ve bahādurlar meydāna ḫaşım ḳıġurırdı ve atlar kişneşdi ve itler uluşdı ve bahādurlar [4] sevindi ve ḳorḳaḳlar mīşeden yanın gözetdi ve iki ṭarafdan daḫı naʿralar ve ṣayḥalar [5] ʿayyūḳa çıḳdı. Şöyle ki ṭaġlar yanḳulandı ve yirler zelzeleye düşdi ve ġavġādan [6] ḳulaḳlar ṣaġır oldı ve beyinler çalḳandı ve ʿaḳllar müteḥayyir oldı. ʿAnter bunlaruñ ter[7]tībin göricek güldi, ayaḳların üzengüden çıḳarup at boynana ḳodı ve bir zamān [8] teferrüc itdi Andan Şeddād bir bölük leşkerile ṣaġ yanına ḳodı ve ʿUrve'yi ṣol yanına [9] ḳodı ve Benī Ḳırād ḫalḳın ardına ḳodı, kendü öñce depdi. Müferric bin Hilāl ve Rebīʿ bin [10] Ziyād ve Maʿdī Kereb ve Benī Murād ve Benī Zübeyd ve Benī Kende bir ṣafda idiler. ʿAnter'ile [11] bu ḥālde göricek, azırḳandılar, ḫor naẓar ile baḳdılar. Andan ittifāḳ idüp biş [12] yüz ḳadar ādem ʿAnter'üñ üstine hücūm itdiler ve ḳaralığın ḳullığın añup başına [13] ḳaḳdılar ve dürlü dürlü serzenişler eylediler ve çoḳ herze hedyān söyleşdiler. ʿAnter'üñ [14] cān başına ṣıçradı bunlaruñ sögdüklerin işidüp ġażaba geldi ve ʿUrve-y-i [15] yüz ādemile gönderdi. Bunları ḳarşuladı ve orta yirde buluşdılar, birbirine ḳavuşup [16] uruşdılar. Tozları göge çıḳdı ve gövdelerinden ḳanlar aḳdı ve ʿAnter bunlaruñ **[300b]** [1] ḥāline baḳdı. Yüz ādem daḫı mededci gönderdi ve Şeddād ile

---

299b-14 yavu ḳulmış aslan: yavi ḳılmış arslan, oġulların: oġullarını
299b-16 itmişleridi: itmişlerdi, ḥāldeyiken: ḥālde iken
300a-1 ṭaġa atlandı ve bunlara yaḳın geldi: bunlara yaḳın geldi ve
300a-2 eyledi: eyledi ve, Kisrī: Kisrā
300a-3 ḫaşım ḳıġurırdı: ḫaşım ḳıġırdı
300a-4 mīşeden: mīşedin
300a-6 ʿaḳllar: ʿaḳl
300a-7 güldi: güldi ve, ayaḳların: ayaḳlarını, boynana: boynına
300a-8 itdi: itdi ve, Şeddād: Şeddād'ı
300a-9 Ḳırād ḫalḳın: Ḳarād ḫalḳını, ḳodı: ḳodı ve
300a-10 Kende: Kinde, ʿAnter'ile: ʿAnter'i
300a-11 azırḳandılar: azırḳandılar ve
300a-12 biş yüz: biş altı yüz, üstine: üsdine, ḳullığın: ve ḳulluġın
300a-13 herze hedyān: herze vü hedyān
300a-14 ṣıçradı: ṣıçradı ve
300a-15 yüz ādemile gönderdi bunları: göndürdi bunları yüz ādemile, buluşdılar: buluşdılar ve
300b-1 gönderdi: göndürdi, Şeddād ile: Şeddād'ı bile

ḳoşdı. Bir zamān bu ḥālile [2] bunlar ceng itdiler. Varıraḳ Benī Kende leşkeri żaʿīf oldı, ʿUrve bunları başdı.[3] Yigirmi kişi bunlardan, altı yüz kişi düşmenden helāk oldı. Andan dönüp gine yirlerine [4] geldiler. ʿAnter ḳarşu yüriyüp ʿUrve'ye alḳış itdi. "Feṯḥ ü nuṣret mübārek olsun. [5] Hemīşe düşmenden murādıla dön ve maḳṣūdıla gel." didi. ʿUrve eyitdi: "İy Benī ʿAbs [6] pāsubānı! Her ne iş itdügise hep senüñ [497b] heybetüñile itdük. Senüñ himmetüñile ṣıdḳıla [7] senüñ ḳılıcuñ ururuz." didi. Andan Melik Züheyr ḳatına cemʿ oldılar, ʿAnter eyitdi: [8] "Yā mevlāye! Egerçi ki Melik Nuʿmān'uñ leşkeri ḥisābda otuz biñdür, velīkin bizüm [9] üç biñ ādemümüz maʿnīde anlardan çoḳdur. Zīrā ki bizüm yüz ādemümüz anlaruñ [10] biñ ādemine deper. Uġraşıcaḳ, bizüm yüz ādemümüzden on, on biş kişi düşer, anlaruñ [11] biñ ādeminden beş altı yüz kişi düşer. Pes maʿnīde biz anlardan çoḳluġuz. Ṣūretde [12] çoḳluḳdan ne fāyide, maʿnīde az olup işe yaramaduġundan ṣoñra?" didi. Melik Züheyr [13] Anter'üñ bu sözin işidicek, şād oldı ve yüregi ḳuvvetlendi. Andan eyitdi: "İy [14] Benī ʿAbs bahādurı! Bu didügüñ söz, ol vaḳt rāst olayıdı ki bizüm içümüzde [15] senden ayruḳ bige deper, yabuza deper ādem olayidi." didi. ʿAnter eyitdi: "Yā mevlāye! [16] Hepisinüñ cevābın senüñ devletüñde ben virürin. Çoḳluḳdan üşenmezin kimseden iḥtiyāṭ **[3001a]** [1] itmezin." didi. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḥāli böyle oldı. Bu ṭarafdan Melik Nuʿmān [2] daḫı Benī Kende leşkeri şınduġına ḫaylī saḫt oldı ve göñli ġamgīn oldı ve eyitdi: [3] "Bu kişiye ceng itmek Teñgri'den virilmişdür. Yoḫsa bahādurlıġıla kimse bunuñ işin işlemez. Ḥaḳ [4] Teʿālā'nuñ irādeti şöyledür ola ki buña hīç kimse ġālib olmaya. Hele ne ḥālise [5] geldük. Girü dönmek olmaz ve buña her gün leşkeri bölük bölük ḳırdurmaḳ daḫı olmaz. [6] Olacaġı

300b-2 Kende: Kinde, oldı: oldı ve, başdı: başdı ve
300b-3 bunlardan: bunlardan ve, kişi düşmenden: düşmenden, gine yirlerine: kendü ādemlerine
300b-4 geldiler: geldiler ve
300b-6 iş: iş ki, itdük: itdük ve, ṣıdḳıla: ṣıduḳ ve
300b-7 oldılar: oldılar ve
300b-10 deper: deper ve, on on biş kişi düşer: on on biş biş ādem düşer ve
300b-11 biñ ādeminden beş altı yüz kişi düşer: biñ kişisinden biş altı yüz ādem düşer, pes: pes bu, çoḳluġuz: çoġuz
300b-12 yaramaduġundan: yaramaduḳdan
300b-13 şād: şāẕ, ḳuvvetlendi: ḳutlandı
300b-14 bahādurı: pāsubānı, olayıdı: olaydı
300b-15 ayruḳ bige deper yabuza deper: ayruḳ deper, yavuza deper
300a-16 üşenmezin: üşenmezin ve
301a-2 Kende: Kinde
301a-4 şöyledür ola: şöyledür

oldur ki mecmūʿuñuz bir yirden hücūm idesiz ve ṣaf ṣaf olup yüriye[7]siz. Ola ki bu ẓālime bir iş idesiz." didi ol fikrile gice yatdılar. Yarındası [8] ṣabāḥ olıcaḳ, Melik Nuʿmān bindi ve mecmūʿ-ı leşkere {emr} eyledi. Hep bile bindiler ve Maʿdī [9] Kereb ve Melik Esved ve Ceydā bintü Zāhir on biñ ādemile Melik Nuʿmānˈuñ saġ yanına [10] ṭurdılar ve Müferric bin Hilāl ve Benī Şeybān ve Benī Fezāre ve Rebīʿ bin Ziyād ṣol ṭarafına [11] ṭurdılar [498a] ve Melik Nuʿmān ḳapusı ve ḫavāṣı-y-ıla orta yirde ṭurdılar. Cemʿan otuz biñ [12] ādem idiler. **Ebū ʿUbeyde rivāyet {ider} ki** ʿAnter daḫı tertīb bu vechile eyledi. ʿUrve[13]ˈyi aṣḥābı-y-ile ṣaġ ṭarafda ḳodı atasın ve ʿemmülerin ṣol ṭarafda ḳodı ve Melik Züheyrˈi [14] ve oġulların orta yirde ḳodı kendü bunlaruñ öñine ṭurdı. Çünki iki ṭarafdan ṣaf [15] baġlandı, Melik Nuʿmān ṭarafından ʿİmāre meydāna girdi ve çaġırdı, eyitdi: "İy Benī ʿAbs! [16] Ḳanı ʿaḳluñuz? İşbu bir bed-aṣıl ḳara yüzlü ḳul sebebi-y-ile bunca iḳlīmlere ḥükm iden kişi-y-ile **[301b]** [1] ʿadāvet idersiz ve bunca memleketlere buyruḳ süren ādeme muḫālefet idersiz. Yaʿnī fikrüñüz [2] bu mıdur ki ol sizi Melik Nuʿmānˈdan ḫalāṣ ide yāḫuẕ Kisrī pāẕişāha cevāb vire? [3] Vay ḥālüñüze sizüñ!" didi. Andan Melik Züheyrˈe eyitdi: "Yā melik! Benī ʿAbs ve Benī ʿAdnān [4] begi dirilürsin. Fikrüñ ve firāsetüñ şol mertebede midür ki bir veled-i zināya ṣıġınursın ve [5] andan yardım ṭaleb idersin? ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, senüñ ʿāruñ yoġumış. Eger benden [6] ḫayır naṣīḥat işidürseñüz yigregi budur ki ol şeyṭānı ṭutup getürüp Melik Nuʿmānˈa [7] teslīm idesiz. Tā ki bunuñ ḫışmından emīn olasız ve bunuñ ḥükmine ʿāṣī olmayasız. [8] Zīrā ki Kisrīˈnüñ bilürsiz nāyibidür. Buña muḫālefet hemān aña muḫālefetdür ve hem ʿAble-y-i

---

301a-7 didi: didi ve
301a-9 bintü: binti
301a-10 Müferric bin: Müferric ibni
301a-11 ḫavāṣı-y-ıla: ḫavāṣṣı ile, ṭurdılar: ṭurdı
301a-12 tertīb bu vechile: bu vechile tertīb
301a-13 ḳodı: ḳodı ve
301a-14 oġulların: oġullarını, ḳodı: ḳodı ve
301a-15 ʿİmāre: ʿAmāre
301a-16 bir bed-aṣıl: beẕ-aṣl, kişi-y-ile: kişiye
301b-2 Nuʿmānˈdan: Nuʿmānˈuñ elinden, Kisrī: Kisrī gibi
301b-4 begi dirilürsin: begi dirilürsin ve Benī Ziyādˈuñ ve Benī Ḳırādˈuñ reʾīsi dirilürsin, şol: şu
301b-5 yoġumış: yoġımış
301b-6 ḫayır: ḫayr
301b-7 emīn olasız ve bunuñ ḥükmine ʿāṣī olmayasız: emīn olasız
301b-8 bilürsiz: bilürsiz ki

(9) daḫı bir kendü sıñarı ḥasebi nesebi ulu kimseye viresiz. Baña daḫı virmezseñüz geçdüm. (10) Tek ʿArab ḳāʿidesi bozulmasun." didi. Şeddād bunuñ sözlerin işidicek, ilerü (11) geldi, eyitdi: "İy Ziyād oġlı! Allāhü Teʿālā sizüñ üsdüñüze raḥmet yaġmurı yaġdurmasun (12) ve başuñuzdan belāları ḫālī ḳılmasun. Sizüñ ḥasedüñüz benüm oġluma zāyil olmadı (13) ve kibrüñüz kīnüñüz gitmedi ve inṣāfa gelmedüñüz. Ḫabīṯlıġuñuz ucundan bir gün rāḥat (14) olmaduñuz münāfıḳluġuñuz ucından bir gice şād olmaduñuz, tasadan ve zaḥmetden [498b] ḳur(15)tulmaduñuz. Bahādurlıḳ daʿvāsın idersiz. Uġraş deminde ḳılıcına ṭurmazsız ve dōstlıḳ (16) daʿvāsın idersiz, furṣat bulıcaḳ, yine düşmenlik idersiz. Yā ʿİmāre! Sizi niçe kez esīrlikden [302a] (1) ḫalāṣ itdi ehl-i ʿayālüñüzi düşmenden ḳurtardı. Eger sizde inṣāf olsa (2) bu sözi söylemezdüñüz ve bizümile bu ʿadāvetleri ḳılmazduñuz. Hele bu fesāduñuzuñ (3) daḫı ṣoñın göresiz aṣṣı kimüñile ve ziyān kimüñiledür." didi. ʿAmāre Şeddād'uñ (4) sözin işidicek, ḳardaşı Rebīʿüñ yüzüne baḳdı eyitdi: "Vallāhi Şeddād, eyü didi. (5) Bu ṣavaşa gelmekden gelmemek yigidi. Anlar daḫı hep aḳribāmuz ve taʿalluḳātumuz dururlar. ʿArab anları (6) ḳırarsa bize fāyide yoḳdur. {Anlar bunları ḳırarsa daḫı bize aṣṣı yoḳdur.} Hele bir işidi itdük. Yoḫsa ʿAnter şol şeyṭān mıdur ki (7) kimsenüñ eline gire?" didi ve giñ yire çıḳup ve cengden vazgelüp teferrücci oldı. (8) Andan ṣoñra ʿAnter Melik Nuʿmān'ıla ceng ṭaleb eyledi ve anuñıla ṭurışmaḳ isdedi. Ceydā (9) ilerü gelüp Melik Nuʿmān'a duʿā eyledi ʿAnterle uġraşup ʿemmüsi Ḫālid'üñ intiḳāmın (10) almaġa destūr diledi. Melik Nuʿmān daḫı destūr virdi. Ol daḫı Benī Zübeyd leşkeri-y-ile (11) meydāna girdi. Arḳasında dāvūdī zirih geymiş idi ve yanında Hindī ḳılıc ḳuşanmışıdı (12) ve elinde süñü ṭutmış idi. Çünki iki ṣaf ortasına girdi ṣaf ṣaf leşker gördi (13) ve bahādurlar müşāhede ḳıldı, ʿemmüsi oġlı Ḫālid bin Muḥārib'i añdı ve

---

301b-9 ulu~~r~~: ulu
301b-12 belāları: belālar, oġluma: oġlumdan
301b-13 kibrüñüz: kibrüñüz ve, ucundan: sebebinden
301b-14 olmaduñuz: olmaduñuz ve, şād olmaduñuz: şāẕ ü ḫurrem yatmaduñuz
301b-16 idersiz: ḳılursız, düşmenlik idersiz: düşmen olursız, ʿİmāre: ʿAmāre
302a-1 itdi: itdi ve, ehl-i ʿayālüñüzi: ehl ü ʿayālüñüz
302a-2 bizümile: bizümle, fesāduñuzuñ: fesāduñuzı
302a-3 ṣoñın göresiz: göresiz ṣoñın ki, kimüñile: kimüñledür, ʿİmāre: ʿAmāre
302a-4 yüzüne baḳdı: yüzine baḳdı ve, Vallāhi: Vallāhi yā, didi: didüñ
302a-7 çıḳup: çıḳdı
302a-9 eyledi: eyledi ve, ʿAnterle: ʿAnterile, ʿemmüsi: ʿemmüsi oġlı
302a11 ḳılıc: ḳılıç, girdi: girdi ve
302a-13 Ḫālid bin: Ḫālid ibni

gözinüñ yaşı revān [14] olup aḳdı. Andan ġamgīn göñül ile ve mecrūḥ cigerile işbu şiʿri inşād idüp eyitdi: [15] **Şiʿir** Arapça şiir [16] Arapça şiir **[302b]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] **[499a]** Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] **Rāvī eydür:** Ceydā bu ebyātı eydicek, Benī Zübeyd leşkerinüñ gözleri ṭoldı ve Ḫālid'i [8] añup aġlaşdılar. Andan ittifāḳ idüp ʿAnter'üñ üsdine ḥamle idüp ve süñü [9] ṭoġruldup at ṣaldılar. Üç yüz ādem bunlar idi. Biñ ādem daḫı Melik Esved gönderdi. [10] Mecmūʿısı bir defʿadan ʿAnter'üñ üsdine depdiler. ʿAnter daḫı bunları gördi ki kendüye [11] gelürler, ʿUrve-y-i üç yüz ādemile aldı, bunları ḳarşuladı, şol ṣuṣamış yirler yaġmur [12] ḳarşular gibi. Her kim ki süñü irişdürürse ḳılıcıla süñüsin çalup iki böldi. Nevbetile [13] hep geleni bu vechile defʿ eyledi, kendüye ziyān itdürmedi. El-ḳıṣṣa bunlaruñ cürʾet [14] idüp gelibilenin bu vechile ṣavdı. Andan Ceydā'nuñ üstüne naʿra urup [15] at ṣaldı, ʿuḳḳāb gibi atılup irişdi ve süñü göti-y-ile dürtüp eyerden ayırdı. Maʿdī [16] Kereb Ceydā'nuñ atdan ayrılduġın göricek, ʿAnter'üñ üstüne at ṣaldı, ḳılıç ḥavāle **[303a]** [1] ḳıldı. ʿAnter bunuñ ḳılıcın ṣavdı ve ardından irişüp ḳılıcıla çaldı. Andan eline [2] degdi, mecrūḥ eyledi. Cān acısında döndi. Melik Nuʿmān leşkerinden yaña ḳaçdı. [3] ʿAnter daḫı muḳayyed olup ardına düşüp ḳomadı. Dönüp kendü ḫalḳı içine vardı. [4] Melik Züheyr ḳarşu gelüp ʿAnter'e duʿā ve alḳış **[499b]** itdi, eyitdi: "İy Benī ʿAbs pāsubānı! Niçe ki [5] sen bizümile bile olasın, mecmūʿ-ı ʿalem leşkerinden iḥtiyāṭumuz yoḳdur." didi. Melik Nuʿmān [6] bu defʿa olan ḥaḳāreti göricek, vezīrine eyitdi: "Maṣlaḥat oldur ki ṣulḥ idevüz. Dönüp [7] saġ ve selāmet gidevüz." didi. Vezīr eyitdi: "Şimdi anlara ādem gönderüp ṣulḥ

302a-14 olup aḳdı: oldı, inşād: inşāẕ
302a-15 şiʿir: şiʿr
302b-6 -: (Andan ṣoñra işbu şiʿri inşā ẕ itdi: Şiʿr. Arapça şiir Arapça şiir Arapça şiir Arapça şiir)
302b-7 gözleri ṭoldı: gözi yaşıla ṭoldı
302b-8 idüp: ḳıldılar
302b-9 üç ~~biñ~~ yüz: üç bin, gönderdi: göndürdi
302b-10 defʿadan: defʿada
302b-11 aldı: aldı ve
302b-12 irişdürürse: irişdürse
302b-14 vechile: ṣūretile, üstüne: üsdine
302b-15 ṣaldı: ṣaldı ve
302b-16 üstüne: üsdine
303a-1 ḳılıcın: ḳılıcını, andan eline: ḳılıç eline
303a-2 degdi: irişdi, cān acısında döndi: cānı acısından ṭurdı
303a-3 olup ardına düşüp ḳomadı: olmadı ve ardına düşüp ḳovmadı
303a-4 itdi: itdi ve
303a-5 bizümile bile olasın: bizümle olasın

idelüm [8] dirsevüz rāżī olmazlar. Eydürler ki "Bizden ḳorḳup ṣulḥ ṭaleb iderler." Dirler daḫı [9] biter yüreklenürler. Ol fikr eyü degüldür. Tedbīr budur ki kendüñ mecmūʿ-ı leşkerile depesin. [10] Tā ki heybetüñden ḳorḳalar ve şevketüñden iḥtiyāṭ ideler. Senüñ itdügüñ bir dürlüdür." [11] Bunlar bu sözde yiken Melik Esved kendü ṭarafındaġı olan on biñ kişi-y-ile depdi, ʿAnterʾe [12] hücūm eyledi. ʿAnter bunları ḳarşuladı. Ḳoyun sürüsine ḳurt ḳoyulmış gibi perākende [13] eyledi. Melik Esved bir kez bunuñ elinden ḍarb yimişidi ve şerbeti ṭoyınca içmişidi. [14] "Yine esīr olam." diyü iḥtiyāṭ itdi. Çekildi geldi, girü leşkere ḳavuşdı. **Rāvī eydür:** [15] Ṣanasın bu maʿreke Melik Nuʿmānʾuñ leşkerine bir cehennem idi ve ʿAnter anuñ ḳapucısıyıdı. [16] Gelenin depeleyüp cānın cehenneme ḳavuşdururdı, hīç kimseden ḳorḳmazıdı, beglerinden **[303b]** [1] ve bahādurlarından iḥtiyāṭ itmezdi. Rebīʿ bin Ziyād gördi ki Melik Esved daḫı nesne başarı[2]madı, Melik Nuʿmānʾa eyitdi: "Yā melik! İşbu şeyṭāna bölük bölük varmaġıla fāyide olmadı. [3] Mecmūʿumuz ittifāḳ idüp varalum, bir defʿadan ḳılıç ḳoyalum. Ara yirde ola ki bir belāya [4] ṣataşa. Yā zaḫımlu ola yā atı yā kendözi başlu olup düşe. Benī ʿAbsʾi başup varavuz. [5] Ehl-i ʿayāllerin esīr idevüz." didi. Melik Nuʿmān eyitdi: "Yā Rebīʿ! Bī-hūde söyleme ve bu teşvīş [6] vaḳtinde bañа muṣībet eyleme. Görelüm ki işbu ḳıṣṣamuzuñ āḫiri neye irişür. ʿĀlemlere rüsvāy [7] olacaġın olduḳ ve ḳıyāmete degin illerde dāsitān olduḳ Benī ʿAbs bize ġalebe eyledi." didi. [8] Rebīʿ bin Ziyād ḫacīl oldı. Andan eyitdi: "Yā melik! [500a] Lāt u ʿUzzā ḥaḳı-y-içün, şol veled-i zinā [9] olmasa, bizüm işimüz tīz biterdi. Naʿrasın vü ġırīv görürsin. Kim ṣabr idebilür? Ne [10] ceng idüp yorılur ve ne ādem helāk itmekden uṣanur." didi. Aṣmaʿī eydür: [11] Hele ne ḥālise ol gün aḫṣam olınca

303a-8 dirsevüz: dirseñüz, eydürler ki bizden: bizden, dirler: diyü
303a-9 ol: bu, degüldür: degül
303a-11 yiken: iken nā-gāh
303a-12 ḳarşuldı: ḳarşuladı, ḍarb: bir kez ḍard, şerbeti ṭoyınca içmişidi: şerbet içmişidi
303a-13 Esved bir kez bunuñ elinden ḍarb yimişidi ve şerbeti ṭoyınca: Esved bunuñ elinden bir kez ḍard yimişidi ve şerbet
303a-15 ḳapucısıyıdı: ḳapucısıdı
303a-16 ḳavuşdururdı: ḳavuşdururdı ve, ḳorḳmazıdı: ḳorḳmazıdı ve
303b-1 itmezdi: itmez idi, başarımadı: başarmadı
303b-3 varalum: varalum ve, defʿadan: defʿa, ara yirde ola ki : ola ki ara yirde
303b-4 zaḫımlu: zaḫmlu, kendözi: kendüsi
303b-5 teşvīş: muṣībet
303b-6 muṣībet eyleme: teşvīş ḳılma
303b-7 degin: dek, olduḳ: olduḳ ve, ġalebe eyledi: ġālib oldı
303b-9 naʿrasın vü ġırīv: naʿra vü ġırīsin

ceng itdiler. Andan ṣoñra her birisi kendü maḳāmına [12] döndi ve maḳarrında ḳarār itdi ve çadırlı çadırına girdi. ʿAnter daḫı Melik Züheyr ḳatına [13] vardı. ḫisāb itdiler Benī ʿAbs'den, otuz ādem ölmiş. Bāḳisi ṣaġ ve selāmet ḳurtulmış. [14] Melik Züheyr ʿAnter'e alḳış itdi, eyitdi: "İy Benī ʿAbs pāsubānı! Eger sen olmasañ bugün [15] Benī ʿAbs'den bir kişi ḫalāṣ olmazdı mecmūʿısı senüñ ḳılıcuñ āzādlusıdur." didi. [16] ʿAnter daḫı duʿā ve alḳış itdi Melik Nuʿmān leşkerinden teftīş idüp ṣordı. Gördi ki **[304a]** [1] altı biñden ziyāde ādem telef olmış. Melik Nuʿmān eyitdi: "Nār-ı nūr ḥaḳı-y-içün ki bu ḥāle [2] uġrayacaġum bilsem bunda gelmezdüm. Ben şöyle ṣandum ki geldügüm gibi bunları ṭaġda [3] hiṣār idüp buñaldam ve Züheyr'üñ ḳızın alam. Evdeki ḥisāb bunda rāst gelmedi, [4] iş biz didügümüz gibi olmadı. Yalıñlu od [500b] ḥaḳı-y-içün eger ben bu ḳavmile ṣulḥ idüp barışmazsam [5] Züheyr'üñ ḳızın alamazsam ecelümden öñürdi ölürin. Göñlüm bu ḫalḳı ġāyetde sevdi." didi, [6] bu fikrile ol gice ṣabāḥa degin yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ, yine ʿArab leşkeri ṭurup süvār [7] oldı, ʿAnter ile uġraşmaḳ ḳaṣdına revān oldı. Velīkin ṣovuḳ niyyetile ve süst ḥareketile [8] ve fāsid ḳaṣdıla. Zīrā ki bunlaruñ ekṣeri māl ġāret itmege gelmiş idi. Bu mertebe ceng [9] ola diyü ummazlarıdı. Çün gördiler ki ḥāl böyle oldı, bī-zār oldılar cengden ve ġavġādan. [10] Hele ne ḥālise ġayreti elden ḳomayup ve maʿrekeden yaña yüridiler. **Aṣmaʿī eydür:** [11] Bunlar bu ḥāldeyiken Yemen ṭarafında, deñiz kenārında Ġāsıḳ bin Aṣhab dirleridi bir bahādur [12] varıdı. Bir ḳara yaġız, ḳışa boylu, gözleri gök, burnı büyük, dudaġı ḳalıñ kişiyidi. [13] Ṭalḥ

303b-12 girdi: girdi ve
303b-13 ḫisāb itdiler Benī ʿAbs'den: Benī ʿAbs'den ḥisāb itdiler, ḳurtulmış: ḳurtılmış
303b-14 itdi: itdi ve
303b-15 olmazdı: bulmazıdı ve
303b-16 ve: vü, leşkerinden teftīş idüp ṣordı gördi ki: daḫı teftīş idüp ṣordı gördi ki leşkerinden
303b-16 -: (ve işbu şiʿri İnşāẕ itdi: Şiʿr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir,Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür:)
304a-1 nār-ı nūr: nār u nūr
304a-2 uġrayacaġum: uġrayacaġumuzı, ṭaġda: bu ṭaġda
304a-3 gelmedi: gelmedi ve
304a-4 ḥaḳı-y-içün: ḥaḳı-y-içün ki, barışmazsam: başarımazsam ve
304a-5 öñürdi ölürin: öñürdü ölürem, didi: didi ve
304a-6 degin: dek
304a-7 oldı: oldı ve
304a-9 ummazlarıdı: ummazlardı, bī-zār: bī-ẕār
304a-10 ḳomayup: ḳomadılar
304a-11 ḥāldeyiken: ḥālde iken, Ġāsıḳ bin: Ġāsıḳ ibni, dirleridi: dirlerdi
304a-12 kişiyidi: kişi idi

Bān adlu yirde ḥükm iderdi. Zamānında meşhūr bahādurlardan idi, mecmūʿ-ı ceng [14] āleti-y-ile ṣavaş itmek bilürdi, hem segirtse ṭavşana yiterdi, kendü ve ḳavmi aya ṭaparlardı [15] hilāl olup yāḫuẕ bedr olduġı vaḳt secde iderlerdi, her işlerinde aydan [16] yardım isterlerdi. Anuñıla Melik Nuʿmān'un arasında ġāyetde dōstluk var idi. **[304b]** [1] Dāyim Melik Nuʿmān aña armaġan gönderürdi ve nāmeler irsāl iderdi. ʿArab ṭāyifesinden [2] kimse ʿāṣī olsa, anuñıla teʾdīb idüp segidem dirdi. Bu defʿa daḫı aña ādem göndürüp [3] bu ḥāli bildürmişidi. ʿAnterʾüñ üzerine gidecegin dimişidi. Ol daḫı ādem cemʿ idüp [4] leşker divşürdi on iki biñ ādem deftere aldı, Melik Nuʿmānʾuñ ardınca sürüp [5] bu furṣatda yitişdi ve Melik Nuʿmānʾıla buluşdı. Melik Nuʿmān bunı göricek, ġāyetde şād [6] oldı, eyitdi: "Eyü vaḳtinde geldüñ ve furṣatında irişdüñ. Yalıñlu od ḥaḳı-y-içün göñlümden [7] geçerdüñ didi." didi. Andan ʿAnterʾüñ itdügi işleri buña ḥikāyet itdi. Ġāsıḳ eyitdi: [8] "Eger ben gelince [501a] ṣabr eyleseñ bu ḳadar leşker cemʿ itmege ḳomazdum. Ben gelüp bu şum ṭāyife[9]nüñ başlarına belā getürürdüm. Bedr olduġı gice ay ḥaḳı-y-içün, işbu düşmenlerüñi saña [10] zencīre dizip öñüñe getürivireyin." didi. Andan bu ṣaflara naẓar eyledi ve Benī ʿAbs [11] çerisin müşāhede itdi ʿAnterʾüñ tertībin gördi, eyitdi: "Yaʿnī bu veled-i zinā daḫı [12] begler gibi ṣaġ vü ṣol düzetmişdür." didi. Süñüsin elinden bıraḳdı. Eline ḳılıç aldı ve iki [13] ḥarbeyile bir eline ḳalḳan aldı {ve bir ḳışacuḳ ḳaftan aldı eynine ve yayaḳ oldı.} Hīç çuḳal ve zirih giymedi, başına ışıḳ urmadı. Bunuñ [14] bu ḥareketine mecmūʿ-ı ḫalḳ naẓar idüp gülerlerdi. Bu ḥālile Benī ʿAbsʾe yaḳın varup [15] çaġırdı ki: "Yā Benī ʿAdnān! Ḳanı bahāduruñuz, gönderüñ

304a-13 yirde: yirlere, idi: idi ve
304a-14 bilürdi: bilürdi ve, yiterdi: yiterdi ve, ve ḳavmi aya ṭaparlardı: ḳavmi{-y-ile} aya ṭaparlardı ve
304a-15 iderlerdi: iderlerdi ve
304a-16 Nuʿmān'un: Nuʿmān, dōstluk: dōstlık
304b-1 armaġan gönderürdi: armaġanlar göndürürdi, iderdi: iderdi ve
304b-2 segidem dirdi: segi[r]tdürürdi
304b-3 bildürmişidi: bildürmişidi ve, dimişidi: dimişdi
304b-4 divşürdi: divşürüp, aldı: aldı ve
304b-5 yitişdi: irişdi, şād: şāẕ
304b-6 oldı: oldı ve, vaḳtinde: vaḳtde
304b-7 göñlümden geçerdüñ didi: göñlümde idüñ
304b-10 dizip öñüñe getürivireyin: düzüp getüreyin
304b-11 çerisin: çerisini, itdi: itdi ve, tertībin: tertībini
304b-12 didi: didi ve
304b-13 ḥarbeyile: ḥarbe ile, aldı eynine: geydi, giymedi: giymedi ve
304b-14 idüp gülerlerdi: iderler idi ve gülerleridi, varup: vardı ve
304b-15 çaġırdı ki: çaġırdı eyitdi, gönderüñ: göndürüñ, yayaḳ dilerse: yayaḳ gelsün ve dilerse

gelsüñ! Dilerse yayaḳ dilerse [16] atıla gelsün, uġraşalum. Tā göre kim bahādur kimdür ve anadan kim er ṭoġmışdur. Üş **[305a]** [1] benüm zirihüm yoḳ ve silāḥum azdur. Ecel gelse ḫoẕ çuḳallar māniʿ olmaz ve zirihler [2] dāfiʿ olmaz. Dilerseñüz yaluñuz bahāduruñuz gönderüñ ve dilerseñüz bir defʿadan hücūm [3] idüñ." didi. Andan ṣoñra "Ben kimsenüñ bahādurlıġına inkār itmezin, hüneri olan kişiyi [4] nesebi yoḳdur diyü ḫor görmezin. Erüñ hüneri bahādurlıġıladur ve meydānlarda ḳılıç [5] urmaġıladur." didi. Ḳılıç ḳalḳanıla maʿrekede cevlān itdi ve ol yaña bu yaña yürüyüp [6] faḫrlandı, işbu şiʿri eyitdi: **Şiʿir** Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir. [12] **Rāvī eydür:** Ġāsıḳ'uñ ḥāli bu vechile oldı. **[501b]** Bu ṭarafdan Benī ʿAbs daḫı [13] bunuñ ḥareketlerin gördiler ve şiʿrin işitdiler. Taʿaccüb itdiler. Melik Züheyr ḫaylī ḳorḳdı [14] ve fikre düşdi, eyitdi: "ʿArab leşkeri dükenmez. Her gün gelür. ʿAnter bunuñ ḳanḳı birin [15] ḳıra." ʿAnter bunı göricek bildi ki bu Ġāsıḳ'dur. Fikre düşdi iḥtiyāṭ eyledi. Andan [16] Melik Züheyr'e eyitdi: "Yā mevlāye! Melūl olma sen. Ben buña cevāb virürin. **[305b]** [1] Çoḳluḳluġına baḳma. Beni şimdi mi tecribe itdüñ? Ġāyeti bu ola ki ṣulḥ itmege rāżī olam, varalar [2] gideler. Anlar benümile ser-be-sere rāżī olur. Eger şöyle ki igen çoḳ olup bize ġalebe [3] iderlerse ḳaçup bir ṣarp yire ṣıġınavuz, yolın baġlayup der-vend kesevüz [4] bekleyüp oturavuz." didi. Bunlar bu avurda meşġūl iken Benī Ḳırād bahādurlarından birisi [5] cürʾet idüp süñü at kolaġına bıraḳdı, ḳalḳanın bir eline baġladı, Ġāsıḳ'uñ üstüne [6] ḥamle ḳıldı. Ġāsıḳ bunuñ süñüsin ḳılıcıla çalup iki pāre eyledi ardından [7] ḥarbeyile urdı. Arḳasından gögsine çıḳdı, atdan yıḳıldı. Andan ʿUrve

---

304b-16 uġraşalum tā göre kim bahādur kimdür ve anadan kim er ṭoġmışdur: tā göre bahādur kimdür ve anadan er ṭoġmışdur

305a-1 zirihüm: zirihim, silāḥum: silāḥum daḫı

305a-2 gönderüñ: göndürüñ, defʿadan: defʿada

305a-3 itmezin: itmezin ve

305a-4 görmezin: görmezem

305a-5 ḳılıç: andan ḳılıç, yürüyüp: yürüdi ve

305a-6 şiʿir: şiʿr

305a-14 düşdi: düşdi ve, birin ḳıra: birisine cevāb vire didi

305a-15 fikre düşdi iḥtiyāṭ eyledi: iḥtiyāṭ idüp mütefekkir oldı

305a-16 olma sen: olma

305b-1 çoḳluḳluġına: çoḳluḳlarına

305b-2 ser-be-sere rāżī olur: ser-be-ser rāżī olurlar, olup: olurlarsa ve

305b-3 ṣıġınavuz: ṣıġınavuz ve, yolın: yolını, der-vend kesevüz: der-bend kesevüz ve

305b-5 süñü: süñüsin, bıraḳdı: bıraḳdı ve, baġladı: baġladı ve, üstüne: üstüdine

305b-6 eyledi: ḳıldı ve

305b-7 ḥarbeyile: ḥarbe ile, çıḳdı: çıḳdı ve

aṣḥābından [8] Ziyād dirler idi bir bahādur varıdı. Ol ḥamle ḳıldı. Ġāsıḳ anı daḫı ḥarbeyile dü[9]şürdi. El-ḳıṣṣa birḳaç kendüye bahādur iʿtiḳād ider ādemler varıdı, hep gelüp [10] Ġāsıḳ'ıla uġraşdılar. Ġāsıḳ bunları helāk eyledi, düşeñlerin hāk eyledi. [11] ʿAnter bu ḥāli göricek, ġāyetde saḫt oldı, bu ölen kişilere acıdı. Ġāsıḳ'a [12] ġażab eyledi, eyitdi: "İşbu şeyṭān ile eger at üzerinden ceng idersem ol yayaḳ [13] ben atıla inṣāf degül. Eger ben daḫı yayaḳ olup aña ġalebe idersem ḳaçar gider. [14] Ardından irişimezin." didi. Şeybūb eyitdi: "Ben senüñile meydāna bile varurın. [15] Sen aña ġalebe idicek ki ol ḳaçmalu ola, göresin ki ol mı yügrügdür yā ben mi. [16] Fi'l-ḥāl ardından yitüp oḳıla urayın, düşüreyin." didi. ʿAnter eyitdi: "*Lā*! Vallāh **[306a]** [1] sen aña ḫaṣm olmazsın. Ḳorḳaram ki saña ḥarbeyile [502a] zaḫm yitişdüre, başlu eyleye." [2] didi. Bunlar bu kelimāta meşġūl idi ʿUrve meydāna girdi, atın oynadup ol [3] yaña bu yaña cevlān itdi. Andan Ġāsıḳ'a çaġırdı, eyitdi: "Yā veled-i zinā ve yā müstaḥsin! [4] Yaʿnī yayaḳ ceng itdügüñ, bu ḫalḳı ḥaḳīr gördügüñ içündür? Üş kibrüñüñ [5] ʿucbuñuñ şerrin senüñ başuña getüreyin ve bugüni saña ḳarañu giceden artuḳ [6] ideyin ol ḥāle münāsib işbu şiʿri eyitdi: **Şiʿir** [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir. [14] **ʿAṣmaʿī eydür:** Ġāsıḳ ʿUrve'nüñ şiʿrin işidüp kelāmınuñ maʿnasın [15] añlayıcaḳ eyitdi: "Ḳarañu gicede bedr olmış ay ḥaḳḳı-y-içün ki bahādurlar sözin [16] söyledüñ ve dilāverlık daʿvāsın eyledüñ. Eger ḳavlüñ fiʿlüñe muvāfıḳ **[306b]** [1] ise ve dilüñden gelen elüñden gelürse naẓīrüñ yoḳ, evet ḳanda bulınur ki [2] dilden

305b-8 ḥarbeyile: ḥarbe ile, bahādur: bahādur diyü
305b-10 uġraşdılar: uġraşdılar ve, eyledi: eyledi ve
305b-11 oldı: oldı ve, acıdı: acıdı ve
305b-12 eyledi: eyledi ve
305b-13 olup: olursam
305b-14 irişimezin: irişmezem
305b-15 yā ben mi: yā ben
305b-16 Vallāh: Vallāhi
306a-1 yitişdüre: irişdüre
306a-2 meşġūl idi: meşġūl iken, girdi: girdi ve
306a-3 müstaḥsin: müstaḥsen
306a-4 içündür: içün midür, kibrüñüñ: kibrüñüñ ve
306a-5 şerrin: şerrini: getüreyin: getireyin
306a-6 ideyin: eyleyeyin didi ve, eyitdi: didi, şiʿir: şiʿr
306a-14 Rāvī: ʿAṣmaʿī
306a-16 dilāverlik: dilāverlıḳ, ḳavlüñ fiʿlüñe: ḳavlüñe fiʿlüñ
306b-1 naẓīrüñ: naẓīrüḳ

gelen elden gele?" didi ʿUrve'ye bir ḥarbe ḥavāle ḳıldı. İttifāḳ ḥarbe [3] atınuñ budına irişdi. At buñluyup ʿUrve'yi yire urdı. Defʿī irişüp Ġāsıḳ [4] bunı baġladı ve yanında ḥāżır ḳulı varıdı, aña teslīm itdi. Andan atın istedi, [5] getürdiler. Süvār oldı, eline süñü alup Benī ʿAbs ṭarafına bī-ḳarār oldı ve süñüsin [6] oynadup saġ ṭaraflarına depdi. Ḫaylī ādem telef eyledi. ʿAnter buñı göricek, [7] cān başına şıçradı ve gözleri ḳaḳıduġından ḳanıla ṭoldı ve gördi ki Ġāsıḳ [8] ʿUrve-y-i ve Şeddād'ı esīr idüp Melik Nuʿmān'a gönderdi. At depüp ol ʿUrve'yi [9] ve Şeddād'ı alup giden ḳula ḳılıç ḥavāle eyledi ki evvel anları ḳurtarup ṣoñra [10] Ġāsıḳ'ıla uġraşa. [502b] Ġāsıḳ gördi ki bir kimse ol esīr gönderdügi ḳul üzerine [11] ḥamle ḳıldı. Ol daḫı arḳuru yüriyüp anuñ üzerine at ṣaldı ʿAnter [12] daḫı gördi ki Ġāsıḳ kendüye ḳaṣd eyledi. Şeddād ḳayusı ḳalmadı. Dönüp [13] bunı ḳarşuladı, ḳılıcıla çaldı ve Ġāsıḳ bunuñ ḳılıcın ḳalḳanıla defʿ eyledi [14] ḥarbe ḥavāle itdi. ʿAnter daḫı bunuñ ḥarbesin ḳılıcıla ṣavdı. Andan biribiri-y-ile [15] ceng itdiler, ḫaylī vaḳt ṭuruşdılar. Gāh süñüyile, gāh ḳılıcıla uruşdılar. [16] Melik Nuʿmān ġāyetde feraḥ oldı ve şādīlıġından gelüp meydāna yaḳın oldı. [307a] [1] Bunlaruñ cengin teferrüc eyledi. Bu ṭarafdan Melik Züheyr'üñ göñline ḳorḳu düşdi. Oġullarına [2] ve Benī ʿAbs leşkerine eyitdi: "ġāfil olmañ siz daḫı yaraġuñuzıla oluñ ki Melik Nuʿmān [3] leşkeriñi nā-gāh ʿAnter'üñ üzerine hücūm iderse biz daḫı bundan boşanup üzerlerine [4] at ṣalavuz, ceng idüp andan ḳırılavuz. ʿAnter'den ṣoñra birgün diri olmayavuz. [5] Yoḳsa ʿAnter ölüp biz diri ḳalursavuz Melik Nuʿmān cemīʿümüzi esīr ider. **Rāvī** [6] **eydür:** Ġāsıḳ'ıla ʿAnter ceng idicek, ḫalḳ müteḥayyir oldılar Benī ʿAbs ḫalḳınuñ

306b-2 didi: didi ve
306b-3 buñluyup: beliñleyüp
306b-4 itdi: eyledi, istedi: isdedi
306b-5 oldı: oldı ve
306b-6 ṭaraflarına depdi: ṭarafına depdi ve, -: (ve Şeddād'ı daḫı esīr itdi)
306b-8 gönderdi: göndürdi, depüp: depüp ve, ʿUrve'yi ve Şeddād'ı: Şeddād'ı ve ʿUrve'yi
306b-9 ḳurtarup: ḳurtara daḫı
306b-10 gönderdügi: göndürdügi, ḳul üzerine: ḳuluñ üsdine
306b-11 üzerine: üsdine, ṣaldı: ṣaldı ve
306b-13 ḳarşuladı: ḳarşuladı ve, çaldı ve: çaldı, eyledi: itdi ve
306b-15 itdiler: itdiler ve, süñüyile: süñüyile ve
306b-16 ġāyitde: ġāyetde, şādīlıġından: şāẕīlıġından, oldı: oldı ve
307a-1 düşdi: düşdi ve
307a-2 ġāfil olmañ siz daḫı yaraġuñuzıla: ġāfil olmañ siz daḫı yaraḳuñuzıla
307a-3 leşkeriñi: leşkeri ile
307a-4 ṣalavuz: ṣalavuz ve, ḳırılavuz: ḳırılavuz ve, birgün: biriñüz
307a-5 ider Rāvī: eyler didi Aṣmaʿī

erlerine [7] ve ʿavretlerine ḳorḳu düşdi ʿAble aġlayup feryād eyledi: "ʿAnter maġlūb olup gine {esīr} olam." [8] diyüp ḳorḳdı. Şeddād'uñ ʿavreti ve bāḳī Benī Ḳırād ʿavretleri hep ġırī itdiler [9] yüzlerin yırtup fiġān eylediler. Mālik bin Züheyr bunlara ḳaḳıdı, aġlamaḳdan menʿ [10] eyledi, eyitdi: "Ḳanı ʿaḳluñuz? Bir yayaḳ ve silāḥsuz cimrī ʿArab'dan giri mi ḳala? Anuñ [11] maḳṣūdı anı diri ṭutmaḳdur. Yoḫsa şimdiye dek anı yüzi üzerine düşürüp [12] bıldır ölenlere ḳavışdururdı." didi. Bunlaruñ göñlin tesellī eyledi. ʿAnter'ile Ġāsıḳ [13] aḫşam olunca ceng itdiler. ʿāḳıbet Ġāsıḳ yoruldı. ʿAnter bayaġından daḫı cüst [14] idi. Varduġınca Ġāsıḳ zebūn oldı. Gördi kim ʿAnter kendüye ġalebe ider, [15] emān dileyüp ʿAnter'e eyitdi: "İy ʿArab ulusı! Ṭapduġuñ dīn ḥaḳı-y-içün, eyit saña [16] kim dirler. Ben [503a] sende gördügüm erligi hīç kimsede görmedüm ve işitmedüm. Ammā Benī **[307b]** [1] ʿAbs'de bir bahādur yigit var dirlerdi. ʿAnter bin Şeddād dirlermiş. Ben geldüm ki anı [2] depeleyeyem bahādurlar üzerine iftiḫār idem yāḫuẕ merdānelıġum görüp göñline benüm [3] heybetüm düşe. Gelüp Melik Nuʿmān'a muṭīʿ ola diridüm. Bu maḳṣūd üzerine geldüm idi [4] **Ebū ʿUbeyde ider ki:** Ġāsıḳ ʿAnter'e eyitdi benüm maḳṣūdum oldur ki benüm [5] heybetüm anuñ göñline düşeyidi ve Melik Nuʿman'a muṭīʿ olaydı ve ırаḳda yaḳında ben [6] eyü adıla añılaydum. Sen beni ḳatı zebūn eyledüñ. Ṭapduġuñ dīn ḥaḳı-y-içün, ol [7] ʿAnter didükleri sen misin? Yoḫsa senden edna ḥāllü midür?" didi. ʿAnter eyitdi: "Ol [8] vaṣfın işitdügüñ ʿAnter menem ve öldürmege geldügüñ benem. Eger cenge yayaḳ çıḳmasañ [9] ben seni çoḳdan helāk iderdüm. Sen yayaḳ ben at üzerinde olmaġın ʿārlandum. [10] Görenler ne dirler

---

307a-6 oldılar: oldı ve
307a-7 düşdi: düşdi ve, feryād: feryāẕ, eyledi: eyledi ve
307a-8 diyüp: diyü, ḳorḳdı: ḳorḳdı ve, itdiler: itdiler ve
307a-9 Mālik bin: Mālik ibni, ḳaḳıdı: ḳaḳıdı ve
307a-10 bir: {ʿAnter} bir
307a-11 üzerine: üstine
307a-12 ölenlere: ölen ölülere, ḳavışdururdı: ḳavışdurur, göñlin: göñlini
307a-13 olunca: olınca, ʿāḳıbet Ġāsıḳ yoruldı: Ġāsıḳ yoruldı
307a-15 eyitdi: söyledi eyitdi
307b-1 ʿAbs'de: ʿAbs'den, yigit var dirlerdi ʿAnter bin Şeddād dirlermiş: yigit ḳopmış ʿAnter ibni Şeddād dirlermiş.
307b-2 depeleyeyem: depeleyüp
307b-4 (ġāsıḳ ʿAnter'e eyitdi benüm maḳṣūdum oldur ki benüm): -
307b-5 (heybetüm anuñ göñline düşeyidi ve Melik Nuʿman'a muṭīʿ olaydı ve): -
307b-6 añılaydum: añıla idüm
307b-7 senden edna: ol senden aşaġa
307b-8 ʿAnter menem ve: ve ʿAnter menem ve

didüm. Sen daḫı çoḳ iş itdüñ ḫaylī bahādurlarumuz öldürdüñ [11] ve dilāverlerümüz esīr itdüñ. Şimdi elümde zebūn ve maġbūn olduñ. Eger dilerseñ [12] ṣaġ ve selāmet ḫalāṣ bulasın ḳılıç ve süñü zaḫmın yemeyesin, kendü rıżāñıla gel berü. [13] Nefsüñi baña teslīm eyle. Ṭutup ol esīr itdügüñ ādemlerile degişdürelüm. Eger [14] rāżī olmazsañ bir iki yirde zaḫımlu ve başlu iderin, gerek gerekmez ḫor u ḥaḳīr iderin. [15] Eger ṭutulmaġa muṭīʿ olmazsañ defʿī depelerin. İşbu ḳılıcıla başuñı uçururın." didi. [16] Ġāsıḳ gördi ki ʿAnterʾden yavuzlıġıla ḳurtulmaz, yalvardı, tevāżuʿ ve temelluḳ iẓhār itdi ʿadāveti **[308a]** [1] ve nifāḳı iḫfā ḳıldı, eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Ben seni buñ deminde mürüvvet [2] ve inṣāf ehlidür ve ceng vaḳtinde kimseye ẓulm ve teʿaddī itmez diyü işidürdüm. Şimdiki ḥālde [3] ol ḫaberlerüñ ḫilāfın gördüm baña iki vechile ẓulm itdüñ. Ben yayaḳ bunca [4] bahādurıla ceng idüp düşürmişiken geldüñ, benümile muḳābil olduñ. Bir daḫı [5] budur ki kendü rıżāñıla nefsüñi baña teslīm eyle dirsin. Bunı daḫı ʿālemde hīç kimse [6] itmemişdür. Ben bu işi **[503b]** idicek olursam, tā ḳıyāmete degin mecmūʿ-ı ʿArab ḳabīleleri [7] baña heb laʿnet oḳurlar eydürler ki "Bu maʿarrus ne gördi ki ceng itmedin ve zaḫm yimedin [8] kendüyi getürüp ḫaṣma teslīm itdi, ḥaḳārete rāżī oldı, ḫalḳ içinde laʿnete [9] ve meẕemmete müsteḥaḳ oldı?" dirler. Velīkin ben saña bir söz diyeyin. Eger anı ḳabūl iderseñ [10] dünyā ṭurduġınca eyü aduñ söylene . ʿArab içinde ulu şöhret ḥāṣıl idesin." [11] didi. ʿAnter eyitdi: "Ne söylersin, benden ne dilek idersin?" Ġāsıḳ eyitdi: [12] " Ben süñünüñ demürin giderin

307b-10 (görenler ne dirler didüm): -, itdüñ: itdüñ ve, öldürdüñ: düşürdüñ
307b-11 dilerseñ: dilerseñ ki
307b-12 bulasın: bulasın ve, gel berü: berü gel
307b-14 bir iki: birḳaç, zaḫımlu: zaḫmlu, iderin: iderin ve
307b-15 ṭutılmaġa daḫı: ṭutulmaġa daḫı
307b-16 ḳurtulmaz: ḳurtılmaz, yalvardı: yalvardı ve, itdi: itdi ve
308a-1 ḳıldı: ḳıldı ve
308a-3 gördüm: gördüm ve
308a-4 ben yayaḳ bunca bahādurıla ceng idüp: Bir budur ki ben yayaḳ ceng idüp bunca bahādur
308a-5 budur ki: budur ki baña eydürsin ki
308a-6 degin: dek
308a-7 baña heb laʿnet oḳurlar: baña laʿnet iderler ve, maʿarrus: muʿarres
308a-8 ḫaṣma: ḫaṣmına, itdi: itdi ve, oldı: oldı ve
308a-9 müsteḥaḳ: müsteḥıḳ, diyesin: diyeyin
308a-10 söylene: söylene ve
308a-11 söylersin: söylersin ve

sen daḫı süñünüñ demürin çıḳar süñü aġacı-y-ile [13] ceng idelüm. Her kim ki ġālib olursa ve ḫaṣmını atdan ayırursa ḫalḳ içinde [14] anuñ bahādurlıġı müsellem olsun ve bahādurlar anuñ dilāverligüñe ve merdāneliġine [15] iʿtiḳād itsün. Zīrā ki ben çıblaḳ zirihden ve çuḳaldan ʿārīyin ve sen yaraġa müstaġrıḳ[16]sın. İnṣāf degül ki benümile demür āleti-y-ile ṣavaş idesin. Eger bu didügüm ṭutarsañ **[308b]** [1] ve bu şarṭum yirine getürürseñ ʿömrüm olduḳça senüñ eyü aduñ söyleyem ve inʿāmuñı [2] ve mürüvvetüñi bahādurlar içinde dāsitān eyleyem." didi kendü süñüsinüñ demürin çeküp [3] yabana atdı. **Rāvī eydür:** ʿAnter gördi ki Ġāsıḳ bu işi itdi, ol daḫı ʿārlandı [4] ḳaṣd itdi ki ol daḫı kendü süñüsinüñ demürin çeküp yabana ata. Elin süñüye uzatduġı [5] gibi Ġāsıḳ bir naʿra urdı bir ḥarbesi varıdı. Fi'l-ḥāl ḳapup eline aldı ġāfiliken [6] ʿAnter'e ḥavāle ḳıldı. ʿAnter bunuñ āvāzın işidicek, naẓar eyledi. Gördi ki ḥarbe kendüye [7] irişdi. Bildi ki Ġāsıḳ bunı aldadı, ḥīle ve mekr etegin ṭutdı. Andan egildi ki ḥarbe [8] ṭoḳınmaya. Ṣavulımadı. Ḥarbe irişüp çignine ṭoḳundı, zirihin delüp öte yanına geçdi. [9] Şol ḳatı yaydan oḳ çıḳmış gibi. ʿAnter ṣandı ki ulu ṭaġlar üstüne yıḳıldı [10] ve bu yaranuñ acısından ġāyetde incindi. Velīkin ġayreti elden ḳomadı **[504a]** süñü aġacı-y-ıla [11] buña ḥamle ḳıldı. Bu daḫı ḥarbeyile ʿAnter'i vurıcaḳ umardı ki atdan yıḳıla ṭutup esīr [12] ide. Gördi ki yıḳılmadı ve ol ḳadar zaḫmıla zebūn olmadı, dönüp kendüye ḥamle ḳıldı. [13] Yüregi ḳorḳdı. Ḳaçmaġa ḳaṣd itdi. ʿAnter ardından irişüp süñü ṣırıġı-y-ıla dürtdi [14]

308a-12 ben süñünüñ demürin giderin sen daḫı süñünüñ demürin çıḳar: süñüsüñ demürin çıḳarasın ve ben daḫı giderem ve, aġacı-y-ile: aġacı ile
308a-13 idelüm: idevüz
308a-14 merdāneliġine: merdāneligine
308a-15 iʿtiḳād: iḳrār, çıblaḳ: çıplaḳ ve, müstaġrıḳ: müstaġraḳ
308a-16 didügüm: didügümi
308b-1 şarṭum: şarṭumı, aduñ: aduñı, inʿāmuñı: inṣāfuñı
308b-2 didi: didi ve
308b-3 Rāvī: Aṣmaʿī, ʿārlandı: ʿārlandı ve
308b-4 ol daḫı kendü: kendü, çeküp: çıḳarup
308b-5 urdı: urdı ve, aldı: aldı ve
308b-7 aldadı ḥīle ve: aldadı ḥīle vü, ṭutdı: ṭuydı
308b-8 ṣavulımadı: ṣavulumadı, ṭoḳundı: ṭoḳundı ve, delüp öte yanına geçdi: deldi
308b-9 gibi: gibi öte yanına geçdi, üstüne: üsdine
308b-10 ḳomadı: ḳomadı ve
308b-11 vurıcaḳ: urıcaḳ, yıḳıla: yıḳıla ve
308b-12 olmadı: olmadı ve, ḳıldı: itdi
308b-13 ṣırıġı-y-ıla dürtdi: ṣıruġı-y-ıla eyle dürtdi ki bir bir yanına geçdi ve

atından yüzi üzerine yire düşürdi, ḳımıldanacaḳ mecāli ḳalmadı andan ʿAnter buña muḳayyed (15) olmayup girü döndi ve cirāḥatınuñ zaḥmeti artdı. Andan dönüp Melik Züheyr (16) ḳatına vardı. Gördi ki Benī ʿAbs ḫalḳ ḳorḳmışlar, ceng itmekden fāriġ olmışlar. **[309a]** (1) Eger kendü daḫı ṣavaşa iḳdām itmezse Melik Nuʿmānʾuñ leşkeri gelüp bunları perākende (2) eyler ehl i ʿayāllerin esīr ider. Pes bir laḥẓa ārām idüp yine ġayret itdi ve at arḳasına (3) süvār oldı, eline süñü alup yine Melik Nuʿmān leşkeri ṭarafına meydāna ʿazm eyledi. (4) Velīkin cirāḥatından ḫaylī incinür zaḥmet çekerdi. Melik Züheyr oġulları Şās (5) ve Mālik niçe ki menʿ itdiler, eslemedi ve sözlerin ḳabūl itmedi. Melik Züheyr gördi ki, (6) ʿAnter bu ḥālile yine ṣavaş itmek ḳaṣdın eyledi. Kendü daḫı bile bindi, oġulların (7) bile aldı. Yine maʿrekeye vardılar, Melik Nuʿmānʾuñ leşkeri-y-ile ceng eylediler, düşmenlerin (8) üzerlerinden defʿ eylediler. ʿAnter ol żaʿīflıġıla yine çoḳ ādem telef eyledi. Melik (9) Nuʿmānʾuñ çerisine yine ġalebe eyledi. Benī ʿAbs şād ü feraḥ oldılar, ġuṣṣaları zāyil oldı. (10) Andan aḫşam irişdi. İki leşker daḫı dönüp çadırlu çadırına gitdi ve Melik (11) Züheyr ʿAnterʾe duʿā ve alḳış itdi ve eyitdi: “İy Benī ʿAbs bahādurı! Bizüm dirligümüz (12) senüñledür. Baña ḫoş gelmez ki kendüñi götürüp mehlekeye bıraġasın, bu vechile (13) başlu ve żaʿīf **[504b]** olmışiken ceng idesin.” didi. ʿAnter eyitdi: “Vallāhi yā mevlāye, cānum (14) gevdemde olduġınca çaluşırın. Düşmene maġlūb olup zebūn olmazın. Ol (15) beni başlu eyleyen şeyṭān yalan söyleyüp beni aldadı. Yoḫsa baña aṣlā ziyān (16) idemezdi.” didi. Andan gelüp evlerinde atdan indiler bir pāre ārām alup diñlendiler. **[309b]** (1) Velīkin ʿUrveʾnüñ ve

---

308b-14 atından yüzi üzerine yire düşürdi ḳımıldanacaḳ mecāli ḳalmadı: atdan yüzi üstine yire düşdi ve cān cehenneme ışmarladı ve

308b-16 ḫalḳ: ḫalḳı, ḳorḳmışlar: ḳorḳmışlar ve

309a-2 eyler ehl ü ʿayāllerin: ider ve ehl ü ʿayāllerini, idüp: alup

309a3 oldı: oldı ve

309a-4 incinür: incinürdi ve

309a-5 Melik Züheyr oġulları Şās ve Mālik: Melik Züheyr ve oġulları, gördi ki: gördi

309a-6 bindi: bindi ve

309a-7 vardılar: vardılar ve, düşmenlerin: hele ne ḥālise aḫşama dek ol ḥālile oldılar ve düşmenlerin

309a-8 eylediler: eylediler ve, eyledi: eyledi ve

309a-9 çerisine: çerisinden ḫaylī bahādurlar düşürdi ve Melik Nuʿmānʾuñ leşkerine, eyledi: itdi, şād: şāz, oldılar: oldılar ve

309a-11 duʿā ve: duʿā vü

309a-12 senüñledür: senüñiledür, bıraġasın: bıraġasın ve

309a-14 gevdemde: gövdemde

309a-16 indiler: indiler ve

Şeddād'uñ dutsaḳ olduġına ʿAnter'üñ yüregi yanardı. Melūl [2] maḥzūn olup otururdı. Rāvī eydür: Benī ʿAbs ḫalḳı heb gelüp ʿAnter'e duʿā [3] itdiler, ḫāṭırın ṣordılar. Rāvī eydür: Benī ʿAbs ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük biz Melik [4] Nuʿmān ḳıṣṣasına. Melik Nuʿmān daḫı ol gice gelüp çadırına geldi. Ulu begler geldiler, [5] ʿAnter başlu olduġına sevindiler. Melik Esved ve Maʿdī Kereb ve Benī Fezāre ululları Melik [6] Nuʿmān'a eyitdiler: "Ṣavāb budur ki işbu esīrleri depeleyesin. Tā ki beglerüñ ve bahādurlaruñ [7] göñline şifā ḥāṣıl ola ve heybetüñ düşmen ḳalbinde eṣer eyleye yarın cenge feraḥıla göñül [8] ḫoşlıġı-y-ıla varalar. ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki ol şeyṭān, ḳara yüzlü ele düşüp başın Kisrā'ya [9] gönderseñ ḫoẕ memleketüñe daḫı memleketler ḳatup ve saña fāḫir ḫilʿatler ve nefīs geyesiler [10] gönderürdi ve ḳatında mertebeñ bayaġıdan ulu olur. Eger bu işi itmezseñ [11] saña töhmet gelür Verdişān helāk olmaġıla. Zīrā senden bilürler. Eydür ki "Ol ādem [12] gönderüp ḫaber eyledi ʿAnter'i anuñ üzerine musallaṭ eyledi helāk eyledi." dirler, bilmiş [13] olasın." didiler. Melik Nuʿmān bunlaruñ sözlerin işidicek eyitdi: "Vallāhi bu ḳavme ḥayf [14] ki ululaın ḳıralar ve ehl-i ʿayāllerin esīr ideler. Eger bunlaruñ bahādurları mecrūḥ [15] olup zebūn olmasa bize çoḳ iş iderlerdi. Belki ġalebe idelerdi. Şol cürʾet [16] ve heybet ki ben bu ḳabīlede gördüm, hīç bir ṭāyifede işitmedüm ve kimsede görmedüm. **[310a]** [1] Şöyle zebūn ve başlu olmışiken [505a] ve Ġāsıḳ eyitdi ġāfil ḍarbum yitişmişiken ġayreti [2] elden ḳomayup çıḳup ne ḳadar ceng eyledi." didi. Bunlar Nuʿmān'uñ sözin işidicek, [3] saḫt oldılar, sözinden Benī ʿAbs'e meyl añladılar. Andan Melik Esved eyitdi: "Pes fikrüñ [4] nedür? Bu ḳadar leşkeri bunda getürdüñ

309b-1 yanardı: yanardı ve
309b-2 maḥzūn olup otururdı Rāvī eydür: maḥzūn idi, heb gelüp ʿAnter'e: gelüp ʿAnter'e hep
309b-3 itdiler: itdiler ve
309b-4 gelüp çadırına geldi ulu begler geldiler: çadırına geldi ve ulular ve begler geldiler ve
309b-5 ʿAnter: ʿAnter'üñ, Melik: andan Melik, Fezāre: Fizāre
309b-7 eyleye: eyleye ve, feraḥıla: feraḥıla ve
309b-8 başın: başını
309b-9 gönderseñ: göndürürseñ, memleketler: vilāyetler
309b-10 gönderürdi: göndürürdi, bayaġıdan ulu olur: bayaġından ulu olurdı
309b-11 eydür ki: eydürler ki
309b-12 ḫaber eyledi: ʿAnter'e ḫaber eyledi ve, eyledi: idüp
309b-14 ehl-i: ehl ü
310a-1 şöyle: ʿAnter şöyle, eyitdi ġāfil ḍarbum yitişmişiken: ġāfil iken ḍarb yitişdürmişiken
310a-2 ḳomayup: ḳomadı ve, Nuʿmān'uñ: Melik Nuʿmān'uñ
310a-3 oldılar: oldılar ve

ve ol bed -aṣl ve naḥs-şekl ḳul bunca fesādlar [5] eyledi. Anı ʿafv idüp bu ḫalḳı ṭaġıdur mısın? Yalıñlu od ḥaḳı-y-içün saña ayruḳ [6] çeri uymaz ve ʿArab begleri buyruġuña muṭīʿ olmazlar ve bu ḥāli işidenler dimezler ki sen [7] bunları esirgeyüp ḳoduñ gitdüñ. Belki eydürler, "Şol ḳadar leşkerile ʿAnter'den ḳorḳdı, [8] giri döndi." dirler." didi. Andan bāḳī begler ve ulular eyitdiler: "Yā melik! Ḳardaşuñ eyü [9] söyledi. Hem daḫı maṣlaḥat budur ki eyle idesin." didiler. Melik Nuʿmān gördi ki bunlaruñ [10] fikri kendü tedbīrine muvāfıḳ degül ve sözine uymazlar. Bunlara eyitdi: "Hele bir ṣabr idüñ. [11] İlçi gönderelüm, cevāblaşalum daḫı ilçi ne cevāb getürürse aña göre iş idevüz." [12] didi. Andan bu ḫalḳı ṭaġıtdı, kendü ḫalvetine girdi. Vezīri ʿAmr bin Nufeyle-y-i [13] ḳıġırdı. Bu bābda anuñıla meşveret itdi. **Rāvī eydür:** Bu ʿAmru bin Nufeyle dört [14] yüz elli yaşında vefāt itdi. Ḥażret-i Risālet'üñ ṣallāllāhu ʿaleyi ve sellem ṭoġacaġın [15] ve peyġāmber olacaġın bilürdi ve dāyim muntaẓir idi ve Melik Nuʿmān bunı ġāyetde severdi [16] ve ḳatına gelicek, ḥürmet ve ʿizzet iderdi aña ṭanışurdı. Çünki ḫalḳ ṭaġıldı **[310b]** [1] Bunı ḫalvetce ḳıġırdup getürdi, Melik Züheyr'üñ ḳızı Mütecerride-y-i sevdüginden şikāyet eyledi [2] "ḫāṭırum Benī ʿAbs ḳabīlesin ʿafv eylemek diler." didi. "Nola? Maṣlaḥatdur. Evvel ilçi gönderüp ḫaberleş. [3] Andan ṣoñra ṣuçların ʿafv eyle anlaruñıla [505b] düñürlik idüp ulaşalum. Ol ṭāyife mübārek [4] ḳavmdür ve şerīf ṭāyifedür. Zīrā ki āḫir zamān peyġāmberi Benī ʿAdnān'dan ḳopsa gerekdür. Pes [5] anuñ ʿizzetine bu Benī ʿAbs ve Benī ʿAdnān ḫalḳına geregi gibi ʿizzet ve ḥürmet gerekdür." didi. [6] Andan eyitdi: "Yā melik! Evvel āḫir zamān peyġāmberi ki dünyāya gele, ʿalāmeti budur ki Kisrā'nuñ [7] eyvānı yıḳılsa

---

310a-4 bed: beẕ

310a-5 anı: şimdi anı, ḥaḳı-y-içün: ḥaḳı-y-içün ki

310a-6 olmaz: olmazlar

310a-8 giri: girü

310a-10 fikri kendü tedbīrine: tedbīri kendü fikrine

310a-11 gönderelüm cevāblaşalum: göndürelüm ḫaberleşelüm, iş: bir iş

310a-12 ṭaġıtdı: ṭaġıtdı ve, ʿAmr: ʿAmrū

310a-14 vefāt itdi: vefāt itdi ve hem ḥükemādan idi

310a-15 olacaġın: olacaġını, ve Melik Nuʿmān bunı ġāyetde severdi: āḫir Ḥażret-i Risālet'e yitişdi cümle-i aṣḥābdan biri ol oldı ve hem ve Melik Nuʿmān bunı ġāyetde severdi

310a-16 ʿizzet iderdi aña ṭanışurdı: ʿizzet iderdi ve her işini aña ṭanışup iderdi

310b-1 bunı ḫalvetce ḳıġırdup getürdi: ve bunı ḳıġırup ḫalvet oldı getürdi, Mütecerride: Mütecerrede

310b-2 ḫāṭırum Benī ʿAbs ḳabīlesin ʿafv eylemek diler didi: ve Benī ʿAbs ḳabīlesini ʿafv eylemek ister ḫāṭırum didi ʿAmr bin Nufeyle eyitdi, gönderüp: göndürüp

310b-3 ṣuçların ʿafv eyle anlaruñıla düñürlik: ʿafv idüp ṣuçlarını bağışla ve anlaruñıla düñürlük

310b-4 ṭāyifedür: ḳabīledür, peyġāmberi: peyġāmberi ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem

310b-5 ʿizzetine: ʿizzetinden

gerekdür ve puta ṭapanlaruñ dīni bāṭıl olsa gerekdür ve od evlerinde bulınmayup [8] söyinse gerekdür ve hem ol peyġāmber ḫalḳı ṭoġru yola daʿvet itse gerekdür {bunca daḫı muʿcizātlar itse gerekdür.} İmdi yigregi [9] budur. Şol ṭāyifeye ki bunuñ gibi kişi ki anlardan ḳopsa gerek, ġāyetde ʿizzetlü ve ḥürmetlü olına [10] daḫı anları cān ü göñülden sevmek gerek." didi. Melik Nuʿmān bunuñ sözin işidicek, [11] begenüp ve taḥsīn itdi. Zīrā ki kendü fikrine ve tedbīrine muvāfıḳ söyledi ve göñli derdine [12] lāyıḳ fikr eyledi. Andan eyitdi: "Yā vezīr! Bu işe senden lāyıḳ kimsenem yoḳdur. İlçi sen ol [13] ve bu işi sen başar. Ola ki senüñ berekātuñıla maḳṣūda irem. Baña Melik Züheyr'üñ ḳızın alıviresin [14] ve ne ḳadar māl dilerse benüm ṭarafumdan boyun olasın. Şimdiki ḥālde bahādurları mecrūḥ [15] olmışdur. Ḳorḳarın ki ʿArab leşkeri anları perākende ide, benüm maḳṣūdum ḥāṣıl olmaya. [16] Mütecerride'nüñ viṣālinden maḥrūm ḳalam." didi. Vezīr eyitdi: "*Semʿan ve ṭāʿaten*! Ben varup bu işi **[311a]** [1] başarayın ıṣlāḥ idüp maṣlaḥatuñı bitüreyin. Ol gice bu ḥālile yatdılar. Melik Nuʿmān bu māl-i ḫulyāyıla [2] rāḥat ḫāṭırı teşvīşden fi'l-cümle ferāġat buldı. Yarındası ṣabāḥ olıcaḳ, Şeddād'ı ve ʿUrve-y-i [3] getürtdi. Fāḫir ḫilʿatler geyürdi, kendünüñ ḫāṣ yideklerinden eyü atlar virdi. Andan bunlara [4] eyitdi: "İy ʿArab ulusı! Ṣuçuñuzı bağışladum ve edebsüzligüñüzi ʿafv itdüm. Sizüñile [5] niyyetüm ḫayırdur. Sizden dilerin ki benüm vezīrümile **[506a]** varup Melik Züheyr'üñ ḳızın [6] baña dileyü varmaḳda vezīrüme muʿāvenet idesiz başarmaḳda saʿy idesiz. Vezīrümi [7] nā-murād göndermeyesiz. Yoḫsa yirleri gökleri yaradan ḥaḳı-y-içün giceyi gündüzi getürüp [8] gideren ḥürmeti-y-içün, işbu

---

310b7 puta: buta, bulınmayup: od bulınmayup
310b-8 söyinse: söyünse, peyġāmber: peyġāmber ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem, gerekdür: gerekdür ve
310b-9 kişi ki: kişi, gerek ġāyetde ʿizzetlü ve ḥürmetlü olına: gerekdür anlara ġāyet ʿizzet ve ḥürmet gerek ve
310b-11 begenüp: begendi
310b-12 kimsenem: kimsem
310b-13 maḳṣūda irem: maḳṣūduma irişem, ḳızın: ḳızını
310b-14 ṭarafumdan: ṭarafımdan
310b-15 ide: ide ve, olmaya: olmaya ve
310b-16 Mütecerride: Mütecerrede
311a-1 başarayın: başarayın ve, bitüreyin: bitüreyin didi, yatdılar: yatdılar ve
311a-2 rāḥat: rāḥat oldı ve
311a-3 geyürdi: geyürdi ve
311a-4 ulusı: ululları
311a-5 ḫayırdur: ḫayrdur
311a-6 dileyü varmaḳda: dileyesiz ve, idesiz: idesiz ve bu işi
311a-7 giceyi gündüzi getürüp gideren: ve giceyi gündüzi giderüp getüren

leşkere buyururın, varup size ḳılıç ḳoyarlar. Ulularuñuzı ḳırup [9] ehl-i ʿayālüñüzi esīr iderler ve mecmūʿuñuzı ḫor u ḥaḳir iderler. Eger sizüñile benüm bunuñ gibi [10] fikrüm yoġımışsa geldügüm gün heb sizi helāk iderdüm. Şimdiki ḥālde eger ben didügüme [11] muṭīʿ olmazsañuz ḥālüñüz ḫarāb olur. Varuñ cemʿ olup ṭanışuñ görün. [12] Nice ki size çıḳarsa şöyle idüñ ve işüñ ʿāḳıbetin fikr eyleñ. Ṣoñraġı peşīmānlıḳ [13] aṣṣısı yoḳdur. Şeddād eyitdi: "Yā melik! *Edāmellāhu ḥayāteke!* Sen bize bunuñ gibi iḥsān [14] idesin ve bizüm ḳanumuzı bağışlayasın ṣuçumuzı ʿafv idesin, biz senüñ ḫiẕmetüñde [15] saʿy itmeye miyüz ve buyruġuñda elden geldükçe dürişmez miyüz?" didi. ʿUrve daḫı [16] böyle didi. Andan Melik Nuʿmānʾıla ḳavl ve ʿahd idüp vezīrile Benī ʿAbs ṭarafına revān **[311b]** [1] oldılar. Melik Nuʿmān Melik Züheyrʾe nefīs armaġanlar gönderdi ve ʿArabī bedevīler gönderdi. [2] Bunlar gitdükden ṣoñra bu ḥāli heb ʿArab begleri ṭuydular ve ʿAnterʾüñ bundaġı düşmenlerin [3] işitdiler. Anlaruñ cümlesinden biri Ḥuẕeyfe bin Bedr idi ve Müferric bin Hilāl ve Rebīʿ bin Ziyād [4] idi. Bunlar bu ḳażiyye-y-i işidicek, ittifāḳ Melik Nuʿmānʾuñ ḳardaşı Melik Esved ḳatına varup [5] Melik Nuʿmānʾdan aña şekāyet itdiler bu ḥāli aña rivāyet itdiler ve eyitdiler: "İy ʿArab beglerinüñ [6] ulusı ve ʿAcem bahādurlarınuñ reʾīsi! Revā mıdur ki ʿAnter bize bunca işler itmişiken ve żaʿīf [7] olup mecrūḥ olmışıken ḳardaşuñ anuñ ṣuçun bağışlaya, nefsi murādına uyup bizüm [8] nāmūsumuzı ṣıya, bir ḳızdan ötürü bizi maḥrūm göndere, düşmen ele girmişiken ve zebūn [9] olmışıken bunuñ gibi işler ide, şehvetine **[506b]** tābiʿ olup şevketin ve heybetin boza ve bunca [10] yirlerden cemʿ olup gelmiş leşkerüñ zaḥmetin żāyiʿ eyleye ve emeklerin ʿabeṯ ide? [11] ʿArab dīni ḥaḳı-y-içün, biz buña taḥammül idecek

311a-8 ḳılıç ḳoyarlar ulularuñuzı ḳırup: ḳılıç ḳoyar evlülerüñüzi ḳırar ve
311a-10 yoġımışsa: yoġımıssa, heb sizi: sizi hep
311a-13 aṣṣısı yoḳdur: fāyide ḳılmaz didi
311a-14 bağışlayasın: bağışlayasın ve
311a-15 itmeye miyüz: itmez miyüz
311b-1 oldılar: oldılar ve, armaġanlar gönderdi ve ʿArabī bedevīler gönderdi: armaġanlar ve ʿArabī atlar gönderdi.
311b-2 gitdükden ṣoñra bu ḥāli heb ʿArab begleri ṭuydular: gitdüginden ṣoñra ʿArab begleri ṭuydular bu ḥāli bildiler, düşmenlerin: düşmenleri
311b-3 işitdiler: istemediler
311b-4 ittifāḳ: ittifāḳ idüp, varup: vardılar ve
311b-5 şekāyet itdiler bu ḥāli: şikāyet itdiler ve hem bu ḥikāyeti
311b-7 ṣuçun: ṣuçunı, bağışlaya: bağışlaya ve
311b-8 ötürü: ötürü ve, göndere: göndüre
311b-9 işler ide: işler ide ve

degülüz." didiler. Melik Esved eyitdi: "Vallāhi ki [12] benüm ḳatumda teşvīş ve miḥnet sizden ziyādedür. Hele bir ṣabr idelüm, görelüm ki [13] vezīri Benī ʿAbsʾden ne cevāb getürür ve iş neye varur. Şöyle ki barışup ṣulḥ iderler [14] iderlerse ve Züheyr ḳızın buña virmelü olursa, bu daḫı anlaruñıla ceng itmekden vaz[15]gelürse, varup bundan Kisrāʾya şikāyet ideyin. Memleketin elinden aldurayın. Belki [16] bunı Verdişān yirine boġazından aṣdurayın. Kisrāʾya diyeyin ki "Verdişānʾuñ ve bāḳī bahādur **[312a]** [1] ve beglerümüzüñ helākine bu sebeb oldı. Zīrā anda varduġumuz vaḳt ʿAnterʾe ādem [2] gönderdi. Gelüp bir ṣarp ve ḳarañulıḳ derede gizlendi, çıḳup gice bunlaruñ üzerine [3] ḥamle ḳıldı. Verdişānʾı, daḫı niçe bahādurları helāk ḳıldılar, belürsüz eylediler. Andan [4] ṣoñra yine ceng idüp ġalebe itmişiken ʿAnter başlu ve zebūn olmuşıken Benī ʿAbsʾile ṣulḥ [5] itdi nefsine uydı. Senüñ ġayretüñ ṣaḳınmadı ve nāmūsuñ ṣaḳlamadı ve heybetüñi ṣıdı." [6] diyüp Kisrī ḳatında şol ḳadar söyleyem ve saʿy idem ki bunuñ boynın urup memleketi [7] baña teslīm ide. Çünki ben ʿArab diyārına bunuñ yirine beg olam ve Kisrī ḥükmiyile [8] memleket baña ışmarlana, göresiz ki Benī ʿAbsʾe ne intiḳāmlar idem ve başlarına ne belā getürem." [9] didi. Bunlar Melik Esved sözin işidicek, şād oldılar göñülleri tesellī oldı. [10] Andan vezīrüñ gelmesine muntaẓır olup ṭurdılar, teşvīşden emīn olup ferāġat buldılar. [11] **Aṣmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda Benī ʿAbs ḳıṣṣasına. [12] Benī ʿAbs daḫı gice yatdılar. ʿAnterʾüñ başlu olup żaʿīf olduġına ġāyetde saḫt [13] oldılar ve göñülleri ṣınuḳlu oldı. Velīkin ġayreti elden ḳomadılar. Yine Ṣabāḥ [14] **[507a]** olıcaḳ, at arḳasına gelüp meydāna ʿazm itdiler ʿAnter daḫı bildi ki kendü muḳayyed olmazısa [15] bunlaruñla bile binmezse düşmen bunlara ġalebe ider mecmūʿını pāymāl ider. Nā-çār ṣarınup [16] sarmanup at

311b-14 ṣulḥ iderler: ṣulḥ
311b-16 aṣdurayın: aṣdurayın ve
312a-1 zīrā: zīrā ki
312a-2 gönderdi: göndürdi, gizlendi: gizlendi ve
312a-4 itmişiken: itmişiken ve
312a-5 itdi: itdi ve, ġayretüñ: ġayretüñi
312a-6 memleketi: memleketini
312a-7 ḥükmiyile: ḥükmi ile
312a-9 Esved: Esvedʾüñ, şād oldılar göñülleri: şāẕ oldılar ve ḫāṭırları
312a-10 ṭurdılar: ṭurdılar ve
312a-12 yatdılar: yatdılar ve
312a-13 ṣınuḳlu oldı velīkin ġayreti elden ḳomadılar yine: ṣınıḳlu oldı velīkin yine ġayret itdiler
312a-14 ʿazm itdiler: ʿazm itdiler ve
312a-15 ve bunlaruñla: bunlaruñıla, ider: ider ve, mecmūʿını pāymāl: mecmūʿısın pāyümāl

üzerine süvār oldı eline süñü alup bunlaruñ öñince maʿrekeye **[312b]** (1) yürüdi ḳaṣd itdi ki kendüyi mehlekeye baraġa ve ṭāḳati yitdügince dürişe ve mecāli olduġınca (2) çalışa. Bunlar bu fikirdeyiken bu ḥālile melūl ve maḥzūn iken nā-gāh Melik Nuʿmānʾuñ vezīri (3) gelüp irişdi Şeddād ve ʿUrve bilesince nefīs libāslarıla ve fāḫir ḫilʿatlerile ve ʿArabī atlarıla (4) ve yanlarında ḫūb şekil ve pāk aṣıl yidekler yidilürdi. Andan vezīr gelüp Melik Züheyrʾe (5) buluşdı duʿā idüp görüşdi esenleşüp ṣoruşdı. Melik Züheyr bunı bilürdi (6) ve dāyim evṣāfın işidürdi. Geregi gibi ʿizzet ve ḥürmet idüp taʿẓīm itdi Şeddād (7) ve ʿUrveʾyi bunuñıla bile ḫoş ḥālde görüp feraḥ oldı ṣordı. "Bunlaruñ ḥāli nedür? (8) Ne sebebden böyle oldılar?" diyü. Vezīr başladı ḳażiyye ne vechile oldı-y-ise Melik (9) Nuʿmān nice buyurdı-y-ise söyledi ve bī-ḳuṣūr şerḥ eyledi ve eyitdi: "Yā melik! Sen bilürsin (10) ve işidürsin ki ben yaramaz işde bulınmazın ve fesād olan yirde olmazın. Her ḳanda (11) kim varsam ıṣlāḥ itmegiçün varuram ve ḫayr işler içinde bulınurın. Şimdiki ḥālde (12) Melik Nuʿmān sizüñ üzerüñüze gelmişdür ve ġālib olmışdur ardından günden güne (13) leşker ṭurmayup gelür. Varduġınca ziyāde olur. İmdi diler ki ṣuçuñuzı (14) bağışlaya ve size intiḳām itmekden vazgele sizüñile ulaşa arada ḳarābet ve ḫışımlıḳ (15) ola. Size dāyim muʿāvin olup düşmenlerüñüzden emīn ide ve ʿālem içinde mertebe(16)ñüz ulu ola ʿArab içinde ḥürmetüñüz ve ʿizzetüñüz ziyāde ola māluñuz ve manṣıbuñuz **[313a]** (1) arta. Ol sizüñiçün begleri-y-ile düşmen [507b] oldı bahādurlarınuñ ve ḫāṣlarınuñ sözlerin (2) ṣıdı ve sizi anlaruñ üzerlerine tercīḥ eyledi. Siz

312a-16 süvār oldı: süvār oldı ve
312b-1 yürüdi: yürüdi ve, baraġa: bıraġa
312b-2 fikirdeyiken: fikrde iken ve
312b-3 irişdi: irişdi ve, libāslarıla: libāslarla, ḫilʿatlerile: ḫilʿatlerle
312b-4 yidilürdi: yidilür, Züheyrʾe: Züheyrʾile
312b-5 buluşdı: buluşdı ve, görüşdi: görüşdi ve, ṣoruşdı: ṣoruşdı Rāvī eydür
312b-6 ʿizzet ve ḥürmet: ḥürmet ve ʿizzet, itdi Şeddād: itdi ve Şeddādı
212b-7 oldı: oldı ve
212b-8 oldı-y-ise: oldı ise ve
312b-9 buyurdı-y-ise: buyurdı ise, eyledi ve: eyledi andan
312b-11 kim varsam ıṣlāḥ itmegiçün varuram: ki varsam ıṣlāḥ itmek içün varurın
312b-12 olmışdur: olmışdur ve
312b-13 leşker: leşkeri
312b-14 vazgele: vazgele ve, sizüñile: sizüñile ve
312b-16 ulu ola: ulu ola ve, ziyāde ola: ziyāde ola ve
313a-1 düşmen oldı: düşmen oldı ve, ḫāṣlarınuñ: ḫavāṣṣınuñ
313a-2 üzerlerine: üzerine, gönderüñ: göndürüñ

daḫı beni bir ṣavāb cevābıla gönderüñ [3] naṣīḥatüm ḳabūl idüñ. Ḳızuñuzı andan yig pāk kişiye virecek degülsiz." didi. [4] Melik Züheyr bunuñ sözin işidicek, ʿAnterʾüñ yüzine baḳdı, eyitdi: "Sen ne maṣlaḥat [5] görürsin iy Benī ʿAbs pāsubānı? Bu vezīr-i kebīre ne cevāb virelüm?" didi. ʿAnter [6] eyitdi: "Yā mevlāye! Melik Nuʿmān bizümile bir iş itdi ki hīç kimse kimseye itmez. Zīrā ki [7] atamı ve yārüm ʿUrve-y-i öldürmeyüp ḫilʿatleyüp gönderdi. Ol bunuñ gibi iḥsān [8] itmişiken biz ṣulḥa rāżī olmayalum mı? Yigrek oldur ki işbu vezīr-i mükerrem ne maṣlaḥat [9] görürse biz daḫı rāżī olavuz. Eger ol bu eylügi itmese arada ṣulḥ olmaḳ mümkin [10] degül idi. Çünki böyle oldı, ḳızuña ḫoẕ bir er gerekdür. Melik Nuʿmānʾdan ulu kimse [11] viresin? Kisrāʾnuñ nāyibidür mecmūʿ-ı ʿArab diyārınuñ pādişāhıdur. Aña ʿāṣī olmaġa [12] yaramaz buyruġın ṣımaġa yaramaz." didi. Melik Züheyr vezīre cevāb virdi ve didügine [13] rāżī oldı. Vezīr daḫı sevindi işi bitürdügine feraḥ oldı. Andan Melik [14] Nuʿmānʾuñ gönderdügi armaġanları getürüp ʿarż eyledi ve ḳavl ʿahd idüp şād [15] ḫurrem, göñül murādı-y-ıla Melik Züheyrʾden ayrılup gelüp, Melik Nuʿmānʾa irişdi ve ḥāl [16] nice oldı-y-ısa ḫaber virdi. Melik Nuʿmān feraḥ oldı cevāhir ve aḳçeler altunlar niṯār eyledi **[313b]** [1] kösler neḳareler dögdiler, ʿādet üzerine şāẕılıḳ itdiler ʿAnterʾüñ aʿdāsı ve Benī ʿAbsʾüñ [2] düşmenleri ġāyetde melūl ve maḫẕūn oldılar. Ḥālleri mükedder oldı tasadan kendüleri ḫarāb [3] ideyazdılar. Varup Melik Esved ḳatında cemʿ oldılar. Melik Nuʿmānʾdan şikāyet itdiler. Melik [4] Esved bunlara eyitdi: "İy ʿArab ulularu! Varuñ siz yirlü yirüñüzde fāriġ olun [5] oturuñ ve yaraġuñuzıla oluñ. Ben varup bu ḥāli Kisrāʾya bildürsem gerekdür ve ḳardaşumuñ [6] itdügi işleri aña ʿarż itsem gerekdür. Ḳaçan ki Kisrā benüm

313a-3 naṣīḥatüm: naṣīḥatümi, yig pāk: yig
313a-4 baḳdı: baḳdı ve
313a-7 gönderdi.: göndürdi.
313a-8 vezīr-i mükerrem: vezīr-ü mükerrem
313a-11 viresin: ḳanda ola ki viresin, nāyibidür: nāyibidür ve, pādişāhıdur: pāẕişāhıdur, ʿāṣī olmaġa: ʿāṣī olup
313a-12 yaramaz buyruġın: buyruġın
313a-13 sevindi: sevindi ve
313a-14 ḳavl ʿahd idüp şād: ḳavl ü ʿahd idüp şāẕ ü
313a15 gelüp: geldi
313a-16 oldı: oldı ve, aḳçeler: aḳçeler ve, eyledi: itdi
313b-1 kösler neḳareler dögdiler ʿādet üzerine şāẕılıḳ itdiler: ve kösler ve neḳareler dögdiler ve ʿādet üzerine beşāret itdiler
213b-2 melūl ve maḫẕūn oldılar: melūl oldılar, oldı: oldı ve, ḫarāb: helāk
313b-4 olun: olup

sözüm işide ve didügüm [7] ḳabūl [508a] ide, size ādem gönderüp ḥāli bildürem. Andan Benī ʿAbsʾüñ üzerine varavuz diyārların [8] ḫarāb idevüz ve taʿalluḳātların esīr idevüz ʿAnterʾi ṭutup Kisrāʾya iledevüz, depeleye, [9] ḫalḳı anuñ şerrinden ḫalāṣ ide." didi. Anlar daḫı fāriġ oldılar. Andan şol ṭāyifeler ki [10] bu ḳażiyyeye rāżī olmadılar ve ṣulḥa uymadılar, mecmūʿısı göçüp yirlü yirine gitdiler. Melik Nuʿmān [11] ḳatında ʿAnterʾüñ aʿdāsından hemān Benī Fezāre leşkeri-y-ile Rebīʿ bin Ziyād ḳaldı. Andan Melik Nuʿmān [12] atlar boġazlayup cemʿiyetler ve ṣoḥbetler eyledi ḫalḳı ḳonuḳlıḳ idüp aġırladı ve Benī ʿAbsʾile [13] ṣulḥ idüp barışdı ve aralarından ʿadāvet götürüldi. Andan Melik Nuʿmān ʿAnterʾe baḫşişler [14] ve ḫilʿatler virdi çoḳ inʿāmlar itdi. Andan eyitdi: "İy Benī ʿAbs bāsubānı! Benī Ziyād senüñ [15] ʿemmüñ oġlanlarıdur kendü aḳribāñdur. Senden dilek iderin ki bunlaruñ ṣuçların ʿafv [16] idüp esīrlerin ḳoyıviresin. Eger bir daḫı senüñle ʿadāvet iderlerse bunlara **[314a]** [1] ben ḫaṣm olup senüñ intiḳāmuñ alıvireyin." didi. ʿAnter eyitdi: "Yā melik! Rabb-i ḳadīm [2] ve İlāh-ı kerīm ḥürmeti-y-içün, ben bunları kendü mevlām gibi görürin ve ben beni bunlaruñ ḳulı [3] gibi görürin. Niçe ki ben bunlaruñ ṣuçların baġışladum, yaramazlıḳ bunlaruñ oldı. [4] Beni ẕelīl ve ḫaḳīr idüp dürlü dürlü ẓulümler itmege ḳaṣd itdiler ve dürlü dürlü ḥīleler ve tezvīrler [5] iderler." Andan eyitdi: "Yā melik! *Semʿan ve ṭāʿaten!* Eyle olsun." ve Benī Kende reʾīsi Ḥeccār bin ʿĀmirʾi [6] ve Şeyḫ Bedrʾuñ oġlı Ḥamelʾi ve bāḳī esīrleri ḳoyuvirdi ve mecmūʿısın bendden āzād [7] eyledi. Melik Esved daḫı Melik [508b] Nuʿmānʾa ḳaḳıduġından Benī Fezāre ulusı Şeyḫ Bedrʾuñ ḳızın [8] ciftlendi ve oġlı Ḥuẕeyfeyile ʿaḳd-i nikāḥ itdi eyitdi: "Ḳardaşum Benī ʿAbs ulusınuñ [9] ḳızın aldı-y-ısa ben daḫı Benī Fezāre reʾīsi Şeyḫ Bedr'üñ

313b-6 sözüm: sözümi, didügüm: didügümi
313b-7 varavuz diyārların: varavuz ve diyārların ve
313b-8 taʿalluḳātların esīr idevüz: taʿalluḳātlarını esīr idevüz ve, depeleye: depeleye ve
313b-11 leşkeri-y-ile: leşkeri ile
313b-12 atlar: atlar ve, eyledi: eyledi ve
313b-13: götürüldi: götrüldi, -: (Cemīʿ ʿArab ṭāyifesi ẓāhirde birbiri-y-ile barışdı. Ammā ekşerinüñ göñli gine nifāḳ u kīn üzerineyidi. Nite kim Temīm bin ʿAbād dimişdür: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir. Rāvī eydür:)
313b14 virdi: virdi ve, bāsubānı: bahādurı, Benī Ziyād: Benū Ziyād
313b-15 oġlanlarıdur: oġlanlarıdur ve
313b-16 idüp: idesin ve, ḳoyıviresin: ḳoyuviresin, senüñle: senüñile
314a-1 olup: olayın ve, intiḳāmuñ: intiḳāmuñ ve
314a-3 görürin: bilürin, ṣuçların: ṣuçın, yaramazlıḳ bunlaruñ oldı: yaramazlıḳları bundan oldı
314a-4 ḫaḳīr idüp dürlü dürlü ẓulümler itmege: ḫaḳīr itmege
314a-5 iderler: itdiler didi, ve Benī Kende: diyüp ve Benī Kinde, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
314a-7 Nuʿmānʾa: Nuʿmānʾuñ bu işlerine
314a-8 Ḥuẕeyfeyile: Ḥuẕeyfe ile, itdi: itdi ve

ḳızın alup anuñıla iftiḫār iderin." [10] didi Ḥuẕeyfeʾye ve Ḥamelʾe ḫilʿat virüp Bīdevī atlar çekdi. Andan Melik Züheyrʾe Melik [11] Nuʿmān eyitdi: "Var imdi taʿalluḳātuñı al daḫı vaṭanuña git, ḳızuñuñ ḳaydın gör ve eksügin [12] bitür. Tā ki mehrin gönderüp ḳızuñı alam." didi. Melik Züheyr daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp "Ḫoş [13] ola." didi ve Melik Esved daḫı Ḥuẕeyfe bin Bedrʾe böyle didi. Andan Benī ʿAbs ve Benī Fezāre [14] göçüp illerine gitdiler. Melik Nuʿmān daḫı dönüp memleketine ḳaṣd itdi. **Aṣmaʿī eydür** [15] rivāyet iderler ki Melik Nuʿmān Züheyrʾile ṣulḥ itdügi vaḳt Melik Esved mecmūʿ-ı [16] mā-cerāyı yazup Kisrāʾya göndermişidi ve bundan öñürdü Verdişān öldügi vaḳt **[314b]** [1] ʿAcem leşkerinüñ ṣınḳunları varup Kisrāʾya ḥāl ne olduġın dimişleridi ve Verdişān [2] öldügin bildürmişleridi ve ʿAnter Vādiʾs-Seylʾde ʿAcem çerisine itdügi işleri rivāyet itmişler [3] idi Melik Nuʿmānʾdan çoḳ şikāyet itmişleridi. "ʿAcem leşkerin ilerü gönderüp ḳırdurdı. [4] Ġālib budur ki ʿAnterʾile düzüşdi." dimişleridi kim "Bizüm muḳaddemümüz Verdişān öldügi [5] vaḳt ol Vādiʾs-Seylʾüñ aġzında ādem ḳodı. Bizi ʿArab çerisine ḳarışdurmadı." Dimişler[6]di. Kisrā bu ḫaberi işidicek, Melik Nuʿmānʾa ġażab idüp dimişidi ki "Eger ol nābe-kār [7] ol seferden ṣaġ gelürse ben anuñ boynın urup memleketin ayruḳ kişiye ışmarların. Anuñ [8] maḳṣūdı budur ki ʿArab ṭāyifesi ʿAcem leşkeri üzerine ġālib ola ve devlet-i Kisra'ya [9] zāyil ola." dimişidi. Bir vezīri varıdı Mū-bedān atlu. Nite ki yuḳaruda beyān itmişidük. [10] Ol Melik Nuʿmānʾı severidi. Melik Nuʿmānʾa Kisrāʾnuñ ġażabın göricek, ḳorḳdı ki bir ziyān [11] irişdüre diyü. Kisrāʾnuñ öñinde yir öpüp **[509a]** duʿā itdi eyitdi: "İy melik-i ʿādil! Şimdi ġażab itme. [12] Ṣabr eyle. Görelüm ki Melik Nuʿmān ne ṣūretile gelür. Eger düşmenüñi esīr idüp saña getürürse

---

314a-9 reʾīsi Şeyḫ Bedr'üñ ḳızın alup: reʾīsinüñ ḳızın alurın ve
314a-9 Ḥuẕeyfeʾye: ve Ḥuẕeyfeʾye, ḫilʿat virüp Bīdevī atlar çekdi: ḫilʿat ve ʿArabī atlar çekildi
314a-11 git: git ve, ḳızuñuñ: ḳızıñuñ
314a-12 gönderüp: göndürüp
314a-14 illerine gitdiler: diyārlarına ʿazm itdiler ve
314a-15 Aṣmaʿī eydür rivāyet iderler ki: Ebū ʿUbeyde rivāyet ider, Züheyrʾile: Melik Züheyrʾile
314b-1 olduġın dimişleridi: olduġını dimişlerdi
314b-2 Vādiʾs-Seylʾde: Vādiyyüʾs-Seylʾde
314b-3 itmişler idi: itmişlerdi ve, gönderüp: göndürüp
314b-4 ʿAnterʾile düzüşdi dimişleridi kim: ḫīle idüp ʿAnterʾile düzüşdi diyü ve hem dimişlerdi ki
314b-5 Vādiʾs-Seyl: Vādiyyüʾs-Seyl
314b-6 eger ol: ol
314b-7 memleketin: memleketi
314b-8 ʿAcem leşkeri: ʿAcem, Kisra'ya: Kisreviyye
314b-9 bir vezīri: vezīri, atlu nite: adlu nice
314b-11 itdi: itdi ve

(13) bilgil bunlar ḫaṭā idüp aña bühtān itdiler. Eger ṣulḥ idüp yine gelürse maʿlūm olur ki (14) ṣuç andan olur." diyüp ḫāṭırın tesellī idüp egilemişdi. Çünki Melik Esved nāmesi (15) daḫı gelüp vāṣıl oldı, pes Kisra'ya ḥadden ṭaşra tasa ḥāṣıl oldı. Andan vezīrin (16) ve bāḳī erkān-ı devletin ve ḫavāṣṣın cemʿ idüp nāmeyi bunlara oḳıdı. Gördiler ki **[315a]** (1) Melik Nuʿmān Benī ʿAbsʾile ṣulḥ idüp Melik Züheyrʾüñ ḳızın alacaḳ olmış ve bāḳī vāḳıʿa ne varısa (2) bī-ḳuṣūr bildiler. Hep melūl olup ve Melik Nuʿmānʾa saḫt oldılar, ġażab itdiler. Kisrā eyitdi: (3) "Bu işi biz ol ḳarnān içün itmişüz. Bunca leşker cemʿ idüp göndürdügümüz aña fāyide (4) olmaġıçun olmış. Anuñ ṣuçı yoḳ. Ṣuç bizden ki aña ol ḳadar memleket virüp başumuza (5) ber-ā-ber beg eyledük. Şimdi bizüm buyruġumuzdan ṭaşra iş idüp bize ʿāṣī olur. Lāzım (6) oldı ki anı edebleyevüz begligden ʿazl idüp ve memleketin Esvedʾe ışmarlayavuz. Zīrā ki devlet-i (7) Kisrāviyyeʾye ol muʿāvindür ve bizüm hükmümüze muṭīʿdür. Yoḫsa muḳayyed olmazsavuz, ʿArab ʿAcem (8) memleketine ṭamaʿ ider." didi. Andan Ḫuẕāvend adlu bir oġlı varıdı. Oġlanlarınun cürʾetlüsi (9) ve bahāduru ol idi. Anı ḳıġırdı getürdi. Bu ḥāli aña bildürdi eyitdi: "Yā veledi! Pādişāha (10) ġayret ve cürʾet gerek ve ʿāṣī olanları teʾdīb gerek. Yoḫsa kim gerekise fermānına muṭīʿ (11) olmazlar. İmdi işi vaḳtinde tedārük idüp bitürmeyicek, ṣoñra peşīmānlıḳ ḥāṣıl olur. (12) ʿAcem leşkeri-y-ile var Ḥīreʾye, Nuʿmānʾı ṭut ve Benī Laḫm ve Cüdām ḳabīlelerin ḳır ve kim ki anlara muʿāvenet (13) iderse anları daḫı bile helāk eyle Benī ʿAbs ḫalḳın Beyt-i Ḥarāmʾuñ çevresine aṣ. İşe (14) yarar kimselerin ṣaġ ḳoma ve ol memleketi Esvedʾe ışmarla aña muṭīʿ **[509b]** olmayanları hep ḳılıcdan (15) geçür." didi. Ḫuẕāvend atasınuñ buyruġın işidicek, cān ü göñülden muṭīʿ oldı. Andan (16) eyitdi: "Yā

314b-13 bilgil: bilgil ki, eger: eger şöyle ki
314b-14 andan olur: andandur, egilemişdi: eglemişdi, Esved: Esvedʾüñ
314b-15 pes Kisra'ya ḥadden ṭaşra tasa ḥāṣıl oldı: Melik Nuʿmānʾa ḥadden ṭaşra ḳaḳıdı
315a-2 olup: oldılar
315a-4 bizden: bizdendür
315a-6 edebleyevüz: edebleyevüz ve, idüp ve memleketin: idevüz ve memleketi
315a-8 oġlanlarınun: oġullarınuñ bahāduru ve
315a-9 ve bahāduru ol idi: ol idi, bildürdi: bildürdi ve, pādişāha: pāẕişāhlıġa
315a-10 teʾdīb gerek: teʾdīb itmek gerek, gerekise: gerekse aña uymaz ve
315a-11 olmazlar: olmaz, idüp: itmeyüp
315a-12 Cüdām: Cüẕām
315a-13 eyle: eyle ve, ḫalḳın: ḫalḳını, aṣ: aṣ ve
315a-14 ışmarla: ışmarla ve, ḳılıcdan: ḳılıçdan

mevlāye! ʿAcem leşkerinden ne ḳadar bile alayın?" didi. Kisrā eyitdi: "Elli bīn ādem **[315b]** (1) al. Zīrā ki ʿArab çoḳluḳdur. Ola ki sizi az leşkerile göricek, ṭamaʿ ideler pādişāhlıḳ nāmūsın (2) ṣıyalar." didi. Ḫuẕāvend eyitdi: "Niʿmetüñ ḥaḳı-y-içün bu didügüñ işi biñ bahādur ādemile (3) başarurın. Hemān senüñ himmetüñ benümile bile olsun." didi. **Aṣmaʿī eydür:** Verdişānʾuñ (4) bir ḳardaşı varıdı. Adına Zerdi-kemāl dirleridi. Ḳardaşını ʿAnter depeledügine ġāyetde saḫt olmışıdı (5) ve Melik Nuʿmānʾuñ ṣulḥ idgüne ḳaḳımışıdı. Ol daḫı Kisrāʾdan destūr dileyüp Ḫuẕāvendʾile (6) bile Ḥīreʾye ʿazm itdi ki varup ḳardaşınuñ intiḳāmın ala. Pes {bu} ḳaṣdıla yola revān oldılar (7) Ḫuẕāvend Zerdi-kemālʾe eyitdi: "Nār ı nūr ḥaḳı-y-içün, bu seferde ʿArab ṭāyifesine bir iş ideyin ki (8) dedem Şābūr itdüginden ziyāde ola." didi. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣaları buna geldük (9) biz bu ṭarafda Melik Nuʿmān ḳıṣṣasına. Melik Nuʿmān seferden dönüp Ḥīreʾye evine geldi (10) taḫtında oturup begliginde oldı ve Melik Züheyrʾüñ ḳızına mühr göndermek fikrinde ve anuñ (11) saʿyinde oldı. Velīkin Kisrāʾdan ʿitāb-nāme gele diyü iḥtiyāṭ iderdi ve cevāb ne vechile (12) ʿöẕr idem diyüp teşvīş yiridi. İttifāḳ ol eyyāmda ʿAcem leşkeri irişdi. Melik Nuʿmānʾa (13) ḫaber geldi ki "Kisrāʾnuñ oġlı Ḫuẕāvend gelür." diyü. Bu daḫı aṣḥābı-y-ıla ve erkān-ı devleti-y-ile ve ḫavāṣṣı-y-ıla (14) süvār olup Ḫuẕāvendʾe ḳarşu çıḳdı göñlinde biñ dürlü ḥisāb iderdi. Çünki ʿAcem (15) leşkerine yaḳın geldiler, gördiler. Ḫuẕāvendʾüñ ardınca gelen sancaḳları Kisrāʾnuñ ġażab (16) sancaḳlarıdur ʿalāmetlerin bildi ki ḫayr işe gelmediler ve buña ḳaṣdları ḫayr degüldür. Nā-çār **[316a]** (1) oldı. Girü dönmedi ve atdan inüp yayaḳ oldı ilerü **[510a]** yüridi

---

315a-16 ḳadar: ḳadar ādem
315b-1 ʿArab çoḳluḳdur: ʿArab memleketi çoḳlıḳdur, ideler: ideler ve, pādişāhlıḳ: pāẕişāhlıḳ
315b-2 ḥaḳı-y-içün: ḥaḳı-y-içün ki
315b-3 himmetüñ benümile bile: benümile himmetüñ, Aṣmaʿī eydür: Rāvī eydür
315b-4 Zerdi-kemāl dirleridi: Zerd-kemāl dirlerdi, saḫt: saḫt ve yaslu
315b-5 idgüne: itdügine
315b-6 itdi ki: itdi, intiḳāmın: intiḳāmını, oldılar: oldılar ve
315b-7 Zerdi-kemālʾe: Zerd-kemālʾe, nār ı nūr: nār u nūr
315b-8 Şābūr: Sābūr: ḳıṣṣaları buna geldük: ḳıṣṣası böyle oldı geldük
315b-9 ṭarafda: ṭarafdan, geldi: geldi ve
315b-10 mühr: mehr
315b-11 iḥtiyāṭ: iḥtiyāṭ daḫı, cevāb ne vechile: cevāb ne virem ve ne vechile
315b-12 diyüp: diyü, yiridi: yirdi.
315b-14 çıḳdı: çıḳdı ve
315b-15 geldiler gördiler: geldi gördi ki
315b-16 sancaḳlarıdur: sancaḳlarıdur ve, ʿalāmetlerin: ʿalāmetlerinden
316a-1 oldı: oldı ve

ki Ḫuẕāvend'üñ elin öpe. (2) Verdişān'uñ ḳardaşı Zerdi-kemāl Ḫuẕāvend buyruġı-y-ıla fi'l-ḥāl atdan inüp Melik Nuʿmān'uñ (3) üstine yüridi ṭutdı, elin arḳasına baġladı. Andan Ḫuẕāfend eyitdi: "Yā Nuʿmān! Babam bize (4) senüñ boynuñ urmaġa buyurdı. Velīkin biz taʿcīl itmeyelüm. Daḫı ḫiẕmet buyurmışdur. (5) Anı yirine iltelüm daḫı seni kendü ḫiẕmetine iledevüz. Neylerse eyleye. Yaramaz tedbīrüñ (6) sebebi-y-ile saña ġāyetde ḳaḳımışdur, bilmiş olasın." didi. Melik Nuʿmān bu muṣībeti müşāhede (7) idüp bu ḥaḳāreti göricek, itdügi işlere peşīmān oldı. Velīkin ṣoñ peşīmānlıḳ aṣṣı (8) itmez. Andan Ḫuẕāvend Zerdi-kemāl'e buyurdı. Melik Numān'uñ mecmūʿ-ı ḫavāṣṣını ve bahādurların (9) ṭutdılar hepisin zindāna ḳoydılar kendüler vardılar, bir yirde çadırlar ḳurdılar içinde altun (10) taḫt ḥāżırladılar. Ol çadıruñ içine girüp oturdı ḳapuçılar ve çavuşlar yirlü (11) yirine ṭurdı. Andan Melik Esved'i getürüp Ḫilʿat geyürdi Kisrā tāçlarından başına (12) bir tāc urdı ki dürr ü cevāhirile muraṣṣaʿ idi. Andan ṣoñra eyitdi: "Yā Esved! Geçen geçdi. (13) Şimdiki ḥālde Kisrā ḫiẕmetine ḳardaşuñ ṭarafından yavuz nesne naḳl itdiler ve senden eyü söz(14)ler getürdiler ve devlet-i Kisrāviyye'ye muʿāvindür didiler. Ol sebebden aña ġażab idüp ʿazl (15) itdi ve memleketin saña ışmarladı. Her biriñüz neye müsteḥaḳḳısañuz eyle itdi Şimden girü (16) mecmūʿı puta ṭapanlaruñ üzerine ḥākim olup ḥükm eyle Kisrā buyruġını ʿādet-i ḳadīme **[316b]** (1) üzere yürüd . Bize Benī ʿAbs'i helāk idesiz diyü buyurmışdur. Biz varup ol ḫiẕmeti (2) yirine yitürmek ardınca olalum." didi. Melik Esved bu sözleri işidüp ve bu iḥsānları (3) göricek, Ḫuẕāvend'üñ öñinde yir öpdi duʿā eyledi. Andan eyitdi: "Yā mevlāye! Rabb-i ḳadīm (4) ve İlāh-ı kerīm ḥürmeti-y-içün şol vaḳt ki ḳardaşum Benī ʿAbs'e ġālib oldı ve bahādurları

316a-2 Zerdi-kemāl: Zerd-kemāl
316a-3 üstine yüridi: üsdine yüridi ve, babam bize: bize babam
316a-5 iltelüm: yitürelüm
316a-7 idüp: idüp ve, aṣṣı: fāyide
316a-8 ḫavāṣṣını: ḫavvāṣın, bahādurların: bahādurlarını
316a-9 ṭutdılar: ṭutdılar ve, ḳoydılar: ḳoydılar ve, kendüler vardılar: kendü vardı, ḳurdılar: ḳurdılar ve
316a-10 oturdı: oturdı ve, ḳapuçılar: ḳapucılar
316a-11 yirine: yirinde, getürüp ḫilʿat geyürdi: ḳıġırdı ḫilʿat geyürdi ve, tāçlarından: tāclarından
316a-13 yavuz: yaramaz
316a-15 ışmarladı: ışmarladı ve, müsteḥaḳḳısañuz eyle itdi: müsteḥıḳḳsañuz yirine ḳodı
316a-16 mecmūʿı: mecmūʿ, puta: buta, eyle: eyle ve, buyruġını: buyruġunı
316b-1 yürüd: yürüt, Benī ʿAbs'i: Kisrā Benī ʿAbs'i
316b-3 öpdi duʿā eyledi: öpdi vü duʿā itdi
316b-4 ḥürmeti-y-içün: ḥürmeti-y-içün ki, oldı: oldı ve

żaʿīf oldı [5] anlaruñıla ṣulḥ idüp ṣuçlarından gecdi [510b] Züheyr'üñ ḳızı-y-içün anları ʿafv itdi ve zebūn [6] olmışıken muḳayyed olmadı, çoḳ saʿy idüp söyledüm. Sözüm eslemedi. Kisrā'nuñ nāmūsın [7] bir ḳıza ṣatdı ġayretin yabana atdı. Eger anuñ yirine ben olsam, Benī ʿAbs'den bir ṣaġ ādem [8] ḳomazdum." didi. Ḫuẕāvend eyitdi: "Hele şimdiye dek olan oldı. Kisrā'nuñ saña ḥāṭırı ḫoş oldı [9] ve senden rāżīdür. Var, nāmeler yazup eṭrāfa göndür. ʿArab beglerinden saña kim muṭīʿ [10] ve kim ʿāṣī olur gör. Her kim ʿaṣī olursa ḥaḳḳından gelelüm ve Kisrā buyruġın yirine [11] ḳoyalum." didi. Melik Esved eyitdi: "Yā mevlāye! Benüm Kisrā gibi muʿāvinüm olıcaḳ, ʿāleme ḥükm ideyin. [12] Benī ʿAbs nedür ki sen varup aña zaḥmet çekesin? Senüñ devletüñde ben varup anları [13] helāk ideyin ehl-i ʿayāllerin esīr idüp ḫor u ḥaḳīr ideyin." didi. Ḫuẕāvend eyitdi: "Baña [14] atam buyurdı ki kendüm varam. Eger senüñ daḫı ḫāṭıruñ varısa benümile bile bu devletüñ şükrin yirine getürmekiçün gel." didi. Kisrā'nuñ ḫiẕmetinde bulın." didi. And[15]an fi'l-ḥāl [16] Melik Esved eṭrāfa nāmeler perākende ḳıldı memleket kendüye ışmarlanduġın bildürdi ve Kisrā'nuñ [317a] [1] oġlı Ḫuẕāvend geldügin ḫaber virdi "Mecmūʿuñuz Ḫuẕāvend ḫiẕmetine ḥāżır oluñ." didi [2] Maʿdī Kereb'e daḫı nāme yazup ḳażiyye ne ṣūretile olduġın iʿlām eyledi ve Benī Kende reʾīsi [3] Ḥeccār bin ʿĀmir'e daḫı ādem veribidi. "Varup Benī ʿAbs'e intiḳām idelüm. Gelüñ, Ḫuẕāvend ḳatına [4] dirilüñ." didi. Andan ʿArab beglerinden ḳatında ḥāżır olanlara baḫşişler ve inʿāmlar itdi [5] ve fāḫir ḫilʿatler geyürdi, ḳardaşınuñ ḫazīnesin ḫalḳa niṯār eyledi ve uluyı ve kiçiyi heb [6] ṭoyurdı ve ḳardaşına taʿaṣṣub idenleri ḳırdı ve Ḫuẕāvend'e envāʿ-i ḫiẕmetler idüp ḳonuḳladı [7] ve mecmūʿ-ı beglerine libāsdan ve atdan

316b-5 ṣuçlarından gecdi: bağışladı ve, itdi: eyledi
316b-6 sözüm: sözümi
316b-7 ṣatdı: ṣatdı ve
316b-8 şimdiye dek: şimdi
316b-8 saña ḥāṭırı: ḥāṭırı saña
316b-9 saña kim: kim saña, muṭīʿ: muṭīʿ olur
316b-10 olur gör her kim ʿaṣī olursa: olursa
316b-13 ideyin ehl-i: ideyin ve ehl ü
316b-14 atam buyurdı ki: atam şöyle buyurdı ki ben, getürmekiçün: yitürmegiçün, didi: didi ve
316b-15 ḳıldı: ḳıldı ve
317a-1 virdi: virdi ve, Ḫuẕāvend ḫiẕmetine ḥāżır oluñ didi: ḥāżır oluñ Ḫuẕāvend ḫiẕmetine didi ve
317a-2 nāme yazup iʿlām eyledi: beyān itdi, Kinde: Kende
317a-3 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, veribidi: viribidi
317a-5 geyürdi: geyürdi ve, heb: hep

iḥsān eyledi kendü Ḫuẕāvend'ile oturup bile ṭaʿām [8] yidi. Baʿde'ṭ-ṭaʿām ḫāṣ şerāblar getürüp ṣoḥbet itdiler. **Rāvī eydür:** Ḥeccār bin ʿĀmir [9] daḫı ʿAnter'den Melik Nuʿmān'a dilek idicek ḳoyuvirmişidi. Varup Benī Kinde ḳabīlesine [10] **[511a]** melūl ve maḥzūn olup oturdı içi ṭolu, ʿAnter'e ḥased ve kīn idi ve yidiginden leẕẕet [11] bulmazdı ve dirliginden rāḥat olmazdı ve giceler ġuṣṣadan uyımazdı. Maʿdī Kereb daḫı [12] eyleyidi. Dāyim fikri ʿAnter'e intiḳām itmekde idi. Andan dört yañadan işidenler gelüp. [13] Bunuñ ḫāṭırın ṣormaḳda anı ṣormaġa gelenlerüñ cümlesinden birisi Düreyd ibni Ṣimma[14]yidi. Vaṣf iderler ki dört yüz elli yaşında idi. Henüz daḫı maʿrekede degme bahādur muḳābil [15] olmazdı ve meydāna kimse muḳāvemet idemezdi ve anuñ bir ḳayını varıdı Sebʿu ibni Ḥāriṣ, [16] ve laḳābı Ẕü'l-ḫımār idi. Ol daḫı bu Düreyd'ile Maʿdī Kereb'i görmege bile geldi. Zamān-ı **[317b]** [1] cāhiliyyetde meşhūr bahādurlardan idi ve maʿlūm dilāverlerden idi. Emīre'l-müʾminīn ʿAlī-y-ile [2] raḍiyallāhü ʿanhu çoḳ muḥārebe ve muḳātele itmişidür. ʿĀḳıbet ʿAlī'nüñ kerremellāhu vechehū elinde helāk [3] oldı Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ʿināyeti ve Ḥażret-i Risāleṭ'üñ muʿcizātı berekātı-y-ıla çün bu Ẕü'l-ḫımār [4] ve Düreyd, Maʿdī Kereb ḳatına geldiler. Bunlara ḫaylī ʿizzet itdi ve develer boġazlayup ḳonuḳladı [5] iki gün bunlaruñıla bile yidi içdi ve bunlara geregi gibi ḫiẕmetler itdi. Üçünci gün [6] Düreyd, Maʿdī Kereb'ile laṭīfeye boşandılar Düreyd bunuñ ʿAnter elinde esīr olduġından [7] çözdi ḫāṭırına birḳaç beyt geldi, anı inşā idüp oḳıdı. [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça

317a-7 eyledi: eyledi ve
317a-8 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
317a-9 ʿAnter'den Melik Nuʿmān'a: ʿAnter Melik Nuʿmān, ḳabīlesine: ḳabīlesinde, Kinde: Kende
317a-10 maḥzūn olup oturdı: maḥzūn otururdı ve, yidiginden: yidüginden
317a-11 dirliginden: dirliginde, uyımazdı: uyımazdı ve
317a-12 eyleyidi: eyle idi, itmekde idi: itmegidi, yañadan işidenler gelüp: yañadın işiden geldi
317a-13 ṣormaḳda: ṣordı ve, Ṣimma: Ṣamma-i Cesmī
317a-14 maʿrekede: maʿrekede anuñıla
317a-15 meydāna kimse: meydānda kimsede, idemezdi ve: idemezdi ve Ḥażret-i Risālet zamānına irişdi ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem ve, Sebʿu: {adı} Sübeyʿ
317a-16 ve laḳābı: laḳābı
317b-1 Emīre'l-müʾminīn: Emīrü'l-müʾminīne, ʿAlī-y-ile: ʿAlī Ḥażreti-y-ile
317b-2 itmişidür: itmişidi, ʿAlī'nüñ: Ḥażret-i ʿAlī'nüñ
317b-3 berekātı-y-ıla çün: berekātı-y-ıla ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem çünki
317b-4 ḳonuḳladı: ḳonuḳladı ve
317b-5 yidi: yidi vü, ḫiẕmetler: ḫiẕmet
317b-6 boşandılar: boşandılar ve
317b-7 çözdi: çözdi ve, geldi anı inşā: geldi idi anı inşād, oḳıdı: oḳıdı ve ol beytler budur şiʿr

şiir (12) Arapça şiir (13) Arapça şiir (14) Arapça şiir (15)Arapça şiir (16) [511b] Arapça şiir **[318a]** (1) **Rāvī eydür:** Maʿdī Kereb bu ebyātı işidicek, melāletden eridi ve cihān gözlerine (2) ṭar oldı. Andan başladı başına gelen ser-güẕeştin Düreyd ile Ẕü'l-ḫımār'a ḥikāyet itdi (3) ʿAnter Ġāsıḳ'ı ve Verdişān'ı nice öldürdügin ve Vādiyyü's-Seyl'de ʿAcem leşkerin ne ṣūretile (4) helāk itdügin ḫaber virdi. Ẕü'l-ḫımār güldi eyitdi: "Yā Maʿdī! Geçen geçdi. Bu ʿār senden (5) zāyil olmaz, tā ʿAnter'e intiḳām itmeyince. Var, ge[re]gince yaraġuñ eyle ʿAnter'den kīnüñ almaḳ (6) ardınca ol. Ḳaçan ki gitmek isteyesin, baña ḫaber eyle. Senüñle bile varup, intiḳāmuñ (7) alıvireyin ve Benī ʿAbs'i perākende ḳılayın." didi. Maʿdī Kereb'üñ ḫāṭırı Ẕü'l-ḫımār'uñ (8) vaʿdesi-y-ile ḫoş oldı ve göñli anuñ sözi-y-ile tesellī buldı. Andan ṣoñra Düreyd ve Ẕü'l-ḫımār (9) varup evlerine gitdiler. Maʿdī Kereb Benī Kinde ulusı Ḥeccār bin ʿĀmir'e ādem gönderdi. (10) Ẕü'l-ḫımār'uñ geldügin ve ʿAnter'üñ helākine vaʿde itdügin bildürdi. Bunlar bu ḥāldeyiken (11) Melik Esved'üñ nāmeleri bunlara yitişdi Melik Nuʿmān yirine beg olduġın bildürdi (12) ve Kisrā'nuñ oġlı Ḫuẕāvend geldügin ḫaber virdi ve ʿAcem leşkeri-y-ile Ḫuẕāvend Benī (13) ʿAbs üzerine gidecegin iʿlām itdi. Bunlar daḫı şād olup sevindiler ve leşkerin (14) divşürüp Benī ʿAbs ṭarafına ʿazm eylediler. Ḥeccār bin ʿĀmir, Benī Kinde leşkerinden (15) yidi biñ ādem aldı ḳaṣd itdi ki mecmūʿ-ı ʿArab leşkerinden ve Ḫuẕāvend çerisinden (16) öñürdi irişüp Benī ʿAbs'e intiḳām ide ve ʿAnterden kīnin ala. Tā ki Ḫuẕāvend **[318b]** (1) ḳatında ḫiẕmet begendürmiş ola ve il içinde bir ad ide. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası (2) bu ṣūretile oldı. Geldük biz bu ṭarafda Benī ʿAbs ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki Melik Nuʿmān'dan (3) ayrılup vaṭanlarına gitdiler ve yirlerinde ḳarār itdiler Melik Züheyr Melik Nuʿmān'ıla ṣulḥ idüp (4) ḳızın virecek olduġına feraḥ olmışıdı ve ʿAnter [512a] ʿUrve-y-ile irte

318a-2 ser-güẕeştin: ser-güẕeştini, itdi: itdi ve, Ẕü'l-ḫımār: Ẕü'l-ḫumār
318a-3 öldürdügin: öldürdügini, Verdişān: Virdişān
318a-4 güldi: güldi ve
318a-6 isteyesin: isdeyesin, senüñle bile varup intiḳāmuñ: senüñile bile varayın intiḳāmuñı
318a-9 gitdiler: gitdiler ve, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, Kinde: Kende
318a-10 ḥāldeyiken: ḥālde iken
318a-11 yitişdi: irişdi ve
318a-12 leşkeri-y-ile: leşkeri ile
318a-13 şād: şāẕ
318a-14 eylediler: itdiler, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
318a-15 aldı: aldı ve
318b-2 ṭarafda: ṭarafdan
318b-3 itdiler: itdiler ve

gice ʿişret idüp [5] ẕevḳ ü ṣoḥbet iderlerdi. Varıraḳ günden güne ʿAnterʾüñ daḫı cirāḥatı oñıldı. Andan [6] ʿUrve eyitdi: “İy Benī ʿAbs pāsubānı! Şimdi vaḳtdur ki ʿAble-y-i ciftlenesin ve alup maḳṣūduña [7] irişesin.” didi. ʿAnter eyitdi: “Lā! Vallāh mevlāmuz Melik Züheyr Mütecerride’yi Melik Nuʿmānʾa [8] göndermeyince ben dügün eylemezin ve ʿemmüm ḳızın almazın.” didi. **Aṣmaʿī eydür:** Bunlar bu ḥālde [9] yiken nā-gāh Melik Nuʿmānʾuñ vezīri ʿAmr bin Nufeyleʾden nāme geldi ve ol muṣībet-i ʿaẓīmenüñe [10] ḫaberin getürdi Melik Nuʿmānʾı Ḫuẕāvend dutsaḳ idüp memleketi Melik Esvedʾe virdügin [11] bildürdi. Benī ʿAbsʾe bu ḫaber gelicek, müteḥayyir oldılar ve Melik Züheyr ve ʿAnter melūl ve maḥzūn oldılar [12] Melik Nuʿmānʾa acıdılar. Bir niçe gün bu {teşv}īşile oldılar. İttifāḳ bir gün işitdiler ki Melik [13] Esved Benī Fezāreʾye mektūb gönderüp kendünüñ beg olduġın ve ḳardaşınuñ ṭutsaḳ [14] olduġın bildürmiş. Pes Benī Fezāre feraḥ olup sevinmişler ve Ḫuẕeyfe nāme getüren [15] kişiye ḫilʿat geydrüp inʿāmlar itmiş eyitmiş ki “Bizüm güyegümüz Benī ʿAbs [16] güyegüsine ġālib oldı anuñ yirine ḥākim oldı. Şimden girü varup biz anlaruñ **[319a]** [1] diyārın ḫarāb iderüz cigerlerin kebāb iderüz.” didi Rebīʿ bin Ziyād daḫı Benī Fezāre [2] içinde bileyidi. Bu ḫaberleri işidicek, şād oldı ve ġuṣṣadan āzād oldı ve Ḫuẕeyfe [3] bin Bedrʾe eyitdi: “Yā Ḫuẕeyfe! Di imdi bugünden girü düşmenüñe intiḳām itmeñ ardınca [4] ol ve ceng yaraġın görüp leşkerüñe ḫaber eyle. Ḥāżır olsunlar. Ḫuẕāvend gibi muʿāvin [5] ve yardımcı ola daḫı Benī ʿAbsʾden ne ḳorḳu yāḫuẕ ʿAnterʾden ne iḥtiyāṭ?” didi. İttifāḳ ol [6] sāʿat Melik Esvedʾden Ḫuẕeyfe bin Bedrʾe nāme geldi kim “Benī Fezāre leşkerinüñ ulusın [7] kicisin

318b-4 ʿUrve-y-ile irte gice ʿişret idüp: ʿUrve ile irte vü gice ʿişret iderdi ve
318b-5 iderlerdi: iderdi
318b-6 muḳṣūduña: maḳṣūduña
318b-7 Vallāh: Vallāhi
318b-8 göndermeyince: göndürmeyince, Aṣmaʿī: Rāvī
318b-9 yiken: iken, ʿAmr bin: ʿAmr ibni, muṣībet-i ʿaẓīmenüñe: muṣībet-i ʿaẓīmenüñ
318b-10 getürdi: getürdi ve
318b-11 bildürdi: bildirdi, oldılar: oldılar ve
318b-13 gönderüp: göndürüp, ṭutsaḳ: dutsaḳ
318b-14 pes Benī Fezāre: Benī Fezāre
318b-15 geydürüp: geyürüp, itmiş: itmiş ve
318b-16 oldı: oldı ve
319a-1 diyārın: diyārını, iderüz: iderüz ve, cigerlerin: cigerlerini, didi: didi ve
319a-1 bileyidi: bile, ḫaberleri: ḫaberi, şād: şāẕ
319a-3 intiḳām itmeñ ardınca: intiḳām ardınca
319a-5 yāḫuẕ: veyāḫuẕ
319a-6 kim: ki, ulusın: ulusın ve

cemᶜ idüp varasın. Benī ᶜAbsˈi bekleyesin yolların ṣaḳlayasın, ḳaçurmayasın [8] kimse yardımcı gelürse menᶜ idesin. [512b] Eger yirlerinden göçüp ġayrı yire varurlarısa [9] baña bildüresin." **Rāvī eydür:** Benī ᶜAbs daḫı Benī Fezāreˈnüñ feraḥ olduḳların işitdiler. [10] Taḥḳīḳ bildiler ki ḫaber gerçekdür ve hem ᶜAcem ve ᶜArab leşkerinüñ ḳaṣdı bunlara gelmekdendür. [11] Bir araya cemᶜ olup danışdılar. Melik Züheyr ᶜAnterˈe eyitdi: "İy Benī ᶜAbs pāsubānı! Melik [12] Nuᶜmānˈuñ başına bu iş bizümle ṣulḥ itdügi-y-içün ve Mütecerrideˈyi almaḳ diledügi-y-içün gelmişdür. [13] ᶜAmr bin Nufeyleˈnüñ nāmesi gercek imiş. Maᶜlūm oldı ki şimdi Ḫuẕāvend ᶜArab ve ᶜAcem [14] leşkerin cemᶜ idüp bizüm üzerümüze gelse gerekdür. İmdi işüñ vaḳti-y-ile ḳaydın [15] görüñ. Yoḫsa ṣoñra ḥāl ḫarāb olur ve ehl-i ᶜayālümüz esīr olur mālumuz ve rızḳumuz [16] pāymāl olup yaġmaya gider." didi. ᶜAnter eyitdi: "*Yā mevlāyı*! Biz ḫaṭā itdük Redem **[319b]** [1] ṭaġından çıḳup bunda gelmemek gerek idük. Bundaġı taᶜalluḳātı daḫı anda iletmek gerek idük. [2] Tā ki Melik Nuᶜmānˈuñ bizümile ṣulḥ itdügin Kisrā işidicek, göreydük ne cevāb virür [3] Melik Nuᶜmānˈuñ ḥāli neye irişür. Hele şimdi aña irmege yaramaz, gitdi. Bize düşmen olan, [4] mecmūᶜ-ı ᶜArab diyārına beg oldı. Çāre oldur ki yine bir ṣarap yire taᶜalluḳātumuz iledevüz. [5] Anda ehl-i ᶜayālümüzi ṣaḳlayavuz ve ḳılıcumuzıla anları ḳorıyavuz. İn-şāʾallāh göresin ki [6] yiñi bege daḫı neler işleyem. Ol benüm ḍarbum yimişdür ve elümden şerbet içmişdür. Hīç [7] üşenmeñ." didi. Melik Züheyr eyitdi: "Eyü fikr itdüñ ve ṣavāb cevāb virdüñ." didi. [8] Andan eyitdi: "Varuñ bu ḥāli taᶜalluḳātuñuza bildürüñ ve yaraġuñuz görüñ. Yarın [9] göçüp Acā ve Selmā ṭaġlarına gidelüm. Evvelden bilürin, ol iki ṭaġ muḥkem, berk ṭaġlardur [10] ve

319a-7 kicisin: kiçisin, bekleyesin: bekleyesin ve, ḳaçurmayasın: ḳaçurmayasın ve
319a-8 varurlarısa: varurlarsa
319a-10 gerçekdür: girçekdür, gelmekdendür: gelmekdür
319a-11 danışdılar: ṭanışdılar
319a-13 gercek: girçeg, ᶜAmr: ᶜAmrū
319a-14 vaḳti-y-ile: vaḳti ile
319a-14 yoḫsa ṣoñra: yoḫsa, olur: olur ve
319a-16 pāymāl: pāyümāl, mevlāyi: mevlāye, itdük: itdük ki
319b-2 göreydük: göreydük ki, virür: virür ve
319b-3 irmege yaramaz: irişilmez
319b-4 ṣarap: ṣarp
319b-5 anda: andan
319b-6 neler işleyem: ne işler idem
319b-7 virdüñ didi: virdüñ

yolları ṣarp yirlerdür ve ṭardur, bendlerdür. Şöyle sizerin ki Redem ṭaġından [11] bu ṭaġ daḫı ṣarp ola. Andan ṣoñra görelüm ki ḥāl neye irişür." didi. Benī ʿAbs [12] ululları *"Semʿan ve ṭāʿaten!* Eyle idelüm." didiler evlü evine ṭaġıldılar ve gice olıncaḳ [13] yaraḳ [513a] görüp göçdiler Melik Züheyr didigi ṭaġlar ṭarafına revān oldılar. Andan [14] ʿAnter Benī Fezāre'ye iki çāsūs gönderdi ve ışmarladı ki anda varup ṭuralar, ol [15] ḫalḳuñ fikri ve tedbīri nedür bileler. Andan varup ol ṭaġa irişüp ḳondılar. [16] Ol gice ārām alup yarındası bu ṭaġuñ içinde ṣarp yirler bulup vardılar. **[320a]** [1] Çadırların anda iletdiler ve muḳīm olup ṭurdılar yüce ṭaġlar başında gözci ḳodılar. [2] Andan ʿAnter Cerīr adlu ḳardaşın ḳıġırdı eyitdi: "İy ḳardaş! Var, Melik Esved'üñ çerisine [3] çāsūsluġa git, ḥāli nicedür fikri nedür ve ḳaṣdı bizde midür yoḫsa ġayrıda mıdur her ne [4] ḥāl olursa gelüp bize bildür, eglenme. Tā ki biz de aña göre yaraġumuz görevüz üzerümüze [5] gelen ne ḳadardur ve kimdür bilevüz ṣavaş idevüz." didi. Cerīr daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp [6] sefer ṭonın geydi ḫançerin biline ṣoḳdı Benī Fizāre ṭarafına revān oldı. **Rāvī eydür:** [7] İttifāḳ ol eyyāmda Benī Fezāre daḫı işitdiler ki Benī ʿAbs yirlerinden ḳaçup Acā ve Selmā [8] ṭaġlarına gitdiler. Baʿżısı baʿżısına eyitdiler: "Ḥayf ki ṭuymaduḳ. Nāzenīn mālları elden [9] çıḳarduḳ." didiler. Andan Ḫuẕeyfe bin Bedr ve Rebīʿ bin Ziyād Melik Esved'e nāme gönderdiler. [10] Bu ḥāli bildürdiler eyitdiler: "Ḫuẕāvend gelecegini ve sen ʿArab leşkerin cemʿ idüp bile gelece[11]güñ işidüp ḳaçdılar." didiler. Bunlar Melik Esved'e nāme-y-i gönderdükden ṣoñra iki gün [12] geçicek, Benī Kinde leşkeri

---

319b-10 ṣarp yirlerdür ve ṭardur bendlerdür: ṣarp ve ṭardur
319b-11 ṭaġ: ṭaġlar
319b-12 didiler: didiler ve dönüp, olıncaḳ: olınca
319b-13 göçdiler: göçdiler ve, didigi: didügi
319b-14 çāsūs gönderdi: cāsūs göndürdi, ṭuralar: ṭuralar ve
319b-15 bileler: göreler
319b-15 ṭaġa: ṭaġlara
320a-1 ṭurdılar: ṭurdılar ve, gözci: gözçi
320a-2 ḳardaşın ḳıġırdı: ḳardaşını ḳıġırdı ve, çerisine: leşkerine
320a-3 çāsūslıġa git: cāsūslıġa git ve, nicedür: nicedür ve, midür yoḫsa ġayrıda mıdur her ne: midür her ne
320a-4 gelüp bize: bize gelüp, de: daḫı, görevüz: görevüz ve
320a-5 ḳadardur: ḳadar düşmendür, bilevüz: bilevüz ve
320a-6 geydi: geydi ve, biline ṣoḳdı: biline ṣoḳdı ve, Fizāre: Fezāre
320a-8 nāzenīn: nāzenī
320a-9 gönderdiler: göndürdiler
320a-10 bildürdiler: bildürdiler ve
320a-11 gelecegüñ: gelecegüñi, nāme-y-i gönderdükden: nāme göndürdükden

ile Ḥeccār bin ʿĀmir çıḳageldi. Ḥuẕeyfe daḫı Benī Fezāre ulularıyile [13] ve Rebīʿ bin Ziyād daḫı bile Ḥeccār'a ḳarşu çıḳdılar ve ʿizzet ikrām idüp ḳondurdılar. [14] Andan "Neye geldüñ?" diyüp ṣordılar. Ḥeccār eyitdi: "ʿAnter'üñ helāki ḳaṣdına geldüm." [15] didi. Bunlar daḫı "Benī ʿAbs yirlerinden Acā ve Selmā ṭaġlarına gitdi." diyü ḫaber virdiler [16] "Ṣabr eyle. Ḫāṭıruñı ḫoş ṭut. Melik Esved'e nāme gönderdük bu ḫaberi bildürdük. **[320b]** [513b] [1] Üş yaḳında Melik Esved Ḫuẕāvend'i ʿAcem ve ʿArab leşkeri-y-ile alup gelse gerekdür ve varup [2] Benī ʿAbs'i helāk idüp ʿAnter'i ṭutmaġa gitse gerekdür. Biz daḫı muntaẓır olalum şol vaḳte [3] degin ki Ḫuẕāvend Melik Esved'ile Benī ʿAbs'e yaḳın varalar. Ol vaḳt biz daḫı bunlardan [4] öñürdü varup Benī ʿAbs'i helāk idevüz. Zīrā ki Ḫuẕāvend geldügin işidicek bayılurlar. [5] Ceng idecek mecālleri ḳalmaz. Tā ki bu işi itmegile göñlümüze şifā ḥāṣıl ola hem Ḫuẕāvend [6] ḫiẕmetinde bulınavuz." didi. Ḥeccār eyitdi: "Ne lāzım ki bunca zamān ṭurup intiẓār çekevüz [7] Ḫuẕāvend'e yāḫuẕ Melik Esved'e göyevüz? Üş benüm ardumca Maʿdī Kereb ve Düreyd bin Ṣimma [8] ve Ẕü'l-ḫımār gelse gerek. Biz yitmez miyüz Benī ʿAbs'e varmaġa ve anlaruñıla uġraşup ol ḳara [9] yüzlü ḳulı depelemege?" didi. Rebīʿ bin Ziyād Ḥeccār'uñ sözin işidicek, şād oldı, ʿAnter'üñ [10] helākine şekki ḳalmadı. Bunlar bu ḥāldeyiken ol ʿAnter cāsūslıġa gönderdügi ḳullar [11] bu ḳavmüñ içinde ḥāżiridiler. Bunlaruñ söyleşdüklerin ittifāḳ idüp danışduḳların fi'l-cümle naḳīr ü ḳıṭmīr [12] hep żabṭ eylediler ve yortup geldiler. ʿAnter'e irişdiler işitdükleri nesneleri ḫaber [13] virdiler "Ḫuẕāvend ve Melik Esved ʿArab ve ʿAcem leşkeri-y-ile üzerüñüze gelse gerekdür." diyüp

320a-12 Kinde: Kende, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, ululārıyile: ululları ile
320a-13 ʿizzet: ʿizzet ve
320a-14 diyüp ṣordılar: diyü ṣordılar
320a-15 ḫaber virdiler: ḫaber virdiler ve eyitdiler
320a-16 gönderdük: göndürüp
320b-1 leşkeri-y-ile alup gelse: leşkeri ile çeküp getürse
320b-2 muntaẓır olalum şol vaḳte degin: ol vaḳte dek muntaẓır olalum
320b-4 Ḫuẕāvend: Ḫuẕāvend'üñ
320b-5 ola: ola ve
320b-6 çekevüz: çekevüz ve
320b-7 yāḫuẕ: veyāḫuẕ, Ṣimma: Ṣamma
320b-8 gerek biz yitmez miyüz: gerekdür biz yitmeyüz mi
320b-9 ḳulı: ḳulların, şād oldı: şāẕ oldı ve
320b-10 helākine: helākinde, ḥāldeyiken: ḥālde iken, gönderdügi: göndürdügi
320b-11 ḥāżiridiler: ḥāżırdılar, söyleşdüklerin: söyleşdüklerin ve, danışduḳların: ṭanışduḳların
320b-12 irişdiler: irişdiler ve
320b-13 ʿArab ve ʿAcem leşkeri-y-ile: ʿAcem ve ʿArab çerisi-y-ile

(14) söylediler. ʿAnterʾüñ ḫāṭırı melūl oldı, ḥāl nice ola diyüp fikr itdi ve Melik Züheyrʾe (15) daḫı bildürdi. Melik Züheyrʾüñ cān başına ṣıçradı ve cihān gözlerine ṭar oldı teşvīşe (16) ve ıżṭırāba düşdi. Andan eyitdi: "İy Benī ʿAbs pāsubānı! Ne tedbīr idelüm? Ḥālümüz nice olur?" **[321a]** (1) didi. ʿAnter eyitdi: "*Yā mevlāye*! Tedbīr budur ki mecmūʿ-ı düşmen üzerümüze gelmedin varup (2) baʿżısın ṣıyavuz. Hele bir pāre şevketlerin bozavuz ve heybetlerin ṣıyavuz." didi. Melik (3) Züheyr eyitdi: "Ne ṭarīḳile idersin? Ḳaṣduñ nedür?" ʿAnter eyitdi: "*Yā mevlāye*! Mevlām Ḳays (4) bunda biñ ādemile ṭurup ḳabīle-y-i bekleye ve yolları **[514a]** ve der-vendleri ṣaḳlaya. Biz varup (5) Benī Fezāreʾnüñ nizāmın bozavuz, ictimāʿın perākende idevüz." didi. Melik Züheyr eyitdi: (6) "Eyü fikr ve ṣavāb tedbīr. İmdi bir sāʿat teʾḫīr itme. Nice dirseñ idelüm." didi. ʿAnter (7) daḫı *"Semʿan ve ṭāʿaten!"* diyüp ḳabīlede Melik Züheyr oġlı Ḳaysʾıla biñ ādem ḳodı ve bāḳī leşkerile (8) ceng āletine müstaġraḳ olup Benī Fezāre yolına süvār oldı. Ḥeccārʾuñ ve Maʿdī Kerebʾüñ (9) ve Ḥuẕeyfeʾnüñ ve Rebīʿüñ ḳanını ḳara ṭopraġa ḳarmaġa bī-ḳarār oldı, ʿUrve ve Şeddād ve bāḳī (10) Benī Ḳırād ululları hep bile bindiler. Andan ʿAnter Şeybūbʾa eyitdi: "Yā Şeybūb! Ḳanḳı yol ki (11) Benī Fezāreʾye tīz varursa bizi aña başula." didi. Şeybūb "Ḫoş ola!" diyüp bir yaḳın (12) yol bilürdi, ol yola çeküp gitdi irte gice dimeyüp becid yortdılar. Benī Fezāreʾye (13) yaḳın geldiler. Andan Şeybūb bunlara eyitdi: "İşbu maḳāmda siz ḳonup ārām idüñ. (14) Ben varup size Benī Fezāreʾden ḫaber getüreyin ve ḥāl ne vechile oldı bileyin." didi. (15) Bunlar daḫı ol arada ḳondılar. Şeybūb yortdı gitdi. Aḫşam vaḳtinde yine gelüp irişdi (16) ve eyitdi: "Yā aḫī! Benī Fezāre ve Benī Kende ittifāḳ idüp binmişler bir göç bu ṭarafa yürimişler **[321b]** (1) Ḥeccār

320b-14 oldı: oldı ve, diyüp fikr itdi: diyü fikrlendi
320b-15 daḫı bildürdi: daḫı bu ḥāli bildürdi, oldı: oldı ve
321a-3 idersin: idersin ve, nedür: nedür didi
321a-4 bunda biñ ādemile ṭurup: bunda ṭurup biñ ādemile
321a-5 bozavuz: bozavuz ve
321a-7 diyüp: diyü, Züheyr: Züheyrʾüñ
321a-8 süvār oldı: süvār oldı ve
321a-9 bī-ḳarār oldı: bī-ḳarār oldı ve
321a-10 Ḳırād: Ḳarād
321a-11 tīz: tīzrek, başula: başla
321a-12 gitdi: gitdi ve
321a-13 ārām idüñ: ārām aluñ
321a-15 yortdı: yortup
321a-16 binmişler: binmişler ve, yürimişler: yürimişler ve

bin ʿĀmir, Rebīʿ bin Ziyād ve Ḥuẕeyfe bin Bedr and içmiş ve ʿahd ḳılmışlar ki bizüm ḳabīle[2]müzi ḳılıçdan geçüreler ve seni esīr idüp Kisrāʾya göndere. Bizüm diyārumuzı ḫarāb ve memleketümüzi [3] yebāb ve cigerümüzi kebāb ide." didi. ʿAnter eyitdi: "ʿArab dīni ḥaḳı-y-içün ve Receb ayı ḥürmeti-y-içün, [4] anlaruñ gündüzlerin gice eyleyeyin ve başlarına belālar getüreyin, anadan kim er ṭoġmış anlara [5] bildüreyin." didi. Andan varup bu ḥāli Melik Züheyrʾe añlatdı. Melik Züheyr eyitdi: "Ne fikr [6] eyledüñ bu bābda?" didi. ʿAnter eyitdi: "Benüm ḳatumda ṣavāb fikr budur ki sen oġullaruñıla [7] bu arada ṭurasın. Biñ biş yüz ādem sizüñile ṭura. Bāḳī leşkeri ben alup varam. [8] Ṣabāḥdan öñürdü Benī Fezāreʾnüñ başlarına ecel yaġmurın yaġduram ve vücūdların dünyādan [9] [514b] maḥv eyleyem." didi. Melik Züheyr eyitdi: "*Lā!* Vallāh ben senden ayrılmazın." didi ve "Ḳanda giderseñ ben [10] daḫı giderin." didi. ʿAnter eyitdi: "*Yā mevlāye!* Çünki eyle didüñ, ben senüñ sözüñi ṣımazın [11] ve buyruġuña muḫālefet itmezin." didi. "İmdi biñ ādemile babam ve ʿemmülerüm daḫı senüñile [12] bile olsunlar. Siz saġ ṭarafdan gidüñ. Mevlām Şaʾs ve Mālik biñ kişiyile ṣol ṭarafından [13] gitsünler. Ben ʿUrveyile biñ ādem alup işbu gitdügümüz yolca gidelüm." didi. Melik Züheyr [14] daḫı "Ḫoş ola!" didi. Ve didügi gibi üç bölük oldılar, Melik Züheyr saġ ṭarafından [15] ve oġulları Şaʾs ve Mālik ṣol ṭarafından ve kendü cādde yolca gitdiler bir sāʿat gitmedin [16] Benī Fezāre ve Benī Kende leşkerinüñ üzerüne çıḳageldiler. Gördiler ki ṣaḥrālar çadırlarıla **[322a]** [1] ṭolmış ve dereler, depeler deve ile ve atıla pür olmış ve rūzigār ḳatılığından fārigˇ ve çarḫ-ı [2] ġaddaruñ mekrinden emīn otururlar. ʿAnter üzerlerine gelmek ḥayāllerinde yoḳ ve Benī [3] ʿAbs leşkeri bu diyāra bu eyyāmda ḳadem başacaġı ḫāṭırlarına gelmez. ʿAnter bunları göricek, ayruḳ [4] ḳarārı

321b-1 Ḥeccār bin ʿĀmir: Ḥeccār ibni ʿĀmir ve, Ziyād: Ziyādʾa, Bedr: Bedrʾe, ʿahd ḳılmışlar: ʿahd itmiş
321b-2 geçüreler: geçüre, göndere: göndüre
321b-4 belālar getüreyin anadan kim er ṭoġmış: belā getüreyin ve anadan er kim ṭoġmışdur
321b-7 bu arada ṭurasın: burada ṭurasın ve, ben alup: alup
321b-8 yaġmurın: yaġmurını
321b-9 maḥv eyleyem: maḥv idem, Vallāh: Vallāhi
321b-10 sözüñi: sözüñ
321b-11 ādemile: ādemile ve
321b-12 gidüñ: gidüñ ve, kişiyile: kişi ile
321b-13 gitsünler: gitsünler ve, ʿUrveyile: ʿUrve ile
321b-5 gitdiler: gitdiler ve
321b-16 üzerüne: üzerüne giceyile üsdine, çadırlarıla: çadırıla
322a-2 çarḫ-ı ġaddaruñ: çarḫ-ı mekkāruñ

ḳalmadı. Ḥamle ḳıldı bir ṭarafdan Melik Züheyr depdi ve bir yañadan oġulları at ṣaldılar [5] mecmūʿısı ittifāḳıla bunlara ḳılıc ḳoydılar. Bu ḥāli göricek, müteḥayyir olup bayıldılar. Bilmezler ki [6] bu kimdür ve ḳandan geldi ve ne şeyṭāndur. Kim atıla ve kim yayaḳ, elden geldükçe çalışdılar. Gāh [7] ḳılıcıla gāh oḳıla uruşdılar. Ḥeccār bin ʿĀmir ceng arasında ʿAnterʾüñ āvāzın işidicek [8] Bildi ki bu gelen ḫalḳ Benī ʿAbs leşkeridür. Pes ṣayḥa idüp leşkere çaġırdı, eyitdi: "Ha ḳorḳmañ! [9] Benī ʿAbsʾimiş. Ol ḳara yüzlü Vādiʾs-Seylʾde itdügi gibi bizi bunda daḫı ḥīle ile başa ṣanur. [10] Ṣabāḥ olınca ne hālise ṣabr idüñ ve elden geldükçe kendüñüzden defʿ idüñ. Az ādemiledür. [11] İḥtiyāṭ itmeñ." diyü ḫalḳına ḫaylī ismālet itdi. Andan bu ḥālile ṣabāḥ olınca ceng oldı [12] Benī Fezāre ile Benī Kendeʾden iki biñ ḳadar ādem telef oldı. Benī ʿAbsʾden daḫı otuz ḳırḳ [13] ādem düşdi. Ṣabāḥ olup yüz yüzi [515a] ve iki ḫaṣm biribirin müşāhede itdi. Ḥeccār bin [14] ʿĀmir ve Rebīʿ bin Ziyād ve Ḥuẕeyfe bin Bedr ṭanışup ittifāḳ itdiler ki ʿAnterʾüñ üzerine on [15] biñ ādemile ḥamle ideler. Ḫalḳınuñ bahādurları ve ʿaḳılluları eyitdiler: "Yā melik! ʿAnter gibi bahādur [16] yirile gök arasında yoḳdur ve anadan ṭoġmadı. Bu gice şol ḳadar bahādurlarumuz telef **[322b]** [1] idüp ve dilāverlerümüz helāk itdi ki ḥisāba gelmez ve kimse anuñıla muḳāvemet idüp ceng [2] idemez. Ḥeccār eyitdi: "Girçek eydürsiz. Eger ben muḳayyed olmazısam anuñıla kimse ṭurışmaz." didi. [3] atına süvār olup süñüsin eline aldı, ol yaña bu yaña cevlān idüp at oynatdı ve germ [4] olup kibrile ve ʿucbıla bahādurlıġına faḫrlanup işbu şiʿri didi: Şiʿir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça

322a-4 ḳıldı: ḳıldı ve, ṣaldılar: ṣaldılar ve
322a-5 ḳılıc: ḳılıç
322a-6 ~~nā~~gāh: gāh
322a-7 ḳılıcıla: ḳılıcıla ve, uruşdılar: vuruşdılar, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, işidicek: işitdi
322a-8 ha ḳorḳmañ: hay ḳorḳmañ
322a-9 yüzlü: yüzlü ḳul, Vādiʾs-Seyl: Vādiyyüʾs-Seyl
322a-11 ismālet: istimālet, Andan bu ḥālile: bu ḥālile, oldı: oldı ve
322a-12 oldı: oldı ve
322a-13 yüz yüzi: yüz yüzi gördi, biribirin: birbirin, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
322a-14 Ḥuẕeyfe: Ḥuẕeyfete, Bedr ṭanışup ittifāḳ itdiler: Bedr ittifāḳ itdiler
322b-1 idüp: eyledi, kimse anuñıla muḳāvemet idüp ceng idemez: anuñıla kimse muḳāvemet idemez didiler
322b-2 olmazısam: olmazsam, -: (Rāvī eydür: Vaḳtī ki Ḥeccār bu sözi söyledi, biraz ṣabr itdi ıssınuñ sūreti geçince. Andan ḳullarına emr itdi. Cemīʿ esbāb-ı ḥarbi müheyyā itdiler. Cemīʿ silāḥın daḳındı. Andan altına bir at çekdiler ki segirtse yıldırıma yiter. Nite ki Ebuʾl-Meʿālī anuñ ḥaḳḳında dimişdür: Beyt. Arapça şiir, Arapça şiir. Aṣmaʿī eydür: Andan ṣoñra ki cemīʿ esbāb-ı silāḥı müretteb itdi ve)
322b-3 şiʿir: şiʿr

şiir (12) [515b] Arapça şiir (13) **Rāvī eydür:** Ḥeccār bu şiʿri temām idicek, ʿAnterʾe çaġırdı ki, "Yā veled-i zinā! Gice ḥīleyile (14) ceng itmegi ʿādet idindüñ. Niçün ḫaşmuñıla gündüz ceng eylemezsin? Tā ki ḫalḳ (15) göreler kim bahādur kimdür ve kim degül. Bu daḫı ol mıdur ki Vādiʾs-Seylʾde ḳara(16)ñulıḳda mekr idüp bize şeb-ḫūn itdüñ? Yaraġumuz bile degüliken tozdan ve ẓulmetden **[323a]** (1) başumuza ḳayuyiken beni ṭutup esīr itdüñ bunca daḫı fesādlar itdüñ. Yaʿnī iş mi (2) itdüñ ṣanursın? Üşde meydāna gel berü. Hünerüñ varısa görsünler." diyüp biraz (3) güzāf lāf urdı ve başından ṭaşra ögündi. ʿAnter bunuñ sözlerin işidicek, (4) ġażaba geldi ve ḳaḳıduġından gözleri ḳanıla ṭoldı, çigninüñ ḳılları çuḳalın delüp ṭaşra (5) çıḳdı ve atına süvār olup, meydāna girdi başın açup ḳolların yiñinden çıḳardı (6) ve Ḥeccārʾa çaġırdı, eyitdi: "Yā maʿarrus! Baña ġadrile ve ḫıyātile töhmet idersin. Velīkin (7) ol ṣıfat sizüñ ʿādetüñüzdür düşmenlik ve şirrīrlik sizüñ işüñüzdür. Vādiʾs-Seylʾde (8) başuñuza ne belā getürdümise bugün daḫı ziyāde getürsem gerekdür sizi ḳırup ayruġu(9)ñuzı daḫı helāk itmege gitsem gerekdür. Bugün atuñ üstündesin. Ḳılıcuñ elüñde (10) ve ʿaḳluñ başuñda, gözlerüñ cihānı görür. Key ḥaẕerüñile ol." diyüp işbu şiʿri (11) anuñ şiʿrine cevāb virdi: Arapça şiir (12) Arapça şiir (13) Arapça şiir (14) Arapça şiir (15) Arapça şiir (16) Arapça şiir **[323b]** [516a] (1) Arapça şiir (2) Arapça şiir (3) Arapça şiir (4) Arapça şiir (5) Arapça şiir (6) Arapça şiir (7) Arapça şiir (8) Arapça şiir (9) Arapça şiir (10) Arapça şiir (11) Arapça şiir (12) **Rāvī eydür:** ʿAnter bu şiʿri temām idicek, Ḥeccārʾuñ üstüne at ṣalup süñü (13) ḥavāle ḳıldı. Ḥeccār daḫı ʿAnterʾüñ ḥamlesin zor u zaḥmet ile kendüden menʿ eyledi. (14) Andan Ḥeccār daḫı ʿAnterʾe

322b-13 çaġırdı ki: çaġırdı eyitdi, ḥīleyile: ḥīle ile
322b-14 gündüz: gündüzde
322b-15 göreler kim: göre, Vādi's-Seyl: Vādiyyüʾs-Seyl
322b-16 degüliken: degüliken ve
323a-1 başumuza ḳayuyiken: başumuz ḳayu iken, itdüñ: itdüñ ve
323a-2 itdüñ: itdüm
323a-4 ṭoldı: ṭoldı ve, çuḳalın: çuḳalını
323a-5 olup: oldı, girdi: girdi ve
323a-6 çaġırdı: çaġırdı ve, maʿarrus: muʿarres, ḫıyātile: ḫıyānetile
323a-7 ʿādetüñüzdür: ʿādetüñüzdür ve, şirrīrlik: şerrīrlik, Vādiʾs-Seylʾde: Vādi(yyü)ʾs-Seylʾde
323a-8 gerekdür: gerekdür ve
323a-9 üstündesin: üsdindesin ve
323a-10 başuñda: başuñda ve, şiʿri: ebyātıla
323a-11 cevāb virdi: cevāb virdi şiʿr
323b-12 üstüne: üsdine
323b-13 ʿAnterʾüñ ḥamlesin zor u zaḥmet ile: defʿ itdi ve zūr u ve zaḥmetile ʿAnterʾüñ ḥamlesin

süñü ḥavāle ḳıldı. ʿAnter daḫı ḳılıcıla ḳarşulayup çaldı. (15) Bunuñ süñüsin dört pāre eyledi defʿī süñü göti-y-ile Ḥeccār'ı gögsüre dürtüp atdan (16) ayırdı Şeybūb ḳafasında ḥāżır idi, fi'l-ḥāl inüp baġladı sürüp, aldı gitdi. **[324a]** (1) Benī Kende leşkeri bu muṣībeti göricek, her ṭarafdan ʿAnter'üñ üstüne ḥamle ḳıldılar ve yir yirden (2) kim ḳılıc ve kim süñü ḥavāle ḳılup ʿAnter'üñ üstüne yaġmur gibi yaġdılar ve ṭolu gibi (3) döküldiler. ʿAnter bunları şol mīşe arslanı geyik arasına girmiş gibi bölük bölük eyledi (4) ve ḳoyun sürüsine ḳurt **[516b]** ḳoyulmış gibi ṭarṭaġan eyledi ve ḳarġa bölügine ṣapan ṭaşı (5) atılmış gibi perākende eyledi. ʿAnter bu ḥāldeyidi. Şeybūb Ḥeccār'ı öñine bıraġup giderdi (6) Ḥeccār ṭurmayup aġlardı. Şeybūb bunuñ gözi yaşın göricek eyitdi: "Yā maʿarrus! Maʿrekede (7) aslanlar gibi öñürürdün ve deve gibi kükrerdüñ. Erlik ve bahādurluḳ daʿvāsın (8) ḳılurduñ, ʿAnter'i begenmezdün. Şimdi ʿavretler gibi aġlar mısın?" didi. Ḥeccār eyitdi: (9) "İy ʿArab ulusı! Ölmekden ḳorḳmazın. Velīkin rūzigāruñ baña dürlü dürlü intiḳāmları itdügine (10) acırın ve maḳṣūdumdan maḥrūm itdügine maḥzūn olurın." didi. Şeybūb eyitdi: "Neden (11) didüñ ve bu sözleri? Ne sebebden söyledüñ?" Ḥeccār eyitdi: "Bu vechile didüm ki (12) ben Arż-ı Ḥayvān'uñ reʾīsi Esed'üñ ʿİbād adlu ḳızın severdüm ve anuñ ucından çoḳ dürlü (13) ʿaẕāblar çekdüm ve belālara mübtelā oldum ki ol belāya hīç kimsenüñ ṭāḳati olmayayidi. (14) Çāre olmadı, ḳızın baña virmege rāżī olmadı. Āḫir Melik Nuʿmān araya girüp dilek (15) itmeyince irādet virmedi. Çünki rāżī oldı dügün idüp almalu oldum, nā-gāh (16) bir gün gördüm. Nuʿmān'dan ḫaber geldi ki "Varup Benī ʿAbs üzerine varasız diyü ve Redem **[324b]**

323b-14 ḳıldı: itdi

323b-15 eyledi: eyledi ve, gögsüre: gögsine

323b-16 Şeybūb ḳafasında ḥāżır idi fi'l-ḥāl inüp baġladı sürüp: ve fi'l-ḥāl Şeybūb ḳafasında ḥāżır idi inüp baġladı ve sürdi

324a-1 Kende: Kinde, üstüne: üsdine

324a-2 ḳılıc: ḳılıcıla, ḳılup: ḳıldılar ve, üstüne: üzerine

324a-5 eyledi: itdi rāvī eydür, ḥāldeyidi: ḥālde idi, giderdi: giderdi ve

324a-6 maʿarrus: muʿarres

324a-7 aslanlar gibi öñürürdün: arslanlar gibi añrarduñ, kükrerdüñ: kükrerdüñ ve, bahādurluḳ: bahādurlıḳ

324a-8 begenmezdün: begenmezdin, ʿavretler: ʿavret

324a-9 intiḳāmları: intiḳām

324a-11 didüñ: didüñ ve, söyledüñ: söyledüñ didi

324a-13 ol belāya hīç kimsenüñ ṭāḳati olmayayidi: hīç kimselerüñ ṭāḳati olmaya idi

324a-14 virmege rāżī olmadı: rāżī olmadı

324a-15 oldı: oldı ve

324a-16 gördüm: gördüm ki, varasız: gidesin

(1) ṭaġında {ʿAnterʾi} ṭutup baña getüresin.” diyü. Ben daḫı anuñ buyruġuna muḫālefet idemedüm. Ol (2) idi ki ḳardaşuñ ṭutup beni esīr eyledi. Andan ṣoñra Melik Nuʿmānʾıla ṣulḥ idicek, (3) anuñ dilegi-y-ile beni ḳoyuvirdi. Geldüm ḳayın atamdan ḳızın almaḳ istedüm. {Baña cevāb virdi ki “Seni ʿAnter ṭutup esīr eyledi} mecmūʿı ʿArab (4) içinde ḫor u ḥaḳīr eyledi. Nāmūsum ṣındı. İmdi ben ḳızumı saña virmezin. (5) Varup ʿAnterʾden intiḳāmuñ almayınca bizüm üstümüzden bu ʿār gitmeyince.” didi. Bu bābda (6) müteḥayyir olup ṭururdum. Nā-gāh işitdüm ki Melik Nuʿmān maʿzūl olmış Ḫuẕāvend ṭutup (7) maḥbūs itmiş memleketin ḳardaşı Melik Esvedʾe virmiş daḫı baña nāme göndermiş ki sizüñile (8) ceng idüp ḳardaşuñı öldürem. [517a] Bu defʿa daḫı geldüm, bu ḥāle giriftār oldum. Şimden girü (9) bilürin, ḳardaşuñ ayruḳ benüm ṣuçum bağışlayacaḳ degüldür esirgeyüp merḥamet (10) idecek degül. Aġladuġum anuñiçündür.” didi. Şeybūbʾuñ buña özi göyündi eyitdi: (11) “*Veyleke yā Ḥeccār!* Melik Esvedʾe varınca gelüp ḳardaşumdan Melik Nuʿmānʾı ḫalāṣ itmege (12) muʿāvenet isdeseñe ne idi? Tā ki maḳṣūduñ neyise ḥāṣıl olayidi. Sen ḳardaşumuñ (13) eylügine yaramazlıḳ itdüñ. ʿĀḳıbet yavuz ṣanularuñ ayaġuña ṭolaşdı ve berigüye (14) ṣanduġuñ başuña geldi.” didi. Ḥeccār eyitdi: “Vallāhi ki gircek eyitdüñ. ʿAnterʾüñ iḥsānın (15) żāyiʿ eyledüm ve Melik Nuʿmānʾuñ daḫı maḥbūs olup maʿzūl olmışıken ḫalāṣıda (16) saʿy itmedüm, iḥsānlarını ve keremlerini riʿāyet itmedüm. Lā-cirem bu ʿaẕāba mübtelā oldum **[325a]** (1) ve ikileyin ʿAnterʾüñ ḳaynaġına düşdüm.” diyüp vü aġladı. Andan Şeybūbʾa yalvardı, eyitdi: (2) “İy ʿArab ulusı! Kerem eyle. Bu kez daḫı ḳardaşuñdan beni dilek eyle esīrlikden ḫalāṣ eyle. (3) Ayruḳ anuñıla ʿadāvet itmeyeyin ve

---

324b-1 ṭutup: bulup, buyruġuna: buyruġına, idemedüm: idemedüm vardum
324b-2 ṭutup beni: beni ṭutup
324b-3 dilegi-y-ile: dilegi ile
324b-4 nāmūsum: nāmūsumuz
324b-5 almayınca: almayınca ve
324b-6 ṭururdum: ṭurdum, olmış: olmış
324b-7 itmiş: itmiş ve, Melik Esvedʾe: Esvedʾe, sizüñile: varup sizüñile
324b-9 degüldür: degül ve
324b-10 anuñiçündür: bunuñ anuñiçündür, göyündi: göyündi ve
324b-12 : olayidi: ola idi
324b-14 gircek: girçek, iḥsānın: iḥsānıñ
324b-15 ḫalāṣıda: ḫalāṣında
324b-16 itmedüm iḥsānlarını ve keremlerini : itmedüm ve iḥsānlarına
325a-1 diyüp: didi
325a-2 eyle: eyle ve

buyruġına muḫālefet ḳılmayayın.” didi. Şeybūb bunuñ [4] zārılıġın göricek, esirgedi eyitdi: “Ḫoş ola. Seni bu defʿa daḫı ḳardaşumdan ḫalāṣ [5] ideyin. Ammā şol şarṭıla kim and içesin. Ayruḳ ḫıyānet ve ʿadāvet itmeyesin.” didi. [6] **Asmaʿī eydür:** ʿArab içinde ʿahd ü emān bu ṭarīḳile olurdı ve hem iʿtiḳādları buyidi ki [7] bir kişi yalan yire and içse bir sāʿatden ṣoñra eti ḳan gibi ezilüp ṣu olurdı ve aḳup [8] helāk olurdı it gibi ürerdi. Ol ḥālile ölüp giderdi. Hem daḫı tecribe itmişleridi, [9] eyle olurdı. Pes ol sebebden yalan yire and içmezleridi. Pes bu ʿādet üzre Şeybūb [10] daḫı Ḥeccārʾa and virdi. Andan ṣoñra atın ve yaraġın getürüp teslīm itdi dönüp yine [11] ʿAnterʾe gitdiler, gelüp irişdiler. Melik Züheyr gördi ki [517b] Ḥeccār Şeybūbʾuñ ardınca gelür. [12] Boşandı ṣandı. Feryād idüp çaġırdı yitdi: “Ṭutuñ işbu maʿarrusı, baġlañ!” Bunuñ [13] sözin işidicek, atdan inüp vardı, görişdi. Melik Züheyrʾe tevāżuʿ ve meskenet [14] itdi dōstlıḳ gösterdi ve Şeybūbʾıla geçen mā-cerāyı bildürdi. Melik Züheyr feraḥ oldı, [15] yüregi ḳuvvetlendi. Andan Ḥeccār atına süvār olup vardı Benī Kende ḳabīlesi-y-ile [16] buluşdı çaġırdı ki “Ceng itmeñ! Ben ʿAnterʾile barışdum, ḳardaşıyile ʿahd eyledüm. **[325b]** [1] Eger beni dilerseñüz ṣavaşdan elüñüz çeküñ. Yoḫsa başuñuza belā getürürin, [2] mecmūʿuñuzı ḳılıçdan geçürürin.” didi. Bunlar daḫı Ḥeccārʾuñ āvāzın işidicek, vazgeldiler, ʿAnterʾile [3] ṣulḥ itdüklerine sevindiler. Andan dönüp aralarında Benī Fezāre leşkerinden bulduḳlarına ḳılıc [4] ḳoydılar çoḳ ādem ṭopraġa düşürdiler. ʿAnter daḫı toza müstaġraḳ olup öñine geleni [5] çalar bıraġurdı yanına uġrayanı dürtüp düşürürdi ve gözi gördügin eyerden ayırur[6]dı. Gördi ki bu leşkerüñ ḥāli bir dürlü daḫı oldı. Müteḥayyir oldı,

---

325a-3 itmeyeyin ve: itmeyeyin vü
325a-5 kim: ki
325a-6 Asmaʿī eydür: Rāvī eydür, ʿahd ü: ʿahd ve, buyidi: bu idi
325a-8 olurdı: olurdı ve
325a-9 içmezleridi: içmezlerdi,: üzre: üzere
325a-11 gitdiler: gitdiler ve
325a-12 feryād: feryāz, çaġırdı: çaġırdı ve, maʿarrusı: muʿarresi, baġlañ: baġlañ didi
325a-13 görişdi: görüşdi, tevāżuʿ: tevāżuʿ eyledi
325a-14 itdi: itdi ve, gösterdi: gösderdi, oldı: oldı ve
325a-15 olup vardı: olup
325a-16 buluşdı: buluşdı ve, barışdum: barışdum ve, ḳardaşıyile: ḳardaşı ile
325b-1 elüñüz: elüñüzi, getürürin: getürürin ve
325b-2 vazgeldiler: vazgeldiler ve
325b-3 ḳılıc: ḳılıç
325b-4 ḳoydılar: ḳoydılar ve
325b-5 çalar bıraġurdı: çalır bıraġurdı ve
325b-6 oldı: oldı ve

atın depdi, (7) tozdan çıḳdı. Nā-gāh Ḥeccār'a ṭuş oldı. Ṣandı ki Şeybūb'ı öldürüp ḳaçdı. (8) Diledi ki ḥamle idüp yine esīr ide. Ḥeccār yayaḳ olup ʿAnter'üñ öñinde yir öpdi, (9) eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Geçen geçdi. Şimdiden girü cān u göñülden senüñ yoldaşuñ (10) oldum ebedā saña devlet oldum. Bu günden giri laʿnet Ḥeccār'ı ṭoġuran anaya, (11) eger senüñile düşmenlik iderse ve ʿahdine muḫālefet iderse ve düşmenüñe muʿāvenet iderse." (12) didi. ʿAnter sevindi, atdan inüp görüşdi ve ḳucışup öpüşdi ve aralarından (13) ʿadāvet götürüldi. İkileyin ʿahdleşüp andlaşdılar ve atları arḳasına süvār (14) oldılar. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḥāli böyle. Bu ṭarafda Ḥuẕeyfe bin Bedr ve Rebīʿ (15) bin Ziyād leşkerüñ ardına çekilüp ḳalmışlarıdı ʿAnter'üñ heybetinden ḳorḳarlarıdı (16) elinde dutsaḳ [518a] olavuz dirleridi. Ṭurmayup ḫalḳı ceng itmege ḳındururlarıdı, **[326a]** (1) ṣavaş eylemege yilterleridi. Velīkin kendüler mīşeden yanın ṭarafı unutmazlarıdı. Hele bu ḥālde (2) bu ḫalḳa dirleridi ki "İy ḳavm, ḳorḳmañ! Benī ʿAbs azdur Ḥeccār bin ʿĀmir ʿAnter'ile uruşmaġa meydāna (3) varmışdur. Aduñuz ḫarāb eylemeñ, dürüşüñ." dirleridi. Nā-gāh gördiler ki leşkerüñ ḥāli (4) diger-gūn oldı. Benī Fezāre leşkerinden ḫalāṣ ṭaleb edenler gelüp ṣataşdılar. Rebīʿ bin Ziyād (5) bunları göricek, müteḥayyir oldı. Ḥayretinden beñzi müteġayyir oldı. Andan bunlara eyitdi: (6) "Başuñuza ne belā geldi? Ḥeccār bin ʿĀmir düşüp Benī Kinde hep ḳırıldı mı?" didi. Bunlar (7) eyitdiler: "Lā! Vallāh yā Rebīʿ, bizi ḳıran Benī Kinde leşkeridür." Ḥeccār ṭutulduġın ve Şeybūb'ıla ṣulḥ (8) idüp ṣulḥı dürüst ṭutduġın, fi'l-cümle mā-cerā ne oldı[yı]sa Rebīʿ bin Ziyād'a ḫikāyet (9) itdiler. Rebīʿüñ cān başına şıçradı Ḥuẕeyfe'nüñ cihān gözlerine

325b-7 Nā-gāh: İttifāḳ
325b-9 şimdiden: şimden
325b-10 oldum ebedā: oldum ve ebeden, giri: girü
325b-11 düşmenlik: düşmanlıḳ
325b-12 sevindi: sevindi ve, öpüşdi: öpdi
325b-1 götürüldi: götrüldi, ʿahdleşüp: ʿahdleşdiler ve
325b-14 böyle: öyle oldı, Ḥuẕeyfe: Ḥuẕeyfete
325b-15 ḳalmışlarıdı: ḳalmışlardı ve, ḳorḳarlarıdı: ḳorḳarlardı ve
325b-16 ceng: cenge, dirleridi: dirlerdi, ḳındururlarıdı: ḳındururlardı ve
326a-1 yilterleridi: yilterlerdi, yanın ṭarafı: yaña ṭarafın daḫı, unutmazlarıdı: unutmazlardı
326a-2 bu ḫalḳa dirleridi: ḫalḳa dirlerdi, azdur: azdur ve, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
326a-4 oldı: oldı ve, edenler gelüp: idenler gelüp bunlara
326a-5 oldı: oldı ve
326a-6 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, Kinde: Kende, düşüp: düşdi mi ve
326a-7 Vallāh: Vallāhi, Kende: Kinde, Ḥeccār: diyüp Ḥeccār'uñ
326a-8 ṣulḥı: ʿAnter ṣulḥın

ṭar oldı [10] tedbīrleri şaşdı, bilüleri bozuldı, ḥīleleri bāṭıl oldı. Andan Ḥuẕeyfe Rebīʿe [11] eyitdi: “Ne dirsin? Nice idelüm? Yine ṣanduġumuz işlere ṣataşduḳ. Bu nesne ḥisābda [12] degül idi.” didi. Ḥuẕeyfe eyitdi: “Çāre budur ki başumuz alup ḳaçavuz, varup bu ḥāli [13] Melik Esved'e bildürevüz.” didi. Rebīʿ daḫı cān u göñülden bu ḳavle rāżī oldı. Andan [14] Ḥuẕeyfe atınuñ dizginin dönderüp geldügi yola revān oldı ve Rebīʿ bin Ziyād daḫı [15] ardına düşdi ve bāḳī leşker bunları gören hep ardlarına düşüp bile ḳaçdılar, [16] gitdiler. **Rāvī eydür:** Benī Kende leşkeri Benī Fezāre ḫalḳından ḫaylī ādem ḳırdılar **[326b]** [1] ve dönüp Ḥeccār bin ʿĀmir yanına cemʿ oldılar ʿAnter'e selām idüp ikrām ü ʿizzet itdiler, [2] duʿā ve alḳış itdiler. Melik Züheyr'üñ öñinde yir öpdiler, duʿā ḳıldılar. Melik Züheyr daḫı [3] bunlaruñ ulularına ve bellü beglerine [518b] ḫilʿatler geyürdi ve baḫşişler itdi. Andan Ḥeccār'a eyitdi: [4] “Şimdi fikrüñüz nedür? Neyleyelüm?” didi. Ḥeccār eyitdi: “Ṣavāb tedbīr budur ki bu maḳāmda [5] muḳīm olavuz. Tā ki Benī Zübeyd ulusı Maʿdī Kereb ve Benī Cesm reʾīsi Düreyd bin Ṣamma [6] ve Ẕü'l-ḫımār gelüp bizümile bulışalar. Ḳavlümüz daḫı bu vechiledür. Tā ki anlar daḫı bize [7] muʿāvin olup muṭīʿ olalar. Eger olmazlarısa ḫoẕ mecmūʿısın helāk idelüm. Bir diri [8] ādem ḳomayalum.” didi. ʿAnter eyitdi: “Lā! Vallāh biz bunda ḳarār idüp ṭurmazuz. Taʿalluḳātumuzı [9] Acā, Selmā ṭaġlarında mevlām Ḳays'ıla ḳoduḳ gitdük. Bilesince ādem azdur. Zamāne şidde[10]tinden ve rūzigār miḥnetinden iḥtiyāṭ iderüz ki anlara bir vāḳıʿa gele. Yigrek oldur kim [11] yine varup ḫalḳumuza ḳavuşavuz. Kim ki üzerümüze gelürse ḥaḳından gelevüz.” [12] didi. Bunlar daḫı ʿAnter tedbīrine rāżī oldılar ol

---

326a-10 tedbīrleri şaşdı bilüleri bozuldı ḥīleleri: ve tedbīrleri şaşdı ve bilüleri bozuldı ve ḥīleleri, Ḥuẕeyfe: Ḥuẕeyfete bin Bedr

326a-12 ḳaçavuz: ḳaçavuz ve

326a-14 dönderüp: döndürüp, oldı: oldılar

326a-15 leşker: leşkerden

326a-16 ḫalḳından: çerisinden

326b-1 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, oldılar: oldılar ve, ikrām ü: ikrām ve

326b-2 duʿā ve alḳış itdiler: ve duʿā vü alḳış itdiler ve, öpdiler: öpüp

326b-3 ulularına: ekābirine, ḫilʿatler: ḫilʿat

326b-4 fikrüñüz: fikrüñ

326b-5 Cesm: Cüşem

326b-6 Ẕü'l-ḫımār: Ẕü'l-ḫımāra

326b-8 Vallāh: Vallāhi

326b-9 Acā Selmā: Acā ve Selmā

326b-10 kim: ki

326b-12 ʿAnter: ʿAnter'üñ, oldılar: oldılar ve

maḳāmdan göçüp Acā ve Selmā [13] ṭaġlarına revān oldılar. Giderek ʿAnterʾüñ ḫāṭırına başına gelen vāḳıʿalar düşdi [14] ve ʿAble yolında çekdügi miḥnetleri ve göñli cūş idüp işbu ebyātı inşā itdi: [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir **[327a]** [1] Arapça şiir [2] Arapça şiir [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [8] Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [519a] [12] Arapça şiir. [13] Arpça şiir [14] Arapça şiir. [15] **Rāvī eydür:** ʿAnter bu ḳaṣīdeden fāriġ olıcaḳ Melik Züheyr ve bāḳī begler ve ular ve Ḥeccār [16] hep duʿā itdiler ve ʿAnterʾüñ feṣāḥatine ve kelāmınuñ leṭāfetine ve şiʿrinüñ selāsetine **[327b]** [1] taḥsīn idüp alḳış itdiler. Andan Ḥeccār eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Vallāh ki Ḥaḳ Teʿālā [2] mecmūʿ-ı kemālātı sende cemʿ eylemiş. Bu hünerler ki sende vardur, yiryüzine ḥākim [3] olmaġa lāyıḳsın ve Kisrā taḫtına oturmaġa erzānīsin." **Aṣmaʿī eydür:** Benī ʿAbs ḳıṣṣası [4] böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda Maʿdī Kereb ḳıṣṣasına. Şol vaḳt ki Ḥeccārʾıla ḳavl [5] idüp Benī ʿAbs üzerine gitmege ʿahd itdiler Ḥeccār Benī Fezāreyile gitdi, Maʿdī Kereb daḫı [6] Benī Zübeyd bahādurlarından dört biñ ādem alup sürdi, Benī Ḫaşm ḳabīlesine geldi Düreyd bin Ṣama[7]yile ve Ẕüʾl-ḫımārʾıla buluşdı ve Ḥeccār gitdüginden ḫaber virdi ve "Ḫuẕāvend daḫı Melik Esvedʾile [8] ʿAcem ve ʿArab leşkerin cemʿ idüp gitse gerek." didi. Düreyd bin Ṣama Maʿd Kerebʾüñ [9] sözin işidicek, melūl oldı, eyitdi ki "Vallāhi yā Maʿdī bu işüñ ṣoñı eyü olmaz. Zīrā ki [10] ḥāl sen didügüñ gibi olursa ʿArab ṭāyifesin ʿAcem leşkeri helāk iderler ʿAcem [11] ġalebe idüp ʿArab ṭāyifelerin yüryüzinden götürürler. Dünyāda buta ṭapanlardan kimse [12] ḳalmaz ʿālemi oda ṭapıcılar ṭutar. Benüm bu işe rıżām yoḳdur. Zīrā ki Melik Nuʿmānʾıla benüm [13] ʿahdüm ġāyet de muḥkemdür. Ben aña ʿāṣī olmazın ve senüñile bile

---

326b-13 ṭaġlarına: ṭaġından yaña
326b-14 miḥnetleri: miḥnetleri añdı, inşā itdi: inşād itdi şiʿr
327a-15 ular: ulular
327b-1 Vallāh Vallāhi
327b-2 eylemiş: eyledi
327b-5 itdiler: itdiler ve, Fezāreyile: Fezāreile
327b-6 alup: aldı, Ḫaşm: Cüşem, geldi: geldi ve, Düreyd bin Ṣama: Düreyd ibni Ṣimma
327b-8 gitse gerek: gitseler gerekdür, Ṣama: Ṣimma
327b-9 sözin: sözlerin, melūl oldı eyitdi ki: melūl oldı, Maʿd: Maʿdī
327b-10 iderler: ider ve
327b-11 ṭāyifelerin: ḳabīlelerin, yüryüzinden: yiryüzinden
327b-12 ḳalmaz: ḳalmaz ve
327b-13 ġāyet de: ġāyet

gidüp ʿAcem leşkerine muʿāvenet [14] olmazın ve Melik Nuʿmānʾıla ʿahdi żāyiʿ itmezin. Zīrā ki ben bilürin Esvedʾüñ begliginüñ ş̲ebātı [15] yoḳdur. Aña tābiʿ olan, ʿāḳıbet peşīmān olur. Kimse anuñ begliginden iflāḥ olmaz. Hele [16] bir görelüm ki Melik Esvedʾile Benī ʿAbsʾüñ ḥāli nolur [519b] ve işleri neye irişür." didi. **[328a]** [1] Maʿdī Kereb, Düreydʾüñ sözlerin işidicek, saḫt oldı kendüye uymaduġına melūl [2] oldı. Andan iki üç gün anda eglendi her ṭarafdan ʿAnterʾüñ düşmenlerinden Maʿdī Kerebʾüñ [3] gidecegin işidüp gelüp buña yoldaş oldı günden güne ādem cemʿ olup leşker [4] çoġaldı. Cemʿa sekiz biñ bahādur dirildi. Andan Maʿdī Kereb bunları çeküp Benī Fezāre [5] ardınca Ḥeccār bin ʿĀmir ile bulışmaḳ ḳaṣdına yola revān oldı(lar). Günden güne yolları [6] Acā ve Selmā ṭaġlarına ṭoġrıldı. Benī Fezāre gitdügi yola gidemediler. Bir ādem bulup ḫaber [7] ṣordılar. İşitdiler ki Benī ʿAbs ḳabīlesi bu ṭaġlardadur Melik Züheyr ʿAnterʾile Ḥeccār bin [8] ʿĀmirʾüñ geldigün işidüp aña gitmişler ki Ḫuẕāvendʾile Melik Esved gelmedin anları [9] bulup ṭaġıdalar. Bir pāre zaḥmetleri az ola ve hem Melik Züheyrʾüñ oġlı Ḳays biñ ādemile [10] bunda ehl-i ʿayāllerin ve ḥaremlerin beklemege ḳalmışdur. Maʿdī Kereb bu ḫaberi işidicek, şād [11] oldı ve eyitdi: "Zihī beşāret ki bunlar benüm elüme ol şeyṭānsuz girdi. Maḳṣūdum [12] ḥāṣıl oldı." didi. Andan becid sürüp ol ṭaġlaruñ kenārına irişdiler ve tozları [13] tozup göge çıḳdı. Ḳaysʾuñ daḫı bu ṭaġlaruñ yüce yirinde gözçileri varıdı. Bu ḥāli [14] müşāhede idicek, çaġrışdılar ve dülbendlerin ṣalup biribirine ḫaber ulaşdurdılar. Benī ʿAbs [15] daḫı bu ʿalāmetleri görüp ḥarekete geldiler ve bu nişānları müşāhede ḳılup içlerine ḳorḳu [16] düşdi. Bildiler ki yine vāḳıʿaya ṣataşdılar. Melik Ḳays atına süvār oldı. Ḳılıcın ḳuşanup **[328b]** [1] süñüsin eline aldı der-vend ṭarafına yürüdi ve ardından binen yortdı yitdi. Çünki der-vendden [2] ṭaşra çıḳdı, baḳdı gördi ki

---

327b-14 olmazın: itmezin, ʿahdi: ʿahdümi, zīrā ki ben bilürin: zīrā bilürin ki
328a-1 oldı: oldı ve
328a-2 eglendi: eglendi ve
328a-3 oldı: oldı ve
328a-4 cemʿa: cemʿan
328a-5 Ḥeccār bin : Ḥeccār ibni, oldı günden güne: oldılar ittifāḳ gide gide
328a-6 Fezāre gitdügi: Fezāreʾye giden
328a-7 ṭaġlardadur: ṭaġlardadur ve, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
328a-10 ehl-i ü ʿayāllerin: ehl ü ʿayāl, şād: şāẕ
328a-13 yirinde: yirlerinde
328a-14 biribirine: birbirine
328a-16 oldı: oldı ve
328b-1 süñüsin eline aldı: eline süñü aldı ve, yortdı: yortdı ve

leşkerüñ ḥisābı yoḳ. Deñiz gibi mevc urur ve süñüler yılduz gibi [3] yalabır ve bayraḳlar yapraḳ yalabır ṣayḥalar cihānı ṭutmış ve ġırīler ʿayyūḳa çıḳmış [520a] ve tozlar [4] göge direk olmış. Bir ādeme eyitdiler: "Var gör, bunlar ne ṭāyifedür ve ḳandan geldiler. Bizüm [5] düşmenlerümüz çoḳ. Bunlar ḳanḳısıdur maḳṣūdları nedür, neye geldiler, ḫaber getür." didi. Ol ādem [6] "*Semʿan ve ṭāʿaten!*" diyüp sürdi. Maʿdī Kerebʾüñ leşkerine vardı, çaġırdı: "Ne ṭāyifesiz? [7] Neye geldüñüz? Ḫaber virüñ. Yoḫsa şimdi başuñuza ḳażā-yı āsumānī ve belā-yı nā-gehānī getürürüz [8] ve ictimāʿuñuzı bozaruz ve başuñuzı ayaġuñuza bıraġuruz." didi. Maʿdī Kereb bunuñ [9] sözin işidicek, ġāyetde ġażaba geldi, eyitdi: "Veyleküm yā maʿarruslar! Yaḳın ḳaldı kim [10] ʿAcem ve ʿArab leşkeri üstüñüze gelüp mecmūʿuñuzı helāk ide." didi. "Üş ben Maʿdī Kerebʾem. [11] Anlardan öñürdü Benī Zübeyd leşkeri-y-ile geldüm ki diyāruñuzı ḫarāb ve cigerüñüzi kebāb [12] idem. Yā müstaḥsinler! Gelüñ, kendüñüzi saġıken baña teslīm idüñ, başuñuz ḳılıçlar öñince [13] uçmadın bedenüñüz süñülere dikilmedin aʿżāñuz biribirinden sökülmedin ve ḳanuñuz ṭopraġa [14] dökülmedin eger baña muṭīʿ olursañuz kimseñüz depelemezin. Eger ser-keşlik iderseñüz başuñuza [15] belā getürürin ve uluñuz kiçiñüz esīr iderin ve ṣoñra ḳalanuñuz daḫı ʿAcem leşkeri irişüp [16] ḳırar ve dünyādan eserüñüzi maḥv ider." didi. **Rāvī eydür:** Ol kişi bu ḫaberi işidicek, **[329a]** [1] fiʾl-ḥāl dönüp Ḳaysʾa yitişdi. Bu ḫaberi bildürdi. Ḳays ġażaba geldi Benī ʿAbs bahādurları-y-ile [2] bunlaruñ üzerine ḥamle ḳıldı. Ol ṭarafdan daḫı bahādurlar meydāna girüp ceng itdiler. İki [3] ṭarafdan daḫı ḫaylī ādem düşdi. Aḫşam olınca ṣavaşdılar ṭāḳatleri yitişdüginceye

328b-3 bayraḳlar yapraḳ yalabır: bayraḳlar yilebir ve, tozlar: toz
328b-4 eyitdiler: eyitdi
328b-5 bunlar ḳanḳısıdur maḳṣūdları nedür: maḳṣūdları nedür, ādem: ādem daḫı
328b-6 vardı: vardı ve, çaġırdı: çaġırdı eyitdi
328b-8 ayaġuñuza: ayaḳlara
328b-9 geldi: geldi ve, maʿrruslar: muʿarresler, kim: ki
328b-10 üstüñüze: üsdüñüze
328b-10 Kerebʾem: Kerebʾin
328b-11 leşkeri-y-ile: leşkeri ile
328b-13 uçmadın: uçmadın ve, dikilmedin: dikilmedin ve
328b-14 dökülmedin eger baña muṭīʿ olursañuz kimseñüz depelemezin: dökülmedin ve ʿavretlerüñüz sikilmedin ve oġlanlaruñuz çekilmedin eger baña muṭīʿ olursañuz kimseñüzi depelemezin
328b-15 uluñuz kiçiñüz: uluñuzı kiçiñüzi, ḳalanuñuz: ḳalanuñuzı
328b-16 Rāvī: Aṣmaʿī
329a-1 yitişdi: irişdi ve, geldi: geldi ve, bahādurları-y-ile: bahādurları ile
329a-2 üzerine: üsdine
329a-3 ṣavaşdılar: ṣavaşdılar ve, yitişdüginceye: irişdüginceye, dürişdiler: dürüşdiler

dürişdiler, [4] ġayret idüp çalışdılar. Maʿdī Kereb leşkerin üzerlerinden defʿ itdiler dönüp yine ṭaġa [5] ṣıġındılar. Der-vendden ṭaşra çıḳmadılar. Hele ne ḥālise ol gice yatdılar. Velīkin Benī ʿAbs [6] leşkeri ḫaylī żaʿīf [520b] olmışlarıdı. Yarındası yine ṣabāḥ vaḳtinde yine Benī Zübeyd leşkeri [7] at arḳasına gelüp Benī ʿAbs üzerine yüridiler ve Maʿdī Kereb kendü meydāna girdi [8] çaġırdı, eyitdi: "İy Benī ʿAbs! Ḳanı sizüñ ol ḳara yüzlü ḳuluñuz? Gelüp meydāna girse ne [9] kim, ben aña miḳdārın bildürem ve maʿreke ehline ʿibret eyleyem." didi ol ṭarafa bu ṭarafa [10] atın oynadup süñüsin atup ṭutdı bahādurlıḳlar itdügin añdı ve dilāverler düşürdü[11]gi ḫāṭırına geldi kendüye maġrūr olup kibrile ve ʿucbıla işbu şiʿri eyitdi: Şiʿir. [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] [521a] Arapça şiir [329b] [1] **Rāvī eydür:** Ḳays bunuñ şiʿrin işidicek, Benī ʿAbs'e eyitdi: "Siz yiriñüzden deprenmeñ. [2] Ben bu maʿarrusile ḫaberleşeyin. Belki uġraşup ḥaḳlaşayın." Didi, atın depdi. Ḳavimden ilerü [3] yürüdi, Maʿdī Kereb'e çaġırdı, eyitdi: "Yā müstaḥsin! Yā kelb bin kelb! Seni bizüm bahādurumuz [4] ṭutup esīr eyledi. Andan ṣuçuñı bağışlayup seni ʿafv itdi saġ ü selāmet evüñe gönderdi [5] ve aḳribāña ḳavuşdurdı. Sen anuñ iḥsānuña bu vechile ʿivaż idersin ki leşker cemʿ idüp [6] geldüñ ki ehl ü ʿayālümüzi esīr idesin? ʿArab dīni ḥaḳḳı-y-içün, bu işüñe daḫı peşīmān olursın. [7] Üş geldüm ki senüñ başuñı gövdeñden ayıram ve etüñi itlere yidürem." didi. Ol ḥāle münāsib işbu şiʿri didi. [8] Şiʿr: Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [522a] [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir. [330a] [1] **Rāvī eydür:** Ḳays bu şiʿri temām idicek, Maʿdī Kereb

329a-4 itdiler: itdiler ve
329a-6 olmışlarıdı: olmışlardı, yine ṣabāḥ: ṣabāḥ
329a-7 girdi: girdi ve
329a-9 kim: ki, miḳdārın: miḳdārını, ʿibret eyleyem: anı ʿibret eyleyem, didi: didi ve
329a-10 ṭutdı: ṭutdı ve
329a-11 geldi: geldi ve, şiʿir: şiʿr
329b-2 maʿarrusile: muʿarresile, didi: didi ve
329b-3 yürüdi: yürüdi ve, çaġırdı: çaġırdı ve, yā kelb bin: ve yā kelb ibni
329b-4 ṭutup esīr eyledi: esīr eyledi, itdi: itdi ve, gönderdi: göndürdi
329b-5 vechile: vechile mi
329b-7 Ol ḥāle münāsib işbu şiʿri didi: Andan bu ebyātı inşād itdi
329b-16 -: (Rāvī eydür: Kays ebyātdan fāriġ olduġı gibi hemīn Maʿdī'yile muḳābil olup ṭoḳuşdılar. Her ṭarafdan biribirine ḥamleler idüp ṣavaşdılar. Āḫir Maʿdī Ḳays'a ġālib olup süstletdi. Ol ḥīnde Benū ʿAbs bu ḥāli görüp ḳaṣd itdiler ki ḥamle ideler, Ḳays'ı ḳurtaralar. Bunlar bu fikrdeyiken nā-gāh Benī Zübeyd leşkeri çıḳageldi. Benū ʿAbs gördiler ki ḥāl böyle oldı, nāçār Benī Zübeyd'den yaña müteveccih olup üzerlerine ḥamle itdiler. Anlar daḫı bunlara muḳābele itdiler ve her ṭarafdan süñüler ve ḳılıçlar ḥarekete geldi ve oḳlar yaġmur gibi yaġdı. Ḳanlar sīller olup aḳdı. Bir ceng oldı ki gözler görüp ḳulaḳlar işitmiş degül. Bu ḳarcaşma arasında Ḳays daḫı

üstüne at ṣaldı ve süñü [2] ḥavāle ḳıldı. Ol daḫı bunuñ süñüsin āsānlıġıla defᶜ idüp ḳılıc ḥavāle itdi. Ḳays daḫı [3] bunuñ ḥamlesin güç belāyıla ṣavdı. Andan yine birbirine bir niçe defᶜa ḥamle idüp [4] ṣavaşdılar ve ayrılup ḳavuşdılar ve ḳaçışup ḳoşuşdılar. Ṭaşlar atlarınuñ ayaġı altında un [5] oldı ve her ṭarafdan ġırī vü ün oldı. İkisine daḫı rūşen gündüz, ḳarañu dün oldı. Aḫşam [6] yaḳın olınca ṭuruşdılar ve dürüşdiler. Velīkin Maᶜdī Kereb cebbārlardan ve ġaddārlardan [7] idi ve mekkārlardan ve sitemkārlardan idi. Ḳays bahādurlıḳda anuñ muḳābili degülidi [8] ve dilāverlikde anuñ miṣli degülidi. Ḳaysˈı maġlūb idüp żaᶜīf eyledi ve birḳaç yirde zaḫmlu [9] eyledi. Çünki aḫşam oldı, biribirine emān virüp ᶜahdleşdiler ve ayrılup her birisi [10] leşkerlerine ḳavuşdılar. Benī ᶜAbs Ḳaysˈuñ ḥālin göricek, saḫt oldılar ve göñülleri ḳavī [11] ve cüst iken süst oldılar, dönüp yine ṭaġ içine girüp der-vend berkitdiler, eyitdiler: [12] “Şimden girü der-vendden ṭaşra çıḳmayalum. Ceng idersevüz daḫı bunda idelüm.” didiler. [13] Ḳays gördi ki Benī ᶜAbs bahādurlarınuñ ekṣeri mecrūḥ olmış ve kendü

---

furṣat bulup Maᶜdī elinden ḳurtuldı. Ammā ḳatı yaralı olup ṭururdı. Hele ne eyledi[yi]se eyledi. Selāmet yaḳasına çıḳdı. Aṣmaᶜī eydür: Aḫşam olınca Benī ᶜAbsˈile Benī Zübeyd arasında ceng ḳāyim oldı. Aḫşam olıcaḳ, biribirinden ayrıldılar. Ḳonaḳlı ḳonaḳına vardılar. Odlar yaḳdılar. İki ṭarafda irteye dek ḳaravul yürüdi. Ṣabāḥ olıcaḳ, ᶜazm itdiler. Ṣaflar baġlayup birbirine muḳābil oldılar. Rāvī eydür: Evvel meydāna giren Maᶜdī Kereb-i Zübeydīˈyidi. Meydāna ki girdi, biraz ḳılıç ve gönderoynatdı. Ol ṭarafa bu ṭarafa cevlān itdi. Andan çaġırdı, eyitdi: “İy Benī ᶜAbs! Eger sizüñ içüñüzde er varısa gelsün, meydāna girsün. Aña göstereyin ki erlik nice olur.” Andan biraz daḫı lāf urup işbu ebyātı inşād itdi: Şiᶜr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, [521b] Arapça şiir. Aṣmaᶜī eydür: Benī ᶜAbs daḫı ol ḥīnde derenüñ aġzına çıḳmışlardı. Ne varısa bir araya cemᶜ olmışlardı. Ḳaṣdları buyıdı ki bu gelen leşkeri ḥaremlerine ḳomayalar, menᶜ ideler. Muḳābele idüp ehl ü ᶜayālleri üzerine ḳırılalar. Bunlar bu fikrdeyiken gördiler ki Maᶜdī Kereb meydāna girdi. Bunuñ gibi lāflar itdi, ebyāt oḳudı. Ḥamiyyet-i ᶜAbsiyye bunlara ġalebe itdi. Şol enügin yavi ḳılmış arslan gibi naᶜra urup ileri yürüdiler. Ḳays bunları menᶜ eyledi. Zīrā ki Ḳays ġāyet ḥamiyyetli ve şecāᶜatlü kişi-y-idi. Bunları menᶜ idicek, kendü atın depdi, meydāna girdi. Altındaki at ġāyet ḫāṣ atlardan idi. Şöyle ki kişnese gök gürler ṣanurlardı. Segirtse yili geçerdi. Çoḳ cenglere girmişidi. Vaḳtine ḥāżır idi. Depseñ varurdı. Çekseñ tīz ṭururdı ve sāyir esbāb-ı silāḥdan ne kim varısa her birinden ġāyet ḫāṣın müretteb ve mükemmel ṭaḳınmışıdı. Rāvī eydür: Ḳays ibni Züheyr vaḳtī ki Maᶜdī Kerebˈe yaḳın geldi, çaġırdı, eyitdi: “Veyleke yā Maᶜdī! Ne ḳatı lāf urduñ. Meger ki ᶜAnterˈüñ işlerin unutduñ. Fetebben leke yā nezli Benī Zübeyd! Ve ḥaḳḳuˈl-Ḳaᶜbetiˈl-ġarrā ve Ebā Ḳubeys ve Ḥirā, eger sen benüm ḳılıcum altında saġ ve esen çıḳarsañ ᶜAnter ḳılıcından ḫoz saġ ḳurtılmazsın. Yā eḥasseˈl-ᶜArab! Cānuñ varısa gel!” diyüp ileri yürüdi ve ol ḥāle münāsib işbu şiᶜri didi: Şiᶜr. Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir, Arapça şiir.)

330a-1 Kereb üstüne: Kerebˈüñ üsdine

330a-2 ḳılıc: ḳılıç

330a-4 ṣavaşdılar: ṣavaşdılar ve biribirinüñ öñinden ṣavuşdılar

330a-7 idi ve mekkārlardan: ve mekkārlardan idi, degülidi: degüldi

330a-8 degülidi: degüldi, yirde: yirde daḫı

330a-9 biribirine: birbirine

330a-10 ḥālin:ḥālini

330a-11 oldılar: oldılar ve, der-vend berkitdiler: der-vendi berkitdiler ve

daḫı bayaġı gibi [14] degül. Ẓaᶜīf ve mecrūḥ olmışdur. Bunlara eyitdi: "İy ᶜemmüm oġlanları! Eger atam ve ᶜAnter yarın [15] gelmezlerse bizüm [522b] eserümüz ḳalmaz. ᶜArab çerisi mecmūᶜumuz helāk ider. Bizüm işümüz buña [16] ḳaldı ki der-vendden ṭaşra çıḳmayavuz. Ehl-i ᶜayālümüz bekleyevüz ve ḥaremümüz ṣaḳlayavuz. Ola ki **[330b]** [1] ḫalḳumuzdan bir meded irişe." didi, ışmarladı. Der-vendleri muḥkem berkitdiler, ol gice teşvīş [2] ve infiᶜālile yatdılar. **Aşmaᶜī eydür:** Benī ᶜAbs ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda Maᶜdī [3] Kereb ḳıṣṣasına. Maᶜdī Kereb daḫı Ḳaysʿı başlu idüp Benī ᶜAbs żaᶜīf olduġına şād olup [4] yine leşker içine geldi ve gice ḳarārgāhlarına varup ārām itdiler ve gündüz olan cenglerden [5] söyleşdiler. Maᶜdī Kereb eyitdi: "Vallāhi iy begler ve ulular, ᶜacebledüm bu Züheyrʿüñ oġlı bu maᶜarrus [6] benümile bu ḳadar ṭuruşduġın. Hele bugün aḫşam irişdi. Ol ḳarnānı atdan ayırmadum. Benüm [7] maḳṣūdum anı diri ṭutmaḳ idi. Yoḫsa öldürmek isdesem evvel ḥamlede depelerdüm. Yarın [8] göresiz ki anı nice esīr idem ve dutsaḳ idüp ḫor u ḥaḳīr idem." didi ve bu māl-i ḫulyāyıla [9] yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ, ṭurup leşkeri içinde naᶜra urup çaġırdı. "Benī ᶜAbs {üzerine} süvār oluñ!" [10] diyü ḳıġırdı. Benī Zübeyd çerisi daḫı hep at arḳasına geldiler. Benī ᶜAbsʿile uġraşmaġa ḳaṣd [11] itdiler. Benī ᶜAbs daḫı bu ḥāli göricek, ṣavaş yaraġın gördiler, der-vendleri berkitdiler, [12] der-vend aġzında ṭurup cenge iḳdām itdiler. Maᶜdī Kereb bu işi göricek, atdan inüp [13] yayaḳ oldı der-vende yüriyüp Benī ᶜAbsʿile ceng itdiler. Anlar daḫı elden geldükçe dü[14]rüşdiler aḫşama yaḳın olınca ṣavaşdılar. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası bu vechile [15] oldı. Geldük biz bu ṭarafda Melik Züheyrʿile ᶜAnter ḳıṣṣasına. Anlar daḫı Ḥeccārʿıla ṣulḥ idüp [16] yine ḳabīleleri ṭarafına ᶜazm oldılar, becid

330a-14 degül: degüldür, mecrūḥ olmışdur: mecrūḥ zebūn olmışdur, ve: veyā
330a-15 mecmūᶜumuz: mecmūᶜumuzı
330a-16 ehl-i ᶜayālümüz: ehl ü ᶜayālümüz
330b-1 didi: didi ve, ışmarladı: ışmarladı ve, berkitdiler: berkitdiler ve
330b-3 ᶜAbs: ᶜAbsʿi, şād olup: şāẕ oldı
330b-4 leşker: leşkeri, ḳarārgāhlarına: ḳarārgāhına, itdiler: itdi
330b-5 maᶜarrus: muᶜarres
330b-9 çaġırdı: çaġırdı
330b-10 geldiler: geldiler ve
330b-11 gördiler: gördiler ve, berkitdiler: berkitdiler ve
330b-12 itdiler: ḳıldılar
330b-13 yayaḳ oldı: yayaḳ oldı ve çerisine daḫı buyurup yayaḳ eyledi ve
330b-13 geldükçe: geldikçe
330b-14 aḫşama: ve aḫşam
330b-16 ᶜazm oldılar: revān oldılar ve

yortup gitdiler. Üç günlük yol ḳalıcaḳ, **[331a]** (1) Ḥeccār ʿAnterʾe eyitdi: “İy Benī ʿAbs bahādurı! Maʿdī Kereb benümile yaḳın vaḳtde bulışsa gerek. (2) Eglendügi ḫayr ʿalāmet [523a] degül. Ḳorḳarın ki ġayrı yoldan varup Acā ve Selmā ṭaġlarına (3) vara, taʿalluḳātuñuzı esīr ide ve ḳavmüñüzi perākende ide. Pes ṣavāb budur ki ḳardaşuñı göndere(4)sin. Bize tīzrek ḫaber getüre. Benī Zübeyd leşkerinüñ ḥāli noldı bilevüz.” didi. ʿAnter (5) bunuñ sözin işidicek, begendi, tedbīrine taḥsīn itdi. Bildi ki eyü fikrdür ve müvecceh (6) naẓardur. Eyle olsa Şeybūbʾı ḳıġırup getürdi ve bu ḥālden anı āgāh eyledi. “Var, tīz ḫaber (7) getür.” didi. Şeybūb daḫı *“Semʿan ve ṭāʿaten!”* diyüp defʿī yola revān oldı ve gice gündüz (8) dimeyüp yortdı. El-ḳıṣṣa gün ṭolunduġından ṣoñra geldi irişdi Acā ve Selmā ṭaġlarında (9) Benī Zübeyd leşkeriyile buluşdı. Bir kimseden ṣordı. “Bu ne leşkerdür ve kimdür?” didi. Ol (10) kişi eyitdi: “Bu leşker Benī Zübeyd leşkeridür ve reʾīsleri Maʿdī Kerebʾdür. Benī ʿAbsʾüñ üzerine (11) geldük. Ġāyetde żaʿīf eyledük. Yarın başup mecmūʿ ḫalḳların ḳırsavuz gerek ḫatunların (12) ḳızların esīr itsevüz gerek.” didi ve bākī mā-cerāyı hep ḥikāyet eyledi. Şeybūb bunı işidicek, (13) cān başına ṣıçradı defʿī yil gibi esdi gelüp ʿAnterʾe irişdi bu muṣībeti söyledi (14) ve vāḳıʿadan āgāh eyledi eyitdi: “Yā aḫī! Maʿdī Kereb sekiz biñ ādemile gelmiş çoḳ ādem (15) telef itmiş ve Ḳaysʾı başlu idüp bāḳisinüñ gözlerin yaşlu ve żaʿīf idüp buñaltmış. Eger (16) irişmezseñ ehl-i ʿayālümüz esīr oldı ve taʿalluḳātumuz düşmen elinde ḫor u ḥaḳīr oldı ve mālumuz **[331b]** (1) rızḳumuz yaġmaya gitdi.” didi. ʿAnter bunı işidicek, müteḥayyir oldı ve Maʿdī Kerebʾe ne ʿaẕāb (2) ideceginde mütefekir oldı, eyitdi: “Yā Maʿdī! Laʿnet senüñ cānuña gelsün ve benüm cānuma daḫı (3) gelsün, eger ben seni ʿāleme ʿibret itmezsem ve ʿArab içinde melāmet itmezsem.” didi. Andan (4) ḳaṣd itdi ki varup Maʿdī Kerebʾüñ ʿömri defterin düre ve Benī Zübeyd leşkerinüñ başına (5) belālar getüre. Ata biner kimselerin [523b] diri

331a-1 yaḳın: bu yaḳın, gerek: gerek idi
331a-3 vara: vara ve, gönderesin: göndüresin
331a-4 bize: varup bize, noldı: ne oldı
331a-5 begendi: begendi ve
330a-7 defʿī yola: yola
331a-8 gün ṭolunduġından ṣoñra geldi irişdi: gelüp irişdi güneş ṭolunduġından ṣoñra
331a-9 leşkeriyile: çerisine, kimseden: kimesneden
331a-11 gerek ḫatunların: gerek ve ḫatun kişilerin ve
331a-13 ṣıçradı: ṣıçradı ve, esdi: esdi ve, irişdi: irişdi ve
331a-14 eyledi: eyledi ve, gelmiş: gelmiş ve
331a-16 ehl-i ʿayālümüz: ehl ü ʿayālümüz, mālumuz: mālumuz ve
331b-2 ideceginde: ideceginden, oldı: oldı ve

ḳomaya mecmūʿını helāk eyleye. Ḥeccār eyitdi: “İy bahādurlar [6] ulusı! Senden dilek iderin ki ʿacele itmeyesin. Bu ḫizmeti baña ışmarlayasın ve sen zaḥmet [7] çekmeyesin. Tā ki ben varup görem Maʿdī Kereb'ile ḫaberleşem. Ümīzdür ki anı saña dōst [8] idüp itdügi işlere peşīmān idem. Eger didügüme rāżī olmazsa ṭutup ḳatuña getürem. [9] Nice ʿazāb ki ḫāṭıruñ dilerseñ idesin.” didi. ʿAnter eyitdi: “Yā Ḥeccār! Senüñle aramuzda [10] olan ṣoḥbet ḥaḳı-y-içün, senden artuḳ kişinüñ dilegin ṭutmazdum ve sözin ḳabūl itmezdüm. [11] Çünki sen eyle didüñ, var imdi ne tedbīr iderseñ görelüm ve ne başarurşın. Üş [12] ben daḫı senüñ arduñca irişürin. Ol maʿarrus senüñ dōstuñdur. Şāyed ki senüñ [13] sözüñden çıḳmaya. Cānın benüm elümden ḳurtara ve senüñ mülküne uya.” didi. Ḥeccār [14] eyitdi: “İy Benī ʿAbs bahādurı! Benüm senden yig dōstum yoḳdur ve senden ġayrı [15] ādemile muṣāḥabet itmezin ve yoldaş olup muʿāvenet itmezin. Varduġumdan maḳṣūdum [16] oldur ki sen çekdügüñ zaḥmeti ben çekem senüñ yoluñda ve dōstlıġuñda toġrıluġum **[332a]** [1] bildürem. Yoḫsa ḥāşā ki senüñ düşmenüñ benüm dōstum ola ve sen sevmedügüñ [2] ben sevem.” didi atına süvār olup yoldaşların uydurdı Acā ve Selmā ṭaġlarından [3] yaña teveccüh itdi ve yortup geldi, irişdi. İttifāḳ ikindü vaḳtinde idi ve Benī ʿAbs'ile [4] Benī Zübeyde leşkerleri ceng iderler ve Benī ʿAbs der-vendüñ içinden ve Benī Zübeyd ṭaşrasından. [5] Benī ʿAbs'i żaʿīf itmişler. Ḥeccār bu ḥāli göricek, Benī Zübeyd çerisine ṭoġruldı. Maʿdī Kereb [6] bu leşkeri gördi ki kendü ṭarafına yüz ṭutdı. Ḳorḳdı ki Benī ʿAbs'e yardımcı geldi ola diyü. [7] Süñüsin eline aldı. aṣḥābın ve ḫavāṣṣın uydurup ḳarşuladı. Andan baḳdı ve teʾemmül [8] idüp naẓar itdi. Gördi ki Benī Kinde sancaḳlarıdur. Şād olup sevindi, yoldaşlarına [9] eyitdi: “İy ʿemmüm

331b-5 ḳomaya: ḳomaya ve, mecmūʿını: mecmūʿısın
331b-7 görem: görem ve
331b-8 eger: eger ben
331b-9 ḫāṭıruñ dilerseñ: dilerseñ, senüñle: senüñile
331b-11 iderseñ: idersin, başarurşın: başarursın
331b-12 maʿarrus: muʿarres
331b-13 mülküne: ṣulḥuña
331b-16 çekdügüñ: çekecegüñ, çekem: çekem ve, toġrıluġum: toġrıluġumı
332a-1 sevmedügüñ: sevmedügüñi
331a-2 didi: didi ve, yoldaşların uydurdı: ve çerisin uydurup
332a-4 Zübeyde: Zübeyd, iderler ve: iderlerdi
332a-5 itmişler: itmişlerdi
332a-7 aldı: aldı ve, ḫavāṣṣın: ḫavāṣın
332a-8 şād: şāz, sevindi: sevindi ve

oğlanları! Beşāret olsun size ki bu gelen [524a] düşmen degüldür. Benī Kende çerisidür. (10) İşde muḳaddemleri Ḥeccār bin ʿĀmir öñlerince biledür. Bize yardım itmege gelmişlerdür." didi. Bu ḳadar da (11) anlar daḫı yaḳın gelüp biribirin bildiler ve yüze yüz olup buluşdılar. Maʿdī Kereb feraḥından (12) çaġırdı eyitdi: "Merḥabā iy dōst u ṣādıḳ ve muṣāḥib-i muvāfıḳ ve mūnis-i müşfik! Eyü vaḳtinde (13) geldüñ ve furṣatında irişdüñ. Üş Benī ʿAbsʾi żaʿīf eyledüm. Hemān māl-ı ġanīmeti (14) ḳısmet itmek ḳaldı. Çoḳ niʿmet elüñe girür." didi. Ḥeccār bunuñ sözin işidicek, (15) güldi, eyitdi: "Yā Maʿdī! Ben anlara yaramaz niyyet idüp gelmedüm ve ʿAnterʾüñ iḥsānını żāyiʿ (16) itmezin. Mürüvvet oldur ki ʿahdine muḫālefet itmeye." didi. Maʿdī Kereb bunuñ cevābına müteḥayyir **[332b]** (1) ḳaldı. "Bu sözüñ maʿnīsi nedür yā Ḥeccār? Benümile ʿahdüñ ve ḳavlüñ üzerine degül misin?" (2) didi. Ḥeccār eyitdi: "ʿAnterʾüñ ʿahdi senüñ ʿahdüñi bozdı." diyüp vāḳıʿasın (3) ḥikāyet itdi. "Yā Maʿdī! Eger ʿAnter baña devesin güdmek buyurursa daḫı ʿArab (4) dīni ḥaḳı-y-içün, aña muḫālefet itmezin ve buyruġın ṣımazın. Eger ben rāżī olduġuma (5) sen daḫı rāżī olursañ ḫoş. Yoḫsa sen bilürsin. Başuñ ḳaydın gör. ʿAnter daḫı (6) benüm ardumca eglenmeyüp gelür. Anuñıla ʿadāvet ḳaṣdın iderseñüz ben senüñile ḥaḳlaşı(7) bilürin." didi. Maʿdī Kereb bunuñ sözlerin işidicek, ḳaḳıdı ve eyitdi: "Yā Ḥeccār! Kendözüñ (8) şol ḳadar ḥaḳīr eyledüñ ki ʿAnterʾüñ devesin güdmege rāżī olduñ. Bu ne ʿārsuz(9)lıḳdur?" didi. Ḥeccār eyitdi: "Hedyān söylemegi ḳo. Sözüñi oñatça söyle. Bir kişiye ki (10) Ḥaḳ Teʿālā saʿādet müyesser ide ve devlet ve nuṣret erzānī ḳıla, aña ḳarşu düşmek eyü (11) olmaz. Ol kişinüñ ḳatında biñ kişi ve bir kişi ber-ā-berdür. Maʿrekede kimseden yüz döndürmez (12) ve meydānda kimseden ḳorḳmaz. Ben daḫı sencileyin aña ṭaʿn iderdüm. Aṣlın ve nesebin (13) begenmezdüm ve "Benüm gibi bahādur

---

332a-9 Kende: Kinde
332a-10 İşde muḳaddemleri Ḥeccār bin: muḳaddemleri Ḥeccār ibni, gelmişlerdür: gelmişdür
332a-11 gelüp: geldiler ve
332a-12 çaġırdı: çaġırdı ve, dōst u ṣādıḳ ve muṣāḥib-i muvāfıḳ: dōst-ı ṣādıḳ ve yār-ı muvāfıḳ
332a-13 ġanīmeti: ġanīmet
332a-15 güldi: güldi ve
332b-1 ḳaldı: ḳaldı ve eyitdi
332b-3 ḥikāyet itdi: ḥikāyet itdi ve eyitdi
332b-6 iderseñüz: iderseñ
332b-7 kendözüñ: kendüñi
332b-8 olduñ: olursın
332b-11 kişi ve: kişi-y-ile
332b-12 iderdüm: iderdüm ve

ʿArab içinde yoġ ola.” dirdüm [524b] ve ʿArab bahādurları ḳatumda (14) ḫatun kişiler mertebesinde idi. Tā ki anuñ elinde üş iki defʿa giriftār oldum (15) İkisinde daḫı ṣuçumı ʿafv eyledi ve inṣāf idüp beni bendden āzād eyledi. Ben daḫı anuñ (16) bu vechile iḥsānın göricek, gerek gerekmez aña muṭīʿ oldum ve ölince dōst **[333a]** (1) ve yardımcı oldum. Şimden girü saʿyumuz budur ki Melik Nuʿmānʾı esīrlikden {ḫalāṣ} idevüz. Tā ki ʿAcem (2) leşkeri ʿArabʾa ġalebe idüp Beyt-i Ḥarāmʾı butları[yı]la müzeyyen ve ārāste yiken od evlerin eylemeyeler ve ʿArab (3) ʿādeti bozılmaya. Zīrā ki Melik Esved Kisrāʾya tābiʿ olup ʿArab ṭarīḳin terk idecekdür. Ammā (4) ʿAnter bin Şeddād anuñ başına göresin ne belā getüre eşerin dünyādan nice maḥv ide ve memleketi elinden (5) alup kime ki lāyıḳ ise aña vire. Eger biz şimdi ʿAnterʾe muṭīʿ olup Melik Nuʿmānʾuñ ḫalāṣına (6) saʿy itmezsevüz Melik Nuʿmān ḳurtılıcaḳ, bize ʿitāblar idüp incidecekdür. İmdi yā Maʿdī, vazgel (7) ʿacele muʿavenetden. Ṣoñra peşīmān olursın. Benüm naṣīḥatüm ḳabūl eyle ʿAnter gelüp irişmedin. (8) Yoḫsa ayruḳ ʿöẕrüñi ḳabūl eylemez ve şefāʿat eslemez. Seni ve mecmūʿ-ı leşkerüñi helāk (9) ider ve eşerüñüzi dünyādan maḥv eyler.” didi. Maʿdī Kereb Ḥeccārʾuñ sözlerin işidicek, (10) Düreyd bin Ṣamaʾnuñ naṣīḥatlerin daḫı añdı. Bu işde müteḥayyir oldı. Ne red idebilür, ne ḳabūl (11) idebilür. Ḥeccārʾuñ sözi-y-ile göñline ʿAnterʾüñ daḫı ḳorḳusı düşdi. Anuñla ʿadāvet (12) itmekden bī-rāz oldı eyitdi: “Yā Ḥeccār! Baña ʿAnterʾüñ ḫāṭırı nice ḫoş ola ve Benī ʿAbs (13) benümile nice barışa? Ben anlara bunca işler itdüm ve bahādurların helāk itdüm ve dilāverlerin (14) düşürdüm ve beglerinüñ oġlı Melik Ḳaysı mecrūḥ eyledüm ve ṭaġ içinde (15) muḥāṣara itdüm.” didi. Ḥeccār eyitdi: “ʿAnter mürüvvet ehlidür. Ol ḳadar nesneye ḳalmaz. Senüñ (16) ṣuçuñı baġışlar. Ben boyun olup bu işi ıṣlāḥ ideyin. Nice ki senüñ ḫāṭıruñ dilerse **[333b]** (1) şöyle ideyin. Benüm ümīẕüm budur ki ʿAnter bu yaḳında Melik Nuʿmānʾı ḫalāṣ

332b-13 yoġ: yoḳdur
332b-14 giriftār oldum: giriftār oldum ve
333a-1 yiken: iken, evlerin eylemeyeler ve: evi idüp
333a-3 olup: olup ve
333a-4 getüre: getüre ve
333b-5 ḫalāṣına: ḫalāṣında
333a-7 ʿacele: ʿAcemʾe, naṣīḥatüm: naṣīḥatümi
333a-10 Düreyd bin Ṣamaʾnuñ: Düreyd ibni Ṣimmaʾnuñ, idebilür: idebilür ve
333a-11 anuñla: anuñıla
333a-12 bī-rāz: bī-zār, oldı: oldı ve
333a-14 düşürdüm ve beglerinüñ oġlı Melik ḳaysı mecrūḥ eyledüm ve ṭaġ içinde: düşürdüm ṭaġ içinde
333a-16 olup: olayın ve

ider. [525a] Beyt-i (2) Ḥarāmʾı ʿAcemʾlere od evi itmege ḳomaya ve ʿArab ṭāyifesi ʿālī mertebeye ve ulu manṣıblara yitişe. ” (3) didi şol ḳāʿide ki ʿArab ṭarīkinde var idi ol ḳ āʿide içinde varıdı, ol ṭarīḳ üzre ġılāẕ ve şiddād ve yemīnler itdi. (4) El-ḳışṣa Maʿdī Kerebʾi rāżī eyledi ve ṣulḥa uydurdı. Andan Maʿdī Kereb bu ḥāli ḳavmine (5) bildürdi. Anlar daḫı hep şād {olup} sevindiler. Maʿdī Kerebʾüñ tedbīrine uydılar. Andan Benī Kinde (6) ve Benī Zübeyd biribirine ḳarışdılar. Aralarından ʿadāvet ḳalmadı. Ḳays bu Ḥeccārʾuñ gelüp Maʿdī Kerebʾile (7) buluşduġın göricek, ġāyetde melūl oldı ve mecmūʿ-ı Benī ʿAbs hep maḥzūn oldılar idi ḳorḳdılar. (8) ve ṣandılar ki Maʿdī Kerebʾe muʿāvenete geldiler. Pes ġāyetde teşvīşe düşüp tasalandılar (9) ve ıżṭırāba düşüp ve esīr olacaḳlarına şübheleri ḳalmadı ve ḫatun kişiler (10) ve oġlancuḳlar aġlaşdılar feryādları ʿayyūḳa çıḳdı ve ḥayātlarından ümīẕlerin kesdiler idi. (11) Ḥeccār bunlaruñ ḥāline muṭṭaliʿ oldı ḳorḳduḳlarını bildi. Ādem gönderüp ḫāṭırların (12) tesellī itdi ʿAnterʾile barışduġın bildürdi ve bunda daḫı Maʿdī Kerebʾile ṣulḥ itdüklerin (13) iʿlām itdi ve Maʿdi Kereb bunlara mutīʿ olduġın ḫaber virdi. Anlar daḫı feraḥ oldılar (14) ġuṣṣadan emīn ve teşvīşden fāriġ oldılar. Ol ḥālile ol gün oldılar. Aḫşama yaḳın (15) ʿAnter daḫı Melik Züheyr ḫiẕmetinden irişdi. Ḥeccār ḳarşu varup Maʿdī Kerebʾile ṣulḥ (16) itdügin bildürdi. Maʿdī Kereb bunlara muṭīʿ olduġın ḫaber virdi. Bunlar bu ḥāldeyiken **[334a]** (1) Buñlar daḫı Benī Zübeyd ulularıyile gelüp bunları ḳarşuladı Melik Züheyrʾüñ elin öpdi (2) ʿAnterʾile görüşdi itdügi işlerden ʿöẕr diledi. ʿAnter eyitdi: “İy Benī Zübeyd bahādurı!

333b-2 yitişe: irişe

333b-3 didi: didi ve hem

333b-3 ʿArab ṭarīkinde var idi ol ḳ āʿide içinde varıdı ol ṭarīḳ: ʿArab içinde varıdı ol ṭarīḳ, şiddād ve yemīnler: şidād yemīnler

333b-5 anlardı: anlar, şād: şāẕ, sevindiler: sevindiler ve, Benī Kende: Benī Kinde

333b-6 Zübeyd biribirine ḳarışdılar: Zübeyd birbirine ḳarışdılar ve, ʿadāvet ḳalmadı: ʿadāvet götürüldi dōst oldılar

333b-7 Benī ʿAbs: Benī ʿAbs ḫalḳı, oldılar idi: oldılar idi ve

333b-8 geldi: geldiler

333b-9 düşüp: düşdiler

333b-10 aġlaşdılar feryādları: zārīlıḳ idüp aġlaşdılar ve feryāẕları, ümīẕlerin: ümīẕ

333b-11 oldı: oldı ve

333b-12 itdi: ḳıldı ve, itdüklerin: eyledügini

333b-13 iʿlām itdi ve Maʿdi Kereb bunlara mutīʿ olduġın ḫaber virdi: iʿlām itdi, oldılar: oldılar ve

333b-15 irişdi: gelüp irişdi

333b-16 bildürdi: bildürdi ve, ḥāldeyiken: ḥālde iken

334a-1 buñlar daḫı: buñlar Maʿdī Kereb daḫı, ulularıyile: ululları ile, ḳarşuladı: ḳarşuladı ve, öpdi: öpdi ve

334a-2 görüşdi: görüşdi ve

Benüm [3] bu işleri itdügümden maḳṣūdum oldur ki Beyt-i Ḥarām od evi olup butlar yıḳılmaya ʿArab [4] nesli dünyādan kesilmeye." didi. Bunlar daḫı ʿAnterʾe duʿā ve alḳış itdiler ve "Eyü didüñ ve rāst [5] söyledüñ." didiler. Melik [525b] Züheyr Ḥeccārʾa ve Maʿdī Kerebʾe ḫilʿat geyürdi. Andan bunları bile [6] alup vardılar ol ṭaġ içinde muḳīm olduḳları maḳāma ḳondılar, ehl-i ʿayālleri-y-ile buluşup [7] görüşdiler ve feraḥ oldılar ve ġuṣṣadan ḳurtuldılar. Andan Melik Züheyr ḫiẕmetkārlara ve ḳullara [8] buyurdı. Atlar ve develer boġazladılar, ḳoyunlar ḳırdılar ve cemʿiyetler itdiler ve ṣoḥbetler ve ʿıyşlar [9] ve ʿişretler itdiler. Yidi gün yidiler, içdiler ve Maʿdī Kereb ʿAnterʾile andlaşdılar biribirine muḫālefet [10] itmeyüp ebedī dōstlar olmaġa ʿahdleşdiler. Sekizinci gün olıcaḳ, ʿAnterʾüñ ḳardaşı Cerīr [11] cāsūslıḳdan geldi. "ʿAcem ve ʿArab leşkeri üzerüñüze geldi." diyüp bunlara ḫaber virdi. [12] Ol çerinüñ çoḳluġın vaṣf eyledi. ʿAnter eyitdi: "ʿArab ḳabīlelerinden Esvedʾe kim gelmiş [13] ve beglerden kim muṭīʿ olmış?" didi. Cerīr eyitdi: "Yā aḫī! Benī Ṭay ve Benī Şeybān ḳabīleleri [14] gelmişdür ve Ḥuẕeyfetü bin Bedr bin Fizāre ḳabīlesi-y-ile gelmişdür ve Rebīʿ bin Ziyād ve bāḳī senüñ [15] ne ḳadar düşmenüñ varısa ve Melik Nuʿmānʾı her kim ki sevmez ise hep cemʿ olmışlardur. Ḥeccārʾıla [16] barışduġuñ işitdiler. Hep melūl oldılar andan Ḫuẕāvend nār u nūra and içdi ki sizden **[334b]** [1] bir ādem diri ḳomaya mecmūʿuñuzı ḳılıçdan geçüre ve diledi ki leşkerin iki bölük eyleye idi. [2] Bir bölügin Mekkeʾye gönderüp bāḳisi-y-ile sizüñ üzerüñüze gelüp ceng ideyidi. Melik Esved [3] ve Rebīʿ bin Ziyād menʿ eylediler, eyitdiler: "*Yā melikeʾl-ʿAcemi veʾt-Türki veʾd-Deylem!* Çeri ṭaġıtmaḳ eyü degül. Ṣavāb [4] tedbīr budur ki mecmūʿumuz ittifāḳ idüp bir yirden varavuz. Evvel Benī ʿAbsʾi

334a-3 yıḳılmaya: yıḳılmaya ve
334a-4 duʿā ve: duʿā vü
334a-6 alup vardılar: alup, ehl-iʿayālleri-y-ile buluşup: ve ehl ü ʿayālleri-y-ile buluşdılar ve
334a-9 ve ʿişretler itdiler: vü ʿişretler eylediler, yidiler: yidiler ve, biribirine muḫālefet: ve muḫālefet
334a-10 itmeyüp ebedī dōstlar: itmemege ve ebedī dōst
334a-11 virdi: virdi ve
334a-14 Ḥuẕeyfetü: Ḥuẕeyfete
334a-14 bin: Benī, ḳabīlesi-y-ile: ḳabīlesi ile
334a-15 kim ki: kim, Ḥeccārʾıla: senüñ Ḥeccārʾıla
334a-16 oldılar: oldılar ve
334b-1 ḳomaya: ḳomaya ve
334b-2 gönderüp bāḳisi-y-ile: göndere idi ve bāḳisi ile, gelüp ceng ideyidi: gide idi
334b-3 eylediler: eylediler ve, ʿAcemi: ʿAcem

perākende idevüz [5] ve anlara muṭīʿ olanları helāk ideyim ve evlerin oda yaḳavuz. Andan ṣoñra varup anlaruñ [6] Kaʿbeʾsin yaḳavuz. Şimdi Benī Kende ve bāḳī buta ṭapanlar daḫı hep anlara uymışdur. Kaʿbeʾlerin [7] yıḳmaġa ḳomayup ceng itseler gerekdür. ṭāḳatleri yitişdükce dürişseler gerekdür. Ḳanları [8] şu gibi dökülmeyince epsem olmasa gerekdür." didiler. Ḫuẕāvend [526a] daḫı bunlaruñ sözlerin ḳabūl [9] itdi ve ʿAcem çerisinden biñ ādem ḳodı ki Melik Nuʿmānʾı bekleyeler. Bāḳī leşkeri alup [10] bu ṭarafa yöneldi. Yitmiş biñ kadar çerisi var dirler. Başuñuz yaraġın görüñ. Ġāyetde [11] iḥtiyāṭ itmelüdür dirler." didi. ʿAnter bunuñ sözlerin işidicek, ḳaḳıdı, eyitdi: "Niçe [12] vaṣf idersin işbu ʿAcem çerīsin ve ʿArab fuḳārasın? ʿArab dīni ḥaḳı-y-içün ve Receb ayı [13] ḥürmeti-y-içün, ol bī-nihāyet leşkeri bölük bölük idüp ṭaġlara daġıdayın." diyüp [14] ġażab itdi. Andan bu ḫaberi varup Melik Züheyrʾe bildürdi. Melik Züheyr eyitdi: "İy [15] bahādurlar ulusı! Bizüm çāremüz ṣavaş idüp ölmekdür. Ehl-i ʿayālümüz biz diri-y-iken [16] esīr olmaḳ olmaz Andan bu ḥāli Ḥeccār bin ʿĀmirʾe ve Maʿdī Kerebʾe bildürdiler ve anlaruñıla **[335a]** [1] daḫı meşveretleşdiler. Ḥeccār eyitdi: "Hīç iḥtiyāṭ itmeñ. Anlaruñıla şöyle ceng idelüm ki [2] gündüzleri gice olsun ve başlarına belā getürelüm." didi. ʿAnter eyitdi: "Fikr daḫı budur. [3] Benüm niyyetüm şöyledür ki anlardan bir dil ḳurtarmayam, mecmūʿısın ḳılıcdan geçürem." [4] didi. Maʿdī Kereb eyitdi: "Mecmūʿumuzuñ ḳaṣdı budur." didi. Melik Züheyrʾüñ oġlı [5] Ḳays "Yigrek tedbīr ve ṣavāb fikr benüm ḳatumda budur ki evvel Melik Nuʿmānʾı ḫalāṣ idesiz [6] ve Ḫuẕāvend ʿAcem leşkeri-y-ile bunda gelüp irişince ol daḫı irişe." didi. Bunlar eyitdiler [7] ki

334b-5 ideyim ve evlerin oda yaḳavuz: idevüz ve od evlerinde yaḳavuz
334b-6 Kaʿbeʾsin yaḳavuz: Kaʿbeʾsini yıḳavuz, Benī Kende: Benī Kinde
334b-7 ṭāḳatleri yitişdükce: ve ṭāḳatleri irişdügince
334b-8 olmasa: olmasalar
334b-10 yitmiş biñ kadar çerisi var dirler başuñuz yaraġın görüñ: yitmiş biñ çerisi vardur başuñuz ḳaydın görüñ
334b-11 dirler didi: didi, ḳaḳıdı: ḳaḳıdı ve
334b-12 vaṣf: bir vaṣf, çerīsin: cümerāsın
334b-13 idüp: ideyin ve, daġıdayın: ṭaġıdayın
334b-15 ehl-i ʿayālümüz: ehl ü ʿayālümüz
334b-16 olmaḳ olmaz: olmaġa yaramaz didi, Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, Kerebʾe: Kerebʾe daḫı
335a-1 anlaruñıla şöyle ceng idelüm: şöyle ceng idelüm anlaruñıla
335a-2 gündüzleri gice olsun: gündüzlerin gece eyleyelüm
335a-3 ḳılıcdan: ḳılıçdan
335a-5 Ḳays: Ḳays eyitdi
335a-6 bunlar eyitdiler: bunlar Ḳaysʾa eyitdiler

“Melik Nuʿman’ı ne ṭarīḳile ḫalāṣ idelüm? Ḳays eyitdi: “Ṭarīḳ budur ki biş yüz ādem [8] seçesiz. Ḫuẕāvend bunda irişmedin yortup Ḥīre'ye varalar, Melik Nuʿmān'ı biñ ādem [9] beklerimiş, hepisin ḳıralar. Melik Nuʿmān'ı ḳurtaralar maḳṣūd ḥāṣıl ola. Çünki Ḫuẕāvend [10] ʿAcem ve ʿArab leşkeriyile gelüp irişe, biz anuñıla ceng ideṭuravuz, ardından Melik [11] Nuʿmān gelince.” didi. Melik Züheyr ve ʿAnter ve Ḥeccār ve Maʿdī Kereb ve bāḳī ulular ve begler Ḳays [12] söyledügi sözi begendiler ve tedbīrine taḥsīn itdiler. ʿAnter eyitdi: “Çünki ḥāl böyle ola, [13] yüz ādem alup [526b] ben varayın. Bu maṣlaḥatı bitüreyin. Melik Nuʿmān'ı ḫalāṣ ideyin ve anda [14] bulduġum helāk ideyin ve başlarına ḳıyāmet ḳoparayın.” didi. Melik Züheyr eyitdi: [15] “İy Benī ʿAbs bahādurı! Sen bizden ġāyib olup gidecek vaḳt degüldür. ʿAle'l-ḫuṣūṣ [16] ki ʿIrāḳ memleketi ıraḳdur. Biz az ḫalḳuz, iḥtiyāṭ idevüz.” didi. Ḥeccār eyitdi: “Yā melik! **[335b]** [1] Gerçeksin. ʿAnter bizümile olmaḳ ḫayrludur.” didi. “Ammā evvel didükleri maḳṣūdı daḫı varup bitürmek [2] yigdür. ʿAnter bunda olursa ve olmazsa biz elden geldükçe çalışuruz. Yoġ eger elbette ʿAnter [3] bizümile ṭursun dirseñ ben daḫı ol işi başarıbilürin. Kendü ḫalḳumdan yüz iʿtimād itdügüm [4] ādem alup varayın. Ḥīre'de bulduġum ḳılıcdan geçüreyin.” didi. Melik Züheyr ve ʿAnter Ḥeccār'uñ sözin [5] ḳabūl itdiler Ḥīre'ye göndermege iḫtiyār itdiler. Andan Benī ʿAbs bahādurlarından yüz ādem daḫı [6] ḳoşup ʿUrve'yi baş dikdiler ve yüz ādem daḫı Benī Zübeyd bahādurlarından Maʿdī Kereb [7] ḳoşdı, ḳavminden bir muʿtemed ve bahādur kişisin baş dikdi. Andan ʿAnter Ḥeccār'e eyitdi: “Yā aḫī! [8] Bu işe ki gidersin, be-ġāyet müşkil işdür. Key himmet gerekdür. Ġāfil olma. Bu işe ben getmelü [9]yidüm. Hele senüñ sözüñ ṣımaduḳ. Benüm yirüme seni

335a-7 ki Melik Nuʿman’ı ne ṭarīḳile ḫalāṣ idelüm: ne ṭarīḳile ḫalāṣ idelüm Melik Nuʿmān'ı didiler
335a-8 varalar: vara
335a-9 ḳıralar: ḳıra ve, ḳurtaralar: ḳurtara ve
335a-11 Ḳays: Ḳays'uñ
335a-13 ideyin ve: idüp
335a-14 bulduġum: bulduġumı
335a-15 sin: sen
335a-16 idevüz: iderüz
335b-1 gerçeksin: girçeksin, ḫayrludur: ḫayrlıdur, didükleri: didükleri daḫı, maḳṣūdıdur: maḳṣūddur
335b-2 yoġ: yoḳ
335b-3 dirseñ: dirseñüz
335b-4 ādem: ādemi, bulduġum ḳılıcdan: bulduġumı ḳılıçdan
335b-5 itdiler: itdiler ve
335b-7 ḳoşdı: ḳoşdı ve
335b-8 bu işe ben getmelü: buña ben gitmelü

gönderdüm. Görem ki ne hüner [10] idesin." didi, biraz istimālet virüp ḳındurdı. Andan Ḥeccār'ı üc yüz ādemile Ḥīre [11] ṭarafına gönderdiler. ʿAnter Maʿdī Kereb'ile yüz ādem bile alurlarıdı. Her gün ata binüp ʿAcem leşkeri [12] gelecek yol ṭarafına seyr iderlerdi, ḫaber ṣorarlardı. Bu ḥālile sekiz gün eglenüp ʿömür [13] geçürdiler. Ṭoḳuzıncı gün olıcaḳ, yine ʿādetleri üzerine ol ṭarafa çıḳup gitdiler. Ḫaylī [14] zamān üzendiler nā-gāh gördiler ki ṣaḥrāları toz ṭutdı ve ṭaġları at kişneşmesi ṭoldurdı. [15] Süñüler ve ḳılıçlar yalabıdı. **ʿAṣmaʿī eydür:** Meger ki bu gelen toz Ḫuẕāvend'üñ ḳaravulı-y-idi. Şāh [527a] [16] Berd dirleridi, ʿAcem beglerinden bir bahādur beg varıdı. On biñ ādemile ol idi. ʿAnter'ile **[336a]** [1] Maʿdī Kereb daḫı bunları göricek, bildiler ki ʿAcem çerisidür. Maʿdī Kereb ʿAnter'e eyitdi: [2] "İşde ḫaṣmuñı bulduñ. Uġraşur mısın, yoḫsa yine varup ḫalḳumuza ḳavuşalum mı?" didi. [3] ʿAnter eyitdi: "*Lā! Vallāh* ben bunları perākende itmeyince dönmezin." didi ve at depüp bu leşkerden [4] yaña yüridiler. Şāh Berd gördi, iki kişi ṭoġruldı, kendülerden yaña gelür. Hīç ḳorḳmaz ve iḫtiyāṭ [5] itmez. Ḫāṭırına ḫoş gelmedi, dört yanındaġı erkān-ı devletine ve ḫavāṣṣına eyitdi: "Bu gelence [6] kişilerüñ gelişi bāña ḫoş gelmedi. Ne şeyṭāndur bu ki bizden ḳorḳmadı? Eger ʿArab'uñ [7] ḳaravulıdur dirsem anlar ḫoẕ bizi gördügi gibi ḳaçup gitseler gerekidi. Meger ki geldügümüzi [8] işitdiler daḫı bunlar emān dilemege ve yalvarmaġa geldiler ola. Hele bir ḫaberin aluñ." didi. [9] Birḳaç ādem ilerü yürüyüp bunlaruñıla ḫaberleşmeḳ istediler. **Rāvī eydür:** Şāh Berd [10] bunlara gönderdügi biñ ādem idi. ʿAnter'ile Maʿdī Kereb'e yaḳın gelicek, dilediler ki bunlardan [11] ḫaber ṣoralar ve ne ṭāyifedendür bileler. Bunlar ḫaberleşmeġe muḳayyed olmadılar. Ṣaġ yanına [12] ʿAnter

335b-9 yidüm: idüm, gönderdüm: göndürdük
335b-10 didi: didi ve, üc: üç
335b-11 gönderdiler: göndürdiler ve, alurlarıdı: alurlarıdı ve
335b-12 iderlerdi: iderlerdi ve
334b-13 gitdiler: gitdiler ve
335b-14 üzendiler: üzerinden, ṭoldurdı: ṭoldurdı ve
335b-15 : yalabıdı: yıldıradı, ʿAṣmaʿī: Rāvī eydür, ḳaravulı-y-idi: ḳaravulı idi
335b-16 dirleridi: dirlerdi
336a-3 Vallāh: Vallāhi
336a-4 gördi: gördi ki, kendülerden yaña gelür: kendülere gelür
336a-5 gelmedi: gelmedi ve, ḫavāṣṣına: ḫavāṣına, bu: iş bu
336a-7 dirsem: dirisem
336a-9 yürüyüp: yüriyüp, Rāvī eydür: Aṣmaʿī eydür
336a-11 yanına: ṭarafına

depdi ṣol yanına Maʿdī Kereb depdi. Bunlara ḳılıç ḳoydılar. Şāh Berd gördi ki [13] iki ʿArab kişisi biñ ʿAcem bahādurına {ḥamle} ḳıldılar ve cürʾet idüp at ṣaldılar, müteḥayyir oldı, [14] eyitdi: "Nār-ı nūr ḥaḳı-y-içün, bu ḳıṣṣa(y)ı tevārīḫde ve mermerlere ḳazmaludur. Kim işide [15] bunı ki ḳoyun güdüci ʿArablardan iki ʿArab, ʿAcem cebbārlarından biñ ādemile uġraşa. [16] Yanındaġı yoldaşları eyitdiler: "Bu ʿArablar cāhil ṭāyife ve aḥmaḳ ḫalḳdur. Yoḫsa ʿaḳlı **[336b]** [1] olsa bunuñ gibi iş mi iderdi? Üşde şimdi göresin ikisinüñ daḫı başın süñüye [2] diküp getüreler." didiler. Bir laḥẓa ṭurup bunlar teferrüc itdiler. Bunlar toz içinde belürsüz [3] oldılar. Bir yaña Maʿdī Kereb [527b] böldi, aldı gitdi, bir yaña ʿAnter. Bir sāʿatden ṣoñra Şāh Berd [4] gördi ki ol biñ ādemden bir bölügi ḳaçup gelür. Ardına baḳa baḳa yortar. Bunlara eyitdi: *"Veyleküm* [5] *yā müstaḥsinler*! Ne ḳaçarsız? Neye uġraduñuz?" Bunlar eyitdiler: "Bize ġażab itme. Ardumuzda [6] bir aslan var ki mīşeler aslanı anuñıla ṭurışımaz ʿAcem bahādurları anuñıla pençe ṭutışımaz. [7] ʿArab dilāverleri anuñ süñüsine ṭurımaz. Eger sen irişmezseñ ayruġumuzı hep helāk [8] itse gerekdür. Bir ādem diri ḳomaz." didiler. Şāh Berd bunlaruñ ḫaberin işidicek, ḳaḳıdı cihān [9] gözlerine ḳarañu oldı, eyitdi: "İy ḳavm! Bu bize ne ḥāldür ve ne feżāḥatdur? Yoḫsa düşmendür? [10] Bunı kim görmişdür? İki ʿArab atlusı biñ Ḫorāsān bahādurına cürʾet idüp uġraşa [11] ṣıya. Od evleri ḥaḳı-y-içün yalıñlu od ḥürmeti-y-içün, bu eyü iş degül. İşbu sāʿat Ḫuẕāvend [12] irişür, görür ki iki ʿArab atlusından ʿāciz ḳalduḳ. Hepümüzüñ boynun urur. Bu ne [13] rüsvāylıḳdur?" didi. Ḫavāṣṣından baʿżısı eyitdi: "Yā emīr! ʿAceblemeñ bu nesne-y-i. Şāyed ki ol ʿAnter [14] didükleri şeyṭān ola. Eger ol ise

---

336a-12 ṣol yanına: ve ṭarafına

336a-13 oldı: oldı ve

336a-14 nār-ı nūr: nār u nūr, ḳıṣṣa-ı: ḳıṣṣayı, ve mermerlere ḳazmaludur: yazmaludur ve mermerlere ḳazmaludur

336a-15 uġraşa: uġraş ide didi

336a-16 ṭāyife: ṭāyifedür, ʿaḳlı: ʿaḳılları

336b-1 iderdi üşde şimdi: iderlerdi üş şimdi, başın: başını

336b-2 bunlar: bunları, belürsüz: belüsüz

336b-3 bir yaña: ve bir ṭarafa

336b-5 uġraduñuz: uġraduñuz didi, bize ġażab itme: yā emīr bize ġażab itme

336b-6 aslan: arslan, anuñıla ṭurışımaz ʿAcem bahādurları anuñıla pençe ṭutışımaz: aña muḳāvemet idemez ve ʿAcem bahādurları anuñıla ṭurışımaz ve

336b-7 ṭurımaz: ṭurmaz, eger sen: eger, ayruġumuzı: girü ḳalanumuzı daḫı

336b-8 itse gerekdür: ider, ḳaḳıdı: ḳaḳıdı ve

336b-9 oldı: oldı ve, düşmendür: düş midür

336b-11 ṣıya: ve ṣıya, yalıñlu od: ve yalıñlu odlar

336b-13 eyitdi: eyitdiler

biz çoḳ işitmüşüz ki ol kendüyi biñ ādeme urur. (15) Azdan çoḳdan yüz döndürmez. Ṣavāb budur ki mecmūʿumuz ittifāḳ idüp ḥamle idevüz. (16) Ola ki çoḳluḳ bereketi-y-ile bu maʿarrusa bir nesne idebilevüz. Ḫuẕāvend gelince bir yüz aḳlığı **[337a]** (1) ḳazanavuz." didiler. Bunlar bu ḥāldeyiken ol biñ kişiden iki yüz ḳadarı ādem daḫı ḳaçup geldiler (2) ve Şāh Berd'e ḥāllerin ḫaber virdiler. Şāh Berd'üñ ḥāli mükedder oldı ve ġuṣṣadan beñzi müteġayyir (3) oldı ve cānı çıḳmaġa az ḳaldı. Andan mecmūʿ ḫalḳıla bile depdi ve ʿAnter'ile Maʿdī Kereb ṭarafına (4) ḳaṣd ḳıldı ve nār u nūrdan yardım ṭalep itdi. Andan Maʿdī Kereb ve ʿAnter daḫı bildiler ki bunlar (5) bir defʿa. kendülere hücūm itdiler. Pes bunlar daḫı ol yüz ādem ki bilelerince varıdı Benī Zübeyd'i(6)den, velīkin kendüleri-y-ile bile depmediler **[528a]** idi, anlara ḫaber oldı. Anlar daḫı gelüp irişdiler (7) Bunlaruñıla bile ceng itdiler. Andan ʿAnter naʿra urdı eyitdi: "Ḳanı bu ḳavmüñ muḳaddemi? Meydāna (8) gelsün! Ne lāzım ara yirde ḫalḳ ḳırılmaḳ?" didi. Şāh Berd daḫı ʿAnter'üñ āvāzın işidicek, (9) ġayret idüp depdi ilerü geldi, ʿAnter'ile muḳābil oldı. ʿAnter bunı göricek, şād oldı (10) süñü ḥavāle idüp gögsire dürtdi, arḳasında çıḳdı, atdan yüzi üzerine düşdi. Bāḳī (11) ḳalan leşker bunuñ ḥālin göricek, hep başlu başın alup ḳaçdılar ve dereler, der-vendler (12) geçdiler ve ṭaġlar ve beleñler aşdılar. Andan Maʿdī Kereb ʿAnter'e alḳış itdi. Benī Zübeyd ḫalḳına (13) buyurdı. Bu ḳırılan ḫalḳuñ silāḥın ve ṣoyḳasın cemʿ idüp aldılar, dönüp yine (14) ḳabīleleri ṭarafına revān oldılar. Şād ü ḫurrem, manṣūr u muẕaffer ser-güẕeştlerinden söyleşi (15) söyleşi gitdiler. Maʿdī Kereb eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahāduru! ʿAcem leşkerinden iḥtiyāṭ (16) itme. İn-şāʾallāh Kisrā'nuñ oġlı Ḫuẕāvend'i dutsaḳ idelüm. Zīrā bizüm yirümüz ṣarp **[337b]** (1) yirlerdür. Anlar bunda iş başarımaz yine furṣat bizümdür." didi. ʿAnter eyitdi: " Anlara ne

336b-16 bereketi-y-ile: bereketi ile, maʿarrusa: muʿarrese, nesne idebilevüz: iş idebilevüz ve
337a-1 ḥāldeyiken: ḥālde iken
337a-5 defʿa: defʿada
337a-6 depmediler idi: depmemişdi, oldı: itdi, irişdiler: irişdiler ve
337a-7 urdı: urdı ve
337a-9 ilerü geldi: ilerü ve geldi ve, şād: şāẕ ve
337a-10 gögsire: gögsine, arḳasında çıḳdı: arḳasına çıḳdı ve
337a-11 leşker bunuñ ḥālin: leşkeri bunuñ ḥālini, dereler: dereler ve
337a-12 beleñler: depeler, itdi: itdi ve
337a-13 aldılar: aldılar ve
337a-14 şād: ve şāẕ, manṣūr u: manṣūr ve
337a-16 İn-şāʾallāh: İn-şāʾallāh senüñ himmetüñde, zīrā: zīrā ki, yirümüz: yirlerümüz
337b-1 yine furṣat: furṣat, anlara ne der-vend gerek: ne der-vend gerekdür anlara

der-vend [2] gerek? Cihānuñ giñ ṣaḥrāların anlara der-vend idelüm” **Aṣmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḥāli [3] böyle oldı. Geldük biz Melik Züheyr ḳışṣasına. Şol vaḳt ki ʿAnterʾile MaʿdīKereb gitdiler [4] ve eglendiler, Melik Züheyr ġāyetde teşvīşlendiler mecmūʿ-ı ḫalḳ hep melūl oldılar. Melik Züheyr [5] biñ ādem alup ʿAnterʾüñ ardınca gitdi ḥāli nedür bileler. Bir zamān gidicek, yolda uġraşdılar [6] ve bulışup feraḥ oldılar. Andan Aʿnter Melik Züheyrʾe Şāh Berdʾile geçen mā-cerāyı ḥikāyet eyledi. [7] Melik Züheyr sevindi, eyitdi: “İy Benīʿ Abs bahādurı! Ḫuẕāvendʾüñ ḳaravulın ṣımaḳ ḫayr ʿalāmetdür [8] ve mübārek fāldur. Ḥaḳ Teʿālā senüñ sāyeñi üsdümüzden ayırmasun ḳılıcuñı düşmen boynından [528b] [9] ḫālīḳılmasun.” didi. Andan eyitdi: “Benī Zübeyd bahādurınuñ ḳademi ḳutlu oldı. Bunuñ [10] ḳılıcı-y-ıla düşmene ẓafer bulduḳ.” didi. MaʿdīKereb ilerü geldi, Melik Züheyrʾüñ dizin [11] öpdi duʿā eyledi eyitdi: *“İy melik-i hümām! Ve ḥaḳḳı ʾr-rabbiʾl-ʿallām*, size yardım işbu bahā[12]durlar ulusı ʿAnter bin Şeddādʾuñ ḳılıcı-y-ile oldı. Biz daḫı bunuñıla hemān yoldaşlıḳ [13] itdük. Yoḫsa bunuñ ḳatında bizüm ne vücūdumuz ola?” didi. Bu ḥālile gelüp ḳabīle[14]lerine irişdiler buluşup sevnişdiler ʿAnterʾüñ selāmetile geldügine şād oldılar. [15] Ol ḥālile ol gice ṣabāḥ olınca yatdılar. Ṣabāḥ olup ẓulmet götürülicek, ʿAnter yine at [16] arḳasına süvār oldı mecmūʿ-ı leşker at üzerine geldiler, ceng yaraġın itdiler. Ḫuẕāvendʾile **[338a]** [1] uġraşmaḳ ḳaṣdın itdiler ʿAcem leşkeri–y-le ṭurışmaġa cürʾet itdiler. Bunlar bu ḥāldeyiken Ḫuẕāvendʾüñ [2] daḫı leşkeri görinür yire geldi dereleri, depeleri, çadır ṭutdı ve ṣaḥrālar çeri-y-ile ṭoldı ṭaġlardan [3] ḥayvānāt ürküp ḳaçdılar ḳuşlar ıraḳ yire uçdılar. ʿAnter bu

337b-2 anlara der-vend idelüm Aṣmaʿī eydür: der-vend eyleyeyin didi Rāvī eydür
337b-3 şol vaḳt: Melik Züheyr şol vaḳt
337b-4 teşvīşlendiler: teşvīşlendi ve
337b-5 gitdi: gitdiler ki
337b-6 Aʿnter Melik Züheyrʾe: Melik Züheyrʾe, eyledi: itdi
337b-7 sevindi: sevindi ve
337b-8 ayırmasun: ayırmasun ve
337b-10 geldi: geldi ve
337b-11 öpdi: öpdi vü, eyledi: itdi ve
337b-12 ḳılıcı-y-ile: ḳılıcı ile
337b-13 itdük: iderüz
337b-14 buluşup sevnişdiler: ve buluşup sevinişdiler ve, selāmetile: selāmetlıġıla, şād: şāẕ
337b-15 götürülicek: götrülicek, oldı: oldı ve, geldiler: geldiler ve
338a-1 ḳaṣdan itdiler: ḳaṣdın itdiler ve, leşkeri–y-le: leşkerile
338a-2 geldi: geldi ve, çadır: çadırları, çeri-y-ile: çeri ile, ṭoldı: ṭoldı ve
338a-3 ḳaçdılar: ḳaçdılar ve, yire: yirlere

heybeti göricek eyitdi: [4] "Bugün bellü olur kim bahādurdur ve kim ḳorḳaḳdur." Bir laḥẓadan Ḫuẕāvend bin Kisrā [5] bī-nihāyet leşkerile gelüp ḳondı serā-perdeler ve sāye-bānlar altında āsūde olup ārām oldı. [6] Benī ʿAbs ḫalḳınuñ azlığına baḳup esirgedi ve Zerd-kemāl ki ʿAnter Vādi's-Seyl'de depeledügi Ver[7]dişān'uñ ḳardaşı-y-idi, anı ḳığırdı, eyitdi: "Yüri, işbu leşker içinde ḳığırt. Kimse varup [8] ceng itmesün. Benī ʿAbs daḫı babamuñ raʿiyyetlerindendür. bunlara ilçi gönderüp ḫaberleşelüm. [9] Fi'l-ḥāl ceng idüp helāk itmeyelüm. Egerçi babam baña "Bunlara meyl-i muḥābā itme. Hepisin helāk [10] eyle." dimişidi, velīkin ben defʿī bunlara ḳıymayayın. Maẓleme olmasun. Pādişāhlıḳ ʿadlile daḫı yigrek [11] olur. Şāyed ki ʿāṣīlıḳların terk idüp muṭīʿ olalar." didi. Verdişān'uñ ḳardaşı [12] Zerd-kemāl daḫı ol buyruġı varup yirine yitürdi, ḫalḳı cengden menʿ itdi. Andan [13] Ḫuẕāvend'üñ [529a] Pehlevān adlu bir vezīri varıdı, aña buyurdı eyitdi: "Var, bir nāme [14] yazup Züheyr'e gönder. Şimdiye dek ol ḳara yüzlü ḳulları itdügi işleri işitdügümüzi [15] bildür ve babam beni anları helāk itmege gönderdügüni ḫaber virdi. Eger muṭīʿ olup ʿā[16]ṣīlıḳların terk iderlerse kendüleri getürüp bize teslīm iderlerse nār-ı nūr ḥaḳı-y-içün, **[338b]** [1] kimse anlara oḳ atup ḳılıç şalmasun ve hem babamdan şuçların dileyeyin şefīʿ olup [2] barışdurayın ve ara yirden ʿadāveti götüreyin. Eger muṭīʿ olmayup önegülik iderlerse [3] leşkeri cemʿ idüp yarın ṣabāḥ olıcaḳ, mecmūʿın ṭutup bellüce ādemlerin ve adluca [4] beglerin benüm ḳatuma getürürin bāḳī ḳalanın hep ḳılıcdan geçürüñ." didi. Pehlevān daḫı [5] Ḫuẕāvend'üñ buyruġın yirine yitürmek ardınca oldı ve nāme yazdı. İçinde didi ki [6] "Yā

338a-4 ḳorḳaḳdur: ḳorḳaḳdur didi, Ḫuẕāvend bin: Ḫuẕāvend ibni
338a-5 ḳondı: ḳondı ve, oldı: aldı ve
338a-6 Vādi's-Seyl'de: Vādiyyü's-Seyl'de
338a-7 ḳardaşı-y-idi: ḳardaşı idi
338a-8 bunlara: evvel bunlara
338a-8 hepisin: hepisini
338a-10 dimişidi: dimişdi, bunlara ḳıymayayın: bunları ḳırmayayın, pādişāhlıḳ: pāẕişāhlıḳ
338a-12 yitürdi: yitürdi ve
338a-13 Ḫuẕāvend'üñ: varup Ḫuẕāvend'üñ, buyurdı eyitdi: buyurdı
338a-14 gönder: göndür
338a-15 gönderdügüni: göndürdügüni, virdi: vir
338a-16 iderlerse: iderlerse ve, nār-ı nūr: nār u nūr
338b-1 dileyeyin: dileyeyin ve
338b-2 olmayup: olmazlarsa ve, önegülik iderlerse ʿāṣīlıḳ iderlerse: önegülik idüp ʿāṣīlıḳ iderlerse
338b-3 mecmūʿın: mecmūʿısın, ṭutup: ṭutup ve
338b-4 getürürin: getürüp, ḳılıcdan: ḳılıçdan
338b-5 yazdı: yazdı ve

Züheyr! Bu ḥaḳīr ve ʿāṣī ve bāġī ṭāyifenüñ begi sensin. Saña vācib buyidi ki anlar Kisrā [7] ḫiẕmetine ʿāṣī olsalar menʿ ideyidüñ ve ʿAcem diyārına ziyān itmekden defʿ ideydüñ. [8] Bilmez misin ki ol ḳara yüzlü şirrīr ve bed-baḫt ḳuluñuz ne küstāḫlıḳlar itdi. Kisrāʾnuñ ḫāṭırına [9] irişdi? Ol sebebden üş şimdiki ḥālde Ḫuẕāvend adlu oġlın ʿAcem ve ʿArab ve Türk ve Deylem [10] çerisine baş diküp gönderdi ve muḳaddem idüp ışmarladı ki sizden bir diri ādem [11] ḳomayayidi. Velīkin bu ḳan sever kişi degüldür. ʿAdl issi ve mürüvvet ehlidür. Azlıġu[12]ñuza baḳup sizi esirgedi. Diledi ki dōst olup muṭīʿ olasız. ḳadrüñüzi. [13] bilesiz, mertebeñüzden ṭaşra ḥareket itmeyesin. Devlet-i Kisreviyyeʾye muḫālefet idüp ʿāṣī [14] olmayasız. Yoḫsa mecmūʿuñuzı helāk iderler ve seni Kaʿbeʾñüz dīvārında aṣarlar diyāruñuz [15] ḫarāb olur ve memleketüñüz yebāb olur ve cigerüñüz kebāb olur. Ṣoñra peşīmān olursız. [16] Nār-ı nūruñ ḳadrin ve mertebesin bilüñ ve anuñ şuʿlesine secde ḳılanlardan oluñ." **[339a]** [1] didi nāmeyi dürdi mühürledi. Beglerinden birisinüñ [529b] eline virdi yigirmi ādem bile ḳoşdı [2] ve bir ʿArab dilin bilür ādem daḫı bile gönderdi adına ʿUḳḳāb bin Tercem dirlerdi. Tā ki anlara [3] ilcinüñ sözin añlada. Andan bunlara ışmarladı ki becid gelüp ilçinüñ cevābın getüreler. [4] Bunlar daḫı nāme-y-i alup Benī ʿAbs ṭarafına revān oldılar. **Aṣmaʿī eydür:** Benī ʿAbs daḫı gün [5] ıssı olduġıçün bir laḥẓa ārām idüben ḳonmışlarıdı ʿAnterʾile Maʿdī Kereb dört yaña gezüp [6] bunlara pāsubānlıḳ iderdi. Ḫuẕāvendʾile ne muʿāmele idevüz diyü ḳayururlarıdı. Bu ḥālde [7] yiken Ḫuẕāvendʾüñ ilçisi gelüp irişdi. ʿAnter bunları göricek, Maʿdī Kerebʾe eyitdi: [8] "Yā Maʿdī! İşbu gelen ʿAcem

338b7 ideydüñ: ide idüñ
338b-8 bed-baḫt: beẕ-baḫt, itdi: itdi ve
338b-9 oġlın: oġlını
338b-11 ḳomayayidi: ḳomaya idi
338b-12 ḳadrüñüzi: ḳaderüñüzi
338b-13 bilesiz: bilesiz ve, itmeyesin: itmeyesiz ve
338b-14 dīvārında: dīvārından, aṣarlar: aṣarlar ve
338b-15 olursız: olursın
338b-16 nār-ı nūruñ: nār u nūruñ
339a-1 nāmeyi dürdi: ve nāmeyi dürdi ve, virdi: virdi ve
339a-2 gönderdi: gönderdi ki, ʿUḳḳāb bin: ʿUḳḳāb ibni, dirledi tā ki anlara: dirlerdi tā ki
339a3 ilcinüñ: ilçinüñ, ilçinüñ: nāmenüñ
339a-4 Aṣmaʿī eydür: Rāvī eydür
339a-5 olduġıçün: olduġınca, ārām idüben: ārām almaġıçun
339a-7 yiken: iken

ḫalḳıdur. Şöyle beñzer ki Ḫuẕāvend bize gönderdi ki ḳorḳuda [9] ve tehdīdler ve lāflar ide. Tā ki kendü irādetümüzile nefsümüzi anlara teslīm idevüz ve ceng [10] itmege muḳayyed olmayavuz. ʿArab dīni ḥaḳı-y-içün, bunları hep boġazından aṣayın. Belki mecmūʿ-ı [11] leşkerlerin işbu ṭaġda bölük bölük idüp aġaçlarda aṣa ḳoyayın mālların alayın." didi. [12] Andan bu ilçiyi ḳarşuladı ve "Ḳandan gelürsin?" diyü ḫaber ṣordı. Bu ilçi anlara cevāb virmedi [13] ve ʿAnter ile kelimāt itmege muḳayyed olmadı ve "Melik Züheyr ḳandadur?" diyü ṣordı. ʿAnter eyitdi: [14] "Melik Züheyr'i istemekden maḳṣūd nedür?" didi. ʿUḳḳāb bin Tercem ʿAnter'ile cevāblaşdı eyitdi: [15] "İy ʿArab ulusı! İşbu ʿazīz, mükerrem kişi Ḫuẕāvend'üñ muḳarreb kişisidür ve sevgülü ādemīdür. [16] Sizüñ begüñüze gönderdi ve nāme yazup bile virdi ve içinde size naṣīḥat itdi **[339b]** [1] ve size fāyidelü birḳaç sözler söyledi eger eslerseñüz. Yoḫsa muṭīʿ olmazsañuz mektūbda [2] ne olacaġısa bildürmişdür." didi. ʿAnter bunuñ sözin işidicek eyitdi: "Hīç başuñ aġrıtma. [3] Nāmeñüzde ne yazıldı-y-ısa hep bilürin. Ol nāme baña gelmedin ben anı oḳıdum. İlçiye ḫilʿat [4] yaraḳladum." didi. ʿUḳḳāb ʿAnter'üñ cevābına müteḥayyir oldı, eyitdi: "İy ʿArab ulusı! Bu sözüñ [530a] [5] maʿnisi nedür? Neden böyle cevāb virdüñ?" didi. ʿAnter eyitdi: "Zīrā ki mektūbuñuzda işbu olsa [6] gerekdür ki kendü irādetümüzile biz kendümüz iledüp Ḫuẕāvend'üñ eline virevüz her ne dürlü [7] ḥaḳāret ve meẕellet olursa rāżī olup çekevüz. Bizi tehdīd idüp ḳorḳuda. Lā! Vallāhi [8] ʿArab dīni ḥaḳı-y-içün, ol nesne olmaz. Bizüm ḳaṣdumuz budur ki sizi üşbu ṭaġlarda bölük [9] bölük ḳıravuz ve baʿżuñuzı aṣa ḳoyavuz." didi. Andan Şeybūb'a çaġırdı, eyitdi: "Gel, işbu maʿarrusları [10] atdan indür, ellerin muḥkem baġla. Eger çabalayup saña muṭīʿ olmazlarsa işbu ḳılıcumıla [11] boyunların urayın." didi. Süñü göti-y-ile dürtüp ol ilçiyi atdan

339a-8 gönderdi: göndürdü
339a-9 irādetümüzile: irādetümüzile ve rıżāmuzıla
339a-13 anlara: ʿAnter'e
339a-13ʿAnter ile: bunlara
339a-14 istemekden: isdemekden, ʿUḳḳāb bin: ʿUḳḳāb ibni, cevāblaşdı: cevāblaşdı ve
339a-15 ādemīdür: ādemīsidür
339b-1 sözler: söz
339b-2 mektūbda ne olacaġısa: yine ne olacaġısa mektūbda, ʿAnter bunuñ: bunuñ
339b-6 kendümüz: bizi, olursa: olurısa
339b-7 ḳorḳuda: ḳorḳıda
339b-9 bölük bölük ḳıravuz: bölük bölük idüp ḳıravuz, maʿarrusları: muʿarreslerüñ
339b-10 çabalayup: çabalarlarsa, ḳılıcumıla: ḳılıcumla
339b-11 boyunların: boynın, dürtüp ol ilçiyi: ol ilçiyi dürtüp

yıḳdı. Şeybūb fi'l-ḥāl [12] baġladı. Bāḳī ḫalḳ bunuñ ḥālin göricek, ʿAnter'üñ heybetinden ḳorḳdılar ḳaçmaġa daḫı cürʾet [13] idemediler. Nā-çār olup silāḥların atdılar, birbir baġladılar ḥayātlarından ümīẕ kesdiler. [14] **Aṣmaʿī eydür:** Bu ʿUḳḳāb ki ilçiye dıragumanlıgiçün ḳomışlarıdı, ġāyetde ẓarīflerden idi [15] söz ehli seḫun-āferīn idi. Kendülerüñ ḥālin müşāhede idicek güldi, eyitdi: "İy ʿArab [16] ulusı! Ne diyelüm, nāme-y-i dürüst oḳıduñ, cevābın daḫı ṣavāb virdüñ ve ilçiye ḫoş **[340a]** [1] ʿizzet itdün ve fāḫir ḫilʿat geyürdüñ ve nökerlerine daḫı nefīs libāslar baġışladuñ." [2] didi. ʿAnter eyitdi: "Yā şeyḫ! Ṭapduġuñ dīn ḥaḳı-y-içün, mektūbuñuzda yazılan ben didügüm [3] gibi degül midür?" didi. ʿUḳḳāb bin Tercem eyitdi: "*Belī! ʿAllāmü'l-ġuyūb* ḥaḳı-y-içün, eyü bildüñ, [4] eyledür ve cevābın daḫı eyü cevāb virdüñ. Ammā senden tevaḳḳuʿum budur ki beni esirgeyesin [5] ve pīrligüme ʿizzet idesin. Ehl-i ʿayālüm çoḳdur. Hem faḳīrü'l-ḥālin ve ġarīb kişiyin. Benüm ḳanuma [6] girme. Oġlancuḳlarum öksüz ḳoma. Beni bu belādan ḫalāṣ eyle ve dutsaḳlıḳdan āzād [7] ḳıl. Tā ki seni Ḥaḳ Teʿālā zamāne şerrinden ve rūzigār miḥnetinden ḳurtara ve düşmenüñ üsdüne [8] manṣūr ve muẓaffer **[530b]** ide. Ben bunda geldügümden maḳṣūdumda budur ki elüme bir pāre rızḳ [9] gire, varam kifāf idinem ve ḳanāʿat idüp dirilem. Bu nesne ḥisābda degül idi. Ben böyle olam [10] dimezdüm. Yoḫsa bu diyāra ḳadem başmaḳdan bī-zārıdum. Ben umardum ki ilçi-y-ile geldüm, ʿizzet ve ḥürmet [11] bulam ve māl u niʿmet issi olam. Mecmūʿından vazgeldüm, başum ḳurtarmaġa rāżī oldum. [12] Kerem eyle *yā ṣāḥibe'l-ʿıyşı ve'ṭ-ṭarrabu ve yā şerīfe'l-ḥasebi ve'n-neseb!* Beni āzād eyle ve ḥüzünden ḫalāṣ [13] ḫandān ve ḫurrem eyle." didi aġladı cigerin taʿalluḳātı firāḳı-y-ile ṭaġladı. Andan ol ḥālile

339b-12 ḫalḳ bunuñ ḥālin: ḫalḳı bu ḥāli
339b-13 atdılar birbirin: götürüp atdılar ve birbirin
339b-14 Aṣmaʿī: Rāvī, ḳomışlarıdı: ḳomışlardı, ediyi: idi
339b-15 eyitdi: ʿAnter'e eyitdi:
340a-3 ʿUḳḳāb bin: ʿUḳḳāb ibni
340a-4 eyü cevāb: ṣavāb
340a-5 faḳīrü'l-ḥālin: faḳīrü'l-ḥāl
340a-7 üsdüne: üsdine
340a-8 maḳṣūdumda budur: maḳṣūdum bu idi
340a-10 ʿizzet ve ḥürmet: ḥürmet ve ʿizzet
340a-11 māl u niʿmet: māl ve niʿmet, mecmūʿından: şimdi mecmūʿısından
340a-13 ḫalāṣ: ḫalāṣ eyle
340a-13 ḥālile: ḥāle

(14) münāsib ve vāḳıʿasına muvāfıḳ ah ve zārī idüp işbu şiʿri inşā ḳılup ʿAnterʾi medḥ itdi: (15) Arapça şiir (16) Arapça şiir **[340b]** (1) Arapça şiir (2) Arapça şiir (3) Arapça şiir (4) Arapça şiir (5) **Rāvī eydür:** ʿAnter ʿUḳḳābʾuñ şiʿrin işidicek güldi. Göñline merḥamet düşdi, esirgedi (6) Maʿdī Kereb daḫı tebessüm itdi ʿAnterʾe eyitdi: "İy bahādurlar ulusı! Bunı öldürmek olmaz. (7) Ṣuçına iḳrār itdi ve hem bunuñ gibi faṣīḥ ve laṭīf ve ẓarīf kişiyi ḥayf ola kim depeleyeler." (8) didi ve ʿAnterʾüñ destūrı-y-ıla bunı ḳoyuvirdi. Andan buña eyitdi: "Var imdi evüñe git. (9) Ḫuẕāvend ḳatına varma. Zīrā ki bunları depeleyüp seni saġ ḳoyuviricek, bunlaruñ ḳırılduġın (10) senden sizerler ve saña töhmet iderler. Ayruḳ ʿAcem leşkerine ḳavuşma. Var, ḳolayuña git." didi. (11) ʿUḳḳāb eyitdi: "Gerçek eydürsin. Hem daḫı bu didügüñ gelür sözdür. Nice didüñüse eyle ideyin." (12) didi. Andan ṣoñra ṭurıraḳ eyitdi: "İy ʿArab bahādurları! Eger bilsem ki siz bu ʿAcem leşkerine (13) ġālib olursız, [531a] gitmezdüm. Sizüñile ṭururdum. Ola ki elüme māl-ı ġanīmet gire idi. (14) Evüme ḳuru varmayayidüm. İşbu ḥālile ḫorendeme varup ne cevāb vireyin? Ben ilçilik (15) sebebiyile bunca niʿmet issi olam dirdüm. Siz ilçinüñ nāmesin oḳumadın cevābın (16) virdüñüz ḳonuḳluḳ itmedin ḫilʿatin geyürdüñüz." didi. ʿAnterʾile Maʿdī Kereb bunuñ sözlerine **[341a]** (1) gülüşdiler. Andan eyitdiler: "İy bī-çāre! Var, başuñ al git. Ol taṣavvur itdügüñ uzaḳ fikrdür. (2) Başuñ ḳurtarduġuñ saña ġanīmet yitmez mi? Masḫaralıġı ḳo. Var, fāriġ ol. ʿAbeş māl-i ḫulyālar (3) itme." didiler. Maʿdī Kereb eyitdi: "Varsun, ilçilerinüñ silāḥların ve ṣoyḳaların alsun daḫı (4) gitsün." didi. ʿAnter eyitdi: "Var, imdi anlaruñ nesi varısa al daḫı evüñe git." ʿUḳḳāb eyitdi: (5) "Vallāhi ki gerçek eydürsin." Andan vardı, ilçinüñ geyecegin ṣoydı ḳılıcınuñ ve yaraġın ve bāḳī (6) yoldaşlarınuñ hep nesi varısa aldı, atına bindi. Ol ilçi eyitdi: "*Bārekallāh!* Yoldaşlıḳ (7) böyle mi olur? Düşmen idecek nesne-y-i bize sen idersin." ʿUḳḳāb eyitdi: "Hedyān söyleme. (8)

340a-14 ah ve zārī: zārī, inşā ḳılup: inşād ḳıldı ve, medḥ itdi: medḥ itdi şiʿr
340b-8 ʿAnterʾüñ destūrı-y-ıla: ʿAnterʾden destūrı diledi ve
340b-11 gerçek: girçek, didüñüse: didüñüzse
340b-12 ṭurıraḳ: ṭururaḳ
340b-14 ḫorendeme varup: varup ḫorendeme, varmayayidüm: varmaya idüm, ilçilik: ilçi
340b-15 sebebiyile: sebebi ile, dirdüm: diridüm, oḳumadın: oḳımadın
340b-16 ḳonuḳluḳ: ḳonuḳlıḳ, sözlerine: sözine
341a-3 ilçilerinüñ: ilçilerinüñ ve nökerlerinüñ
341a-4 nesi: neleri
341a-5 gerçek: girçek, ḳılıcınuñ ve: ḳılıcın ve
341a-7 idersin: idersin didi

Daḫı sen benüm yüzüm görecek degülsin ki senden utanam. Ḫalḳ alacaḳ nesnelerden, ben aldum." (9) didi. Andan ʿUḳāb bunlaruñ raḫtın hep alduġından ṣoñra yine ṭamaʿ ṭamarları bedeninde ḥareket (10) eyledi ḥırṣı bayaġıdan ziyāde oldı ʿAnterʾe eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Göñlüm seni sevdi. (11) Hīç ayrılacaġım gelmez ve hem ḫāṭırum diler ki beni Melik Züheyr ḳatına daḫı iledesin. Anuñ (12) elin öpüp devletlü yüzün görem andan ṣoñra bir zamān senüñile ṭuram. Tā ki depeledügüñ (13) ʿAcemlerüñ ṣoyḳasın ve silāḥın baña viresin. Senüñ ḫizmetüñden çoḳ māl ve niʿmetile (14) gidem." didi. Bunuñ sözin işidicek, hep gülüşdiler. Laṭīfesi bunlara ḫoşca (15) geldi. ʿAnter eyitdi: "Eyle olsun. Ṭur bizümle. Depeledügümüz ʿAcemʾüñ rızḳın ve raḫtın (16) saña virelüm." didi. Andan ʿAnter Şeybūbʾa [531b] buyurdı ki ilçi ve bāḳī yoldaşların iledüp **[341b]** (1) bir yirde yol üsdine aṣa. Tā ki Ḫuẕāvend gelüp uġrayıcaḳ, gözi-y-ile göre ve tasası ziyāde (2) ola. Maʿdī Kereb eyitdi: "Melik Züheyrʾe ṭanışmadın ilçiyi aṣar mısın?" didi. ʿAnter eyitdi: "Yā Maʿdī! (3) Meşveret vaḳti degüldür. Ṣoñra aña daḫı ḳışṣa(y)ı nice olduġın ḫaber virevüz. Bir kişi gele, (4) bize eyde ki "Gelüñ, nefsüñüzi kendü rıżāñuzıla bize teslīm idüñ ve fermānumuza muṭīʿ oluñ. (5) Yoḫsa sizi Beyt-i Ḥarām üzerinde aṣaḳoruz." diyeyin, aña ne cevāb virsem gerek idi?" didi (6) bunları Şeybūbʾuñ eline ışmarladı ki üç kişiyi alıḳodı ḳoyuvirmek içün. Tā ki varup Ḫuẕāvendʾe (7) ilçiyi ḳonuḳladuġın ḫaber vire ve ḥālleri nolduġın bildüre. Andan kendü Maʿdī Kerebʾile varup (8) Melik Züheyr ḳatına gitdiler aña daḫı bu ḥāli iʿlām itdiler ve nāme-y-i eline ṣundılar. Melik (9) Züheyr bu nāmedeki serd sözleri göricek, be-ġāyet melūl oldı ġuṣṣalandı. İçine (10) bulġalaḳ düşdi ve tasalandı ve ṭarlıġandı. Andan ʿAnterʾe eyitdi: "İy

341a-8 yüzüm: yüzümi, nesnelerden: nesnelerdür
341a-9 ʿUḳāb: ʿUḳḳāb
341a-10 ḥareket eyledi: ḥarekete geldi ve
341a-11 ayrılacaġım: ayrılacaġum
341a-12 öpüp: öpem ve, yüzün: yüzüni
341a-13 ṣoyḳasın ve silāḥın: ṣoyḳaların ve silāḥların, ḫizmetüñden: ḫizmetüñde
341a-14 ḫoşca: ḫoş
341a-16 yoldaşların iledüp: yoldaşlarını iletüp
341b-3 ḳışṣa: ḳışṣayı, gele bize: ki bize gele
341b-5 diyeyin: diye ben
341b-6 alıḳodı ḳoyuvirmek içün: alıḳoyup ḳoyuvire
341b-7 ḳonuḳladuġın: ḳonuḳladuḳların
341b-7 Maʿdī Kerebʾile varup: Maʿdī Kerebʾile
341b-9 ġuṣṣalandı: ġuṣṣa geldi ve

Benī ʿAbs bahādurı! Bu oda [11] ṭapıcı maʿarruslar bize ġāyetde teşvīş ve ḥayret ḥāṣıl itdiler. Hīç bilmezin ki bulara ne tedbīr [12] idelüm." didi. ʿAnter eyitdi: "Bunlaruñ tedbīri oldur ki ele girenin ilçi gibi idevüz." didi. [13] Melik Züheyr eyitdi: "İy Benī ʿAbsʿüñ pāsubānı! Nice ki bilürsiñ eyle it." didi. ʿAnter daḫı [14] dönüp gine geldi. Şeybūbʿıla buluşdı. Gördi ki ol ışmarladuġı üç ādemden ġayrısın aşmış [15] ve ol üç ādemi ki ḳoyuvirmiş, ṣaḳalların yolmış ve burunların kesüp boynına aşmış ve Kisrāʿnuñ [16] oġlı Ḫuẕāvende göndermiş. **Rāvī eydür:** Şeybūb ol üç ādemi ḳoyuviricek, ardından **[342a]** [1] çaġrışup ün urdılar ve şemāteler itdiler. Şöyle ki ol bī-çārelerüñ ʿaḳılları bayıldı. [2] Ḫuẕāvendʿe birisi saġ vardı. İkisi yolda öldi. Ol saġ varan, Ḫuẕāvendʿe ḥāllerin [3] ḥikāyet itdi ve ser-güẕestlerin rivāyet itdi. Ḫuẕāvendʿüñ cān başına şıçradı ve ġażabından [4] cihānı gözleri görmez oldı, eyitdi: "Nār-ı nūr ḥaḳı-y-içün ve dedem Sābūr [532a] cānı-y-içün, ol şūm [5] ṭāyifeye ve bed-baḫt ḳabīleye bir ʿaẕāb ideyin ki kimse kimseye ʿālemde itmemiş ola." Andan ol [6] gice olıcaḳ, Ḫuẕāvend buyurdı. Hep leşker at arḳasına geldiler sancaḳlar götürdiler Ḫorasānī [7] Kisrevī kūslar dögdiler ve ʿAcemī borılar aġırtdılar. At āvāzından ḳulaḳlar ṣaġır olurdı [8] ve ġavġādan ʿaḳılları bayılurdı. Benī ʿAbs ḫalḳı ʿAcem leşkerinde bu ḥālini göricek, ġayret idüp [9] cenge iḳdām itdiler. ittifāḳ bunuñ üzerine itdiler ki ṭaġdan ṭaşra çıḳmayalar. Andan ʿAnter [10] daḫı leşkeri düzdi. Dört biñ ādemile Maʿdī Kereb'i saġ yanında ḳodı ve Şeddādʿı Benī Kende leşkeri ile [11] ṣol yanına ḳodı. Çünki bu vechile tertīb oldı iki ṭarafdan daḫı ṣaf bağlandı, ṭaraf [12] ṭaraf ṣavaşa başladılar. Verdişānʿuñ ḳardaşı Zerd-kemāl Melik Esvedʿe eyitdi: "Sen

341b-11 maʿarruslar: muʿarresler
341b-13 bilürsiñ: bilürseñ
341b-15 ṣaḳalların: ṣaḳalını, burunların: burnın
341b-16 Rāvī eydür: Aṣmaʿī eydür
342a-1ʿaḳılları: ʿaḳlı
342a-3 ser-güẕestlerin: ser-güẕeştlerini, ġażabından: ġażabdan
342a-4 cihānı gözleri: gözleri cihānı, nār-ı nūr: nār u nūr
342a-5 bed-baḫt: beẕ-baḫt, ola: ola didi
342a-6 gice: gice geçüp ṣubḥ, leşker: leşkeri
342a-7 borılar: borıları
342a-8 ġavġādan ġavġālarından, ʿaḳılları: ʿaḳıllar, leşkerinde: leşkerinüñ
342a-9 ittifāḳ: ittifāḳı
342a-10: dört biñ ādemile Maʿdī Kereb'i saġ yanında: ve Maʿdī Kerebʿi dört biñ ādemile saġ yanına, Kende: Kinde leşkeri ile
342a-11 tertīb oldı: tertīb itdiler ve

ve ḫavā[13]ṣṣuñ ve bāḳī ʿArab aṣlından kimse bugün maʿrekeye varmasun ve meydāna girmesün. Tā ki [14] düşmen çerisi maʿlūm ola. Anları diyü sizi ḳırmayavuz." Melik Esved daḫı anuñ didügin [15] ṭutdı ʿArab ṭāyifesin ceng itmekden menʿ eyledi. Andan ʿAcem ve Deylem çerisi cenge [16] ḳaṣd itdiler. Melik Rebīʿ bin Ziyād'ıla ve kendünüñ ḫavāṣṣı-y-ıla bir yüce yire çıḳup **[342b]** [1] ceng idenleri teferrüc itdiler ve ceng idenlere naẓar itdiler. Gördiler ki ʿālem āvāz ile ṭoldı, yirüñ [2] yüzi süñü ve ḳılıç oldı ve toz gökyüzin ṭutdı ve ḳan sīl olup aḳdı. Melik Esved eyitdi: [3] "Vallāhi ki bugün ḳatı ḳorḳunç gündür. Benī ʿAbs ʿaceb ceng itdiler. Hīç bahādurlıḳda taḳṣīr [4] itmediler ḥaremlerin ṣaḳlamaḳda çoḳ iş itdiler." didi. Rebīʿ bin Ziyād eyitdi: "Anlaruñ ceng itdükleri şol [5] ḳulları ʿAnter'üñ arḳası-y-ıladur. Aña iʿtimād idüp böyle ṣavaşurlar. Yoḫsa şimdiye dek anlardan [6] bir dil ḳurtılmazdı. İşitmez misin ol şeyṭānuñ naʿrasın. Leşker içinde heybetin ve şevketin? [7] Laʿnet anı ṭoġuran anaya ve ḳazanan **[532b]** ataya gelsün. Ol müstaḥsinüñ elinden göñlümüz ġuṣṣayile [8] geçdi." didi. Ḫuẕāvend daḫı sekiz biñ kişi-y-ile ṭurup bu cenge naẓar iderdi ve ṣavaş [9] idenleri teferrüc iderdi. Gördi ki Benī ḫalḳı ṭaġlar gibi muḥkem ṭurdılar ʿAcem leşkerin ḳatı [10] ḳırdılar, yüz dönderüp ḳaçmadılar. Ḫuẕāvend ḳatı ġażaba geldi eyitdi: "Ol şeyṭānlar [11] bu bizüm çerimüze siḥr mi itdiler ki şol ḳadarca ādemile bunuñ gibi leşkere muḳābil oldılar [12] ve bunca bahādurlar helāk eylediler?" didi yanındaġı sekiz biñ kişiyile kendü daḫı Benī ʿAbs üzerine [13] depdi ve ṣavaşa ḳaṣd ḳıldı ve baġrı ḳanıla ṭoldı ve Benī ʿAbs'den ummaduġın buldı. Andan [14] yine iki ṭarafdan ṣavaş odı yandı ve ceng ayaġa bindi. Yüzleri ḳorḳudan ṣarardı ve bahā[15]durlar ḳana boyandı. ʿAnter ʿAcem leşkerinüñ ṣaġ yanına depüp ḳırardı ve ṣol yanına depüp [16] ḳırardı. ʿAcem leşkeri daḫı Ḫuẕāvend'üñ gözine ḳarşu olduġı-y-içün ṣavaşurlardı. Velīkin **[343a]** [1] ʿAnter'üñ heybeti bunlaruñ göñline düşdi.

342a-13 bugün maʿrekeye: maʿrekeye
342a-14 ḳırmayavuz: ḳırmayavuz didi
342a-15 ʿAcem ve Deylem: ʿAcem vü Dīlum
342a-16 Melik: Melik Esved, çıḳup: çıḳdılar
342b-1 ceng idenleri teferrüc itdiler ve ceng idenlere : teferrüc eylediler ve ceng idenlere, āvāz ile ṭoldı: āvāzeyile ṭoldı ve
342b-2 gökyüzin: gökyüzini
342b-7 göñlümüz: ʿömrümüz, ġuṣṣayile: ġuṣṣa ile
342b-9 Benī ḫalḳı: Benī ʿAbs ḫalḳı
342b-10 dönderüp: döndürüp, ḳatı: ġāyetde
342b-10 ol: bu
342b-11 bu bizüm: bizüm, leşkere: leşkerile

Helāklerine yaḳın iletdiler ve başılacaḳlarında şübheleri [2] ḳalmadı. Hele ne ḥālise aḫşam olınca çalışdılar şavaşdılar. İki ṭarafdan daḫı [3] çoḳ ādem helāk oldı. Velīkin Ḫuẕāvend şanmaduġına şataşdı ve ummaduġına uġradı. Benī [4] ʿAbs bunlaruñıla muḳābil olduġına ve bunca ceng idüp başılduġına ġāyetde saḫt oldı. [5] Çünki aḫşam oldı, iki ṭāyife biribirinden ayrılup her birisi ḳarārgāhlarına geldiler ve ārām [6] itdiler ve ʿAcem leşkeri Ḫuẕāvend'üñ ḳatına çoḳ esīrler getürdiler Benī ʿAbs'den ve Benī Zübeyd'den [7] ve Benī Kende'den bu ṭarafda Benī ʿAbs leşkeri daḫı varup ḳarār itdiler ve bir laḥẓa ārām aldılar. [8] Birazdan ʿAnter ḳızıl ḳana boyanmış geldi. Melik Züheyr oġulların yoḳladı. Gördi ki üçiñe başlu [9] olmış ve Varḳā adlu oġlınuñ daḫı gözine oḳ ṭoḳınmış. Ġāyetde melūl oldı eyitdi: "ʿArab [533a] [10] dīni ḥaḳı-y-içün ki mevlām Melik Züheyr'üñ oġullarınun kīnin Ḫuẕāvend bin Kisrā'dan kendüden [11] alam ve göñlüme anuñıla şifā ḥāṣıl idem. Andan atdan inüp geyecegin degşürdi ve fikrin div[12]şürdi ve gice ṣabāḥa degin iki leşker daḫı odlar yaḳup kendüleri divşürdiler [13] beklediler ve leşkerlerin düşmenden ṣaḳladılar. Velīkin Benī Kende leşkerinden çoḳ ādem esīr [14] olmış idi. Ol sebebden ġāyetde saḫt oldılar. Baʿżısı baʿżısına ḳaḳıdılar ki "Niçün biz reʿīsümüz [15] ve muḳaddemümüz Ḥeccār binʿĀmir'den ayrılayidüḳ, tā ki başumuza bunuñ gibi vāḳıʿa geleyidi?" didiler. [16] Hele ne ḥālise ṣabāḥ olınca ṣabr eylediler. Ṣabāḥ olup ẓulmet götürülicek, Ḫuẕāvend at arḳasına **[343b]** [1] süvār olup çıḳdı. leşkerinde ne ḳadar bellü begler ve adlu ādemler varısa ḳıġırup getürdi [2] eyitdi: "İy bī-ġayretler! Ne ḥāl geldi sizüñ başuñuza? Kim nār u nūr size yardım itmedi. [3] Sizüñ ʿöşrüñüz ḳadar leşker bunca iş itdi, bunca bahādurlarumuz helāk itdiler. Eger anlar [4] sizüñ

343a-2 ṣavaşdılar: ve dürüşdiler ve şavaşdılar
343a-3 ṣataşdı: ṣataştı
343a-4 bunca: bu ḳadar, başılduġına: başılmaduġına
343a-5 biribirinden: birbirinden
343a-6 itdiler: aldılar
343a-7 Kende'den: Kinde'den
343a-8 oġulların: oġullarını, üçiñe: üçi
343a-9 adlu oġlınuñ: adlusınuñ
343a-11 idem: ola didi
343a-12 degin: dek, kendüleri divşürdiler: kendüleri
343a-13 Kende: Kinde
343a-15 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni, ayrılayidük: ayrıla, geleyidi: gele idi
343a-16 götürülicek: götrülicek
343b-2 kim nār u nūr: nār u nūr
343b-3 iş itdi: iş ve

yarsıñuz deñlü olsa ḫoẕ sizden bir kişi saġ ḳomazlarimış.” didi. Bunlar eyitdiler: [5] “Yā melik! *Edāmellāhu ḥayāteke!* Ol ḫalḳuñ ḥālin biz gördük ve añladuḳ, igende daḫı muḳayyed olmaduḳ, [6] süstlıḳ itdük. Üş bugün göresin. Senüñ öñüñde anlara ne işler idevüz. Yā saḳ! Şöyle [7] idelüm ki her kişi ki üç dört ādem depeleye. Biz anı pāre pāre idelüm.” didiler. Ḫuẕāvend bunlaruñ [8] ḫaberin işidicek, biraz öñlendi ve yüregi ḳuvvetlendi eyitdi: “Di imdi Bugün er gibi oluñ [9] sizüñ bahādurlıġuñuzı göreyin. Kim iş eridür kim degüldür bileyin. Ṣaḳınuñ, düşmen [10] şemātesine ṣataşmayalum ʿArab leşkerine melāmet olmayalum.” didi. Andan ṣoñra ṣaf baġlayup [11] Benī ʿAbs ṭarafına ḳarşu durdılar. Benī ʿAbs daḫı ittifāḳ itdiler ki ilerü varmayalar ve ʿAcem leşkerinüñ [12] üstine yürimeyeler. Yaḳın [533b] gelicek, Ḫuẕāvendʾüñ sancaġı dibinden bir bahādur çıḳdı güneşe [13] secde idüp meydāna girdi, cevlān idüp atın oynatdı, ḫaṣm ṭaleb itdi. Maʿdi Kereb [14] bunı göricek, ḳarārı ḳalmadı. ʿAnterʾe eyitdi: “Allāhü Teʿālā beni maḳṣūduma irişdürdi ve istedügüm [15] buldum. İy bahādurlar ulusı! Bunuñıla ben muḳābil olayın. Senüñ himmetüñde tizçek ʿömrinüñ [16] defterin düreyin.” ʿAnter daḫı sözin ḳabūl idüp destūr virdi. Pes Maʿdī Kereb süñüsin **[344a]** ([1] eline alup ḥamle ḳıldı, eyitdi: “İy ḳarnān bin ḳarnān! Ḥāżır ol, üş vardum!” didi. [2] Ol daḫı ḳalḳanın ḳarşu ṭutayın diyince Maʿdī Kereb fiʾl-ḥāl irişdi. Gögsire dürtdi. Yigirmi [3] ḳarış öte yanına geçdi atdan düşüp cān cehenneme ışmarladı. ʿAcem leşkeri bu heybeti [4] göricek eyitdiler: “Bu maʿarrus melekeʾl-mevtdür ola mı? Hīç emān virmedi.” didiler. Andan yine Deylem [5] çerisinden bir bahādur daḫı çıḳdı eyitdi: “Yalıñlu od ḥaḳı-y-içün, üş ben ol keler yiyici ve puta [6] ṭapıcı ʿArabʾa varup geregi

343b-4 yarsıñuz deñlü olsa ḫoẕ sizden: nışfuñuz ḳadarı olsalar ḫoẕ bizden, ḳomazlarimış: ḳomazlarmış
343b-5 ḥālin: ḥālini, igende: dün igen
343b-8 di imdi bugün er gibi oluñ: di imdi er gibi olun bugün
343b-10 andan ṣoñra: andan
343b-11 durdılar Benī ʿAbs daḫı: ṭurdılar bunlar daḫı anlara ḳarşu ṭurdular ve
343b-12 üstine: üsdine
343b-14 istedügüm: istedügümi
343b-16 ʿAnter daḫı: didi ʿAnter daḫı bunuñ
344a-1 ḳarnān bin: ḳarnān ibni
344a-2 gögsire: gögsine
344a-3 yanına: ṭarafına
344a-4 maʿarrus: muʿarres, melekeʾl: melekü'l, Deylem: Deylum
344a-5 puta: buta

gibi intiḳām ideyin ve vücūdın ʿadem ideyin" didi birāz lāf [7] güzāf urdı Maʿdī Kereb'üñ üzerine ḥamle ḳıldı. Maʿdī Kereb bunuñ ḥamlesin defʿ [8] idüp geçdi ardından süñüyile, arḳasında şancdı, ve gögsinde çıḳdı. Ol daḫı [9] şu içmege tevbe ḳıldı ve etmek vazgeldi. Andan şoñra Maʿdī Kereb'e bölük bölük bişden, [10] ondan, yigirmiden cürʾet idüp geldiler kim ḳılıç kim süñü ḥavāle ḳıldı. Maʿdī Kereb [11] hepisin helāk eyledi ve mecmūʿın ṭopraġa düşürdi. El-ḥāṣıl öyle olınca ceng itdiler. Maʿdī [12] Kereb ʿAcem leşkerinden altmış kişi depeledi ve otuz daḫı esīr eyledi. Ḫuẕāvend bu aḥvāli [13] göricek Maʿdī Kereb'üñ itdügi işleri müşāhede idicek, müteḥayyir oldı, teşvīşden ve melāletden [14] beñzi müteġayyir oldı. Bir ḥāle mübtelā oldı ki hīç kimseye vāḳiʿ olmaya. Ḳılıcın çıḳarup eline [15] aldı. Ḳaṣd itdi ki kendü meydāna gire. Zerd-kemāl [534a] menʿ eyledi, eyitdi: "İy pādişāh-zāde! Maṣlaḥat [16] degüldür ki bizüm gibi ḳullaruñ varıken sen maʿrekeye giresin ve kendüñi mehlekeye atasın. **[344b]** [1] Leşkerüñden igende adlu bahādur ölmedi bellü kişi düşmedi. Meydāna girenler şol iʿtibārsuz [2] ve ḥisāba gelmez ādem idi. Beglere deper ādemler var ve yüzlerden yüz çevürmez arslanlar var. [3] Ne żarūret oldı ki sen kendüñ girürsin?" didi. Ḫuẕāvend eydür: "Bundan ziyāde olmaḳ gerekdür? [4] Az iş olmadı. Eger ben iḳdām itmezsem iş ilerü varmaz. ʿArab çümerāsı bize ġalebe ider. [5] Babam ḳatında yüzümüz ḳara olur. ʿArab içinde bed-nām olur, ḳıyāmete dek destān oluruz." [6] didi. Zerd-kemāl eyitdi: "Bu meydāna giren gibi bahādur bizüm leşkerümüzde çoḳdur. Üş ṣabr [7] eyle. Göresin ki bunuñ başına ne belālar getüreler. Bu maʿarrusuñ ʿömrün ben ḳışa eylerdüm [8] defʿī helāk

344a-6 vücūdın: vücūdını
344a-7 üzerine: üsdine, lāf güzāf: lāf u güzāf
344a-8 geçdi ardından: ardından girdi, şancdı ve gögsinde: şancdı gögsine
344a-9 etmek vazgeldi: etmek yimekden vazgeldi
344a-10 ḳıldı: itdiler
344a-11 mecmūʿın: mecmūʿısın
344a-12 otuz daḫı: otuzın
344a-14 eline aldı: aldı
344a-15 pādişāh-zāde: pāẕişāh-zāde, muṣlaḥat: maṣlaḥat
344b-1 igende: igen daḫı
344b-2 ādem: ādemler
344b-3 eydür: eyitdi, ziyāde: daḫı ziyāde, olmaḳ: nolmaḳ
344b-4 çümerāsı: cümerāsı
344b-5 bed-nām olur ḳıyāmete dek destān: beẕ-nām oluruz ve ḳıyāmete dek dāsitān
344b-6 Zerd-kemāl: Zerdi-kemāl
344b-7 maʿarrusuñ: muʿarresüñ, ʿömrün: ʿömrüni

iderdüm. İllā ʿAnterʾe göyerin ol meydāna gelicek, varam ḳardaşumuñ [9] intiḳāmın alam diyü intiẓār çekerin" didi. Ḫuẕāvend eyitdi: "Bu meydāndaki şeyṭān [10] ol ʿAnter şeyṭān ve kelb bin kelb degül midür?" Zerd-kemāl eyitdi: "Buña Maʿdī Kereb dirler. [11] Benī Zübeyd ve Merāde ḳabīlelerinüñ reʾīsidür. Benī ʿAbsʾe varmışdur ki anlara muʿāvenet [12] ide. Eger evvelden ben meydāna girsem bunuñ işin şimdiye degin ḥāṣıl iderdüm. Eger dilerseñ [13] ben yaluñuz varup anı tizcek helāk ideyin. Dilerseñ mecmūʿumuz bir defʿada [14] ḥamle idelüm." didi. Ḫuẕāvend eyitdi: "Lā! Vallāh benüm maḳṣūdum oldur ki bir kişi cürʾet [15] idüp vara, işbu Maʿdī Kereb didükleri şeyṭānı baña getürivere. Envāʿ-i ʿaẕāblar idüp [16] cānına dürlü dürlü belālar ḳılam." Zerdi-kemāl eyitdi: "Çünkim eyle dirsin, ben varup ol muʿarresi **[345a]** [1] bir yaña ideyin seni teşvīşden emīn ideyin." diyüp yaraḳlandı ve atına süvār oldı eline [2] süñü aldı, atın oynadup **[534b]** cevlān urdı ve ḫāṭırı cūşa gelüp işbu beytleri eyitdi: [3] Arapça şiir [4] Arapça şiir [5] **Rāvī eydür:** Zerd-kemāl bu beytleri oḳıcaḳ, ʿAcem leşkerinden ayrılup Maʿdī Kereb ṭarafına [6] ʿazm eyledi ve on biñ ādem ḫiẕmetince geldi, anı ululayup taʿẓīm itmegiçün. Bir ṭarafda [7] ʿUḳḳāb bin Tercem ʿAnterüñ öñine geldi, eyitdi: "Yā mevlāye! ʿAhdüñ ṣıma ve vaʿdeñe [8] dürüst ol." didi. ʿAnter eyitdi: "Nice vaʿde?" ʿUḳḳāb eyitdi: "Yā mevlāye! Benümile vaʿde [9] itmedüñ mi ki ʿAcemʾden kim ele girür ve ilçilige gelürse ṣoyḳasın baña viresin?" {didi. ʿAnter eyitdi:} "Veyleküm [10] yā mecnūn! veyāḫuẕ māl ve rızḳ?" didi. ʿUḳḳāb eyitdi: "işbu gelüp meydāna giren [11] ʿAcemʾi şimdi Maʿdī Kereb helāk itse gerekdür. Anuñ raḫtın isterin." didi. ʿAnter [12] eyitdi: "Yā

344b-8 göyerin: göyerin ki, varam: varup
344b-9 çekerin: çekerem
344b-10 şeyṭān ve kelb bin: didükleri kelb ibni, midür: midür didi
344b-11 Merāde: Murād
344b-12 eger: imdi eger
344b-13 tizcek: tizçek
344b-14 Vallāh: Vallāhi
344b- getürivere: getür, idüp: idem
344b-16 ḳılam: ḳılam didi, Zerdi-kemāl: Zerd-kemāl, çünkim eyle dirsin: çünki eyle dirsin bārī
345a-1 diyüp: didi ve
345a-2 urdı: itdi
345a-3 Arapça şiir: beyt Arapça şiir
345a-5 Rāvī: Aṣmaʿī, oḳıcaḳ: oḳıyıcaḳ
345a-6 ʿazm eyledi: ḳaṣd itdi, ādem: ādem bile, bir ṭarafda: bu ṭarafda
345a-7 Tercümān: Tercem
345a-10 yā mecnūn: yā mecnūn ḳanı ol saña virdügüm silāḥlar, māl ve rızḳ: māl ü rızḳlar, işbu gelüp: üş işbu

aḥmaḳ! Saña kifāyet idecek māl almaduñ mı? Bu ne ḥırṣdur ki idersin?" didi. [13] ʿUḳḳāb eyitdi: "Yā ʿAnter! Ben çoḳ māl istedügümden maḳṣūdum oldur ki Mālik bin [14] Ḳırādʿuñ ḳızın alup evlenem. Zīrā ki işitdüm, anı be-ġāyet cemīledür dirler ve hem [15] anuñ ʿemmüsinüñ bir ḳulı varımış. ʿAnter dirlerimiş. Anı görmedin severimiş. Ben daḫı [16] görmedin anı sevdüm. Şimdi murādum oldur kim anuñ viṣāline irişem." didi. ʿAnter **[345b]** [1] bunuñ sözin işidicek, bildi ki maṣrūʿ, miskīndür. Ne muḥāl olursa temennī ider. Pīrlikden [2] ʿaḳlı nokṣāna yüz ṭutmışdur. Buña eyitdi: "İy pīr-i nā-bāliġ! ʿAceb māl-i ḫulyā itmişsin ve ṭurfe ḫayāle [3] düşmişsin ve tuḥfe nesne arzūlamışsıñ. Ol ʿAnter didügüñ ḳul üş benem. Ben vāsıṭa [4] olup seni ol sevdügüñ ʿAbleʾnüñ viṣāline irişdüreyin ve saña çoḳ māl cemʿ ideyin." [5] didi. ʿUḳḳāb bunı işidicek, şād oldı, eyitdi: "*Yā veledi!* Eger sen beni ol ḫışmuñıla [6] bir araya getürüriseñ **[535a]** saña seni oġul idinem ve deve südine ṭoyuram. İrte gice ḳatuñdan [7] eksük olmayam. Birḳaç daḫı bī-fāyide sözler ve ʿabeş herze ve hedyān söyledi. ʿAnter eyitdi: [8] "Ḫayruñ artsun. Hele sen maḳṣūduña iriş. Ṣoñra benüm daḫı ḳaydum göre." didi. Bunlar [9] bu sözde yiken Zerd-kemāl bu on biñ ādem içinden seçilüp çıḳdı. Maʿdī Kerebʾüñ [10] daḫı üzerine ḥamle ḳıldı. Maʿdī Kereb daḫı yorulmış idi. Zīrā ki bundan öñdin [11] ḫaylī ceng itmiş idi. Nite ki yuḳaruda beyān itdük. Hele ne ḥālise bunuñ ḥamlesin ṣavdı. [12] aḫşam olınca ṣavaşdılar, ayrılışup ḳavuşdılar ve ḳaçışup ḳovışdılar ve dürtüşüp [13] ṣancışdılar. Maʿdī Kereb żaʿīf oldı, bedeni süñü ucı irişmekden delük delük olmışıdı. [14] Aḫşam irişdügi cānına meded oldı. Ayrıldılar. Maʿdī Kereb daḫı kendü bölügine döndi [15] ve Zerd-kemāl daḫı ʿAcem leşkeri ṭarafına yöneldi. Gideriken Maʿdī Kerebʾüñ żaʿīfliġi ḫāṭırına [16] geldi, ayrılduġına peşīmān oldı ve żaʿīf olmışıken ḥamle itmedügine nedāmet itdi, yine **[346a]** [1]

345a-13 istedügümden: isdedügümden, Mālik bin: Mālik ibni
345a-14 ḳızın: ḳızı ʿAbleʾyi, evlenem: evlenüm
345a-15 anuñ: anuñ bir, bir ḳulı: ḳulı
345a-16 kim anuñ: ki anuñ
345b-3 arzūlamışsıñ: arzū itmişsin, üş benem: benem üş
345b-5 şād oldı: şāẕ oldı ve
345b-6 getürüriseñ saña: getürürseñ, ṭoyuram irte gice: seni ṭoyuram irte ve gice
345b-7 olmayam: itmeyem didi ve
345b-8 daḫı ḳaydum göre: ḳaydum daḫı göresin
345b-9 yiken: iken, on biñ: bile gelen on biñ
345b-10 daḫı üzerine: üzerine, öñdin: öñdün
345b-12 ḳovışdılar: ḳovuşdılar, dürtüşüp: dürtişüp
345b-15 gideriken: giderken, żaʿīfliġi: żaʿīfligi

dönüp eline bir ḥarbe alup Maʿdī Kereb'üñ ardına düşdi. Naʿra urup ḥamle [2] ḳıldı. Maʿdī Kereb daḫı bunuñ naʿrasın işidicek, ḳażiyye ne yidügin bildi. Arḳasına [3] ḳalḳan çevürdi. Zerd-kemāl ḥarbesi irişüp ḳalḳana ṭoḳundı ve ḳalḳanından içerü zirihine [4] geçdi zirihinden daḫı bedenine geçdi. Atdan yüzi üzerine yire düşdi. Zerd-kemāl diledi ki [5] atdan inüp Maʿdī Kereb'ün elin ardına baġlayup dutsaḳ ide ele gide. Nā-gāh ʿAnter ardından [6] irişdi süñüyile dürtdi. Süñü arḳasından yire geçdi, cān cehenneme ışmarladı. Andan [7] Maʿdī Kereb'i alup girü döndi. Cirāḥatın baġlayup tīmār itdi Maʿdī Kereb'üñ böyle [8] olduġına melūl oldı. **Rāvī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣaları böyle oldı. Geldük [9] biz bu ṭarafda [535b] Ḫuẕāvend ḳıṣṣasına. Ḫuẕāvend Zerd-kemāl düşdügin göricek, saḫt oldı [10] ve tasası artdı. Ḳatında ḥāżır olanlara eyitdi: "Varuñ, şol ʿArab esīrlerin getürüñ. [11] Hepisin ḳılıcdan geçüreyin. Tā ki göñlüm bir pāre sākin ola." didi. Vezīrler menʿ itdiler eyitdiler: [12] "Yā melik! Maṣlaḥat degüldür esīr ḳırmaḳ. Zīrā ki bizüm daḫı anlaruñ ḳatında üç dört [13] biñ esīrümüz vardur. Her birisi ḫulāṣa ādemlerdür ve güzīde kişilerdür. Birḳaç ʿArab cümerāsın [14] anlara ber-ā-ber mi görürsin? Ṣabr eyle, görelüm işümüz neye irişür." didiler. Bunlar bu sözleri [15] söyleşürken Melik Esved ilerü gelüp Ḫuẕāvend'üñ öñinde yir öpdi eyitdi: "Yā melik! Esīr [16] ḳırmaġıla iş bitmez ve bu ṣūretile ceng itmegile nesne ḥāṣıl olmaz. Adumuz şındı. Atañ ḳatında **[346b]** [1] yüzümüz ḳara oldı. Ṣavāb budur ki bir ṭarafdan ben hücūm idem. Tā ki bu şūm ṭāyifeye bir iş [2] idevüz. Yoḫsa bir bir ṣavaşmaġıla ol şeyṭānıla başa çıḳılmaz. Hep leşkerümüz helāk olur gider." [3] didi. Ḫuẕāvend ḳaḳıdı, Melik Esved'üñ

346a-2 yidügin bildi: idügin bilmişdi

346a-3 ḳalḳan çevürdi Zerd-kemāl: ḳalḳanın çevürmişidi Zerd-kemāl'üñ, ḳalḳana: ḳalḳanına

346a-4 zirihine geçdi zirihinden daḫı bedenine geçdi: zirihinden daḫı bedenine geçdi ve, üzerine: üsdine

346a-5 atdan inüp Maʿdī Kereb'ün elin ardına baġlayup dutsaḳ ide ele gide ve elin baġlaya: atdan inüp Maʿdī Kereb'i dutsaḳ ide ve elin baġlaya

346a-6 irişdi: irişüp

346a-7 alup girü: girü alup

346a-8 ḳıṣṣaları: ḳıṣṣası

346a-9 Zerd-kemāl: Zerd-kemāl'üñ

346a-10 ve tasası artdı: ve ġażabı ziyāde oldı ve tasası artdı andan, esīrlerin: esīrlerini

346a-11 ḳılıcdan ḳılıçdan, vezīrler: vezīrleri

346a-13 vardur: vardur ki

346b-1 ṣavāb budur ki bir ṭarafdan ben hücūm idem: ṣavāb tedbīr budur ki bir ṭarafdan sen ḥamle idesin ve bir ṭarafdan

346b-2 leşkerümüz helāk olur gider: leşkerümüzi helāk ider giderür

sözlerine incindi, andan eyitdi: “Nār-ı nūr ḥaḳı-y-içün, [4] ben anlaruñıla bir bir ceng itsem gerekdür. Siz daḫı elüñüzden ne gelürse şöyle eylen. Yoḳ [5] eger ʿāciz señüz hīç sizden yardım istemezin. ʿAcem ve Deylem çerisiyile işbu didügüm ṭarīḳile [6] şavaş iderin dükenüp gidince. Andan şoñra ben daḫı meydāna girürin, cānumı bu yolda fidā [7] iderin. Varup yine atamuñ yüzüne bu rüsvāylıġıla baḳmazın.” didi. ʿĀdetleri üzere muḥkem [8] andlar içdi ve mübālaġalar itdi. Melik Esved saḫt oldı. Sözi kesādlıga düşdügine melūl oldı. [9] Andan ḳoyup gitdi. Varup Rebīʿ bin Ziyād'ıla buluşdı bu ḥāli aña daḫı bildürdi. Ḫuẕāvend'ile [10] geçen mā-cerāyı ḫaber virdi ve eyitdi ki: “Bu fikri oġlan ider. Ol şeyṭān bin şeyṭān ve ḳarnān bin ḳarnān [11] ʿAnter'üñ devleti ve saʿādetidür. Bir leşkerüñ [536a] ki begi bunuñ gibi iş görmedük ve vāḳıʿalara [12] mübtelā olmaduḳ oġlan olıcaḳ, ḥāl bundan yig olmaz ve bunuñ leşkeri düşmene ġālib olmaz [13] ve bunuñ ḳatında kimse yüz ṣuyı ḳazanmaz.” didi. Bu ḥālile ol gice her birisi yirlü yirinde ārām [14] oldı ve dürlü dürlü fikirler ve ḫayāller itdiler. Ṣabāḥ olıcaḳ, leşker iki ṭarafdan yine at aḳasına [15] süvār oldılar ve maʿrekeye ʿazm itdiler. her birisi yirlü yirin ṭutdılar ve ḳarār idüp ṭurdılar. [16] Andan ʿAnter bin Şeddād meydāna girüp ve ḫaşm ṭaleb eyledi. Ol yaña bu yaña cevlān itdi. ʿAcem leşkerinden **[347a]** [1] kimse muḳābil olmadı ve cürʾet idüp gelmedi. Andan ʿAnter ʿAcem çerisinüñ ṣaġ yanına ḥamle [2] idüp at ṣaldı. Ḳoyun içine ḳurt ḳoyulmış gibi perākende eyledi. Bir sāʿatde yitmiş kişiyi ṭopraġa [3] düşürdi. Yine saġ ve selāmet gelüp ḫalḳına ḳavuşdı. Bir laḥẓa at diñlendürüp ʿAcem [4] ḫalḳınuñ ṣol ṣafına hücūm itdi ve Şeybūb ḳafasında bile yil gibi eserdi ve ḳuş gibi uçardı [5] Anı düşmenden ḳorurdı ardından ḥamle ideni oḳıla defʿ iderdi. ʿAnter

346b-3 sözlerine incindi, andan eyitdi nār-ı nūr ḥaḳı-y-içün: sözine incindi, nār u nūr ḥaḳı-y-içün

346b-4 siz daḫı elüñüzden ne gelürse şöyle eylen: eger sizüñ elüñüzden gelürse siz daḫı şöyle idüñ

346b-5 ʿācizseñüz: ʿāciz iseñüz, Deylem çerisiyile: Deylum çerisi ile

346b-6 bu yolda: böyle

346b-7 yüzüne: yüzine

346b-10 eyitdi ki bu fikri oġlan ider ol şeyṭān bin şeyṭān ve ḳarnān bin ḳarnān: eyitdi bu fikr ki bu oġlan itdi ol şeyṭān ibni şeyṭān ve ḳarnān ibni ḳarnān

346b-11 vāḳıʿalara: vāḳıʿalarda

346b-14 oldı: aldı, fikirler: fikrler, leşker iki ṭarafdan yine at arḳasına: yine iki ṭarafdan leşker at arḳasına

346b-16 ʿAnter bin: ʿAnter ibni, girüp: girdi

347a-1 muḳābil: ʿAnter'ile muḳābil

347a-2 eyledi: ḳıldı

347a-3 saġ ve selāmet gelüp ḫalḳına ḳavuşdı: gelüp saġ ve selāmet ḳavuşdı

347a-4 ṣafına: ṣaffına

bu ṭarafı da maġlūb eyledi [6] Bunlardan daḫı ḫaylī ādem depeledi ve Benū Ġablem ḳabīlesinüñ sancaġın aldı, saġ esen iki ṣaffuñ [7] ara yirine geldi. Atın oynadup itdügi hünerlerin añdı ve bahādurlar üzerine üsdine faḫrlandı ve maʿşūḳa[8]sına ḫiṭāb idüp işbu ebyātı didi: Arapça şiir [9] Arapça şiir [10] Arapça şiir [11] Arapça şiir [536b] [12] Arapça şiir [13] Arapça şiir [14] Arapça şiir [15] Arapça şiir [16] Arapça şiir [347b] [1] **Rāvī eydür:** ʿAnter bu şiʿri temām idicek, Melik Esved ġayret idüp meydāna girdi [2] ışığın başından yabana atdı, yaḳasın çāk itdi, naʿra urup çaġırdı, eyitdi: "Yā müstaḥsin [3] ve yā kelb ve yā naġs! Senüñ gibi muḫanneṯler ḳorḳduġıçün sen seni bahādur mı ṣanursın yāḫuz [4] Vādi's-Seyl'de bizi ġāfil iken esīr itdügüñ hüner mi itdüñ ṣanursın? Üş bugün maʿlūm olur, [5] Ulu kiçi bilür kim bahādurdur ve kim degüldür." ve bunuñla ʿArab ṭāyifesi yürüdi muʿāvenet [6] itmegiçün ardınca çekildi ve ʿAnter üzerine ḳaṣd ḳıldı ve bu ṭarafdan daḫı ʿAnter'e Melik Züheyr [7] biñ ādem yardımcı gönderüp kendü der-vend bekledi. Tā ki ḥaremlerine ve taʿalluḳātlarına ʿAcem [8] çerisinden kimse varup başḳun veyāḫud şeb-ḫūn itmeye ve ehl-i ʿayāllerin esīr eylemeye. [9] **Aṣmaʿī eydür:** İki ṭarafdan leşker biribirine ḥamle ḳıldı, cihānı ġavġā ṭutdı. Tozdan gök[10]yüzi yirile ber-ā-ber oldı. Andan bahādurlar ṣavaşdı ve dilāverler uġraşdı ve yirüñ [11] yüzine ḳandan sīl aḳdı. Ṣaḥrālar dereler ādem gövdesi-y-ile ṭoldı. Süñüler ṣındı ḳılıçlar [12] gedildi ve bozdoġanlar uşandı ve melekü'l-mevt cānlar almaġa ḥāżır oldı. Ecel yilleri esüp [13] cānları bedenlerden ayırdı. Ḫaylī zamān ʿAnter ve Melik Esved bu toz içinde belürsüz oldılar [14] ve ġubār deryāsına ṭaldılar. Bir laḥẓadan ṣoñra toz açıldı. ʿAnter içinden çıḳageldi. Gördiler [15] ki Melik Esved'i esīr itmiş. [537a] At üstüne arḳurı

347a-5 ṭarafı da: ṭarafı daḫı
347a-6 bunlardan daḫı: bunlardan, Ġablem: Ġaylem
347a-7 oynadup: oynatdı ve
347a-8 Arapça şiir: şiʿr Arapça şiir
347b-2 atdı yaḳasın: atdı ve yaḳasını, müstaḥsin: müstaḥsen
347b-3 naġs: naḥs, ḳorḳduġıçün: ḳırduġuñiçün
347a-4 Vādi's-Seyl: Vādiyyü's-Seyl, itdügüñ: itdügüñ içün
347b-5 ve bunuñla: didi ve bunuñıla bile, yürüdi: yürüdi ve buña
347b-6 ʿAnter: ʿAnter'üñ
347b-7 gönderüp: göndürüp
347b-8 veyāḫud: veyāḫuz, ehl-i ʿayāllerin: ehl ü ʿayāllerini, eylemeye: itmeye
347b-12 uşandı: aşındı
347b-14 belürsüz: belüsüz
347b-14 ʿAnter içinden: içinden ʿAnter
347b-15 itmiş at üstüne: itmiş ve at üsdine

bağlayup Şeybūb'uñ eline virmiş. **Rāvī eydür:** [16] ʿAnter Melik Esved'i Şeybūb'ıla ṭaġdan yaña Melik Züheyr ṭarafına gönderdi ve kendü dönüp yine ceng **[348a]** [1] idüp çoḳ ādem helāk itdi. Maʿdī Kereb'üñ daḫı ceng idecek mecāli ḫoẕ yoġudı. Velīkin [2] bu cengde ḥāżır idi. ʿAnter'üñ itdügi işleri müşāhede idüp taḥsīn iderdi ve Benī Zübeyd [3] çerisini ṣavaşa ḳındururdı. ʿAnter saġına ḥamle idüp helāk iderdi ve ṣolına hücūm [4] idüp sām yili gibi eserdi, başlar keserdi baʿżını aṣardı. İşbu beytleri eydürdi: [5] Arapça şiir [6] Arapça şiir [7] **Aṣmaʿī eydür:** Bunlaruñ ḳıṣṣası böyle oldı. Geldük biz bu ṭarafda Ḫuẕāvend ḥāline. Ḫuẕāvend [8] daḫı varup bārigāhında oturdı. Ḫalḳ gelüp ṣaf ṣaf ṭurdılar her birisi mertebelü [9] mertebesince maḳāmlarında ārām itdiler. Ḫuẕāvend eyitdi: " N'olaydı iy ʿAcem ululaı! Biz bunda [10] gelmeyeyidük ve bu seferi itmeyeyidük? Yalıñlu od ḥaḳı-y-içün ve od evleri ḥürmeti-y-içün, ʿAcem devletin [11] ʿArab giderdi ve Kisrā'nuñ ḥaşmetin ṣıdı. Babam ḳatında rüsvāy olduḳ. Şöyle [12] beñzer ki ʿArab'dan ẓāhir olacaḳ peyġāmberi Teñgri Teʿālā göndermişdür ki odlar anuñ [13] zamānında söyünse gerekdür dirlerdi. Şek yoḳdur ki anuñ ẓuhūrı sebebiyile bu ṭāyife [14] saʿādet bulısar. Nuʿmān bunlaruñıla barışup ṣulḥ itdügi güzāf degül imiş. Bir ḥāl var imiş [15] Yoḫsa bunlaruñ bahādurları itdügi işi dīvler itmez ve beşerden [537b] gelmez." didi. Meclisinde [16] ḥāżır olanlardan biri eydür: "Yā melik! Bu sen didügüñ kişi kitābda daḫı vardur dirler **[348b]** [1] idi, işidürdük. Ẓāhir olacaḳ vaḳt geldi ola." didi. Andan ṣoñra yine ṭanışup meşveret[2]leşdiler. Tedbīrleri buña irişdi ki ittifāḳ idüp Benī ʿAbs üzerine ḥamle ideler. Ḫuẕāvend [3] daḫı nā-çār bunlaruñ tedbīrine rāżī oldı, fikrlerine uydı, eyitdi: "Varuñ, ne ṭarīḳile [4] olursa ceng idüñ. İşbu şūm ṭāyifeye bulayki bir belā

347b-16 gönderdi: göndürdi
348a-1 idüp: itdi ve, yoġudı: yoġıdı
348a-4 eserdi başlar keserdi: eserdi ve başları keserdi ve, baʿżını: baʿżısın, eydürdi: eydürdi beyt
348a-7 böyle: bu vechile
348a-8 bārigāhında oturdı: bārigāhında oturdı ve
348a-9 ārām itdiler: ārām aldılar, n'olaydı iy ʿAcem ululaı: iy ʿAcem ululaı n'olaydı
348a-10 gelmeyeyidük: gelmeye idük, itmeyeyidük: itmeye idük, od: odlar, devletin: devletini
348a-11 ḥışmetin: ḥaşmetini
348a-12 göndermişdür: göndürmişdür
348a-13 gerekdür: gerek, sebebiyile: sebebi ile
348a-14 degül imiş: degül idi, var imiş: var idi
348a-16 biri eydür: birisi eyitdi, kitābda: kitāblarda
348b-1 ṭanışup: ṭanışdılar ve

idesiz. Bizi bu ʿārdan ḳurtarasız. (5) Yoḫsa ʿāleme melāmet olduḳ." didi. Ol ḥālile ol gice yatdılar. Ṣabāḥ olıcaḳ, ṭaraf ṭaraf ṣaf (6) bağlayup, yüridiler. Ḫuẕāvend daḫı bile bindi, odlar yaḳup secde itdiler, güneşe ḳarşu ṭapu (7) ḳıldılar. Andan cenge āġāz itdiler. Bu ṭarafdan Benī ʿAbs ḫalḳı dilediler, ittifāḳ idüp ʿAcem (8) leşkerine ḳarşu varalar ve uġraşmaġa iḳdām ideler. ʿAnter ḳomadı, eyitdi: "İy ʿemmüm oġulları! (9) Bugün ayruḳ günlere beñzemez. Bugün şol gündür ki oğlancuḳlar ġuṣṣadan pīr ola. Size (10) düşer iş budur ki epsem, dervend aġzında oturasız ve ṭaġ ṭarafın elden ḳomayasız ṭaġılmayasız. (11) Ceng iderseñüz yayaḳ idesiz. Ata binmeyesiz. ʿAcem leşkeri sizüñ üstüñüze varsalar (12) gerekdür." didi. Bunlar bu ḥālde söylerken nā-gāh ʿAcem leşkeri deñizler gibi mevc urup irişdi. (13) ʿAnter daḫı Benī ʿAbs'den ve Benī Zübeyd'den ve Benī Kende'den biñ ādem iḫtiyār eyledi ve bunlaruñ (14) öñince yayaḳ olup ceng itdi, gelen ādemi düşürdi, cürʾet idüp ilerü iḳdām (15) ideni helāk eyledi. Nite kim ʿAcem leşkeri biribirinüñ ardınca gelürdi. ʿAnter cemīʿisin (16) perākende ḳılup dört yaña ṭaġıdurdı. ʿAcem leşkeri bunuñ heybetin görüp yürekleri **[349a]** (1) ḳorḳmışlar ıdı. Ol sebebden muḳābil olmaġa iḫtiyāṭ iderlerdi. Ḫuẕāvend gördi ki [538a] ʿArab leşkeri (2) ḳaçmadı. ʿAnter yine ʿAcem ḫalḳından çoḳ ādem helāḳ eyledi, ikileyin oda secde idüp (3) yardım ṭaleb eyledi. Andan yayaḳ olup ḳılıcın eline aldı. ʿAcem cebbārları ve Deylem sitemkārları (4) Ḫuẕāvend yayaḳ olduġın göricek, hep atdan indiler cānlarını helāk meydānına atdılar ve fenā (5) ṣaḥrāsına bıraḳdılar Benī ʿAbs leşkeriyile ṣavaşdılar aḫşam olınca uruşdılar. Benī ʿAbs'den daḫı (6) ḫaylī ādem düşdi. Velīkin ʿAcem ṭāyifesi çoḳ ḳırıldı. Aḫşam irişicek, iki leşker iki (7) ṭarafa ayrıldı. Her birisi kendü ḳarārgāhlarına yöneldi. Rebīʿ bin Ziyād Ḫuẕeyfe'ye eyitdi: "İy ʿemmüm (8) oğlı! Hele bugün bizüm çerimüz ġālib idi. Eger

348b-4 idesiz: idebilesiz
348b-6 bağlayup: bağladılar
348b-7 dilediler: dilediler ki
348b-11 üstüñüze varsalar: üsdüñüze varsa
348b-12 söylerken: söyleşürken
348b-13 Kende'den: Kinde'den
348b-15 nite: niçe, cemīʿisin: cemīʿisini
348b-16 ḳılup: ḳılurdı ve, görüp: görmişlerdi ve
349a-1 ḳorḳmışlar: ḳorḳmış
349a-3 Deylem: Deylum
349a-6-5 ʿAbs'den daḫı: ʿAbs'den
349a-6 ṭāyifesi: ṭāyifesinden
349a-7 ḳarārgāhlarına: ḳarārgāhına

yarın daḫı bu ḳadar kişi Benī ʿAbs'den helāk [9] olursa hep ḳırılur, ṣavaş eri az ḳalur." didi. Ḥuẕeyfe eyitdi: "Vallāhi yā Rebīʿ, ḫaylī [10] ādemleri ḫoẕ ḳırıldı. Velīkin şol şeyṭān bunlaruñ içinde olduġınca başılmazlar ve maġlūb [11] olmazlar." didi. Bu ṭarafda ʿAnter Melik Züheyr'e eyitdi: "*Yā mevlā*! Hīç bayılma iḥtiyāṭ itmeye. Senüñ [12] himmetüñde ben bunları helāk iderin, eger Ḫorasān ḫalḳı ve Yemen ḫalḳı bile daḫı gelürlerse." Melik [13] Züheyr eyitdi: "İy Benī ʿAbs bahādurı! Ḫoş ola. Nice ki sen maṣlaḥat görürsiñ biz şuña [14] uyaruz ve saña tābiʿ oluruz." didi. Ol gice ol ḥālile yatdılar. Ṣabāḥ olıcaḳ, yine [15] ʿAcem leşkeri süvār olup maʿrekeye ʿazm itdiler ve cenge āġāz itdiler Ol gün ve yarındası, [16] el-ḥāṣıl yidi gün temām ṣavaş oldı ve her gün aḫşam olınca uġraş oldı. Sekizinci **[349b]** [1] gün olıcaḳ, Benī ʿAbs żaʿīf oldı. ʿAnter üç dört yirde başlu oldı. Rebīʿ bin Ziyād [2] ġāyetde şād oldı. Andan çaġırdı ve ʿAcem leşkerinüñ içinde yürüdi, eyitdi: "İy ʿAcem [3] bahādurları! Az ḳaldı ki Benī ʿAbs başıla. Er gibi oluñ ki çoḳ māl ve niʿmet elüñüze girür, [538b] [4] güzel esīrlere mālik olursız." didi ardına baḳdı. Gördi ki bir bī-nihāyet toz ḳopdı [5] gelür ve becid yil gibi eser. Gelirek içinde süñüler belürdi ve ḳılıçlar yalabıdı ve āvāzeler [6] cihāna ṭoldı ve ġırīler ʿayyūḳa çıḳdı. Rebīʿ Ḥuẕeyfe'ye eyitdi: "Bu gelen leşker şöyle beñzer ki [7] Kisrī'nüñdür. Oġlı eglendügine teşvīşlendi ardumuzca ādem göndermişdür. Eger ḥāl böyle [8] olursa Benī ʿAbs'üñ işi bitdi." didi. Göz diküp bu gelen ḫalḳı gözetdi. Nā-gāh gördi [9] Melik Nuʿmān'dur ve Ḥeccār bin ʿĀmir'dür ve ʿUrve'dür. Aṣḥābı-y-ıla yaḳın gelicek, çaġırdılar eyitdiler [10] ki "Benī ʿAbs ḳabīlesine ʿināyet ve nuṣret irişdi, ʿAcem leşkerine belā ve miḥnet ulaşdı." didiler. [11] Çekilüp yıġıldılar. Ṣaf baġlayup ṣavaşa iḳdām itdiler. Rebīʿ bunı işidüp ve bu ḥāli [12] göricek, cān başına şıçradı ve feraḥı ġuṣṣaya degşürüldi ve ḫandān iken giryān oldı [13]

349a-8 kişi Benī ʿAbs'den helāk: Benī ʿAbs'den ādem helāk
349a-11 didi: Rāvī eydür, yā mevlā hīç bayılma iḥtiyāṭ itmeye: yā mevlāye hīç iḥtiyāṭ itme
349a-12 helāk iderin eger: helāk eylerin eger şöyle ki, gelürlerse: gelürler ise didi.
349a-13 görürsiñ biz şuña: görürseñ biz aña
349b-2 şād oldı: şāẕ oldı
349b-4 didi: didi ve bu sözdeyiken nā-gāh
349b-5 yalabıdı: yalabıdı ve bayraḳlar yilebidi
349b-7 teşvīşlendi: teşvīşlenüp
349b-8 gördi: gördi ki
349b-9 Ḥeccār bin: Ḥeccār ibni
349b-11 işidüp: işidicek
349b-12 göricek: müşāhede idicek

ve gönline ṭaralup tasaya düşdi. Andan Ḥuẕeyfe'ye eyitdi: “İy dirīġā! Melik Nuʿmān esīrlikden (14) ḳurtulmış ve Benī ʿAbs'e yardım itmege gelmiş. Bizüm ḥalümüz mükedder oldı. Şimdi gelür hepümüzi (15) ḳılıçdan geçürür şol ḳardaşına uyup ve anı begledügümüz içün.” didi. **Rāvī eydür:** (16) ʿArab ṭāyifesi bu ḥāli müşāhede idicek ve gelen Melik Nuʿmān idügin bilicek, mecmūʿısı **[350a]** (1) Melik Esved'i ḳodılar ve ʿAcem çerisinden yüz çevürüp geldiler, Melik Nuʿmān'a döndiler (2) ve devām-ı devletine duʿā ḳıldılar ve “ʿÖmrüñ uzun olsun!” diyü (3) alḳışlar eylediler. Zīrā kim aṣl begleri-y-idi. Melik Esved'den artuḳ (4) ṣafāları yoġıdı. Nā-çār Kisrī buyruġından çıḳmayup (5) muṭīʿ olmışlarıdı. Çünki yine aṣl begleri ellerine (6) girdi, defʿī gelüp döndiler. Temmet. **Bi-ʿavnillāhi’t-tevfīk.**

349b-13 gönline: gönli

349b-14 gelür hepümüzi: gelüp hep bizi

349b-15 uyup: uyduġumuz içün

350a-1 Melik Esved'i ḳodılar: Esved'i ḳoyup

350a-3 alḳışlar: alḳış, begleri-y-idi: begleri idi

350a-6 -: (Melik Nuʿmān daḫı bunlaruñ her birinüñ aḥvālinden ṣordı. Kendü ḥabs olınduḳdan ṣoñra olan vāḳıʿalardan [539a] teftīş itdi. Bunlar daḫı başlarına gelen aḥvāli bir bir ḫaber virdiler. Andan Melik Nuʿmān taḫtına geçüp erkān-ı devletin ḳatına cemʿ itdi. Begliginde muḳarrer oldı. Temmü'l-mücelledi'l-evvel min Ḳıṣṣati ʿAnter bin Şeddād bin Ḳırād el-ʿAbsī bi-ḥamdillāhi teʿālā ve ḥüsni tevfīḳa. Allāhümme ṣalli ʿale'n-nebiyyi ve ālihi ve aṣḥābihi'ṭ-ṭayyibīn ve'l-ḥamdü lillāhi rabbi'l-ʿālemīn.)

SONUÇ

Bu çalışmada H.1146 arşiv numaralı nüsha ile Fatih Sultan Mehmet'in emriyle 15. yüzyılda tercüme edilip Arap asıllı Türk Alfabesiyle yazılan Kıssa-i Anter'in H.1145 arşiv numaralı nüshası karşılaştırılmak suretiyle Latin asıllı Türk alfabesine çevrilmiştir. Çalışmada H.1146 numaralı nüsha ile H.1145 numaralı nüsha arasında bazı benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiş ve bunlar da dikkate alınarak bir metin oluşturulmuştur.

Kıssa-i Anter, hür olmayan siyahi bir Arap'ın kimi zaman babasına kendisini kabul ettirip özgür kalması için, kimi zaman sevdiği kıza kavuşması için, kimi zaman da inandığı değerleri korumak için verdiği mücadeleyi anlatan bir kahramanlık hikâyesidir. Yüzyıllardır Arap ülkelerinde anlatılan bu hikâyenin zamanının son peygamber Hz. Muhammed'in risaletinden öncedir. Metinde "Asma'î eydür.", "Râvî eydür.", "Anter'in hikâyesi böyle oldu, gelelim biz bu tarafa." gibi ifadeler kullanılarak bir mekândan diğer mekâna, bir zamandan diğer zamana geçilmiştir.

Yazıldığı zamanın âdet ve geleneklerini yansıtan eser akıcı bir dile sahiptir. H.1146 arşiv numaralı cildin 148b-305a varakları arasındaki bölümde çok sayıda deyim bulunmaktadır. Ayrıca benzetme sanatı sıkça kullanılarak hikâye adeta görselleştirilmiştir.

Yaptığımız çalışmanın birinci bölümünde Anter bin Şeddâd'ın hayatı ve Kıssa-i Anter hakkında bilgi verilmiştir. Karşılaştırma yaptığımız ciltler tanıtılmıştır. İkinci bölümde hikâyenin kadrosunda yer alan şahıs, kavim, dağ, dere, hayvan kılıç adları yazılmış, hikâyenin zamanı ve olay örgüsü üzerinde durulmuştur. Hikâyede geçen âdet ve inanışlar, deyimler, sanatlı ifadeler tespit edilmiştir. Ayrıca H.1146 ile H.1145 arasındaki farklılıklar değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde metnin oluşturulmasında dikkat edilen hususlar belirtildikten sonra H.1146'nın 148b-350a varakları arasında kalan kısmı, çeviri yazı alfabesine aktarılmıştır. Bu aşamada her iki nüsha arasındaki farklılıklar dipnotlarla belirtilmiştir.

H.1145 arşiv numaralı nüsha ile yaptığımız karşılaştırmaya göre H.1146 arşiv numaralı nüshada anlatılan hikâyelerde eksikler bulunmaktadır. Ayrıca kelimelerin yazılışında yanlışlıklar ve cümlelerde eksiklikler gözlemlenmiştir.

H.1146'nın 187b-10 varağında başlayan ve H.1145'te bulunmayan Türkçe şiir yazılıdır. H.1146'nın 167b numaralı varağın 14. satırında yedinci cildin başladığı

bilgisi yer almaktadır. Buna ek olarak 237a numaralı varağın 15. satırında "Bundan aşağısı sekizinci cilttir." ifadesi kullanılarak sekizinci cildin varlığından söz edilmiştir. 350a varağına kadar devam eden bu bölümün sonu H.1145'in sonu ile aynı yere denk gelmektedir.

Tez çalışması Kıssa-i Anter üzerinde yapılacak ilmî çalışmalar için de uygun bir zemin oluşacaktır. Diğer taraftan tezin yazıldığı dönemin Türkçesi hakkında çok önemli tanıklıklar barındırdığı ve Türkçenin önemli bir devresine ışık tutacak ayrıntılara sahip olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca tezin İslam öncesinde Arapların ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyal yaşamlarına dair önemli bilgiler içerdiği görülmektedir. İslâmiyet'in hangi şartlar altında tebliğ edildiğinin doğru tespit edilebilmesi bakımından da Kıssa-i Anter'in önemli bir kaynak olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Brockelmann, Carl, "*Antere", Millî Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1978, c.1, s. 463.

Blachère, R.,"Antere". Süleyman Tülücü (çev.), *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Erzurum 2010, s.s. 213

Derleme Sözlüğü, *Türk Dil Kurumu,* http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas&kategori1=derayr&sozid1=DER_12, (ET: 05.02.2019)

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2013.

Dilçin, Cem, Y*eni Tarama Sözlüğü.* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983.

Ebû Ubeyde, K, "Eyyâmi'l-Arab Kable'l-İslam", nşr. A.C. El-Beyatî, Beyrut 1407/1987, II, 177, el-Ikdu'l-ferid, V, 150.

el- Amidi, "el-Mu'telif ve'l-Mu'telif", nşr. F. Krenkow, Kahire 1354, s.99.

Göçemen, *Yakup, Muallaka Şairi Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerinin Dil ve Tema Yönünden Tahlili,* (y.y.l.t.), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kahramanmaraş Aralık 2015, s. 19-20

Göçemen, Yakup "Antere b. Şeddad'ın Şiirlerinde Tasvir", Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, İstanbul 1991 C. 3, s. 1-72.

Göçemen, Yakup, "*Antere b. Şeddad'ın Hayatı ve Şiirlerinde Hamâset Teması",* Sosyal Bilinler Dergisi, Aralık 2015, C. 5, S.10, s.23-50.

Güler, Muhammed İkbâl, *Kıssa-i Anter (1. Cilt / 1145) [İnceleme-Metin-Sözlük],* (y.d.t.), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2019.

Güler, Muhammed İkbâl, "*Kıssa-İ Anter: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki El Yazması Nüshaların Tanıtımı Ve Değerlendirilmesi*" *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, *9*(1), 48-79.

Gülsevin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler.* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2017.

Gülsevin, Gürer ve Erdoğan Boz, *Eski Anadolu Türkçesi,* Gazi Kitabevi, Ankara 2004.

Harman, Ömer Faruk, Arim, *TDV İslam Ansiklopedisi*. Erişim: 25.07.2019, https://islamansiklopedisi.org.tr/arim

Heller, B., "*Sîret-i Anter*" *MEB İslâm Ansiklopedisi,* Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir 1997, C 10, s.s. 703-707

Kanar, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü,* Say Yayınları, İstanbul 2011.
----------, A*rapça Türkçe Sözlük.* Say Yayınları, İstanbul 2012.
----------, *Farsça-Türkçe Sözlük,* Say Yayınları, İstanbul 2015.
----------, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük,* Say Yayınları, İstanbul 2016.

Korkmaz, Zeynep, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.

Kubbealtı Lugati, www.lugatim.com, (ET: 03.11.2018)

Luggat Osmanlıca Türkçe Sözlük. (2015). Erişim: 14 Nisan 2019, https://www.luggat.com.

M. Hartmann, "*Anter" MEB İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi, C.1, s. 462-463, İstanbul 1978.

Muhtar, Cemal, "Antere*", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, III, İstanbul 1991, s.237.

Muhtar, Cemal, "Antere*" TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12 Nisan 2019, https://islamansiklopedisi.org.tr/antere.

Muhtar, Cemal, Antere Kıssası. *T DV İslam Ansiklopedisi*. Erişim: 24.11. 2019, https://islamansiklopedisi.org.tr/antere-kissasi.

Osmanlıca Sözlükler. (2015). Erişim: 14 Nisan 2019, https://www. osmanlicasozlukler.com/.

Redhouse, J. W., *A Turkish and English Lexicon* (5. b.), Çağrı Yayınları, İstanbul 2015.

Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009, C.1.

TDK el yazması ve nadir eserler veri tabanı kitaplığı. Erişim: 12 Nisan 2019, http://yazmalar.tdk.org.tr/detay_goster.php?k=279.

Timurtaş, F. K., *Eski Türkiye Türkçesi.* İstanbul: Kapı Yayınları,2012.

Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, "Kıssa-i Anter b. Şeddâd el-Absî", Arşiv No: H.1146.

Tülücü, Süleyman, "Muallaka Şâirlerinden Antere", *EKEV Akademi Dergisi*, 4, 1999, ss. 15-22.

ÖZ GEÇMİŞ

Gülizar Okur, 1978 Samsun doğumludur. Bafra Anadolu Lisesi'nden mezun olmuştur. 2013 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans eğitimi almaya başlamıştır. Lisans programından fakülte üçüncüsü olarak mezun olduktan sonra 2018 yılında aynı üniversite bünyesinde Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans programına girmiştir.

Halen yabancılara Türkçe eğitimi veren bir kursta çalışmaktadır. B1 düzeyinde İngilizce bilgisi mevcuttur. Evli ve üç çocuk annesidir.

İletişim bilgileri

e-mail: g-o-1978@hotmail.com

https://orcid.org/0000-0002-0672-9316